

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : trykt i det Berlingske Bogtrykkerie, 1779-1786

Fysiske størrelse | Physical extent:

Giessing, Christopher.; af Christopher Giessing.

Nye Samling af Danske, Norske og Islandske Jubel-Lærere med hosføyede Slægt-Registere og Stam-Tavler

1. Deel

3 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

42,- 41-40

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130022081021

Nye
S a m l i n g
af
D a n s k e - N o r s k e -
og
I s l a n d s k e -
J u b e l - L æ r e r e,

med høstføyede
Slægt-Negistere og Stam-Tavler,
samled og i Trykken udgived
af
CHRISTOPHER GIESSING,
Noesfilde Domkirkes og Skoles Cantor.

Første Deel. *Hillerup*

K i s b e n h a v n ,
Trykt med Brødrene Berlings Skrifter.

1779.

Statui hoc opere ab obliuione hominum atque silentio multos vindicare, qui vel vita decesserunt, vel etiamnum superstites aliquando hinc discendent, & aliis exemplo praire, ne patiantur bene de rebus humanis meritos, ita humo condit, ut una cum corporibus memoria quoque sepeliatur.

ERASM. VINDINGIUS,
in prefat. Academ. Hafniens.

Eil
R o n g e n.

112
113
114
115
116

Allernaadigste Konge!

Blandt de mange Danske Sonner, som al-
lerunderdanigst nærmede sig Deres
Kongelige Majestæts og Deres Høysa-
lige Forfædres Trone med Skrivter og ud-
arbejdninger, men glade og opmuntrede vendte
tilbage fra Tronen, fordi deres Arbejde blev af
Lands-Faderen allernaadigst anseid og anta-
ged, fordrister ieg mig og ved min allernaadigste
Konges Trone at nedlegge dette Hi-
storiske Skrivt, som glemmer Danske, Nor-
ske,

ſte, og Æſtlandſte Jubel-Lærere, eller
Historisk Beretning om de Lærere, ſom efter Re-
formationen ved Skolen, Academiet eller Kir-
ken have tient i offentlige Embeder 50 Aar og
derover. Ved ſaadanne Mænſds Historier ha-
ver ieg ſtræbt at anføre en Deel Anmærkninger,
ſom henhøre til vor Danſte Historie, og ſom vi-
ſe Landets Sonners store og ædle Handlinger.
Ieg har tillige høſføyd ſaadanne Mænſds Slægt-
Registere eller Stam-Tavler, hvori man ved
ſørſte Øyekast erkänner Guds forundringsvær-
dige Førelſe og Forſyn :

En Hydſt Jomfrue givtes til Danmark, og
bliver Stammē-Moder til Herremænd og Ade-
lige, til Bisper og Professorer, til Geiſtlige og
Verdſlige, en Skare over 700 Personer. En
Hydſt Bonde bliver Stammē-Fader til Riddere
og Adelige, til Bifkoper og Professorer, af de
lærdeſte og myttigſte Mænd, Danmark har eyed.
En Italiensk Greve forvandles til en omvandren-

De Lutemist, bliver imidlertid lutherst, og ved Ægteskab i Lydskland Stam-Fader til mange brave Familier af Geistlige og Verdslige i Danmark. En Islandst adelig Tomfrue, som havde forbrudt Livet, men bemaades, og ved Ægteskab med en Præst, der doer Biskop og Jubel-Lærer, bliver Stamme-Moder til en Mangfoldighed af mere end 1600 Mennesker.

Saadanne og mange flere Hendelser, og sielhene Tildragelser vil Deres Kongelige Majestæt finde i dette Skrift, hvoraf i dybeste Undordanighed frembæres her den Første Deel.

Den store Raade og Mildhed, med hvilken Deres Kongelige Majestæt anseer Kunster og Videnskaber, hvilke, Himlen see Tak! gien nem mere end et halvt Aarhundreds lyksalig Fred i Norden mere og mere blomstre og udbrede sig, har opmuntred mig til denne min Frihed, og til Igder mig allerunderdanigst at haabe, at dette
Skrift

Skrift maae blive understøtted ved samme Maade , hvormed Deres Kongelige Majestæt , og Allerhøystammes Høyløvlige Forsædre have anseed de berommelige og velfortiente Maend , hvis Levnets Løb herudi indeholdes .
Høystlykkelig vil ieg skatte mig , om Deres Kongelige Majestæt vilde allernaadigst antage dette for et Beviis paa den allerdybeste Taknemmelighed og allerunderdanigste Hengivenhed , med hvilken ieg er til mit Livs Ende

Noe Skild e
den 7de August
1779.

en allerunderdanigst troe Undersætt
Christopher Gießing.

Fortale.

Til den gunstige og kiære Læsere.

Dette længe udlovede Skrift, som under mange be-
tydelse og uforventede Hindringer er blevet hin-
dred og standsed, fremkommer nu endelig for allerskyl-
digst at leveres de Høygungstige og Høystørrede Subscri-
bentere, hvilke dog ikke ville mishage dets Ophold, naar
de faaer see og læse dets Indhold, der har foraarsaged
mig mange Aars Brev. Vexling, Arbejde og Omkost-
ning. Allermindst tenkte ieg paa saadant, da ieg
først fik Tanke om at samle Danske Jubel-Læxere,
og den Tanke fik ieg, da ieg først læsede og mere end een
Gang gennemlæsede den Salige Hr. G. Treschows i
Aaret 1753 udgivne ypperlige Skrift om Danske Ju-
bel-Læxere, men fandt ingen deriblandt af mine For-
fædre,

fedre, uden assene min Moer-Fader Moer-Fader, an-
fert med 3-4 Linier P. 301. blandt de ubekendte Ju-
bel-Lærere, under et fremmed Navn, Christen, for
Christopher Helsing, som havde blandt sine 5 Sviger-
Sønner trenede Jubel-Lærere, og iblandt disse min
Moer-Faders Fader, som tiente et Sted over 60 Aar,
hvis Fader og Far-Fader vare og begge Jubel-Lærere
lige fra Reformationen, og paa et Sted tiente over 110
Aar: Ligesom og min Moer-Moders Fader var Jubel-
Lærer, og paa sit Sted en markelig Mand. Og som
ieg nu savnede alle disse, og flere markelige Mænd, som
ikke havde faaeet Sted udi bemeldte Hr. Treschows
Skribt, foresatte ieg mig, om Gud vilde give dertil
Liv og Lykke, at fanke saa mange Danske Jubel-Læ-
rere, ieg kunde faae og finde, og udgive samme som en
Fortsættelse af velbemeldte Hr. Treschows historiske
Beretning.

Jeg faae han havde 285 Jubel-Lærere, og der-
iblandt over 200, om hvilke han ingen sonderlig Un-
derretning havde, uden hvor og hvorlenge de havde tient;
Men som ingen fandtes i bemeldte Samling uden den
ene Mand af mine Forfaedre, hvilke Gud havde forundt
den Maade at opleve saa høj Alder, og tiene saa lenge
i hans Kirke, saa tænkde ieg: her maae vist findes flere,
om du leder og søger, og inden ieg vidste det, havde mi-
ne Høystærede Lands-Mænd (hvilke ieg skylder megen
Tak

Tak og Ære) allevegne fra sendt mig over 300, blandt hvilke vare fuldstændige Historier, saavel over nogle den Tid endnu levende Jubel-Lærere hos Treschow, saa-som: Gregersen P. 273. Holmboe P. 279. Seidelin P. 324. og flere, som og over nogle af hans ubekendte Jubel-Lærere, saasom: Boysen, Broch, Buch, Dorschæus, Friemann, Gram, Monrad, Moiniken, Ridse, Schytte, Stemann, Vedel, Windekilde, Zoëge og mange flere.

Jeg saae tillige, vor Sal. Hr. Treschow P. 146 havde beklaget sig, at han, unseed ald den Umag han havde gjort sig, ikke var i Stand til at give nonagtig Underretning om den lærde Ridder Bartholin, der ikun 15 Aar tilforn var død, nemlig 1738, skont han havde væred Professor i fulde 64 Aar. Dette gav mig Anledning at lede og sege, fandt og en skion og fuldsicndigere Underretning om denne vor Academies store Bry-delse, saavelsom om Bisshoperne Krog, Randolph og flere af berømmede Mænd hos Treschow.

Men som ieg vidste af skriftlige Optegninger, hvor-ledes det naadige Forsyn igjennem mange Aars langvarige Embeder havde forunderlig ford nogle mine Forfædre, og velsigned dem, at de ere blevne til mange Slægter, (Sligt at betragte er for en Nedstammende ikke til den Glæde og Fornøjelse) og ieg saae tillige, at velbe-

meldte Hr. Treschow P. 146. havde hosføyed Ridder Bartholins forte Historie en Stam-Tavle, som var i min Eye langt fuldstændigere; Saa troede ieg at skulde kunde tilbringe mine Gunstige Læsere og Kære Lands-Mænd samme Glæde og Fornoyelse, om de sik see ved Siden af deres Stam-Fader, som Jubel-Lærer, deres Slægt-Register eller Stam-Tavle, samt nogen historisk Beretning om de mærkværdigste i Stammen; Men dette at sanke og opsoge har støffed mig mange Aars Brev. Verbling, Bekostning og Mose, samt Op-hold i Skribtets Udgave; hvilket alt ieg dog ikke fortryder, fordi ieg midlertid er blevet forsyued med mange mærkværdige Familiens og Geistliges Slægt-Register og Stam-Tavler, samt rare Anmarkninger til vor Danse Histories Oplysning, og dette har just væred mit egentlige Øyemed og største Lyst.

Jeg foresatte mig da at leve det første Bind af min Jubel-Lærer Historie i Aaret 1772, just fordi dette Aar var den Grønlandske Missions første Jubel-Aar; og derfor havde i min Udgave bestemt det første Capitel for Grønlands første Missionair, den velfortiente Bisshop Egede, som med rette kaldes Apostolus Grønlændia; Men dette mit Forsæt blev og uforvented forhindret. Samme Aar sik ieg de Islandiske H. H. Bisoppers Svar og Lovte, at de vilde forære mig et anseeligt Antal Jubel-Lære med deres Slægt-Register, hvil-

ket Lovte de og siden meget gunstige have holded. Thi Hr. Doct. Finn Jonson, Bisshop i Skalholz Stift, har tilsendt mig 124 Jubel-Lærere med en Deel Slægt-Registere, og Hr. Gisle Magnusen, Bisshop i Hoole Stift, har ved hans lærde Sviger-Son Hr. Nector Halfdan Einerson tilsendt mig 58 Jubel-Lærere, foruden en Deel Slægt Registere, hvorfore ieg her offentlig aflagger dem min skyldigste Taksigelse, saavelsom og alle andre baade i Danmark og Norge, der efter min Annodning have tilsendt mig et eller andet Stykke, hvilke i Sonderlighed skal taknemmeligt blive erindrede paa hver sit Stæd baade i denne og folgende Deele.

Naar ieg da sammenregner Sal. Hr. Treschows 285 Jubel-Lærere med de 600 ieg allerede haver og flere, som ieg veed, men endnu ikke har faaet, saa seer vi med Hierkens Glæde, at Gud i disse Tilfælde har ikke ladet sig uden Vidnesbyrd i Danmark, i Norge eller Island, saavelsom i det vidtlestige Tydskland, hvor man igjennem mange Aar haver i mange Skrivter op-tegnet og bevared deres Theologos, Semiseculares og Jubel-Lærere, ligesom man og i disse Danske saavelsom i hine Tydiske Skrivter skal finde rare og markværdige Fodspor af Guds Forsyns forunderlige Venne, Forrelse og Beskjermelse, som store Beviser paa, hvor gierne Gud vil, at det skal gaae hans Tienere vel. Ps. 55. 27. Finder man i det Tydiske Rige Familier, hos

hvilke det ligesom har været arveligt at blive Jubel-Lærer, Sal. Hr. Treschow havet vised det samme, hvilket og skal findes udi min Samling, saasom Hr. Niels Krog, Borge Syssels Probst gjorde sin sidste Pre-diken, da han var 92 Aar, og dede 100 Aar gammel: Hans Son Mag. Niels Krog, Rector i Larhuns, tiente i offentlige Embeder 50 Aar, og dennes Son Doct. Peder Krog, Biskop i Tronhiem blev ey allene Jubel-Lærer, men og Jubel-Brudgom, see herefter Stam-tavlen S. 387. Mine foroummedte Forfædre, blant hvilke var Fader, Son og Sonne Son, som tiente alle 3 i mere end 170 Aar i Guds Kirke, kan og være herpaa et Exempel; hvilket ieg her med inderlig Hier-tens Taksigelse erindrer mig til vor Herres Pris og Ere.

Og som velbemeldte Hr. Treschow i sin særde Fortale har anmarket den udi Hr. Grossens Jubel-Priester Lexicon Bernholdiske Familie, i hvilken det er mærk-værdigt, at Fader, Son og Sonne-Son, og denne sid-stes Sonne-Son Johan Bernholdt være alle 4 Jubel-Lærere, skriver Hr. Treschow (*). Saa har man si-gesaar mærkelige Exempler hos os paa denne arvelige Bes-

(*) Hr. Grossen S. 29:39. viser, at Fader, Son, Sonne-Son, Sonne-Sons Son og Sonne-Sons Sonne-Son være alle 5 Jubel-Lærere, og den sidste af dem Jubel-Brudgom, men og den markværdigste i Henseende til Guds Beskierrelse igienem mange Farer og Esterstræbeler.

Blessignelse, og det sierde Buds Forjettelse: Bisshopen M. Frantz Thestrup i Aalborg, som tiente i 60 Aar, havde en Son, den nobiliterede Etatsraad Mathias de Thestrup, der tiente i offentlige Embeder 55 Aar: Bisshopen havde en Syster, som blev kædelig Moder til trende Jubel-Lærere; men han havde og en Broder Hr. Mathias Thestrup, som blev Jubel-Lærer, og denne havde foruden en Datter, givt med en Jubel-Lærer, ogsaa trende Sonner, som døde Jubel-Lærere, hvilket i denne min Samling S. 480 paa de Thestrupers Stamtaale kan betragtes.

Men endnu et ligesaa rart Erexempel i Island: Hr. Hallur Olafsson, Preest til Hofde henved 60 Aar, hans Son Hr. Olafur Hallson, Probst og Preest til Grinstunge over 50 Aar, hans Son Hr. Hallur Olafsson, Probst og Preest paa samme Stæd over 50 Aar, og dennes begge Sonner Hr. Eric Hallson, Preest til Grimsted og Hr. Haldor Hallson, Preest til Breidsbosstæd, hver over 50 Aar: altsaa have Fader, Son, Sonne-Son, og dennes begge Sonner tient i Guds Kirke over 260 Aar.

Dernæst havet Hr. Treschow funden i ovennælste udenlandiske Skrivter, hvorledes de største og berømmeliggste Mænd i Thyssland ere blevne Jubel-Lærere, af hvilke han opregner en Deel, og blandt dem i sær Joh. Bugen-

Bugenhagen, der kunde regnes blandt Danske Jubel-Lærere; Men blandt disse Tydsklands største og berømmeligste Mænd, har Hr. Treschow forglemmt D. Lucas Bachmeister, en Mand, som også kunde fortjene Stæd blandt vore Danske Jubel-Lærere, skient Tydskland havde kun nogle faa Aar saand os ham; Dog, fordi han er blevet givet i Danmark, da Dronningen gjorde hans Bryllup med en i Kongel. Danst Dieneste staaen-de berømmelig Mands Datter, som ved ham er blevet en mærkelig Stammie-Moder til mange brave og Høylærde Slægter, kan jeg ikke undlade at give denne dyrebare Mand med sit Slægt-Register Plads et Stæd udi den følgende Deel af dette Skrift; Danmark kan og saavel som Tydskland fremvise store og berømmelige lærde Lærere, der ere blevne Semiseculares: En Peder Krog, Frantz Thestrup, Gudbrand Thorlacksen, Laurids Thura, Friderich Nannestad, og flere som findes i denne første Deel: En Thom. Fincke, Caspar Bartholin, Peder Terpager, Peder Horrebow, Peder Schade, Eric Mule, Elias Naur, Arngrim Jonsen, Johannes Cold, og flere, som skal findes i den anden Deel af dette Skrift, ere ikke alle disse store og berømmelige Navne i Danmark?

Men endskjont velbemeldte Hr. Gerhard Treschow ey kan regnes blandt Danske Jubel-Lærere, saa kan og her han med rette have Stæd blandt Danske store og berøm-

GERHARD TRESCHOW.
Pastor Ecclesiae Bircherodiensis in Selardia
Æ^o etatis L. Ministerii XXIV.

berommelige Lærere, og som han er den første, der hos os harer skrevet i denne Materie, saa harer ieg tænkt at hans Navn (som uden mig er og bliver berommeligt nok) burde gienmes og aldrig glemmes ved her at give Plads for hans Levnets. Løb saa kortelig:

Han skuede først Verdens Lys den 4de Julii Aar ^{hr. G. Tre-}
 1705 paa Lessoe i Guldbbrands Dalen i Norge. Hans ^{schows fæd-}
 Fader Herman Treschow var Eyer af Lessoe Jern-Værk, ^{sel og her-}
 siden General-Told-Forvalter i Tronhiem. Hans Mo-^{komst.}
 der, Mette Margrete Krenkel, var udi sit første æg-
 testab med Postmester Wildhagen. Moder til M. Caspar
 Wildhagen, Thidt Preest paa Kongsberg. Med denne
 Halv-Broder drog Treschow i Aaret 1714, og blev hos
 ham under privat Information indtil 1720, da han
 blev sendt til Academiet, forsyned med godt Testimo-
 nio fra Michael Schielerup, (*) som han altid med ^{Oliver Stu-}
 bodedighed erindrede.

I Kjøbenhavn kom vores unge Treschow i sit 15de
 Aar at logere hos hans eget Sydkende Barn, der var
 gift med Professor Theolog. Hr. Johannes Trellund.

))) Aar

(*) Hverken han eller hans Fader, Hr. Augustinus, der var Jubel-Lærer, eller Hr. Niels Jensen Schielerup, (der 1704 dimiterede Jubel-Læreren Hr. Bisshop Egede) eller flere ere at finde paa Stam-Tavlen udi Hr. Albert Hartings Ber-
 genske Præste-Histories første Deel P. 70.

Aar 1723 fik han Borches Collegium; dog ned han samme berommelige Theologi Bord, indtil han 1725 blev Bisshop i Viborg. I bemeldte Collegium holdte Treschow, og i Trykken udgav 1724-27 fire Disputatzer de Vestigiis Christianæ Doctrinæ in scriptis Philosophorum qvorundam gentilium deprehensis. Han tog i Aaret 1730 med Berommelse Examen Theologicum, Bliver Præst og Aaret derefter aabnede vor Herre Døren for ham til i Bircherod, sin Kirke, da han den 21de Apr. af Enke-Dronningen Høysalig Sophia Magdalena blev allernaadigst kaleded til at være Sogne-Præst for Bircherods Menighed, og var han den allerførste Præst, Hendes Majestæt kaledede paa sit Gods.

I Bircherods Kirke holdte han første Vinze-Dag 1731 sin Indtrædelses Prædiken, og i dette Embede trolig arbeydede med megen Frugt i mange Aar. Hvor hent han var elsked og cered for hans retskafne Bandel, for hans Menneske-Kierlighed og store Godgjørenhed (**), og

(**) Blandt de mange Studerende, der i hans Huus og af hans Haand node Godt, og blevel eskeede som hans Sonner lever endnu (Gud give lange og vel!) den berommelige og heylende Stifts-Provst i Nibe, Hr. Doct. Peter Terens, der 1753 har streeved et smukt Ere-Bers, som læses for i Hr. Treschows Jubel-Lærer Historie, og ved sidste høytidelige Doctor-Promotion ubi sit Vita S. 36 saa smukt om sig selv

og hvor ugierne man vilde der miste ham, gav Menigheden offentlig tilkiende ndi et trykt Afskeds-Taksigelse-Vers, da han den 29de Martii 1765 blev Sogne-^{gorslyttes til} Preest for Trinitatis Menighed i København, hvor han ^{København.} holdte sin Indtrædelses Prædiken første Vinhedag, som var just 34te Aars-Dagen efter hans Indtrædelses-Prædiken i Bircherød. Pauli Afskeds-Ord til sine Corinthier (2 Cor. 13, 13.) var denne dyrebare Lærereres Indgangs-Ord, med hvilke han i en utrolig stor Førsamling hilste de Trinitatis Menighed: *Vor Herres Jesu Christi Naade, og Guds Kierlighed og den Hellig Aands Samfund være med eder alle Amen.*

Den Glæde der var hos Menigheden, hos de Studerende ja hos alle ved hans Ankomst, var usigelig stor, og blev mere end eengang i Aviserne offentlig tilkiende-gived ved Lykonsknings-Vers, opsatte paa Trinitatis Menigheds Begne. Men! — hvo veed, hvor nær mig er min Ende? — Da han i bemeldte Indtrædelses-Præ-

() (2

di-

og Hr. Treschow skriver: *Panditur illi aditus ad Virum de coetu non minus Bircherödensi, cui fructuosisimus tunc præterat, ac eo, ubi postea omnem metropolim in sui admirationem traxit, Trinitatis dicto, immortaliter meritum, verum illud (eheu olim!) Ecclesiæ Lumen Gerhardum Treschow; ab eo cognitus, receptus, amatus instruitur, accenditur, foveatur; vita subsidiis destituto domum illi gratis præbuit & vietum, donec alia merendi aperitur Janua,*

diken oplæsede for Menigheden af Vinhedags Evangelio:
 Jeg skal herefter ikke tale meget mere med eder,
 vidste han ikke, at han inden 6 Maaneder skulde forlade
 den; Der var derfore des større Sorg og Bedrovelse
 hos Menigheden, og hos alle, som ret kiendte denne dy-
 rebare Mand, da dette Stierneklare Lys saa uformo-
 det udslukkedes den 20de November samme Aar, efter
Hans Dob
og Alder.
 at han havde leved 60 Aar, 4 Maaneder og 16 Dage.
 Menighedens Tab og Sorg over denne rare Lærere blev
 ved hans Hensættelse i Trinitatis Kirke den 26de No-
 vember offentlig tilkiendegived i disse af en erkiendtlig
 Ven forfattede smukke Strofer, hvilke ieg her har vil-
 det anfore som et velfortraent Gravmale:

Guds Huses store Mand! umistelige Ven!

Hr. Gerhard Treschow! skal vi dig saa hastig miste?

Skal vi at miste dig saa haard en Skiebne friste?

Bed hvem mon vores Tab oprettes kan igien?

Det dyrebare Pund, den Wisdom og Forstand,

Den Lerdoms rare Skat, som hos dig var at finde,
 Den, sjeont Du dode, dog med Dig ey dodes kan;

Thi den skal leve i Dit Ere-Navn og Minde.

Dit Navn det var vel stort udi Dit Bircherød,

Man vidste meget om Din Lerdom der at sige:

Ta for Din Lerdoms Skuld Du dersta maatte vige,
 Men her, her var det just Dit Lerdoms lys udbrud!

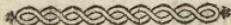
Hvor var Du ikke for endog de Lærdeste

Og allersterste Mand en kær og elsked Gave?

Hvor

Hvor var det ikke dem en sand Forneyelse
 At de Dig kunde see og Omgang med Dig have?
 Vor Trinitatis Sogn, og hver, som kiendte Dig,
 Naar i Forsamlingen Du Dine Taler holdte,
 Hvad Trengsel mærkdes ey, at de hinanden voldte?
 Enhver at høre Dig da vilde nærmre sig,
 Hvad Aand, hvad Kraft og Kynd i det du talede,
 Der laae, det kiender de, som derom kunde domme,
 I sør man hører, at de her Studerende
 De vide ikke nok Din Lerdom at beromme.
 Var da en Doeg hist, og nogle Daarer her,
 Som vidste ey paa Dig den sande Pris at sette,
 Fordi Du talede det Sande og det Rette,
 Hvad Under? Daarlighed jo allevegne er.
 Men dyrebare Stev! tillad mig, at ieg maa
 Ved Siden af Din Grav med Taarer dette skrive:
 At Du, og det Du var, skal altid prented staae
 I et erkiendelig Sind hos mig, og der forblive.

J. -- B. --

Forsuden bemeldte 4 Disputat. viser hans Jubel-Lærer. Historie trykt 1753, at han var en grundlærd Mand: Hans Jubel. Prædiken 1749, 4. at han var en vel begaved Prædikant: Hans Sorge. Cantate over Kong Christ. VI. 1746, 4. hans Ere-Minde over E. kats Raad Gram 1748, 4. hans Sorge. Cantate over

Bisshop Hersleb 1757, 4. hans Passions-Cantater opfordte i Kjøbenhavns Musikalske Selskab, foruden hans mange rare trykde og utrykde Vers, hvoraf et stort Bind skal gienmes i en høj Herres kostbare Bog-samling, viser, at han var en af vore beste danske Poeter.

Om Treschows sande Ros at siunge verdelig
Jeg gandske tie vil; thi det en lykkes mig:
Hans Held i Tone-Konst skal endnu ventes lange,
Om Kingo selv stod op og slog paa sine Strange.

Hans efterlevende Enke-Frué samt eneste efterladte Jomfrue-Datter, som sees paa hosføyde Stamtable, have behaged at meddeele mig Bladen af den Gal. Mands Kobber, med hvilket ieg her hans af mig ufuldstændig og fort forfattede Levnets Lob har vildet Geleyde.

Hvad ellers denne første Deel af mit Skribt an-gaar, da findes herudi 20 Bisshoper, som udi Danmark, Norge og Island have væred Jubel-Lærere. Herudi haves fire Sloegt-Registere: Bisshop Gisle Jonson af Island, som ved en adelig Jomfrue, der havde forbrudt Livet, men bemaades, bliver Stam-Fader til en Mangfoldighed af mere end 1600 Mennesker: Bisshop Gudbrand Thorlaklon, der nedstammer fra en Præst ved Aar 1430, som beklaendte sig Fader til 50 Born,

Børn, blandt hvilke hans ene Søns Slægt. Registrer viser flere end 800 Mennesker: Biskop Jens Giödensten i Århus blev ved en Wittenbergisk Jonifrué Stam-fader, beslagted og besvogred til flere end 700 Menner. Biskop Dorphs Slægt. Register er det korteste. Herudi findes og 12 Stam-Tavler, saa fuldstændige som ald min Flid haver kundet tilvejebringe; Hr. Egedes Side 48. Doct. Kraglunds S. 328. Doct. Gerners S. 332. Doct. Randulfs S. 370. Doct. Krogs S. 384. M. Thuras S. 467. M. Thestrupps S. 480. Hr. Ramus's S. 520. Hr. Wöldikes S. 536. Doct. Nannestads S. 551. Doct. Brorsons S. 557. saaog Hr. Treschows, som sees her i Fortalen.

Udi de følgende Deele af dette Skrift skal gives Stam-Tavler eller Slægt-Register af Anchersen, Arngrim, Arentz, Baden, Bachmeister, Bagge, Bagger, Bartholin, Biörn (Ursin) Blichfeldt, Boysen, Bögh, Colbiörnsten, Cold, Colstrup, Dorschæus, Finde, Finken, Fog, Friedenreich, Friedlieb, Friemann, Friis, Garmann, Gælmuyden, Glud, Harboe, Hauch, Hersleb, Helsing, Holm, Holmboe, Horrebow, Kall, Krahe, Leganger, Lund, Lundt, Lyngbye, Monradt, Mule, Muus, Olivarius, Paludan, Pontoppidan, Poulson, Riese, Saabye, Schade, Schytte, Seidelin, Seerup, Steemann, Taulow, Top, Wedel,

We-

Wederking, Windekilde, Winther, Zöega, Ölgod og
flere Familiers Genealogier.

At ieg har gived Bislop Egede det første Stæd i denne forste Decl, er skeed af foranforte Alrsag, og ieg har desuden troed, han fortiente at staae overst, om ellers nogen Raang skulde her have Stæd; thi naar man sammenligner hans Sierning med de fleste Biskopers, og legger til de store Lidelser, Besærigheder og Farer, ja Livs-Farer, han havde udstaad; saa maa man til-staae, han kunde have sagd: Jeg haver arbeyded meget mere end de alle, men ieg troer og, at hans Yd-myghed og Beskedenhed vilde tillige have sagd: dog ikke ieg: men Guds Raade, som var med mig 1 Cor. 15, 10. Hans Historie gav ieg under Pressen i May-Maaned 1777. Vi have derefter faaed Mandens Levnet 1778, skreven af Moens Provst Velcerværdige Hr. Jac. Joh. Lund, som frem for mig har vaered lykkelig at faae i Hænde en og anden rat Aunmarkning til hans Liv, hvilket han med en hældigere Pen (som vel er) har vidst at skrive, og med en lykkeligere Pensel har vidst at skildre, og han fortiente det: Hans Navn være i Belsignelse!

At ieg, blandt ovenmedste store og beremmelige Maend hos Hr. Treschow, haver anford nogle udi min Samling, saasom Krog, Thestrup, Thorlachson, Thura,

ra, o. s., er ingenlunde for at vise, at ieg har kundet
 giore det bedre end den ypperlige Hr. Treschow, ved
 hvis Fodder ieg havde ønsket mig at samle Bisdom; Men ieg har allene ansord dem, fordi det er lykkedes mig
 at faae i Hænde deres Levnets. Leb fuldstændigere, og
 ieg deraf har kundet vise baade deres store og ædle Hand-
 linger, og saaledes give ubekendte Anmerkninger til vor
 Danske Histories Oplysning, saa ogsaa har kundet af-
 torre en og anden Plet, som tilfældigvis er kommed til
 at vanzire en og anden brav Mands Navn. Det er
 dog ilde, at enten Partifthed eller Udvildenhed skal svær-
 te velfortiente Mand i Graven, hvad enten saa Sver-
 ten laves indenlands eller udenlands; Men det er en
 Lykke, naar en omhyggelig Historieskrivers Kierlighed
 til Sandhed faaer Leylighed at vise Unledning til Plet-
 ten, ja borttage den gandse. Et klart Beviis forstaf-
 fer os Bisshop Resenii Historie hos Hr. Treschow, hvor
 der i sær fra S. 47 til 56 vises, med hvilken Flid Hr.
 Treschow har efterforsked Resenii Skrivter og Opfersel,
 med hvilken Omhyggelighed han har opspored og opleded
 Sandheden, for at redde en død Mands berommelige
 Estermæle, og befrie saa stor en Theologus og retsfri-
 dig Bisshop fra Mistanke og Beskylding i Heenseende
 til Lærdoms Urigtighed; thi, siger han, ligesom Kier-
 lighed til Næsten byder os at undskynde og forklare al-
 ting til det bestie; saa byder ogsaa Kierlighed til Sand-

)()(

hed

hed os ikke at være for lettroende, men at undersøge noye, saavel naar man vil undskyde som naar man vil beskyde.

Vel har ieg funded være kortere, naar ieg har skrevet om en Thorlackson, en Krog, en Kraglund og flere, i hvis Historier vel kunde veered udelukt adskilligt: vel og meget tilføyed, som er mig ubekjendt; men ieg har med Fornoyelse seed, hvor omhyggelig det berommelige Selskab, det Kongelig Danske Selskab, valdet, til den Nordiske Histories og Sprogs Forbedring, har vared i at redde ey allene mangen velfortient Mand fra Forglemmelse, men og mangt et vigtigt Document, ja endog indtil smaae Omstændigheder, fra Undergang og Forraadnelse (Sid! det Danske Magazin maatte finde en fortsættende Langebek). Jeg har derfor, efter saa ypperlige Mands Exempel, ikke funded overtale mig til at udelade noget Stykke af en Mands Levnet, Forretning eller Skriebne, som er kommed mig til Haande, men heller sagd at levere det saa fuldstændigt som muligt: ikke altid vise hen til andre trykte Skrifter, og der lade Læseren soge et, her et andet, hist det tredie Stykke; Ney: mig har det syntes, at Læseren best kunde have her samled, hvad i en Mands Levnet var at sige og anfore, og dette har ieg lærd af den berommelige Mand, der med en lærd og utretted Pen har skrevet os det ypperlige Cimbria Literata.

Saa har ieg og hos Hr. Treschows udi min Samling anførde Mæneds Historier funded Leylighed til at hosfoye deres Slægt. Registere eller Stam. Tavler. Hvor meget Genealogier ere til Nutte, om Gud behage de i sit urandsagelige Raad efter saa langvarig og lyksalig Fred i Norden, at sende Krig eller Pest i Landene, hvorved Familier bortfalde; vil ieg overlade til Læserens behagelige Omdomme. Mig har det væred saa magtvaaliggende som bekosteligt og vanskeligt at tilvejebringe Genealogier, med hvilket Arbejde vores Høylærde Sal. Hr. Probst Zwergius, samt vores henvorfintente, men ikke nok rosedে Brodre af det uforglemelige Navn Hoffmann gjorde Begyndelsen, strækende sig en allene til adelige, men og til geistlige og borgerlige Genealogier. Dog skal man vel neppe finde nogenstæds større Omsorg og Opmærksomhed paa Forfedernes og Slægters Bevarelse end hos Islanderne, hvor man glemmer mange Folianter paa Pergament skrevne Genealogier og Slægt. Registere, giennem mange Aarhundrede.

Men ligesom det er bondeagtigt ja nedrigt at ikke vide mere end Faders og Moders Navn; og at være ubekymred om sine Forfædre, om sin Slægt og Afkom; thi til saadanne kan det rettelig siges: Misere senescit, qui se nescit: Og det er usikr somt ja uforstårligt, at en Ridder, en Adelsmand, en Biskop ikke vilde see sin Stam. Tavle, fordi han nedstammer fra en Bonde,

og af saadanne Stam. Tavler skal vi finde nogle i dette Skrift; Saa er det derimod stolt og forsaengeligt, om man med hin Islandiske Bisop (v. Annal. Eccl. Island. T. II. p. 645.) vilde regne sit Slegt. Register i lige Linie fra Adam.

Man veed ellers vel, hvor store Vankeligheder samt langvarige og bekostelige Trætter, der her til Lands have væred om Arve-Rettighed, saa at en Saggiven har en hard andet i Højesté Ret, hvormed han kunde bevise sig en retmæssig Arving, end en gammel Bibel, hvorudi hans Foreldres og Forfedres Marne, til Lykke vare antegnede. Men om nu saadanne Genealogier ikke skulde blive nødvendige eller nyttige, saa kunde de dog give mine Høystarde Lands-Mænd, ligesom jeg og selv derved har faaet Anledning til at give Agt paa de Ting, som Herren gjør El. 5, 12. at see til Steenen, af hvilken vi ere hugne, og til Brøndens Hul, af hvilket vi ere gravne El. 51, 1. at eftertanke, hvorledes Gud har sin Haand i alle Ting, lønker Menneskens Hierter, bestyrer deres Handlinger, op hoyer og nedtrykker ester sit vise Forsyns Raad, straffer i tredie og fjerde Led, men velsigner indtil tusinde Led, opholder og beskytter sin Kirke usoranderlig midti alle Forandringer, og paa den viseste og omnieste Maade opfylder sin Maades og Velsignelses Forjættelser paq dem, som af Hierret forlade sig paa ham, og i Sandhed

hed frygte ham; De kunde give Anledning til at erindre Guds Forsyns Veye, til at skionne paa Guds Belgierninger, til at cere og frygte, elsker og forlade os paa den store den algode Gud, som i dette og utallige andre Tilfælde har gived os Prover ja besynderlige Prover paa sin store sin vidtudstrakte Maade og Mistundhed.

Hvad der skal henhøre til den anden Deel af dette Skrift, som er inddedeled efter Hr. Treschows Maade i trenende Classer, bliver i første Classe 12 Professorer foruden andre mærkværdige Maend med en Deel Stam-Tavler og Slægt-Registere: i den anden Classe skal findes 16 endnu levende Jubel-Lærere, og hos en Deel deres Stam-Tavler og Slægt-Registere: i den tredie Classe sættes de ubekendte Jubel-Lærere, om hvilke man endnu kun siden Esterretning have: Saa skal og i den sidste Deel folge et fuldstændigt Alphabetisk Register over alle Jubel-Lærerne i den gandiske Samling, samt et Tillæg af Høycdle Honneværdighed Hr. Bisshop Harboes over en Deel af Hr. Treschows Jubel-Lærere gjorte Anmerkninger, hvilke han gunstig havet tilladt mig at afskrive.

Hvad endelig Stilen og Skriverrigtigheden er an-gaaende, da har jeg brugd en jevn historisk Stil, og taget Middelsvejen mellem det svalstige, det meget konst-lede, og det for lidet paaphnsede og pyntede; men over-

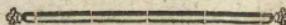
alt haver ieg sigted til saavel Sprogets Renhed og Næthed, som Skriversrigtigheden, saavidt vore bedste Skribentere ere om den endnu bleven eenige. Med Holberg, Zwerp, Treschow og flere har ieg imeslem beholdt et og andet fremmed Ord, som har vundet Borger. Ret i vort Danske Sprog, hvilket ieg og finder brugd af de nyere Skribentere, der allermeest gienmehegle andre for fremmede Ords Brug. Kunst-Ord, Embeds-Navne og Academiske Ere-Titler har ieg i fremmed Sprog, som sædvanligt brugd; Men ieg torde en bruge alde for alle, dende eller dendne for denne, Naadsens for Naadens og flere saadanne Ord, skient de ere brugde af B. Thura i hans Poetiske Skrivter, og derfor maaskee funde besticernes under den Poetiske Frihed: Jeg torde ey eller bruge ikke for ikke, ti for thi, dete for dette, dene for denne, same for samme, besteme for bestemme, slome for slumme, bedæke for bedække, luke for lukke, ræke for række, sagnes for savnes, smugt for smukt, og flere saadanne Ord, som Bisshop Nannestad har brugd udii sine Skrivter; langt mindre har ieg tord give mig Frihed at tage fra, sætte til eller forandre Egne eller Stamme-Navne, for ieg mener, enhver har Hævd paa sit Debe- og Stamme-Navn, og ingen har Frihed at derudi forandre et Bogstav; det gior ey heller meget til Sproget at rense og ziire paa sliig Maade: Hvorfor maa Keyserinden af Rusland ikke skrives paa

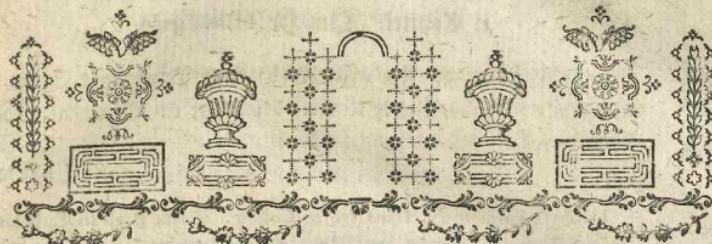
Dansk

Dansk Catharina? er det ikke en selvtagen Frihed i trykde
Danske Skrifter at satte Katharina? hvo torde vel
inden vor allernaadigste Konges Unaade i offentlige Skrib-
ter forandre hans Navn under den formastelige Ind-
bildung: det hører til det Danske Sprogs Renhed og
Jærlighed, og det lader smukkere at satte Kristian end
Christian? — Man seer da vel, hvor høyligen de forsee
sig, der tor vedrøre og forandre det allerhelligste Navn
blandt alle Navne: Det lader ligesom man skiotter ey
om den gamle Forleser, man vil have sig en nye, han
skal pyntes med et nyt Navn og paa Dansk kaldes Kri-
stus. — Jeg beder for Guds Skyld, kæreste Brodre!
bliver ved det gamle Navn Christus, lader det være
uforandred, og betenk hvad Skreved staer 5 Mose B.
4, 2. Ordspr. 30, 6. Aabenb. 22, 19. Lader os heller
blive enige med hinanden om: at faae visse Regler be-
stemde, hvorefter en almindelig Skriverigtighed for vort
Sprog kunde bestemmes og fastsættes: at dyrke vort æd-
le Sprog og give det Jærlighed og Smag, men ikke Af-
smag; paa det vor Danske Ungdom kunde dog engang
ret lære Moder-Maalet, og fremmede Nationer her-
af bevæges vort ædle Danske Sprog hoyere end hidtil
Skæd er at agte og dyrke. Men fornemmeligen lader
os forsøbe at giøre alle Ting til Guds Ære i Cor. 10,
31, til vor egen Opbyggelse og til Fæderne landets Gavn.

Den første Classe,
 hvoraf haves i denne forste Deel 20 Capitler, som in-
 deholder de afdøde Jubel-Lærere, om hvilke kan
 gives nogen udførlig Underretning.

Cap.	Side.
1. om Bisshop H. Hans Egede, som tiente over 50 Aar.	1.
2. om Bisshop Hr. Ole Hialtelson, som tiente over 50 Aar.	69.
3. om Bisshop Hr. Gisle Jonsson, som tiente over 50 Aar.	87.
4. om Bisshop Hr. Gudbrand Thorlackson, som tiente i offentlige Embeder 61 Aar, men var Bisshop i 56 Aar.	158.
5. om Bisshop M. Jens Giödesen, som tiente over 50 Aar.	247.
6. om Bisshop D. Anders Ringkiöbing, som tiente 50 Aar.	289.
7. om Bisshop D. Peder Kraglund, som tiente i 53 Aar.	296.
8. om Bisshop D. Henric Gerner, som tiente i 50 Aar.	331.
9. om Bisshop D. Niels Randulf, som tiente 50 Aar.	359.
10. om Bisshop D. Peder Krog, som tiente over 52 Aar.	371.
11. om Bisshop Mag. Lars Thura, som tiente i 51 Aar	454.
12. om Bisshop M. Frans Thestrup, som tiente over 60 Aar.	472.
13. om Bisshop Mag. Steen Jonsson, som tiente i 51 Aar.	485.
14. om Bisshop Mag. Jon Arnæsson, som tiente 50 Aar.	492.
15. om Bisshop Hr. Niels Dorph, som tiente i 56 Aar.	501.
16. om Bisshop Hr. Christian Ramus, som tiente i 51 Aar.	514.
17. om Bisshop Mag. Jens Spidberg, som tiente i 51 Aar.	524.
18. om Bisshop Hr. Andreas Wöldike, som tiente 61 Aar.	529.
19. om Bisshop Doct. Frid. Nannestad, som tiente 50 Aar.	542.
20. om Bisshop Doct. Broder Broxson, som tiente 60 Aar.	552.

I. Capitel.

Om

Hr. HANS EGEDE. (JOH. QUERCETANUS),

Superintendent over den Grenlandske Mission.

A postolus Grönlandiaæ faldes med Rette denne rare, denne
hÿpperlige Mand, hvis Minde aldrig uddoe! hvis
Slægt aldrig forgaae! saa længe, gud til Verdens Ende! Ev-
angelii Lys brænder i Gronland!

Aar 1686, den 31te Januar, har Gud ladet ham see Hans Gad sel
denne Verdens Lys i Trondenes Sogn, i Senjens Provstie, ^{og Herkomst,}
udi Nordlands Amt, paa Gaarden Harstad (a), som tilhørte
hans Fader Poul Egede, Sorenstriver i bemelte Senjens Fogde-
rie,

a) Hans Gaard Harstad blev stukket i Brand af en besværged Kvinde,
som den 1723 henvættede Poul Juul dertil havde tilskyndet.

rie, hvis Fader og Far-Fader (b) varer Prester fra Egede i Sjælland. Hans Moder Kirstine Hind var en Dotter af Sorrenskriver Jens Hind.

Da

b) Hans Farsfader Hr. Hans Jensen Coling, Soane-Præst til Egede her i Sjælland, hvortra hans Ørn og Esterkommere, som ses paa højsyede Stamavlæ, børre Tilnavnet Egede. Deres sorrigte Mavn var ellers Ravn, men som Præstens Born gik der i Skole med flere Born af Mavnet Ravn, saa forandrede de Navnet, og kaldede sig efter Fader-Stadet Egede, og brugte i Signetet en Ravn, staende paa en Eg-Stub. Men da Hr. Hans Colling har været en berigmmelig Læter, en gavmild og godgivende Christen, saa fortæller hans Mavn her at Hukommes, i sær fordi han har til Vester-Egede Kirke, hvortil han var Præst; forend Øster-Egede blev samled dermed, givet noget anseelig, saasom: En forgylde Solv-Kalk at berette Gøge af, et Døbe-Fad, en Lyse-Krone; han har forsøssed Messe-Hagel af Silke, nye Præst-Stoel og Kirke-Stole, ved Meenighedens Hjælp, Kirkins Rente, og hvad der da sattedes, lagde Hr. Hans Coling selv til af sine egne Midler.

Til Esterretning og Beviis om saadant tñner dette smukke My-
möstuvor, som hans Søn Hr. Hans Egede, der siden kom efter ham i Kaldet, har indført i Vester-Egedes gamle Ministerial-Høg, hvortra Velæv. Hr. Rosenkilde har været god at meddele mig det saaledes:

Naar han først har i hemeldte gamle Protocol taler om Formanden Hr. Hans PederSEN Nestved, som blev dømt fra sit Kold ved Læs-demodet, og Dagen for Mikkelsdag 1629 tog Afsked fra Kaldet, (Auditoribus suis in honeste valerit), saa taler han om sin egen Fader:

In cuius locum a parochianis universis vocatus & approbatus est Ven. Dominus Johannes Jani Colingius, Commissarius Ecclesiæ Praestönsis, ubi muneri ecclesiastico quadriennium & 10 Septimanias pie prætuerat. Vixit autem apud Querceranos Occidentales Annos 29 cum pauculis mentibus. Denatus Ao. 1659, mense Apr. Matri Terræ redditus 18 April Anno Climacterico Magno.

Spar-

Da han kom til Skionsom Alder, satte hans Fader ham i Skole hos Morbroderen Hr. Peder Hind, da Sogne-Præst til Sands Meenighed i bemalte Senjens Provstie, og udi hans Huus og Underviisning forblev han i 4 Aar.

Siden blev han sat til Hr. Niels Schielderup, (en Son af Bislop Jens Schielderup i Bergen), den Eid Capellan til Hammersen i Saltens Provstie. Denne brave Mand sendte ham 1704 til Kiobenhavns Universitet med dette smukke Testimonio:

Lumina

Spartam, quam næstus fuerat, ita sustinuit, ut, cum aliquando ditior atque amplior afferetur Conditio (vocatio sc. ad Eccl. Helsingør) pie respuerit, ratus, inepti esse Mercenarii sua potius crumenæ quam Gregi Domini consulere. Meritissimè ergo fidus & sollicitus audit Pastor, cui Grex semel commissus, curæ semper cordiqve fuit. Vere Divinus Präco, qui id unicè operam dedit, ut Gloriam Dei & Salutem Auditorum devotus qværeret. Nec inconvenienter doctrinæ sua vixit; Nam Ornamenta Templi & species, unde Calix argenteus auro obductus, qui qvidem agrotis visitandis destinandus est? Unde pelvis lustralis Sacri fontis? Unde Lychnus pensilis? nisi ex ipsius liberalitate. Unde Superhumerales holosericum? Unde Subsellia Templi cum pulpito? nisi ex ipsius opera, qui Auditoribus Auctor & Svasor fuit, ut, si quid desideraretur ex redditibus Templi, qui admodum tenues, de suo adjicere haud gravaretur, ut Templum suo decori atque ornatum restitueretur. Cui qvidem piè & benè aetæ vitæ non potuit non beatissimus respondere vitæ exitus, qui qvidem hoc felicius obtigit, quo frequentius Deum suum in ore & corde habuit. Mortalitate ergo deposita exuvias corporis terra restitut, piissimam animam ad Deum Mediatorem transmisit, evigilaturus tandem ad coeleste gaudium &c. &c.

Lumina Academiæ
Columina Reip.

Professores Patres Præceptores diligenter observandi!

Nostis sine me, qvamdu & qvamanxie disceptatum fuerit,
int̄ Viros plurimæ in formanda juventute prudentiæ, de informa-
tionis publicæ privatæqve prærogativa atqve eminentia, utri ea
nempe meritò debeatur. In Scholis publicis tardiores fieri Studio-
rum progressus haud facile qvisqvam negaverit, diversa enim illic
dantur ingenia una eademqve ratione non excolenda, qvid mirum
igitur, si in illorum perfectione qvoddam consumatur temporis
Spatium? una continentur disciplina, id circa non nisi inconcinnè
tractari vel solent vel possunt; confitendum tamen, solidiora illic
poni studiorum fundamenta: Et s̄ilvis aliorum judiciis, de re tota
perspicatissimi Morhofii judicium, qvod seqvitur Polyhystor. Libr.
2. Cap. 10. plurimis inprimis placere, haud ignoro: In privata
institutione felicius qvidem citiusqve omoia procedere ad præcocem
aliquam maturitatem, qvemadmodum arbores, qvas singulari cura
ab aeris injuria custodire ac curare culirâ nostra solemus, coete-
ras, qvæ e communi fundo succum trahunt, tempore vincunt,
sed securiorem in scholis bene institutis viam esse, in qvib⁹ etsi
tardiores sint progressus, firmiora tamen illic poni vestigia, &
cum judicio præctico, qvod cum annis accrescit, quasi solidari do-
ctrinam. Inter alumnos verò private institutionis licet numerari
debet præsens Juvenis, inde haud inficta *Johannes Pauli*
Quercetanus, illum tamen talia surgentibus suis studiis superstru-
xisse fundamenta, ego, profectus ejus aliquantum temporis cum
in styli exercitiis, rum & Theologiæ catechericæ, Lingvarumqve
Græcæ & Ebrææ rudimentis expiscatus, pollicor, qvalia exigua-
tur

tur a Candidatis Academicæ civitatis, securè confisus, si meum suffragium Gravissimæ Vestræ Auctoritatis consensu firmatum, adiutum ipsi fecerit ad libertatem Academicam, pretiosum illud depositum, non modo, ne perdatur, neve foecundi culpæ Seculi licentia pollutatur, sanctè conservaturum, sed & inæstimabile idem laboris sui premium divinioris Philosophiæ dore locupletaturum ac insigni decori honoris ornaturum nostrum Quercetanum.

Quæ novum portæ Prosclytum prodeuntibus è coeteris Scholis Academiæ candidatis adjungere haud igitur dediti nemini. Ita & surgentibus candidati Studiis, & optimi parentis labenti senio fulcrum haud sanè infirmum supponetis, mihiqve sempiternam de favore vestro gratulandi materiam suppeditabitis.

Vestræ Magnificentæ & Excellentiæ
ad rogas deditissimo

Nicolao Jani Schielderupio,
Comministro Ecclesiæ Hammaröensis
indigno.

Scripti & signavi pridie

Calend. Aprilis

1704.

Neste Åar derefter tog han Examen Philos., og kort derpaa fik han, i Henseende til hans Hiennrises Besværlighed, Tilladelse at tage Examen Theologicæ, altsaa i fortere Tid end halvanden Åar gierde sig reent klar fra Academiet; thi 1705 i August dreg Egede hjem til sit Fæderneland, og forblev nogen Tid ud i sine Forældres Huus, for at undervise sine yngre Brodre Jens og Christian, der siden blev Præster, og findes paa hosføyede Stammtavle.

Da han 1706 fik at vide, at Waagens Kald i Sastens Proovstie var bleven ledig, reiste han fraa til Tronhiem, for at soge hos Bisshopen D. Ped. Krog em samme Kald, naaede og sit Forlangende, og blev i hans Alders 22de Aar, den 15de April 1707, ordineret.

Og gift.
Oliver
Præst.

Samme Aar kom han i Ægteskab med Tomfrue Giertrud Rasch, Datter af Niels Rasch til Webestad. (See herefter de Raschers Genealogie). Hun fodde ham 2 Sonner og 2 Døtre, som endnu leve, og have forplantet Familiien.

Hans For-
sat til den
Gronlandiske
Mission.

Hr. Egede, som nu havde været et Aars Tid ved Waagens Kald, og midlertid med Flid gennemsøgt de gamle Nordiske Historier, og blandt andet fundet der, at Gronland i gamle Dage havde været beboet af Norske Christne Folk, hvorom man nu omstunder ingen mere Kundskab havde, alk Altræce og Besætning efter at vide, hvorledes dermed til denne Tid maatte være beskaffen (c), han skrev dersor i Aaret 1709 til en ham paas-
rørende Ven i Bergen, som og havde faret paa Gronland, og af ham begirerede den noyeste Underretning om, hvorledes det nu stod til med Christenheden paa Gronland, fik og til Svar: „At det Gronland, som af vore og andre Nationers Skibe bliver besydet, og rettelig kaldes Spidsbergen, beliggende hen under 80 Grader Norder Brede, der er ingen Folk at see eller finde; men Gronland under Syd, der er vilde Folk, og brynder paa 60 Grader, og er bekjendt til 74 Grader, og kaldes Strat: David. Den øster Side af Gronland, som

„ Vells

c) Af Hr. Bisshop Egedes egen udsørlige Relation, om den Gronlandiske Mission, trykt København 1738, 4to, har jeg uddraget hans egen Beretning, saaydt det maae tiene til mit Forsat i denne hans Historie.

„ vender mod Island, hvor forдум skal have boet norske Folk,
„ kan ikke nu blive bekjendt for Drio-Jis, som har lagt sig uns-
„ der Landet. n. n.“

Denne Beregning virkede hos Hr. Egede en hertelig Med-sidenhed over disse arme Menneskers elendige Tilstand, at de som tilforn havde været Christne, og i den christelige Religion oplyste, var nu henfaldne igjen udi hedenst Blindhed og Bildhed; han ønskede derfor udi sit Hierte, og holdt det for sin største Lysas Hans Lyst lighed og Glæde, om han maatte prædike Christum igjen for dem, ja ham syntes, man var hertil i sær forpligtet, alvorlig at tørke paa igjen at forplantte Christenheden der, hvor forдум havde været Christne, hvis Forsædre vare af norsk Folk, og hvis Land var beliggende under Norges Krone.

Disse Tanker opvakte hos ham større og større Lyst og Langsel, og nu var han kun allene bekymret om ved hvad Veje og Midler saadant kunde i Verk sættes. Men i Betragtning af hans da værende Tilstand, at han nu var besikket til en vis Meenigheds Lærer, at han var gift og havde allerede et Barn, saa syntes dette at giøre hans Forsæt umuelig; han blev derover saare urolig i Sindet, at han ikke vidste, hvortil han sig fulde bestillede; Den store Lyst og Tilbøyelighed til at fremme Guds Ere og befordre de arme Gronlanders Salighed, drog ham paa den ene Side: Den Frygt for den med dette Embede folgende Fare og Besværlighed jog ham paa den anden Side, saa han idelig og inderlig sukkede til Gud, at han igjen vilde føre ham ud af denne Fristelse, at han ikke skulde ved formæstlig Forstag og Foretagende forsynde sig mod Gud, og styrte sig og sine i Ulykke og Fordervelse.

Udi saadan Ovitraadighed eg Sinds Uroe hensled han Ei-
den, indtil Aar 1710, da han besluttide i Guds Navn at giore
Hans ^{Kor-} allerunderdanigst For slag til Gronlandernes Oplysning og Om-
flaz til den vendelse, samt bemeldte Farts Formyelse. Og som Farten paa
Gronlandske Mission. De Tider til Gronland var fra Bergen, saa sendte han allerforst
ved twende sine Sogne-Mænd til Bisshoppen der samme steds, den
fromme sagmodige 80 Aars gamle Dr. Niels Randulf, (see hers-
ester hans Historie) bemaledie sit For slag, og i samme erbod sig
at vilde forlade sit Kald i Nordland ^{a)}, for at sendes til Gron-
land tilligemed andre dertil bequemme Mænd, som med ham
maatte bestikkes til at undervise de blinde vankundige Hedninge i
den christelige Religion. I samme Skrivelse var hans allerun-
derdanigste Memorial til Kongen, den han indstendig bad, Bis-
sopen befordre. Eigesaa sendte han et ligelydende For slag og
Memorial til hans egen Bisshop i Tronhiem, Dr. Peder Krog,
og udbad sig, at samme til det beste maatte recommenderes Hans
Nøses af Bi- Majestæt, begge Deres Hoyærverdigheder af Bergen den 19de
Koerne udi August 1710, og Bacche den 11te October 1711 besvarede ham
Bergen og Tronhiem. ^{b)}, roseyde hans gudelige For slag, christelige Tver, og lovede
paa beste Maade og bequemmeste Tid for Hans Majestæt det at
andrage.

Disse Bisshopsers Giensvar og Vetenfunde giorde Hr.
Egede saavidt rolig i Sindet, saa han nu gav al Sagen under
Guds behagelige Billie og naadige Forsyn, i Forventning hvad
samme vilde udvirke paa vedkommende høye Stæder ved Bispos-
ernes Recommendation og Forestilling.

Indtil

a) S. Holbergs Bergens Beskrivelse P. 121.

b) Deage Bisshopernes leseværdige breve findes i Hr. Egedes Relation om
Gronland. p. 4 til 8.

Indtil denne Tid var hans Hustrue endnu gandse uvidende om hans Forslag og Forsæt, saasom han forventende intet andet, end at hun ganske vilde staae ham imod udi saadant farligt og for Hornuften daarlige Foretagende; Men det kunde dog ikke dølges; Thi som baade hennes og hans Venner, der samme Aar vare reiste til Bergen, sik hore fra Biskopens Huus, at en Præst fra Nordland M. M. havde ey allene gjort Forslag til Grenlændernes Omvendelse, men endog selv vilde reise over i Men lastes samme Forretning, skrev de efter Hjemkomst Hr. Egede til der af hans Venner og Paar-
erende.

Hvor bestyrket hans Kiere Hustrue blev nu over saadan uformodet Tidende, er let at tænke. Han blev da saavel af hennes Bon og Graad, som af Venners velmeente Forestilling saa aldeles overvunden, at han nu angrede sit Forehavende, og losvede at blive i det Kald og Embede, Gud havde betroet ham.

Nu tenkte han at have gjort alt hvad han burde, at Gud kunde nu ikke kræve mere af ham, esterdi han af andree blev hindret i sit redelige Forsæt, og det stod just ikke til ham allene, herudi at gøre og lade, hvad han vilde. Han blev da meget glad og vel fornøjet, takkende Gud, at han ved denne Leytlighed var hilpet af disse Fristelser og fattede Griller. Men denne

Sinds Roslighed varede ikke ret længe; Frelserens mærkværdige Ord i Matth. 10 estertente han, i sær det 37te Vers kom ham meget betydeligt for: Hvo som elster Fader eller Moder, Hustrue, Born og Brodre og Søstre mere end mig, han er mig ikke værd. Herved blev han saare bange og bedrovet i sin Siel, havde ingen Roe Nat eller Dag, og for bekymmerlige Tanker funde intet udrette. Hans Hustrue, som nok mærkede, hvad der laae ham om Hierter, gjorde sig vel al Umage for at troste og tilfredsstille hans beknyttede Siel, forestillende, Gud krævede ikke umuelige Ting af os, og at det var en Fristelse, ham var paaskommen, der kunde ligesa snart tilskrives Satan, som Gud ic. Men denne Trost og Tale kunde ingenlunde hæste ved ham: Om sider blev hans Hustrue saare utsalmodig, sagde sig ulykselig at have givet sit Hierter til ham, og indladt sig i Ægteskab med den, som formastelig vilde styre baade sig og hende i Ulykke.

Saadanne Omstændigheder gjorde den gode Hr. Egede saa bedrøvet, ja nesten saa forsagt, at han onskede sig heller at være død, end leve. I denne urolige Tilsstand skeede det og, at uformodentlige Fortrædeligheder indfaldt, som gjorde dem begge Stædet kiedsommeligt. Disse ellers fortrædelige Omstændigheder benyttede Hr. Egede sig af, forestillende sin Hustrue til novere standig i sit Eftertanke, om ikke alt saadant efter Guds Behag tilslorges dem, fordi de vare uvillige til at fornægte dem selv, og paatage sig Myre for Christi Skyld: bad hende, at hun ikun i Bon og Roe med ham tillige vilde overgive Gud Sagen. Hun fulgte og hans Raad, ogoste med mange Taare bar sin Sag frem for Gud, indtil Gud boyede hendes Billie, at hun endelig med lige saa stor Lyst og Begierlighed onskede at see Gronland og Christi Rige

Oliver be-
standig i sit Eftertanke,
Horsæt.

Nige der forplantet, som han forsikrede sig, at hun som en tro ^{Og vinder} Sara vilde følge ham, hvor det skulde være, og tilfikke sig for sin Kone at noyet i alle Tilselde, som Gud vilde tilstfikke.

dragte med.

Nu var Hr. Egede inderlig glad og fornoyet, da denne store Anstuds-Steen var rodret af Beyen, denne farligste Hindring i hans gudelige Forsæt saa onskelig overvundet, i det hans kære Hustrue var villig at følge ham. Derpaa han indsendte nu Gjør etter
Ansgani-
ger. allerunderdanigst Memorial, om den Gronlandiske Missions Besordring, saavel til den nys ankomne Bisshop i Bergen, M. Niels Smed, som og til Missions Collegium, krev desuden adskillige gange bevægelige Breve til Biskoperne i Bergen og Trondheim, at de dog for Guds Skyld vilde til det beste befordre hans Anslag; men sik til Giensovar: „At han maatte have Patience // med sit Forehavende, indtil den da værende vanskelige Tids // og Tilstands onskelige Forbedring, at Gud vilde give den ønskelige Fred, forinden hvilken Tid intet til Frugt og Nutte ved Høfet kunde udrettes.“

Saaledes blev da hans gode Forsæt ikke allene Aar efter ^{Hans For-} Aar forhalet og opsat, men der indfandt sig og paa nye adskillige ^{sæt forhales.} Hindringer saavel af Venner som Uvenner forekastede, hvilket alt var dog ikke mægtig til at forandre og forhindre hans Forsæt, saasom den Lyst og Iver han havde for Guds Ære og Nige at udbrede, blev jo større og større, at han og for det samme blev bevæget udi en Apologia offentlig at tilkiendegive sin Intention, og at redde den (skriver han selv) fra alle vidrige Conceptorer, som af Uvidende herover kunde flettes, hvilken Apologia han fremsatte udi

En Skrif^t og Fornuft-grundet Resolution og Erklæring
over de Objectioner og Forhindringer, angaaende det For-
sæt til de hedenke Gronlanders Omvendelse. Af Wagen,
den 30te Jan. 1715.

Forfatter sin
Apologie
1715.

I dette Skrif^t fremføres 5 Objectioner, hvilke han grun-
dig og gudelig besvarer: At han ikke frygtede og krympede sig for
Gronlands Fjelbierge og kolde Clima: At han en var bange for
den meget farlige Seylads derhen, mindre ansaae de Farligheder og
Moyhommeligheder, der i Gronland vilde møde ham: At det bes-
kymrede ham ikke, om han blev agtet for en Daare, der vilde
forlade sit rolige Kald og Brod, sit Folk og Fæderneland: At
han ikke agtede om Folk vilde domme om hans Forehavende, at
det seede af kiodelige Alarsager, saasom Ufornøjelighed, Ergie-
righed, at han vilde giøre sig et Navn for Verden &c. Endelig
den femte Objection, at han alt for letindig betragsede sin Hus-
struk og smaae Born, og gav sig med dem i oyensynlig og aabens-
bar Fare, som han for Gud aldrig kunde forsvare. Over ens
hver af disse Objectioner gav han sin fornustige og Skrif^t-gruns-
dede Erklæring, som viser, at hans enfoldige og retikafne Iver
for Guds Ere giorde ham ene og allene villig at opofre altting,
at side altting for Christi Skyld.

Intet stod nu tilbage, uden at den forsoniske Freds blide
Sommer snart maatte nærme sig, hvortil dog ikke var endnu
det mindste at haabe. Et Aar gik, et anden kom, og hans
Hans For-
sat forhales. Længsel ikun forogedes; thi besluttede han at bryde over voert,
forlade sit Kald, reise til Bergen, og derfra til Kiobenhavn, for
selv personlig at faae den Gronlandiske Mission allerunderdan git
fore

foredraget, twislende paa, at de, han for havde givet sine Memoriaer til Recommendation, havde viset nogen ret Iver og Alvor. I Forvejen forestillede han sin Beslutning for hans Biskop, Dr. Krog, som havde Jus Vocandi til Waagen, og bad, at Bisken vilde behage at vocere en anden i hans Sted, og at denne Successor maatte give ham en aarlig Pension, indtil enten hans Forsæt blev befordret, eller og han fik nogen anden Levligs hed; Men Bisken gav til Giensovar, at der sandtes ingen, som vilde paataage sig Kaldet med slige Vilkaar; dog troede Bisken fuldkommelig, at om ikke den Gronlandske Mission blev foreraget, Kongen dog allernaadigst skulde vilde see ham paa en bedre Maade hilpen. Hr. Egede, som med dette Svar ikke kunde være tient, besluttede at opsette sin Reise til Eidernes bedre Forandring.

Midlertid dette stod saa hen, indlob et Nygte med de fra Bergen hjemkomne Nordlands Jagter, at et af de fra Bergen til Gronland hengangne Handels-Skibe var udi Zisen kommen til Skade, men Skibsfolkene, som havde reddet sig ved Chalusperne, og vare komne i Land, bleve ihjelslagne og opædte af Gronlanderne; hvilket dog ikke alt var sandt.

Denne betydelige Relation gørde vel Hr. Egede noget bange, heldst eterdi mange deraf fik Anledning, paa det strakkes ligste at afmale Gronlanderne, og at giore hans stakkels Husstrue mismodig. Men, skriver Hr. Egede selv, Gud see Lov! hverken hun eller jeg tog os den Sag meget til Hjerte, fordi vi haabede og troede, at den almægtige gode Gud var mægtig at bevare sine paa deres rejsærdige Kalds Bøye. Endnu fik Hr.

Egede ingen Resolution, og intet Svar paa alle sine Ansgning-
After gior ger og Forestillinger, hvorsore han etter i Aaret 1716 ved Lee-
Ansgning, tor Thomas von Westen, (som da var blevet Missions Collegii
Vicarius ved Missionen i Finmarken og Lapland) sin allerun-
derdanigste Memorial til velbemeldte Missions Collegii beste Be-
fording fremsendte, men fik ey heller noget Svar.

Midlertid gik et Aar efter det andet, og ingen tenkte saa
meget paa Gronland, som Hr. Egede. Og skont der endnu
ingen Forhaabning var til Fred med Sverrig, saa kunde han
dog ikke oppebie den, og om han end ikke skulde kunde nyde af
Successor til Underhold af Kaldets Indkomster, vilde han dog
heller miste det, end saaledes med Sinds Uroelighed længere hen-
slide Tiden; han skrev derfore sidst i Aaret 1717 etter til Bisko-
Han nedleg- pen, nedlagde sit Embete, og bad, at en anden maatte besifikkes
ger sit Kald i til Waagen, som og freede.
Nordland.

Han fortsatte derpaa i Jesu Navn hvad som var begyndt,
og efter en fierlig og meget smertelig Afsked med hans Elhorere,
med hans Moder, Godskende og andre Venner, begav sig med
Hustrue og 4 Born, af hvilke den yngste var endnu ikke et Aar,
paa Reisen til Bergen i Julio 1718.

Og holder Af- Neste Sondag for hans Afreise holdte han Afseeds-Præ-
seeds: Prä- diken, og tog til Text Pauli Afseeds Tale, Apostl. Gr. 20, 32:
diken. *Vu, Brødre, befaler jeg eder Gud, og hans Maades
Ord, ic. Hans Exordium var 2 Cor. 10, 15. 16. Vi have
og Haab at prædike Christi Evangelium for dem, som boe
paa hin Side eder. Allersidst sluttede han sin Tale med dette
deylige Vers:*

Gud

Gud skal for alting raads,
 Thi alting han formaer,
 Han veed best Vey og Maade,
 Hvor alle Ting tilsgaer;
 Paa ham saaer al min Liid,
 Sial og Liv at bevare,
 Og vogte fra ald Fare
 I ald min Lives Liid.

Denne Forretning maae visselig have vaaret meget rorende paa begge Sider; thi som Foredraget i sig selv var bevaegende, hans Forehavende vigtigt og usædvanligt, saa satte det baade ham og Dilshorerne i storste Bevægelse, at de under Prædiken fældede Laare tilhobe, saa han neppe kunde udføre sin Tale. Nu var Kierligheden paa det høftigste paa begge Sider, da han saales des forlod sit Kald, sine Forældre, Slægt, Venner og Fæderland; saa gierne de vilde have beholdt ham, saa gierne vilde han have blevet hos dem, hvis ikke en hellig Lyst og Langsel for Guds Ere, (som han var udvalgt til) at fremme blant de vanskundige Grønlænder, ham dertil havde bevoget.

Reisen gik da for sig, som sagt er, i Julio 1718, men her møder ham strax den første Fare: Han falder over Borde, og holdes i alles Tanker gandse forloren; Men see! Gud har sin Bessiermelse tilrede: En Fisker-Baad, som just var i Mervoelsen, kom strax til, tog ham op og bragte ham til Fagten, som i sin sterke Hart løb saa langt fra ham, at han havde været omkommet, inden den kunde vende og komme ham til Hjelp.

Han falder
over Borde,
men bliver reddet.

Efter nogle Ugers besværlige Reise kom de endelig om Høsten til Bergen. Saasnart han der var kommen, og man hørte, Kommer til Bergen,

til hvad Ende, var han et Vidunder for mange, og af forstielige Gemyter blev sædet forstielige Domme: Nogle sagde, han havde Griller og var galen; andre, at han havde Syner og Alabenbaring, men andre, da de havde hørt hans Menning, og hvad ham til sit Forehavende havde bevæget, domte derom retsindig og christelig. Her søgte han strax efter at finde Patroner og Liebhabere til den Gronlandiske Handlings og Beseylings Fortsættelse.

Vel havde til den Tid en Kibmand, Hans Mathisen der i Bergen og flere andre, nogle Aar sendt Skibe paa Gronland, men havde nu ophort dermed, fordi de Hollandiske Handlere toge aarlig til, og fordærvede Handelen og Farren, saa at ingen af Bergen vilde nu lade sig dertil overtale, heldst efterdi Krigen endnu vedvarede, og med Krigen mange og haarde Contributio-ner; Dog lode nogle saa sig forlyde med, at dersom Gud gav en onskelig Fred, og Kongen vilde allernaadigst assistere dem, torde de vel vove at sende etter Skibe paa Gronland.

Reiser til Hr. Egede foretog sig dersor i Foraaret 1719, selv at reise Kibenhavn; Men som Hans Majestæt Kongen da var i Morge ved sin Armee, meldede han sig i det heylølige Missions Collegio, og overgav hans allerunderdanigste Project til beste Indgiver sic Besordring. Af samme hans Project og Forslag, som Ord fra Project til Ord kan læses udi hans udførliche Relation om Gronlands Miss. Colleg. fision, fra P. 15 til 21, erfares best hans gudelige Forsat, hans alvorlige Bestræbelse, hans inderlige Længsel og Altraae for Guds Ære at fremme, og den sande Kundskabs Lys at faae igien optændt for de blinde og vankundige Hedninger.

Missions

Missions-Collegium optog hans bestmeente Forslag i beste Menning, og forsikrede, at Hans Kongelige Majestet uden al Evil vilde allernaadigst antage sig dette Værk, dersom Krigens endnu ikke stillede Urolighed det ey skulde forhindre; han maatte dersor afvarte Majestætens Hjemkomst fra Norge.

Saa snart Kongen var hjemkommen, blev hans allerundertidligste Unsogning og Forslag overleveret, og derefter i Ge- Som fore-
heime Conseil foretaget, og saavidt allernaadigst approberet, at tages i Con-
sideration endel af de allerunderdanigst foreslagne Punkter, sejet og ap-
roberes.
for nærværende besværlige Conjuncturer, ikke kunde bevilges,
saa vilde dog Kongen være allernaadigst betenkta paa de Midler,
som kunde tiene til dette hellige Værks Befordring.

Sammne Tid havde Hr. Egede og den Maade at tale med Han taler
Kongen Selv over Dassel, hvor Hans Majestæt allermildest be- med Kongen.
hagede at høre ham om Grønlands Beskaffenhed, og lode Sig
marke, at han var allernaadigst dersor intentioneret. Efterat
Missions-Collegium havde tilkiendegivet Hr. Egede, at Kongen
vilde lade gaae allernaadigst Befaling til Stiftsamtmanden og
Magistraten i Bergen, at de den Grønlandske Handling og Be-
sæytling for Kjøbmændene skulle foreslaae, saa vilde Kongen med
allernaadigst Octroy og i andre Maader giore dem mueligt Assis-
tance, reiste han igien til Bergen, og strax derefter ankom Kon-
gelig allernaadigst Befaling, saa lydende:

Friberich den IVde af Guds Maade Konge til Dan- Som skrev
mark og Norge ic. ic. til Bergen.

Bor Gunst tilforn! Eftersom en Præst fra Nordlandene,
navnlig Hr. Hans Egede, udi en til Os indgivne allerunders-

danigst Memorial, iblant andet adskilligt angaaende Trafiqvens Oprettelse og Fortsettelse fra Vores Kibstad Bergen paa Gronland, haver andraget; Da er Vores allernaadigste Billie og Besaling, at indkalde for Eder de Negotierende der samme steds, og fornemme deres Menig, om Handelen der fra paa Gronland med nogen Fordeel kan drives, saa og, om nogen iblant dem findes, som tilforn kunde have besylet Landet, og om Handelen der kunde være hyndige, om da de samme eller andre kunde blive sindede at foretage sig saadan Handel, og dertil enten forlange Vores Detroy eller andet, som til Trafiqven der i Landet at entreprenere og fortsætte kunde findes nodig. Hvorum I med Os Elskelig Capitain de Bernfeld og en Skipper, ved Naavn Christen Hansen, sont fornervnte Egede har berettet at have i nogle Aar besylet Landet, og handlet derudi, have at conferere, om de kunde give noget Forslag til samme Handels Fortsettelse, og derefter om alt foranførte Eders allerunderdanigste Relation til Os med forderligst nedsende; Besalende Eder Gud, Skrevet paa Vor Slot Kiobenhavn, den 17de Novemb. Anno 1719.

Under Vor Kongel. Haand og Signet.

FRIDERICH R.

Denne kongelige Besaling blev og saavidt allerunderdanigst efterlevet, at de Skipper og Styrmand, som havde faret paa Gronland eller Strat David, bleve paa Raadstuuen indkaldede, for at giore deres' Fortclaring om Landers Bestaffenhed, men videre kom det heller ikke; thi fordi samme Skipper vare bange for, at, om de sagde noget godt om Landet, dem da skulle

Genealogia TRESCHOWIANA.

Giort Rasmussen Treschow, Raadmand i Stege.

* Anna Nielsdatter. Moder til 4 Sonner.

Hr. Rasmus Treschow, f. 1694, d. 1 Oct. Sog-
nepræst til Kieldbyemagle 1685. † 1708.* Thale Hansdatter, hans Formands Hr. Niels
Rasmusens Enke. Moder til 1 Dotter.* Mette, Dotter af Clemen Clementin. Moder til
1 Son.Peter Treschow er blevet lykkelig udenlands. Til
fattige Præste-Enker paa Mœn gav han 1000
Rdlr. ved Gavebrev af Amsterdam, d. 23 Mar-
tii Aar 1709.Gerhard Treschow, Admiralitets-Raad i Christia-
nia, †... Til fattige Huns-Arme gav han 600
Sldr. dat. Stege d. 26 Junii 1686.

* Karen Lemmich, † 1727 i Horaaret.

Hermann Treschow, General-Toldforvalter i
Tronhiem, †... var Eier af Læsse Jernværk i
Guldbbrandsdalene.* Mette Margaretha Krenkel, Enke af Postmester
Wildhagen, †... Af første Egteskab i Son,
af andet otte Døtre, som døde unge, og 3
Sonner, som her anføres:

Anna Sophia Treschow, f. 1688.

Clemen Treschow, f. 1701.

M. Johannes Treschow, udgav af Borches Colle-
gio 2 Disputaater i Nærene 1719 og 20, fulgte
med sin Svoger til Viborg, hvor han døde ugypt.
Han fornøjede sig ubi sit kostbare Bibliothek og i
at giore Gott imod Fattige.

Catharina Treschow, * 1707, d. 10 Junii, † 1727.

* Hr. JOHANNES TRELLUND, f. 1669, d. 5 Oct. i København, Bispol i Viborg 1725. Hans
Bispe-Residence og meget Gods brændte 1726. † 1735 d. 12 Jun. Af 6 Barn levede 2, og hører af
dem gav han ved Testamente 20000 Rdlr. og til gudeligt Brug 20000 Rdlr.Edvard Trellund, Landsdommer i Norre-Jylland, † 1743 ugypt.
Regerede 1742 til Huns-Arme 200 Rdlr.Anna Catharina Trellund, * d. 10 Junii 1733. † 1741. Hendes Sen Johannes
† 1755 Student. * Christian Moch til Østervrup, Cancellieraad, †...M. thias Lorenz Treschow, f. d. 2 Mart. 1700,
† d. 8 Febr. 1717 i England.Hr. GERHARD TRESCHOW, f. d. 4 Jul. 1705. Sognepræst til Birkerød 1731,
til Trinitatis Kirke 1765. † d. 20 Nov. * 1734. Maria, Dotter af Stiftspræst
Dorschæus i København, † 1734, 4. Dec. paa første Bartselseng. * Maria, Dot-
ter af Blinhandler Hans Berg. Af 5 Døtre lever 1.

Maria Treschow, f. 1742. er ugypt hos sin Frue Moder.

Hr. Hermann Treschow, f. 1739, d. 11 Dec. er Prof. Theol.
og Danck Sognepræst til Guarnisons Kirke i København.
* Sophia Elisabeth Wleugel, yngste Dotter af sal. Herr. Oberste
Wleugel, Commandant i Tronhiem.Susanna Maria Treschow, f. d. 9 Aug. 1742,
er ugypt.Hr. Hermann Treschow, f. 1707, M. Caspar Wildhagen var
blev Sognepræst til Karise og Als-
tdæs Præst paa Konge-
lev 1745, til Søllerød 1754 †
berg. 1774.* Anna Schielerup, Enke af sal. M. Peder Lund, residerende Es-
pellan til Tronhiems Domkirke. Af sidste Egteskab 3 Barn.Michael Treschow, f. 1741, d. 5 Mart. er Statsraad og Assessor
i høje Ret.

* Maria Elisabeth Wasserfall, Enke af Cancellieraad Henningsen,

Generation

Book
Bible

In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made. In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God.

verse 1. Word was with God

verse 1. Word was with God

and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made. In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made. In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made. In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made. In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made.

In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made. In the beginning was the word, and the word was with God, and the word was God. All things were made by him; and without him was not anything made that was made.

de blive besalet at gaae derhen, og maaskee blive der paa negen Tid, hvortil de ingen Lyst havde, da fragik de alt hvad de tilforn havde sagt Hr. Egede om Gronland, afmaalede Landet paa det hesseligste, og Seilladsen paa det farligste; saa at dersom Hr. Egede ikke havde haft Brev i Haender fra en af dem, hvori tilforn var skrevet temmelig gode baade om Landet og Handlingen, var han bleven en Logner baade for Kongen og Øvrigheden ved hans allerunderdanigste Angivesser.

Saa siden Lytt Skippere og Styrmand havde at gaae til Ingen i Bergen, Gronland, saa kden Lytt havde og Kibmændene til at lade for sege derpaa; thi ingen af dem lod sig indfinde paa Raadstuen, skjont de vare advarede at mode; saa at den gode Hr. Egede den gang maatte gaae bort uden Haab, men med inderlig Gremmelse i sin Siel, for hans gudelige Forehavende ikke funde finde den forventede Assistence.

Han foretog sig da paa en anden Maade at gaae frem: Han besogte enhver formuende Mand i Bergen, og paa det bevegeligste forsøgte at overtale dem til at sætte noget i Handling paa Gronland. Gud velsignede og hans alvorlige Iver, at nogle blev overtaalede, hvilke med ham en allerunderdanigst Supplie herom til Kongen igjennem Missions Collegium usortset nedsendte. Midlertid kom og Skrivelse fra en anseelig Mand i Hamborg, da han sic høre om Bergens Forehavende paa Gronland, at han med flere Hamborgere vilde i Compagniet indsyde en anseelig Capital. Dette gjorde Hr. Egedes lille erhvervede Compagnie meget opmunret, ja flere Bergenske besluttede herover at træde ind i Compagniet, men ingen blev gladere

end Hr. Egede. Dog! den Glæde han havde at see saa herlig en Begyndelse, og det Haab, han saa vist gjorde sig om en lykkelig Fortgang, varede ikke længe; Hamborgeren skrev strax derefter, at han havde bercenk sig, og vilde med det Gronlandiske ey have at bestille, og just samme Død sik han og Brev fra Missions Collegio, at de af Kiobmændene allerunderdanigst forlangte Privilegier ikke for det første kunde blive allernaadigst approverede.

Hans gode Haab falder. Her laae det altsammen, her faldt atter paa eengang alt hans Haab: Kiobmændenes forrige Resolution blev til Mismodighed, saa de sloge sig alle fra det Gronlandiske Delslein: Men hvor nedslaget og bekymret den gode Hr. Egede herover blev, er Gud best bekiendt, da det nu syntes for ham at han forgives havde anvendt al sin Fliid og Moje. Dog! det var Gud saa behageligt, at holde ham under sin Provelse, og at lære ham, at han ey skulde forlade sig paa Mennesker, men paa den levende Gud, der, naar hans behagelige Tine kom, nok vidste Raad og Midler til sin Eres Udbredelse at befordre.

Oliver forhaanet. Midlertid forsomte Hr. Egede ey at indsende adskillige Suppliquer, og anholde saavel hos Kongen selv, som Missions Collegium, ligesom han og vedblev at anmode og overtale Kiobmændene; Dog gik Vinteren bort 1720, og paafølgende Sommer, uden at faae Trost eller Lindring i hans Bekymring, men i det Stæd maatte hore af adskillige mange spottelige og forhaalige Ord: at han skulde bleven ved sit Kald, og ikke foretaget sig umuelige Ting: Man maatte jo være assindige, om man vilde opofre sig til Døden, og lade sig slæe ihiel af de vilde Hedninger.

Hans

Hans stakkels Hustrue var midlertid ey heller frie for Anfægtning: Man lagde hende til Fast, ja til Daarlighed, at hun samtykkede med hendes Mand, at drage fra Kald og vist Leve-Brod; hun skulde kun derfor stræbe at overtale og tilskynde ham, at overgive det daarlige Forehavende, blive i Landet, og soge efter et andet Kald: Men igennem alle Anfægtninger blev hun dog ferni, og behiertet gav til Svar, at hun forsangede aldrig at være Mester over hendes Mands Beslutning, eller hindre ham i det, som sigtede til Guds Ere, al den Stund han selv med god Samvittighed ikke kunde slide sig los deraf: hvad Gud vilde, res Forstet, og hvad hendes Mand vilde, var hun altid vel fornøyet med. Med saadan frimodig Bestandighed afoisede hun sine Fristere, saa at de omsider domte om hende, som om ham, at de var begge galne og fortryllede.

Omendssjont Kiobmændene havde alle slaaet sig fra det Gronlandske Dellein, gjorde Hr. Egede sig dog atten Umage for at faae de beste og meest christelig sinddede samlede, som bevegede af Mandens alvorlige Zver for Verket, samt af de Eisbud, han gjorde selv, som vare fast over hans Kæster, lovede nu at være ham i mueligste Maader behielpelige.

Før at tilskynde og opmunstre andre, tegnede han sig selv at vilde skyde i Compagniet 300 Rdtr., hvorefter de andre tilstædenværende tegnede sig nogle for 200, andre for 100 Rdtr., og mere som sees af deres Invitations Placat. Med dette paa tegnede Document sogte han at overtale Bislopen og Geistligeden i Bergen, som alle tegnede sig hver for noget vist, derefter besogte han flere Kiobmand og andre formuende Indvaanere i

Kaaer et
Handels-
Compagnie
samlet paa
10000 Rdtr.

Bergen, og paa den Maade havde han nu samlet en Capital af omtrent 10000 Rdlr.

Alligevel at denne Capital var kun lidt og utilstrekkelig til saa betydeligt et Verk at foretage, saa opvakte dog Gud de gode Mænd dertil, med denne lidt Penge-Sum at legge en alvorlig Haand paa Verket: Nu blev til Reisens Fortsættelse købt et Skib, Haabet kaldet, som skulle føre dem til Gronland, og der overvintre. Det synes som Gud havde beslikket dette Skib til saadant Brug, og at det guddommelige Forsyn ved dette Navn Haabet vilde styrke deres Haab, at deres Foretagende skulle blive lykkelig, hvor slet og ringe det af Begyndelsen lod sig anse, ligesom og den almægtige gode Gud imod alle Formodning gjorde det, at flere og flere af respective Mænd af geistlige Haer 3 Skib og verdslige beredvillige tilbede dem som Interessenter; Saa at be til den i det Sted der af Begyndelsen ikun var besluttet ved et Skib Gronlandske (Haabet) at giore en Begyndelse til Gronlands Beseiling, saa blev nu tynde andre Skibe tillige fragtede, det ene for at gaae paa Hvalfangsten f), det andet at følge dem, for at bringe Raport hjem om deres Ankomst til Landet.

Nu kom da og tillige den for Hr. Egede saa glædelsige Post, og bragte ham et onskeligt Brev fra Missions Collegio, dateret

f) Det til Hvalfangsten bestemte Skib gik i Forvejen ud, men havde den uheld, at det af en Styrtning ved Staten huk blev omkastet, dog reiste sig igjen, der Masten brakkedes, og forfaldt under Bergens Leed, hvor Skibet nesten som Drag blev af vinden hædreven; dog blev ingen af Folkene borte, men alle ved Guds spaderlige Beskyttelse i Behold.

dateret 15de Martii 1721, hvoraf han erfarede, at Majesteten havde allernaadigst bevilget den af ham foreslagne og paadrevne Gronlandiske Expedition, og at han med allersørste kunde vente tilsendt allernaadigst Vocation som Missionair at gaae til Gron-
land, og derhos at nyde aarlig Salarium 300 Rdlr., samt 200
Rdlr. til hans Udrustning.

Oliver første
Missiona-
rius i Gron-
land.

Saaledes behagede det den ubegribelige Gud, igienem saa mange mange Anstod og Prover at lade ham endelig see Frugten af hans Bestandighed af faste Tillid til den guddommelige Hjelp.

Det nu aeling var klart til Reisen, blev det hyrede Mandsskab samlet den 2den May paa Skibet Haabet, hvor de, efter at Artiklerne vare dem foreleste, bleve tagne i Ed af Stiftsbefatningsmanden, i Nerværelse af saavel Compagniets Interesser, som mange andre fornemme Mand. Og som Hr. Egede udi nærværende Tilstand maatte paatage sig at være Præses og Overhoved for det udsendte Mandsskab og det her beskikkede Raad, (som soruden Hr. Egede bestode af Skipper Bernt Hansen, Bogholder og Kibmand Harrvig Jentofti, Styrmand Selien Dahl, Aftegger Ed, Ovarterimester Seehusen, Baadsmand og Kokken), saa maatte han, betreffende dette Embede, ogsaa aflagge sin allerunderdanskigste Trostsabs-Ed mod Kongen og Compagniet. Forretningen succede Hr. Egede med en kort Tale, samt Guds Paakal-delse og Lovsang om den Allerhoyestes Bestiermisse og Bistand til dette begyndte Verks lykkelige Fremgang og Fortsættelse.

Reiser til
Gronland
1721.

Derpaa blev Reisen i Herrens Navn foretaget den 3die May 1721, og var de paa bemeldte Skib Saabets med Hr. Egedes Familie og indeværende Mandskab i alt 46 Mennester, da de med den medfølgende Galiothe løste fra Bergen, hvilke twende Skibe maatte for contrair Wind blive liggende udi Havn en ved Bergen, i Helme Bogen, indtil 12te May, da de gik ad Soen til med foyelig Wind, som vedvarede mestendelen med godt Veyr indtil 4de Junii, da de fik Hukken af Gronland i Sigte.

Dette Land forekom dem ret følt og forskrækkeligt, for det syntes at være ganske overtagket med Iis og Sne, og ved Hav-Siden saaes store Iis-Bierge og Klipper.

Fra den Dag vare de af og til idelig incommoderede af Storm og Driv-Iis, som laae over 10 a 12 Mile fra Landet, og strækede langs Kysten nord efter. Naar Beyret var godt, seylede de langs Iisen, for at soge, om nogensteds var Alabning og Indgang til Landet, men dette var umueligt; thi Iisen laae ganske tæt paa hinanden, som saae forskrækkeligt ud, dertil med kunde man ingen Ende see paa den; De maatte derfor gaae fra Iisen igien vest over fra Landet, for at være sikker, naar Storm ^{Har en farlig} paakom. Saaledes gik de langsommelig Tid fra og til Iisen, ^{Seylads.} for at komme igien nem, men forgives; Herover var Skipperen aarsaget at foreslaae, det var best at giøre Vende-Reise, saasom Sommeren gik bort, og der var intet Haab at komme til Landet. Saadant klingede ikke vel i Hr. Egedes Øre, han satte sig der imod, og paastod, at de ikke maatte vende fra Landet, ^{saa}

saa lange de havde noget tilovers af Sommeren, heldt saasem
Skibet skuide dog overvintre i Gronland.

Den 24de Junii kom de i storste Iuds-Fare; thi som de
en Morgen seyede langs Iisen, og der et Sted syntes Aabning, Kommer i
tilspurgde Skipperen Hr. Egede, om de vel skulde vove at holde ^{Hans Nod.}
til? Hr. Egede gav dertil sit Samtykke i det faste Haab, at
Gud skulde lykkelig fore dem igennem, saasom Beyret var gode
og Binden foeylig; Men neppe havde de seylet et Stykke ind i
Iisen, forend de imod Forhaabning sik see, at den laae samlet,
og man kunde overst af Masten ikke opne nogen Aabning, men
Iisen strekkede lige op til Landet, fra hvilket de endnu vare om-
trent 8 Mile. Vel gjorde de al deres Beste at lavere igien ud af
Iisen, hvor de vare komme ind, men det var umueligt; thi Bin-
den sprang om til Sonden med Storm, saa de i grueligste Maas-
der blev af Iisen omringede. Her var Forsardelse og Bedro-
velse paa Faerde, og der saaes for menneskeligt Hye intet Haab,
at komme beholden af denne Fare. Dette forogede og deres For-
skrakelse, at den medfølgende Galliotte stodte an paa en Iiss-
Skotse, og sik et Hul, som de i Hast dog sik inden til stoppet
med Klæder og hvad der var ved Haanden. Saadant gaves
tilkiende ved Signal; thi de torde ikke holde dem saa nær tilsam-
men, for ey at rage paa hinanden. Skipperen, som blev dette
vaer, sprang forskrakket i Cahytten, og sagde, de maatte nu
befale dem Gud i Bold, og berede sig til Doden, her var intet
Haab til Livet; thi Galiotten havde faaet Skade, og vilde siuns-
ke. Hvor forskrakket den stakkels Mad. Egede med sine smaa
Born herover blev, er let at tanke, og hvad der i saadan Eis-
stand gik for sig i Hr. Egedes Hierte, kan man vel slutte: Her
faae

saae han for Øyne at vilde nu opsyldes, hvad Folk tilforn havde
 spæret ham, nemlig hans og sines yndelige Undergang. Han
 skriver selv herom saaledes: „Ach! tankte jeg, hvil har dog Gud
 „ bevaret min Ungdoms Synder at straffes paa denne Maade?
 „ Og hvorledes kan det være hans Barmhertighed gemes, at
 „ lade de Ufskyldige mine undgieldre for mine Synder? Jeg gik
 „ tilbage og estertenke mine Dreye, og hvorledes Gud hidindtil
 „ havde fort mig: At mit Øyemærke med dette Foretagende var
 „ reent og oprigtigt for Gud, gav min Samvittighed Bidnes-
 „ byrd om, og at Gud paa besynderlig Maade hidtil har hiul-
 „ pet mig frem derudi, havde jeg øvensyntlig befundet; hvorles-
 „ des kunde det da skee, at han i denne Nod skulde forlade mig?
 „ Jeg formanede Herren, at han vilde redde sin Øre, og styrke
 „ min Troe, og ved det han frelste mig af Fare, maatte ikke
 „ allene jeg, men andre saae Anledning at priise og beromme
 „ Guds forunderlige Forsyn, Godhed og Almagt. Her faldt
 „ mig ind blandt andet til min Trost og Oprettelse, hvad der pas-
 „ serede med Pauli Sejlads til Italien, Ap. G 27. Jeg gjorde
 „ dersor en Application paa mig selv, og haabede, at den als-
 „ mægtige gode Gud skulde bevise mig og mine den Hielp og
 „ Redning, som han bevisste Paulo og hans Medfarende; og
 „ der jeg nu ved de trosteligste Guds Ord og Forretelser havde
 „ stillet min egen Uroe og Frygttagtighed, og mit Hjerte blev op-
 „ syldt med stor Frimodighed og Trost, saa sogte jeg ved samme
 „ Guds Maade at oprette, og satte Mod i de andre, særlig
 „ min kære Hustrue og Born, hvilke og Gud i denne Bedros-
 „ velse krafteligen opholdt og styrkede.“

Det vedvarede med Storm og tyk Taage den gandske Dag og indtil Midnat, saa de lidet eller intet kunde see, hvad dem begnede, men overlode sig nu allene Guds naadige Forsyn og Beskyttelse. Ud paa Matten fornam de med Forundring, at de sik mere og mere Rum. Efter Midnat faldt Stormen, det Men bliver klarede op, og imod al Formodning saae de dem gandske besriet fra Jisen. Over denne forunderlige Redning blevde de alle saare glade, enhver for sig lovede og takkede Gud, prisende hans almægtige Beskyttelse; thi her feede det, som der staar i den 107 Davids Psalme: De som fare paa Havet i Skib, som bruge deres Handel i store Bande, de saae Herrens Gierninger, og hans underlige Ting i det Dybe. Der han sagde, da lod han blive en stor Storm, og den oploftede Bolgerne, da fore de op mod Himmelten, og de fore i Afgrunden, at deres Siale smeltes for Ulykke: De løbe om, og ravede som den Drukne, og vidste ingen Raad mere. Og de raabte til Herren i deres Nod, og han udforte dem af deres Angest: Han stillede Stormen, og Bolgerne lagde sig. Da blevde de glade, at det var bleven stille, og han forte dem til Land efter deres Begiering. Lad dem takke Herren for sin Misfunkndhed, og for hans underlige Gierninger, som han gior mod Menneskens Born.

Endelig behagede det den trofaste naadige Gud, at lade dem efter megen udstanden, men vel overstanden Fare og Elen-dighed komme til det Land, de saa lange, saa inderlig havde suks-
ket efter, og det feede den 3die Julii. Jeg legger Mærke til, Kommer til
at Skipperen paa et hollandsk Skib, som modte dem, og kom fra Handlingen, overlod dem sin Baadsmann, for at lodse dem til Landet udi en god og sikker Havn, hvor de og lykkelig kom
uden

uden for det saa kaledede Baals-Revier, paa den vestre Side af Gronland, paa 64 Grad nordre Brede.

Omtrent 2 Mile fra Landet kom endel Bildmænds Baader hen ud til dem, og fulgte dem stedse, indtil seent paa Aftenen, hen ind i Havnne.

Her saae nu Hr. Egede allersorst de Folk, for hvis Skyld han havde paataget sig saa megen Møye. Ved første Anseende kom de ham for som elendige og yukoerdige Mennesker, som de og virkelig vare; thi hvad er elendigere end ikke at have Guds Kundskab, og være langt fra det Liv, som er i Gud. Deres elendige Tilstands Beragning gjorde ham saare bedrovet, men han kunde da intet giøre, uden at sukke for dem og sig selv: for dem, at Gud af sin store Maade og Barmhertighed vilde i sin Tid udfrie dem af det store Bankundigheds Morke! og for ham selv, at Gud vilde giøre ham til et bequemt Redskab, sin Ere blandt disse arme Vilde at udbrede! Strax efter Ankomst sogte de efter en bequem Bygnings Plads og sikker Winter-Havn for Skibet Haabet, men som de ingen paa det faste Land strax kunde finde, og de, for den endnu igien værende korte Sommer-Tid, som og for Galiotten, som til Hjemreisen skulde eppederes, torde en lange dermed opholdes dem, saa toge de for det forste deres Winter-Leye i Ud-Øerne, hvor de den 9de Julii i Herrrens Navn begyndte at opreise dem en Bolig af Tør og Stene, og inden til befædede den med Bræder. Samme Plads kaldte de Haabets Havn. Fra den Dag kom Grønlænderne i haabeviis til dem, og iblant hialsp dem at bære Tør og Stene til deres Bygning, som den 31te Aug. var færdig, og da holdie Hr. Egede sin

Hvor han
bygger sit
Haus, og

sin første Prædiken paa Gronland af Psalmen Davids den 117: Holder sin
Lover Herren alle Hedninge, priser hannem alle Folk; thi ^{forste} Prædi-
hans Maade og Sandhed haver Magt over os evindelig,
ken.
Halleluja.

Den gunstige Læsere tilgive! at jeg har været noget vidts-
loftigt i at omstændelig anføre Hr. Egedes besværlige og farlige
Seylads. Jeg har i Enfoldighed tankt, at Læseren kunde liges-
saavel opbygges ved Hr. Egedes Seylads til Gronland, som ved
St. Pauli Seylads til Italien, der saa noye er beskrevet
Ap. G. 27.

Det forste Aar hensled Hr. Egede, og med sin kiere Hus-
struk og Born, var frisk og vel til Mode, strabie midlertid at
beklendtgøre sig Landet, at kende Gronlanders Naturel, at
vinde dem med kierlige Ord og Gierninger, og fornemmelig at
giøre sig Umag for Sproget. Men i May Maaned 1722 beha-
gde det atter den gode Gud, at sætte ham atter paa Prove.
Fra Begyndelsen af April havde man daglig kundet se Skibe,
men det forventede Fædernelands Skib blev borte, hvilket satte
ham og dem i største Frygt og Bedrovelse. Skipperen med sine
Folk, som skulde hiempore det i Gronland overvintrede Skib,
Haabet, lod sig forlyde, at han ey længere kunde vente paa Fæ-
dernelands Skib, fordi han befrygtede Mangel paa Proviane
for Hiempresen. De andre Folk, som vare bestemte til at for-
blive i Landet, vilde ey heller blive der paa et uvis Haab om det
forventede Skib, som maaskee kunde allerede være tilsat, og om
saa var, maatte alle geraade i de bedroveligste Omstændigheder,
ja af Hunger omkomme i Grenland. Dette aarsagede Hr.

Egede den 26de May, som var tredie Pintse-Dag, at sammenkalde Raadet, for at overlegge, hvad best var at giøre? Hr. Egede paastod, at nærværende Skib Haabet maatte blive liggende, saa længe muligt; Thi han kunde ey troe andet end Compagniet jo har sendt dem Skib, men at det saa længe tovede, kunde Mod vind eller anden Hindring foraarsage. Raadet holdte det derimod saare usikkert at bie, indtil deres Proviant var fortørret, og paastod enhver til sin Sikkerhed, at ey ventte paa Fædernelands Skib længere, end man saae sig forsynet med Proviant til Hjemreisen.

Imod alt dette havde Hr. Egede set intet at indvende;
1722 længes
meget efter
Fæderne-
lands Skib. Men disse Omstændigheder satte hans Gemyt i storste Forvirring, her blev megen Strid imellem Frygt og Haab: Vel haas bede og troede han, at den almægtige Gud, som imod al menneskelig Formodning gien nem saa mange Hindringer og Fårligheder havde fort ham der til Landet, vilde nu ingenlunde forlade ham, men foye alle Ting saaledes, at hvad han havde begyndt, skulde og lykkelig blive fuldender; dog var hans Haab og Mod øste blandet med Frygt og Evil. Han kunde i disse bekymringsfulde Omstændigheder ikke raadfore sig med andre, end Gud, som han uafladelig anraabte om Raad, Hjelp, hvilket hans Hustrue ey heller forsomte; thi det gif hende ligesaa nær an, som
Oliver tres-
set af hans
Hustrue. Hun trostede og opmunrede ham, at han ingenlunde skulde tvile; thi Gud vilde betimesig sende dem Skib; men behagede det Herren, at sætte dem paa Proye, at Skib ey skulde hidkomme, for de andre droge hied, saa var hun i Forrestning paa Guds Forsorg resoveret, med ham at blive tilbage i Gronland, saafremt de Hjemgaaende for Betaling vilde overlade noget

get af deres Proviant, og kun nogle saa Mandskab vilde blive tilbage hos dem; Thi nu var Sagen alt for vidt kommen, at den saa let kunde ophæves.

Hr. Egede selv ansaae Værket af saa stor Vigtighed, at han der ingenlunde kunde overgive; Derover foreslog han Skipperen og det øvrige Mandskab, om de i saa besværlige Tilfælde vilde for Betaling af Compagniet bespare deres daglige Mundportion, og overlade til ham et Maaltids Ranson for hver Dag af deres Hjemreises Proviant, hvortil de og endelig lode sig overtale: Ligeledes overtalede han med gode Ord og Øfster om Kongelig Pension og Tillæg til deres Lon 6 af Mandskaber til at forblive hos ham i Grønland, saa at disse med hans Familie kunde udgiore 14 Mennesker, og til disses Underhold skulde, i Hald Skibet ey ankom inden Haabets Bortreise, ham altsaa overlaedes 4 Tonder Gryn, 4 Tonder Meel, 1 Tonde Smør, 7 Tonder Malt, 1 Tonde Rug-Røvringer, $\frac{1}{2}$ Tonde Sirup og 1 Anske Brændevin.

lution at
blive.

Da saadant var besluttet, udsendte Hr. Egede den 28de May nogle Folk at fiske og skyde Wildt, for imidlertid at indsamle nogen Forraad. Somme Dage blæste Binden god, men ingen fornåm noget til Fædernelands Skib, og dette betog dem nu alt Haab og Mod; tilmeld havde Hr. Egede hemmelig faaet at vide, hvorledes de betingede 6 Mand, som indsaae, at bemeldte Proviant ey kunde være tilstrækkelig for dem til et andet Aar, havde besluttet, at saasnart de andre vare hjemreiste, og de maatte kun see en Hollænder der i Farvandet, vilde de tage en Baad, og hemmelig fare bort med Hollænderen, og lade Provinen med Kone og Born hytte sig selv.

Men foran-
der sin Re-
solution.

Udi saabanne bekymmerlige Omstændigheder forandrede Hr. Egede sin forrige Resolution, og saae sig nødt til at fare tilbage med Skibet. - Til den Ende kaldte han den 6te Junii efter Raadet tilsammen, for at overlegge, hvor lange de endnu formeente at kunde tove? og han paastod, at man for alting maatte bie der til Julii Maaneds Udgang; Men Skipper og Mandskab vilde ey bie en Dag længer end til den 2ode Junii, altsaa blev besluttet, enhver som vilde med, at holde sig færdig til den foresatte Dag.

Fra den Tid blev Hr. Egede saare uroelig i Sindet, naar han overveyede, at alt hvad han hidindtil havde gjort og lidt og udstaet, skulde nu være forgjæves: De andre vare glade og fornøyede, at de kunde komme hjem, men for den gode Hr. Egede var det særdeles bittert, at tænke derpaa. Endnu haabede han immer, at Gud vilde sende dem Skib, forend det kom saa vidt; Dog tilstaaer han selv, at hans Haab var blandet med megen Frygt. Det er let (skriver han) at være rolig, at haabe og troe, naar ingen Nød og Fare er for Haanden; men i Nodens og Drovelsens Stund at være ved et godt Mod, og at have en fast Troe og Tillid til Gud, det er en Gave af Herren.

Madame Egede havde i alle disse Omstændigheder en forandringsværdig Bestandighed og Tillid til Guds Hielp: Det forekom hende ikke, at de fik nsdig at drage hjem, og da hun saae, at Kibmanden og de andre indpakkede, hvad der paa Colonien var Compagniet tilhørende, sagde hun, vel til Mode, at de gjorde sig kun forgjæves Umage: Gud vilde vist bestemme deres Vantroe, for de satte saa slet Tillid til hans Hielp: Naar Gud

Gud nu sender Fædernelands Skibet, maae de jo have Uleylig-
hed med at pakke ud igien. Saadan Tale var latterlig for Fol-
ket at høre, fordi de nu set intet Haab havde om Skibets An-
komst, men for Hr. Egede var hendes frimodige Tale noget be-
syndersligt rart og markværdigt, hvorved hans nedslagne Gemyt
blev meget opreist, hans Haab og Troe meget bestyrket.

Efterat denne gode Gud nu længe nok havde forsøgt og
provet Hr. Egede, bevisste han ham endelig, at han er deres Bis-
lid og faste Slot, som haabe paa ham. Inden de foresatte 14
Dage vare forlobne, kom Fædernelands Skibet. Hr. Egede
kunde altsaa ey andet end hietelig takke Gud, prise og beromme
Guds faderlige Forsorg for dennem. Ja! den gode Gud gjorde
mere, end de havde formoder; thi i det Sted Hr. Egede hemmes-
lig frygteede, at Compagniet vilde ey videre fortsætte det begynd-
te, erfarede han nu med Hiertens Glæde, at de vare gandiske Bliver glædet
ivrigt, af alle Kræfter at fortsætte det Gronlandiske Delssein, hvil-
ket de noksom gave tilkiende, i det de hidsendte twende med Pro-
viant og andre Fornosdenheder beladede Skibe. Blant andet
glædeligt Nyt, blev ham fra Hr. Bisshop Niels Smed af Bergen
tilmældet, at efter Kongel. allernaadigst Befaling giores alle
Predike-Dage Bon af Predikestolene for-de vilde Folkis Om-
vendelse i Gronland: Saa blev Hr. Egede og glædet med en hers-
lig Opmuntrings-Skrivelse fra det høylølige Missions Collegio,
og naadigst forsikret, at Hans Kongel. Majestæt var allernaa-
digst findet, at fortsætte den begyndte Gronlandiske Mission.
Brevet var af følgende Indhold:

Missions
Colleg. for-
sikrer om
Barkets
Fortsættelse.

Erværdige Hr. Missionaire,

Meget elskelige Ven!

Vi have med stor Glæde og hjerrelig Fornsynelse seet og igiens nemlaest Eders Erværdigheds Skrivelse, dateret Gronland den 15de Julii 1721, som rigtig er kommen os til Hænde uns der Hr. Bisshop Smeds Couvert, i det vi baade deraf fornemme Eders Helsbred og det hosværende Folkes Tienstagtighed imod Eder, samt Gronlaundernes Attræae til den sande Guds Dyrkelse og hans hellige Evangelii Kundskabs Erholdelse, ey twivlende, at jo den barmhertige gode Gud, som har begyndte paa nye at aabne Vejen for de Bildsfarende, og besikket Eder til at være deres Lærere og Vejviser, jo vil efter sin Forjattelse selv ledsgage baade Eder og dem paa Sandheds Venye, forsvare og beskytte Eder, hielpe og staae Eder bi udi Eders tunge og besoærlige Embede, saa skal han og give Eder Kraft og Styrke: Han omgiorder de Skobelige med Styrke, og opsylder sine Lærere med Forstand. Farer nu fort i Herrens Navn, i hans Nands Kraft og hans Styrkes Magt.

Vi forsikre Eders Erværdighed, at vi ville bare al muelig og vedbørlig Omsorg fremdeles for Eders Underholdning, saa Eders allernaadigst tillagde 300 Rdlr. aarlig Kon i rette Tid skal vorde oversendt. Med Retour-Slibene fra Grenland ville vi forvente Eders Erværdigheds Rapport om Tilstanden. I det øvrige besafs vi Eder og de Eders samt alle Omvendte tillige med dein, som herefter kan vorde omvendte i Guds trygge og trofaste Beskyttelse baade til Sial og Liv, og forblive stedse

Eders Erværdigheds tienstvilligte

J. G. Holsten.

J. W. Schröder. J. Steenbuck.

København, d. 21. Febr. 1722.

F. Mahling.

At Hans Kongel. Majestæt var allernaadigst sindet at fortsætte det Gronlandiske Dellein, bevises ey allene deraf, at han meddelede det Bergenske Compagnie sin allernaadigste Octroy, men og tillige bevilgede Compagniet til dets forehavende Delleins Fortsættelse et Lotterie, som var ansat paa 100000 Lodder. Midlertid man collecterede til dette Lotterie, bekendtgjorde det Kongelige octroyerede Bergenske Gronlandiske Compagnie under 3die Martii 1723 folgende trykte Invitations Placat:

Det Berg.
Compagnies
Invitat.
Placat.

Den ynkvaerdige Tilstand, som Grønlands Indbyggere baade ved Bildhed og Hedenkab er geraaden udi, siden Landet Ao. 1389 er blevet ubeseylet, har vel adskillige gange beveget Høysaligste og Høylovlige Konger af Danmark og Norge, høylig Thukommelse af Christen Medlidenshed at see disse usle Rigs-Lemmer deraf udhiulpe, samt opmuntrer andre gudsfrngtige Mennesker i Nørge saadant Werk til disse Folkes Omvendelse at angribe; Men som Lykken ikke har vildet favorisere dem, lader det sig ansee, at det ligesom har behaget Gud, efter sit urandsagelige Viisdoms Raad at lade dette vigtige og heypriselige Foretagende opbie sin Guldbyrdelse under vor allernaadigste Arve-Herres, Kong FRIDERICH DEN FIERDES allernaadigste Regimenter, paa det at samme gudelige og nyttige Forsat, nu det bringes i Stand, skulle Krone den synderlig Omsorg, vores allernaadigste Konge stedse har haft, for at see Christi Rige forplanter i vanvittige Christine og andre blinde Hedninger.

Og som da den allerhøyeste Gud baade ved en sordeles Drift har bereed sit udvalgte Redskab i denne Sag, Hr. Hans Egede,

Egede, (som har sat alle Vanskeligheder til Side), Verket med des større Alvorlighed og Grimodighed at begynde, samt tilskyndet andre christelige Gemytter her i Bergen, ham i sit gode Forset med Raad og Midler hidtil at understette, saa og med en naadig og vældig Haand deels forscremmet dette sit Verk imod alle Hindringer, deels forsvaret og underholdet det ved en underlig Forsorg over den første Colonie, som i Landet blev sat, og uden Skade overvintrade der, og fornærmede Vildest Gemytter imod al Forhaabning og forrigé Sædvane beveget til Spagfærdighed og Tjenstvillighed: Deels og ved at bøye vor allernaadigste Konge og Herre en allene i Begyndelsen at approbere Verket, men endog nu til des ydermere Fortgang og Succes, af ivrig Omhue at benaade det Bergenske Gronlandske Compagnie, som er oprettet til Christi Riges Udbredelse og Negotiens Forscremmelse der i Landet med meget sionne og hellige Privilegier, baade for de nu værende og herefter kommende Interessentere, samit med et Lotteries Bevilling.

Efterbi da, at alle Christi Venner ved, hvor meget des res Daabes Pagt forbinder dem til at forstyrre Satans Wesen baade hos sig og andre, og af yderste Evne at see Christi Riges Fremvært; Dernest, hvor højt Christi Kierlighed i Evans gelio trænger dem at forkynde hans Øyder, som kaldte dem fra Mørket til sit underlige Lys, paa det uplystede Hedninger derved og maatte blive deltagtige i samme Maade, og at ens hver, som haver Kierlighed til sin Næste, bor ey allene efter Guds Lov søge hans Beste i det Timelige, men og fornemmes ligten i det Mandelige og Ewige. Saa understaae de nu i Grenlands Compagniet værende Interessentere, sig underda nigst

nigst og allerydmyngst at indbyde alle og enhver, Høye og Lave i Hans Kongel. Majestæts Lande og Riger at træde i Deelagtighed i samme Herrens Werk, og den synderlige Maade, Hs. Majestæt ved høybemeldte Privilegier har forundet dem, og hvis Gevinst af denne for Fædernelandet gavnlige Handel, i Fremtiden er at forvente. Enhver behager dersor at lade sig indtegne for saa lidet eller saa meget, som de selv lyster, dog ikke under 100 Rdsl., esterdi at de mindste af de første Interessenter ere alle ved deres Indskud pro Persona over 100 Rdsl., og de øvrige enhver af 2. 3. 4. 5. 6. ja 700 Rdsl. og derover.

Og paa det da alle og enhver kan fatte desbedre Mod og Kierlighed, da vilde forhen værende Interessenter ikke begiere noget videre forud, end deres lovlige Interesse 5 pro Centum af deres Indskud til denne Tid, hvilken Interesse bliver lagt til deres Capital, og saa nyder de forrige Interessenter ikke mere end de, som nu kunde blive interesseret à l'advenant af Capitalen. I øvrigt tilstaae de, at en nye Interessent skal være lige delagtig fra forste Tid af med de andre udi Compagniet værende Interessenter haade udi de Compagniet allernaadigst meddelelte Privilegier, samt og alt andet, hvad Navn det have kan, saaledes som ved andre Hans Kongel. Majestæts octroyede Compagnier forholdes, m. m.

Men som bemeldte Compagnie var ikke saa lykkelig ved denne deres Invitations Placat, som de havde ønsket, og ventet i at finde Interessenterne og det bevilgede Lotterie ikke fandt det fornødne Antal Lodder til Nutte for det Gronlandiske Dellein;

saa sod Hans Kongel. Majestæt allernaadigst udgaae en Forordning af folgende Indhold:

Forsdn.
om Lotterie,
som bevilges
Compagniet.

Vi Friderich den Fierde ic. gisre alle vitterligt, at efter som Vi have maat fornemme, hvorledes det med det Lotterie, som Vi allernaadigst haver bevilget det octroyerede Grenlandske Compagnie i Vor Kjøbsted Bergen, til dets Forehavende Delskins Fortsættelse paa Grenland, ikke skal have haft saa onskelig en Fremgang, som man havde formodet, men at ikun udi samme Lotterie, som var ansat paa 100000 Loddere, omtrent imod 20000 Loddere ere blevet tegnet; Da som Vores als lernaadigste Intention stedse haver varet, og endnu er, at see dette saa vel begyndte og til Guds Ære sigtende Werk understøttet med de Midler, hvorved Werket nest den Allerhoyestes Bistand kunde blive hiulpen i Stand, baade til de vildfarende og vankundige Folk der paa Landet, deres Oplysning udi den saliggjorende Troes rene og sande Kundskab, som og at Landet, som en under Voress Riger og Lande henholderende Part, kan igien vorde beseylet til Voress Undersaatters Nutte og Neugotiens Fremgang, udi hvilken Henseende, og efterdi det lader sig ansee, at det fornevnte Grenlandske Compagnie allersnaadigst bevilgede Lotterie, om det end nogen Tid kunde blive complet, det dog ikke kan skee inden den Tid, eller saa hastig, som Compagniet det til Werkets høysornedne og paatrangende Udgifter behover, Interessenterne ogsaa nu, formedeslæst de alerede dertil gjorte Forskuder, ere saa svakkede, at de ikke uden Hjælp videre skal kunde fortsætte dette saavel til Missionens som Handelens nyttige Besordring forehavende Delslein, Vi af seers deles Kongel. Maade og Omhue for dette Werks Fremgang, allers

allernaadigst have fundet for got, en alleneste at bevilge, at
 bemeldte octroyerede Gronlandske Compagnie maae, det snare-
 ste muligt er, af den Samling, som allerede til Lotteriet er
 indkommen, iade samme Lotterie have sin Fremgang til at vorde
 trocken paa 20000 Loddere, efter den for Compagniet seneste
 allernaadigste approberede Plan, men endog allernaadigst ville
 have budet og befalet, saasom Vi og hermed byde og befale,
 at alle og enhver i begge Vore Riger Danmark og Norge,
 uden Forskial, af hvad Stand og Condition de end kunde
 være, civil og militair Betiente, samt Geistlige og Verfslige
 haade i Kibstæderne og paa Landet, Wonderne allene undta-
 gen, skal efter Formue contribuere til dette Werk noget taales-
 ligt, at deraf en Summa kan samles, som tillige med det der
 vindes ved Lotteriet, kunde blive tilstrækkeligt for Compagniet,
 som en Gavn til at fortsætte dette gudelige og nyttige Werk; Til
 hvilken Ende Vi allernaadigst haver befalet visse Committerede
 udi et hvert Stift, som retsindeligen skal ligne og legge, hvis
 Vi allernaadigst have approberet at skal contribueres af samme
 Stift. — — —

Nesten læses af den Kongel. allernaadigste Forordning af
 Friderichsbergs Slot, den 16de Martii Ao. 1725.

Hvor det ellers siden er gaaet Hr. Egede i Gronland,
 hvad Moye for at lære Sproget, det forunderlige, det vans-
 sige Sprog, (v. Kibenhavns Selskabs Skrifter T. II. p. 129.
 seq.) og, fra alle andre Nationers, forskellige Sprog, hvori
 Hr. Egede var saare ukyndig, da han først drog til Gronland:
 Hvad Fare, Frost, Hunger og Besværlighed han med Hustrue
 og Barn har udstaet saa mange Aar der i Landet, kan læses
 vidt

vidtligst iudi bemeldte hans rare Skrift, kaldet: Omstændelig og udforlig Relation, angaaende den Gronlandske Missions Be- gyndelse og Fortsættelse, ligesom og hvad Frugt og Nytte han har gjort der i blant Hedningerne. Hvorledes han stod i Agt og Ære hos Missions Collegium, sees af ovenmeldte deres Brev, og mange andre Stader iudi bemeldte hans Relation, trykt 1738, 410, og paa tydsk 1740, 410; Men hvorledes han stod i Maade hos Majestæten selv, kan vi best erfare af Høysalig Kong FRID. IV. allernaadigste Skribesse til Hr. Egede, dateret Københavns Slot, den 14de May 1728 g), hvilket han bekom den 1te Ju- lii med Capitain Müllenforde, der forte det armerede Skib, som opmuntres allerhøjstbemeldte Konge havde opsendt med anseelige og kostbare ved Kongens Anfælter, for at iverksatte det Fort, som med behorig Garnis- Frid. IV. son til Coloniernes Defension der i Landet skulle oprettes. Udi bemeldte Brev, efter at Hr. Egede først bliver befalet, at unders- rette den commanderende Officer paa Skibet om Landets Egen- skab og Natur, staar der:

Og som Os allernaadigst er bekjendt, med hvad usfortroden Midkierhed og Omhue, du, i al den Tid du har været der i Landet, har ladet see for Missionen og Colonien, saa giore Vi Os end ydermere forsikrede, at du, saastuart bemeldte Skib der

- g) I dette Aar mælde en gammel Kone sig for en vis Frue i Sielland, og foregav, - at hun var Hr. Egedes Moder, frev ham og til med Ca- pitain Müllenfordts Skib, og under Fruens Couvert taffede ham for tilsendte Penge og Linnet, berommende og Fruen, som for hans Skyld havde taget hende i huset, og beviste hende alt Godt; Men saasom Hr. Egedes Moder nogle Aar tilforn var død, og tilmed havde et andet Navn, ja aldrig havde været uden for Nordlandene, saa maatte han lade den kierlige Frue dette vide med Taksigelse for den Godhed, hun havde ladet denne Bedragerske nyde for hans Skyld.

der ankommer, en allene giver den commanederende Officer, om altid, saa vidt dig er beklaadt, al behovende Information, saa og med Raad og Daad vører hannem assisterlig i alt, hvis han af dig maatte forlange. — — —

I Foraaret 1729 holdte Hr. Egede en betydelig Conference med holder Raad hans tvende Colleger, Hr. Ole Lange og Hr. Henr. Milizoug, med sine Col-
betreffende hvorledes Christendommen paa en bedre og mere frugts- leger.
bringende Maade, end hidindtil, kunde forplantes iblandt Grøn-
lænderne; item om Daabens Sacramente saavel for de Gamle,
som Unge, af hvilke der den Tid vare doble 42 af Grønlenders-
Born paa Forældernes egen Begiering; hvilken Conference.
(v. Relationen p. 253-261) de skriftlig forfattede og nedsendte til
København, hvorpaa Hr. Egede neste Aar fra det høylovlige
Collegio de Cursu Evangelii promovendo under Dato 11:e May
1730 fik en gunstig Resolution og Approbation, hvormed han og
de ey allene blevet vel fornynet, men og inderlig glædet over Hans
Kongelige Majestæts glorieuse Midkierhed for det Grønlandske
Delskin, der var endnu, som tilforn, noksom at see deraf, at
der blev allernaadigst oversendt med Skibet Morianen, som Ca-
pitain Mohrsøn forte, en stor Deel Træ- Materialier, hvoraf
Huuse for Colonister af Island, som nestkommende Aar skulde
oversendes, var allernaadigst foranstaltet at opbygges paa de øde
Pladser, hvor vore gamle Norske færdum havde boet.

1730 efter
gledes ved
Fæderne-
lands Skib.

Denne Glæde forvandledes dog følgende Aar til en langt
større Hiertesorg for Hr. Egede, og det i en dobbelt Maade:
Aar 1731 den 19de Junii ankom Lieutenant Andreas Gerner,
han døde 1749 som Commandeur-Capitain i Sø-Etaten, see

herefter Jubel-Værer Gerners Stamtable), forende Skibet *Charitas*, som ey allene bragte den høystførgelige Tidende om Kong FRIDERICH'S Dødsfald, men og tillige forkyndte dette vor Hr. Egede høystbedøvelige Budskab: Det var Kong CHRISTIAN den 1731 bedst. Vites allernaadigste Billie og Besaling, at alle Folkene fra ves, for Kong Grønland skulde hjemkaldes, og Colonierne ophæves for de store Christ. VI. Depenser skyld, som syntes at være hidtil forgiveves anvendte Missionen. paa Grønland.

Dette gik Hr. Egede inderlig nær til Hierte, anseende al den anvendte Flid og Moje paa de arme Hedningers Undervisning, nu at være spildt og forgiveves, naar alle de store Anstalter, der hidtil vare gjorte i 10 Aar af Heysalig Kong FRIDERICH IV, nu skulde ophøre. Dog beviste Hans Majestet Kong CHRISTIAN VI. ham den Maade, at det maatte staae til ham selv, om han vilde folge hjem med, eller forblive i Grønland, og tilslige allernaadigst tillod, at nogle af Coloniens Folk maatte med et Aars Proviant blive hos ham, om de vilde, og han dertil kunde overtale dem, men NB. ikke at vente mere Proviant og Tilforsel fra Fædernelandet. Slight satte hans Sind i den største Uro og Bekymring, i sær da han maatte fornemme, at ingen af Folkene vare at overtale til at blive hos ham.

Ugjerne vilde han forlade Grønland; thi de arme Grønlender, besynderlig de smaa Born, som vare doble, (omtrent 150 i Tallet), laae ham saa inderlig nær om Hiertet, og umueligt var det for ham at blive, hvis ham ey blev tilstaaet Folk og tilstrækkelig Proviant, med Forsikring om fremdeles allernaadigst Assistence.

I saas

I saadan Bekymring forlod han Neipisene, hvor han var, da denne Ordre kom. Ester 7 Dages Seylads befandt han ved Hjemkomst den 27de Junii, at hans Hustrue i hans Graverelse havde været meget syg, og i det Sted Hr. Egede havde forventet at finde hende vel tilfreds med, at hun maatte komme fra det raae og haarde Land, fornæm han, at det gik hende ligesaa nær til Hiertet, som ham, at de skulde forlade Gronland, og gierne med ham vilde efterblive, om ellers taalelige Vilkaar blevne dem accorderede.

Herover indgav han til Raadet den 12te Julii skrifselig hans Proposition af folgende Indhold:

S. T.

Omfendskont ingen onskeligere Leysheds funde sig for mig, dersom jeg ikun allene hensaae til min timelige Belgaaende og Fornoyelse, at komme fra denne Øe og Udorf, hvor, som bekjendt er, ligger slette Omstændigheder og ringe Fornoylelse er at finde: tilmed det har allernaadigst behaget Deres Kongelige Majestæt, at ophæve Colonien, og herfra hjemkalde Folket; Saal kan jeg med god Samvittighed dog ey forlade de arme Mennesker, som allerede har smaget Guds sode og saliggjorende Ord, og ere blevne deelagtigjorte udi Raadens og Salighedens Middel: Jeg har derfor i Jesu Navn besluttet, her at forblive, Og beslutter estersom Deres Kongel. Majestæt Sels er saa naadig, at stille det udi min fri Willie, og tilmed allernaadigst tillader, at nogle, som godvillige vilde, maatte forblive her i Landet hos mig. Men fordi ingen iblant Mandskabet af sig selv viser dertil nogen Lust, men heller vil drage hjem til Fædernelandet, saa er jeg sandelig og tvungen at drage med; thi enhver veed, at jeg ikke kan blive

Indgiver
hans For slag
til Raadet,
om at beholde
nogle Ma-
troser hos sig.

at blive i
Gronland.

tilbage i et saadant Land, uden at have hos mig behovende Mandstab til min Conservation. Derover seer jeg ikke, at min allernaadigste Konge skulde vilde optage det unaadig, om Raadet ordinerede, at 8 a 10 Personer maatte hos mig denne Winter forblive, hvilket des hellere maatte skee, da saa meget Proviant og andre Ting forefindes her ved Colonien, som Skibene ey kan hiembringe: Og dersom man ey vil, at saadant til Gronlender og Fremmede, som til Skibs om Føraaret pleye her at komme, skal gives til Priis, saa er det nodvendigt, at nogle Folk maae blive her, ey at tale om, at bevogte de Bygninger, her staae, hvis Bekostninger Deres Kongel. Majestæt mueligt igien kunde nyde erstattet, naar forhaabentlig andre vilde paa-tage sig at forsiætte Gronlands Dellein, i anden Fall er det at befrygte, at onde Mennesker skulde ville, (som tilforn er skeet), alt det Tilbageblivende ødelegge og fordærve.

Men paa det Coloniens Besættning ikke skal foraarsage Deres Kongel. Majestæt nogen Bekostning for tilkommende Aar, saa obligerer jeg mig allerunderdanigst, om mig maatte forundes at beholde en Deel Cargaison, at vilde ved Handelen indsamle saa meget, hvormed jeg samme kunde erstattet og vederlegge: Isig gemaade, om Deres Kongel. Majestæt imod Formodning ikke vilde allernaadigst hidsende Skibe, de tilbageblivende Effecter at afhente, da vil jeg selv dertil foye fornoden Anstalt. Jeg haas ber da underdanigst, at det respective Raad vil lade sig behage at bifalde denne min Proposition, som figter til Guds Ere at fremme, tilmed jeg underdanigst understaaer mig at forsikre, at dette af Deres Kongel. Majestæt langt maadigere vil blive optaget, end om jeg formedelst saadan Vægting Syld skulde nodes

til Landet at forlade, hvorved det høyværdige Daabens Sacramente paa saa mange umyndige Born bliver vanhelliget, ingen lunde paatvilende, at min allernaadigste Konge meget ugierne vilde aadant høre og fornemme. I øvrigt forbliver med al Respekt

Det samtlige Raads
Hans Egede.

Raadets herpaa meddeleste Resolution lyder saaledes:

Fra Velærværdige Hr. Egede er indgiven saa gode Motiver, som forestille, hvorledes det gudelige Werk i sin gode Begrundelse vil blive hindret, og Deres Kongel. Majestæts Skade paa de tilbageblivende Effecter uomgångelig vil blive foraarsaget, saafremt Raadet ey villigede den gode Mands Begiering, at lade noget Mandsskab hos ham forblive. Da nu Deres Kongel. Majestæt haver stillet det i hans frie Billie, her at blive endnu dette Aar, og tillige frit tilladt andre hos ham at forblive, tigesom og Hr. Egedes Tilbagebliven kan ey uden fornoden Mandsskab blive hos ham; Saa vil Raadet søge paa beste Maade at persvadere de Folk, som dertil ere duelige, fordi man ey kan see paa, at et saa christeligt og gudeligt Werk skal blive forladt, og Deres Kongel. Majestæts Skade derved blive befordret, om man efterlod saa importante Sager, som Kongen tilhøre. Men da de Bergenske Soefolk, som have udient, ey ere saa mange, at han med dem til Hornodenhed kan blive forsynet; Saa vil Raadet søge at overtale nogle af Konget. Majestæts Soefolk, som dertil ere bequemme, naay kun Hr. Egede vil den Chef, under hvis Compagnie de staae, contentere og betale, i Faid de formes delst Dodsfaid eller anden Aarsag skulde udeblive. Derhos vil

vi og bede Capitain Mohrsøn, om han paa samme Bilkaar vil formaae nogle af sine Folk frivillig.

Hvilken Raadets velmeente Intention, i Opagtning af Kongel. Majestets Interesse og allernaadigste Billie, med hoss-foyer allernaadigst Condition, hvorved den gode Mand udi hans Bekymring bliver soulageret, forhaabentlig vil blive approberet med større Maade, end om man skulde gandse forlade saa mange Hans Majestæt tilhorende Effecter, for hvilke i begge Skibene er gandse lidet Rum, og vilde blive mindre, om Hr. Egede reserverede at drage hjem med.

Saa seer man og af bemeldte Hr. Egedes Forestilling, at det fremdeles kan komme Hans Majestæt til Nutte, uden videre Omkostning. Hvorpaa Raadet, i Haab at reussere, fremfor-drede det dygtigste Mandsskab.

Hr. Lieutenant Geraers Betænkning herover var følgende:

Endskont jeg gierne onskede, at give Hr. Egedes christe-lige og gode Proposition Biefsald, saa maae jeg dog folge det honylovlige General-Commissariats Breve, som absolut besate, at ingen Soe-Folk skal forblive her i Landet, meget mindre twinge wogen dertil imod deres Billie. Jeg tilstaar, det er umueligt for Hr. Egede, at forblive her allene, men skulde nogle hos han nem blive, fordi saa meget maae her efterlades, som ey kan gaae i Skibene, saa var min Menning, at det maatte være af de Bers genste Soe-Folk eller af Soldaterne, som kom her til Landet 1728, men ikke af Kongens Soe-Folk.

Herpaa meddelede Hr. Egede folgende Svar:

Det samtlige Raad er fuldkommen bevidst, at jeg her til Lands ikke kan være tient med andre end Soe-Folk; Men nu ved jeg ikke, om de saa Bergenske, hvis Lid er ude, og alt længe har sogt deres Dimission, vil lade sig paa nye accordere? og om de end vilde, kan jeg dog ikke være tient med saa saa Folk, men maae have flere, hvortil jeg ingenlunde finder Soldaterne bequemme, og kan hverken være tient med dem, eller tor betro mig til dem; Altsaa haaber jeg underdanigst, at Soe-Estatens General-Commissariats Herrer ikke tager det ugunstig, om Des res respective Ordre i saavidt ikke kan folges, at jo nogle af Kons gel. Majestets Soefolk forblive her, for at conservere de esterla dende Effecter, men lade sig det besalde, at jeg mig obligerer at contentere den Chef, under hvis Compagnie enhver staer, saa fremt nogen midlertid for Dodsfald eller anden Begivenhed skal de udeblive. Kan dette mig nu ikke saaledes bevilges, saa seer jeg mig nedsaget, ogsaa at drage fra Landet.

Raadets endelige Slutning blev da denne: (Efter at 10 Matroser havde ladet sig overtale godvillige at forblive i Landet), at alt hvad Hr. Egede af Proviant og deslige havde reqvireret, skulde overlades ham, hvilket blev underskrevet af

C. E. Paars. J. Landorp. Mohrsön. A. Gerner.

O. Lange. H. B. Miltzoug. Jacob Geilmeyden.

Altsaa (skriver Hr. Egede) blev jeg, Gud see Lov! soulageret udi min Bekymring.

Dette og mere har jeg saa fuldstændig ansørt for at vise den gudelig sindet Læsere, hvor megen Umage og Moje Hr. Ege de

Efter Raadets Svar og
Bestyrning
saar han
det forlangte
Mandskab.

de gjorde sig baade for at komme til Gronland, og for at blive i Gronland, og at vedblive troelig at udrette hans Gierning, som havde udsendt ham, og dersor sogte og stundede ikke efter Magelighed, undslog sig ikke for Møye, Uroe, ja Livs-Hare at udstaae, naar han kun for Hedninger maatte viidne om Lyset, (Joh. 1, 8.) bare Sonner frem paa Armine, og Dottre frem paa Skulderne, (Eisaie 49, 22.) ja fore de Gamle og de Unge fra det hedenste Morke til Guds Kundskabs Lys, og berede dem til en evig Salighed.

Den 24de Julii 1731 gif Capitain Mohrsön, og den 29de Lieutenant Gerner til Seyls, og med dem fulgte Gouverneuren og Folkene, samt Kiobmandene og begge Missionaire, Hr. Lange og Hr. Milizoug, saa og 2 Gronlender Bern-

Med Skibet sendte han et meget rorende Brev til Kongen, angaaende de Siole, som allerede vare indlemmede i Guds Kirke, og nu maatte falde igien til det forrige Hedenstak, føres stillede og det gode Haab han havde om manges Omvendelse og Saliggjorelse.

Han tisselfrev og sin Son Poul Egede, g) som da laae ved Kiobenhavns Universitet, at dersom Kongen eller nogen anden

ep

g) Hr. Poul Egede er Superintendantens ældste Son, fød 1708, han fulgte 1721 sin Fader til Gronland, hvor han havde baade Levlighed og Nemme til at fatte det Gronlandske Sprog saa vel som nogen af de Indsodde, fordi han med sine Sodskende blev tilholdt, og tilvandt at tale og høre mere Gronlandske, end Danst. 1728 blev han hidsendt til Kiobenhavn, for ved Skolen og Universitetet at absolvere sine Studia, og gjore sig duelig til Lære-Eembedet. 1734 drog han til Gronland igien som Missionarius Ordinatus, hvor han til 1740 var deels sin

Hr.

EGEDES Stam-Tavle.

Hr. Hans Jensen Colling, f. 1596. Capellan i Praesee 1625. Sognepræst til Wester-Egede 1629, † 10 Apr. 1739.
 * Kirsten Andersdatter, † 1680 gl. 80, Moder til 4 Sønner og 4 Døtre, som toge tilnavnet Egede. Siden g. m.
 Estermanden Hr. Jacob Toxwerd, forfætter fra Egede til Hasle og Braabye 1665, † den 5 Mart. 1666.

Hr. Hans Egede, f. 1643. (Cathrine Egede f. 1638. Jens Egede f. 1639. Gregers Egede f. 1641. Birte Egede f. 1646.) Han blev først Capellan i Egede hos hr. Peder Stege 1671, som samme År blev tillige Praest for Øster-Egede † 1684, og da blev han Sognepræst. † 5 Martii 1695. * Gyde Stege (en Datter blandt i Born af hr. Peder Stege og Kirsten Andersdatter) f. 1661. g. 18 Sept. 1678. Moder til 1 Søn og 5 Døtre, sikkert siden Estermanden hr. Jens Frid. Hofmann. Hans Ditlev Egede f. 1682. Kirsten E. f. 1680. Giertrud E. f. og † 1685. Giertrud f. 1686. Ide f. 1688, døbt den 29 Mar-
tii, og døde samme Dag, førend hun kom af Kirken. Ide Egede f. 1690, d. 16 Januar. Om disse veed jeg intet.

Hr. HANS EGEDES, 1686, 31 Jan, blev 1707 Sogne-
præst til Vaaagen. 1721 første Missionarius paa
Grønland. Efter 15 Åar drog han derfra, og blev
sat over det Grønlandske Seminarium. 1740 Su-
perintendent over Grønland, † 1758.

Jubel-Lærer.

* Giertrud Ralch g. 1707, † 1735 i Grønland. Mo-
der til 2 Sønner og 2 Døtre.

* Mette Dau, Major Tranæs Enke, som var først g.
m. Jacob Alsbach, Proviant-Forvalter og Krigs-
Commissair. Hun † 1761, 22 Octob. gl. 71.

Hr. POUL EGEDE, f. 1708, blev 1734 Missionarius paa
Grønland. 1741 Praest til Wartow i København,
1761 Professor Theologæ, Inspector og Prost over
den Grønlandske Mission, og Docens ved Seminar.
Grønlandicæ. 1779 Biskop over Grønland.

* Elisabeth Maria, sal. Jupiterraad Frawns Dotter. †
... Moder til 1 Dotter.

* Maria Christina Thestrup, † 1768. 33 Åar. Af hens-
des 6 Born lever 3.

* Christiana Amalia Thestrup, f. 1744. g. 1771. See
herefter Jubel-Lærer Thestrups Stamtaavle.

Hr. Jens Egede, først Capellan hos Morbrode-
righ. Hr. Peder Hind, derefter Sognepræst til
Sand Præstegård, † ...

* Hr. Peder Hinds Dotter, Moder til

Hr. Peder Egede, først Missionair i Grønland
1749, siden Sognepræst til Fedi i Aggerhæus
Stift.

Maria Maltzou.

De leve begge, saavidt jeg veed, uden Born.

Niels Egede, f. 1710. Er Capitain af Infant.
er endnu ved Handelen og Hvalfangsten ved
Holsteinborgs Colonie, hvort Hans Kongelige
Majest. 1775 allernaadigst har sendt ham Me-
dallem pro Meritis og tillige et Guld Repeteers-
Uhr.

Eleonora, See: Capitain Bruuns Dotter.

Jørgen Egede, Student, og nu Kibmand paa
Grønland. Inspector over Hvalfangsten.

Hans Egede, Assistent paa Grønland.
Louise Egede * Hr. Th. Wiborg, Missionair ved
Gothaabs Colonie.

Karen Egede, f. 1754, 1 Oct. Hans Christian Egede,
1772, 16 Dec. Hr. Ben-
dix Kröll, først Capellan
til Wartow, siden Praest
til Wajenhuset, og
Hof. Prædikant. de, See: Cadet. f. 1761, 4 Nov.

Kirstine Amalia Kröll, f. 1773, 9 Octob.
Maren Wilhelmine f. 1775, 1 Octob.
Ovene Emerence, f. 1779, 14 Apr.

Inger Kirstine Glahn, f. 1772.

Pauline Maria Amalia Glahn, f. 1773.

Adam Wildhat Glahn, f. 1775.

Poul Egede, f. 1778.

Poul Egede f. 1648. Mette Egede f. 1649. Mette Egede f. 1652. Blev
Sorenkriger i Senjens Fogderie i Nordlands Amt. † 1706.

* Kirstine Hind, Datter af Jens Hind, Sorenkriger, og Søster til Hr. Peder Hind,
Sognepræst til Sands Præstegård i Senjens Provsti. Hun var Moder til 3 Sønner
og 1 Dotter.

Kirstine Egede † ... 3 gange gift:

** Tvende Praester efter hverandre: blev forloved med
den tredje Praest, som druknede paa Sven, da han
reiste hen til ordineres.

* Giervert Bloch, Proprietair. 1 Søn og 1 Dotter.

1) N. Giewertsdotter Bloch, hun med sin Forlovede,
som var kaldet til Praest, kudslede paa samme Sø,
som hendes Moders Klaresø blev borte.

2) Hr. Niels Brønlund Bloch, 7 Åar Missionair ved
Christianshaab i Grønland. 1754 Sognepræst til Lind
i Christianssand Stift. † ...

Petronelle Egede, f. 1717. Moder til 4 Born.

* Hr. Jørgen Saabye, f. 1705, var Sognepræst til
Stryne, siden til Aagerup. † 1766.

1) Hr. Hans Egede Saabye, f. 1746. Deponerede fra
Roeskilde Skole. 1779 Kongelig Controleur
ved Consumptionen.

Hans Egede Alsbach, f. 1751. Assistent paa Grønland.
Caspar Trane Alsbach, f. 1754, er og Assistent
paa Grønland.

Metrea Jacobea Alsbach, f. 1748. † 1777.

* Hr. Jacob Johan Lund, 1758 Feldtprest, 1763
Sognepræst til Stubbeklobing, 1775 til Ste-
ge og Prost paa Meen.

Kirstine Theodora Lund, f. 1767.

Hans Peter Egede, f. 1769.

Giertrud Mette Lund, f. 1775.

2) Giertrud Helene Saabye.

3) Edelle Johanne Margrethe Saabye. * Hr. Schnabel,
resid. Capellan til Tier.

4) Mette Elisabeth Saabye,

* 1775. Hr. Christopher Holm, Missionair paa
Grønland.

Lars Saabye, f. 1775.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

ey vilde paataage sig Verket eller Handelen at fortsætte, da fulde han frigte et Skib til ham for sin egen Regning. Nu var dette Hr. Egede ¹⁷³¹ eneste *Missionair.*
Aar Hr. Egede eneste Missionair paa Colonierne, og havde al-
lene

Hr. Faders Med-Arbejder ved Gothaabs Colonie, deels ogsaa med me-
gen kienelig Guds Bistand plantede den Menighed, som nu blomstrer
ved Christianshaabs Colonie. 1741 blev han besiklet Praest til Hellig
Aands Hospital i København. Siden 1751 har han baade i sin sal.
Faders Alderdom og efter hans Dod varet Docens ved det Grønlandske
Seminarium i København. 1761 blev han Professor Theologie, saa
og Inspector og Prost ved den Grønlandske Mission. Han lever end-
nu, gud lange og vel!

Af Grønlenderne selv er han anset ey allene som den, der for-
staar Sproget, men og som den, der i Sproget har større Accuratesse
og Veltalenhed, end dem, hvis Moders Maal det er. Denne Gave
og denne Evne har Gud forundt ham, at lære dette vanskelige Sprog
uden Grammatik, uden Lexicon, fordi han i sin Tid fulde dermed
være baade Grønlander og andre til saa stor Nutte og Gavn.

Gud har saavel ved hans sal. Fader, som ved ham beviset Grøn-
landerne en meget stor Naade, at de nu kan læse Guds eget hellige Ord
paa deres eget Maal. Det Grønlandske er ved velbemeldte Fader og
Søn blevet et af de Sprog, i hvilket vor Herres Jesu Navn, hvorudi
allene os bor at blive salige, bekiendes og paakaldes, hvilken Herlighed
dette Sprog vel aldrig tilforn har haft.

Det Grønlandske er og blevet et af de Sprog, i hvilket vore præ-
verdigste Kongers naadige Regierung og Omhyggelighed for deres Un-
dersaatters Velserd prises og berommes.

Grønlenderne har velbemeldte brave Mand at takke ey allene for
truk A. B. C. for Bogstaver, og den Kunst at skrive, da de før ey
vidste deraf; for Lutheri Catechismus, for mange hellige Bonner og
Psalmer; Men Grønlenderne har i sær at takke Hr. Professor Egede
for Dictionarium Grönlandicum Danico-Latinum, trykt 1750, 8.
for Grammatica Grönlandico-Danico-Latina, trykt 1760. 8., alt
i deres

lene til Hiesp sin Son Niels h), som han tilforn havde brugt som Catechet, tilligemed trende gudsfrøgtige Grensænder
Dringe,

i deres eget Sprog, det forunderlige og meget fremmede Sprog, som aldrig tilforn har vidst af enten Grammatic eller Lexicon at sige, saa dette er et Arbejd uden Eige. Men fornemmelig ber Grønlanderne at takke Hr. Professoren, for han har oversat det ganske Nye Testamente paa Grønlands, trykt 1766. 8., og skaffet dem Guds hellige Ord at læse og lere udi deres eget Maal; hvilket Arbejde ogsaa er en usorvistlig Frugt af Deres Kongelige Majestaters gudelige Omhue for disse blinde Hedningers Oplysning, ja! dette Arbejde er og en rar Prøve paa den Velsignelse, med hvilken Gud kroner saa højpræstlig en Midtierhed for sin Ære og sit Riges Udbredelse blandt Hedningene.

- b) Hr. Capitain Niels Egede er Superintendantens anden Son, f. 1710, han fulgte sin Fader til Grønland 1721, og saasnaart han havde nogenledes lort at tale med Grønlander, brugte Faderen ham som Catechet. I Aaret 1731 maatte han tillige påtage sig at giøre Kiøbmands Tie-neste. Da han i 15 Aar havde lidt og udstaet allehaande Ønt i Grønland, drog han til Danmark. Efter 3 Aars Forløb reiste han den 2den April 1738 atten til Grønland, og paa denne Reise havde ner sat Lisvet til formedelst en hostig Storm, sam drew dem i 3 Dage og Natter, og derefter slog den ene Stormning efter den anden paa Skibet, at det af en forsordelig Søe omsider kantrede. Da nu al Forhaabning var ude, gjorde Gud det, at en ander stark Søe reiste Skibet igjen, ved det Masten brakedes midt over: Baaden med alt, som var sorret fast paa Dakket, blev sørderlaget og kast over Borde. Som de nu vare i denne store Livs-Hare, truede Gud Veyret og Havet, at det blev stille. Paa dette Brag kom de 2 Dage derefter imellem den forskrækkelige Driv-Jis, da Stormen atten reiste sig, og nu saaes her ingen Nedning; men Gud forte dem den 2den Junii uskab ind i Gothaabs Havn, hvor de loyede og prisede Gud for Frelse og Beskermelse. Denne Efterretning har han selv givet i hans Bog, kaldet den tredie Relations Continuation, om den Grønlandske Missioners Tilstand, forfattet fra 1739 til 1743, trykt Kiøbenhavn 1744 i Quarto.

Drenge, Friderich, Christian og Peder. Disse tre brugte han at sende omkring, at læse for Grønlændernes Born, og nu maatte Niels Egede paatage sig at giøre Kibbmands Dieneste, tillige med at catechisere, men Nye Års Dag 1732 dode bemeldte lille Dreng Peder. Hans Dod gik Hr. Egede nær til Hierte, saas som han ventede at have stor Mytte af Ham, til hans Landsmænds Underviisning. Han havde nu nesten 7 Åar været hos Hr. Egede paa Colonien, og i samme Tid ey allene lært godt at læse og skrive, men og forstaae vort Sprog, og temmelig tale dansk eller norsk, var og af god Art og Naturel, ja han frygtes de Gud, hvilket serdeles viste sig i hans Dodss-Stund, i det han bestandig arraabede Gud, og bad om en salig Fortlösung; hvorudi Gud og bonhorte ham, og stienkte ham et evig-salig Nyt-Aar.

Den 8de Januarii reiste Hr. Egede ud paa Embeds Forretning. Saavel hos de i Baals-Revier, som paa den gamle

G 2

Coloniie

Denne brave Mand lever end i Grønland i en høj Alder. 1775
læste man om ham i Avisen en deylig Nryhed, til alle duelige og retskefne Undersaatters Opmuntring, hvoreledes vor allernaadigste Konges fisionnende Øye og belønnende Haand har strakt sig til Capitain Egede ved Holsteinborgs Coloniie, i det Hans Majestæt har ladet ham oversende Medaillen pro Meritis, og tillige et Guld Repeteer-Uhr, til Tegn paa Allerhøystammes Naade, hvorom det har behaget Hans Kongelige Høghed Arve-Prinsen ved de naadigste Udryk i et Drev at forsikre bemeldte Capitain Egede, som og hertil har søgt at giøre sig værdig, da han, foruden 22 Åars Dieneste i de unge Åar, nu igjen i sin Alderdom har tient Handelen i Grønland 8 Åar, i hvilke 8 Åar han paa et Sted, hvor Europeer ey har vidst at fange Hvalfiske, allene ved Hjælp af Grønlænder og med deres af ham forbedeerde Nedskaber har fanger 34 Hvalfiske, foruden 50 stukket og blesseret, hvilke formedelest Bis og Storm ikke kunde forsegles. — Gud beskyrme ham fremdeles!

Colonie og Koek: Derne boende Gronlænder fandt han nyefodde Born, hvilke Forældrene bade, han vilde dobe; men fordi han ey vidste, enten Missionair Bæsenet skulde ophøre eller vedblive, saa torde han ey understaae sig at dobe flere, end allerede dobt vare. Den kiere Mand kunde ey uden Sinds Morelse og stor Medlidshed anhøre, hvorledes de arme Mennesker overalt besværgede sig, at der var sagt om dem til Kongen, (thi Hr. Egede vidste ellers intet at indvende, hvorfor de skulde affordres fra Land og Missionen ophæves), at Gronlænder vilde ikke give Agt paa Lærernes Underviisning, og sagde: hvorfor indberetter du ikke Kongen anderledes, da du veed, at vi troe, og give flittig Agt paa din Landdom. I ser var der en, som fremstillede sine twende Born, som Hr. Egede havde dobt, og sagde til ham: Disse Smæae vil ingenlunde, at du reiser bort, og da Hr. Egede svarede: at det var imod hans Billie; thi han kunde jo ey blive hos dem, naar intet Skib mere kom til Landet, som kunde bringe ham Mandskab og Levnetsmidler, sikkert han af deres Enfoldighed til Giensvar: her er Rensdyr, Soe-Hunde, Fugle og Fiske nok, hvoraf du kan leve, ligesom vi ic. Det er derfor (skriver han) i mine Tanker en usorvarlig Synd, om Guds hellige Ord og Saligheds Midler skulde igjen tages fra dem, som allerede var kommen til en saadan Erkendelse, og i Guds Kundskab havde gjort saa god Begyndelse.

Den 21de Junii bemeldte Aar blev Hr. Egede glædet ved Fædernelands Skibets lykkelige Ankomst, og endskont han for denne gang ikke sikkert saa fornøjelige Tidender om Missionens Fortsættelse, som han ønskede, saa havde han dog Aarsag at takke og velsigne Kongen, som lod sig hans allerunderdanigste Klage als
lermis-

lermisdest gaae til-Hierte, og forsynede dem med Skib og Proviant ogsaa dette Aar, indtil videre allernaadigst Godtbesindende, og underholdte Missionen, saa han dog ikke bley aldeles uden Haab om Bestandighed og Fremgang.

Med dette Skib blev og sendt til Gronland Matthias Jochomsen, med hans Broder og Son, for at recognoscere Farsten ad Øster-Bugt, om det var mueligt. Bligemaade fulde han og efterforske, om man der i Landet kunde opdage Minerasier; Til den Ende sik Hr. Egede General-Soe-Commissariats Ordre, at være ham, saavidt mueligt, behjelpeelig. Men som her intet var at opdage, saa gif han det følgende Aar tilbage med usorrettet Sag.

Bemeldte Skib gif den 14de Julii igien fra Colonien af, og havde en temmelig god Ladning med Spek. Gud havde kien-delig velsignet Hr. Egedes Flid og Moje, da han dog ej havde flere end sin Son Niels og de 10 Matroser til at drive denne hele Handel, som var den beste (skriver han) og det meste Spek, som de endnu noget Aar siden han kom der, havde hembragt fra Gronland, og havde de ikke været saa ulykkelige, at fortse des res Handlings-Fartoy, saa havde de fundet have mere; thi ved dens Fortiis bleve 3 Handels-Reiser forsomte,

Men i næstfolgende Aar 1733 fremskinnede for Hr. Egede hans Glædes-Soel ret som i sin fulde Glæds igennem Sørgs og Bekymrings Tyk og Taage; thi den 2ode May ankom, for man havde venjet, Fædernelands Skib, og til hans største Glede bragte ham Kongens Brev, dateret Friderichsborg, den 4de April 1733, af dette Indhold:

Han glædes
ved Kongens
Brev om
Missionens
Fortsættelse.

Den af dig i forleden Aar med sidste Skib fremsendte Forestilling, angaaende Missionen og Handelens Fortsettelse i Grønland, er Os allerunderdanigst blevet refereret, og give Vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at Vi, under den Højestes Hjelp og Bistand, Missions Verket i hemelde Grønland, ere sindede at soutenere, og til den Ende dertil aarlig 20000 (i) Mdlr. destineret; Thi er Vores allernaadigste Billie og Besfaling, allerheldst din Nidkierhed for Guds Ere og Jver i dine anbetroede Forretninger er Os bekjendt, at du med dette tilbagegaaende Skib indsender dit allerunderdanigste og vel overveyede Forstag, paa hvad Maade Missions Verket i tilkommende Aar med ovenmeldte Bekostning best er at angribe, og ved Guds Maade og Welsignelse i Stand at satte, hvorved Vi dig og vidende gør, at Handelen paa Grønland ligeledes i neskommende Aar med store Kraft, end til Datum skeet er, skal vorde fortsat xc. xc. k). Dermed skeer Vor Billie, besalendes dig Gud.

Enhver retsindig Herrrens Diener kan best forestille sig den Glæde, som denne nidkiere Guds Mand sik over dette dyelige Konge-Brev. Her sik han og højestes Aarsag i dybeste Hiertens Andagt at venerere det guddommelige Forsyn, som, naar al Hjelp synes at være ude, da først viser sin Magtes og Hertigheds overs

vættes

i) Maade udi Hr. Egedes Relation, trykt København 1738, og i den tydste Overstettelse, trykt Hamborg 1740, staar 2000 Mdlr., som er fortrykt.

k) Det følgende af Brevet var angaaende 3 Mahriske Brødre, der fulgte med Skiber, som ham besales at bevise al god Billie og Hjelp, efterdi de allene af Kierlighed til at tine Gud bland Hedningene og for at hjelpe Landet, saavidt muligt, frivillig havde paatager sig denne Reise,

vættet Rigdom, og igien nem Skrobeslighed og soare Prover for underlig udfører sin Gierning, som han vil have befordret alt til sit store Navns Herliggiorelse.

Men efter bemeldte glædelige Budskab behagede det og Himsens vise Regent, at nedsenke hans fromme Siel i Dronessens Vande baade i dette og følgende Aar.

Det er tilforn meldet, at der forgangen Aar fulgte med Skibene til København 2 Grønlander-Born, foruden flere, som Officererne havde hjem med sig; men de døde i København af Borne-Kopper alle, uden bemeldte twende Born, hvilke Hs. Majestæt behagede at hjemsende med neshjemmede Skib. Pigen døde undervejs, men Drengen, ved Navn Carl, kom allene tilbage, desværre! til hans Landsmændes største Ødeleggelse; thi fort efter Hjemkomst begyndte han ej allene at blive syg, men havde og inficeret de andre paa Colonien værende Dreng og Piger med en forgiftig stem Skab og Kłoe. Carl blev alt værre og værre, og til sidst liges et Seeler, end et Menneske, forend han den 4de Sept. samme Aar døde. Som der var ikke meget godt hos ham, (skriver Hr. Egede), saa fald og heller ikke meget godt af ham; thi han efter Guds skulste Raad og Domme saaledes besmittede dem, hvor han kom, for han døde, at det i ynkligste Maader ytrede sig overalt, og inden September Maaneds Udgang viste sig, at det var Borne-Kopper, (som Grønlander til forn aldrig havde vidst eller kiendt), dog med den forskiel, at Kopperne blev i Huden, som til sidst blev gandse sort med en usædvanlig Pine og Smerte, og en utraalelig Stank af Halsen. Denne Syge greb om sig, som Pest, og baade i dette og næfsgende Aar saaledes henrey Grønlanderne, at der neppe paa sen-

Men bedres
ves over
Grønlander-
nes Ødeleg-
gelse.]

Bed Borne-
Kopper.

Hvoraf
170 Famili-
er døde.

ten Mile var Folk at see, og at af 200 Familier, som i Om-
freds af Colonien paa 2 à 3 Mile, for Sonden og Vesten,
havde deres sædvanlige Ophold, var nu neppe 30 Familier overs-
blevne: Paa Colonien døde hos Hr. Egede 50 Mennesker. Det
var ret yndeligt at see! De arme Gronlander, Unge og Gamle,
vidste ej hvor de vilde være, de kom i Haabe-Tal flygtende til
Colonien, de sogte Presten, og havde den kierlige Fortrolighed
til ham, at han kunde hælpe dem; Men den Meye og Uleyligh-
hed Hr. Egede og hans gandse Huus havde af saa mange syge
Mennesker, den Ynk og Jammer der var at see paa dem, er ej
at beskrive. De fleste af dem laae syge i Hr. Egedes egen Stue,
og blev baade af ham, hans Hustrue og Born opvartede og
plejede baade paa Sicis og Legemis Begne; thi hans Folk eller
Matroser vilde ej komme dem nær, eller lide den Stark og Uley-
lighed, som den urene Sygdom forre med sig; hvorfore og den
gode Mand maatte selv tage imod dem; thi hans kierlige Hierte
kunde ej taale, at disse Elendige fulde i Kulden omkomme. Her
var i Hr. Egedes Huus den hele Vinter ikke nogen Roelighed
Nat eller Dag for de syge Gronlander, ja mangen gang, naar
de om Natten døde, maatte Hr. Egede, for ej at blive forgivet
af slem Lugt og Stark, staae af sin Seng, og selv slæbe den Dode
ud af Stuen, og legge ham i Forstuen, indtil han om Morges-
nen kunde blive henført og begravet; Saa at ej allene den kiere
Mand selv satte Kræfter og Helbred til, men fra den Tid var
hans dydige Hustrue aldrig frist, indtil Gud et par Aar deref-
Men giver et
rart Exempel
paa Menn-
skes Kierlig-
hed.

Hr. Egede
plejede de
Syge, og
Har første
Uleylighed
med dem.

tions Ødeleggelse, og dette var ham Aarsag nok til Sorg og
Grem-

Gremmelse; thi det syntes ham nu, at al Moye, al Flid, al Bekostning var forgiveves anvendt, og det helse Missions Werk, som han til Guds Ere havde begyndt, og nu paa nye ved en maeglig Konge-s-Haand havde faaet allermildest understøttet, maatte nu igien gandske hensalde, allerheldst da Sygdommen græsserede i alle Landers Kanter, og en andresedes saae ud, end det heele Land jo vilde blive øde. Hr. Egede tilstod og selv, at denne høystførgelige Tildragelse var den første og største Alarsag til, at han forandrede sine Tanker med at blive i Gronland; Thi naar Folk, eller i det ringeste de, som boede nærmest Coloniën, og han havde underviset, og fremdeles kunde undervise, vare uddode, hvortil var da hans Bliven nyttig?

I disse bedrovelige Omstændigheder glæddee Gud hans Hierte med Fædernelands Skibets lykkelige Ankomst 3die Pintse-Dag 1734, og den 8de August havde han og flere Familie den Glæde, at see hans Son Hr. Poul Egedes Ankomst fra Kiobenhavn som Præste-viet Missionarius, ligesom med nestbemeldte Skib ankom tvende Missionarier, Hr. Andreas Bing og Hr. Martin Ohnsorg.

Bed Skibets Ankomst erfarede Hr. Egede vel og den Kongelige allernaadigste vedvarende Iver for det Gronlandske Delskins Fortsættelse, hvorved hans bedrovede og nedslagne Sind syntes nogenlunde igien at blive lettet og oprettet; Men hvor naadig Kongens Intention end havde været, saa fornam han dog, at den ikke havde haft den fororskede Fremgang; thi ingen bland alle Negotianter og Kibmænd vilde entreprenere den Gronlandske Handel, omendkinct Kongen allernaadigst med sin Ordroy og andet mere har vildet dem assistere, uden en eneste Mand,

Hr. Pouk
Egede og
2 andre Mis-
sionairer
komme til
Gronland.

St. Jacob Severin, som, af berommedelig Hensigt til Guds Æres Udbredelse, paa visse Aar, med Kongel. Assistance, til et Forsøg sig det havde paataget, og til den Ende i dette Aar en Loge i Disco-Bugt Disco-Bugt, paa 69 Grader beliggende, havde foranstaltet at oprettes. oprette.

Men som det syntes Hr. Egede, at et saadant betydeligt Werk vilde falde en eneste Mand, som desuden havde meget andet at tage vare, alt for vidstofigt og fast umueligt at drive, saa kunde han kun giore sig slet Forhaabning om Werkets Bestandsdighed og frugtbartige Udsorrel, hvilket han af lang Erfaring best kunde slutte: Thi det var jo Handelen, der skulde understøtte Missionen; men nu var Colonien nesten blevne øde for Gronlender, og de nærmeste og beste Handels-Pladser ødelagde, saa at ved Handelen var nu neppe at haabe, saa meget skulde indbringes, som kunde stoppe Omkostningerne. Som Væskaffenheten var i det Verdslige, saa var den og i det Landelige med Hedningenes Omvendelses Werk: Gronland er et stort og vidstofigt Land, hvor Indbyggerne boe vidt adspredde fra hinanden, hvor var det da at vente, at 3 til 4 Missionairer, som vare opkomme, tilstrækkelig kunde udrette og besørge Hedningenes Omvendelse? naar de ganske ukyndige i Sproget bleve opsendte, og ikke i lang Tid kunde blive i Stand til at giore nogen Dienest til Hedningenes Oplysning; uden de alle vare som Hr. Poul Egede, der havde fra sin Ungdom lært Sproget der i Landet.

Dette alt betrægtet gav ham kun slet Haab om en onskelig Fremgang. Hr. Egede indsaae vel Middel, hvorved sleg Manget, nest Guds Vistand, kunde hielpes, at både Landet kunde komme til forrige Flor og Velstand, saa og Missionen faae en lykke-

lykkeligere Fremgang, end den hidindtil havde haft; Men han indsaae og tillige, at han ved sine Forslag fra Gronland kun li-
det udrettede, og at forblive i Gronland med slet Haab om Mis-
sionens onskelige Fortgang, var kun at giore sig selv sit øvrige
Liv kædssomelig, da han desuden allerede var saa meget svækket
(stenk! nu i 13 Aar) baade paa Sinds og Legems Kræfter, saa
at han ej længere kunde holde det ud, og siden Mytte mere giore
Gronland. Såligt overveyde han i Guds frygt med sig selv;
Dog fandt han sig ikke desmindre for Gud pligtig, saa længe
han levede, i myeligste Maader at besørge Verkets Fortgang,
og give saadanne Anslag, der kunde befordre dets Fremgang.
Men som saadant ej med Mytte og Esterlyk kunde skee, uden
han selv var nærværende hos Kongen og Missions-Collegium,
og kunde personlig frembringe den Oplysning og de Anslage, som
han af lang Erfaring vidste best tænlig; saa resolverede han i
Guds Navn med Retour-Skitet allerunderdanigst at tilkiende:
give sin Mening, udbedende sig allernaadigst Tilladelse fra Gron-
land at maatte hjemfare, blot i Tanke og Forhaabning, ved
Hjemkomst at skulle kunde, (som mældt er) mere udrette til
Verkets Mytte, end om han forblev i Gronland.

Han søger
sin Afsted
fra Gron-
land.

Ao. 1735 fik Hr. Egede med Skibet, som ankom den
15de May, den avsigte Aar allerunderdanigst forlangte Dimis-
sion, med Kongelig Lovste, at Hans Majestæt vilde allermildest
sorge for ham og hans ved Hjemkomsten. Det var og hans
Agt at drage hjem med det Skib, som den 24de Sept. gik under
Seyl, men for hans kære Hustrues langvarige og daglig tilta-
gende Svaghed, samt den sildige og starpe Aarers Eid, maatte
han denne gang opsette Hjem-Rejsen. Den naadige Fortsæt-

Og 1735
saer sin
Afsted.

som vidste, hvad Ont denne dydige Kone havde lidt paa Udrey-
 sen, som havde seet, hvor taalmodig hun al sin Tid i Gronland
 alle Gienvordigheder og Modgang havde udstaaet, som havde
 seet, at hun som en troe og lydig Sara gif friwillig og utvungen
 fra hendes Faders Huus og Stægt til et fremmet, et haardt og
 hedenst Land, for 15 Aar siden, behagede nu i Maade at for-
 skaane hende for denne besværlige Soe-Reyse, da han, efter Aar
 og Dags bestandige Svaghed, og de sidste 6 Ugers pinefuld
 Sengeliggende, saa naadig forloste hende til sit evige himmelske
 Rige, da hun den 21de December 1735 ved en salig Dod indgik
 til en evigvarende Jule-Fest.

Den Lov og Berømmelse jeg kan give hende, (skriver
 Hr. Egede), rækker ikke til den Høxde, som hendes
 Guds frygt og christelige Dyder fortiente.

Han lod den 30te December hendes døde Legeme hensætte,
 indtil Fædernelands Skib ankom, da han agtede at føre hende
 med til Kiobenhavn; thi han kunde ey bringe det over sit Hierti,
 saa kier og dydefuld en Hustrues Liig at lade efter sig i Gronland.

Ao. 1736, da Skibene lykkelig vare ankomne, beslavede
 Hr. Egede sig til Hiemrensen, og holdte han den 29de Julii,
 som var den 9de Sondag efter Trinitatis, sin Afskeeds-Prædi-
 ken af Esaiæ det 49 Cap. 4 Vers. Samme Dag døbte han en
 liden Gronlender Dreng, som havde været paa Colonien hos
 dem i 2 Aar, og midlertid var blevet undervist, ham blev i
 Daaben givet det Navn Hans, til Erindring om deres gamle
 Lærer, Hr. Hans Egede, ligesom og en Colonie i Gronland bæ-
 rer til Amindelse hans Navn, og kældes Egedesminde, liggende
 paa

Holder Af-
 Needs-Pre-
 diken.

paa 68 Gr. Morder-Brede. Den 9de Aug. gik han om Bord med bemeldie hans Son Niels Egede, som var Riobmand, og hans twende Dottre, og tillige medtog hans afdøde Hustrues Kommer til Liig, som efter Ankomst til Kjøbenhavn blev den 5te October ned. Kjøbenhavn, sat i St. Nicolai Kirkes Urtegaard.

Og som han ved Hs. Excellence Hr. Geheime Raad von Holstein havde allerunderdanigst tilkiendegivet sin Ankomst, saa blev ham allernaadigst besalet, at indstille sig for det Kongelige Herskab. Den 8de reyste han til Fredensborg Slot, og forblev der 3 Dage, havde imidlertid den Maade at tale med Kongen, og allerunderdanigst at berette ham den Gronlandiske Missions Etilstand og Bestaffenhed. Derefter indgav han sin Memorial Gaaer allers- ved det høylovlige Missions Collegium, hvorudi han forestillede naadigst Au- Missionens Etilstand og Skiacbne fra Begyndelsen, og derhos dience. gav sin allerunderdanigste Mening og Forslag tilkiende, hvorledes samme med nogen forhaabentlig Frugt og Fremgang herefter kunde fortsettes, nemlig: at nest andre fornsdne Anstalter Gronlænderne ogsaa allevegne maatte blive tilstrækkelig forsynede med dygtige Lærere og Catecheter, og at samme maatte lære Sproget, forend de bleve oversendte, paa det de ved Ankomsten strax funde giøre Dieneste til Gronlændernes Undervisning.

Samme hans Forslag fandt ogsaa allernaadigst Approba- Hans For- slag appro- beres. tion, saa at et Seminarium af Studentere til Missionarier og af Waisenhusets Ungdom til Catecheter, efter Kongel. allernaadigst Resolution blev Ato. 1736 oprettet, i hvilket alle af Hr. Egede i det Gronlandiske Sprog og Theologia Naturalis skulde informeres, forend de til Landet bleve hensendte. Et aarlig Salarium gav Kongen ham allernaadigst 500 Rdlr., og ellers allermildest

forsikrede ham om den vedvarende Kongel. Maade og Omsorg for den Grønlandske Missions Fortsættelse.

Ao. 1740 fik Hr. Egede etter Bevis paa den Kongelige Maade, i det han den 7de Martii blev uisendt allermindigst Oliver Su-
perinten-
dent. Bestilling paa at være Superintendent over den Grønlandske Mission, med aarlig Salario af 600 Rdlr.

Oliver Samme Aar indlod han sig etter i Egteskab med Frue aarer gift. Majorinde Trane, sed Dau, som overlevede ham.

Ao. 1751 drog han til sin Sviger-Sen, Hr. Laurids Alsbach, da Sogne-Præst til Stubbekloster, hvor han endog fra værende forsyede bestandig for Grønlands Belgaende. Hans Son, Hr. Professor P. Egede, forrettede hans Vices i hans Fraværelse, ligesom han endnu forestaaer det Grønlandske Seminarium i København, hvor fire Studentere lære Sproget og Theologiam Naturalem.

Endelig behagede det Bünigaards-Herren, at hækafalde denne sin troe Ziener, og sit i blant Hedningene udvalgte Ned-Hans Dod Kab, og at stenke ham sin Maade-Lon ved en sed og salig Død og lange Dic-
neste. Den 5te November 1758, da han havde levet 72 Aar, 9 Maaneder, 5 Dage, og nient over 50 Aar.

Ligesom hans største Sorg og Bekymring her i Verden var for Grønland, saa var samme ham stedse i Tanker, ja i hans sidste Andagt gjorde han ivrige Forbonner til Gud om Hedningenes frugtbartige Omvendelse.

Hr. Probst Ole Dorph, Sogne-Præst i Nachschov, holdte Liig-Prædiken over ham, og havde til Text Joh. 1, 6. 7.

Der blev et Menneske udsendt af Gud, han heed Jøhannes: Denne kom til et Vidnesbyrd, at han skulde vidne om Lyset, paa det at alle skulde troe ved ham.

Inscriptionen paa sal. Superintendentens Kiste var forsat tet af Hr. Hans Steenbuch, nu Provst og Sogne-Præst til Meelshuus i Tronhiems Stift, og Medlem i det Norske Videnskabers lærde Selskab, af følgende Indhold:

Det er kostelig for Herren, naar Hans Hellige döe,

Det er ønskeligt for de Hellige, at opløses;

Men det er förgeligt i Verden, naar de store Lys flukkes.

Dersom Dyden döde med Legemet, var den skröbelig,
Adspredtes store Fortienester ved vor Afke, være de ubestandige,

Forgik den sande Ære med Livet, var den forfængelig;

Men Dyden saaer sit rette Liv og Glæds i Döden,

Fortienester skinne klarere end Solen, naar Livets Lys mörknes,

Den rette Ære bære Blomster og modne Frugter paa Graven.

Saa tale de Döde af sine Graver,

Dette læse de Levende i den Grav, hvori hviler

Den Höyædle og Höyærværdige

Hr. HANS EGEDE,

Superintendent over den Grönlandske Mission,

fød 1686 den 31 Jan.

Kaldet ved menneskelig Kald til Præst i Nordland 1707,

hvor han tiente i Waagens Kald 11 Aar.

Kaldet ved guddommelig Kald til Hedningenes Apostel i Grönland,

hvor han arbeydede i 15 Aar.

Tvende gange var Han gift:

Hans første Hustrue GIERTRUD RASCH fulgte sin Abraham
til fremmet Land uden Frygt for Fare, Elendighed,
ja Döden selv.

Sin döde Sara førte Han hjem, og begravede med Sorg,
Frugten af dette Ægteskab var 2 Sønner og 2 Døtre.

Ham overlevede med Sorg Hans anden Frue METTEA DAU.
I sin Alderdom boede Han i Stubbeköbing paa Falster,

Hvor Han og som en moden Neeg blev opsamlet,
og döde den 5 Nov. 1758,

Prydet med graa Haars Krone i en hæderlig og velsignet
Alder af 72 Aar, 9 Maaneder og 5 Dage.

Seer ved denne Grav J Vantroende! og troer, at
Herren haver endnu Apostle.

Seer J Frygsomme! at Herren er endnu kraftig
i Skrøbelighed til sit Navns Ære.

Seer J Forkængelige! at den Ære er bestandig, som fortienes,
og ikke bortles.

Seer J som elske Dyd! Velsigner Gud, som gav Kraft,
og ærer Støvet
af

En omhyggelig Fader, en from Mand,
En retsindig Præst, en merited Bispe,

Der var kierlig imod Mennesker, trofast mod Gud,
En Ære iblant Christne, et Lys for Hedninger,

Berömmelig i Norge,

Roesværdig i Dannemark,

Men

Udödelig i Grönland.

Ja seer kiære Læsere! hvad J' ellers fielden see,
At stor Roes og neen Sandhed ere samlede i et Gray-Skrift,

Under Superintendentens Portrait i Kobber,
bekostet af hans Son Hr. Professor Poul Egede,
har vor store og vigtig berygtede Poet, Geheime Raad Luxdorph
sat følgende nette Vers:

Johannes Egede,

Episcopus Grönlandiae.

Præsul hic est propter Christum qui cuncta reliquit.

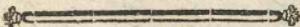
Lætus Hyperboreis sacram animare tubam.

Ardens præco Dei glacie squalentia primus

Sustinuit puleros per juga ferre pedes.

Nunc sibi devinctas Coeli per amoena vireta

Lustrat Ovans animas, sub meliore poto.

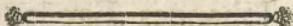

Ell samme Kobber blev og indsendt følgende
smukke Vers:

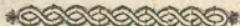
Vel prises Konsten i at danne Skygge,
Langt meer dog Raadens Kraft i ham som Gud led bygge
Paa GRÖNLAND sig et Huns i Bisshop E G E D E ,
Der samled' Gud en Hjord bland vilde Hedninge.

I femten Aar det Land, hvor Dødens Mørke boede,
 Blev vandet ved hans Flid, at Herrens Kundskab groede
 Til Lys og Livet frem, såa Christi Rige kom
 Til dem, der vandrede i Satans Herredom.

Hans Lebe. Gane alt i Troen er til Ende,
 Hans dhre Gavers Pund af Gierningen vi kiente.
 Belsigne Maadens Gud! med al Belsignelse:
 Den Slægt, som stammer ned fra Biskop EGEDE!!

Da sal. Hr. Hans Egede allernaadigst blev kaldet til Superintendant over den Grenlandske Mission, blev blandt mange Ere-Bers og Gratulationer, følgende indsendt fra hans Ven og Fordums Collega, Hr. Ole Lange, forhen Missionarius, og hden Pastor Honorarius:

EVGE
JOHANNEM EGEDE
VISIT
PRÆSVL GRÖNICÆ TERRÆ
PERVIGIL
REX AVGET

D. 18 Martii

Congratulor Amicus

Olaus Lange.

Gaudie Grönlandæ Gratemur Garrula Genti
Gaudie! Gaudie! Gaudie! Gaudie! Gaudie!

Gentiles EGEDE Geminis Gradibusque Gubernet!
Gaudie! Gaudie! Gaudie! Gaudie!

Psal. 23, 2. 3. 4. Zach. 11, 7. Apoc. 2, 26. 27. Cor. 12, 28.

Skrifter fra hans Haand have vi trykte:

1. Det gamle Grønlands nye Perlustration. København 1729, 8vo. oversat paa tydse Fransf. 1730, 8vo. Den danske Udgave, som kun er et Udkast til en større Bog af samme Navn, blev imod Forfatterens Willie og Bidende udgivet af en, fra Grønland hjemkommende, Handels-Betient. Hvad der er godt i Andersens Esterretninger om Grønland og Strat Davis, er uddraget af dette lidet Skrift, som nu forgiaves soges i Bogladerne.
2. Kort Beretning om den Grønlandske Missions Beskaffenhed, København 1737, 4to.
3. Omstændelig og udsorlig Relation, angaaende den Grønlandske Missions Begyndelse og Fortsettelse. Ibid. 1738, 4to. Oversat paa tydse. Hamborg 1740, 4to.
4. Det gamle Grønlands nye Perlustration eller naturlige Historie. København 1741, 4to, med adskillige Kobber og et Landkort af Hr. Professor Egede. Den er oversat paa Engelsf, Hollandsf, Fransf og Tydse, og igien paa Tydse efter den Franske Oversættelse.
5. Elementa fidei Christianæ, in quibus in Grönlandorum vernacula proponuntur. 1) Ordo Salutis, 2) Catechismus Lutheri, 3) Prætiunculæ qvædam et Psalmi, item 4) Formula baptizandi Infantes & Adultos. Hafn. 1742, 8vo. Titelen paa denne Bog er vel latinfl, men Bogen selv er Grønlandsf, og den første, som nogensinde er skrevet i dette Sprog. Af Kyndige er den anset som en god og for Grønlænder fættelig Bog. Den soges forgiaves paa Bogladen.

De

De Psalmer han har oversatte i Grønlandsf, ere følgende:

1. Vi troe. — 2. Allehøste Gud i Himmerig. — 3. Mit Haab og Trost. — 4. Fra Himmelten hent. — 5. Al den gandfse Christenhed. — 6. Et lidet Barn saa lystelig.

utrykte:

Oversættelse tilligemed en kort Forklaring over Søndags Evangeliene.

Desuden har han tillige med den brave Hr. Albert Top lagt den første Grundvold til den Grønlandske Sprog-Lære og Ord bog, hvilke foregde og forbedrede ere siden udgivne i Trykken af Hr. Professor Egede.

De Skrifter, som sal. Bisshopen formedesst sin Reise til Grenland har givet Unledning til, kan sees i Hr. Henr. Christoph, Glahns Forseg om Testamente til Grenlands Nytte S. 41, item S. 44, hvortil kan legges mangfoldige flere utrykte.

2. Capitel.

Om

Hr. OLE HALTESEN. (HIELTESEN),

Bisshop over Holmøs Stift udi Yseland.

Den første Evangeliske Bisshop i Holmø Stift var Hr. Ole Hialtesen. Hans Fader Hialte Amkelßen var Smed, og Herkomst andre siger, han var Klokker ved Holmø Domkirke, hvilke Bes

stieninger han gierne lunde tillige forrette. Man veed ey til visse, hvad Aar han er fod; Men da han udi den hoyerde Bisopps D. Fin, Jonssons Histor. Eccles. Islandic. Tom. II. p. 692 regnes inter amicos & synchronos Episcopi Jonaæ Artii, saa maae han vel vere fod ved det Aar 1490, eller maakee for; thi Bisop Jon Aressen var fod Ao. 1484.

Udi Bisop Gottschalk den andens Tid betiente han sig af den Skole, som sandtes paa hans Fode-Stad Holum, og derfra drog han til Bergen i Norge, hvor han i 6 Aars Tid besogte Skolen, og blev der videre forfremmet i sine Studeringer.

Bisiver
catholiske
Præst.

Da han kom tilbage til sit Fæderneland, blev han til Præst i Besturhophola indviet af Bisop Gottschalk Nicolaussen, som var bleven udvalgt 1497, og dode 1520; men hvad Aar Hr. Ole er bleven Præst, veed man ey til visse, dette veed man, at han var ordineret forend 1520, og at han var blant de Præster, som 1522 gjorde en Forestilling til Erke-Bispen og Capitelet i Tronhiem, at de maatte saae Jon Aresson til deres Bisop. Blant disse 23 fornemmeste Præster i Holum Stifts Bester-Deel var Hr. Ole den tiende i Ordenen, og udi et andet Document af bemelde Aar er han den fiorrende af 24 hele Stiftets fornemmeste Abbeder, Præster og Prælatær: i lige Maade udi en Dom af samme Aar er han den fierde blant 12 Præster; Men i gamle Dage pleyede Præsterne at optegnes og rangeres efter deres Alder i Embedet. Man kan da heraf med al Rimelighed slutte, at Hr. Ole er bleven Præst hen ved Aar 1516 eller 17, eller maakee for. Endnu i samme Aar 1522 blev han med andre Præster udvalgt eller udnevnet af Hr. Jon Finbogsen, da værende Officialis, at sidde i Retten og domme i en Søg, der var anlagt

af Præst Jon Aressen, da værende Domkirvens Foged (Raademand) imod Abbeden Helga Hoskuldssen til Eingore Kloster.

Bemeldte Åar 1522 gjorde Bisshop Jon Aressen ham til Oliver Præst ved Holums Domkirke. Da nybemeldte Bisshop Åar 1524 ved Domkirken. gik til Tronhiem, og efter megen Strid og Besværlighed endelig blev foretøkket til Bispedømmet den uudvalgte lærde og gudfrygtige Hr. Jon Einarssen, dog Jon Aressen var illiteratus & lingvæ latina plane ignarus, saa heder det i velbemeldte Hr. Bisshop D. Fin, Jonslens Hist. Eccl. Islandie. T. II. p. 655. Consentiente vel connivente Archiepiscopo, Olus Hialti filius, ejus (Jone Arii) Og Bispons Confessionarius, ipsius loco ad quæstiones latinas ipsi propositas re Skriftestader. spondisse ferrur; saa at Hr. Ole fulgte med Bisop Aressen til Tronhiem, var tilstæde, og svarede for Bisop Aressen paa de Spørsmæle, Erke-Bisop Olaf den Eid forelagde.

Man kan da heraf se, at det ikkun er en blot Digt, naar man endnu efter gammel Sagn forteller i Island, at da Hr. Ole Hiatessen i Året 1550 var i København, og offentlig blev inviteret at opponere mod en Disputat, han da skal have givet det Svar: Ego non possum loquere latine propter non usum.

Efter hans Tilbagekomst fra Tronhiem blev han nogle Åar paa Holum, men i Året 1527 satte bemeldte Bisop Aressen ham til Provst over Hunavats Syssel ^{a)}, og efterat Bispen havde assat Hr. Jon Fingborgsen fra sit Præbende, det gode Rald Laufaas, i hvilket han 35 Åar havde sat, men i al den Eid ikke vilde giøre Kirke-Regnskab, sik Hr. Ole dette Laufaas Rald, som

et

^{a)} Histor. Eccl. Islandie. T. II. p. 657: 658. H. H. Bisshop Harboes Ahandling om Reform. i Island, ud af Københavnske lærde Skræftabs Skrifter T. VII. p. 29, hvor B. Jon Aressens Collah er at læse.

et Beviis paa, at han var yndet og esket af B. Jon Aressen, som paa Laufaos Præbende gav ham Collaz den 25de April 1539.

Esterdi han var i stor Anseelse hos sin Bisshop, som havde stor Tillid til hans Duelighed, sga brugte han ham i de vigtigste Forreninger. Saaledes i Aaret 1541, da Bisop Aressen horte, at Bisop Ogmund af Kong CHRIST. III. Besalingsmand, Christopher Hvitsfeld, var taget fangen, tog han det i Betænkning, selv at mode paa Altinget, skone han havde begivet sig paa Reisen, men drog hiem igien, og med Fullmagt afferdigede Hr. Ole Hialtessen, der paa det beste skulde giore Bisopens Undskyldning hos Hvitsfeld, og med ham afhandle paa Bisopens Begne.

Men angaaende den Kongel. Besaling til begge Bisoperne, at mude for Kongen i København, hvor Kongen vilde tale med dem om det aandelige Regimente, og lade dem undervise om en christelig Reformation og Skit, som han vilde over alle sine Lande og Riger fast og uryggeligen af alle og enhver at skulle ved Magt holdes, (som det lyder med mere i den Kongel. Ordre. Hist. Ecc. Island. T. II. p. 296, 97. Danse Magaz. T. III. p. 351). Da reiste Bisoppen af Skalhost, Hr. Gissur Einarsson til København nestfølgende Åar 1542, men den alt for hoymodige Bisop Aressen fandt det ikke for raadeligt, at reise selv; thi han havde ikke i Sinde, at bøye sig for Kongen, eller at vige fra den Papistiske Religion; han afgav dersor sit Brev til Kongen med Bisop Einarsson, b) forend

b) Baade Originalen og Oversættelsen af Bisop Aressens dumdriftige Brev leses i velbemeldte Hr. Bisop Harboes Afschaffing i Københavns leerde Selskabs Skrifter T. V. p. 269. 70, baade paa Islandss og Dansc,

forend han drog fra Island, men derforuden sendte han paa sine Begne til København sin Son Hr. Sigurd Jonssen, Præst til Grenjadarstad, sin Dotters Mand Isleik Sigurdsen, og Hr. Ole Hialtessen med Bisep Aressens Pergament & Skrivelse til Kongen, dateret 30te Juuli 1542, hvilke paa Bispens og egne Begne aflagde høystbemældte Kong CHRIST. III. deres allerunderdanigste Drostabs-Eed, og forbandt sig tillige at ville antage og befordre den rene Evangeliske Lærdom, samt see til, at den Kongel. Ordinans blev allerunderdanigst efterlevet.

Bed Hiemkomsten 1543 blev Hr. O. Hialtessen saavel som Bispens egen Son og Sviger-Son ikke modtagen med et misde Ansigt af Bisep Aressen, der hverken vilde høre eller giøre noget af hvad, de paa hans Begne havde forrettet og lovet.

Hr. O. Hialtessen vandt ellers meget ved denne Reise; thi han sik ej allene Smag paa den lutherske Religion, og lovede Kongen med Haand, Mund og Eed, han skulde, saavidt ham muligt, besluite sig paa, at den rene Evangelii Lærdom kunde

fors

og paa Latin i Hist. Ecc. Islandic. T. II. p 662. Udi hvilket Brev Bisep Aressen saa formostelig iør nægte, at intet Skib var kommen til Island, for at abcente ham, da dog Hvickeld var kommen ikke med et, men med 2 Fregatter, med hvilke at drage til København, Kongen ved allernæstigt Skrivelse, dateret Københavns Slot, anden Paaskedag 1541 hørde indkaldet begge Bisoperne. Af samme Aressens Skrivelse sees og, at hemdelsis Legater havde Fuldmagt at aflagge hans Drostabs Eed, med videre; Men da de kom hjem, vilde Bisep Aressen hverken holde Eed ell'r Lovse, hvorfore han som en Meen Eeder og Des beller om sider blev greben, fængset, domt og tillige med tvende hans Sønner, Arius og Biørn, endelig haishugget Ao. 1550, i hans 66 Alders Aar.

Reiser til
København
som Bispens
Legat,

forkyndes i Holm Stift, men han blev og bekjendt med Bisop D. Palladio, samt andre Professorer og lærde Mand, hvorover D. Palladius nævner ham i mange af sine Breve. c)

Da Hr. O. Hialtesen nu i nesten 7 Aar havde baade for Bispen og andre holdt hemmelig den Smag, han paa den lutherske Religion havde faaet i Danmark, og midlertid lagt sig efter noyere Kundskab i sin Saligheds Sag ved flittig at læse saavel Bibelen som Lutheri og hans Medarbejderes Skrifter, men af Frygt for Bispens Had og Forfolgelse torde ikke offentlig bekjende Sandheden; saa gik det endelig ham, som Propheten Jeremias siger om sig Cap. 20, 9, da han vilde tie, var det i hans Herte, som en brandendeild var indelukt i hans Been, og han sogte med Moye at fordrage det, men funde ikke.

Han bekjendt
der sig til den
lutherske
Religion.

Sandheden Hr. O. Hialtesen var overbevist om, overvandt ham, den gjorde ham frimodig for hans Menighed i Laupsaas, at aflagge en oprigtig Bekjendelse omrent i Aaret 1549, og frimodig bevidnede: at de vare falske Lærere og Ledere, der ledede deres tilhørere til nogen anden Kilde, end den, som er i Guds Ord: At vor Troe bor grundes allene paa Guds Ord, og alt hvad som der imod strider, er en falsk Lærdom: Han viiste dem, hvor syndigt det var, at paakalde Helgene, under hvad Navn det endog skete. Han oversatte i bemeldte Aar Psalmer og Sange udi Islandsk Tungemaal, og begyndte at giøre dem bekjendt.

c) Udi Bisop Palladii Brev til Orm Sturlesen og Peder Einarssen, dateret 1546 den 10de Mart., og i et andet til Bisop Jon Aressen selv, dat. 1550 Dominica Latare, hvor D. Palladius raader Bisop Aressen, og skriver: Udvælger Eder en god Mand, som kan være Eders Suffraganeus — — enten Eders egen Son Hr. Sigurd eller Hr. Olav Hialtesen.

beklendte for sin Menighed, at man deraf og maatte lære Venen til Livet. Med det samme Middel har vor sal. Lutherus ogsaa meget besordret den sande Religion, saa at det heder om ham, at han har ad mere gavnede Kirken ved at siunge, end ved at skrive. ^{d)}

De Psalmer Hr. O. Hialtessen oversatte, og som endnu i den Islandiske Kirke siunges den Dag i Dag er, vare: Allene-
ste Gud i Himmerig ic. Nu bede vi den Hellig Aland. Vi
troe allesammen paa en Gud, og andre flere, hvilke han af
Tyd^e ell^e Dansk udsatte paa Island^e, og offentlig lode siunge
udi sin Menighed, og derhos nu offentlig lært, at der var ikke
Salighed i nogen anden, end i Christo Jesu.

Nu gav Hr. O. Hialtessen almindelig Opsigt, og kunde ikke blive skult for hans forrige Patron og Befordrer, den over-
maade nidkære catholske Bispe Areßen, der blev lig^esaa forskräk-
ket, som forbittret derover, at en Mand, han havde agtet saa
højt, en Mand, han i de vigtigste Ting harde betroet sig, ville
nu affondre sig fra ham, og nu offentlig antage og forfagte en
Lerdøm, som Bispen med saa stor Hestighed imodsatte sig: Ja
det gjorde Bispen hiertelig ondt, at saadan en Mand, og saa
stor en Ven havde besmitter sig med den afskyelige (som han kald-
te det) Kitteries Last, og kunde nu ikke ander end efter sit Em-
bede ansee Hr. O. Hialtessens Opsersel høyst forargelig; indstæv-
nede ham derfor til et vist Sted og Dag i Øefjords Herred, at
mode for Bispen og et Præste-Møde. Af den ubarmhertige Med-

Lader siungs
lutheriske
Psalmer i sin
Menighed.

Men ind-
stævnes for
den catholske
Bisop,

d) Vid. b. G. Wernsdorf in Dissertat. de prudentia in Cantionibus Ec-
cles. adhibenda p. 34 & alibi.

handling, som til samme Tid de twende fangne Mand af Schaholts Stift maatte erfare, kunde Hr. O. Hialtessen nu giøre sig rigtig Regning, hoad der vilde mode ham, saasremt han offentlig vedblev at beklaende den Lærdom, om hvis Sandhed han i sit Hjerte var overbeviist. Her drev da Menneske-Frygt og Banghed ham, at han i denne Fristelses Tid var et hoegende og vakslende Ør, og ikke torde offentlig aflagge sin Beklendelse, men med adskillige Udsflugter, Undskyldninger og Erklæringer paa det bestemte Præste-Møde slap saaledes, at Bispen selv erklærede ham ukyldig, og af Glæde tog sin Hue af, inderlig takkende Gud, der havde besriet saa brav en Mand fra saa stor en Bisfarelse.

Og icke ikke beklaende den lutheriske Religion.
 Saa meget Hr. O. Hialtessen ved sligt Hylsterie besmittede
 Hvisket han og besværgede sin Samvittighed, saa inderlig angrede det ham,
 fortryder: da han kom hjem til sin Menighed i Laufaas, og tillige kom til
 sig selv igjen, at han havde gjort saa stort et Fal, og erklaende,
 at han havde givet andre saa stor en Forargelse: Hans Samvit-
 tighed bebreydede ham den Blodagtighed og Menneske-Frygt, der
 havde affrakket ham fra den reene Evangeliske Lærdom at beklaen-
 de, han holdt det da for sin Pligt, at tage Moed til sig, og nu
 med langt større Grimodighed satte sig imod de papistiske Wildsæ-
 reser, i det han offentlig og usorfordret vedblev at prædike og lære
 lig ofgaer den lutheriske Kirkes reene Lærdom, advarende sine Tilhørere, at
 sin lutheriske Beklendelse. vogte sig for de catholiske Wildsæreser, og i sær for Helgenes Til-
 bedelse.

Herom sit nu Bislop Jon Aressen etter Esterretning med
 tilforladelig Forsikring, at Hr. O. Hialtessen var en Lutheraner.
 Bispen blev herover høyst forbirret, lod ham etter indstævne for

sig os 12 tilstegne Præster, i hvil's Virværelse han udi Lauf-
aas Kirke (andre sige i Hrafnagil) aflagde den reene lutheriske
Læres frimodige Beklendelse, og da forsvarede det, som
han ester Guds Ød havde fremsat for sine Tilhørere.

Hvad kunde Hr. O. Hialtessen nu vel vente sig andet, end
Hod og Forbitrelse? Bispen beraadsløg sig med de 12 Præster:
Hvad saadan en Mand havde fortient, der i Religions-Sager
ey vilde rette sig efter Pavens Breve og Bispens Bud? Dom-
men blev strax føldet, at han ey allene skulde have sit Embes-
de forbrudt, ikke mere agtes som en geistlig Mand, men
og være Fredlös, og som en aabenbar Røchter have for-
tient at bandsættes.

Hvorover
han etter
indstyrnes,
dømmes og
bandsættes.

Saa snart denne Dom var bleven ham foreløst, fore de
som Afsindige los paa ham, og som en Bandsat udstodte ham
af Laufaas Kirke med saadan Bold og Brede, at han i Kirke-
Dorren brækede eller forrykkede sin Hod, saa at den siden aldrig
kunde læges, men blev hælt, saa lange han levede, hvilken Ska-
de han som et Kiendetegn paa den pavelige Sagmodighed har-
baaret og beholdt til hans Dods-Dag.

Han udstodes
af Kirken,
og brokker sin
Hod.

Denne haarde Medfart overbevisste ham tydelig, hvorles-
des det fremdeles vilde gaae ham, om han blev længere i Island.
Forladt af alle, uden en eneste Ziener, flygtede han strax, saa Glæder fra
gode han kunde, til et øde Stad i Eifjorden, og blev der i Skul, Island, og
indtil Thorleif Grimsen, som drog Sonder paa Landet, traf
ham, og blandt sit Folge førte ham sikker til en Havn, hvot han
traf et overvintret dansk Skib, der var seylserdig, med samme
han rejste 1550 til København, hvor han bragte Tidender om

Kommer til
København,

den yndesige Tilstand, der var i Island, i Henseende til Neformationen, klagende over den Bold og Uret, han var vederfaret, sogte Beskyttelse hos den milde Kong CHRISTIAN, som da fik det første Budskab om Bispe Aressens Tyrannie og Ondskab, samt hvorledes han havde kastet den uskyldige Biskep Morten Einarsen i et skammeligt Fængsel, og under Bandsættelse fordreven Presten Hr. Gisle Jonssen fra sit Embede, som herefter af hans Historie nærmere skal erfares.

Kongen
bestiermer
ham,

Og sætter
ham i sit
Kald igjen.

Hvor meget dette rørte den milde Konges Hierte, sees der af, at han til neste Heraar sendte 3 Krigs-Skibe under 3 Anførere, tilligemed 500 bevæbnede Mænd, for at befrie den fangne Biskep M. Einarsen, indsatte de Landflygtige, nemlig Hr. Ole Hialtessen og Hr. Gisle Jonssen, som Biskep Aressen afgivte Es-terhost under Bandsættelse havde udstodt, samt at tage fangen den uregierlige Prelat med hans Anhang. Hans Majestæt Kongen beveget over Hr. O. Hialtessens tunge Skæbne, satte ham igjen i det Embede, hvorfra han saa utsborlig var udslødt, og igjengav ham Laufaas Kald udi følgende Kongebrev :

C. 3.

Gjore alle witterligt, att thenne Breffuise Her Oluff Hiel-
tassen haffuer nu weritt for Os mett en Dom, som Biskep
Jon for norden paa Worit Land Island mett XII. prestemend
haffuor besiglet oc vdgissuitt. Indholdendis att the haffue
dompt hannem fran hans kirke og Beneficier, som er Losaaß,
Sammeledis haffue the dompt hannom till en Bdslegor for nos-
gen atfæellige sager, som samme dom ydermere therom vdu-
ser oc indholder. Tha eptherthi att wij forfore, att samme
dom er vdgissuitt paa had, oc aldelis emod Wor ordinans,

som

som Wij om religionen haffue ladet vdgaae, haffue Wij, med
 Vor elskelige Danmarkis riiges raad, aldelis dompt same dom
 som fornaevne Bisop Jon oc XII prestemend vdgiffuitt haffue
 bed oc machteslos att were, oc ey att komme fornaevnte Her
 Oluff eller hans arffuinger til hinder eller skade y noger maade,
 De shall fornaevnte Her Oluff strax mue egen annaane Loffaæsen
 som hannom er aff fornaevnte Bisop Jon fradompt, De thett
 nyde bruge oc beholde mett all sin rente oc rette tilliggelse her-
 epther som hand thet tilforn hafft haffuer, Thij forbinde Wij
 alle chuo the helst ere eller were kunde Serdeles Wore fogis-
 ter Embihymend geistlig oc werdzlig oc alle andre fornaevnte Her
 Oluff herimod paa fornaevnte Loffaæs att hindre eller vdi nogen
 maade forsang att giore under Vor hylliste oc naade. Datum
 Glensborg torsdag post Vnicam. Qvalsimodogeniti 1551.

Med dette Kongebrev og allernaadigst Kongel. Hevd lod han drager
 man Hr. Oluf reise til Island, i Folge ovenmeldte Krigs-Skibe; til Island.
 Men Hans Majestæt fandt ham og af den Dygtighed og Net-
 sindighed, at Hoystamme kunde betroe ham hele Holm Stift
 og den Indretning, som derudi maatte giores, for at faae den
 lutheriske Religion indført; Thi blev han allernaadigst besikket at
 være Superintendent over Holm Stift.

Den Kongel. Instruk for de tvende Skibes Ansorere,
 Hr. Axel Juul og Hr. Christopher Trundsen, læses i Hist. Eccl.
 Island, T. II. p. 306, og udi sammes gives Ordre: „at the

„ fulle tilskifke Her Oluff Helessenn att were Superintendent
 „ dent offuer alt Hosle Stigt, til saa lange Wij anders
 „ lethis therom tilsigendes worder, oc besalle thet menige
 „ Clericii oc Gieslilige Personer att the rette thennom altins-

Besikkes
til Superin-
tendent.

git

„ git eptre att were hannem oc Wor Ordinants sem Wij
„ om religionen haffuer ladet vdgaae wundergiffven — —

Dette med mere, hvorom den Kongel. Instrux syder, das-
teret Flensborg Torsdagen nest efter Sondagen Quasimodogenitii
1551, куде de foranfore Herremend saa meget mageligere ud-
rette og iverksætte, efterdi man havde, forend de kom til Ísland,
alt rodder af Beyen den tyranske Bisپ Aressen og twende hans
Sonner, Laugmand Are Jonsen og Prästen Biørn Jonssen, hvil-
ke blevne, som for er meldet, halshugne paa Skalholt Bispes
Gaard den 7de November 1550. Havde Landet tilforn seet ud
som det brusende Hav, hvor Storm og Uvær trure Skibene
med Undergang, nu det urolige Hoved var borte, var Ísland
som det blikstille Hav, hvor alting var bleven rolig og stille. Al-
lene dette: De Kongelige Commissarier moatte usformodentlig
fornemme, at den henrettede Bisپ Aressens eneste overblevne Son,
Præst til Grenjadarstad, Hr. Sigurd Jonssen, var blevne udvalgt
til Biskep i Holm Stift; Men de Kongel. Commissarier affatte
ham strap, efterkom den Kongelige Ordre, og satte Hr. O. Hiæ-
tessen paa Bispe-Stolen. Folket i Stiften var lige saa villige til
at annamme ham, som til at aflegge den dem forelagde Eed, at
de nemlig vilde være Kong CHRIST. III. og alle hans Esterkoms-
mere, Kongerne i Danmark huld og tree, og aldrig enten ved
Vensteb, Lekkelser eller Trusseler lade sig giore affeldige fra Kon-
gen. De for Norden og Vesten paa Ísland bleve Mandagene
esther Barnabæ Apostoli Dag, som var den 15de Junii 1551, i
E.d tagne. Eeden, som gandske udsorlig læsesudi Hs. Hoyrd-
le Hovarverdighed Biskep Harboes hyperlige Afhandling om
den Morstand Reformationen havde i Ísland, indført udi Kios-
benh.

benh. Videnskab. Seiskabs Skrifter T. VII. p. 90 begynder saaledes: Wij Estherkrevne Oluf Hialtassen, Byscop oc Superintendens vdi Hiaale Stygt, tillige med 12 Prester, i Laugmand, 4 Sysselman, 10 Sworne Laurets mænd samt 9 Bonder, alle befudmægtige for menige Geistlige og verslige Almoe i Holsum Stift. — — —

Efter at Hr. Ole Hialtessen havde saaledes aflagt sin Trofiksabs Eed, reiste han samme Aar etter til København, hvor Meier tredie han fik Kongel. allernaadigst Confirmation, og derpaa af Bispegang til København, og pen D. Ped. Palladio blev ordineret, hvorefter han folgende Aar 1552 kom til Island, og begyndte at forestaae Holsum Stift.

Man haver i Hænde et Original Document med Bisop Hialtessens egenhændig Paategning, dateret 5te May 1559, af Indhold, at Bispen leverer til Hr. Jon Siverissen, som da var collationeret til Laufsaas, bemeldte Prestegaard og dens Inventarium, og havde Hr. Hialtessen 4 Aar tilforn opbygt Kirken samme Sted fra Grunden; hvorfra man sikkert kan slutte, at Hr. Hialtessen har havt et andet Boepæl paa Laufsaas, og formodentlig per Vicarium forestaaet samme Sted det Prestelige Embede, sions han selv som Bisop har til bemeldte Tid opholdt sig paa Bispegaarden.

Bisop Hialtessen lod sig af alle Kræfter være angelegen at udbrede i Stiftet den reene Evangeliske Lærdom, og med al Glid at udrydde den papistiske Overtroe, han oversatte en Deel Psalmer, som overalt i Kirkerne skulde bruges, og endnu bruges indtil denne Dag, og lod samme tillige med nogle andre theologiske Læder Psalmer til Trykken besordre, saasom der var ellers kun 7 til 8 tryk med og disse Boger i Landet.

Han udroddede Sid ester anden de catholske Ceremonier, og indførte overalt Guds reene Ords Prædiken med de lutheriske Skifte og Ceremonier: Han lod borttage de catholske Billeder, som vare til Forargelse, og bland dem odelagde han det navnkundige Marie-Billede til Hoffstade.

Det samme Åar Hr. Hialtessen kom sidst fra Kjøbenhavn, fulgte han, ved Kongel. Besalingsmand Hr. Poul Hvitsfeld, i Folge Gaar en La- Kongelig Ordre, aabnet en offentlig latin Skole paa Holm tinst Skole Bispegaard. Fra Kjøbenhavn havde Bispen ført med sig en paa Holm. Danst Mand, ved Navn Laurids, som han vilde bruge til en Rector i Skolen, om hvilken at fundere Hans Majestat udi sin Instrux, (som læses i Hist. Eccl. Island. T. II. p. 312 — 15.) til velbemeldte P. Hvitsfeld, dateret Drotningborg Sondagen Reminiscere 1550, havde givet Ordre, og om samme Skole at indrette, og Bislop Hialtessen derom at undervise, skrev Allerhøyst bemeldte Konge til D. Ped. Palladio, dateret Drotningborg Su. Georgii Aften (23de April) 1552, udi hvilket Brev (v. l. c. p. 310.) det hedder:

„ Thi bede Wij ether oc begere atti nu wille med ald Hliid
 „ vndernuisse Her Oluff superintendent for norden paa Is-
 „ land, att han mett ald Hliid wille stordre Religionen,
 „ att thert morthe kome vdi en god christelige Skick, att
 „ Gudz hellige ord i Evangelium maa retteligen predickes.
 „ oc forkynedes. — —

Eil denne Skole blev af P. Hvitsfeld visse Indkomster i Bordegods henlagt, hvilken Constitution Kong CHRISTIAN III. allernuadigst confirmerede og stadfæstede med sit aabne Brev (v. l. c.

1. c. p. 310. 322), dateret Nyeborg Løverdagen post Dominicam Oculi 1553. Men da Kongen 1556 fandt for godt, at tilbages holdte Skolen bemeldte Tiender, saa forestillede Bisop Hialtessen tillige med 12 af Stiftets fornemmeste Præster ubi et allerunder-danigst Bonifriſt, at det ubi saa stor Fattigdom og Dyr-Tid, som da bortrev mange Mennester paa Island, var Bispen fast umueligt at underholde baade Rector og Disciplerne, med mindre der allernaadigst maatte erlanges til Skolens Bedligeholdelse nogen Kongel. Hielp, hvilken de formeente allerbedst at kunde skee ved Tiendernes Igienigivelse, hvorpaa Hans Majestat igiens gav Kronens Part af Tienden i Egafjords og Skagafjords Syſſeler, hvilket Kong FRID. II. allernaadigst confirmede (v. l. c. T. III. p. 12) den 29de Martii 1560.

Bisop Hialtessen, ligesom en Deel Bisper i Pavedommets pleyede undertiden, foretog sig tilligemed Arne Gislessen, først Syſſelman i Hunnevads, siden i Rangaaevalle Syſſel, at ſtrive en Islandſt Christen-Rett eller geiftig Lov, indrettet efter den Skriver en Kongel. Ordinants og Stiftets Tilstand: Han formydede og den geiftig Lov. gamle Heit-Dag, som ſkulde være en Bod- og Bede-Dag, og holdes aarlig paa viſſe Staedter i Stiftet, hvor da og Extra-Als-misser blev til de meeft Nodlidende af de Formuende udgivne.

Han havde medens han var Bisop, at beſtride stor Vand-fundighed og Overtrœf saavel blant Almuen, som endog hos dem, der ſkulde undervise andre: Han fandt Gienſtridighed hos en Deel Formuende, ſom enten ikke havde givet de papistiske Bildfareſſer fuldkommen Afskeed, eller og holdte hemmelig med hans For-mands Bisop Areſſens Partie. Blant ſaadanne var bemeldte Areſſens Dotter, Thorunna, en ſaa ſtolt og hoffardig ſom ſtiv og

gjenstridig Qvinde, der ey allene vedblev til hendes Dod de pa-
sistiske Bildfarelser, men og aldeles nægtede at give Præsterne
deres Rettigheder. Her foruden trykkede ham baade en svag Le-
gens Constitution og Fattigdom, hvorsore han, efter de gamle
catholiske Bispers Exempel fandt sig nedsaget at sælge nogle Dom-
kirken tilhørende Gaarde, (v. l. c. T. III. p. 363 og 65.) hvilke
dog efter hans til Deels blevet igien Domkirken tildomte.

Hans Egte-
stab er ulyk-
elig.

Hvad hans Egetekab angaaer, da lod han sig, da han
var blevet Biskop, offentlig ægtevie til en Sigrid Siveris Datter,
som han havde til sin Concubine, medens han var endnu catholik
Præst, med hende han avlede en Son Hialte, og som nogle mes-
ne, 3 andre Born, hvilket ikke var Geistligheden til nogen Skam
paa de Tider. Sonnen blev Præst til Fagranæs i Holum
Stift, men druknede i Skagfjord om Vinteren ved Juule-Tid
1588. Men bemeldte hans Raads-Qvinde e) belonnede saadan
hans Godhed med storste Utroskab; thi hun blev greben i offent-
lig Hoer med en Bærne Storlessen, og, for at undskyde sig,
skyldte hun Skylden paa Bispen, fordi han var blevet impotens;
hvilken Sag foraarsagede denne fromme Mand ey allene Gram-
melse,

e) Det er bekjendt, at Clerker og Geistlige i de catholiske Tider, ligesom
endnu i de catholiske Lande, holdte i deres Huuse Fruentimmer under
Navn af Søstre, hvilke i gamle Dage bleve kaldte Agapetæ, Virgi-
nes & vidux cum Clericis calibatum professis cohabitantes, quasi
Sorores, spirituali amore conjunctæ: De kaldes og: Bigotte Sœur,
Collette, Senge-Søster, Kierligheds-Søster, Raads-Pige, Raads-
Qvinde.

Saadan have været til i Island saavel som i Norge og Dan-
mark endog en Tid lang efter Reformationen, med hvilke man uden
Dolgsmaal og Undseelse har avlet Born, og udgjort samme,

melse, men og Bebreidelser af Onde og Ildefindede, og denne Sorg og Græmmesse har han taalmodig til sin Dod, som begyndte at nærme sig ved Enden af Aaret 1568, og tog daglig til i de 3 første Uger af folgende Aar, i hvilken Tid han holdte Sengen, dog blev han saa vel, at han den anden Sondag efter Hell. 3 Kongers Dag, paa hvilken Dag han aarlig pleyede at holde Giestebud, indbød efter Sædvane sine beste Venner, i hvis Mærværelse han just samme Dag, som Evangelium var læst i Kirken, endte sine Dage 1569, da han havde været Bisshop i hans Dod 17 Aar, tient i offentlige Embeder over 50 Aar, og (efter og lange Tie-
foranførte rimelige Formodning) levet henved 85 Aar.

Hans Skrifter angaaende:

Han har 1552 begyndt en Islandsk Oversættelse af Sendags Cols-
lecer, Epistler og Evangelier, som han til Breedebolstad i
Westerhoop hos den første Bogtrykker i Island, som var en
Svensk Præst, ved Navn Jon Matthiasen, lod trykke, og i
4to den 5te April 1562 kom for Lyset. Om dette overmaade
rare Dominicale (er vel det samme, som Hr. D. Fin. Jonsen i
hans Kirke-Histories T. III. p. 361 kalder Manuale Sacerdo-
tum), har Hs. Hoyædle Heyhvardighed Bisshop Harboe givet
os Esterretning, og afsørt Bogens hele Titel udi hans fortref-
selige kurze Nachricht von der Islandischen Bibel-Historie. Dä-
nische Biblioth. T. VIII. p. 44, hvor ogsaa kortelig er afsørt
denne Bisshops Historie, der slutes saaledes: Er hat sonst
den Ruhm, daß er ein gar frommer und von Natur bes-
redter Mann gewesen.

Han har og oversat Casp. Huberinus de ira & gratia Dei, som paa
Islandss er trykt 1565 i 8vo, og atter af hans Estermand Bis-
kop Gudbrand til Trykken befordret. Holum 1579. 8vo.

Catechismus med Justi Jonæ Forklaring, og

Psalmebogen, som han ved bemeldte Jon. Matthiae til Trykken be-
sørgede 1562, og til Brug lod indføre i Holum Stift, hvor
den endnu bruges.

Hans Forma Visitationis Ecclesiasticæ, eller den Bog af ham for-
sattet og inddelelt i 5 Parter, at forelæses Almuen i de ordent-
lige Visitafer, viser, hvormeget han var til Nutte for Religio-
nen og Kirken. Bogens rare Indhold anføres i velbemeldte
Bisops D. Fin. Jonssons ypperlige Kirke-Histories T. III.
p. 362.

Evende andre Bøger anføres samme Sted, af Bisop Hialtessen
forsatte. Den ene til Nutte for Presterne, som deri erindres
om, hvorledes de i Levnet og Lærdom bør forholde sig efter den
hellige Skriften og den Kongel. Ordinanzes Forskrift.

Den anden for Provsterne, hvilken han kalder Prøfastbøk,
efter samme de skulde indrette deres Visitafer. Velbemeldte D.
Fin. Jonsson slutter Hr. O. Hialtessens Histories 7de §. saales-
des: Si solidiore præditus fuisset doctrina & judicio scribere, ac
paulo limatus scripisset, certe, qva utebaritur, vulgus infor-
mandi methodus haud contemnenda fuit, primo enim textum
Catechismi intra aditum templi legi curavit, eumque, prout
potuit, enucleavit, deinde hunc librum prelegit, & tandem
finita Visitatione omnes denuo examinavit, num quid eorum,

qvæ

quæ dixerat, memoria mandassent. Viruperant itaque, quod nesciunt, quotquot hunc Episcopum ut indectum contemnunt, aut ut ecclesiae parum utilem parvi faciunt, nam nostro judi-
cio inter optimos, Et pro doctrina ac ingenii modulo utilissimos numerandus est. Sed dolendum, quod tam pauca ejus scripta Et alia ad nos pervenerit.

3. Capitel.

Om

Hr. GISLE (GEBLER) JONSSÖN,

Biskop over Skalholts Stift.

Han var den 3die lutheriske Bis**k**op i Skalholts Stift, sed Hans Fodsel paa Gaarden Rongerde inden Arnes Syssel Aar 1513. og Herkomst. Hans Farfader hedde Gisle Jonsson, Preest til Gaulveriabet, hvis Sonner vare 1) Stephan, som succederede sin Fader, 2) Felix, Preest paa Kialernes, og 3) Jon, som blev tilig ordineret til Preest, opholdt sig forst paa bemeldte Gaard Rongerde, hvor hans Son Bispen er fod af Vilborg Thordardatter, siden flottede de sig til Ulfliots Vand, og boede der i mange Aar, endelig blev han forfledtet til det Raad Gaulveriabj efter sin Broder, og var tillige Forvalter over Bispestolens Gaarde, som laae udi Guldbringe Syssel.

Alexius, som var den sidste Abbed i Viboe Kloster, gav den unge Gisle den første Undervisning til Thingvalle, nemlig i

at læse, skrive og sunde, derefter blev han omrent ved Aar 1529 antagen i Bispe Ogmunds Huus og Familie, og saa Aar derefter er han bleven indviet til Praest. Her vandt han Bispe Ogmunds Undest og Kierlighed, der gjorde ham en allene til Praest ved Skalholts Domkirke, men blev og en af Bispens kiesreste og fortroligste Venner, hans Fader derimod kunde aldrig side ham; thi der siges, Faderen Hr. Jon Gislesen havde spaet og forudsagt, at denne Dreng skulde i sin Tid blive Ansører for dem som vilde gjøre sig al Umage for at afskaffe den gamle og indføre den nye Religion, og denne Spaadom var rigtig nok; Gisle Jonsøn fik ved Gissur Einarsens, og Oddo Gotschalkssøns Omgiængelse, den første Smag paa den lutheriske Religion, og blev omsider den fasteste Støtte for samme i Island, men det var saare nødvendigt at skyde saadan hans Sinds Forandring for den imod Luther og hans Tilhængere saa hedesuide Bisshop Ogmund, i hvis Hof vor Herre dog havde fire Kient hemmelige Sandheds Vidner, der tilbade Gud i Aaland og Sandhed. Udi Histor. Eccl. Island. T. II. p. 539. 40 ansores de alle fire:

Den første var Gissur Einarsen, Bisopens Alumnus og Famulus, som paa hans Bekostning havde holdt ham i Hamborgs Skole, hvorfra han drog til Wittenbergs Hoy-Skole og der fra Luthers egen Mund havde saaet Smag paa den rene Lærdom, og dersor ved Hjemkomst til Island blev anset som en Ritter, vandt dog omsider Bispe Ogmunds Undest, der endog udvalgte ham til sin Successor, hvortil han blev konfirmeret og indviet 1540 og forestod Bispedommets til Ao. 1548.

Den anden var Oddur Eyulfsøn (en Broder-Son af Bisshop Magnus Eyulfsøn), en from og gudfrygtig Mand, og Kiergemester hos Bisop Ogmund.

Den

Den tredie var Oddur Gotiskalksøn eller Oddo Norske, en Son af Bisop Gotiskalk Nicolaissen, men usig sin Fader baasde i Lærdom og Levnet: var en meget lærd og i Lutheri Skrifter vel belæst Mand, havde reist i Danmark, Norge og Tyskland i den Tid Lutheri Lærdom begyndte at give saa stort et Lys, og da han efter megen Sinds Uroe og alvorlig Bestrebelse var blevet tilfulde overbeviset om den sande Religion, drog han til Island uden at lade sig mærke med hans Tilbøjelighed til Lutheri Lærdom. Han blev Famulus hos Bisop Ægmund, i hvilken Tid neste han foretog sig at oversætte på Islandss det Nye Testament. Til dette Arbeyd at forrette maatte han af Frygt for Bispen bemyte sig af Roe-Stalden; plejede derfor at sige ved sit Arbeyd: Da Freiseren kom i Verden, var intet andet Hærberg for ham end en Stald, og nu jeg hans hellige Fodsels og Levnets Historie oversætter, kan jeg ikke være tryg og sikker i anden Stæd og Stue end en Stald: Derover sik han ey mere fær dig ud i dette Studere-Rammer end Matthæi Evangelium; Dog holdt han ey op, for han sik det gandiske M. E. oversat, hvilket er bleven trykt i Roschild af M. Hans Barth 1540. 12., og den 12te April kom frem for Lyset paa Oversætterens Bekostning. Om denne lærd og velfortiente Mand kan læses Dānsche Bibliothe. T. VIII. p. 21. Hr. Bisop Harboes første Afhandl. om Reformationen i Island, v. København's lærd Gelskabs Skrif ter T. V. p. 229, og Hr. Prof. Worms Lexic. T. I. p. 359.

Den fierde hemmelige Lutheran i Bisop Ægmunds Hof var vores Hr. Gisle Jonslön, hvis Historie her gives. Disse fire gudfrygtige Mand havde stiftet fortrolig Benskab, og saa tie Leylighed gaves, forsamledes de om Natten i bemeldte Oddur

Eyulfsøns Værelser, øvede sig indbyrdes i den hellige Skrifts Lesning og den himmelske Lærdoms sande Kundskab, bestyrkede sig deri, og ved hellige Samtaler opbyggede hverandre.

Oliver
Præst.

Da Hr. Gisle Jonsøn var blevet Præst ved Skalholz Domkirke ved Aar 1535, var han nær ved at falde i Unaade hos Bispe Ögmund, som fandt ham engang i Kirken, hvor han for sig selv læste i det Nye Testamente af Lutheri Tydse a) Oversættelse. Hr. Gisle var just i Færd med at læse Evangelisten Lucam, da Bispen usformodentlig stod hos ham, og spurgde, hvad det var for en Bog? Hr. Gisle forbauset torde ikke strax fremvise Bogen; Bispen blev derover ivrig, og under Skieldssord fordrede Bogen, og da han saae den, kastede han den i Forbitrelse hen ad Gaden saa langt han kunde, og spurgde, om han havde lutheriske Bildfarelser?

Om Bislop Ögmund fra den Tid blev blind, skal jeg ikke sige. Bemeldte Hist. Eccl. Island. T. II. p. 541 beretter, at han blev blind emirent 1535. Danske Magazin T. III. p. 342 forteller, at Aar 1538 var Bislop Ögmund hartad blevet blind. Visst er det, at han for sit Syns skyld ikke længere funde forrette Bispe- Embeder, sic derfor sin Søster- Son, dog med megen Modstand, udvalgt til Successor 1536, ved Navn Sigismund o: Sigurd Eyulfsøn, som blev ordineret af Erkebispe Oluf i Trun-
hiem,

a) Dānsche Biblioth. T. VIII. p. 20 siger, at det var det Nye Testamente i latinſt Syreg; Men den høylærde Bislop D. Finn, Jonsøn udi sin Histor. Eccl. Island. T. II. p. 540 har anmarket, at Bogen han læste var en træsk og ey en latinſt Oversættelse: Liber, quem legebat, non sicut Novum Testamentum Latinum, ut quidam volunt; Pontificii enim non ab ejus Lectione arcent laicos, ne dum Clericos, sed N. T. a Lutherø Germanice versum,

hiem, men dode 1537 fort derefter i Norge, og derefter afstod han Bispestolen til velbemeldte Hr. Gissur Einarssen som 1539 blev udvalgt, men i Aaret 1540 i Kjøbenhavn ordineret, imidlertid Bisپ Ögmund blev fangen i Island, fort til Kjøbenhavn og derfra hensat paa Sorø Kloster, hvor han dode 1541 i hans Alders 80 Aar.

Medens Hr. Gisle Jonsøn var Domkirke-Præst, er han blevet fiendt med Christine Eyulfsdatter af den Mökollske Stamme. Hun var Søster til Magnus Eyulfsen, Præst til Selør-dal, og Broder-Dotter af Skalholts catholske Bisپ Magnus Eyulfsen. Denne Christine tillige med hendes Søster Thordiis blev besværgede af deres kædelige Broder Gisle Eyulfsøn, og da denne Blodskam blev robet, toge de deres Tilflugt til Doms-kirken, som et sikret Fristæd efter de Tiders Maade. Fra dette Stab borsfaldt de, og udbade sig Maade og Mildhed fra Bisп Ögmund, som, da han havde paalagt dem Poenitense og en stor Penge-Bode, forsynede Gisle med Nejse-Penge, og sendte ham udenlands, men var saa naadig, at han vel og smukt underholdte begge Søsterne. Af disse var i sær Christine smuk og prydet med mange andre Gaver, hvorfaf Hr. Gisle blev indtagen og afsædte hende, ja og efter al Formodning (v. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 301) avlede Born med hende uden Egteskab, til hvilket at fuldkyrede han paa en snedig Maade derefter erhvervede Kongelig Dispensation, ved hvilken hun ej allene forundes Liv og Frelse, men og Frihed at gifte sig. Kong CHRIST. III. Brev herom er givet Flensborg Torsdagen nest epther Søndagen Qvalimoda-geniti Aar 1551, saaledes lydende:

Wii Christian ic. Giore alle vitterligt att then breeffviserske Kestine Eyolffsdaather haffver ladit berette for Øff hvorledis henndis broder wed naffnun Gyslöff Eyolffszken nogen tid siden forledem wostog og belaae hinde. Tha haffve Wii aff wor synnerlige gunst oc naade saa oc paa thet fornesnre Kerstine Eyolffsdatter maa bliisvoe erlig giiffit haffvoe wii omdragit oc tilgiffuit fornesnre Kestine Eyolffsdaatter alt hvis rett oc rettighede som hun til Øff oc Kroneum for same sag fallemin er oc en hennde thett att foruidis epter thenne dag i noger maade. Thy forbiude wi alle m. m.

Saa snart han kom fra Kiebenhavn med dette Brev, synes Oliver gift. det, at han med hende har holdt offentlig Bryllup.

Dette Ægteskab blev ham baade lykkeligt og ulykkeligt: Det blev lykkeligt i det hun var baade en deylig og frugbar Husstrue, der meget elskede sin Mand, og vidste med Forstand at bestyre sit Huns og sin Familie. Man seer og af hosfoyeide vidts loftige Slekt. Register, at hun er bleven Stamme. Moder til mange talrige Familier, hvis fornemme Descendenter florere indtil denne Dag i Ísland.

Men det blev og ulykkeligt for ham, fordi det blev ham udi hans Bispeelige Embeds Forelse baade til Skam og Hinder; thi han havde udi sin Ansogning for hende forduiglt Sagens rette Omstændende. Derte forvoldte ham ved mindste Indsigelse mod de Rengelige Lehnsmænd og ved andre Leyligheder baade Bebreydelse og Trudsel om hans Ægteskabs Ophævelse og Hustrues Afsstraffelse, hvorfor han altid og ved alle Leyligheder maatte enten tie og lystre eller gaae fra sin Bispestoel, og udlevere sin Hustrue til den fortiente Straf at lide.

Sag

Saa snart velbemeldte Hr. Gissur Einarsson var sat paa Skalholts Bispe-Stoel, begyndte han strax overalt at udbrede Evangelii rene Lærdom. Hr. Gisle Jonslön, som fra Bispe Ögmunds Hof var bleven Hr. Gissurs fortrolige Ven, forknydte og den samme offentlig, og altid viste sig en troe Medhjelper og en ivrig Medarbejder i Guds Viingaard. Bispe G. Einarsson, til et Bevis paa hans Bensfab, gjorde ham da til Preest i Selersdal i Aaret 1546, og strax derefter besikkede ham til sin Officialis i Bardestrands Syssel, udi hvilket Embed han og forblev under den følgende Bisshop Morten Einarssen, og var en af de fornemste Provster der gav Valg og Stemme til hans Udvælgelse, nemlig :

Oliver
Provst.

Da Bisshop Gissur ved Doden afgik 1548, begyndte den urolige catholiske Bisop i Holm Stift Jon Aresen at giore store Bevægelser for at faae en Papistisk sindet, ja vel hans egen Son Biørn Jonsen udvalgt til Skalholts ledige Bispestoel, for altsaa desbedre at kunde udføre sine Hensigter. Til den Ende gjorde Bisop Jon sig rede med en Deel Folk, som deels skulde være ham til Beskermelse, og deels skulde indjage andre en Skræk, at besøge Skalholts Stift, for der at indrette alt efter sit Hoved, og beretter Hs. Hoyædle Hoyærværdighed Bisshop Harboe udi hans anden Afhandling om Reformationen i Island P. 3, at Bisop Jon dertil end mere skal være blevet opmuntrer ved et Brev, han samme Tid havde faaet fra Paven, af den Indhold, han maatte for alting see til, at den papistiske Religion ej maatte lide noegen Skaar og Skade ved Reformationen i Island. Han begav sig altsaa først ind i den østre Deel af Landet, og sogte, hvor han kom, at overtale Almuen, ej at tage imod den saa

Faldte nye Lerdom, der var kommen udenlands fra, men at blive ved den gamle som havde nu vedvaret i Norge og Island længere end 500 Aar: Han anordnede dersør papistiske Ceremonier paa de Stæder, hvor de vare affaffede, han firmede Born, saa og bandsatte dem som ey vilde være ham lydige.

Som nu Bispe Jon ved denne sin Omreise i Skalholts Stift fandt en Deel Elhængere, der glædede sig over, at han vilde beskierne dem i deres Bildfærelser, saa gik han videre og lod et Brev udgaae, som var freven i Kalmanskunge Loverdagen nest for Johannis Baptiste 1548. (l. c. p. 4) hvorri han lovede at hælpe Skalholts Stift, hvorri han kunde. Vel vilde han endnu ikke gaae aabenbare tilsværks, og tilbyder han ikun sin Bisstand i de bispelige Embeds Forretninger, mælber og derhos, at han ey ville besatte sig med Bispe-Stolens Deconomie, men uden Evil (siger velbemeldte Hs. Hoyædle Hoyærværdighed Bisshop Harboe) vilde han derved først forsøge, hvor stort hans Anshang i Skalholts Stift maatte blive; thi hans heele Hensigt var, (som af velbemeldte Hr. Bisshop Harboes Afhandling kan sees) at bemægtige sig begge Deele, at saae sin Son Biorn Jonsen i Stiftet indsæt og som Enevolds Herre allene at falte i alle Ting.

Medens Bispe Jon saaledes foer frem i Skalholts Stift, og sogte at saae alting fremmet efter sin Billie, forsamlede sig Præsteskabet og Almuen af bemeldte Stift i Skalholts Domkirke (eller Bispe-Gaard), for at udvælge en Mand, som de kunde foreslaae Hans Majestat i den afdode Hr. Gissur Einarssøns Stæd: De kunde i lang Tid ikke blive enige om Valget; thi en Deel stode endnu fast derpaa, at en catholik Præst skulde udvælges og den lutherske Religion affaffes: Disse udvalgte da og Hr.

Sigur-

Sigurder, Abbed i Thyckebæ-Kloster; Men vores Hr. Gisle Jonsøn var saa behiertet, at han offentlig protesterede derimod, og paastod, at han ey vilde kiende nogen for Biskop, som ey af lagde Bispe-Hue og Bispe-Stav, hvilke de catholske Bisper havde baaret, det er, som var hengiven til papistiske Skikke og Lærdom. Denne Protestantion samtykkede de andre lutherst sindede, og altsaa udvirkede Hr. Gisle Jonsøn ved sin Anseelse, at Hr. Morten Einarssen, Præst til Stadarstad, en from eenfodig og stille Mand, som meget ugierne modtog denne Verdighed, og som med Magt maatte tvinges til, efter de Tiders Sædvane, at sætte sig paa den Stoel Bisperne pleyede at sidde paa, blev udvalgt, hvilken Udvælgelse Hans Majestæt Kongen det næstfolgende Aar confirmerede; Men hvad denne gode ørlige gudfrygtige Biskop Morten maatte lide og udstaae af den oproriske Bisp Arelen og hans Anhang, hvorledes han begyndte en nye Rebellion, og med 400 Bevæbnede oversaldt den uskyldige Biskop Morten, ringe agtede Kongens Breve og Besalinger, tog ham fangen, fastede ham i en lidenslig Arrest, med mere, kan læses i Hr. Pros canceller Pontopp. Annal. Hist. Eccl. T. III. p. 299, men fuldstændigere i oftbemeldte Hist. Eccl. Island. T. II. og III.

Denne Udvælgelse mishagede i høyeste Grad Bisp Arelen, som tragedie ester Skalholts Stift og af alle Krester baade med Magt og List vilde indtrænge sig. For da at omstede og til intet gjore det gjordte Bispe Valg, gjorde han sig al Umage for, at han blev af de Catholske sindede udvalgt og antaget som Visitator og Titjns-Mand i Stiftet. Stolende paa saadan Udvælgelse strebte han med Magt at indtage og bemægtige sig Skalholt, men det lykkedes ham ey; thi han fandi større Modstand og flere Folk

Protesterer
imod Bisper
Balget.

Folk oppe end han havde ventet, ikke desto mindre svede han al-
le vegne i Stifret bispelig Myndighed og lyste alle dem i Vand,
som ey vilde samtykke hans Foretagender, m. m.

Dette bevægede Hr. Bisshop Morten Einersen ved sin Hjem-
komst fra København med Kongelig Confirmation og Leyde-
Brev, paa almindelig Præste-Stefne, som efter Sædvane hold-
tes paa Althinget ved Operaae at forelegge en Deel Præster,
hvad som var sted, og at begjære deres Dom, hvorvidt bemeld-
te Bisop Aresens Forhold kunde stemme overeens med de Konge-
lige udgivne Besalinger.

Derpaa traadde 23 Præster sammen, overvejede de dem
forelagde Poster, og ved en Dom dateret Thingvæle Mandagen
nest efter Peders og Pouls Messe (den 30e Junii) Ao. 1549,
domte (see Dommen i Hs. Hovedle Hoyarverdighed Bisop
Harboes anden Afhandling om Reformationen i Island p. 19.)
og underkiendte alt hvad Bisop Aresen havde foretaget sig i Skals-
holts Stift at være som ugiordt og uden al Kraft.

For at tilintetgjøre denne Dom, lod Bisop Aresen sammen-
kalde paa Thingore Kloster 12 Præster, og forfattede med dem
en Dom, hvorledes man skulde forholde sig med saadanne Mænd,
som, efter deres Mening, bare falske Lærere og Rætttere. Ved
denne Dom, affagt 1549 in Vigilia Matthæi (den 2ode Sept.)
blev bemeldte 23 Præster domte under Kirkens Disciplin og an-
seete som Rætttere og Bands-Mænd. Blant disse 23 Præster
var Hr. Gisle Jonsen den 7de i Tallet, og blev af Bisop Aresen
anset som Hovedmand for disse formeente Rætttere. Bisop Are-
sen havde derser sagt at faae denne berommelige Mand i sine

Røer,

Kloer, men da Moeđ og Mandz Kreſter var fergiæves, greb han til Pennen, stærnede ham for sig at giore Neede for de faiſſe Lerdomme, han gav ham Skyld for, og lyſte ham i Band, lyſet i Band, om han ey vilde mode.

Zeg kan ey forbīgaae her at anfore det Bands- Brev, Bisپ Aresen lod paa Latin ſtrive (for ſelv kunde han ey Latin) af Preſten Jon Matthiesen, der var Bogtrykker, (v. Hist. Eccl. Island. T. II. p. 371.) hvilket af Preſten Hr. Odder Stephanſen er ſiden oversat i det Islandſke, og af velbemeldte Hr. Viſkøp Harboe deraf oversat i det Danſke, ſaa lydende:

Allē og enhver, ſom dette Brev ſee eller høre, hilſe vi Jon, med Guds Taalmodighed Viſkøp over Holum og Viſitator i Skalholts Viſpedomme, ſaa og anbefalet af vor helligſte Far der Pavens at domme i alle de Pavelige Sager, hvilke paas komme, eller ere ſteede i Island, og ikke tilſorn ved lovlige og tilborlige Quitteringer ere forſigede og nedſonede. Vi kundgiore efterskrevne Artikle, ſom du, Gisle Jonſen, Preſt, har ver talt:

Forſt har du underſtaaet dig og drifset dig til at frems komme med ſaadan en Guds Bespottelse og uherlig Talemaade: At den ſalige Guds Moder, den hellige Jomfrue Maria formaaede ikke mere, en en anden fattig ordinair Pige, og de blevé Diavelens Trælle, ſom troede, at hun gjorde Forben for Christne Mennesker, at hun holdt ſig til dem og forſkaffede dem nogen Hielp.

For det andet har du paa et almindeligt Preſtemode, endog i Skalholts Domkirke talt dette til Foragt mod Loven

og til dens Undertrykelse: At du aldrig vilde adlyde den Ros
merske Lov, eller være den Bisshop herig, som har Bispe-Hue
eller var en Munk.

Før det tredie har du lært og forlyndet en falsf Troe for
Christine Mennesker.

Esterdi nu foranserte Posier ved Vidner kan gotgiøres,
og det er besinden saa i Sandhed at være, at du saaledes har
talt og gjort, som forommeldt er: Saa stevne vi dig dersor for
vores Dom og Overhorelse, at du uden nogen Forhindring og
Ophold kommer til os, hvor og naar du kanst, og søger vor
Maade til Forsoning og Lættelse i forberorte Sager: Vi sætte
dig tre Paamindelser, fem Dage for enhver. Men saaeamt
du forsommer at komme paa den bestemte Tid til at forsvare
dig, da skal du vide, at du est i fuldkommen Vand, og med
Rette frasfildt Guds Folk med alt Forbud og Vandsettelse,
hvor du est falden saavel ved Ord som Gierninger: Vi for-
byde dig, at du herefter gaaer i Kirke, eller fremmer noget
Præsteligt Embede, undtagen, at du maae læse dine Tider
(horas) dog saa lavt, at ingen herer din Rost: Vi forbyde lis-
geledes alle Christine Mennesker at have nogen Handel, Kiebs-
mandskab og Omgængelse med dig, sove hos dig, spise med
dig, eller giere nogen Ven for dig, undtagen at de maae bede
for din Bedring, eftersom Kirkens Love besale og tilsiige: Saa-
fremt nogen kysser, hilser, beder, gaaer Bud, eller holder
almindelig Samtale med den, som er i Pavens Vand, da
fere de, som sligt giere, den mindre Vand over sig, og ere
pligtige at betale Beder for saadan Omgængelse.

Hvis du ikke inden en Maaned, efter at du har hert dette vort Brev, kommer til os til din Undskyldning og Forberedning, da soraarsages vi, efter at vi have paakaldet den Helligelands Raade, at falde en fuldkommen Forbandelse og Bandsættelse over dig med de Ord, som hertil høre, hvilke Ord den hellige Konge David har ansøgt og de helligste Fadre Paverne og anden Christen Øvrighed har anordnet og befalet. Men skulle noget komme os i Veyen, at vi ikke efter vor Skyldighed kunde udvere vort Embede paa dig, da est du i Sandhed falden i æwig Forbandelse, uden saa er, at du paa den rette Maade saae Aflosning. Til et Vidnesbyrd og en Stadsfælles herpaa hænge vi vores Indsegl for dette Brev, som er skrevet paa Holm i Hialtedal Anno 1550.

Jon Aresen B.

Endskoent nu Hr. Gisle Jonsen meget vel af Guds Ord vidste, hvad Kraft slig en Bandsættelse havde, og dersor kunde troste sig med Frelserens Ord til sine Disciple: Salige ere I, naar man bespotter og forfolger Eder, og taler allehaende Onde mod Eder for min Skyld, og lyver Det, (Matth. V, 11. 12.) saa fandt han sig dog ved denne Bandsættelse sat i de Omstændigheder, at han holdt forneden at folge vor Frelseres Raad, (Matth. X, 23.) naar de forfolge Eder i en Stad, da flyer til en anden; Thi estersom Jon Aressens tilhengere mere og mere tiltog i Skalholts Stift, saae Hr. Gisle sig en længer sikker at flygrede til blive i sit Fæderneland, begav sig dersor til København, for at klage over den ham forsovede Forurettelse. Han slap og til rette lid fra en overhængende Fare; thi neppe var han kommen ud af Landet, soend Bispeps Son, Biørn Jonsen, indfandt sig på

Selsordal, hvor han ved et Preste-Stefne i Batnsfjord lod ham domme fra Ere og Embede, og alt hvad han eyede, lod han saa Dage derefter ved Auction bortsælge. Kone og Born jog han ud fra Huus og Hjem, og i saadan Ellstand tog hun Ellflugt til sin Broder, Presten Hr. Magnus Ejulkßen, som underholdte hende til hendes Mands Hjemkomst.

Men forend Hr. Gisle Jonsløn kom til Kiebenhavn, havde Hans Majestæt alt fuldkommen Esterretning saavel om Hr. Gisles egen gode Opsørsel og Fortienester som og om Bispe Aressens utilborlige Opsørsel mod alle dem der fremtraadde som Sandheds Bidner, samt og om Bispe Aressens Foragt mod Kongelige Anordnninger; Dersor lod Allerhøystbemeldte og ved et Rescript tilkendegive menige Geistlighed i Holum Stift, at de ikke mere skulde erklaende Jon Aressen for deres Bisshop, men at de i hans Stæd skulde udvælge en anden der kunde undervise dem i den saliggjorende Lærdom og efter Ordinanhens Lydelse indrette alt i Stiftet til Guds Ere og den lutheriske Religions Handthævelse. Dertil blev vores Hr. Gisle Jonsløn navngivet øllernaadigst af Kongen Selv, men Guds Tine var endnu ej kommen, at han vilde sende ham som Opsyns-Mand i sin Viingaard. Midlertid vidner Kongens Brev, (see Hs. Hoyædle Hoyærværdighed Bisshop Harboes anden Afhandling om Reformationen i Island p. 38.) som er udstædt i Nyborg Torsdagen efter Pauli Conversio-nis Dag (den 25de Januar) Aar 1550 baade om Kong CHRISTIAN III. retfærdige Brede mod den gienstridige Bisshop Jon Aressen, saa og om de gode Tanker, Hans Majestæt allerede den Lid har havt om Gisle Jonsløn, forend han selv kom fra Island til Kiebenhavn, hvor han selv mundelig berettede sin Skæbne

under den uregjærlige Bispe Aressens Boldsomheder, og medens han opholdt sig i København, logerede han i Bisop Palladii Huus, men havde tillige med nest foranførte Jubel-Lærer, Bisop Ol. Hialtessen, hans Landsmand, frit Tafel paa det Kongelige Slot. Herom vidner det Skudsmaal Bisop Palladius meddelede ham, da han drog fra København, som her fortinener at læses:

Petrus Palladius Doct̄or, Superintendens Selandiae Pio Letori S. p. d. Petivit a me Vir venerabilis Dominus *Gilbertus Jonæ* testimonium suæ vitæ & conversationis, qvalis fuerit mecum, cum hic apud nos Haffniæ, & in hac Academia, versatus est; id qvod ei denegare non potui, propter ipsius pietatem, humanitatem, & virtutes alias quam plurimas. Pro-tector itaque coram Deo bona conscientia hunc Dominum Gilbertum Islandum ita se gesisse hic apud nos in doctrina, vita & moribus, ut decet fidelem verbi Dei ministrum in omnibus; ita ut nullum aliud testimonium ei dare possim, quam qvod est optimum, & poterit habere liberum redditum ad nos & ad ædes meas, in quibus habitavit toto illo tempore quo hic erat, habens interim ex Regia beneficentia & Liberalitate mensam hic in arce Haffniensi, unacum optimo viro suo conterraneo Domino Olaø Hialteri; nec dubito, qvin ipsemet Dominus Gilbertus suis virtutibus facile sibi bonorum virorum animos sit conciliaturus. Sit ergo bonis & piis omnibus gratus & acceptus in Jesu Christo. Haffniæ Calendis Maji 1551 sub meo Sigillo,

Kommer til bage til Æ-
land. Hr. Gisle Jonsøn, som Ao. 1551 kom tilbage til Æsland
med Hr. Otto Stigsen, Kongens Besalingsmand, fandt hans

Fiende og Førfolger Bispe Aressen ryddet af Veyen, som med
begge sine Sonner var blevet halshugget, (se foran i Hr. Ole
Hialmssens Historie p. 80) og fandt tillige alting stille og roligt.
Folket i Landet var nu villig til at aflagge den dem forelagde Eed,
at de nemlig ville være Kong CHRIST. III. og alle hans Efterkom-
mere Kongerne i Danmark huld og troe, m. m. Ligesom de i
Holums Stift den 15de Junii havde giort deres Trostabs Eed,

saa toge ligeledes Hr. Otto Stigsen og Hr. Germund Thorbenson,

Commandeur paa Skibet David, ligeledes dem i Skalholts

Aflagger Eed Stift den 30te Junii paa Øverraae Thing i Eed, og blant de

99 Geistlige som paa hele Stiftets Begne aflagde Eed, var Hr.
Gisle Jonsøn den 4de i Tallet, som sees af Hyldings-Brevets
Indhold. Efterat Hr. Gisle Jonsøn saaledes havde aflagt sin

Bekommer igien sit Embede i Selørdaa, og der levede han
rolig og vel indtil Året 1556, i hvilket Hr. Bisop Mørtens Ei-
nerson havde søgt Kongelig Tilladelser at nedlegge sit Embede,

hvilken Kongelig Tilladelser udstød København Dorsdagen post
Quasimodogeniti Anno 1556, blev læst i det almindelige Lands-
mode, hvorefter Hr. Gisle Jonsøn med alles eethstemmige Sam-
tykke blev udvalgt til Bisop.

Oliver
Bisop.

Da han havde modtaget Bispe-Gaarden med alt hvad derselv
til hører, lod han hidhente sin Frue og Born, og fandt det for-
nodent at overvinde i Skalholt, men i Året 1557 besikkede han
Præsten til Halt Hr. Snorro Hialmssen udi hans Traværelse at
være Stiftets Officialis, og selv hastede han til København, for
at faae Kongelig Confirmation.

Den

Den Kongelige Confirmations- og Bestallings-Brev, som
nevner ham Gillebert, lyder saaledes:

Wii CHRISTIAN ic. Giore alle witterligt, att Wi haffue for-
ordineritt tilltroett oc besallit, oc nu mett thette Worit opne
breff forordinere tilltroe besalle oc fuldmage giffue oss elstelige
Her Gillebert, att were Superintendent ossuer alsti Skal-
holzs Stet paa Worit Land Islandt ther att drage omkring
oc haffue tillsum vdi alle geistlige sager, oc predicke oc lere
Guds ord oc thett hellige evangellium rennt oc clartt for alls
muenn oc wiistere alle sognelicerkerne vdi fornefnte Skalholzs
stet oc haffue flitig tillsum saa Guds ord oc evangellium pres-
dickis, oc leris rennt oc clartt ossuer ald fornefnte Skalholzs
stet, oc att religionen hollis wed makt; oc vdi alle maade
rette sig epfer theenne Wor obne bescreffne Reformatzs oc
Ordinanzs som Wii hanem medgiffuett haffuer. De Skall
haand mett skolen oc skollmesters wonderholling rette seg epfer
hues breff som Wii tillformn ther om haffue ladet vdgaae.
Thii bede Wii oc biude alle wore Fogitter Embithmend oc alle
anndre ossuer alsti fornefnte Skalholzs stigt atti fornefnte Her
Gillebert vdi samme sitt Superintendentzs Embede paa Wore
wegne ere bystendige oc hannem ther huos hanthaffue oc be-
sierme, thestligeste biude Wii mienige allmuge geistlig oc
werdzlig ingenu wndertogett ther samesteds atti retti ethier epi-
ther same Wor Reformatz oc Ordinanz som hannd ethier vdi
saa maade paa Wore wegne foregiffuendes worder, then vdi
alle

alle maade wduiser oc indeholder; De lader thett ingennsunde.
Gissuit ic. Dat. Kispnehaffan 28 Februa. Åar MDLviij.

CHRISTIAN.

Midlertid han opholdte sig der, besorgede han trykt hos Joh. Viinggaard følgende Boger: Passions Historien oversat af Oddo Gotskalksen, Esaiae Cap. 53 med en kort Forklaring, hvor til er foyet Bisrop P. Palladii Fortale, (Denne er ikke anført i Zvergii Siellandiske Clerisie blant P. Palladii Skrifter.) Jerusalens Odeleggelses Historie, Margarita Theologica, og en Psalmebog.

Benaades
med 4
Tiender.

Medens han var i København, androg han for Hans Majestæt, hvor stor Tab og Skade Skalholts Domkirke havde taget ved at unddrage Tiender og Mulcer, som lige til Reformationen pleyede at betales og udlegges til Bisperne, efterdi de aarslige Expenser og Omkostninger paa Rector og Skolen at underholde mere og mere tiltoge og forogedes. Paa saadan allereder danigst Ansogning og Forestilling benaaddede Kongen ham med 4re Kronens Tiender til sit Embede, og derom gav ham aldernaadigst Brev af Dato 28 Febr. Åar MDLviij.

Wii CHRISTIAN then tredie ic. Giore alle vittherligt att wii aff wor synderlig Gunst og naade haffue wndt og tiilladt, oc nu mett thette wort obnne bress wnde oc tiillade att all themm stundt Off elfelige hederlig oc heglerde mandt Her Gülberty Superintendent tiill Skalholz sligt paa wort landt Island er Superintendent wdi forserfne sligt, maa oc skal hande tiill hnn Wunderholding nyde bruge oc beholde all wor oc Kro nens tiende aff thesse efterschrefne sysell som ere Russterde sysell,

sell, Syde syssell, Arne syssell og Issesterdys syssell; Thi forbiude wii alle chuo the holst ere eller were kunde, serdeles wore Fogitter, Embigment oc alle andre forskressne Her Gillbert her emodt paa forskressne tiende eller nogen thieres rente eller rette tilleggelse re.

Da Hr. Gisle Jonsen fra sin sidste Kjøbenhavnhs Reise kom tilbage, tankte han kun paa, saavidt det var ham muligt, at kunde opreyse Zions forsaldne Mure; thi besluttede han allerforst at standse eller aldeles uddrodde saavel Mord og Mandslæg og den i Svang gaaende forskrækkelige Losagtighed, som og adskillige Misbrug i Egteskabs Sager, da nogle gifte sig, skjont deres Hustruer endnu levede, andre gifte sig i de forbudne Led m. m.

Hans
Bestrafninger
i Embeder.

Til den Ende forordnede han i Aaret 1559 en Sammenkomst, i hvilken han udnevnede geistlige og verdslige Mænd, som skulde kiende og domme, hvorledes der efterdags skulde forholdes udi bemeldte Sager, hvilken Deres Dom Bisshopen og Amtmanden Poul Stigsen approberede.

Men saasnart Kong FRIDERIC II. havde besteget sin Herr Faders Trone, og sik hore om de græsselfe Losagtigheder, der nesten ustraffede gik i Svang i Island, og for hvilken Bisperne, i Folge den Islandiske Kirke-Lov og efter eget Godtbefindende havde paalagt de Skyldige Poenitenze, befalede Allerhoystbemeldte ved Skrivelse, udstad af Aarhuus den 29de Martii 1560 til begge Bisshoperne Hr. Ole Hialtessen og Hr. Gisle Jonsen, at de skulde som snarest forsamle sig, oc giore ther paa enn sik oc ordinans huad straff thee ther fore skulle lyde, som saadanre whorlige Gierninger bedrifue, oc thett schriftligenn forefatter oc

sidenn sticher Øff ther tiill hemnde, at Wi thet vdi wort Naffnan oc under wort segell kunde lade vdgaae oc forsfrefne wore under satte thennom ther effher kunde wyde at rette. — — Men velbemeldte Bisshoper tilstode ved en allerunderdanigst Skrivelseaabenhiertet, at dette var over deres Kraester, og derfor allerunderdanigst afbade sig denne Ere og Byrde, som meget bequemmeligere kunde overdrages de Hoyerde ved Kiobenhavns Academie. Deres Skrivelse leses i Historia Eccl. Island, T. III. p. 303.

Kongen udgav herpaa til Friderichsborg den 2ode Martii 1563 en Forordning (som almindelig kaldes Störe dömur) imod Horerie, Kitterie, og andre grove Forbrydelser at skulle herefter straffes paa Liv, Ere og Gods, og staær samme Forordning endnu ved Magt som en ubrydelig Lov.

Saa midkier Hr. Gisle Jonssen var for at udrydde Synd og Laster, saa omhyggelig var han og for at affække Levninger af den gamle Overtroe, og herudi var Amtmand Pool Stigsen ham i saer meget behielpig, estersom han paa Island brugte fast Kongelig Myndighed, hans Circulair-Breve, han i Stifter lod udgaae i Aarene 1561, 62 og 65, saa skarpe de end vare, kunde derfor ey andet end giore god Virkning.

Der var ellers under Hr. Bisshop Gisle Jonssen endnu saa lidet Forraad af Boger som af lerde Personer, saa at han maatte besikke ganske ulærde unge Mennesker til at forrette Kirkes Dienesten med Sacramenternes Administration og at læse op af Corvini Postill i Stad for at prædike. Men sioint han var nødt til i Kirken at bruge Læg-Folk og ulærde Personer, saa var han dog

dog meget omhyggelig for deres stikkelsige Levnet og Sæder, og dersom han sandt anderledes, truede han dem med Afscettelse, ja og virkelig frede dertil, som Islands Kirke-Histories Hovlærde Forsatter T. III. p. 308 beretter. Og paa det han kunde indskierpe det hellige Embeds Candidater des alvorligere at have Omsorg for Embedet, og paa det royste at forpligte deres Samvittigheder, forelagde han dem en nye Formular til Eeden, de ved Embedets Utrædelse skulle aflagge. Under Pavedommets forbant de sig ved Eed alleneste at være Bispen og Kirken troe og lydig, men nu paalagde han dem ved Eed at love for den allerhelligste Gud at ville være troe og aarvaagen i Embedet, men fyldt og ustraffelig i Levnet og Vandet. v. l. c. p. 309.

Men som han vel vidste, at hverken maatte nogen forpligtes over Evne, eller den Hungrige, Den Matte, Den med Beskymlinger bespaendte kunde udstaer meget Arbejde i Herrens Buinggaard, men at en Arbejder er sin Lon værd, og just Mangel paa Lon trykkede mangfoldige Præster i Skalholts Stift saaledes, at de, for at ernære sig og sine, maatte som Bonner og Arbejdsfolk grike til Haand; Saa androg han i Aaret 1570 saadant for Hans Kongel. Majestæt, og allerunderdanigst bad, at han paa nogen Maade vilde komme saadanne Trængende til Hjelp. Hvorover Hans Majestæt allernaadigst givende det Islandske Præstekab aarlig 300 Rdlr., af hvilke Skalholts Stift fulde nyde 200, og Holums Stift 100 Rdlr. b)

D 2

Men

b) Den Hovlærde Forsatter af Hist. Eccl. Island. har T. III. p. 302 udi Tabeller anført de Islandske Præsters aarlige Indkomst i forstællige Aar, og findes beregneude saaledes: I Skalholts Stift var Præstekabds Indkomster for Aar 1736 i de bestre Kalb fra 182 til 102 Rdlr., i
de

Men som mange Prester ey havde inden for deres Sogner negen vis Præstegaard, saa udbad han sig imod de 200 Adrs. aartig Erleggelse at de Avisgaarde paa Kronens Gods maatte forundes Presterne for den sædvanlige aarlige Afgift. Saaledes kaffede han 32 Prester i Skalholts Stift Gaarder til fast Beboelse enhver inden deres Sogner: For de Prester, som endnu resterede, og ingen vis Boelig havde, magede han det, at hvor Domkirken eyede en Gaard i det Sogn, hvor Præsten manglede Boepæl, der fik Præsten den imod den sædvanlige Afgift til Domkirken, og saaledes kaffede han 6 Prester Gaarder til fast Beboelse.

Skolen i Skalholts kaffede og Hr. Bisshopen nok at bestille. Der var saa stor Mangel i Landet paa lærde Folk, at han maatte udenlands soge Rectores til Skolen, og naar de da hidkom, var deres Lærdom og Levnet ey altid efter Ønske, tilmed vare de ukynlige i det Islandiske Sprog, hvorudi Hr. Bisshopen ey meget kunde komme dem til Hjælp, fordi han selv ey forstod Latin. Udi hans Bispe-Embeds første Aaringer maatte han og bestride Indbyggernes Egenraadighed og Trodsighed, fordi de fleste af Had til den lutheriske Lærdom bar Forage baade til Studeringer og til lærde Folk, og derfor lode haant om at holde deres Born til Studering, ey heller kunde han faae til at gaae i Skole, uden nogle stakkels fattige Born, hvilke, omendskont de bleve af Sko-

læ

de middelmaadige Kald fra 97 til 52 Adr., men i de ringeste Kald fra 48 til 4 a 5 Adr. I Hövdinge Stift var Ao. 1748 en Præstes visse og uvisse Indkomster i det beste Kald ikke over 68 Adr. og i det ringeste Kald ikke under 8 Adr. Af saa ringe Indkomst skal en Præst underholde sig og sine, og desforuden give Pension baade til udlevede Prester og til Preste-Enker.

len underholdte, vilde dog en være Prester, naar deres Tieneste giordtes behov, og Bispen forlangte dem. Men Hr. Biskopens Zaalmodighed og Alarvaagenhed overvandt og disse Hindringer og Uleysheder, som med Tiden forsvandt; thi nogle Indfodde, som havde studeret i Roskilde, Bremen eller andensteds, satte han til de ledige Embeder, de Modtvillige derimod, som ey vilde tage mod Præstekald, trang han ved en Constitution, som 13 Geistlige og Verdslige assagde paa Skalholt 1563, hvilken, af Amtmænd Poul Stiglen og Biskopen confermeret, besalede, at de, som havde gaaet i Skalholts Skole og vare henved 20 Aar, men vilde ey modtage Præste-Embete og tiene Gud i sin Kirke, skulde være forbundne til Cathedral Kirken at giengielde alt hvad der var i deres Skolegang bekostet paa dem, og havde de ey Penge at betale med, skulde de ved Tieneste erstatte Kirken.

Kirkerne med deres tilhørende Gods og Rettighed var ey heller uden for Hr. Biskopens Omsorg; thi Skalholts fuldfærdige Domkirke opbyggede han igjen Aar 1567. Paa Bestmann Decne var den Tid twende Kirker, af hvilke den ene var baade liden og forfalderen, at den ikke kunde staae. Her raadede Biskopen, at ved den ene Kirke at afbryde kunde den anden Kirke opbygges, men saa stor og vid at den kunde rumme alle De Boerne, hvilket blev fuldfort Ao. 1573. Denne, af Stedet den var bygt paa, kaldet Landa Kyrkja, stod indtil Aaret 1627, da de Algierske Rovere afbrande den. Aaret efter blev den paa samme Sted opbygt, og varede indtil 1723. Samme Kirke har nu vor allernaadigste Konges Rundhed og Gavmildhed laaet af Steen opbygge i Aaret 1774.

Bel havde Hr. Bisshopens Formend i Pennen forfattet, hvad Stiftets Kirker tilhorte, og saadanne Fortegninger har uden Divil været til i hans Tid, hvoraaf kunde erfares, hvad Kirkerne fordum tilhorte; Men som nu mange saadanne Kirkernes Eyendomme ved Bærgernes enten Skidesløshed eller Giærrighed vare afhændede, og det var at befrygte, at Kirkerne med Tiden kunde miste mere, saa fik Hr. Bisshopen i Aaret 1566 paa Heggstade Ting ved 6 Mænd besorget en Dom, ved hvilken det alvorlig besales alle Beneficiarier eller Prester, samt Proprietarer, som have Jus Patronatus til Kirkerne, at de paa lovlig Maade skulde indtale, Eller og selv betale alt hvad som med Uret var hortkommen fra Kirkerne. Samme Dom fik han Aaret efter ved 12 Mænds Mening confirmeret paa Husatopps Ting, og af disse Staeder nævnes disse Forordninger, som siden ere indførte i Landets Lov.

Det handte sig ofte, og skeer ikke sjælden i vore Tider, at Beneficiarier og Proprietarer hordede i saa stor Gield, at des res Arvinger den ey kunde betale, hvilket var ikke ringe Skade for Kirkerne, som til slige Folkes Omsorg og Opsyn vare betroede. For da at forebygge saadan, bessogede Hr. Bisshopen ved sine twende Sonner, Stephen Jonsen Præst til Odde, og Arne Jonsen Præst til Holt, hvilke han i Aaret 1585 havde paa sine Begne udsendt, for at visitere Stiftets Øster-Gjerdig, at Sys felmanden Biørn Gunnarsen i Mule Syssel ved en lovsformelig Dom forordnede, at i slige Tilfælde skulde først Enkens Udstyr og dernæst Kirkens være prioriteret frem for anden Gield, men dersom den Afsdodes Esterladensstab ey kunde være tilstrækkelig til begge, da skulde Kirkens Forstander, som herudi forsomte sin Pligt,

Plicht, betale det resterende til Kirken, hvilken Anordning blev til en Lov fra Mand til Mand inden Mule Syssel.

Bed Aaret 1575 lod Hr. Bisshopen en Bog forfatte, (uden Evil saadan som Siellands gamle Stiftbog, forfattet udi Noes filde Capitel efter Bisshop D. Hans Albertsens Omsorg i Aaret 1567), hvorudi han besorgede registeret og antegnet Skalholts Stifts Kirkers Eyendomme, Gods og Midler, Ornamenter og Donationer, m. m., hvilken Bog, kaldet Gisla Bisshops Måldag, er til endnu, og ved en Kongel. Anordning af Høysalig Kong FRIDERIC V. i Aaret 1749 er bleven confirmeret, i Kraft af hvilken alt hvad i bemeldte Bog er ansort Kirkerne tilhorende, omendfiont det midlertid er gaaet i fremmet Være, bor som ulovlig afhændet drages tilbage og erstattes Kirkerne.

Saaledes strafte Hr. Bisshops Omsorg sig saavel til Stifts Skolen som til Stiftets Kirker, og overalt visede han sig i sit hele Embeds Forelse som en vindfibelig, omhyggelig, fredsommelig og for Religionens gode Sag nidskar Mand: Kun imod hans Præstekab brugte han for megen Myndighed, ligesom og for megen Frihed med Cathedral-Kirkens Godser, tvertimod Kong CHRISTIAN III. Befaling og Forbud, hvorom udforslig kan leses ostmeldte Hist. Eccel. Island. T. III. p. 316—18, hvilket af den høylærde Forfatter sluttet saaledes: Qvod pariter, ac alia similia certe vituperis digna, non tamen tanti sunt, qvin Gislaus optimis & utilissimis Skalholtinge Diceceos Episcopis adnumerari mereatur.

Hans første Egteskab med Christina Mökoll var og ingen Ere ved, som tilforn er meldet, siont hun havde sine store Dyster, Troeskab, Huuslighed, omhyggelig Kierlighed for Mand og

og Born, og altsaa var han langt lykkesigere i Ægteskab end nest anførte Jubel-Lærer Hr. Bisshop Oluf Hiallesen p. 84. Efter hendes Død freed han til det andet Ægteskab med Fr. Thordys Jonsdatter, Hr. Oddo Haldorsens Enke fra Gaulveriabæ, som uden Born overlevede denne fromme og fittige Bisshop, som paa sin sidste Visitats-Rejse endede sine Dage, nemlig: Da han havde visiteret hos Jubel-Læreren Hr. Jon Krakken til Gran 1587, overblev han der om Matten, hvor han den 30te Aug. om Morgenens tiliig opstod og vakteve sit Folgeskab, der paa holdte sin Morgen-Andagt, og efter Sædvane opregnede Catechismum, under Korsets Betegnelse paakaldte den Hellig Aand, og læste den 8de Davids Psalme, gik saa ind i Kirken, hvor han læste det første Capitel af Salomons Høysang, saa og en Bon af Havernmanns Bonnebog. Derefter lod han ved Præsten Hr. Asmund Thormodsen, som var ham ved Haanden, skrive twende Breve, et til Peder Thomæsen, der samme Aar den 30te April var kommen til Landet, for at succedere Amtmanden Joh. Buchale, der stedse havde været Ven af Bisshopen, og et Brev til Bisshopen i Holum, Hr. Gudbrand Thorlacksen.

Hans hastige
og auedelige
Endeligt.

Og som Hr. Bisshop Gisle havde levet i en bestandig redelig Midkiæthed for Religionen, saa dode han og derudi, da han i en gudelig og opbyggelig Troste-Tale til et Menneske, (som var løsladt af Bessastads Tugthuus og nu hidkemmen, begierede at tale med Bispen), greb sig for hastig an, og udførte Talen lensgere end hans Kræfter det kunde taale, saa han derover blev afmagtig og begyndte at skælve og blegne. Da Taleen var til Ende, gik han ind i Hr. Jon Krakens Spise-Stue, for at holde Middays Maaltid, men for han smagede noget, faldt han i Afmagt,

kom

Kom dog strax til sig selv, man bragte ham paa Sengen, hvor han en lidet Stund blev hæftig i Vennen, vendte saa Ansigtet til sine, og sagde: Mine Venner drager tilbage til Skalholt, og paa det kierligste hilser min Hustrue og mine Born, beder Gud for mig og tilgiver mig, og da han strax derpaa sagde: Fader i dine Hænder besaler jeg min Aaland, sov han hen, da han havde levet 74 Aar, tient i Guds Kirke over 50 Aar, men været Bis**hop** over 30 Aar. Efter twende Dage forte hans Venner ham til Skalholt og begravede ham i Domkirken. Den nu værende høylerde Bis**kop** D. Finn Jonsen giver ham til Slutning denne Eloge, som jeg vil anføre i Steden for hans Gravskrift:

Hans Alber
og lange
Tjeneste.

Vir pius, sedulus & modestus, qui omnes in id intendit nervos, ut superstitiones papisticae elimarentur, sed vera Reli-gio firmas figeret radices, — —

Doctrinam doctosque quantum in eo erat, promovit & amavit.

Han kunde ikke Latin, men Tysk og Dansk forstod han til Gavn; han læste idelig den Hellige Skrift og tyske og danske af Lutheri Skrifter.

Hans Skrifter, som tilforn fortelig er anført, være:
Psalmer paa Islandske. København 1558. 8.

Margarita Theologica oversat paa Islandske, ibid. 1558. 4. Den er trykt paa Kongel. Bokstning, som sees af Bis**kop** Nicol. Palladii Fortale. Af dette Skrift kalder Hr. Proeanceller Pontoppidan det i Twivl, at han skulde være uhydlig i det latinske Sprog.

Jesu Syrach, oversat paa Islandſk. Holm 1580. 8.

Epistola ad Johann. Hennichium Pastorem Hamburg. i Jacobi Coleri Libello Epistolarum. Fis. 1587.

De han til Tryffen besorgede:

Esaia 53 Capitel med en kort Forklaring og Bisfor D. Ped. Palladii Fortale, (som ey er ansort i Zvergii Sielandſke Cleris blant Palladii Skrifter) hvortil er føjet

Jerusalem's Odeleggelses Historie, saa og Joh. Bugenhagii Christi Lidelses Historie, oversatte paa Islandſk af Oddo Goſkalksen, trykt Kiebenhavn 1557 efter nogle Mening paa Kongel. Beſtning.

Han har og oversat og i Manuscript esterladt sig de fleste, om ikke alle Bibelens Prophetiske Boger.

Genealogia Gislaviana, Vigfusiana, Ormiana &c.

Ejulf Mökollur,
var en navnkundig Proprietair.

Magnus Ejulfssen Mökoll	Ingeborg Mökoll	Einar Ejulfssen Mökoll
1477 Bisshop i Skalholts Stift, druknede paa Bisstopstads 1489.	* Ejulf N. - -	Lauvmand for Sønden og Vesten paa Island.

Oddur Ejulfssen, Bisop Ógmunds Promus condus, Ejulf Ejolfssen Mökoll en gudsrygtig Mand og hemmelig Lutheran.

Magnus Ejulfssen Mökoll, Gisle Ejulfssen Mökoll blodskandede begge sine Prest 1546 til Selarda. Søstre, og blev landsflygtig.
Thordys Ejulfsd, Mökoll og Christin Ejulfsd, Mökoll avlede ved Brederen Gudrun Gisledatter, som uden Værestab avlede med Bisstop Guldbbrand Thorlachsen 2 Born.

Gisle Gulbrandsen f. 1565, Rector ved Skalholt 1585, Prest til Hvamm i Hvamseit, † 1621.	Steinun Gulbrandsdatter f. 1569. * Skule Fineisen, en formuende Proprietair. Deres Born ses paa Bisstop Gulbrands Slægt-Register.
--	---

Gisle Jonsson
Prest til Gaulveriabai i Skalholt Stift.

Stephan Gisleszen for i Gaulveriabat.	Jon Gisleszen var sin Bruders Felix Gislessens Succelsor til Gaulveriabai, siden Prest til Kialernas. * Wilborg Thordarsdatter.
---------------------------------------	---

Christin Ejulfsd. Mökoll	* Hr. Gisle Jonsten * Thordys Jonsdatter, Enke ved hendes 5 Born blev Bisstop i Skalholt, af Hr. Oddur Haldorsen hun en mærkværdig Stam-Zubel-Lærer. fra Gaulveriabai,) uden me-Moder.
--------------------------	---

Stephan Gisleszen, Arne Gisleszen,
Helga Gisledatter, Vilborg Gisledatter, og Gudrun Gisledatter,
hvis Slægt-Register herefter folger.

- I. Stephan Gislessen, Præst til Odda, * Thorgerd, (Datter af Præst Odd Haldorsen til Gaulveriabai og Thordys Jonsdatter), havde 9 Børn.
- a. 1. Sigurd Stephenssen, en lærde Mand, Maler, Poet og Musicus, blev Rector i Skalholts Skole, men kun saa Uger, druknede 1593 i Brnaræae.
- b. 1. Oddur Stephansson var 2 gange Rector i Skalholts Skole, siden Præst til Gaulveriabai og Stifts-Provst. Efter Bisshop Odd Einarsens Død 1631 forestod han Stiftet, † 1641 d. 3 Decemb. hans Historie som Jubel-Læser ses herefter.
- * Ingebiörg Ericksdatter var hans første Hustrue, og avelde 4 Børn,
- a. 2. Sigurd Oddsen Præst til Arnarbøl, * Brynhild Aredatter, havde 3 Børn.
- a. 3. Povel Sigurdsen * en Præste-Datter fra Guttormshage.
- b. 3. Ingeborg Sigurdsdatter. c. 3. Stephan † ung.
- b. 2. Vigfus Oddsen succederede sin Fader 1642.
- * Katrin, en Datter af Provst Gisle Barnesen i Grundavik og Guðrun Povelsdatter. Deres Børn vare 3.
- a. 3. Arnor, Biarne, Karen. See herefter.
- c. 2. Nicolaus Oddsen levede privat, * Guðrun Arnorsdatter.
- d. 2. Thorgerdur Oddsdattes * John Arnorsson til Þrverdarnæs, 4 Børn.
- a. 3. Oddur, Guðmundur, Arnor, Helga. See herefter V.
- a. 1. c. 2.
- c. 1. Snæbiörn Stephansson succederede sin Fader til Odda, blev Provst i Rangervalle Syssel, var 2 gange gift.
- * Helge Eriksdatter, med hende 1 Barn, som døde ung.
- * Margaret, Datter af Sysselmand Marcus Olafsen fra Store-Dal, 3 Børn.
- a. 2. Marcus Snæbiörnsson blev Sysselmand i Vestmannæ.
- * Christin Einarsdatter, Moder til 4 Børn.
- a. 3. Groa * Povel Torfelsen, Sysselmand i Ísafjords Syssel, 4 B.
- a. 4. Magnus Povelsen.
- b. 4. Snæbiörn Poulsen * Christin Magnusdatter, havde 3 Børn.
- a. 5. Magnus Snæb. Provst og Præst til Sande i Ísafjords Syssel.
- b. 5. Marcus Snæb, Præst til Flatey.

- c. 5. Hakon Snæb, Præst til Alftamire.
- c. 4. Thorstein Poulsen til Budardal * Charitas, Datter af Sysselmand Biarne Pederssen til Stad.
- d. 4. Teitur Poulsen Præst til Eyre i Skuulsfiord.
- b. 3. Anna Marcusdatter * Isleifur Tordarsson.
- c. 3. Rangheid Marcusdatter * Præst Thorvald Biörnssen, som boede paa den Gaard Stammbeinstader.
- d. 3. Gudrun Marcusdatter * Gisle Biarnesssen.
- b. 2. Helga Snæbiörnsdatter † uden Børn.
- c. 2. Ragnheid Snæbiörnsdatter * Hakon Bjarnasson, 5 Børn.
- a. 3. Torfe Hakonsen † i Helland.
- b. 3. Snæbiörn Hakonsen † i Danmark.
- c. 3. Ragnheid Hakonsdatter * Præst Gisle Jonssen.
- d. 3. Cecil Hakonsdatter † uden Børn.
- e. 3. Katrin Hakonsdatter * Gisle Alfsøn,
- d. 1. Christin Stephansdatter * 1605 Hr. Olatur Einarsson, (Broder til Bisshop Oddur Einarsson), Præst til Kirkebæi og Provst i Mule Syssel, † 1651, en af de bedste og opbyggeligste Íslandiske Poeter. Han var Jubel-Lærer ligesom hans berømmede Fader og Son, hvis Historier med Stamtabe herefter, 6 Børn.
- a. 2. Stephan Olafsson den Íslandiske Horatius, Præst til Vasslanæs og Provst i Mule Syssel, † 1688. See hans Skrifter i Prof. Worms Lexic. T. II. p. 144.
- * Gudrun Thorvaldsdatter, Moder til 7 Børn.
- a. 3. Thore Stephansdatter * Poul Hognessen, Præst til Vals-høfstad.
- a. 4. Stephan Pouelssen.
- b. 3. Anna Stephansdatter * Provst Olaf Gudmundsson til Nau-negil.
- a. 4. Margrete Olafsdatter * Provst Biörn Magnussen i Hunnvands Syssel, først Præst til Bergstader, siden til Grenjaderstab. Ander gang
- * Ellen, Lauaman Benedikta, Thorstenssens Datter, af første Egteskab avlet i Datter, og af andet 7 Børn.
- a. 5. Anna Biörnsdatter * Laurids Scheving, Klosterholder til Munketveraa, havde 4 Børn.
- a. 6. Margret Lauridsdatter Scheving * Einer Arnessen, Præst til Næs i Thingssyssel.
- b. 6. Ste-

- b. 6. Stephan Scheving * Prost Stephan Thorlevssens Datter.
 c. 6. Hannes Scheving, Capellan til Grenjaderstad.
 d. 6. Jorunn Scheving, Thorsten Hallgrimsen, St. Th.
 b. 5. Benedict Biörnsten, Degen til Madruvallen Kloster.
 c. 5. Vigfus Biörnsten, Prest til Skinnestader.
 d. 5. Magnus Biörnsten, Capellan til Helgestader.
 e. 5. Einar Biörnsten, Studios. Theolog.
 f. 5. Thruder † ugift.
 g. 5. Thorun, ugift.
 h. 5. Guðrun, ugift.
 b. 4. Stephan Olafsen, Prest til Høskuldstader, 2 gange gift.
 * Ragnheid Magnusdatter, Moder til 6 Born.
 * Sigrid Sivertsdatter, Moder til 2 Sonner.
 a. 5. Olafur Stephansen, Amtmand, * Sigrid, eneste Datter af Amtmand Magnus Gisleffsen.
 b. 5. Sigrid Stephensdatter * Christ. Johansen, Prest til Stafholt.
 c. 5. Ellen Stephensdatter * Prost Biarne Jonsson, Prest til Breideholstad i Hunewand Syssel.
 d. 5. Margret Stephensdatter * Magnus Jonsson, Prest til Miklagard, † uden Born.
 e. 5. Anna Stephensdatter * Vigfus Scheving, Sysselmand i Skagfjords Syssel.
 f. 5. Sigrid Stephensdatter ** Thoraren Jonson a Grund, Jon Jacobsson, begge Sysselmand i Vadde Syssel.
 g. 5. Oddur Stephansen, Notarius i Landets Ober-Diet.
 h. 5. Sigurd Stephansen, først Conrector i Holm Skole, siden Prest til Madruvallen Kloster.
 * Guðrid Halldorsdatter.
 c. 3. Ranveig Stephensdatter * Hr. Egil, Prest til Kalsafell.
 a. 4. Stephan Egilsen, Prest til Hjaltessöder.
 * Sigrid, Datter af Hr. Ketil Erichsen, Prest til Svalbard, og Christrun Thorstensdatter.
 d. 3. Guðrun Stephensdatter * Biarne Einerissen, Prest til As i Fellum.
 a. 4. Einar Biarnesen, Capellan hos sin Farbroder Hr. Thorvald Stephensen til Hof, † uden Born.

- b. 4. Gudrun Biarnedatter. c. 4. Cecil Biarnedatter.
 e. 3. Olafur Stephenslon succederede sin Fader til Vallenes 1688.
 * Haldore, Datter af Biorn Magnusson til Munkerverae.
 a. 4. Stephen Olafslon f Student i København.
 b. 4. Margret Olafsdatter * Sigurd Erichsen, Præst til Sleges
 gestad.
 f. 3. Haldore Stephansdatter f. ugift.
 g. 3. Thorvalder Stephenesen, Præst til Hof i Vopnesfjord.
 * Christin Biörnsdatter fra Munkerverae, 2 Børn.
 a. 4. Gudrun Thorvaldsdatter * en dansk Mand Sören Jensen
 til Lisevatn, 9 Børn.
 a. 5. Thorvald, Einar, Gudrun, Maria, Sigrid, Jens,
 Jørgen, Olafur, og Jon Sørensen.
 b. 4. Helga Thorvaldsdatter 2 gange gift, uden Børn.
 * Peder Biörnen fra Bustarfel.
 * Proost Hiorleif Thordarson a Hallormstad.
 b. 2. Eric Olatsson * Olaf Jonsdatter fra Hafravellstunge, han blev
 Præst efter sin Fader til Kirkebæl 1653, 3 Børn.
 a. 3. Olafur Erichsen, Præst til Eyda, f. ugift.
 b. 3. Christin E. d. * Sysselmand Poul Mortensen i Eydum, 4 B.
 a. 4. Eric, Eric junior, Gisle f. ung.
 d. 4. Haldor Poulsen, Præst til Breidebolstad.
 * Sigrid Isleiffsdatter, 2 Børn.
 a. 5. Isleif Haldorsen, Skalholts Bispestoels Forstander.
 b. 5. Christin Halldorsdatter.
 c. 3. Haldor Erichsen, studerede 4 Aar i København, blev siden
 Præst til Kølfreynstad (el. Kirkebæl).
 * Thorbiorg, Datter af Proost Hallgrím Jonson til Glaumbæl,
 3 Børn.
 a. 4. Ragnheid, b. 4. Jón.
 c. 4. Brynjulfur Hallgrimsłon, Proost og Præst til Kirkebæl,
 † 1738.
 * Ragnheid, hr. Olaf Asmundsens Datter, Moder til 3 Børn.
 * Sigrid Ketilsdatter, hr. Stephen Egillsens Enke.
 a. 5. Olafur Brynjolfssen, Præst til Kirkebæl.
 * Ragnheid Thorgrimsdotter.
 b. 5. Halldor Br. Præst til Laugardale, * Gudrun Halldors-
 datter.

- c. 5. Eric Br. Præst til Middal, men dømt fra Embedet.
 * Valgerd Svensdatter.
 d. 5. Arne Bryn. e. 5. Ingebjörg Brynjolfsdatter.
 c. 2. Gudrun Olafsdatter * Eyulfur Biarnesen, Præst til Kolsfjord
 justab. Kolbein Eineren i Tunge. Af første Ægteskab
 4 Børn.
 a. 3. Biarne, Olafur, Vilborg, Christin.
 d. 2. Helga Olafsdatter.
 e. 2. Christin Olafsdatter * Gudmund Biarnesen, Præst til Grenjabarstab. De avlede ingen Børn.
 f. 2. Margret Olafsdatter * Hr. Jon Gissurson, først Rector ved Skalholts Skole til 1630, ved Holums Skole til 1632, derefter Præst til Mule, og kort derefter Provst i Tingse Syssel, 2 Børn.
 a. 3. Gisle Jonsøn, Præst til Helgastader.
 * Sigrid Geyrsdatter, Moder til 6 Børn:
 a. 4. Jon Gislesøn, først hører ved Holum Skole, siden Præst til Saurbæ og Provst i Vadle Syssel.
 * Ingebjörg Björnsdatter, havde 1 Datter.
 a. 5. Sigrid Jonsdatter * Hr. Björn Scheving, Præst til Eydalssæ, har 3 Børn.
 a. 6. Sophia Scheving * Hr. Magnus Eineren, Præst til Tjørn.
 b. 6. Jon Scheving. c. 6. Ingebjörg Scheving.
 b. 4. Jon Gislesøn (junior) efterlod ingen Børn.
 c. 4. Helga Gisledatter * Halldor Jonson i Nissse.
 d. 4. Margret G. * Olaf Jonsen, Præst til Helgastader.
 e. 4. Gudrun Gisledatter.
 f. 4. Gudrun (junior) * Provst Geyr Marcussen, Præst til Laufas.
 b. 3. Grimur Jonsen, Præst til Stad i Kinn.
 * Ingebjörg Illugadatter, 2 Børn:
 a. 4. Jon Grimsen * Gudrun Jonsdatter.
 b. 4. Illuge.
 e. 1. Thurid Stephansdatter * Thorleif Arnesen, 5 Børn:
 a. 2. Stephen. b. 2. Arne. c. 2. Thorgerdur. d. 2. Gudrun.
 e. 2. Gudrid Thorleifsdatter * Thord Jonsen.

f. 1. Salvör Stephansdatter.

* Nector Jon EinerSEN 1594, med ham 1 Datter, ♀ ung.

* Erlend Asmundsen, Proprietær til Hval, 1 Datter.

a. 2. Karen Erlandsdatter, blev Stamme-Moder til mange brave Høf. En Kvinde af Mands Mod og Herte.

* Vigfus, (Son af Gisle Haagensen, Laugmand i den sydlige og vestlige Deel af Æland), fød 1608. Fra Københavns Academie gik han til Batavia og lagde sig saavel efter Studerinder, saa at, da han i sit 20de Aar kom hjem 1628, blev han regnet blandt de lærdeste Studentere. Hemmelte Aar blev han Rektor Scholæ Holanæ, hvilken han 1630 emfibiside med Skalholts Skole, 1632 blev han Sysselmand i Arne Syssel, men boede ubi Rangarvalle Syssel paa Storolshval, + 1647.

Deres 5 Barn udgiore Genealogiam Vigfusianam.

A. Gisle Vigfusen, begav sig til Københavns Academie 1658, rejste derpaa til Tyskland, Holland og Engeland i 4 Aar, blev Nector ved Holums Skole 1663. Drog efter til København 1667, tog Magister-Graden, og drog 1669 til Æland, + 1673.

* Gudrid Gunnarsdatter, hun eyede Gaarden Hof paa Hovdestrand, hvilken Gaard deres Son Vigfus siden beboede.
See heretter

B. Jon Vigfusen (den ældre) blev Sysselmand i Arne Syssel, og boede paa sin Fædrene Gaard Storolshval.

* Helga Thorlaksdatter. De havde 2 Barn:

a. 2. Erlendor Jonsen var Laugrettes Mand.

* Ingeborg, (Datter af Laugmand Sivert BiørnSEN) havde 4 Barn.

a. 3. Vigfus Erlandsen, nu værende Præst ubi Snæfellsnes-Syssel og Præst til Setberg.

* Thore Sivertsdatter, uden Barn.

b. 3. Jon Erlandsen ♀ ung. c. 3. Cecilia Erlandsdatter, ugifte.

d. 3. Torfe Erlandsen * Sigrid Jonsdatter, (Søskende-barn til Hr. Biskep D. Finn Jonsløn) har en eeneste Datter.

- a. 4. Gudfinna Torfedatter * Haldor Finnsen. See her
ester blant Bislop D. Finn Jonsens Børn.
 b. 2. Christina Jonsdatter * * Torfe Gudmundsen til Keldum,
Sivert Sivertsen først Landtings Skriver, siden Syssels-
mand i Arnes Syssel. Deres eneste Datter.
 a. 3. Helga Sivertsdatter * Hannes Vigfusen til Hof, 3 b.
 a. 4. Olusa Hannesdatter * Thorlac Thorlacius, Klo-
sterholder.
 b. 4. Erlendur Hannesleir, Capellan til Setberg.
 c. 4. Christin Hannesdatter.
- C. Jon Vigfussen (den yngre) f. 1643, blev Student 1664,
Sysselmand 1666 i Borgefjords Syssel, fradømt Embedet
1673. Gik ved Griffenfeldts Hjælp Kongel. Ventebrev af
21de Mart. 1674 paa Holm Bispedømme, tiltræddé sam-
me 1684, † 1690, var i sin Tid formedest sin forunders-
lige Skæbne en mærkværdig Mand.
- * 1663 Gudrid, Datter af Thord Jonsen, Prost til Hiterdal,
og Helga Arnedatter, (hendes Faralde vare Laugmand
Arne Oddson og Thordius Jonsdatter) Helga Arned var
for sin Gudslykt og store Gavmildhed mod Fattige en i Is-
land meget berømt Dame. Hun overlevede Bispen, og var
Moder til 9 Børn, fra hvilke de for nærværende Tid mest
florerende Familier i Island nedstamme:
- a. 2. Thord Jonsen (Theodorus) Wigfusius blev Rector ved Skal-
holts Skole 1698, Prost til Skæfestad 1702, saa og Provst
i Snæfells Syssel, † 1720 d. 21de Aug. ærat. 48.
Han indstænte, paa sin Frue' Moders og egne Begne den
efter hans Fader's Død 1690 afgjorde haarde Commissionens
Dom, til Høyeste Ret, hvor samme den 15de Junii 1693
blev aldeles underkiendt og ikke maatte komme Bislop Vig-
fusen i Graven, eller hans Arvinger til nogen Forkleinelse,
Skade eller Omkostning i nogen Maade. Udi Sib-
berns Idea Histor. Literar. Islandorum in Dreyeri Mo-
nument. Aneidot. p. 223 sqy. opregnes 4 hans Skrifter
færdige til Trykken og 5 endnu ikke fuld færdige, hvilke
visse Mandens Erudition.

- * Margaret Sæmundsdatter fra Hiterdal, Moder til 4 Born:
Histor, Eccl, Island, T. III. p. 542 sætter 6 Born.
- a. 3. Gisle Thordsøn * Sophie Scheving, uden Born.
- b. 3. Thorbiorg Thordsdatter * Probst Asmund Jonsen,
Præst til Breideholstad paa Skagerrstrand, 3 Born.
- a. 4. Jens Amunden † ung.
- b. 4. Jon Asmundsen var Capellan hos sin Fader, †
- * Sigrid Jonsdatter † uden Livs Arvinger.
- c. 4. Thurid Asmundsdatter * Jon Eggersten, Sysselmand i Borgefjords Syssel.
- c. 3. Salvör Thorsdatter * Hallðor Jonsen, Probst og Domkirke Præst på Holm. Deres eneste Datter.
- a. 4. Helga * Magnus, (Hr. Bisshop Gisle Magnussens Son) som efter at han havde opholdt sig i 7 Aars Tid ved Københavns Universitet, blev constitueret Sysselmand i Skagerrisks, og siden i Hunevands Syssel. Deres Born ere 2.
- a. 5. Gisle Magnusen.
- b. 5. Ingebjørg Magnusdatter.
- d. 3. Karen Thorsdatter * Hr. Vigfus Jonsen, Præst til Hyttedal og Probst i Myre Syssel, er nu Präpositus Honorarius. Deres Son
- a. 4. Eric Vigfusen, Capellan hos Faderen.
- b. 2. Gisle Jonsen Wigfusius til Møvahlid, han druknede, da han reiste fra Kirken til sin Gaard 1715.
- * Margaret, Langmand Magnus Jonsens Datter, 3 Born.
- * Karen Biørnsdatter uden Born.
- a. 3. Magnus Gislesen, først Landtingsskriver, siden Langmand og endelig Amtmand over Island.
- * Thorun Gudmundsdatter. En Datter levede.
- a. 4. Sigrid Magnusdatter.
- * Hr. Amtmand Ole Stephensen, deres Born 5.
- a. 5. Thorun.
- b. 5. Magnus.
- c. 5. Stephen.
- d. 5. Biørn.
- e. 5. Regnheid.

Stephan Gisleßens Slægt-Register.

- b. 3. Ragnheid Gisledatter * Jon Jonsløn, Prost i Borgfjords Syssel og Præst til Stafsholt, havde 2 B.
e. 4. Jon Jonsen, adjungeret Sysselmand i Rangør. S.
* Sigrid Thorstensdatter.
- b. 4. Sigrid Jonsdatter * Hr. Jon Asmundsen, sin Fæders Capellan, (vid. Supra C. b. 4.) * Boge Bendixsen.
- c. 3. Gudrid Gisledatter gift 1733, † 1766, Moder til 6 Børn.
- * D. Finnur Jonsen fød d. 16de Jan. 1704, Præst i Neikholz 1732, og Præst i Borgfjords Syssel, vice Bisshop i Skafholt 1743, og virkelig Bisshop 1754, gratificeret ved Bollam Doctoralem 1774.
Hans ypperlige Historia Ecclesiastica Islandicæ ubi 3 Tomer i 4to viser, at han er umægtelig en af de landes Mænd, Island har haft.
- s. 4. Margret Finnsdatter * Præst Hr. Jon Teitzen, Præst til Gautveriabæ, har 2 Barn.
- a. 5. Finnur Jonsen.
b. 5. Sigrid Jonsdatter.
- b. 4. Hr. Halldor Finnsen, Præst til Hitardal.
* Guðfinna Torsedatter (v. Supra B. a. 4)
- c. 4. Hr. Jon Finnsen, Præst til Hvune i Arne Syssel.
* Vilborg, Hr. Jon Jonsens Datter af Gilshade, 2 B.
e. 5. Torfe, b. 5. Jon.
- d. 4. Hr. Hannes Finnsen blev 1775 valbet at være Stifts Præst i Skafholtes Stift og Præst til Skafholtes Domkirke, 1777 ordineret til vice Bisshop og adjungeret sin Hr. Fader. Se hans lande Skrifter i Prof. Worms Lexicon T. I. p. 307.
- e. 4. Sterder Finnsen, Sysselmand i Arne Syssel.
f. 4. Ragnheid Finnsdatter.
- c. 2. Magnus Jonsen succederede sin Broder i Rektoratet ved Skafholtes Skole 1701, men druknede 1702 ved Måhedsdays Tid. Ugift.
- d. 2. Vigfus Jonsen, først Corrector ved Skafholtes Skole, hvorefter han var Gaard Leynæe, † 1726.

* Christ-

- * Christin Gudbrandsdatter fra Batnsfjord † uden Børn.
- c. 2. Thordiis Jonsdatter * en riig Proprietair Magnus Sivertsen til Brædre-Tungs, men blev siden skilt fra ham, 5 Børn.
- a. 3. Sæmund Magnusen, Præst til Miklabai og Provst ud af Slagfjords Syssel, * Gudrun Thorstensdatter, 7 Børn.
- a. 4. Magnus Sæmundsen, Præst til Tingvalle.
- * Ragnbild Magnusdatter, 2 Børn.
- a. 5. Gudrun Magnusdatter † usigst.
- b. 5. Gudmund Magnusen Studios. Theolog.
- * Ingebiorg Brynjolfsdatter.
- b. 4. Oddur Sæmundsen boer paa Atlestad i Svarferdal.
- * Gudrun Jonsdatter, 3 Børn.
- a. 5. Sæmund Oddsen Studios. Theolog.
- b. 5. Gudrun. c. 5. Jon, begge unge.
- c. 4. Margret Sæmundsdatter +
- * Vigfus Jonsen, Prost og Præst til Hiterdal, † uden Børn.
- d. 4. Jartrud den ældste, usigst.
- e. 4. Jartrud den yngste * Torfe Gislesen, Proprietair til Medalsell, har ikke Børn.
- f. 4. Helga. g. 4. Thorstein.
- b. 3. Jon Magnusen til Nyp. ****.
- Sigrid Gudmundsdatter Moder til 3 Børn. Bergliot Gudmundsdatter, Moder til 5 Børn, Gudrun Skuledat, og Gudlaug Arnedatter.
- a. 4. Gudmund Jonsen, Præst til Kross og Bædmulestader.
- * N. Magnusdatter, Moder til 3 Børn.
- * Gudrun Haldorsdatter.
- a. 5. Erland Gudmundsen, nu værende Capellan til Hosteig.
- b. 5. Gisle. c. 5. Arne.
- b. 4. Thord Jonsen, Præst til Kalvæfeld på Siden.
- * Ingeborg Ericsdatter. Dereß Søn
- a. 5. Gudmund Thordssen.
- c. 4. Sigrid Jonsdatter.

- * Vigfus Sigurdßen, Præst til Næs, med ham 2 Børn.
 - a. 5. Sigurd Vigfusen, Studios. Theolog.
 - b. 5. Ragnheid Vigfusdatter.
- * Eyulf Sturlasen, nu værende Præst til Prestebække i
Strande Syssel.
- d. 4. Sigurd. e. 4. Gudmund (junior).
- f. 4. Gudrin Jonsdatter.
- * Thorlew Nicolaisen.
- g. 4. Jon Jonsen.
- h. 4. Sigurd Jonsdatter * Einer Haflidason, Lavrets-
mand.
- i. 4. Jon Jonsen var hans naturlige Son.
- c. 3. Sigrid Magnusdatter.
- d. 3. Helge Magnusdatter.
- e. 3. Elen Magnusdatter * Biarne Tharderson, 2 Børn.
- a. 4. Elen Biarnedatter.
- b. 4. Charitas * Hr. Sigurd Magnussen, Præst til Steens-
Holt.
- f. 2. Sigrid Jonsdatter (den ældre), Biskop Jon Vigfusens
Dotter, † 1725.
- * Magnus Biørnsen, Proprietair til Storehol i Vadle Syssel,
havde 4 Børn.
 - a. 3. Biørn Magnusen, Probst i Hunnevands Syssel, og Præst
først til Bergstader, siden til Grenjadastader. Hans
8 Børn i tvende Egteskaber er tilforn anført (v. d.
x. a. 2. b. 3. a. 4. a.—b. 5).
 - b. 3. Thorsten Magnusen, Sysselmand i Rangarvalls Syssel.
* Valgerd Biarnedatter fra Skarb, havde 1 Datter.
 - a. 4. Sigurd Thorstendatter * Jon Jonsen, adjungeret
Sysselmand.
 - c. 3. Ragnheid Magnusdatter * Stephen Olaffen, Sogne-
Præst til Hestkuldstader. Deres Børn var 6:
a. 4. Olaver Stephenfen, Amtmand i Æstrand.
* Sigrid Magnusdatter, v. Supra.
 - b. 4. Elen Stephendatter * Hr. Biarne Jonsen, nu væ-
rende Probst i Hunnevands Syssel, og Præst til
Vredesbaalstad, har ingen Børn.

- c. 4. Sigrid Stephensdatter * Hr. Christian Jonsen,
Præst til Stafholst i Myhre Syssel. Deres ene-
ste Datter
a. 5. Ragnheid f. ung.
d. 4. Margret Stephensdatter, uden Barn.
* Hr. Magnus Jonsen, Præst til Miklagaard og Hoola.
e. 4. Anna Stephensdatter * Wigfus Scheving, Syssel-
mand i Skagfjords Syssel. Deres 5. Barn her-
ester:
f. 4. Sigrid Stephensdatter (den yngre).
* Thorarer Jonsen, Sysselmand i Vadle Syssel, 5 Barn.
* Jon Jacobsen, Sysselmand i samme Syssel, 4 Barn.
a. 5. Stephen Thorarerßen, nu ved Københavns Uni-
versitet.
b. 5. Wigfus Thorarerßen, Studiosus.
c. 5. Gisle. d. 5. Frideric. e. 5. Magnus Thorarer-
ßen. f. 5. Jon Jonson. g. 5. Bente f. ung.
h. 5. Jacob. i. 5. Margret Jonsdatter.
d. 3. Helga Magnusdatter * Jon Biørnsson, Proprietair fra
Hustarfell, havde 9 Barn:
a. 4. Hr. Magnus Jonson, Præst til Miklagaard.
* Margret Stephensdatter, uden Barn, som før er mælbet.
b. 4. Wigfus Jonsen, Sysselmand i Thingoe Syssel.
* Halldore Sæmundsdatter, 3 Barn vides:
a. 5. Jon. b. 5. Biørn. c. 5. Karen.
c. 4. Biørn Jonsen, Apotheker til Nes.
* Gudfinne, Datter af Hr. Præst Gudhøg Thorgersen.
d. 4. Brynjolver Jonsen opholder sig udenlands.
e. 4. N. Jonsen f. ung.
f. 4. Eilabeth Jonsdatter * Hr. Jon Jonsen, Capellan til
Glaesbæ.
g. 4. Sigrid Jonsdatter er ugift.
h. 4. Gudrun Jonsdatter * Hr. Jon Sigurdsen, Præst
til Gard og Aß i Thingoe Syssel.
i. 4. Ragnheid Jonsdatter er ugift.
g. 2. Sigrid Jonsdatter (den yngre), Bisshop Wigfusens Dot-
ter, † 1730. Hun var Moder til 2 Barn, som døde
unge,

unge. Hun roses mangfoldig i Hist Eccl. Isl. T. III.
p. 695.

- * M. Jon Widalin f. 1666, d. 21de Martii, blev Corrector i Skalholts Skole 1692, Prest ved Domkirken 1693, Biskep i Skalholts Stift 1698, † 1720. See heresier om ham ubi Jubel-Lærer Arngrim Jonsens Slægt-Register.
- b. 2. Helga Jonsdatter 2 gange gift, Moder til 4 Børn.
* Wigfus Gislesen til Høf, hendes Søskendebarne.
- * Jens Matzen Spendrup, Sysselmand i Hegrenæs Syssel.
- a. 3. Jon Wigfusen, Klosterholder til Rejnestræd.
- * Thorun Hannesdatter Scheving, havde 3 Børn:
a. 4. Jon Jonson, Studiosus.
b. 4. Wigfus Jonson, Studiosus.
* Cecil Thorderdatter Thorlocius.
c. 4. Charitas Jonsdatter * N. N.
- b. 3. Gudrun Wigfusdatter * Hans Scheving, Klosterholder til Mabrawalle Kloster, 5 Børn.
a. 4. Lauritz Scheving, Student, † ugift.
b. 4. Thorun Scheving * Hr. Jon Magnussen, forrige Stifts-Provst, nu Prest til Stadestad.
a. 5. Lauritz Jonson, Stud. ved Københ. Universitet.
b. 5. Arne. c. 5. Hallgrím, og flere Børn.
c. 4. David Scheving, Sysselmand i Bardestrands Syssel.
* Thora Eggertsdatter. Deres Datter
a. 5. Ragnheid.
- d. 4. Hannes Scheving * Ranveig Mortensdatter, 3 B.
a. 5. Hans Scheving, gaar i Holkm Skole.
b. 5. Morten Scheving, ugift.
c. 5. Gudrun Scheving, ugift.
- e. 4. Wigfus Scheving, Sysselmand i Skagfjords Syssel.
* Anna Stephensdatter.
a. 5. Lauritz Scheving.
b. 5. Gudrun Scheving.
c. 5. Ragnheid Scheving.
d. 5. Stephen Scheving.
e. 5. Jonas Scheving, ølle unge og Ugift.
c. 3. Thorstein Spendrup † ung.

- a. 3. Wigfus Spendorup † ung.
- D. Thorbiörg Wigfusdatter, Bisshop Wigfusens Søster.
- * Gisle Sivertsen, (en Son af Ingeb-Læver Sigurdur Oddsson, hvis Fader var Bisshop Oddur Einerßen. See hans Slægt-Register herefter) Skalholts Bispestols Forstaader.
- a. 2. Wigfus Gislesen † meget ung.
- E. Salvor Wigfusdatter, Bisshop Wigfusens yngste Søster.
- * Hr. Sæmund Oddson, Præst til Hiterdal.
- a. 1. Margret Sæmundsdatter.
- * Thord Jonsen Wigfusius, Præst til Stadestab.
Her endes Genealogia Wigfusiana.
- g. 1. Helga Stephensdatter
- * Eric Jonsen fra Kjarkulak i Glotshlid, havde 2 Børn:
- a. 2. Magnus Ericksen * Christin Arnedatter, havde 3 Børn:
- a. 3. Wigfus Magnussen * Jorun Gudmundsdatter,
(vulgo Höfda brecku-Jöka) havde 8 Børn:
- a. 4. Magnus Vigfusson.
- b. 4. Gudmund Vigfusson * Anne Gudmundsdatter.
- c. 4. Thorbiörg Vigfusdatter * Erlend Erichsen, 7 Børn:
- a. 5. Sigurdur. b. 5. Eric. c. 5. Einar. d. 5. Christin.
- e. 5. Gudlaug. f. 5. Gudrun. g. 5. Steinan.
- d. 4. Graa Vigfusdatter. e. 4. Gudrun. f. 4. Solveig.
- g. 4. Olaf Vigfusdatter * Stein Gudmundsen, 6 Børn:
- a. 5. Henric. b. 5. Olafur. c. 5. Jon. d. 5. Arne.
- e. 5. Einar. f. 5. Ardis.
- h. 4. Domhildur Vigfusdatter * Gisle Erichsen fra Barðarstrand's Søsself.
- a. 5. Jorun Gisledatter.
- b. 3. Halgrímur Magnusson * Thoreum Povelsdatter fra Teig,
3 Børn:
- a. 4. Thorstein Hallgrímsson.
- b. 4. Hallmfrid Hallgrímsdatter * Sigurd Magnussen til Höf
i Holtum, 5 Børn:
- a. 5. Magnus. b. 5. Christin. c. 5. Hallgrímur.
- d. 5. Thorum. e. 5. Einar.
- c. 4. Einar Hallgr. * Thorbiörg, Præst Jon Magnussens
Dotter.

Stephan Gislessens Slægt-Register.

- c. 3. Isleif Magnussen til Hosdabreika * Helge Erlandsd., 5 b.
 a. 4. Magnus Isleifsson * Gudrid, Præst Peder Gislersens-
 datter fra Westmannær. Deres Datter Valgerdur.
 b. 4. Sigfus Isleifsson, Præst i Mirdalen.
 * Christin Magnusd., Præstebatter fra Breideholstab, 3 b.
 a. 5. Jon. b. 5. Finnur. c. 5. Einar Sigfusson.
 c. 4. Margret * Jon Salomonson, Præst, 1 Datter:
 a. Gudrun Jonsdatter * Gudmund Thorderlen,
 d. 4. Gudrun Isleifsdatter. e. 4. Christin Isleifsdatter.
 b. 2. Ejolfur Erichson til Mule i Hiotshlid.
 * Thordis Ejolfsdatter fra Saubø a Kialarnæs, 2 Barn:
 a. 3. Jon Ejolffson * Bergliot Gudmundsdatter, 2 Barn:
 a. 4. Gudmund Jonsen, Senior, * Sigrid, Magnus Thor-
 steinsens Datter til Arbarat.
 b. 4. Gudmund Jons. junior, 2 gange gift.
 ** Margret, Bard Gislersens Datter og Cecil Sturledatter.
 b. 3. Solveig Ejolfsdatter * Arne Magnusen til Heilef, 11 b.
 a. 4. Gisle Arnesen avlede ingen Barn.
 b. 4. Olafur Arnel. * Gudrun, Præst Gudmund Gudmund-
 lens Datter. Deres Datter Sigrun.
 c. 4. Ragnheid Arnedatter * Sigurd Biærneßen, Præst til Kal-
 sesil i Hornafjord, 2 Barn: Ejolf og Sigrid.
 d. 4. Gudrid Arnedatter * Biørn Hoskulldsen, Præst a Reis-
 darvatn, 6 Barn:
 a. 5. Morten. b. 5. Ulfheid. c. 5. Thordis. d. 5. Geyrlaug.
 e. 5. Elen Biørnsdatter * Gunnar Philippussen.
 f. 5. Ejolf Biørnsen * Christin Jonsd. fra Bolholst.
 e. 4. Thurid Arnedatter * Gisle bardarson, Præst til Hvæl,
 5 Barn:
 a. 5. Vigfus, Erlendur, Arne, Sigrid og Thurid Gisle-
 datter.
 f. 4. Anne Arnedotter * Thorl. Gunnlaugsen, en meget be-
 reist Mand, en Præst. Son fra Saubø i Hesjord, 7 b.
 a. 5. Thordis, b. 5. Thorgerdur, c. 5. Gudrun, d. 5. Thor-
 berger, e. 5. Erlender, f. 5. Thurid, g. 5. Sol-
 veig.
 g. 4. Oluf Arnedatter * Magnus Hannesson fra Storevaller.
 h. 4. Torbiørg Arnedatter * Thorlgeyr Pederien, i. k.

i. k. 1. Solveig, Thurid, Gisle † unge.

b. 1. Jon Stephenssen, Senior.

i. 1. Jon (junior) * Cecil Asmundsdatter, (Søster til Erlend As-
mundsen a Hvol), † uden Barn.

II. Arne Gislesen, Præst til Holt i Rangarvalle Syssel, 1585 visiterede han
for sin Fader i Stiftets Øster-Hierding.

* Holmfried, (Datter af den berømte Arne Gislesen til Hildarenda og Gu-
drun Samundsdaatter. De avlede sammen 24 Barn, hvoraf 20
her ansøres:

a. 1. Gisle Arnelsen druknede i den Elv Morkarsfjot, efter at ham var
ronsereret det Præstekald Holt efter sin Fader 1611.

* Margret, Hr. Sigurd Einerlens Datter til Breidebolstad, og altsaa
en Broder-Datter af Bisshop Oddur Einerlen. (See herefter
hans Genealogie). De havde 3 Barn:

a. 2. Gisle Gislesen * Ingeborg Jonsdatter, Præstens fra Vogehus.

b. 2. Gisle den yngre * Thurid Alfsdatter.

c. 2. Jon Gislesen.

d. 2. Gudrid Gisledatter * Jon Biørnsen i Selvog, 3 Barn:

a. 3. Jon Jonsen.

b. 3. Gudrid Jonsdatter * Simon Arnelsen, avlede 3 Barn:

c. 3. Gudrid-junior.

b. 1. Gisle Arnelsen (Junior) + uden Barn.

c. 1. Olafur Arnelsen * Solveig Einersdatter fra Teig.

d. 1. Thorlev Arnelsen.

e. 1. Erich Arnelsen druknede i Elven Hvitaæ.

* Helge Erasmusdatter.

f. 1. Poul Arnelsen † uden Barn.

g. 1. Gudrid Arnedatter (den ældre), hun levede 90 År.

* Orm Vigfussen, Sysselmand, (hvis Moder var Ragnhild, Laug-
mand Thord Gudmundsens Datter). De avlede 17 Barn udi
70 Aars Ægesstab, af hvilke her ansøres 13. Deres Aftkom kaf-
des Ormsætt, og havre frembragt mange brave Mand.

a. 2. Vigfus Ormsløn * Ragnheid Gisla Datter, havde 2 Barn:

a. 3. Thorun. b. 3. Illuge.

b. 2. Thor Ormsløn * Ingebiorg Gudmundsdatter, 8 Barn:

a. 3. Haldor, b. 3. Gudmund, c. 3. Gudmund, d. 3. Snorre,

e. 3. Biørn Thordsløn, Præst til Mele i Vorgesfjords Syssel.

* Cecil

Arne Gisleßens Slægt-Register.

- * Cecil Haldorsdatter fra Neikholst. See herefter hendes Fader
Jubel-Lærer Halldor Jonsfør), 3 Børn:
a. 4. Asta, Ingebiorg og Hannes Björnsøn.
- f. 3. Isleifur, Helge og Ragnheiður Thordsdatter.
- c. 2. Hakon Ormsen var Landtingskriver, siden Skalholts Bispe-
støels Forvalter, og endelig Sysselmand i Rangarvalla Sys-
sel, f. uden Barn.
- d. 2. Ingebiorg Ormsdatter * Laugrettes Mand Biorn Gislesen til
Dæ i Borgersfjord, 4 Børn.
- a. 3. Hannes Björnsøn blev sidst Præst til Saurbæti a Hvalsfiordar-
Strond.
- * Steinunn Jonsdatter, (Søster til nysmødte Jubel-Lærer Hall-
dor Jonsfør), havde 9 Børn:
a. 4. Jon, b. 4. Cecil, c. 4. Thurid, d. 4. Ingeborg,
e. 4. Gudrid, f. 4. Thorun, g. 4. Ormur, h. 4. Biorn,
i. 4. Torfe Hannessen, Præst til Saurbæti næst efter Faderen.
- * Elen Jonsdatter fra Stadathraun, 2 Døtre:
a. 5. Helge Torkedatter, b. 5. Thorlaug.
- b. 3. Sigurd Björnsøn, først Landtingskriver og siden Laugmand.
- * Ragnheið, Laugmand Sigurd Jonsøns Datter, 3 Børn:
a. 4. Sigurd Sigurdsen (den ældste) først Landtingskriver og siden
Sysselmand i Arnes Syssel, 2 gange gift.
- * Christin Jonsdatter, hendes Datter Helge * Hannes Vigf.
- * Malmfried, Præst Einer Einerlens Datter, 3 Børn.
- a. 5. Brinjolf Sivertsen * Ingebiorg Einersdatter, 6 B.
a. 6. Gudne Brinjolfsen, adjungeet sin Farer som Sys-
selmand udi Arnes Syssel.
- b. 6. Thorun Brinjolfsdatter * Poul Jacobsen, Con-
rector.
- c. 6. Ingebiorg Brinjolfsd. * Gudmund Magnussen.
- d. ♂ Gudrun * Jon Eggertsen, Sysselmand.
- e. 6. Einar Brinjolfsen * Jorun Sivertsdautter.
- f. 6. Einar den yngre, endnu ugift. g. 6. Helga * Biorn
Thorgrimsen, Præst til Saurbæti i Borgersfjord Syssel.
- b. 5. Sigurd Sivertsen, Landtingskriver.
- * Helge Brinjolfsdatter Thorlacius, har mange Børn.
- c. 5. Christin Sivertsdatter * Thord Brinjolfsen Thorla-
cius, Klosterholder.

- b. 4. Sigurd Sigurdsen (Junior) Sysselmand i Myre Syssel.
* Ingebjorg Einarsdatter.
- c. 4. Gudrid Sigurdsdatter * Wigfus Hannessen, Sysselmand i Arnes Syssel.
- c. 3. Ingebjorg Biørnsdatter * Sigurd Jonsen fra Knor, 2 d.
a. 4. Biørn Sigurdsen. b. 4. Elen Sigurdsdatter.
- d. 3. Ingebjorg (Junior) * Sigurd Magnussen, 4 Børn:
a. 4. Magnus, Vilborg, Gudrid, Audun.
- e. 2. Christin Ormsdatter * Sigurd Gudmundsen paa Samstader.
a. 3. Gudmund * Sigrid, Præst Teit Einarsens Datter.
b. 3. Gudmund, den mellemste.
c. 3. Gudmund, den yngste, * Thore Pedersdatter, med hende
 - I Barn:
 - d. 3. Jon Sigurdsen * Sigrid Teitsdatter.
 - e. 3. Thorun Sigurdsdatter * Sigurd Teitzen. See herefter
III. d. 1. c. 2. d. 3. a. 4.
- f. 2. Jorun Ormsdatter * Jon Ormssen, Præst til Skrautholm,
ii Børn:
 - a. 3. Arne Jonsen, Gunnar, Povel, Alexius, Jorun, Anne,
Hildur, Gudrun, Sigrid, Sigrid, Cecil.
 - g. 2. Gudrun Ormsdatter * Gudmund Narfelsen a Haas i Rio.
 - h. 2. Gudrun Ormsdatter, den mellemste, * Ketil Haldoisen,
Præst til Køllefjell i Hornafjord, 6 Børn:
 - a. 3. Ketil Ketelsen, Præst til Aasum, var gift, havde 3 Søn:
a. 4. Vigfus Ketelsen, Laugrettes Mand.
* Domhildur Jonsdatter, havde 3 Barn:
a. 5. Jon Vigfussen, Laugrettes Mand.
b. 5. Gudrid Vigfusdatter * Haldor Högnessen, Præst i
Medalland.
 - c. 5. Oluf Vigfusdatter * Sigurd Högnessen, Præst til
Aasum.
 - b. 3. Gisle. c. 3. Sigurdur.
 - d. 3. Oluf Ketelsdatter * Gude Magnussen.
 - e. 3. Ragnhild * Arne Thorsteinson. Deres Søn Hakon.
 - f. 3. Holmfried Ketelsdatter.
- i. 2. Gudrun Ormsdatter, den yngste.
- * Biøn Gudmundsen i Ølaesvig 1649, uden Barn.

- k. 2. Asta Ormsdatter * 1648 Gudmund Biarnesken, Præst til Eau-gardæler, havde 2 Døtre:
- a. 3. Thortim Gudmundsdatter.
 - b. 3. Svanborg Gudm. * Johann Thordersen, Hendes Fader's Successor til Laugardæler, havde 3 Børn:
 - a. 4. Povel,
 - b. 4. Vigfus Johansen, Præst til Utskaale, fadst til Kalda-darnes.
 - c. 4. Gadrus Johannsd. * Thorchil Oddsen, Præst til Gaul-veriabai.
- l. 2. Domhildur Ormsdatter.
- * Chirurgus Arne Haldersen fra Alftanes, han var hendes første Mand, og havde 1 Datter.
- a. 3. Gudrun Arnedatter * Hannes Arnesen, havde 5 Børn:
 - a. 4. Arne Hamesen i Nordtunge. b. 4. Arne døde 1707 uden Børn.
 - c. 4. Hannes Arnesen. d. 4. Domhildur.
 - e. 4. Hakon Arnesen, Sysselmand i Rangarvalle Syssel.
- * Thrud Biörnsdatter, Moder til 5 Børn:
- a. 5. Hannes, b. 5. Poul, c. 5. Thord, d. 5. Thorstein.
 - e. 5. Ragnhild Hakonsdatter * Gudmund Eiriksen, Præst til Hof.
- * Hialte Povelsen havde 1 Datter med Domhildur Ormsdatter.
- a. 3. Thorun Hialtedatter * Gisle Povelsen, havde 5 Børn:
 - a. 4. Biarne, Hialte, Gisle, Thurid, Haldore.
- m. 2. Thurid Ormsdatter * Thorvard Magnussen, uden Børn.
- n. 2. Gudrun Ormsdatter blev ikke gift.
- h. 1. Cecil Arnedatter * Illhuge Vigfussen, Raugrefkesmand fra Ra-lastader, og Broder til anførte Sysselmand Orm Vigfussen (v. supra g. 1.) De havde 10 Børn:
- a. 2. Vigfus Illhugassen, Præst til Domkirken i Skalholt 1630, fader til Setberg efter sin Svigerfader.
- * Bergliot, (Datter af Hr. Lofter Skafteisen, Præst til Setberg, og Christina, Bisop Oddur Einarsens Slegfred Datter), 5 Børn:
- a. 3. Illhuge fik Kalder efter sin Fader til Setberg.
 - * Astrid, Hannes Eggertssens Datter.

- b. 3. Christin Vigfusdatter * Gisle Einarßen, Præst til Helgafell.
 c. 3. Charitas Vigf. * Sigurd Haldorsen, Præst til Ingialdhooles.
 d. 3. Ragnhild Vigf. * Teit Hallson, Guldsmed.
 e. 3. Hallur Vigfussen studerede i København, tog Altestak, blev gift og arbejde Gudni og Skaltes.
 b. 2. Einer Illhugalen, Præst til Reinevalle.
 * Gudrid, Einar Teitssens Datter fra Asgard, havde 3 Barn:
 a. 3. Einar Einarßen, Præst til Domkirke i Skalholt, siden til Garde.
 * Thora, Datter af Hr. Torfe Jonson fra Gaulverkabai, 5 B.
 a. 4. Brinjolf Einarßen døde uden Barn 1707.
 b. 4. Margret Einarsdatter, 3 gange gift.
 * Benedict Magnusson Bech, Sysselmand i Skagerræk Syssel.
 * Gudmund Bergmann, (Søn af Bisshop Steen Jonson, Juvel-Lærer), blev Student 1719, Rector ved Holums Skole 1720, druknede ved Skibbrud 1723.
 * Biørn Magnussen, Probst i Hüttenands Syssel, og Præst til Bergstaðer.
 c. 4. Malmfridur Einarsdatter * 1709 Sigurd Sigurdsen, Sysselmand i Arnes Syssel. Deres 3 Børn og Børne-Børn ere for anførte. II. g. 1. d. 2. b. 3. a. 4. pag. 132.
 d. 4. Ingebjorg Einarsdatter og e. 4. Halldora Einarsdatter.
 b. 3. Snabbiorn Einarßen, først Capellor hos sin Fader, siden Præst til Windaas i Ries, * Thorun Sigurdsdatter.
 c. 3. Gudrid Einarsdatter * Oddur Eiricksen til Firnum, Bisshop Odd Einarsens Sønne. Son. See herefter hans Slægt-Register.
 e. 2. Einar Illhugalen, (junior) Langrettesmand.
 * Arndis Torfedatter, Moder til 3 Børn:
 a. 3. Illhuge Einarßen * Sigrid Jonsdatter. Deres Son Einar.
 b. 3. Groa Einarsdatter * Teit Biarnessen.
 c. 3. Gudrun.
 d. 2. Thoraren Illhugalen var omrent 20 år Langrettesmand.
 * 1642 Thorbjorg Gisledatter, Moder til 7 Børn:

- a. 3. Gisle Thorarensen var og Laugretesmand.
- b. 3. Thorstein blev Præst i Bergefjorden.
- * Gudrun, Hr. Biarne Hallsns Datter.
- c. 3. Björn, d. 3. Arne, e. 3. Groa, f. 3. Cecil.
- g. 3. Halldore * Torfe Thorsteinsen.
- e. 2. Jon Illhugaslon * Hallvör Jonsdatter, Deres 5 Børn vare:
- a. 3. Biarne Jonszon, var Høyr i Skalholts Skole, siden Capellan hos Hr. Magnus Jonson til Breideholstad, gift med hans Datter Audbiörg.
- b. 3. Ragnhild Jonsdatter * Gisle Biörnessen.
- c. 3. Gudrid.
- d. 3. Holmfrid Jonsdatter * Gudmund Thorlakson, havde 4 Børn.
- a. 4. Jon Gudmundsen, Thorlak, Helga, Ingebiörg.
- e. 3. Cecil Jonsdatter * Thorstein Haldorsen.
- f. 2. Nicolaus Illhugasen * Gudrun Nicolaasd, fra Hvannore, 3 Børn:
- a. 3. Illhuge, John, Cecil.
- g. 2. Thord Illhugason.
- h. 2. Jorun Illhugadatter * Gudmund Jonsen, Præst til Tørrstein, † 1670. De avlede 5 Børn:
- a. 3. Jon Gudmundsen var lenge Capellan hos Hr. Thorlak Biarnesen, Præst til Helgeseld, blev siden Præst til Staderbraun, † 1694, * Haldora Jonsdatter, Moder til 4 Børn:
- a. 4. Helge Jonsen, Præst til Staderbraun 1694, Jubel Lærer.
- * Cecil Haldorsdatter, Moder til 2 Børn:
- a. 5. Jon Helgesen, Præst til Hvannore, siden til Høf.
- * Haldora Runofsdaughter.
- b. 5. Cecil Helgedatter.
- b. 4. Gudmund Jonsen, Præst til Helgeseld 1708.
- * Thorkatla Thordardatter, Moder til 4 Børn:
- a. 5. Haldora Gudmundsdatter * Thorstein Jonsen, Præst til Saurboi i Vadle Syssel.
- b. 5. Ragnhild * Sigurd Einarsen, Præst til Bard, 4 Børn:
- a. 6. Gudmund Sigurdsen, nu værende Præst til Bard.
- * Oluf

- * Oluf Sturledatter.
- b. 6. Sigfus Sigurdsen, nu værende Præst til Fess.
- * Oluf Thorarensdatter.
- c. 6. Thorkatle Sigurdsdatter.
- * Are Thölevsen, Præst til Björn.
- d. 6. Thorun Sigurdsdatter * Thorlev Claus Brinjolfs-sen.
- c. 5. Charitas Gudmundsdatter.
- * Sigurd Vigfusen 1724, Rector ved Holum Skole til 1742,
blev 1746 Søfemand i Dale Syssel, † 1753, efter-
led sig tvende Døtre.
- d. 5. Christin Gudmundsdatter.
- * Samund ThørderSEN Vigfusius fra Stadestad.
- c. 4. Elen Jonsdatter * Hr. Torfe Hannessen.
- d. 4. Valgerdur Jonsdatter f. 1668, gift 1694.
- * Steen Jonsen f. 1660 d. 30te Aug., blev Capellan i Hleerbal
1688, Domkirke-Præst i Skalholt 1692, Bisshop i Holum
Stift 1710, + 1739 Jubel-Lærer. Af deres 11 Born i
45 Aars Ægteskab døde 6 i Ungdom. De toge Ulnavn
af deres Fodestød Særberg, og kaldte sig Bergmann. See
hans Historie herester.
- a. 5. Jon Bergmann var først Hører ved Holums Skole,
reiste siden til København, og studerede Medicinen,
kom til Island og døde ugift, gledede ellers en Dato
ter Sigrid, gift med Præst Illhuge Halldorsen.
- b. 5. Gudmund Bergmann (vide supra) blev Rector ved Hos-
lum 1720, druknede 1723.
- c. 5. Sigfus Bergmann gift i Holum Skole, druknede tillige
med Broderen 1723.
- d. 5. Jorun Bergmann lever Enke, 2 gange gift.
- * Hannes Schering, først Hører i Holum Skole, siden Sys-
felman i Vadle Syssel, død, havde 2 Born.
- * Stephan Einarsson, Probst i Tingse Syssel og Præst til
Laufsaas, død, havde 4 Born.
- a. 6. Laurids Scheving, Kongel. Forpagter af Munkes-
tveraa Kloster.
- * Anna, Probst Biörn Magnusens Døchter, 4 Born.

- a. 7. Stephan * Thorbiørg Stephansdatter.
- b. 7. Hannes Scheving, Capellan hos Hr. Präpos. Honor, Halgrimus Eldjarnsen til Greenjardstad, og er gift med hans Dotter.
- c. 7. Margret Scheving * Einar Arnesen, nu værende Präst til Næs.
- d. 7. Jorun Scheving; gift med Studiosus Thorstein Hallgrimsen.
- b. 6. Thorun Scheving 2 gange gift.
- ** Klosterholder Jon Sigfus., Prävst Jon Steingrimsen.
- c. 6 Hildur Stephensdatter * Magnus Arnesen.
- d. 6. Margret Steph. * Studios. Thorgrim Jonlen.
- e. 6. Christin Stephansd. * Magnus Børnsen, nu værende Capellan til Helsingør.
- f. 6. Gudlaug Stephensdatter.
- e. 5. Helga Steensdatter Bergmann, 2 gange gift.
- * Jon Povelsen Widalin, Hører ud i Holm Skole, død, 1 Søn.
- * Einer Jonsen, Bispestolens Forstander, død, uben Barn.
- a. 6. Jon Jonsen Widalin, Präst til Laufaa og Prävst i Thingoe Syssel, gift med Sigrid Magnusd., 5 Barn:
- a. 7. Povel, b. 7. Jon, c. 7. Jon, d. 7. Sigrid, e. 7. Geyr.
- b. 3. Hulda, c. 3. Christin, d. 3. Cecil Gudmundsdøtre videt ey at have været gifte eller født Børn.
- c. 3. Gudrun Gudmundsdatter * Sigurd Helgassen, Präst til Hellne.
- a. 4. Gudmund Sigurdssen.
- j. 2. Gudrid Lihugadatter * Gudmund Jonsen, havde 1 Datter:
- a. 3. Gudrun * Benedict Pedersen, Präst, havde 2 Børn:
- a. 4. Audun Benedictissen.
- b. 4. Gudrun * Jon Haldorsen, Präst til Thingvalle. Deres Datter
- a. 5. Sigrid Jonsdatter * Torse Erlendsen til Hvol. Deres Datter

- a. 6. Gudfinna Torfedatter * Hr. Haldor Finnssen, nu
verende Prost og Præst til Hitardal, v. iøfra
B. d. 3. & 4.
- k. 2. Ingebjörg Illbugadatter * Wigfus Torfessen, havde 2 B.
a. 3. Thord Wigfussen * Gudrun Jonsdatter.
b. 3. Cecil Wigfusdatter.
- i. 1. Gudrid Arnedatter (den yngre).
- * 1605 Thorsten Magaußen, en berømmelig Sysselmand, som ned-
stammede fra den sidste Catholske Biskop Jon Aresen. De
havde 6 Børn, som her følge.
- a. 2. Magnus Thorstensen à Solherum, Langretesmand, 2 gange
gift.
- * Gudrun Teitsdatter, med hende 1 Søn.
- * Gudrun, Præst Jon Sigurdens Datter, med hende 7 Børn.
a. 3. Thurid Magnusdatter * Magnus Cortson til Arkai, 9 B.
a. 4. Magnus, b. 4. Thorstein, c. 4. Magnus junior,
d. 4. Lidur, e. 4. Cort, f. 4. Valgerdur, g. 4. Halla,
h. 4. Sigurdur, i. 4. Solveig.
- b. 3. Einar Magnussen, c. 3. Jon.
- d. 3. Gudrun.
- e. 3. Katrin Magnusdatter * Thord Bardarson, Præst til Tor-
fastader.
- f. 3. Guðríd * Guðmund Jonssen a Mule.
- g. 3. Christin Magnusdatter * Guðmund Thorderen.
- b. 2. Hakon Thorstensen, Sysselmand i Skaftefells Syssel, og
Tickebæ-Klostrets Forpagter, 2 gange gift.
- * Oluf Teitsdatter døde uden Børn.
- * Gudrun Einarsdatter, med hende 2 Børn:
a. 3. Oluf døde ung.
b. 3. Sigurd Hakonssen * Malmfrid Benedictsdatter.
- c. 2. Einar Thorstensen, Sysselmand i Skaftefells Syssels Ø, Ø.
- * Audbjörg Philipsdatter. Hun var Moder til 10 Børn:
a. 3. Olafur Einarsen, Sysselmand i Skaftefells Syssel, og Kon-
gel. Forpagter, gift med Steinvör, en Datter af den
lærde Hr. Sven Jonssen, Præst til Bard.
- b. 3. Gunnar Einarsen * Ragnhild, Præst Magnus Jonssens
Datter fra Breideholstad.

- c. 3. Jon Einarsen * Alfheid Amundsdatter fra Skogum.
 a. 4. Arne og b. 4. Margret.
 c. 4. Cort Jonsen * Graa Gisledatter fra Niardviig, 2 Børn:
 a. 5. Gisle * N. Sigurdsdatter fra Sandgerde.
 b. 5. Audbjørg * Gudne Sigurdssen, Herreds-Dommer i
 Guldbinge Syssel, har 2 Børn.
 a. 6. Gudni Gudnedatter.
 * Magnus Gudmundsen, Chirurgus.
 b. 6. Ingveldur.
- d. 3. Jon Einarsen, junior.
 e. 3. Sigurdur Einarsen, Langrettemand.
 * Helge, Præst Thord Gudmundsens Datter, 3 Børn:
 a. 4. Jon Sigurdsen * Christin Eivindsdatter,
 b. 4. Gudrid, c. 4. Vigfus.
- f. 3. Thorlever Einarsen, Langrettemand.
- g. 3. Isleifur Einarsen, Sysselmand i Skaftefells Syssel.
 * N. N. havde 3 Børn:
 a. 4. Jon Isleifssen, Sysselmand i Skaftefells Syssel.
 * Thorbiørg Oddsdatter. Deres Datter var
 a. 5. Katrin Jonsdatter * Hr. Jon Bergson, Præst til Kals-
 fesell og Probst i Skaftefells Syssel.
 b. 4. Sigrid Isleiffsdatter * Halldor Poulsen, Præst til Brei-
 debolstad.
- e. 4. Thorun Isleiffsdatter * Hr. Bjarne Thorleifsson, Præst
 til Kalsfæll og Probst i Skaftefells Syssel.
- h. 3. Philip Einarsen * Thorun Jonsdatter.
- i. 3. Thorstein Einarsen.
- k. 3. Thorun Einarsdatter * Ketil Jonsen.
- d. 2. Vilborg Thorskeinsdatter. * Magnus Biarnesen fra Stocks-
 ege. Af deres 7 Børn blev 5 gifstede:
 a. 3. Gudne Magnussen * Oluf, Præst Haldor Ketilsens Dat-
 ter. Deres 5 Børn døde alle unge.
 b. 3. Gadmund Magnussen * Gudrun, Præst Magnus Jons-
 sens Datter af Breidabolstad, havde 4 Børn:
 a. 4. Vilborg, b. 4. Margret, c. 4. Oluf; d. 4. Magnus,
 c. 3. Thorun Magnussdatter * Thorleif Clausen, Præst til
 Utskaler, havde 4 Børn:

- a. 4. Magnus, b. 4. Claus, c. 4. Arne, d. 4. Gudne,
 d. 3. Ingerid Magnusdatter * h̄r. Biarne Hallgrimsen til
 Odde.
 e. 3. Gudrid Magnusdatter * Jon Magnussen.
 e. 2. Arne Thorsteinsen * Ragnhild, Præst Haldor Ketilsens
 Datter.
 f. 2. Gudrun Thorsteinsdatter * Stephen Einersen til Hærges-
 land, havde 7 Barn:
 a. 3. Einar, b. 3. Sigvalde, c. 3. Thorvard, d. 3. Arne,
 e. 3. Katrin, f. 3. Vigdis, g. 3. Christin.
 k. 1. Christin Arnedatter * Magnus Eiriksen. Deres 3 Barn og
 Barnene være ansort tilborn. S. E. g. 1. a. 2.

III. Helge, Bisop Gisle Jonsens ældste Datter, gift 1565.

- * Erasmus Willadsen, fød i Jylland, kom ung til Æeland, blev først
 Præst til Garde paa Alplanæs, derifter til Odde, og siden Breidehol-
 stad, begge i Skalholts Stift og regnede blandt Hoved-Kaldene. De-
 res sammenavlede 11 Barn gjorde denne Syde til en sive Stam-Fader
 i Æeland.
 a. 1. Povel Egasmussen, først Præst til Hole i Areppum, siden Præst
 ved Domkirken i Skalholt.
 * Haldore Arnedatter fra Grin-hætte. Deres 6 Barn være:
 a. 2. Erasmus Povellen succederede sin Fader i Hole.
 * Gudrun Magnusdatter, 3 Barn: Katrin, Povel, Haldore,
 b. 2. Magnus Povelsen, Præst til Kalsfjord.
 * Gudrun Magnusdatter fra Høf, havde 6 Barn:
 a. 3. Povel Magnussen * Oluf Gudmundsdatter.
 b. 3. Wigfus, c. 3. Nicolaus, d. 3. Christin.
 e. 3. Haldore Magnusdatter * Oddur Magnussen.
 f. 3. Gudrun Magnusdatter * Thord Thorsteinson, Præst til
 Villingaholt.
 c. 2. Gudni Povelsdatter * Thord Gudmundsen, Præst til Kalsfjord
 fell paa Side, havde 6 Barn:
 a. 3. Gudmund Thordsen * Christin Mægnusd. fra Arbaa.
 b. 3. Povel Thordsen blev Præst, efterlod ingen Barn.
 c. 3. Hogne Thordsen.

- d. 3. Gudlaug Thorsdatter * Thorley Arnesen, Probst og Præst til Kalfsell, havde 2 Børn:
- a. 4. Thord Thordlevssen, Kongel. Forpagter.
 - * Steinun Erlandsdatter fra Melstad, havde 2 Børn:
 - a. 5. Biarne og Elen. - b. 4. Biarne Thorlevssen succederede sin Fader, og var Probst i Skafstells Syssel.
 - * Thorun Isleifsdatter. De havde 5 Børn:
 - a. 5. Thorun Biarnedatter * Gudmund Sigurdsen, Sysselmand i Skafstells Syssel. Havde 2 Børn:
 - a. 6. Ingebiörg gift med vice Laugmand Eggert Olsen.
 - b. 6. Helga Gudmundsdatter. - b. 5. Thorleif Isleifssen succederede sin Fader til Kalfselb, siden Præst til Reikholz, og Probst i Borgesfjords Syssel.
 - c. 5. Christlin Isleifsdatter * Boge Bendiæsen.
 - d. 5. Jon, e. 5. Sigurd døde ugifte.
- e. 3. Christin Thorderdatter * Oddur Eyolfsen, Præst paa Vestmannæ.
- f. 3. Johann Thorderßen, Præst til Vangardæle.
- * Svanborg Gudmundsdatter. Deres 3 Børn vare:
 - a. 4. Povel, b. 4. Vigfus, c. 4. Gudrun. u. sup. - d. 2. Katrin Povelsdatter * Gunnlaug Philippusen.
 - e. 2. Helge Povelsdatter var 2 gange gift:
 - * Torte Erichsen, en fornem Proprietair til Keldum, uden Børn.
 - * Gunnlaug Sigurdsen, Præst til Saurbæ i Badle Syssel, i Son:
 - a. 3. Sigurd Gunnlaugssen, Præst til Tonglebacke.
 - * Gudrun Biarnedatter. Deres eneste Datter var
- a. 4. Thorgerdur Sigurdsdatter * Illuge Jonsen a Næs i Høsde Hverv, havde 6 Børn.
- a. 5. Skule Illugesen, Præst til Modruvalle Kloster.
 - * Helge Thomasdatter. Deres Børn ere 2,
 - a. 6. Thomas Skulesen, nu værende Præst til Saurbæ i Badle, gift med Alfheid Einersdatter.
 - b. 6. Thurid Skaledatter * Svend Haldorsen.
- b. 5. Jon, c. 5. Haldora, d. 5. Helga.
- e. 5. Sigurdur Illugason, hans Son:

- a. 6. Jon Sigurdsen, nu Præst til Ingialdhool.
 f. 5. Margret Illugadatter * Peder Jonson. Deres 2. B.
 a. 6. Jon Pedersen, Chirurgus i Holum Stift.
 b. 6. Peder Pederten.
- f. 2. Gudlaug Povelsdatter * Hr. Ketil Jorundsen, lange Hører i Skalholts Skole, siden Præst og Præst til Hvam. Havde 3 Barn:
- e. 3. Povel Ketilsen succederede sin Fader, siden Præst til Stades stadt, gift med Elen Biørnsdatter, havde 3 Barn:
 a. 4. Povel Povelsen, som da han skulde succedere sin Fader, faldt i Melancholie.
 b. 4. Ketil Povelsen boede paa Dønnstadar.
 c. 4. Bodvar døde af Kopperne 1707.
- b. 3. Gudrun Ketilsdatter * Magnus Jonsen, Præst til Kvænabrecke, men blev for Hørerie dømt fra Embedet, blev dog siden Sysselmaud i Dale Syssel, døde 1684, havde 3 Barn.
- a. 4. Arne Magnussen fød 1663 paa Kvænabrecke i Dale Syssel, blev Student 1683, rejste udenlands til Tyskland 1694, blev Professor Antiquitatum Danic., 1697 Kongel. Archiv Secretair og omsider Assessor i Consistorio, 1721 blev Bibliothecarius ved Academiet Bibliotheek, døde 1730 den 7de Januaris, og testamenteerde alle sine fra Gædebranden 1728 overblevne Manuscripter til Academiet Bibliotheek i Kjøbenhavn, saa og 10000 Rigsdaler til 2 Islandse Studentere, som studere Antiquiteter, og til at lade trykke af gamle Hæster for. Hans Frues Navn var Mette Fischer, en meget riig Enke, som han 1708 holdt Bryllup med i Kjøbenhavn. See om ham Hofmanns Fundat. T. I. p. 212 og 275. Hafn. Hodier. p. 286. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 573—76.
- b. 4. Magnus Magnussen, Præst til Hvam og Provst i Dale Syssel, fik Venrebrev paa Veelstad, med hvilke forinden han kunde obtainere det.
- * Sigrid Jonsdatter, (Søster til den berømte Historicus og Juris-Consultus Poul Jonsen Widalin, som var Lang-mand

- 2226
- mand for Sonden og Østen, og døde 1727). See heretter Arngrim Jonssens Slægt-Register, hvor deres Born og findes:
- a. 5. Hr. Jon Magnusen først Præst til Setberg, og siden til Selvogs Kald. Har Born.
 - b. 5. Magnus Magnusen.
 - c. 5. Thord Magnusen døde udenlands.
 - d. 5. Astrydur Magnusdatter * Hr. Thorarin Jonsson, Probst ud i Dale Syssel, havde 1 Son:
 - a. 6. Hr. Arne Thorarensen, Præst til Seltarnarnes Meenigheder.
 - c. 4. Jon Magnusen blev Præst til Hjartdalholt, men før Leyermæld domt fra Embedet, dog blev han siden Sysselmand i Strand Syssel, som han siden også mistede. See hans Skrifter i Worms Lexicon.
 - * Christin Jonsdatter, (Søster til bemeldte Augmond Widelin), med hende 1 Datter, foruden hans naturlige Son.
 - a. 5. N. Jonsdatter * Thorslak Biørnson, Longrettesmand.
 - b. 5. Snorre Jonsson var først Høyer, siden Aector ved Holum Stole, endelig Præst til Heigefeld, og Probst i Snæfells Syssel.
 - * Christin Thorlaksdatter, havde 5 Born:
 - a. 6. Gunlaugur Snorreson, nu varende Præst til Heigefeld, gift med Ingebjørg Gisledatter.
 - b. 6. Gisle Snorresen, Probst i Rangarvalle Syssel og Præst til Odde, gift med Margret Jonsdatter.
 - c. 6. Jon Snorresen, Sysselmand i Skagfjords Syssel.
 - * Gudrun Skuledatter.
 - d. 6. Rosa. e. 6. Helge.
 - c. 3. Haldora Ketilsdatter avlæb ingen Born.
 - b. 1. Gisle Erasmussen * Katrine Asmundsdatter fra Sterelsholm.
 - a. 2. Katrin Gisledatter * Nicolaus Thormodsen, Kongel. Forpagter af Kielkast-Kloster. De havde 4 Born:
 - a. 3. Biørn Nicolaisen * Ingur Thorsteinsdatter.
 - b. 3. Margret Nicolaidatter * Biørn Jonson til Stadarsell, Herreds Dommer i Dale Syssel, havde 1 Datter:

- a. 4. Katrin Biörnsdatter gift 1703 med Gisle Jonsen Wigfusius til Masahlid, døde 1715. See foran C. b. 2.
- c. 3. Holmfrid Nicolaidatter * Belle Gudmundsen, Kongelig Forpagter af Skride Kloster og Søsselfmand i Mule Syssel.
- d. 3. Gudrun Nicolaidatter * Haldor Eiriksen, Præst til Eidaesler.
- a. 4. Höskaldur Haldorsen, havde saet Venrebrev for Mule Syssel, men faldt i uftendelig Sygdom, døde uden B.
- b. 4. Eiric Haldorsen.
- c. 4. Elen Haldorsdatter * Arne Alfsøn, Præst til Eidaer, 1 Datter:
- a. 5. Groa Arnedatter * Hallgrím Jonssen Thorlacius, Søsselfmand i Mule Syssel. See Biskep Gudbrand Thorlackens Slægt-Register.
- d. 4. Ragnheid Haldorsdatter * Gisle Gislesen, Præst til Desarmyre, havde 2 Barn:
- a. 5. Halldor Gislesen succederede sin Fader.
- b. 5. Arne Gislesen.
- c. 1. Christin Erasmusdatter.
- d. 1. Marin Erasmusdatter døde i Ørselfeng 1607 den 14de April efter hendes 6te Barn med Snorre Asgeyrson.
- a. 2. Sigurd Snorresen, Præst til Hrafnsegg, gift med Dys Biarnedatter fra Selardal.
- b. 2. Erasmus Snorresen, Præst til Skumstader, var 2 gange gift, og avelde en Deel Barn.
- c. 2. Helge Snorredatter * Einar Sigurdsen, Prost i Strand Syssel, og Præst til Stad i Steingrimsfjord. De havde 4 Barn:
- a. 3. Asgeyr Einarsen, Præst til Trøllatunga, gift med Sigrid Biörnsdatter, 6 Barn:
- a. 4. Einar, b. 4. Sigurd, c. 4. Snorre, d. 4. Biørn, e. 4. Solveig, f. 4. Helga.
- b. 3. Magnus Einarsen, blev Præst til Stad i Steingrimsfjord.
- * Gudrun Haldorsdatter, havde 2 Barn:
- a. 4. Andreas, b. 4. Haldor Magnussen, Capellan hos sin Fader.
- c. 3. Arne Einarsen blev tvende gange sat fra Præste-Embedet.
- * Gudrun Biörnsdatter. Deres Son Biørn.

- d. 3. Teitur Einarsen, Præst i Vitre, gift med Thore Arnfinnssdatter, 8 Børn:
 Sigurd, den ældste, Sigurd den yngste, Haldora, Sigrid, Holmfrid, Sigrid den yngste, Gudrun, Arnfinn. Her merkes:
- a. 4. Sigurd, den yngste, Teitursen * Torun Sivertsdatter, en Datter-Datter af Orm Wigfusson. See foran II.
 g. 1. e. 2. e. 3.
- b. 4. Sigrid Teitsdatter, den ældre, gift med Jon Sigurdsen.
 c. 4. Sigrid Teitsdatter, den yngre, gift med Gudmund Sigurdsen, som var ældste Broder til næst forbenevnte Jon og Thorum.
- e. 3. Maren Einarsdatter * Gudmund Gislessen, havde 2 Børn:
 a. 4. Sigurd Gudmundsen, Præst til Teigs, gift med Gudrun Arnedatter.
 b. 4. Anna Gudmundsdatter * Gudmund Vigfussen fra Kjelæk, see foran I. E. g. 1. a. 2. b. 4. Deres Son:
 a. 5. Asmund Gudmundsen.
- f. 3. Sigtrud Einersdatter * Jon Loptson, Præst til Hvols ud i Saurbai. Deres 2 Børn var:
 a. 4. Arne Jonsson, succederede sin Fader, gift med Ingebiorg, Laugmand Magnus Jonssens Datter. Deres 1 Son var:
 a. 5. Olafur Arneleyn var nogen Tid Amtmand Lafrentz lens Guldmægtig, blev siden Bardestrands Sysselmand.
 * Haldore Teitsdatter.
- b. 4. Jon Jonsson, Præst til Miklholt, siden til Stadestad, 4 Børn.
 a. 5. Olafur Jonsson, b. 5. Sigtrud Jonsdatter, hendes Son
 a. 6. Biarne Jonsen, nu værende Præst til Molesell.
 c. 5. Gudrun Jonsdatter * Jacob Eriksen til Budum, 3 B.
 a. 6. Haldor Jacobsen, Sysselmand i Strande Syssel.
 * Astrid Biarnedatter.
- b. 6. Jon Jacobsen, Sysselmand i Vadle Syssel.
 * Sigrid Stephansdatter.

- c. 6. Christin Jacobsdatter * Arne Sigvardsen, nu værende Præst til Breidebostad a Ekgestrond.
- d. 5. Helga Jonsdatter * Sven Gudlaugsen, Præst til Helgne, 2 Børn:
- a. 6. Gudlaug Svenson, nu værende Præst til Kyrkiaabohol, og Prosti i Bisfjords Norder Deel.
 - b. 6. Jon Svenson, nu værende Præst til Garpsdal.
- g. 3. Gudrun, h. 3. Potun, i. 3. Ingan døde unae.
- d. 2. Gudrun Snorredatter * Jon Sigurdsen, Præst til Breidebostad, uden Børn.
- e. 2. Gudrun den yngre, gift med Jon Bergson, Præst til Eliotshlid, boede paa Viere, havde 5 Børn:
- a. 3. Henric Jonsen, mistede det Præstelige Embede for Leyersmaal.
 - b. 3. Sigurd Jonsen, Præst til Eyre i Sydlefjord, efterlod ingen Børn.
- c. 3. Christin * Arne Arnoddssen fra Verianæs.
- d. 3. Marin Jonsdatter * Jon Vigfusen
- e. 3. Bergur Jonslen * Bergliot Hallsdatter.
- f. 2. Gudlaug Snorredatter, gift med Laugretteemand Palme Heinrichsen til Barmalek. Deres 3 Børn:
- a. 3. Hentie, b. 3. Marin, c. 3. Andiis.
- e. 1. Thordys Erasmusdatter * Thorleif Asmundsen, junior, havde 4 Børn:
- a. 2. Asmund Thorleifsson * Ulsa Ejulfsdatter, uden Børn.
 - b. 2. Jon Thorleifsson * Astrid Gudmundsdatter, havde 5 Børn:
 - a. 3. Gudmund Jonsen * Christin Biørnsdatter, havde 2 Børn:
 - a. 4. Jon, b. 4. Biorn.
 - b. 3. Valgerdur Jonsdatter * Kloing Ericksen.
 - c. 3. Gudmund junior, d. 3. Stephen, e. 3. Sigrid,
 - f. 3. Holmfrid.
- c. 2. Thorgerdur Thorleifsdatter døde uden Børn.
- d. 2. Emerentiana.
- f. 1. Gudrid Erasmusdatter * Biorn Gudmundsen. De havde 2 Børn:
- a. 2. Helga Biørnsdatter * Gissur Gislason a Lækiarbotn. Deres Son
 - a. 3. Thomas Gissurssen,

- b. 2. Astrid Björnsdatter * Stephan Thomassen, uden Børn.
 g. 1. Gudlaug Erasmusdatter * Thord Magnussen, uden Børn.
 h. 1. Christin Erasmusdatter * Povel Sigmundsen.
 i. 1. Helge Erasmusdatter * Ógmund Sigmundsen.
 Hr. Erasmus Willadsen i andet ægteskab med Thorun Thorolfsdatter, 2 Børn:
 k. 1. Margret Erasmusdatter * Arne Ejolfsen fra Saarbai, havde
 1 Datter:
 a. 2. Solveig Arnedatter * Amund Thormodsen, havde 7 Børn:
 a. 3. Cort Amundsen, havde studeret i København, blev Højer
 i Skalholts Skole, døde uden Børn.
 b. 3. Povel Amundsen, (den ældste) blev Præst til Kolfsreupstad
 og Probst i Mule Syssel, gift med Thorun Gudmunds-
 datter fra Kaldun, havde 4 Børn:
 a. 4. Biörn, b. 4. Amunde, c. 4. Torfe.
 d. 4. Gudmund Povelsen succederede sin Fader, og blev gift
 med en Datter af Povel Högnessen til Valtchiostad og
 Thorun Stephensdatter fra Vallenes, 3 Børn:
 a. 5. Povel Gudmundsen, Præst til Kirkebæ, og Probst i
 Mule Syssels Norder Del.
 b. 5. Thorun Gudmundsdatter * Peder Thorsteinsson,
 Sysselmand i Mule Syssel, har 3 Børn:
 a. 6. Gudmund, adjungeret sin Fader i Embedet.
 b. 6. Biörg * Guttorm Hiortleifsen, Sysselmand.
 c. 6. Holmfrid Guttormsdatter.
 e. 5. Holmfrid Gudmundsdatter.
 c. 3. Povel Amundsen, (den mellemste), Kongel. Forpagter af
 Kirkebæ Kloster, gift med Thora, Datter af Biörn Snæ-
 björnsen, Præst til Stabestad, havde 1 Datter.
 a. 4. Thorun Povelsdatter * Biörn Jonsen Thorlacius, Præst
 til Garde og Bessiestad, og Probst i Guldbringe Syssel.
 d. 3. Povel Amundsen, (den yngste), gift med Gudrun Ha-
 konsd. fra Vatnshorn.
 e. 3. Arne Amundsen var Capellan hos Hr. Biörn Snæbjörnsen,
 og tog til øgte hans Datter Thorbiorg, blev siden Præst
 til Setberg. De avlede 2 Sønner:
 a. 4. Amund Arnessen, Hospitals Forstander til Eyre, døde
 1707.

b. 4. Biörn Arnessen.

f. 3. Högne Amundsson * Thorun Torsedatter fra Gaulverihai.

g. 3. Alfheid * Jon Einarson, deres Barn Arne, Margret,
Cort. v. supra.

l. 1. Helga Erasmusdatter, den yngre, gift med Eric, Præst Arne
Gislessens Son.

IV. Vilborg Gisledatter, var Bisshop Gisle Jonssens anden Datter, hun
var den som figes at have været trolovet med Hr. Bisshop Gudbrand
Thorlakssen, men nægtede ham, da det skulde gialde, hun var fra
den Tid meget melancholisch, hvilken Svaghed sorplantedes og paa en
Deel af hendes Descendenter.

* Thorvard Thorolfsen fra Sudur-Reikum. De havde 5 Barn:

a. 1. Erlendur Thorvárdsson * Katrin Ejnersdatter, havde 8 Barn:

a. 2. Thord Erlendursson * Ingebiorg Erichsdatter, havde 1 Son:

a. 3. Isleifur Thordsson * Anna Marcusdatter fra As, havde
1 Son:

a. 4. Einar var Laugrettesmand, gift med Christin Biarnedat-
ter.

b. 2. Vilborg Erlendurdatter * Sigfus Egilsson, som var Nec-
tor ved Holm Skole ved Aar 1640, siden Præst ved Dom-
stolen, (om ham taler Hr. Siberus Idea-Hist. Liter. Island.
p. 201. 209).

c. 2. Gudrun Erlendurdatter * Jon Thorsteinson, Præst.

d. 2. Einar Erlendursen * Gunnhild Jonsdatter.

e. 2. Thorvard Erlendsen * Solveig Magnusdatter fra Saurbai a
Kialær.

a. 3. Torfe, b. 3. Gisle, c. 3. Gudmund, d. 3. Erlendur.

f. 2. Gudrun junior, g. 2. Arnbiorg.

h. 2. Oluf Erlendsdatter * Sigurd Nupson fra Escuberg, 5 B.

a. 3. Thorleif til Escuberg, Laugrettesmand.

b. 3. Sniolaug Sigurdsdatter, 2 gange gift.

* Jon Thomassen fra Kirkibool. Deres Son Thomas døde
ung.

* Vilhelm Jonsen, Laugrettesmand, ved ham 2 Barn:

a. 4. Jon Vilhelmsen døde 1707 uden Barn.

- b. 4. Helge Vilhelmssen * Groa Gisledatter fra Marvik; han døde 1707 uden Børn.
- c. 3. Thorun Sigurdsdatter * Snæbiörn EinerSEN, Præst til Vindaas.
- d. 3. Thorun, den yngre.
- e. 3. Gudrun Sigurdsdatter * Jon Magnussen.
- b. 1. Magnus Thorvardssen * Thore Sivertsdatter fra Einerños, havde 8 Børn:
- a. 2. Thoryard Magnusson * Gudni Gunnarsdatter fra Gilsbacke, 3 Børn:
- a. 3. Gunnar Thorvardsen.
- b. 3. Magnus Thorvardssen blev Præst, men faldt i ukendelig Sygdom, engang da han prædikede.
- c. 3. Thore Thorvardsdatter * Hr. Audun Benedicksen fra Hest.
- b. 2. Sigurd Magnusson ** Ingeborg Biörnsdatter fra Øx, og Ingeborg Ormsdatter. Deres Børn ere 5.
- a. 3. Magnus, b. 3. Biörn, c. 3. Audun, d. 3. Vilborg,
- e. 3. Gudrid.
- c. 2. Thurid Magnusdatter * Olaf Thomasson a Skogarnæs i Miklaholts Herred.
- d. 2. Christin Magnusd. * Nicolaus EinerSEN fra Thingnæs.
- e. 2. Gudrun Magnusd. * Jon Benedixsen a Langholt, 3 Børn:
- a. 3. Asbiörn, b. 3. Sigrid.
- c. 3. Gudrun Jonsdatter * Jon EinerSEN fra Thingnæs.
- f. 2. Vilborg, g. 2. Thorun, avlede ingen Børn.
- h. 2. Gudrun Magnusdatter (den yngre), gift med Peder ArneSEN, 5 Børn:
- a. 3. Groa, b. 3. Thora, c. 3. Vilborg,
- d. 3. Gudrun, e. 3. Arne.
- c. 1. Gisle Thorvardsen, ham overfaldt en ukendelig Svaghed, og blev til sidst borte, at man ej kunde finde ham.
- d. 1. Christin Thorvardsdatter * Jon VigfusSEN, uden Børn.
- e. 1. Thord Thorvardsen.

V. Gudrun Gisledatter, Bisshop Gisle Jonsens yngste Datter,

* Gisle Svendsen, som lange forestod Skalholts Bispestoels Administration, samt Herretøddommer Embedet i Arnæs Søssel. Af deres 4 Børn var 2 som forplantede Stammen:

a. 1. Gudmund Gisleszen, Præst til Gaulveriabat.

* Anne Thorlaksdatter, Moder til 7 Børn:

a. 2. Salvör Gudmundsdatter * Biarne Sigurdßen fra Stockseyre.
Deres Børn vare 6.

a. 3. Thirlak Biarnessen, Præst til Helgesell, uden Børn.

* Oluf, Datter af den lærde Præst til Staberstad, Gudm. Einessen.

* Helge Benedixdatter.

b. 3. Marcus Biarnessen * Gydrun Torsedatter, som var Søster
til den store Antiquarius, Historiographus og Assessor Consistorii, Thormodus Tortæus, som døde A. 1719 i
hans 83de Aar. (v. Worms Lexic. T. II. p. 503.)

4 Børn:

a. 4. Gudrid Marcusdatter * Hans Willumsen Londemann,²⁴
som nogen Tid var Sysselinand i Arnæs Syssel, blev
derefter i sit Fæderland Tolder i Præstø, han blev
siden gift med Sidzel Brödsdatter, som 1705 d. 18de
Febr. tog Livet af sig selv, men nog dog Sacramentet
inden hun døde. Ved dette sorgelige Uen skrevet ad-
skillige Troste-Breve og Sorge-Bers, blant hvilke
Mag. Mørtens Keenberg, den Tid Provst paa Moen,
som kalder ham Svoger og nævner hans Navn Geert
Willumsen, Prinds Georgs Amtskriver og Rides-
ged over Wordingborgs og Hjønshoveds Amter. Af
deres Børn var

a. 5. Edvard Londenian, fød 1680 d. 5te Jul. i Island,
efter adskillige Embeder blev han 727 Prof. Philo-
los., 1732 Lector Theol. i Bergen og Confessorial-
Raad, 1735 Assessor i Høyeste Ret, fil. Bisops
Character, og 1749 nobiliteret med Navn af Ros-
senkrone, han døde omrent 1750, var 2 gange
gift.

* Maria Elisabeth Wielande.

* Gr. Anne Christine Nyegaard, som ved et fort Egteskab
med Bisep Müller i Bergen blev Enke 1731.

Ovenmedte Gudrid Marcusdatter er altsaa Stamme-Moder
til den ved det Sachsiske Hof nu værende Danske Envys
Hr. Cammerherre Baron af Rosserne. b. 4.²⁵

- b. 7. Thorstein Ørde Student i København.
 c. 7. Guðmund.
- b. 4. Salvör Einarssdatter * Arne Haldorsen, Præst til Rønne,
 3 Børn:
- a. 5. Sigrid Arnedatter * Frantz Ibsen, en dansk Mand,
 som succederede sin Svigersader. Havde 4 Børn:
 a. 6. Arne blev Faderens Capellan og Successor.
 b. 6. Ibe. c. 6. Marin.
- d. 6. Thord * Thorbjorg Oddsdatter, deres Søn
 a. 7. Thorklak Thordssen blev Præst til Grimsøe.
- b. 5. Gudrun. c. 5. Grimur blev Døgn til Modruvalle
 Kloster.
- e. 4. Holmfrid, d. 4. Gudrun, efterlod ingen Børn.
- b. 2. Gudlaug Guðmundsdatter * Torfe Erichsen til Keldum. De
 mistede 10. Børn alle unge, een Søn levede:
- a. 3. Guðmund Torfesen * Valgerder, (Datter af Laugmand
 Halldor Olafsten), de havde 4 Børn:
- a. 4. Jon Guðmundsen druknede 1681.
 * Helge Sigurdsdatter fra Stocksgade. Deres Barn Oddni.
- b. 4. Torfe Guðmundsen * Christin, Datter af Jon Vigfus-
 sen den ældste og Karen Erlandsdatter.
- c. 4. Gudlaug Guðmundsdatter, gift med Closterholder Ód-
 dur Jonsson til Reynestad, Bisop Magnussens Mor-
 Gader. (See Bisop Guðbrandssens Slægt-Register.)
- d. 4. Thorun Guðmundsdatter, gift med Hr. Povel Amunds-
 sen, Præst til Koifreystad og Provst i Mule Øyssel.
 See foran III. k. 1. b. 3, hvor deres Børn ere an-
 forte.
- e. 2. Helga Guðmundsdatter * Arnor til Ændverdarnæs, 4 Børn:
- a. 3. Jon Arnarsson * Thorgerdur Oddsdatter, Hr. Odd Ste-
 pensens, Præst til Gauveriabai. See foran I. b. 1.
 d. 2. a. 3.
- b. 3. Magnus Arnarson * Guðni Torfedatter fra Hslid.
- c. 3. Gudrun Arnorsdatter ** Nicolaus Vigfusßen og Erlend
 Biarnesen a Alum, uden Børn.
- d. 3. Borghild Arnorsdatter * Gudne N-søn, havde 2 Børn:
 a. 4. Helge. b. 4. Torfe.

- d. 2. Magnus Gudmundsen * Gudrun N-Datter, havde 3 Børn:
 a. 3. Thurid Magnusdatter * Einar fra Holme.
 b. 3. Solvör * Gunner Jonssen fra Hvam a Lunde, havde 9 B.
 a. 4. Magnus. b. 4. Vigfus. c. 4. Thorgerdur.
 d. 4. Asdus. e. 4. Geyrlaug. f. 4. Salvör.
 g. 4. Margret Gunnarsdatter * Thorstein Asmundsen fra
 Store Vollum.
 h. 4. Thorbiörg Gunnersdatter ** Jon Valdefsen a Solhei-
 mum, og Illuge Einarsen, Bisshop Skulessens Bro-
 der-Søn.
 c. 3. Gudrun Magnusdatter * Thorolf Gudmundsen, 5 B.
 a. 4. Magnus, døde uden Børn. b. 4. Brynjolfur.
 c. 4. Gudmund Thorolsen * Ingebiörg, Præst Gisle Thor-
 oddens Datter fra Snarfs-Stad.
 d. 4. Gudmund. e. 4. Vigfus.
 e. 2. Gisle Gudmundsen * Christrun Erichsdatter fra Keldum,
 3 Børn:
 a. 3. Erich Gisleszen * Anne Jonsdatter.
 b. 3. Gudmund Gisledøn * Gudrun, Præst Jon Povellsens
 Datter fra Vogshusum i Selvig, 5 Børn:
 a. 4. Gisle Gudmundsen * Hallbere Biørnsdatter.
 b. 4. Ormur. c. 4. Björn. d. 4. Halldore. e. 4. Gudrun.
 c. 3. Vilborg Gisledatter * Biarne Jonsen a Hæl.
 d. 3. Katrin Gisledatter * Jon Olafsen fra Budarhvol, 6 B.
 a. 4. Helge. b. 4. Evert. c. 4. Biörg. d. 4. Holmfried.
 e. 4. Ingum. f. 4. Ingveldur.
 e. 3. Solvör Gisledatter * Sigurd Hallßen, 3 Børn:
 a. 4. Jon. b. 4. Anna. c. 4. Gisle.
 f. 2. Gudmund Gudmundsen døde ugift.
 g. 2. Biarne Gudmundsen døde ugift udenlands.
 b. 1. Biarne Gislesøn var Præst paa Sønder-Landet, 2 gange gift.
 * Katrin Haldorsdatter fra Tichvehai Kloster, med hende 1 Søn:
 * Haldore Olafsdatter var uden Børn.
 a. 2. Gisle Biarnesen, Præst i Grundavik, gift med Gudrun Po-
 velsdatter fra Holme. De havde 7 Børn:
 a. 3. Jon Gisleszen var gift og avlede 2 Børn:
 a. 4. Jon. b. 4. Ejolfur.

b. 3. Olafur Gislesen assat fra Preste-Embedet for Leyermaal,

I Son:

a. 4. Gisle Olafsen, Langretesmand i Nere Niardvik.

* Gudbiörg Jonsdatter, havde 6 Barn:

a. 5. Hr. Olafur Gislesen, fød 1692 den 17de Febr., blev
Prest 1717 og Proost i Arne Syssel 1724, forflyttet til Oddi Pastorat 1726, og blev Proost i Nan-
gervalle Syssel, derefter Bisrop i Skalholts Stift,
og havde aldrig været uden for sit Fædreland, for han
1746 drog til København, hvor han 1747 den 23de
April blev inaugureret, han døde 1754 i hans 63de
Aar.

* Frue Margret Jacobsdatter, og havde 3 Barn:

a. 6. Hr. Gisle Olafsen, nu værende Prest til Kalba-
darnæk.

b. 6. Hr. Thorkild Olafsen, nu værende Holums Dom-
kirke-Prest, gift med Ingegerdur, (Datter af
Langmand Sven Sølvelsen.) Deres Son

a. 7. Sølve Thorkildsen.

c. 6. Gudrun Olafsdatter døde ung.

b. 5. Gudrun Gisledatter * Halfdan Nicolaisen, Prest,
boede paa Hest.

c. 5. Gudrid Gisledatter * Jon Jonsen a Latalæte.

d. 5. Jon Gislesen * Valdis Gudmundsdatter, I Datter.

a. 6. Groa Jonsdatter.

e. 5. Jon Gislason, junior.

f. 5. Groa Gisledatter * Cort Jonsen a Kirkehol, 4 B.

a. 6. Audiorg Cortsdatter * Gudne Sigurdien.

b. 6. Thorum * Runolf Sigurdien a Sandgerde.

c. 6. Solveig * Thorvard EinerSEN a Bræutarholt,

d. 6. Gisle * Ingveld Sigurdsdatter fra Sandgerde.

c. 3. Biarne Gislesen.

d. 3. Sigurd Gislesen * Gudbiörg Haldorsdatter, 3 Barn:

a. 4. Jon Sigurdsen blev gift, opholdt sig i Hasnes.

b. 4. Gudrun * Kunolf Svensen paa Stafnæs. En Son

a. 5. Sigurd Kunolfsen.

c. 4. Gudlaug Sigurdsdatter * Gisle Illugesen. En Datter

- a. 5. Gudlaug Gisledatter.
 c. 3. Katrin Gisledatter * Vigfus Oddsen, Præst til Væ, 3 B.
 a. 4. Biarne. b. 4. Arnor. c. 4. Ingebiorg. v. fupr.
 f. 3. Gudrid Gisledatter * Helga Jonsen, 3 Børn:
 a. 4. Jon Helgelsen * Cecil Biarnedatter.
 b. 4. Gudrun Gisledatter * Biarne Biarnesen, Broder til
 nest forrige Cecil.
 c. 4. Oddbiörg.
 g. 3. Ingvoldur * Sumarlidé Ormsen, Præst, 7 Børn:
 a. 4. Sigurd. b. 4. Thorleif. c. 4. Ormus. d. 4. Helga,
 e. 4. Bergslot. f. 4. Magnus. g. 4. Ingerid.
 c. 1. Svein Gislesen * Gudrun, Stephen Gunnersens Datter.
 d. 1. Thurid Gisledatter.

Dette her ansorte vidtslægtige Slægt Register bestaaer af 4 Amtmænd,
 15 Laugmond, 18 Laugrettermænd, 58 Sysselmand, 7 Proprietærer, for-
 nden en Deel andre Embedsmænd, saasom Bispestolens Forstander, Kloster-
 holdere, Laugtings-Skrivere &c., af Geistlige er herudt ansorte 12 Bisper,
 242 Provster, Præster og Capellaner, 12 Rectorer, foruden Professor Arnas
 Magnæus, den uforglemelige Belgjøren af Kiebenhavns Universitet, saa og
 den Kongel. Antiquarius og Historiographus Tornodus Torkæus, samt de
 nobiliterede Baroner af Rosenkrone, sed Lundemann, Resten er af Almues
 Folk, som udgjore i alt over 1687 Mennesker. See! til saa mange Slægter
 og Familier blev Frue Christin Mökol Stamme-Moder ved Bisshopen Hr.
 Gisle Jonsen, som har været velsignet med mange og brave Descendenter; saa
 at han blev ey allene roset i sine Dage, men og øret i sine Slægter.
 Sirach 44, v. 8.

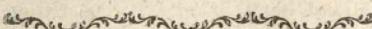

4. Capitel.

Om

Hr. GUDBRAND THORLACSEN,

Biskop over Holum Stift paa Island.

Denne berommelige og af sit Fædernes land høyst fortiente Mand findes blant sal. Hr. Treschows Jubel-Lærere p. 16—20. Men da Hr. Treschow, forleddet af Hr. Torchilii vildfarende Skrift, har indrykket baadeudi Biskop Gudbrands og flere Islandiske Jubel-Lærers Historier adskillige Urigtigheder; saa vil jeg, af hvad Deres H. H. Biskoperne udi Island Aar 1773 mig gunstige har tilsendt, soge hist og her udi denne min Jubel-Lærer Samling at rette og forbedre samme Feystagelser, og bliver da sal. Biskop Gudbrands Historie med hosfoyer Slægt-Register her anført saaledes som folger:

Herkomst Vor store Gudbrands Forældre var Thorlac Halgrimsøn og Helga Jonsdatter. Faderen Hr. Thorlac var først Preest til Stad i Hrutafjord, siden til Staderbacke, og endelig til Lingsøre Kloster. Den catholske Biskop Jon Aressen sendte ham med 16 Bevebnede, i Aaret 1540 omrent, for at angribe Raugmanden Thorleif Povelsen udi sit Huis, og føre ham fangen til Holum. Hr. Thorlac kunde vel ikke oversidde Bispen's Ordre, men med usorrettet Sag kom han tilbage, og havde ej udfort Bispen's uretfærdige Besaling. Herover blev Bispen fortrydelse,

lig,

sig, og i et Skiemte-Digt over Hr. Thorlae falder Bispen ham lad, sandselos og frygtagtig. Men da Hr. Thorlae siden forlod de papistiske Wildfarelser, og blev en evangelist Præst, visede han sig hurtig og aarvaagen i at forrette sit Embede; thi medens han var Præst til Stad, og havde Eyre til Annex, led han sig om Winters Eid ofte see i Dagbrækningen ved Annexet, og havde da gjort til Fods en Reise paa 5 à 6 Mile.

Hans Moder var Helga, Laugmand Jon Sigmundssens Datter, som paa Moderne Side nedstammede fra en i Landet adelig Familie. Hun havde, for hun ægtede Hr. Thorlae, været gift med Krak Hallvardskøn, og med ham avlet 3 Born, Jon, Ole og Biørga, som sees paa Slægt-Registeret.

Gudbrand Thorlaeszen fødte hun Aar 1542 til Staderbacke, Og fødsel, hvor han saavel som til Thingore blev opdragten indtil hans ellevte Aar hos hans Forældre, da han 1553 blev sendt til den i Holm myelig oprettede Skole, hvor han i boglige Kunster paa 6 Aars Eid a) og gjorde saa god Fremgang under den fra Danmark didkomne Rector Laurentius, at han 1560 blev dimitteret, og strax blev af foranførte Jubel-Lærer Bislop O. Hialkessen anstalten til Hører ved samme Skole, hvor han tente i 2 Aar, ders efter drog til Københavns Hoy-Skole, og som der endnu ey var stiftet det Kongelige Communitet, saa nod han fri Kost hos Professorerne, men i sær hos Professor Povel Madsen og D. Niels HemmingSEN, dog hos forstbemeldte kun en kort Eid b); thi han blev

Drager til
Academiet.

a) Hr. Treschow beretter, at han af Faderen blev hjemme opstillet indtil han 1561 blev sendt til København.

b) Hist. Ecol. Island, T. III, p. 369 siger: Gratuita Professorum, maxime

blev Bisshop i Ribe og dertil ordineret den 1ode May 1562. Men af D. Niels Hemmingesen, som havde adelige og andre unge Mennesker i sit Huus, havde og en stor Gave til at lære fra sig og danne unge Mennesker, nad han al faderlig Hjelp og Undervisning.

Bisshop
Rector. Fra Kiobenhavns Academie tog vor Gudbrand Afskeed; forsynet med beste Skudsmaal og kom til sit Fæderneland 1564, og strax traadde han til Skatholts Skoles Rectorat, som just var ledig efter den lærde Syde Erasmus Willatzsen, der var blevet Preest til Garde i Alstanes. Rector Gudbrand forestod dette Embede i trende Aar med megen Berommelse for sig og Nytte for Skolen, og 1567 blev han ordineret til Preest paa Bredeholstad i Westurhoop, hvor han tog sine Forældre til sig, og indrettede der sin Huusholding paa Avlsgaard.

Preest.

Det var omtrent ved denne Tid, da hans Halvbroder Hr. Jon Kraksøn, som da var Preest til Bay paa Raudestrand, opvaagnede sigesom efter en langvarig Sove; Syge og begyndte at erindre den catholiske Bispgotkalks Forfolgelse og uretfærdige

Dom-

xime vero Nic. Hemmingii & Episcopi Pauli Matthiae, quadra vi-
xit, qui ubi cum recte cognoscere coepit, mire ejus ingenio delectatus,
per aliquot annos sustentavit, studiorumque dux & doctor extitit. Er-
det rigtig, at Gudbrand Thorlaesken blev Hører 1560, og i den Te-
nestse forblev i 2 Aar, og det er rigtig at Prof. Povel Madsen blev den
1ode May 1562 ordineret til Bisshop i Ribe, saa veed jeg ikke, hvor-
ledes og hvor lange han skulde have Leylighed og Tid at kende Gud-
brand noye, end sig i nogle Aar at give ham Ophold og at være hans
Studeringers dux & doctor. Det passer sig derfor allene paa D. N.
Hemmingesen, som var og blev i Kiobenhavn al den Tid, Gudbrand
opholdt sig der ved Academiet.

Domme, ved hvilke han med Bold og Uret havde astvunget hans Morfader Laugimand Jon Sigmundsen en Deel Jordegods; Men fordi Sagen havde nu lang Tid lagt i Odale, og mere end 50 Aar upaaatalt henhvilet, saa syntes det forgiveves at opvaekke samme uden en Kongel. Tilladelse og Besaling; thi reiste Hr. J. Kraksen til Danmark, for at soge Hjelp hos Kongen, som al-lernaadigst strax beordrede den Kongel. Besalingsmand paa Island Povel Stigsson, at han noye skulde undersøge Sagens Sammenhæng, og derudi kiende og domme efter Lovenes Forfriſt.

Povel Stigsson, som meget ves forud saae denne Sags store og vigtigste Paafolge, vilde gaae en Middel-Bey saaledes, at Hr. J. Kraksen kunde gaae noget og tilsfredsstilles ved Penge, hvormed Hr. J. Kraksen lod til at være fornøjet, men inden Sagen saaledes kunde bringes til Ende, dode Povel Stigsson, og Contra-Parten benyttede sig af denne Leylighed, og nægtede det giorte Tilbud at afgjøre Sagen med Penge, hvorover Hr. J. Kraksen blev kiæd af videre at forfolge Sagen. Om Hr. J. Kraksen og hans Son, begge Jubel-Lærere, læses herefter.

Vores Hr. Gudbrand, som ey kunde være tient med saas dan Eftergivelse, overlod sit Kald i Breidebolstad samt sine For-
ældres Pleje til en anden Halvbroder Hr. Ole Kraksen, drog Neyser til
Kopenhagen. 1568 til Kopenhagen, klagede over Bispe Gotskalks gamle For-
urettelser, og omstændelig forestillede, hvorledes med den anlagte Sag var tilgaæet formedelst Amtmand Povel Stigløns Dødsfald. Denne allerunderdanigste Ansegning og Forestilling lykkedes nu saa vel, at Kongen befalede den nye Amtmand Christopher Wal-
ckendorph, at han skulde i Sagen kiende og domme en ret og lovlig Dom, hvilket og stede, saasnart han kom til Island, da

Vinter
sin første
Proces.

Sagen blev foretaget og paakiendt til Hr. Gudbrands og Med-
Arvingers Fordele: Dog sodde denne Proces mange og lange
Træter, bekostelige Rejser og Rettergang af sig, som gav Hr.
Gudbrand nok at bestille nesten hans hele Livstid, som herefter
skal ommældes.

Som nu Hr. Godbrand ved Hjemkomst var uden Embede,
Bliver saa tog han 1569 imod det ledige Rectorat c) i Holums Skole
etter Rector, efter Rector Martinus, en dansk Mand, som for Rectoratets
ringe Indkomst ey længere vilde blive i Island d). See den
Kongelige Instrukt til Christoph. Walckendorph, dateret d. 29de
April Ao. 1569. Men ved Holums Skole blev Rector Gud-
brand neppe et Aar, thi da ostbemeldte Jubel-Lærer B. Ole Hial-
lesen, hvis Historie forhen er anført, ved Doden havde ned-
lagt sin Bispe-Stav, forsamledes Stiftets Geistlige, for efter
de Tiders Maade at vælge en Biskop. Fire og tyve Geistlige
voterede paa den catholiske Bispe Jon Aressens, udi B. O. Hial-
sens Historie ved Aaret 1542, p. 73 ommældte Son, Hr. Si-
gurd Jonson, Præst til Grenjadarstader, som og engang tilforn,
neimlig

c) Hos Hr. Treschow er aldeles udeladt at han var Rector ved Holum
Skole, ligesaa hans Rejse til København 1568, og den Proces han
vandt for Ober-Retten under Walkendorphs Präsidio.

d) Udi den Kongel. Instrukt denne Post angaende heber det: „Esterthii
„ Skolemesterne for norden beklager leg med sin vnnderholdinn-
„ ge icke at kunde i biilkommne och i berfore icke lenngre atb willle blif-
„ fue ther paa landet. Tha paa thett att Scolen maa blihue wed-
„ macht holdit och wngdomenn som wdi ferdom och gudsfröchtig-
„ heft skulle optuchtis, icke skol blihue forlommit, Tha haffue
„ wii besallit forscreffne Scolemesters besollinge atb forbedre,
„ och thermed bestille som ligeligt oc rett kannd werre.“

nemlig efter sin Faders Afgang blev af Stiftets Geistlige udvalgt til denne høye Verdighed. De øvrige Geistlige voterede paa Præsten Hr. Biørn Gislesen i Saurbai.

Da disse Vore kom til Hans Majestæts Kong FRID. II. al-
lernaadigste Approbation, blev de stiltiende forkastede, men
Rector Gudbrand fik Kongelig Besaling at komme til Køben-
havn, og paa det Skolen ey Fulde lide Forsommelse ved hans
Fraværelse, blev 1570 sendt til Island Hans Gyllebrun at fore-
staae Holums Skoles Rectorat. Rector Gudbrand, som efter
Kongel. Ordre kom til København, blev det lediae Bispedom-
me allernaadigst betroet, og dertil indviet af den Aaret tilforn
fra Ribe hidkaldede Biskop D. Povel Madlen, der for saa Aar
siden havde givet ham som en fattig Islandsk Student fri Kost,
men glædede sig inderlig ved at see ham nu som sin Collega, blev
og, saa længe han levede, Hr. Gudbrands trofaste Ven og Be-
hunder.

Næsser atter
til Køben-
havn.

Oliver
Bisop.

Ao. 1571 drog Hr. Gudbrand Thorlæsen tilbage til sit Fæ-
derneland som Kongelig besikket Superintendent; men forend
han forlod København, tanke han paa at faae forbedret Geist-
lighedens slette Vilkaar, og til den Ende forestillede Hans Ma-
jestæt den store Fattigdom og Armod, der herskede blant Stif-
tets Geistlige, som hverken havde Indkomst til at ernære sig med
Hustrue og Born, (i sær efter at Wegeskabs Forbud var ophe-
vet,) en heller havde de visse Præste-Bolige; hvilket alt var en
ikke liden Hinder i Kirkens Tilvext, og gjorde, at man havde
ondt for at faae lærde og duelige Mænd til at tiene i Guds Kir-
ke, naar de uden anständig Lon og uden vis Boepæl maatte som
Flygtinge og Flyttende saa kummerlig ved fremmed Handel

og Arbynde erhverve det nodtorftige Livs Ophold til sig og sine. Sligt forestillede han udi et allerunderdanigst Bon-Skrift, hvilket hans Ven og Velynder Bisshop D. Povel Madsen paa det bestre frembragte hos Kongen, som allernaadigst gav Besaling ved sit aabne Brev, dateret Frederichsborg den 28de April Ao. 1571, at Besalingsmanden Johan Bucholtz skulle af Madruvalle Klosters Gods, Kronen tilhorende, aarlig uddele blant Stiftets Fattige Prester 100 Rdir., ligesom Bucholtz med Bispen skulle og overlegge paa bestre Maade at anvise Boeliger for de Prester, som ingen havde.

Bisshop Gudbrand visede og med sit eget Exempel at hans Omsorg og Ansegnning kom af den sande Kierlighed, i det han med Kongel. Tilladelse tillige henslagde til fattige Prester adfælligt Gods af hans egne aarlige Indkomster, hvorum Arngrim Jonæ Chrymogæa p. 251 formelder og nævner de 6 Gaarder han til fattige Presters Underholdning lod aarlig af Bispestolens Indkomster henlegge. Om disse for Kirken og Staten ved ham udvirkede nytrige Anordninger handle de trende Kongelige Rescripter i Aarene 1571, d. 28de April, 1573, d. 2ode Martii, og 1575, d. 21de Martii, hvilke læses udi bemeldte Hist. Eccl. Island. T. III. p. 17. 18. 20. For denne gode Gierning maatte Bisshop Gudbrand side megen Fortred af den Kongel. Lehnsmand Joh. Bucholtz, der understod sig at holde inde i nogle Aar de ovenmaeldte Penge der aarlig til fattige Prester skulde uddeles, hvorum mere siden.

Som Hr. Bisshop Gudbrand nu havde gjort sig al Umage for at faae forbedret Geistlighedens slette Wilkaar i det Timelige, saa var han dernest betyndt paa, ogsaa at see dem selv forsynede med

med mere Stale-Næring og Fode til deres egen og Meenighedens aandelige Underholding. Af egen Erfaring og hans Formænds Exempel vidste han saa grant, hvor vanskeligt det havde været at faae den gamle indgroede papistiske Surdey udrenset af Menneskers, i sær vantroe Menneskers Sind og Herte, og faae afslaffet de vanvittige Skifte, de vanhellige Ceremonier, der stak den vankundige Almue i Dyne, og igien indfore, indskærpe og bibringe dem en nye, men af de feste forhadt dog saliggjorende, Verdom: Han var ey heller uvidende om, hvor lidet de ulerde Prester, som havde Mangel paa gode Boger, deres eensoldige Taler og Prædikener skulle kunde biedrage til Evangelii Embeds Nyte, og til et vanhelligt og uomvendt Hiertes alvorlige Forandrings: Denne skarpsindige Mand indsaae noye, at en god Bog, som de idelig kunde læse og gennemlæse, vilde bringe langt større Frugt og Nyte, end alle saadanne eensoldige Taler og Prædikener; til den Ende frebte han at faae et Bogtrykkerie oprettet.

Der var vel i Island et Bogtrykkerie, som ved den oske mældte Bisپ Jon Aressens Foranstaltung ankom til Holm omtrent 1531, og blev siden forflyttet med Forstanderen Jon Matthiasen, en Svensk Præst, til Breidebolstad i Westerhoop, og derfra til Nupusell, men som samme Bogtrykkerie nu var fun i slet Stand, saa indklobte han sig et nyt Bogtrykkerie. Det gamle paa Nupusell tilforhandlede han sig for 1100 Rdlr. efter Beretning, saasom det var mod fælles Nyte, at 2 Bogtrykkerier skulde være paa eengang i Landet og kun maadelig drives. Nu kom det og til Pas at Jon Jonsen, en Son af Jon Matthiasen, der havde tient sin Fader i det gamle Bogtrykkeri, og hav-

Klober og
opretter et
Bogtrykke-
rie.

de Lyst til Kunsten, ham lod Bispen reyse ud enlands paa sin Be-
kostning, for til Gavns at lære Bogtrykker-Kunsten. Han selv
frev til sin Ven D. Povel Madsen i København, (see hans
tvende Breve herom ansort udi Hist. Eccel. Island. T. III. p.
373 — 75, udi hvilket sidste han sender den bemeldte Jon Jonsen,
for at sættes til Academietz Bogtrykker (Andreas Guttermitz) at
blive der Winteren over), som besorgede ham tilsendt Bogstaver,
Papiir og alle til saadant Anlæg fornødne Ting, og efter 3 Aar
(v. l. c. p. 373.) fra han var blevet Bispe, havde han alle Ting
færdig, som hører til et fuldstændig Bogtrykkerie. Over samme
satte han bemeldte Jon Jonsen, og forskaffede ham og efterkom-
mende Bogtrykker Gaarden Nupusell til stedsværende Beboelse,
og der holdte han en Eid lang Bogtrykkeriet.

Men som Bispens Nærverelse stedse behovedes ved saa
vigtigt et Værk, saa lod han samme fore fra Nupusell til Hol-
rum, hvor han, saa længe han levede, bestræbde sig med Bog-
trykkeriet, og sparede der paa ingen Omkostning: De Instru-
menter han brugte til Bogtrykkeriet, lod han deels komme uden-
lands fra, og deels forsørgedige med egen Haand, thi han var
en stor Mechanicus og havde megen Lyst til dette Studium, hvad
han saae for Dyne, eller fra andre sit Kundskab om, kunde han
strax gjøre efter: Selv udstar han i Treue en Deel Figurer e),
og fast alle de store Begyndelse-Bogstaver som findes i hans Uds-
gave

e) Udi D. Hans P. Reesens Fortale til D. Phil. Nicolai Theoria vita aeterna, oversat 1631 paa dansk af Raadmand Laurids Christensen Rhode i Helsingør, heder det blant andet: Den gode lutheriske Bisop Hr. Gudbrand Thorlaeszen til Holum havde saaet oprettet hos sig et
sulde Trykkerie til sligt, med alt sin Tilbehöring, som han selv stod for,
og

gave af Bibelen, ligesom det og siges at han med egen Haand har udskaaret Noterne i det første Oplag af hans Psalme-Bog: han lod tillige komme fra Hamborg en Bogbinder med alt forneden Barktoy, som skulde lære Islanderne denne Kunst. Sely oversatte Hr. Bisshopen de fleste Boger som i hans Tid der i Landet blevet trykte, en Deel forfattede han selv, og, saavidt hans Kræfter og Embede det tillod, igienemigk selv hvert et Prover-Ark af alle de Boger der udi hans Bogtrykkerie blevet trykte, hvilke ved den Islandiske Kirke-Histories høylerde Forsatters roesværdige Flid T. III. p. 378 — 87 samlede udgiore 85 i Talslet f), og saaledes havde denne arbeidsomme Mand inden sige Åar forsynet næsten et hvert Huus med de bedste Boger.

Men

og saaledes Åar 1584 havde trykt den hele hellige Bibel (uden Figurer,) og altisa vilde Hr. D. Reisenius mene, at der var ingen Figurer i bemeldte Bibel, hvilket H. H. Hr. Bisshop Harboe udt hans fortrefelige kurke Nachricht von der Islandischen Bibel-Historie (dānische Biblio. T. VIII. p. 58) har anmærket, i det han udi bemeldte Bibel-Udgave har fundet 23 Figurer, af hvilke Bisshop Gudbrand skal have ladel komme nogle fra Hamborg, saasom de Figurer om Tabernaklet og dets Redskabe, om Aarons Kledening, Salomons Tempel o. s. s. Resten har Hr. Bisshopen med egen Haand udskaaren, hvortil Hr. Arngrim Jona Chrymog. Lib. III. p. 155. sq. uden Twit figer, naar han skriver: Interea diu facile non est, qvos ille noster Episcopus labores in prædicto opere perficiendo exantlarit, qvas molestias & difficultates perdius pernox, assiduus, accubuus sustinuerit: qvos quantos sumtus in patria & exteris facere coactus sit: qvos sumtus Cathedra Holensis non fuisset sustinendo, nisi Auctoris Ars & ingenium divinum, cum alia, cum præcipue ipsam Typographicam suppellectilem informare, paucis ex hoc ordine imitando artificii exemplo, novisset.

f) Bogernes Navne ere:

i) Nic. Hemmingii Lissensvegur (via vita), København 1570 på
dansk

Men hans allerædelste og vigtigste Bestrebelse, for hvilken den onde Verden saa ilde belønnde ham, var den fuldstændige Version og Udgave af den gandse Hellige Skrift i det Ærlandiske

hanske Skreven, men efter Gunnar Gislessens Anmodning af Bisshop Gudbrand oversat, og dediceret hensedte Gunnar Gislesen. Her til er syvet trende Prædikener paa 13 og 18 Søndag efter Trinitatis, i 8. 1575. 1599. Disse svende Prædikener findes og for sig selv trykte.

- 2) Petr. Palladii Catechismus af B. Gudbrand oversat, i 8. 1576.
- 3) Johan. Pfeffinger um mannsins rættlæting syrer gude og godtverkin (de Justificatione) af B. Gudbrand oversat, i 8. 1576. 1615.
- 4) Calendarium Islandicum. 1576. 1602. 1611.
- 5) Avenarii Bænabók, 1576. 1621. og 1655 i 12., med Hr. Oddur Einersens Forklaring.
- 6) Lögþók (Rong Magni Lov. Vog) i 8. Holum 1576. Nupusel 1578.
- 7) Nic. Paladii af christilegre mannsins afgaungu. b) Af christilegum Riddarasæk. c) Af Riddarasæk Pápi stanse. d) Af mannsins rettlætingu. e) Um Dómadag. Af B. Gudbrand oversat, i 8. 1577.
- 8) Urbani Regii Lækning fálarennar (antidotum animæ) af B. Gudbrand oversat, i 8. 1578. 1591.
- 9) Joh. Spangenbergs fintán Likpredikaner af B. Gudbrand oversatte, i 8. 1578. 1598.
- 10) Huberinus um Guds nåd og reide (de ira & gratia Dei) oversat af Bisshop O. Hialtessen. 1579.
- 11) Salomonis Ordskvider (Ordsprog) i 8. 1580.
- 12) Bók Jesu Sirachs, oversat af B. Gisle Jonsen, i 8. 1580. 1589.
- 13) Dominicale : Handbok presta, indeholdende Collect, Epist. og Evangelier, som bruges i Kirkerne. Holum, i 8. 1581. 1599. 1609. 1617, herhos er syvet Christi Videlses og Opstandelses Historie. Atter oplagt i 12. 1686. af (ikke Sønnen som Worms Lexicon p. 482 sætter) Datters Sønnens Søn. Thordur Thorlacssen, Bisshop i Skalh., siden af Biörn Thorlacssen, Bisshop i Holum 1706, og af Bisshop Steen Jonsen i 12. 1725.
- 14) Den

landfæ Sprog. Thi saasnaart han havde tilforhandlet sig, og i behorig Stand sat Bogtrykkeriet i Holum, var han derpaa bestænt at levere den gandfæ Bibel i hans Moder-Sprog, hvilket Fores-

- 14) Den gandfæ Hellige Skrif af B. Gudbrand sørste Delen oversat. Holum, i fol. 1584.
- 15) Psalmbøken forsøgt og forbedret med Noter og Fortale af B. Gudbrand, i 8. 1589. 1619. 1751.
- 16) Viti Theodori Summaria Bibliorum, oversat af B. Gudbrand, i 4. Nupuf. 1589. fol. 1591. 1602.
- 17) Biblia Parva, eller Spørsmål af Catechismus, af Latin oversat af Arngrim Jonsen, i 8. Holum 1590. 1622.
- 18) Andr. Musculi Bænabók, oversat af B. Gudbrand, i 12. 1590. 1597. 1611. 1622.
- 19) Hrædeleg hæmaklögum fordæmdra i helvite. 1590.
- 20) Arngrimi Jonæ Commentarius de Islandia, latinæ, i 8. 1592.
- 21) Um mordbrefabæklingen (B. Gudbrands sørste Apologie for Jon Sigmundsen), i 8. 1592.
- 22) Martini Möller Eintal Sálarennar. (Soliloquia Animæ) oversat af B. Gudbrand, i 8. 1599. 1611.
- 23) Íslandfæ Graduale med Handbók presta, i 4. 1594. 1623. 1748.
- 24) Polycarpus Lyseri Um góðverkenn (de bonis operibus) i 8. 1594. 1615.
- 25) Nic. Palladii Um dómsdag (de die extremi Judicij), see No. 7, i 8. 1594. 1611.
- 26) Aminning og Undervísun af Pessum háskasamlegum eymdarta- ma, hosføjet Concio Poenitentialis Petri Winstrupii, i 8. 1594.
- 27) Lutheri lille Catechismus, (see No. 2. 1594. 1617.
- 28) Confirmatio Catechumenorum ad tenorem Ordinationis Saxo- niæ concinnavit Episcop. Gudbrandus, (conf. Dán. Biblioth. T. 6. p. 589.) 8. 1594. 1596. Den er udgivet paa Íslandfæ.
- 29) Arngrimi Jonæ Consplillum quotidianum, Carmine latino & Islandico, i fol. 1594.
- 30) B. Gudbrands anden Apologia paa Íslandfæ, 1595; skrevet for Jon Sigmundsen, i 8.

Forehavende han formodentlig i Aaret 1578 foredrog den Hoye
salig Kong FRID. II., hvorpaa Hans Majestet udi et allernaa-
digst Privilegio dateret Friderichsborg den 19de April 1579 ikke
alleneste

- 31) Um þad retta Kirkunnar Straf og Lyklavallded, ved B. Gud-
brand, i 8. 1596.
- 32) Historia pínunnar og upprisunnon Drottins vor Jesu Christi,
þar med eirnin eyding og nidurbrot borgarinnar Jerusalēm;
ved B. Gudbrand, i 8. 1596.
- 33) Alldingardur Sálarennar (Hortulus animæ), item en Forklaring
paa de 3 Troens Artikle, HErrens Bon og adskilige Sprog af den
hellige Skrift, i 8. Holum 1596.
- 34) B. Gudbrands Aminning til presta af 1 Corinth. 4 Cap. 1. 2. v.
i 4. 1596.
- 35) Nic. Hemmingii Antidotum contra desperationem, oversat af
Gudmund Einarsen, i 8. 1596. 1600.
- 36) Um Eida, Com Ced, dens Forklaring og rette Brug 1596.
- 37) Hieron. Savanarola Speculum peccatoris, Spiegell þels syndu-
ga, af danske oversat af Gudmund Einarsen, er 7 Prædikener, i
8. 1597.
- 38) Davids Psallitare så storte, af Davids Psalmer samlede af Arn-
grim Jonsen, i 8. 1597.
- 39) Huus-Postill, sammendragen og udgiven paa Island af B. Gud-
brand, Holum 1597. 1609.
- 40) Píningarhistorian; indeholder en Deel bibelske Historier i set som
angaae (Passionalen) HErrens Lidelſe, med høſſyede Figurer, Bon-
ner &c., i 8. 1598. conf. No. 32. Atter oplagt under Titel Sehe-
matographia Sacra, i 8. 1695.
- 41) Brunnur Líffens (Fons Vitæ) er en Samling af Sprog af den h.
Skrift, uden Forklaring, oversat af B. Gudbrand, i 8. Holum
1598.
- 42) Joh. Galli Undervisning om den hellige Madvere, oversat af B.
Gudbrand, i 8. 1599.
- 43) Leikmanna Biblia (Aumannni Biblia Laicorum) har B. Gudbrand
af Ævdſt oversat, herhos føjet et Appendix om den hellige Madver-
re og Exorsismo, i 8. 1600.

alleneste anbefaede Hr. Bisshop Gudbrand, med største Flid at oversætte og corrigere Bibelen, men og forundte ham, at han af

- 44) M. Thomæ Steilberi trostefulde Sprog, oversat af B. Gudbrand under Titel Huggunarbæklingur, i 8. 1600.
- 45) Passiupredikaner, oversat af Gudmund Einarsen, i g. 1600.
- 46) Enchiridion om Troens Article, uddragne af D. Chytræi og M. Chemnitii Boger, og oversat af B. Gudbrand, i 8. 1600.
- 47) Bæklingur um ódaudleik fálarinnar, breinsunarelldinn, bænaákall til Heilagra, endir veraldarinnar, upprisu frammlidinna, síðasta dóm, helvíté og um eilist lif; hvortil er sýjet Marci Marii de Novissimis, oversat af B. Gudbrand, i 8. 1601.
- 48) Spurningakver ut af trúarennar artikulum. 1601.
- 49) Registur yfer Bibliuna; Dette Register refererer sig til det Ísländske Opdag af Bibelen, efter alphabetic Ordem, i 4. 1602.
- 50) M. LutherijUm andleg hervopn, (om aandelig Rustning), er Lutheri Prædikener over Ephes. 6, 10—18. i 4. 1602. Hvortil er sýjet Viti Theodori Summarier over Propheterne, i 8. 1606.
- 51) Viti Theodori Postilla (Barnapredikaner,) oversat af B. Gudbrand, i 8. 1603.
- 52) Nic. Selnecceri Utlegging yfer Esajæ Cap. 53, oversat af B. Gudbrand, i 8. 1604. 1606.
- 53) M. Anders Jenssen Mariagers Utlegging yfer Fader vor, et i 12 Predikener, af dansk oversat af B. Gudbrand, i 8. 1606.
- 54) Utlegging yfer ydranar Psálma Davids, i 8. 1606.
- 55) Lutheri Líslj-Neden paa Ísländsk, (er bleven overmaade rær,) i 8. 1606.
- 56) B. Gudbrands Bænabók. 1607.
- 57) Mölleri Forfedra Bænabók, (Meditationes Sanctorum Patrum) af B. Gudbrand oversat af tyðske, hans Børn og gode Venner til Ørbryggelse, i 8. 1607. 1615.
- 58) Phil. Nicolai Specill eylifs Lits (Speculum vitæ æternæ,) oversat af B. Gudbrand, i 8. 1607. 1608.
- 59) B. Gudbrands tredie Apologie for Jon Sigmundsen, paa Ísländsk, i 8. 1608. Disse Apologier ere nu omstunder meget rare at komme.

af enhver Kirke i Island skulde have i Nigsdaler eller Bærdie
versor, til at bestride Omkostningerne; hvorved bliver og mæl-
det,

- 60) Catena Peccatorum, Syndakedian, af dansk oversat af B. Gud-
brand, i 8. 1609.
- 61) Nya Testamente, oversat af B. Gudbrand, i 8. 1609.
- 62) Lutheri store Catechismus af dansk oversat paa Islandst, i 8. 1610.
1618. 1619.
- 63) Andr. Panctatii Postilla oversat af B. Gudbrand, i 8. 1610.
1633. 1649. 1676.
- 64) Ydrunarspegell, er B. Gudbrands Oversættelse af Biskop N. L.
Arctandri Speculum Poenitentiaæ, i 8. 1611. 1694.
- 65) Molleris Manuale, om Forberedelse til Døden, af Latin oversat af
B. Gudbrand, i 8. 1611.
- 66) Visnabók, i 2de Dede, er en Samling af aandelige Psalmer og
Viser; med B. Gudbrands Fortale, i 4. 1612.
- 67) Arngrimi Jonaæ Anatome Blefkenians. Latine, i 4. 1612.
- 68) Huggunargreinir og um góðverkinn, i 8. 1614.
- 69) Nie. Selnecceri over Propheten Jonas og Ruths Bog, oversat af B.
Gudbrand, i 8. 1614.
- 70) Martini Molleris Mysterium magnum, store Hemmelighed om
Christi Ægteskab med Kirken, oversat af B. Gudbrand, i 8. 1614.
1615. 1727.
- 71) Lutheri Catechismus minor cum explicatione erotematica Latí-
na, una cum confessione Scholastica, in 8. 1616.
- 72) Donatus, Grammatica Latina, & Vogelmanni elegantia La-
tina & vocabul. Islandicum, in 8. 1616.
- 73) Psalmur Davids 91, med Arngrimi Jonaæ Forklaring, i 8. 1618.
- 74) Sigismundi Svevi Vinaspegl (Speculum amicitiaæ) oversat af
Sven Simonsen, i 8. 1618.
- 75) Sancti Bernhardi Krof-kredjur (Salutationes metricæ ad unum
quodlibet membrorum Christi patientis.) Latine & Island., et
udgiven af Arngrim Jonson, i 8. 1618. 1690.
- 76) Martini Hammeri Krofsgaungur, er Prædikener over Christi Ki-
delse, oversat af Arngrim Jonaæ, i 8. 1618.
- 77) Þlálmabók, conf. No. 15.) i 8. 1618. 1619.

det, at Hans Kongel. Majestæt Selsv har dertil giort allernæstigst Biedrag, hvilket, som Helvaderi P. II. Sylvæ Chronol. p. 210 fortæller, skal have været en ret kongelig Gave af 3000 Rigsdaler (f). Med dette fulgte et andet Privilegium, dateret 22 April 1579, at enhver Kirke i Island skulde kose denne Bibel, som kom paa 10 Rdlr. hvert Exemplar, saa at Omkostningerne kunde blive ham inden fort Lid erstattede.

V 3

Bæd

- 78) Passiu Predikaner, er 7 Præfener om Christi Lidelse, oversat af Biskop Oddo Einarlen, i 8. 1620.
- 79) Adami Fran. Margarita Theologica, oversat af B. Gisle Jonsen, og i 4. trykt København 1558, men til Islands Stolers Mytte opfagt paa Latin, i 12. 1620.
- 80) Bænadaga Predikener, (conf. No. 78.) 1620.
- 81) Otton. Casmanni Sönn gudrækne og christelegur kierleike (Caræ pietatis & raræ caritatis incendium), Jonas Biarnesssen, i 8. 1622.
- 82) Joach. a Beust Sermo de prædestinatione divina, er oversat af Sigurd Einarssen, i 8. 1624.
- 83) Jonas Biarnessens Samtal Guds vid Evu og Børn hennar, pås Vers, i 8. uden Aarstal.
- 84) Siö ydranærpsalmar Davids, i 8. uden Aarstal.
- 85) Catonis Moralia Islandico-Latina. Hertil kan syyes:
- 86) Om Jerusalems Forstyrrelse. Holum 1617. Han er desuden Auctor til det Landkort over Island, som forekommer i Ortelii Theatro, saa og en Tabula Chorographica, som giemmes i det Kongelige Bibliothek.
- 87) See danske Bibloth. achtes Stück p. 52. Der er ellers nogle, som mene, at Kong FRID. II. gav til Bibelens Tryk 500 Rigsdaler, andre siger 300, og etter andre, som iskun gior det til 200 Rigsdaler, v. Hist. eccl. Island. T. III. p. 377. Maaske man her, men urettelig, har vildt mene de 200 Rigsdaler, hans Datter-Son og Successor, Hr. Bisop Thorlac Skuleson sit af Høysalig Keng CHRIST. IV tilligemed et Kongel. Privilegio i Aaret 1634 paa sin Morsafaders Islandiske Bibel at oplegge og udgive, hvilken blev færdig i Aaret 1644.

Bed saadanne Kongelige Maades: Beviisninger var Hr. Bisshopen nu bestyrket i sin gudelige Æver at fortfare, og gik dette Arbeide saa lykkelig fra Haanden g) at han den gandse Bibel i ziirlig Tryk paa beste Papir, den 6 Junii 1584, (ikke 1579, som nogle har skreuet), sik færdig fra sit Bogtrykkerie, i det Islandse eller Norwegiske, b) oversat, og i Folio trykt til Holm af Jon Jonsen.

Bed dette Bibel-Wærk har Hr. Bisshopen paataget sig ei allene et meget moisommeligt Arbeide, og det under sit besværlige Embeds-Forretninger i saa kort Tid fuldbragt, men og tillige er hoist roesvaerdigt Arbeide, fordi denne Bibel er den allerførste i det Islandse Sprog, den er den smukkeste og ziirligste til usigelig Mytte for Indboggerne,

De,

g) H. H. Hr. Bisshop Harboe har funden i et Manuscript at Hr. Gudbrand for denne Bibel-Tryk des hastigere at befordre, har der til holtet 7 Svenne foruden Bogtrykkeren.

b) Welbemeldte Hr. Bisshop Resenius udi foranførte sin Fortole til D. Phil. Nicolai, af Laur. Christ. Rhode paa Dansk oversatte Theoriam Vitæ æternæ siger: Hr. Gudbrand Thorlaksen har utsat den hele hellige Bibel paa deres rette gamle gothiske og normandiske Maal, som de endnu kalde a Norrænu, efter hin gode Luthers tydste παραφασιν og frie Fortolkning, som han lod efter sig fuldkommen Aar 1544. Foruden Psalmebogen og andre ny-tige Stykker baade for Skolerne og Kirkerne, sig til en evig Estersagn og Bergsmesse.

De, som ere kyndige i det Islandiske Sprog, give ham det Bidnesbyrd, at han frem for andre har beslittet sig paa Reenhed og Jærlighed i Sproget: hans Datter-Søn og Successor, Hr. Bisshop Thorlac, udi sin Fortale til M. Andr. Poncerii Postill, Aar 1649. tilstaaer, at Hr. Bisshop Gudbrand i at udlegge Sprog har haft en besynderlig Gave.

Esterat nu denne Bibel havde forladt Trykkeriet, yttrede som dog ei
 Landets Indbyggere deres Gemmets Beskaffenhed paa forskellige
 Maader: Nogle læste Bibelen, som de burde, til deres Opbyg-
 gelse og Underviisning, men andre ifkun for Historierne, som deri
 forekomme, ligesom en Historie-Bog, kun for Tidsfordriv:
 Nogle bebreidede ham, at han havde giort ilde, at havde givet
 den gemene Mand Anledning paa mange høie Ting at stode sig,
 og paa visse Historier at forarge sig. i) Man kunde gierne have
 ladet sig noie med dette Nye Testamente: Endelig sandtes og dem,
 der forekastede Hr. Bisshopen, at hans Drive-Feder til at trykke
 Bibelen var allene Gierrighed, og at han vilde berige sig paa Kir-
 fernes Bekostning, k) som skulde kose Bibelen; saa at der gjor-
 des om denne gode Mand adskillige Pasqviller.

Men

- i) Hvad der læses i Dānske Bibliothek l. c. p. 58. Pontopp. Annal.
 Eccl. T. III. p. 220. og Hr. Treskows Jubel-Lærer Samling p. 17.
 at Landen fordervede hans Bibel-Værk, og ingen maatte
 reise af Landet for at lære Bogtrykker-Bonsten, paa det han
 ingen Vei skulde komme med sit Bibel-Arbeide, anser den
 høilande Islands Bisshop Hr. D. Finn Jonson udi hans mig tilsendte
 Manuskript for Luther Fabel og Kierling-Sladder, som ikke er vurd
 at læses, men bor som ugrundet at udelades.

- k) Wisnabökens trykt 1612, i 4. taler tydelig herom p. 208. sqv.

hvilket han
stiller til
Gud.

Men ved alt dette beraabte Hr. Bisshopen sig paa den alv
ende Gud, der kiender alle Menneskers Hierter, at dette var
kun deres Opdict og Paasagn 1) om at han over Formue med
den storsie Moisommelighed havde besorget Bibelens Tryk, om
hvilket alt velbemeldte H. H. Hr. Bisshop Harbow (Dānische Bib
lioth. l. d. p. 88.) har fundet Esterretning udi Hr. B. Gudbrands
Fortale til Viti Theodori Summarier, som han udgav i 4to 1589,
og udi hans Formaning til Præsterne i 596, hvori han melder,
at ei allene saadan Guds Ords Foragt sandres iblandt den ge
meene Mand, men ogsaa blandt en Deel af Kærerne selv, som
forsommede at læse Guds Ord, og folgelig deraf sidet vidste og
endnu mindre forstode.

Men

1) Vedre erkiedte Arngrim Jonson Hr. Bisshop Gudbrands fortresseli
lige Bibel-Arbeide udi det smukke Vers han Bisshopen til Øee har
opsat, og findes i Dānische Biblioth. l. c. p. 61. og Pontopp. Annal.
l. c. p. 220. afsort saaledes:

Floruerat magno Germania vasta Luthero,
Gudbrando radiat Patria nostra suo.
Biblia debentur Germanica scilicet isti,
Qyod solum e multis jam tetigisse sat est.
Biblia debentur Sancto vernacula labori
Hujus; & hinc poscit justa trophya sibi.
Miles eras Domini, multum versatus in armis
Gudbrande, & ratio nominis inde tui.
Hunc veterum si more ducum tumulemus Achillem,
Ut simul arma viri fulgida tumbo tegat.
Biblia Sacrophago vernacula reponere fas est,
Athlethæ illæ Dei servidus ensis erant.
Sin statuæ vivo veluti de marmore surgant
Res eodem recidit, Biblia marmor erunt,
Pauca habeat tumulus; Nam cæters fama loqvendo
Cum Sole æqvatis passibus ire valer,

Men som nu en Deel besvarede sig derover, at denne Bibel var saa kostbar, og de havde ikke Hornue til samme sig at anstaafe, ønskede derfore at kunde for sig selv bekomme det Nye Testamente; saa foiede Hr. Bisshopen dem og herudi, og lod samme trykke i gvo til Holm i Hialtedal Aar 1609. med D. Lutheri fuldstændige Fortale. Men omendskjont Hr. Bisshopen lod intet paa sin Side mangle ogsaa ved dette Nye Testamentes Udgave at beklaedtgiore Guds rene Ord for sine Landsmænd, saa fandtes der iblandt dem til samme kun saa Liebabere, hvilket han selv udi hans Fortale til bemeldte Wisnabök ansører, at da nu deres foregivne Begiering var opfyldt, var der saae, som derom sig bekymrede, ligesom det og gik med andre m) nyttige Boger han havde laedt trykke, at de usolgte henlaae og fordervede.

3

Liges

m) Føst paa samme Maade udtrykker han sin Besværing i Fortalen til Davids 7 Poenitense Psalmer, som han paa Islande til almindelig Brug og Nytte lod trykke, og siger: I det blinde Pavedom her i Landet, Bleve disse 7 Psalmer flittig brugte og leste, skjønt man deraf lidet forstode. Der vare fast ingen, som kunde læse i en Bog, der jo daglig leste eller havde maatter læse somme. De blev og ikke holdte for gode Christne, som ei havde Psalmerne, og ofte læste dem, skjønt de ikke forstode et Ord derudi. Det gik dem til den Tid ligesom den Blinde, der idelig fingerer og famler en Wedelsteen eller Klenodie mellem Hænderne, og om han ei seen den, og ei kender dens Værdie, dog har sin Forngielse af at føle den idelig mellem Kingrene. Paa saadan Maade vare disse Psalmer, disse Ord, mangt et got herte i Pavedommen til Øpmuntring, og havde, som man dog ei forstode; (chi de vare paa Latin) en saadan Kraft, at man lode sig øymunstre til Guds frygt. Men hvordan gaaer det nu omstunder? Skulde der nu være mange, der engang vilde læse end sige elste og udhue saadanne Psalmer? Om man endog finder dem i det egentlige Moder Sprog i Bibelen udlagde og oversatte.

Ligesom det var Hr. Bisop Gudbrands største Bestrebelse at Guds rene Ord kunde udsaaes over det gandske Island ved Hjelp af Bogtrykkeriet, saa bar han og omhyggelig Onsorg at samme kunde vedvare for Eftertiden. Til den Ende besikkede han ved Testamente dateret Holum den 12 Sept. 1611, at hans ^{Tesfamenteret} ældste Son, Sysselmand Povel Gudbrandsen skulde beholde Bog-
trykkeriet og Bogbinderiet med alt sit Tilbehør, om han fik Billie
og Kraefter at bruge det, hvis ikke, skulde det være skenket og
testamenteret til Holums Domkirke, i den roesværdige Hen-
sigt at Stiftet og Landet altid kunde til Guds Ere forsynes med
gudelige Boger, og for billigste Priis i Landet omsættes efter
hans Død.

I lige Maade lod han intet mangle af mundtige eller Skrif-
tige Formaninger og Undervisninger, eller uyttige Anordninger
til Praesternes og Meenighedernes Bedste, Oplysning og Rensels-
se i Lærdom og Levnet, og overalt at rette de Mangler og Feil,
som hans Formand, Bisop Oluf Hiatessöe, med al sin brugte
Flid og Bestrebelse, havde maatte efterlade urettede. Hans
mange Synodals-Anordninger til Kirkens Beste, om hvilke kan
eftersees den Islandiske Kirke-Histories T. III. p. 383. seqv. gi-
ver et klart Bidnesbyrd om hans alvorlige Bestrebelser.

Han indforde i sin Tid med megen alvorlig Midkierhed Ung-
dommens Overhørelse og Confirmation overalt i sit Stift, forend
de maatte antages til Sacramenter. Herom vidner det lille rare
Skrift (see foran No. 28. blandt hans anførte Skrifter.) han i
Trykket lod udgaae Aar 1594, tilligemed en Undervisning for
Praesterne om Esse- og Binde-Nøglen. Samme rare Piece har
vores oftmældte men ikke nok berømte Hr. Bisop Harbos recen-
seret

seret udi sin fortreffelige Sendschreiben (dateret Holum den 9. October 1742, medens han var General-Kirke-Bisitator i Island) an den Verfasser der Dänischen Bibliothek, (v. T. VI. p. 585-600.) udi samme han kalder Hr. Bisshop Gudbrand einen Mann, dem Island vieles zu danken hat, und den man hier den Kleinen Lutherum nennen.

Kirkerne vare under Pavedommet i saadan Anseelse, at ikke allene de med Kirkegaarden, men og en vis dem tilhorende Eiendoms Jord omkring Kirken af 30 til 40 Skrit havde Jus Asyli, og dertil henslygtede alle Mordere, Blodskændere og andre Forbrydere, og vare frie. Efter Reformationen blev denne uchristelige Kirke-Fred, som Overtroens Levning længe tilovers i Island, saa at naar Blodskændere eller andre Misdædere havde bedrevet deres grove Misgjerninger, hvorfore de billigen burde straffes paa Livet, sogte de strax til Domkirken, hvor ingen maatte dens nem røre eller paagrise. Superintendenten selv var paalagt, at han, imod hans Willie, saadanne modtvillige Skalke og udøfiske Mennesker skulde handthæve og opholde, og medens de i Kirken sig opholdte, sogte de beguem Tid og Leilighed, hvorledes de uden Straf kunne komme af Landet. Midlertid var Guds Huus og Helligdom herover at ansee som en Hore-Stald og Rover-Rule.

Det hente sig i Bisp Gudbrands Tid, at en Delinqvent slap los af Fængsel og flygtede til Holums Domkirke, Bispen herom uvindende, da Ovrigheden fordrede ham, om ikke besalede saa dog tillod, at man maatte paagrise og udføre ham af Kirken; men da ingen vilde begaae en saadan dodelig Synd (efter deres Meening,) saa vandt Skielmen Tid og Leilighed til, omsider at und-

vige og undgaar den fortiente Straf. Man gav herover Bispen Skyld for at han saae igennem Fingre med Skielmen, men Bispen regnede det til deres Overtroe, at de i Kirken ei torde paa-
gribe den Undvigte: Midlertid opvakte denne Handel paa begge Sider baade Forbitrelse og Fornermelse; men at saadant for Fremtiden kunde forebygges og Guds Huus renses fra saadan Den uchristen Banhelligelse androg Hr. Bisshopen denne Sag for Hans Majes-
tets Kong Frid. II., som affkaffede saadan Misbrug og uchristelig Fred, eller Kirke-Fred aldeles baade udi Domkirken og alle andre Kirker der Jus Asyli af-
stafettes. paa Landet, Kongens Brev herom, dateret Kronenborg den 2 Junii 1587, kan læses i oftmældte Islandiske Kirke-Histories T. III. p. 28.

At forbigaae mange andre for Kirken og det almindelige Be-
ste af Hr. Bisshopen foranstaltede nyttige Anordninger (v. l. c.)
saa stræbte han tillige med hans Collega Hr. Bisshop Oddo Einar-
sen at saae en Overeensstemmelse i Kirke-Ceremonierne og Gud-
tienesten, fornemmelig i Kirke-Sangen, som nu var saa uor-
dendlig, at nuar nogen kom i en fremmet Kirke, kunde han ei
siunge med, for den Forstiglihed udi Kirke-Psalmerne, (ret lis-
gesom det gif for et hundret Aar siden her i Danmark) hvores-
Overeens- ver Hans Majestat Kong Friderich II. ved Descript af Friderichs-
stemmelse i borg den 29 April 1585, befalede begge Bisshoperne at træde
Kirke-Psa- sammen for at indrette en ordentlig Gradual og almindelig Kirke-
mer og Cer- monior ind- Psalm-bog, hvilken med Bispernes falks Samtykke og Hid blev
rettes. forfærdiget men ved Bisshop Einarsens lære Fortale anpriset Al-
muen til almindelig Brug. Samme udgav Hr. Bisshop Gud-
brand i Aaret 1589 fra sit Bogtrykkerie.

Hvad angaaer en Deel Trætter og Processer, Hr. Bis-
pen havde med adskillige, kan læses vidloftig udi tidmeldte Kir-
ke-Historie, hvoraf kortelig anføres følgende:

Den Trætte med Lehnsmanden Johann Bucholtz var an-
gaaende de aarlige 100 Rdlr. Kongen allernaadigst havde stienket
til fattige Prester. Der var i Begyndelsen et stort Vensteb
mellem Bispen og Bucholtz, og Bispen berisede ham megen Ere
og Dienste, saa at han engang som et sørdetes Venstabs og Ag-
telses Tegn forærede ham en med egen Haand og efter Islands
elevatio forfærdiget Sphæram; Men da Bucholtz igennem
mange Aar tilbageholdte ei allene det hundrede Rdlr., Hans Ma-
jestæt i Aaret 1571, af Modruvelle Klosters Gods havde assig-
neret Presterne, men ogsaa de Botiger, der skulle anvises Pre-
sterne efter Kongelig Majestæts Besaling, og Bispens Vensteb
paa ingen Maade kunde formaae Bucholtz til Pengenes Udbeta-
ling, saa holdte Hr. Bispen det for sin Pligt at andrage saa-
dan uforværlig Begiering for Hans Majestæt. Men uagtet
Allerhøjssamme ved sine Besalings-Breve erindrede Bucholtz
endog i Aaret 1582 den 28 Febr. at skulle fornse Presterne,
hvad Kongelig Majestæt til deres Underholdning allernaadigst
havde funderet og stienket, saa understod Bucholtz sig dog ei al-
lene at beholde og indeholde Pengene, men og at forandre sit for-
rige Vensteb til et imod Bispopen bittert Had, som vedvarede
saalænge Bucholtz levede.

Men blandt Biskopens øvrige Trætter var den langvarige
Trætte, han havde med Langmand Jon Jonson og hans Arvinger,
den farligste og bitterste, estersom det i samme galt Bispen om
hans Families Ere, saasom hans Morsader Langmand Jon Sig-
mundsen

Trætte med
med Lang-
mand Jon

mundlen derudi blev beskyldt ei allene for at have dræbt sin klo
lige Broder, men og for at have qualt twende sine smaa Born,
det ene i en Flod, det andet i en Kiedel fuld af Suppe: videre blev
han beskyldt for at hans Frue Biørge Thorvaldsdatter havde no-
gen Tid opholdt sig ved Holum, og der forodet en stor Deel Mid-
ler Domkirken tilhorende, for sadanne og flere paadigtede For-
brydelser at forsoner (hvorom videre læses i Histor. Eccel. Island.
T. II. p. 595 og p. 622.) havde den Catholiske Bispe Gottschalck,
med Uret afvunget Laugmand Jon Sigmundsen, foruden meget
andet de 2de Eiendems Gaarde Hol og Bessastod, hvilke bemeld-
te Laugmand Jon Jonsen, en maegtig, myndig og bemidlet Mand,
nu havde i Besiddelse.

Disse Gaarde var det Bispe Gudbrand Thorlaksen, som
en retmæssig Arving, nu fordrede tilbage; men paa Contrapar-
tens Laugmand Jon Jonsens Side skulde der hede, at han med
Rette tilhørte dem, for de vare forдум Tid forsaldne i Bode, til
B. Gottschalck for begangne Forbrydelser.

I Aaret 1590 maatte da Rector ved Holums Skole Hr.
Arngum Jonson. (See hans Historie herefter paa sit Sted som
Zibel-Lærer,) der og var en Med-Arving, paa Bispe Gud-
brand Thorlaksens Begne giore Reise til København og for Majestæten og Mag-
Reise i samme naterne androg Sagen i sit fulde Sammenhæng, allerunderda-

Sag. nigt forestillende, hvor uretmæssig Laugmand Jon beholdt Gaar-
dene Høl og Bessastad, og ikke vilde i Retten, hvortil han var
kaldet, fremlegge levgyldige Documenter og Adkomst til bemeld-
te Gaarde, hvilken Bagring Dommerne som en Sminkle antog
for lovlig, og dersor ikke vilde kiende i Sagen. Hans Majestat
Kongen gav derpaa Besaling til Lehnsmanden Henric Krag, at
hvad

hvad enten Laugmand Jon vilde eller ikke ville fremkomme med Kongen besat sine Documenter og Adkomster, skulde han forhøre og efter Lov, ^{ler at den skal} paaklendes, vens Forfrikt paadomme Sagen.

Denne Kongelige Besaling adlydede Henric Krøg vel, i saas vidt, at han udmeddede 24 Dommere, som i Sagen skulde domme, for hvilke Laugmand Jon fremlagde 4 Pergaments Documenter af Indhold: at Laugmand Jon Sigmundsen havde ihjelser i Netten slaget sin kædelige Broder Asgrim, og dræbt twende sine egne ^{4 Documenter,} Born, det ene i Floden Glinsfuraae, og det andet i en Kiedel fuld af Suppe, med mere som tilfern er mældet, og derfore havde Jon Sigmundsen som en Broder- og Borne-Morder, samt Biörga, som havde forset Domkirkens Midler, forsonet Bisپ Gotischalk for deres Forbrydelser med at give i Bode bemeldte Gaarder.

Bisпop Gudbrand derimod bevisede klarlig, at disse Documenter vare opdigtede og forfalskede, og dog kunde han hos Dommerne ei formaae mere, end at de vilde forsende Sagen til Kongen og Rigers Raad; hvilket Bisпen, ligesom og alle disse Filisterier og Forhalinger, alle de Fortrædeligheder og Forhaunelser, han var nødt til at fordosie, tilskrev Laugmand Jons og hans Venners Myndighed og Had imod ham og hans Familie: Nu var da og begge Parters Had og Hidsighed i fuld Flamme, at de samme Aar indstævnede hverandre at møde for Kongens og Rigets høieste Domstøel.

Laugmand Jon lavede sig derpaa at reise til Kiobenhavn i sin egen Sag at mode; men at han kunde have des større Anseelse og tillige spare sin Reises Omkostninger, paatager han sig en for Kongen Gesandts Navn og Person, ligesom han paa det gændiske Islands

Parterne
indstævne
hverandre

for Kongen

Som Islands lands Begne var sendt for at tale Landets Sag og besørge Lan-
Gesandts rei- dets Beste, og under saadant Navn blev af hans Collega Thord
ser Laug-^{mand} Laugmand og andre deres tilhængere besluttet.
mand Jon,

men kun for Hvad Laugmand Jon forrettede under saadant Skin var ei
at sverte af synderlig Betydning, uden allene det som var Gesandts
Geistlighed- fornemste Diermeed, at han kunde for Kongen og Raadet berygtie
den, Landets Biskoper og Geistlighed. Biskop Gudbrand forsøgte ei
heller hvad der maatte kunde tiene til at fremme hans Sag, som
dog i sig selv var reen og klar nok: han glemte ei heller, hvad
han vidste til Laugmand Jons og hans Faders Jon Magnusens
Banere at melde ved Arngrim Jonsen, som da atter blev assendt
til København for at opagte saavel Bispelets som sit eget Gavn,
og igiendrive Fiendens Bestræbelser, hvori han heller ikke var ef-
terladet.

Ilands forrige Lehnsmand Johann Bucholtz, Bispelets og
Geistlighedens Avindsmand, var nu i København, til ham
holdt Laugmand Jon sig som en fortrolig Ven, og sik hans aab-
ne Brev fuldt af Beskyldninger over Bisperne og Presterne, og
da han sic Audience, var han dristig nok til at forevise samme,
hvis Indhold erfares af det Brev, som Kongen paa Laugmands
Jons falske Angivelser havde udstædet til Bisperne af Dato 9 Maj
1593. Dette sic Jon udvirket som Forsvar imod det Konge-
Brev til Henric Krag, dateret 8 Maj 1591, som Biskop Gud-
brand havde erhvervet over Undersæternes Modvillighed, med
mere, og som disse twende Breve give Lys i denne Historie, vil
jeg

seg af Hist. Eccl. Isl. Tom. III. p. 50 og 51. herneden gis føre sammen under Litr. A og B.

A &

Meis

Lit. A. Kongens Grev til Henric Krag

Wi Christian den Fierde zc. Gisre alle witterlig, att esser som wi komme vdi forfaring, at wore Undersotter for nordean paa Wortt lande Islande vdi Hollosigtry haffse vdi gammelt tiidt oc stemfarne aar saa wel som oc nu paa theine dag werrett Bisperne ther samme fiedh mogitt modwillige oc vlydige forre vdi therrt the icti wille betale kirckerne theres thieder, icke wille the heller tilshielpe att indkressue vdi hvertt sogenn huade kirckerne medt rette tilskommer baade paa rentte oc indkompst, huor vd-ossuer kirckerne een part nederalder oc een part staar mogitt byggfellige. Sameledes komme Wi i forfaringe att en deel bønder ther paa landet skulle thennom kisbe tilforhandle oc ellers tilforholder thennom nogen kirckejorder oc eyendomme som vdi gammell tiidt er solte oc bytt fran kirckerne thennom till foer skade oc forderfusles oc till intet gaffi eller nytte, vdi ligemaade shall ther findis een part som haffue quitanher, thennom er gissuen for theris tiider enddog the ingen syllste haffuer giort kirckerne som therrt sig ellers medt rette burde. Tha hafsiue wi nu naadigst thend Leilighedt anset besallit oc fuldmagte gissuet, oc nu modt thehte Wort obne bress besalle oc fuldmagte gissue Oss elstelige Henrich Krag, Wor mandt thiennen oc embidgmandt paa forstresne Wort landt Islandt, oc Oss elstelige hederslig oc hoislerd mandt Her Guðbrander Thorlakssen Superintendent vdi Hollosigtry att indkressue lade huis restanher Jord eiendom oc anditt som fran kirckerne ere medt rette kommitt saa wiidt the medt loug oc rett giore kunde oc thet igien till kirckernis nytte oc forbreding annuende, saa framt nogen heremodt, ellsereptter findes modwillig oc besuerger sig saadant till kircken att vdgisse, som hand ellers medt rette pliktig er, tha shall the fuldmagte haffse, hannom therfore att deele, tilstalls oc straffe esster som retten medtgissuer, oc som en modwillig ther Wor besalling foracte will, her eptter sig alle hver kunde hafsiue oc wilde att rette, ladendes thet ingenlunde zc. Hafnaiz 8 Maii Anno 1591.

Lit. B.

Men hvorledes Sagen ellers blev ageret, viser Udfaldet, som var dette, at Kongen og Raader besalede Lehnsmanden Henric Krag, at han enten skulle stræbe at forlige Parterne eller og han

Lit. B. Kongens Brev til Superintendenterne:

Christianus IV. &c. Vor synderlig gunst tilsorn; wiider eftær att mange vore undersøtter oc indbyggere paa vo're landt Íslandt ved theris fuldmæktige osf elsfelige Jon Jonslen laugmand for norden oc vesten paa forskrefne vo're landt Ísland haffue underdanigst till Osf supplicerit oc ladit tillidenegissve om mange store tretrer oc uaffladelige deelemaal som nu nogen tid skulle haffye verit foraar sagit oc oppekommen af Superintendenterne, prester, oc then geistlige standt ther paa landit, i thet att hvenken Superintendenter eller oc en part aff presterne ville lade sig nse med thend deel chennom till theris rigelig underholdning aff fremfarne Konger und oc bevilgit er, meden for theris girighedh skyldt kisher sig tretrer till oc klage oc plaze the fattige bonder theris gaarde oc nering udaff; item att Superintendenterne besverger thend fattige Almoe medt the aff gamle Kirckens regenskaber udi alle maade som the gamle Bisper gjort haffye udi Pavedomet, thend fattige almoe sit godh oc neringe thermed affrenge oc udi saa maade skulle lade sig bruge bode udi thend geistlige oc verdylige bestilling emod ordinansen, underdanigst begierendes att therindien matte haffvis tilborlig indseende oc gioris therpaa en god forandring, saa att thend geistlige stand matte tage vare paa theris kald oc embede foruden alb verdylige bestillinger klammer oc trette paa thet landt motte vere oc blisse udi roligheit, oc vii for offverlos motte vere forschonede, esterjom samme theris supplicas therom ydermere formelder oc udvisser; tha bede Vi ether oc ville att i therom forfarer ald leisighedt oc viide ether selfs herindien tilborligen at rette, oc hvis udi saa maade utilbxrligen oc emod ordinansen findes kand, att i thet affskaffer oc ether ther fra undholder, saa oc haffver alvorlig oc grandgissvelig indseende med alle presterne osver ald ethers stigt att the sig aldelis entslaer oc entholder fram verdylige bestilling oc forskrefne tretrer oc deelemaal, oc allene thage vare paa theris kald oc embede chennom befallet oc paalagd er, oc thet trolichen og vel forstaar, som rettsindige Prestemend og Guds ordh thienere eigner oc bor giøre, oc att i eller oc presterne ther ingen fremmede Sager skulle antage

han skulde stille deres Trette ved 24 Maands Dom. Herom han efter Kon-
flik Kongelig allernaadigst Ordre og aabne Brev saa lydende:

Wii Christian re. helse thiig off elskelig Henrich Krag thill Thron-
derup vor mand thiener och embidkmand paa vort Land Island h.
med Gud och vor naade.

Viid efter att vii forfare hvorledis
ther skal haffve begifvit sig en langvarendis och mogit besverlig
klammer och thrette emellom oss elskelig hederlig och vellerd mand
Her Gudbrand Thorlaksen Superintendent udi Hollesigt paa
then ene saa och oss elskelig Jon Jonson laugmard for norden och
vessen paa forskressne vort Land Island paa thend anden Side,
som icke endnu skal vere nederlangd och fordragen, hvor aff sig och jo
lenger jo mere haffver forogit och thildragen stoer had och assvende
bode med dome som ther er gangen, och udi andre maade, och endelis
gen besverlige skieldhord och thalle, och efter att het land thildras
ge att ther kan besfindis skyldt att vere paa begge sider, og paa
het saadanne besverlige klammer och thrette och uehnighed thens
nom udi saa mange Aar emellom haffver verit endeligen och udi
thiide engang for alle motte thennom enthen thill myndelighed emel-
som forhandlis eller och formiddelst domb och rett platt och aldelis
dempis och nederleggis, thend och icke hereffter skulle ydermere for-
sgis och hoers theris arsvinge slegt och Wenner och esterkommere
skulle indarvis, och tha saavii lunde indgroe att thend icke lettes-
ligen foruden stor opror och forderff paa begge sider kunde blifve
stillet och nederlagt; tha bede vii thiig, befalle och nu med thette
vort obne bress fuldmacht gifve, att thu med het allerforste ther
paa forskressne vort land Island thiltager thiig fire och thiuffve gode
forstandige och uwildige dannemend och aff the beste ther paa lans-
dit boendis ere, och med thennom thiig paa beleilig thiid och sted

A a 2 for

eage att forfolge unthagen hvis ther oc thennom stelf for ether oc theris
personer vedkommer, oc ether oc thennom udi saa maade bor med rette
forsvare; saa framt nogen heremod giv hand tha therfore icke vill stande
tilborrligen till rette thermed re. Actum Hafniæ Maji Anno 1593.

forsambler och siden med thennom indstessner forskressne Superintendent och forskressne Laugmandt for ether udi rette och grandgiff veligen forfare om alle hvis irringe och thrette enthen med ord, gierung, bress och segell, fra thet forste och thil thet sidste, emellem thennom verit haffver, och thennom saavel som ech alle theris siegt, venner och arfvoinger, som sig samme sag och thrette kunde eller ville thiltage, therom enten thil mindelighed formedelst sterke contracter och bressve, stedje och altiud herepther urhyggelsen att holde, emellom forhandler och fordrager eller och endeligen kiender och dommer thennom emellom hvis rett kan vere och hvis i thennom udi saa maade enten till mindelighed emellom forhandlendis, eller och ved dom och rett kiendendes och affsigndis vorder, att i thet klarligen under ethers signeher gifver fran ether beskressvit, som i ville ansvare for Gudt och vere beklaedt for oss; thi bede vii och biunde begge parterne forskressne sag och langvarende klammer och thrette er ahnrorendis, at i rettet ether ester att mode forskressne vor embidkmand, saa och forskressne 24 dannemendt udi rette; naar the ether therom lader tilsige, med hvis bressve och ald anden beviisning i udi samme langvarendis besverlige och affindh sag och thrette emod hinanden haffve och tha att liide och undgiede hvis therom loug och rett er, ladendis thet ingenlunde. Actum Haffniae 9 Maii Anno 1593.

Saa snart Laugmand Jon kom til Island, segte han til Altinger, hvor og Bispen modte for at agere sin Sag til Doms efter Hoibemeldte Konge-Brevs Ordre; thi Kongen og Raadet havde noksom bemerket saavel Dommernes brugte Sminke for Dommen etc. rige Aar, som og Bispens Fienders Bedragerier. Lehnsmannen Henric Krag leverede da omsider Sagen under 24 udmaelde fremlagde Dommeres Undersogning og Kiendelse, hvilke tillige med ham Documenter erklaerede da de fremlagte Documenter, som skulde bevisse det bes for falsoe og opbigtede, gangne Broder- og Borne-Mord, for falsoe og opdigtede, revedem

dem offentlig for Retten i Stykker, og overleverede Scumperne i Bisopens Hænder.

Nu maatte man formode, at Lehnsmanden og den hele Comission sulde have tilkiendt Bisopen tilstrækkelig Erstatning efter saadan Sagens Beskaffenhed og efter allerhoiſt bemeldte Konges Brev, der saa alvorligen besaler dem at dømme som de ville ansvarre for Gud og være bekjendt for Hans Kongelige Majestæt; Men Nei! — De domte ham ei til Erstatning for een Skillings Omkostning i denne betydelige Sag, ja de rørte ikke med et eneste Ord i Dommen ved de omtvistede Gaarde Hol og Bessastad, hvilket meget smertede den gode Bisop, og gav hans Svigeren Are Magnusen Anledning at han mere end 30 Aar derefter reisede Sag om samme imod Jonas Olsen.

men giver
Bispen ingen
Erstatning
for de omtvis-
sle Gaarde
og Omkost-
ninger.

Ieg figer det smertede Bisopen, da han paa Altinget (hvorfra han hjemkom syg og skrobelig og nærmere dod end levende) maatte høre offentlig oplyste Documenter, i hvilke hans Morsader blev beskyldt som Broders- og Borne-Morder, og saadant maatte han faae Lov at anhøre, men at ikke i Documenterne, at noie eftersee deres Indhold og indvortes Beskaffenhed var ham set ikke tilladt; hvorefore han lod tilføre, og protesterede imod hvad han af disse Documenters hurtige Oplæsning funde erindre, for derved at forsvare sin Morsader, og tilintetgiore saa affyelige Beskyldninger. Dommerne vilde dog ei tillade hans for Morsaderen fremforte Forsvar at indrykkes udi Acten, saa at enhver, som i sin Tid sik see og læse disse Acter og denne Protocolle maatte jo ei kunde forestille sig andet, end Bispen ei havde noget imod saadanne Beskyldningers Stadfestelse at opponere og erindre, men har maatte sie og tilstaae, at han var nedstammer og føde

af saa udedisse Forfædre og Forældre; hvorføre, at han ei skulde synes at nægte sine Afdode den tilborlige Forsvar i deres Grav, at han ei skulde synes at samtykke i de over dem ergangne lognagtige Beskyldninger, men usørskeret bevidne Sandheden og opmuntrie baade sit eget nedslagne og saarede Sind, og sine ved disse Bispen lader affyelige Logne og Forhaanelser bestyrkede brave Venner og Betykke sin for slægtede, han greb til Pennen og udgav for det første en lempeligste Apologie, og taalelig Apologie (Um mordbre fabæklingen) trykt 1592.

Dersom nu Bispen opbragte Gemyt havde funnet lade det herved forblive, havde det været saare got for ham selv, og denne Apologie havde baade været roesværdig og tilstrækkelig, især efter Doms Slutningen 1593, ved hvilken Jon Sigmundens Re kunde synes at være fuldkommen reddet.

Men da Bislop Gudbrand, efter at Dommen den 30 Junii 1593 var fældet i Sagen, sik de omtvistede og sonderrevne Documenter i Haender, ved deres Giennemlæsning og Betragtning blev tilfulde underrettet saavel om deres indvores Beskaffenhed som den gandske Sags Sammenhøng, brændte hans saarede Sind, at hans retmæssige Aro Hol og Bessastod, som paa saa uretfærdig Maade var bleven forvandlet ham og hans Arvinger, skulde nu forblive i hans arrigste Fienders Bold og Eie uden ringeste Erstatning og Skadeslos hold, saa udgav han i Aaret 1595 en anden trykt Apologie i langt strængere Tone og vidtløstigere end den første, i hvilken han for at redde sin Families Ære, med mange og givet Under retning om de forfalskede Documenter. fordi Bisop Gottschalck og Jon Sigmundsen vare begge dode, vend

rend disse Documenter vare skrevne: Dernest med lige Bisched fremforer han mange paalidelige Bidner om denne Sag, og endelig Documenterne selv, om hvilke Islands Kirke-Histories Hoilarde Forsatter har til Exempel mældet folgende Underretning: Det ene Pergament (skriver han T. III. p. 408.) og den første halvanden Linie, som indeholder Bidners Navne, var gammel, Seiglene soarede og til Navnene, undtagen Bispe Gottschalks Seigl, som var borte, men de øvrige Linier vare nye, og Bogstavernes Træk og Sammenhang var ikke liig gammeldags Skrift, dog var Documentet smittet og svertet nok, de askradede og udgniede Bogstaver og Ord vare skrevne igien med nyt Blek, endelig var der gandiske Document overstrogen med Sood eller Kionsrog; dog kunde alt dette meget lettelig afvaskes af Pergament uden allene den første halvanden Linie, som var gammel Skrift, og med gammelt Blek skrevne. Efter at Bisshopen i bemeldte Apologie har anført og oplyset disse og mange andre Kiendetegn paa disse falske Documenters Bedragerie, undskylder han og fra dette Skielmerie gandiske frieklæder Bispe Gottschalk, hans Datter Christin, hendes Son Gottschalk, Præst til Glambay, og hans Son Jonas Gottschalksøn; derimod beskylder han Jon Olsen for dette Bedragerie, og erkærer ham infam (ærulausann) med mindre han igiendriver dette, og lovlig fralægger sig disse Beskyldninger, ofte og karpt giennemhegler han Medviderne, giendriver dem med haarde Tilrettesættelser saavel til hans Fiender som hans Dommere, hvilke alle han truer med Guds Dom, og endelig slutter Apologien med hans og Arngrim Jonsons egenhændige Underskrifter.

Zingen af hans Modstandere findes at have gjort nogen Besværgelse derover, stont det er let at troe, at dem fattedes ikke Bis-

lie til at soge Hevn, i saer da Joh. Bucholtz, Laugmand Jons gammel Ven, men Bispegens Fiende, som 1597 var atter blevet Lehnsmand, vilde staae dem bie, om de vilde forsøge noget imod Bispen; Ilden ulmede dog immer under Aksen indtil 1605, da Herluff Daa Herluff Daa som Lehnsmand kom til Island. Ham lod Bispen kom til Island som strap overlevere en Apologie og Klage, og derpaa lod Laugmand Jon strax kalde til sig. Hvad Herluff Daa handlede med ham om, er ikke bekjendt, uden hvad man kan slutte af Hist. Eccl. Island. beverede T. III. p. 40. *) Der fortelles, man skal høre af Laugmandens Laugmand Jon, Dienere, at, da han gik drukken til Sengs, skal han have sagt: Nu skal Gutti settia ofann : Nu skal Gutten tage Huen af; hvisket man meente at være sagt om Bispen, efterdi Jon, af Foragt til Bispen, pleiede at kalde ham Gutten. Bist er det, at Herluff Daa bevertede den 70 Aars gamle Laugmand Jon saa som dobe vel, at man om Morgenens fandt ham død i Sengen, hvorover samme Nat. Tretten for en Eid standsede.

Udi den Trette mellem Herluff Daa og Bispe Oddur Einarson til Skalholt, som 1618 blev paadomit af de twende Kongelige Commissarier Friderich Friis og Jørgen Wind, blev der og flaget over Bisshop Gudbrand, at han havde deels afhændet, deels selv beholdet sig nogle Bispestolen tilhørende Godser, som han igien maatte erstatte, og derom lyder det Kongelige Rescript til Friderich Friis, dat. 21 April 1619.

Bisshop

*) Mox ubi advenerat (Herluff Daa de Snödinge) Jonom Nomophylacem accersivit, ut hic, rerum quippe Islandicarum apprime peritus, ipsi a consilii esset, qui sine mora Bestiastadas properanza Praefecto grataanter & oppiparo convivio excipitur, quo in multam protracto noctem Nomophylax in tentorium dormitum se contulit, sed crastina luce in lecto mortuus est deprehensus,

Biskopen var og af sine Fiender angivet og offentlig beskyldt Biskop Gudbrand at have antaget en Rector til Skolen, som man af Spot over hans Vandkundighed kaldte Ole Lærdekarl, og selv forbeholdt sig det en Rector tilkommende Salarium. Denne Beskyldning og Angivelse fik Lehnsmand Friis ved Rescript af 21 April 1619 Ordre til at undersøge og derfor lovlig tiltale Bispen. Derpaa gik Stevnemaal, hvorefter Bispen modte for Retten, og fremforte, at Rector Ole Olsen var fra Holums Skole forsendt til Kjøbenhavn Universitet, hvor han nogen Tid havde hørt de Hoilige Professorer, og derpaa drog han hjem, forsynet med Professorernes, især Rectoris Magnifici D. Thomæ Finkii Bidnesbyrd om hans Duelighed, hvorefter han 1615 er af Bispen beskikket til Rectoratet. Rector Olsen var og for Retten tilstede, og fremlagde bemeldte Testimonia, som han begierede offentlig at læses, derhos erklarede, at den som holder ham for en Idiot eller unyttig Skole-Rector, eller vover at beskylde ham for Vandkundighed, den fremstør han til at disputere og er sørdig med hvem der vil binde an at fremtræde; Men om ingen fremkommer, bor det ei tilregnes ham, eller han derover at høre ilde: hvad det af Hr. Bispen tilbageholdte Salarium angaaer, da nægter han det aldeles, og offentlig tilstaaer, at han paa god Troe og Love har faaet sin Son, og har intet at fordre. Da sligt forfaredes, vandt Bispen Sagen, men hans Anklagere blev til Skamme. Man holdte det dog derefter ei raadeligt at Olsen blev ved Rectoratet, han fik derfor strax et Prestekald, og Bispen satte i hans Sted til Rectoratet sin Datter-Son, en virkelig lærde Mand, Hr. Thorlak Schulesen, der onsider fik at bære sin Morfaders Bispe-Stav. See heresther Slegt-Registeret.

Bispen
vandt Sa-
gen,

lader trykke sin tredie Apologie, hverti den af dode Laugmand Jon og hans Paato, rende angri- bes, Det som endelig allerhaardest trykkede denne ellers store Bis- stop, var hans tredie Apologie (libellus famosus) som han sorsat- tede efter Laugmand Jons Dod, og i Aaret 1608 ved Trykken be- kiendtgjorde. I denne Piece angriber han alt for haardeligt den afdode Laugmand, men Storadals Brodrene, Marcus Olsen, der var dod 12 Aar tilforn, og Jon Olsen, som endnu levede, beskylder han som de fornemmeste Brev-Forsalstere, Biorn Si- gurdsen, en Stif-Son af Marcus Olsen udmarker han paa en forblummet Maade, som den der skal have skrevet Brevene, hvil- ken Mistanke Biorn skal offentlig for Retten have fralagt sig ved 12 Mænds Ed. De ovriges Beskyldninger om de kunde vere sande, saa kunde de dog ikke documenteres og bevisliggiores; saa at vor gode Bisshop gjorde sig skyldig, ikke saa meget i logi- agtig Bagværtelse, som i alt for overilende Begierslighed til at hævne sig.

som efter 10 Aar blev paanket Laugmandens Venner har enten tiet til den omtvistede Ple- ce (ear Rögur) i fulde 10 Aar, eller og de ere ikke blevne hørt, saaengen Herluff Daa endnu var Lehnsmand, men siden androg Jon Olsen Sagen for bemeldte tvende Kongelige Commissarier, Friderich Friis og Jørgen Wind, og leverede sin Supplicat den 24 Juli 1618, saa lydende:

Jon Olsens
Besværing
over bemeldte
Apologie.

„ Jeg Joenn Olufsen gifver eder thiilende fromme Velbaarne
„ Herrer Frederich Friis och Jørgen Vinnd, saa och Herloff
„ Daahle, hvorledis att Her Gudbrand haffver mig forfuldt
„ i langsommelig thiid; først med stessninger, siden med man-
„ ge vrangelige saler och flagemaal, ligesom de domme der
„ ere gangenn imellom oss, formelder och udvisser, hvilket
„ jeg haffver aldt maatte lide och emberre, och min rett att
„ opgiffse,

" opgiffve, fordi ieg fattige mandt kunde hanom icke nocksom
 " meligen bestaae udi rettergang; Saa bleff der en contractt
 " och forlikelsetmaal giort imellomb oss paa Althingit anno
 " 1596 aff den Velbaarne Herre Her Hoffvidsmand Brostrup
 Gedde och de andre fornembste mend som denn thiid var paa
 Althingitt, ligesom der indsegleder forlikelsetmaalsbress nock-
 sommeligen gifver thillkiende, saa lindendis, att vii forlick-
 etis om aldt thed som oss thillformne var emellom thill denne
 daug for oss och vorre Arssvinger for forstreckne sacker. Eps
 ther denne contractt haffver Her Gudbrand laditt thrycke och
 udgaae em sidenn boeg anno 1608; hvilkenforneffnte bog
 indholder att ieg skulle haffve giorte false bress, liker
 som den bog formelder, udi ein anden sted i bogenn da kals
 der han den bressgiorer enn falschener, for det thredie
 enn forbandede bressmeder, for det fierde da tillegger
 hand och dedieerer mig och min salig broder Marckus denne
 Bog, paa spaatt och seixerery, og figer att denne skal vere
 oss thill cere for alle erlige mendt herepther; Jeg
 haffver soerritt enn sietter eed for thisse falsche bressve som
 han schylder mig fore udi denne forneffnute tryckte boeg. Ders-
 fore ehr ieg ydmungeligen begierendis aff eders velbiurdighes-
 der paa Guds veigne, og for long och rett skyld, saa att
 ieg kunde faae long och rett offver forneffnute Her Gudbrand
 fordi hand haffver denn usande bog och tryckt om mig och min
 salig broder laditt udgaae offver ded gaudsche land, tilstroendis
 eders velbiurdighed atti mig fattige mand herudi vil behiel-
 pellig findes saavitt som long och rett land medføre. Jon
 Olufsson.

Commissarierne, som reiste til Danmark samme Aar over-
 gave da Sagen og Suppliken til hans Majestat Kongen, sont
 befalede Velb. Friderich Friis til Hagested (der var bleven Kongel.
 Lehnsmann i Stroed for den af velbemeldte Kongelige Commissarier

1618 fra Embedet domme Herluff Daa) at tilstale Bispen efter dette Kongeblevs Ordre:

Efter Kongl.
Ordre blev
B. Gud-
brand

søgt for be-
medte Apo-
logie,

Christianus Quartus &c. Vor gunst tilforn; Viid esster som vii naadigst er vorden videndis hvorledis Bispen for norden paa vorre land Island imod fundakens indhold holde en ulerd oc udnyctig person som ungdommen der sammeleds skal informere oc undervise oc selfs de reditus oc indkompst som til hans underholdning ere lagt beholde; disligeste skal han oesaa hafve troet en bog udi hvilken han nogle personer som ved Doden ere afgangne skal hafve desamerit oc forurettet; tha bede vii dig oc ville att du des leilighed med stiid forfarer, oc hannom dersom hans brost udi saa maader findes ved lov oc rett der saare tilstale lader. Kjøbenhauzen 21 Aprilis Anno 1619.

Men Besbaarne Hr. Friderich Friis funde ei esterleve denne Kongelig Ordre; thi han dode (*) saa Dage efter han var kommen

*) Friderich Friis til Hagedsted (ikke til Hesselager, som Hist. Eccl. Island. T. III. p. 43. siger,) var af de Hesselager, Friiser, med 3 Eggerne i Vaabenet. Han var født 1553, var en Son af Henrich Friis til Ørbeklunde, der dode 1571 ærat. 75. hans Moder Margrete Bild dode samme Aar. Dennes Farbroder var den store og lærde Johan Friis til Hesselager ic., var Cancellier i 3 Kongers Tid, og Patron for Kjøbenhavns Universitet. Han gav 3000 Rdle. til fattige Studentere, og har derved som Stifter af de Friisers Stipendium gjort sig udsadelig. Han dode 1570, ærat. 76. ugift, og testamenterede hemmeligt sin Broders Henrich Friises 3 Sonner, Christian Friis Vorrebye, Niels Friis Hesselager og Friderich Friis Hogested. Disse trende Brødre forsattede og underskreven Anno 1584 en Fundak paa deres Sal. Farbroders Legatum, og forsøgte samme med 500 Rdle. Anno 1618 blev Friderich Friis tilligemed Jørgen Wind til Grundet som Kongelig Majestets tilforordnede Commissarier oversende til Island at undersøge, forhøre og domme de Hordener med mere som sandtes i Island.

kommen til Island, altsaa blev Sagen udsat til næste Aar, da hans Estermand Veib. Holger Rosenkrantz til Frolinge 1620 i

Bb 3

Kongens

Fra Kongsgaarden int' bød de den 20 Maj 1618. alle og enhver på Island, som havde noget at klage, at møde til førstkomende Aeting, hvor de paa Operaating sadde den 30 Junii første Gang i Retten, begge som Kongel. Majestats Secretairer, og efterat de havde forrettet hvad dem var befalet, droge de samme Aar til Danmark. Af disse Kongelige Commissarier blev den forrige Lehnsmand Herluff Daa føgdomt Embedet, hvortil bemeldte Friderich Friis i Aaret 1619 blev bestillet, og som han var i stor Maade hos Kongen (Vir magni nominis, & Regia gratia florens,) saa sik han frem for hans Formand saadanne Privilegier, at han havde tilladelse at føre til Island 12 Laster Meel, og frit udsalge det til hvem han vilde. Paa Reisen blev han sog, og saasnart han kom til Island, sendte han strax Bud til Præsten Hr. Gudmund Einarsen, (som han afsigte Aar i Commissionen dømte fra sit Embede, fordi han var Medvieder, at Laugmand Jon Sigurdsen anden gang havde begaata Leiermaal, og derfor tillige blev fradømt sit Embede, lod ham vide, at han havde Kongelig Restitution at leveve ham, som Friis havde hos Kongen sagt, Gudmund Einarsen uvivende,) og forlangede at meddeles Sacramentet, som Hr. Gudmund usortøvet meddelede ham, der hvori Dieblik var Døden forventende; dog levede han 3 Dage deraf, og døde ugift i hans 66de Aar. Han blev først begravet til Vessastad, men Aaret efter optaget, for at føres til Danmark at bisettes i sit Fædrene-Begravelse; Men fordi Kongen om saadan var uvivende, maatte derfor betales i Hode 1000 Rdl. v. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 43. Udi Hr. Confer. Hoffmanns Fundation T. I. p. 47, berettes at Friderich Friis har til 4 fattige Studentere givet 2000 Rdl. Specie, som skulde lægges til de 3500 Rdl., Sal. Cancellor Johan Friis og hans Testamentarier forgen havde funderet, og beretter Velbaarne Hr. Hoffmann tillige, at Friderich Friises Fundas er dateret Odense den 10 Julii 1619, mener eg, at han maa være død imellem den 3 og 10 Julii. Hans Døds Dag meldes ei i Hist. Eccl. Island. I. c. De Kongelige Rescripter, han bragte med sig til Island ere daterede København den 21 April. At han fra den tid har opholdt sig i Danmark til Fundationens Datum den 10 Ju-

Kongens Navn udmaaledede 24 uvillige Mænd at domme denne Sag. Stevning blev da udstedet efter hvilken Bisshopen skulde mope for Retten, men som hans svage Legeme og høie Alder ei tillod ham at drage til Altinget, saa gav han sin Swigerson Fullmagt under sin Haand og Segl at procurere Sagen, men saa stodeslos og saa loseligen forrettet han denne Commission og saa slet forsvarede han denne for Bisshop Gudbrand betydelige Sag, at han meget ensoldig blev omsider enig med de under Holger Rosenkrantzses Præsidio 24 Dommeres Meening og Kiendelse, og med dennem samtykkede, at den omtvistede Piece ear Rögur (ca-
der Kongens lumnia) og Bisshops Embede blev domt under Kongens Maade
Maade og Unaade. Man domte Bispen uverdig til sit Embede, ja han
Unaade, geraadede i Fare for Ere, Liv og Gods, som Islands Kirke-
Histories Hoilærde Forsatter slutter af den Talemaade under Kon-
gens Maade og Unaade, ligesom velbem. Hoilærde Forsatter
undskylder ikke Bispens unaadelige Hevngierrighed, men beviser
dog at Bispen havde største Ret i en Sag, der saa meget anrorte
hans Families Ere, og at Holger Rosenkrantzses **) og de 24
Mænds

lii, er ikke troeligt; formodes altsaa, at han, for han drog bort, og
som en 66 Aars gammel Herre, har gjort Stiftelsen, for han drog til
Island, og beordred en af sine Venner at forsatte og underskrive Fun-
dationen den 10 Julii. Velbaarne Hr. Hoffmann i Fundation: T. VIII.
p. 316 ansører, at Friderich Friis til Hagedest døde 1586, 33 Aar,
hvilket erfares af en der i Begravelset funden Liigplade: og p. 18 siges
han, at det var ei den Friis, der gav 2000 Adlr. til fattige Studen-
tere, men Giveren var Niels Friis' Son, som døde paa Island 1619.
og i T. VI. p. 5. siges, at Niels Friis til Hesselager døde ugist 1682.
Men paa de Friisers Stamtable staar Niels Friis til Hesselager, gift
med Ingeborg Parsberg, og havde med hende 8 Børn, som alle døde
smaae.

**) Holger Rosenkrantz var Kongel. Hovridsmand o: Lehnsmand paa Is-
land

Mænds Dom, hvorved Bisshopen ei allene stod i Fare for hans Embede, men og for Ere Liv og Gods, n) var for streng for disse o) denne alt for strenge Dom

Skrifter

land i 14 Aar, indtil 1634, da han blev Lehnsmand paa Gulland. Udi Hr. Hoffmanns Fundation: T. I. p. 125 er han paa de Rosenkrantzers Stamtavle anført som Lehnsmand paa Gulland men ikke paa Island. Hans første Præstidium i Islands Alting var at fælde den haarde Dom over Bisshop Gudbrand, og derti var han mere dristig end da han 1627 havde burdet giøre til Landets Forsvar de Algierske Søe-Revere Modstand, da de holdte ilde Huus i Island, rovede og plyndrede og bortførde en Deel Æslændere i Slaveriet, (see Kongel. Rescript dateret Hafnia den 4 Martii, 1630) vilde og besøge Kongsgaarden, og havde nær ved taget ham med, men til Lykke stod hans Hest opsaliet Nat og Dag. Han vilde ikke angribe Algierne Såint mange Æslændere animosede ham derom, hvorfore han måtte høre ilde.

- n) Hvo som overveier hvad den Talemaade vil sige; Under Kongens Maade og Unaade, skal ikke negte, at jo Bisshop Gudbrand ved denne Dom var bestedt i storste Fare. Hvordan Kong Christian IV. pleide at forsaae denne Talemaade, kan man lære af andre Exempler, især beretter Hr. Professor Schlegels Vita Christiani IV. p. 160, libr. 3. at om Doctor Medic. Christopher Dybvad, der just samme Aar som Bisshops Dom faldt, nemlig 1620, den 22 Dec. blev i Consistorio domt fra sine geistlige Privilegier, sagbe Kongen: „er sey von den Profess „soren in des Königs Gnade und Ungnade verurtheilet, daher könnte „er ihm zwar nach Willigkeit und mit gutem Zug am Leben strafen las- „sen.“ Axel Arenfeld procederede imod ham paa Kongens Vegne, Cligesom Jens Bielke procederede imod hans Fader Prof. og Dr. Theol. Jørgen Dybvad, der 1607, den 11 April blev ogsaa domt i Consistorio fra sit Embete, og aldrig sik det mere) hvorpaa Christopher Dybvad blev ført i Blaataarn i København, og 1621 den 27 Januarii fæerde fangen til Callundborg, hvor han døde i Fængsel af Kuld. Ilds Dunst. Saaledes blev og Jørgen Lunge, som efter Kongelig Rescript af 9 April 1617 domte en Nordmand Andreas Madsen at leve Straf paa Kongens Maade og Unaade, besatet at besørge uden Forhaling Anders Madsen at straffes paa Livet.

- o) Æslands Kirke-Histories Høilærde Forsateers Anmarkninger herom ere disse:

Skrifter, v. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 416. hvorfore den og efter
 formildebe Ansøgning blev formildet og nedsat til en Penge. Mulct i Folgeen
 Kongen til en til Holger Rosenkrantz Kongel. allernaadigst Missive af Dato 7
 Penge: April 1621, i hvilken saaledes maledes: „ da haffye Vii naa-
 digst undt oc bevilget hannom at maa samme sin Forseelse paa
 „ vore vegne hos dig afftinge thi hede vii dig oc ville att du der-
 „ fore med hannem paa vore Begne oc effter hans Formue aff-
 „ ting formedelst at forneffnde 24 Bonder havffver dombi offver
 „ hannom, eller hvis andet han kan forevende. Daa ere vii
 „ naadigst thilsfredts att han sagen igien paa nye maa hidt neder
 „ stessne for oss oc vor Elsfelig Raadt — — — (vii tilskicke dig
 „ her hos hans Supplicatz des indtholdt du viidere deraff kandt
 „ forfare) ahnseendes det billigt oc rett att vere.

Saasuart

disse: Man maa tilgive denne store Mands overmaade vittige Hoved,
 der ei kunde bare den langvarige Forurettelse, der saa lange havde opri-
 ret ham, og med de omfindligste bagværende Tunger saaret ham; man
 maa noget estergive det Aarhundrede, i hvilket han levede, nemlig:
 næst ester de Catholske Bisper, der ingenlunde havde ustraffet taaled saa
 stor Forurettelse og Forhaanelse, hvormed Bisshop Gudbrand blev anta-
 set; Endelig bor og rages i Betragtning en Deel Theologiske Reforma-
 torers Exemplar, ja Lutherus selv, som alle holdte sig for en Ere at ef-
 terligne: men hvorledes han begegnede sine Fiender, de romerske Paver,
 ja Kongerne af England og Frankrig, og andre store Hoveder, er nok-
 som bekjendt; man maa og noget tilgodeholde denne Høierværdige Gam-
 le, der nu i 50 Aar til Guds Kirkes store Myte og til sit Kædernelands
 store Prydelse med storste Berommelse havde forestaaet Bispe, Embedet;
 hvilket alt paa nogen Maade kan, ester min Meening undskyldte Bispen,
 og overalt saa ere vi Mennesker, og falde alle i mange Stykker, og for den-
 ne Piets Skyld lader vor Bisop Gudbrand ikke af at agtes og regnes
 iblandt Guds Kirkes ypperligste Lys, ligesaavel som andre store Mand,
 der have forsøgt samme Skæbne, saasom Bisshop Bircherod, Bisshop
 Krog og andre, hvis Jhukommelse lever i Bisignelse.

Saasnart B. Gudbrand fik at vide Kongens naadigste Bis-
lie og det frie Valg var givet ham: enten at høde med Penge
efter Formue, eller paa nye indstevne Sagen for Kongen,
raadede nogle hans Venner, at han skulde udvælge det sidste, og Bisp'en raa-
indstevne Sagen for Kongen og det gandiske Raad, hvor han des paa nye
havde nogen der vilde ham vel, hellere end give en stor Sum at indstevne
Penge; Men Bisp Gudbrand vilde ei høre disse Venners Raad,
men eftersom det var givet i hans frie Valg, saa vil han nu paa
eengang giøre Ende paa alle Trætter, og derfor besluttede at dra-
ge til Holger Rosenkrantz for selv at aftsinge Boden.

Men som denne firesindstyve Aars gamle Mand var saare
svag og strobelig, at han ei kunde taale Reisens Besværighed,
saa lod han sig, til Magelighed for sit gamle Legeme, i en Fruen-
timmer-Sadel til Hest fore omtrænt 30 Miile for at tinge og af- men vil heller
giøre Boden med bemeldte Lehnsmand; Saa udkom Aaret efter bode 1000
Kongelig Befatling af 11 May 1620, at de 1000 Ndlr. in Specie,
som af Holger Rosenkrantz var Superintendenten forelagt at ud- Ndlr.
give for sin Forseelse, skulde han tilholde ham at betale og samme
at fore Kongen til Regnskab. Men de twende omtvistede
Gaarde Hol og Bessastad blev dog i Contraparternes Bold
og Eje.

Disse 1000de Rigsdalers Befatling (figer oftemeldte Hsiers-
verdige Forfatter l. c. p. 419,) giorde Ende paa denne store
Mands Kvist og Trætter. Men om denne Mulct nogen Tid er
bleven afbetaalt, skulde man twidle af twende (l. c.) anførte B.

Gudbrands Breve p) til Holger Rosenkrantz og til Siellands Bis
klop Doct. Hans P. Reesen, i hvilke han deels undslaer sig for at
betale

¶ „ Copie af det Brev ieg krev til Hoffuistmanden Anno 1622.

„ Kiere Velbyrdige Juncher gunstige Her Hoffuistmand.

„ Jeg beder dem naadige Gud schall vere Ehers V. h. Idem for hviss gode
„ vilge och vmag som E. V. haffuer lagt vind paa min bedroffuede sag att
„ formilde hoes min allernaadigste Herrre Konning.

„ Endoog hands Majestat holder fast paa de 1000 daler, da ere de dog
„ icke i min formue. Thi vdi forgangen aar laante jeg off andre hviss
„ ieg kom off sted. Saa ieg sider endnu i samme gield. Beder der
„ for E. V. vill paa min allernaadigste Herrre vegne haffue fordrag medt
„ min formogenhed. Sender ieg nu i dette bress Matz Hannstens Kisb-
„ mannds paa Hussuig handskrifft paa sex och soritius Rixdaler in specie,
„ och beder de maarte komme i denn summe saam resterer hoss mig, meer
„ haffuer ieg ikke kunded att sende der til denne gang. Gud i Himmelen
„ ved all den sag huor hun sider sammen. Dog alligenel shall jeg findes vil-
„ lig mens jeg sludder denne bedroffuede thild. Gud forlads mine Wvenner
„ saa den Jon Magnussen som de andre.

„ Fromme Herr Doctor! Jeg sender Copie aff Hoffuistmandens bress.
„ I threi samfulde aar haffuer jeg icke bekommet hoss di Danse Kisbmed
„ uden 46 Daler som jeg nu sender Kisbmedens Handskrifft paa.

„ Den summa Pending er mig umueligt att betalle, skulde ded end ko-
„ ste Elised. Jeg sit paa domkirckens recker i fior en hvaltann fire allen
„ lang, hindre forde jeg till altinged och forskickede den samme thom thill
„ Kongl. Majestat med lensmanden Holger Rosenkrantz, i den forhaab-
„ ning, att hans naade skulde vere thillsreds dermed; thi haffde jeg sollit
„ den hvaltam thil Hamborg, da haffde jeg vell fundet att bekomme 1000
„ daler for den samme. Udi mit bress ded Kong Fredrich haffver gisvet
„ mig paa stisfret, begierer hans naad slett intet off hviss der kand reke hver-
„ ken hvaler eller nogenn anden deel; Och om i villsde ded berette for Canz-
„ ler, daa forhoobess jeg hans strenghed hiesper mig med ett gaat ord hoss
„ Kongl. Majestat ad min fattigdom bliver noged forsone.

Gudbrand Thorlacssen m. e. h.

anno 1622 d. 24 Augusti.

betale, deels anforer Commerciens slette Tilstand paa samme Eid, som gior ham det umueligt at betale Mulsten.

Biskop Gudbrand havde i alle sine mange saavel offentlige som egne Forretninger altid Øie og Hensigt baade til sit eget som til Landets almindelige Gavn og Fordel at fremme: han vidste vel at Fattigdom og Foragt folges gierne ad: han indsaae, at Venge driver Værket; han passede derfor osie paa Skillingen, og var en stor Dekonomus, men han hensaae tillige til Landets Gavn: han vidste, at der var inter, som mere hindrede Island i at slippe ud af dens Armod, end dette, at althvad der af indenlands Bahre kunde bringe Profit og Fordeel, maatte indrommes fremmede Kiosbmænd, men disse Fremmede tilbragte Landet ikke altid friske og gode men slette og uskudte Bahre og Brags-Gods, som Landet dyrt nok maatte betale; hvilket Onde Bispen formede allerbest at kunde forebygges, dersom Æislænderne (efter Forfædrenes Maade, der havde egne Skibe og beseglede Norge, Engeland og Gronland,) brugte deres egne Skibe, hentede de fornødne Bahre fra første Haand, og selv drev en frie Handel; Bispen gjorde derfor en allerunderdanigst Ansøgning, og bad at Kongen allernaadigst vilde tillade ham med eget Skib en frie Handel paa Norge, og andre hans Majestæts egne Lande og Stæder, hvilken Ansøgning ham allernaadigst blev bevilget ved Kongelig Rescript af 18 April Anno 1579. Altsaa udi samme Aar, som han fik Privilegium paa at trykke Vibelen.

Saa snart Laugmændene lugtede dette Bispens Forehavende, hans Fiender ophidse dede alle civile Betientere, at de i eger og hele Landets Navn skulde fra Altinget giore contra Ansøgning til Kongen. Denne deres dumdristige og lognfulde Supplicas til Kongen er dateret

Bispen saaer
Privilegium
paa en frie
Handel med
eget Skib.
stræber at
hindre det,
men forgives.

Operaæ Landsting den 1ste Julii 1576 (1579) og findes i bemeldte Hist. Eccl. Island. T. III. p. 423. seqv. Paa dette Bon-skrift eller rettere Skamskrift, har hverken Kongen eller Raadet givet noget Svar, i hvorvel Lehnsmanden Johan Bucholtz havde det paa det beste recommenderet.

Da Bisshop Gudbrand havde nu faaet dette Privilegium, kiochte han et Handel-Skit fra Hamborg paa 60 Læster, og derpaa tog i Compagnie med sig nogle af de rigeste Indvaanere i Skagefjords Syssel, hvilken med ham gjorde atter Ansogning, at Kongen vilde tillade, at de maatte udsælge og forhandle fremmede Bahre til Landers Indbyggere; hvilket nu ligesom forhen, blev dem allernaadigst tilladt under Forbud, at de ei videre end tilladt var maatte udvide deres Handel, og at de ligesom andre Kiosbmænd skulde erlägge den sædvanlige Told og Afgift. Dette Privilegium har Kongen dateret Eolding den 15 Martii 1580.

Skit og
Mand fore-
lykkes. Skibet blev nu tilladdet med Islandske Bahre og skulde udløbe af Skagefjords Havn til Hamborg. Over Skibet satte Bisshopen en Präst, Arngrim Jonsen, der havde Ventebrev paa et Prästekald, en forstandig og lerd Mand, der skulde opsette Ladningen, bestyre Handelen og besorge Bispens Forretninger i Hamborg med at indkøbe de fornødne Ting til Bispens Bibels Trykning; Men paa Reisen forgik q) Skibet med Mand og Muus, og man hørte aldrig enten til Präst eller Skib.

Denne

q) Dette Skibbrud henserer Annal. Biornonis de Skardsa T. I. p. 257, til Aaret 1576. Men Islands Kirke-Histories Høilserde Forfatter har T. III. p. 425. anmerket, at foruden Arngrim bliver omtalt i B. Gudbrands Brev, (l. c. p. 393.) til Dr. Poul Madsen i Aaret 1578, havde

Denne betydelige Skade og Forliis affrækkede Bispen og hans Allierede at giore videre Forsøg eller benytte sig af deres Privilegium. Hr. Biskop Gudbrand har om Islands gamle Skibssart og Egenhandel med mere skrevet en rar og læseverdig historisk Beretning dateret 14 Aug. Anno 1613, som er at læse udi bemeldte Kirkehistories T. III. p. 420-22.

Bisop Gudbrand var en af de lerdeste Mænd i sin Tid, ikke uersaren i mathematiske Videnskaber og ret oplagt til at være en Konstner: skont han aldrig omgikkes med Konstnere, kunde han dog mesterlig giore ester hvad han saae, ja opfinde at forstådige det han aldrig før havde set: han havde med egen Haand forsødiget en Sphaeram, ester Islands elevatio indrettet, hvilken han forærede Lehnsmanden J. Bucholtz, som tilforn er mældet: han arbeidede og paa Globum Terrestrem, hvorpaa han agtede at rette og forbedre Islands Beliggenhed, hvilken han paa Soes-Kartene havde fundet uriktig; Men! hans lange Sygdomme og mange Fortrædeligheder afbrod dette rare Forehavende. Det Kart over Island, som forekommer i Theatro Orthelii, og et andet over Gronland, som skal giemmes i det Kongelige Bibliothek, siges at være denne Mandes Arbeid.

Han var overmaade arbeidsom og stræbsom, det viser i sær hans mangfoldige til Trykken befordrede Skrifter. *) Han pleie-

Ec 3 de

havde Hr. Arngrim bemeldt Aar ogsaa saae Kongens Brev at succedere Hr. Sigurd Jonsen til Grenjadarstad, om han overlevede ham: Altsaa bliver Annal. Biorn, de Skardka paa dette Sted uesterrettelig.

*) Jöchers Gelehrten Lexicon veed slet intet enten af Manden eller hans Skrifter, kuns dette: Gudbrandus Thorlacus, ein Isländischer Theologus,

de paa det noieste at overlegge alting, som angik Huusholdingen og ved Slutningen af enhvert Aar gennemgik alle sine og Bispestolens Regnskaber. Men endflont han var selv den noieste Inspektor, benyttede han sig dog af fornuftige og forsigtige Mænd til Medhiespere, blandt hvilke hans Fætter Thorkill Gamalielsen var den navnkundigste.

Han elskede lærde Folk, havde Venstebog og Brev-Bepel med mange store Mænd, med Bisperne i Sielland Dr. P. Madsen, Winstrup og Resen, med Dr. Nic. HemmingSEN, Dr. Philip. Nicolai af Hamborg, med Tycho Brahe r) og mange flere, blandt hvilke Dr. P. Madsen var hans største Ven og Velynder (s. S. 163.) og saa længe han levede forstakkede hans Forben hos Kong Friderich II, alt hvad Gudbrand sogte.

Men han elskede og fattige Discipler, og paa egen Bekostning holdte dem til Skole, og, naar han erfarede deres Fliid og Færdighed, befordrede dem nu til Hoiskolen i København, nu til geistlige Embeder, eller og til begge Dele, blandt hvilke i sær erindres Odder Einersen **) til sidst Biskop i Skalholt, Gudmund Einersen Prost og Præst til Stadestod, Jon Gissersen Rector i Skalholt og Holum og siden Præst til Muhle, Magnus Olaksen Rector i Holum, siden Præst til Loufoos, Halfdan Rafnson

logus, lebte um 1589, und schrieb: Summaria in Novum Testamen-tum; Saat dette kostbare Lexicon er paa flere Steder end dette upaa-lidelig.

I) See herom Hist. Eccl. Island. T. III. p. 428-32. item 387-93.

**) Han var ikke Jubel-Lærer, som Hr. G. Treschow p. 15. beretter, men hans Fader og Broder, hvilks herefter paa sit Sted skal vises.

Rafnson Præst til Underfell, og mange flere, som i hans Grav takkede ham for faderlig Kierlighed og Befordring.

Biskop Gudbrand gifteude sig 30 Aar gammel, og sic 1572 til ægte den dydige deilige rige Tomfrue Halldora Arnædotter som ned-stammede fra de fornemste Folk i Landet. ¹⁾ Hun var en Datter af den rige og anseelige Arnas Gislersen fra Hlidarende, hvor deres Bryllup med megen Pragt og Hoitid blev holdet. Hun dode paa sin fjerde Barselseng 1585, og efterlod 3 Born som mangfoldig have udbredet sig indtil vore Tider; Men Biskop Gudbrand besorgede denne dydige Frues hastige Skilsomme i 42 Aars Enke-Sæde.

Han skal have haft en fuldkommen Mands Hoide og god Statur, begavet med store Kræfter og det beste Helbred indtil hans 43 Aar, i hvilket han mistede sin Frue, og med hende sic Helbred; thi efter hendes Dod indsandt sig Sygdomme, som vedholdte af og til saa længe han levede, hvorover han fandt det forsondent at soge Kongen, og ved Aar 1596 bad om Hr. Arngim Jonsen til sin Medhjelper i Bispe-Embedet.

I Aaret 1624, (det mærkværdige Aar i de Islandiske Annaler) indviede han sin Datter-Son Rector ved Holm Skole, til at være tillige Domkirke-Præst, der siden blev hans Successor, den berommelige Biskop Thirlach Schulesen, og denne Præstevielse var hans sidste offentlige Forretning. Tredie Pind-sedag syntes Bispen at befinde sig saa vel, at han, for at tage frist Lust, staaer tidlig op, og spadserer ud aff sine Værelser, men

^{hans}
Sygdom
til

¹⁾ Hendes Forældre og Slægt ansøres i Annal, Biorn, de Skardla T. I. ad annum 1570 og 72 og p. 249 heder det om hendes Fader: Erat Arnas magnatum Islandia facile princeps,

til alles Bedrøvelse blev han pludselig overfaldet af Hemiplexie, man bragte ham strax paa Sengen, og han med et blev rørt baa-de paa hans højre Side og paa hans Male. Uffad beholdt han dog den venstre Haand, med hvilken han kunde kaste op i hans ved Sengen stedse liggende Bibel, og med Fingeren pege paa hvad han vilde have læst.

Samme Aar den 14de (16de t.) November Morgen tidlig blev Domkirken ved en heftig Storm af Norden omkastet.^{v)} Man lode Bisshopen herom intet vide af Frygt for, det vilde tage alt for meget paa ham udi denne hans store Svaghed. Bisshops Datter Halldora, en Tomfrue af Mands Mod og Hierte, afsendte 1625 sin Soster s Son bemeldte Domkirke-Preest Hr. Thorl. Schulesen til København for at hente Medicamenter til den syge Fader, og Materialier til den nedfaldne Kirke. Midlerid han var borte, døde Bisshops Fætter Thorkill Gamalielsen, der i 30 Aar havde været hans Deconomus og hans Huuses besynderlige Stytte. Nu maatte bemeldte Halldora ene forvalte den vidtløftige Huusholdning hiemme paa Bispegaarden, og have Opsigt med alle Regnskaber, med Skolen, med Bogtrykkeriet og Ombuderne, kortelig; alt Domkirken tilhorende Gods, hvor til hun og, og især formedesst hendes rare Egenskaber, af Kongens Besalingsmand Holger Rosenkrantz blev autoriseret den 31 Junii 1626, i hvilket Aar bemeldte Hr. Thorl. Skulesen kom hiem, og fra de Københavnske Doctorer O. Worm og Bernh.

Lange

t) Annal. Biornonis de Skardsa T. I. p. 119.

u) Histor. Eccl. Island. T. III. p. 426. anmærker, ligesom Hollums Domkirke tvende gange ved Storm er omkastet Anno 1393 og 1624, saa er Skalholts Domkirke tvende gange ved Jld ødelagt Anno 1309 og 1526.

Lange medbragte Medicamenter, siont unytige for hans Mor-Fader, og en stor Mængde tilhuggen Bygnings-Tommer til Kirken, hvortil Prinds Christian V. der medens hans Hr. Fader selv forde Krigen i Sydfland, forestod Regieringen, naadigst havde stienket 18 Tylter Gothlandiske Bord, 12 Tylter store Bielser og 6 Tylter Beg, altsammen til Domkirkens Bygning som var i fuldkommen Stand inden Bisshopen døde.

Midlertid Bisshops Svaghed mere og mere tilstog, blev Hr. Arngrim Jonsen af Holger Rosenkrantz beordret Anno 1624 at være hans Coadjutor, hvilket Prinds Christian V. af Antvorschouff 8 November 1625 bekræftede, ligesom han Aaret derefter ved Skrivelse til H. Rosenkrantz af Hassniæ 31 Martii 1626 besørder at Hr. Arngrim skal visitere Stiftet og ordinere Praester.

Men som alle Læge-Midler vare forgieves anvendte paa hans forældede og afkraeftede Legeme, der i sidste langvarige Sygdom paa 4de Aar efter Guds Behag var hæftet til Sengen, saa tilfleges omsider den hos Islænderne saa kædende Landfarsott eller hidsig Feber, i hvilken han Anno 1627 den 20 Julii v) Klokk'en omrent 3 ester Middag forlod denne Verden, da han havde levet 85 Aar og været Bisshop i 56 Aar, men tient i offentlige Embeder 61 Aar.

hans Død
og lange
Tjeneste.

v) Doct. Hans P. Resen i hans Fortale til Doct. Philip Nicolai Theoriam Vitæ æterne, dens danske Oversættelse 1631, siger: Bisshop Gudbrand Thorlacksen henvøl i Herren den 10 Julii 1627, der han havde levet saa her i Maaden i 87 Aar.

Hans Symbolum var:
Gaudeo Triumphantis Ecclesiae
Hæreditatis Societate Infinita.

D d

Hans

Hans Liigsteen fører den af ham selv fort forfattede
Gravskrif

Exspecto Resurrectionem carnis, & vitam aeternam;
GUDBRANDUS THORLACI fil.

Jesu Christi peccator.

Anno Christi 1627, 20 Julii.

Den Islandiske Kirke-Histories oftmældte men ikke nok berymte
Forsatter tilegner ham (T. III. p. 427.) denne af
sit Stift velfortiente Lov:
Nulla ferent talem secula futura Virum,

Genealogia

Svenbiorniana Halgrimiana - Gudbrandiana -
Thorlaciana &c.

Hr. Sveinbiörn Thordarson circa annos 1430 til 1460, var han Præst til Mule og Officialis udi Thingse Syssel, var i sin Tid en af de fornemste Provster og Prester i Holum Stift. Vel var det ham som Geistlig ikke tillade at gifte sig, dog har han bekjendt sig som Far der til 50 Barn. En af dem var

- a. 1. Halgrinur Sveinbiörnsøn, hans Sonner varre 5.
- A. 2. Thorkell Hallgrimsøn (Farbroder til Bisshop Gudbrand Thorlaksson) hans Son var.
- a. 3. Hr. Oddr Thorkellsøn, Præst til Hoff i Vapneshjord.
- * Ingebiorg Vigfusdatter, Deres Son var.
- a. 4. Biarne Oddsson til Bustarselle,
- * Thorum Biørnsdatter (hendes Fader var Biørn Gunnalen som boede paa Bustarselle, og var Sysselmand i Mule Syssel, gift med Ragnhild Thordardatter,) Deres Datter var.
- a. 5. Thorbiörg Biarnedatter,
- * Eric Oddson fra Fitium (en Son af Bisshop Oddr Einarson,) dens Son var.
- a. 6. Odde Erichson fra Fitium,
- * Cicilia Halldorsdatter fra Arnarholt. i Datter.
- a. 7. Thorbiörg Oddsdatter * Hr. Poul Sveinson, Præst til Goddeser, deres Datter var.
- a. 8. Biörg Poulsdatter * Thorsten Sivertsen, Sysselmand i Mule Syssel, har 2 Sonner.
- a. 9. Sigurd Thorstensen, Guldsmed i Kibbens havn og en agtet Borger, f. 1714.
- * Maria (Laucitz Ottelens Datter, Islands Ober-Kibbinand) f. 1720, gift 1743. † 1771, havde 5 Barn, som toge tilnavn Thorstensen.

Gudbrand Thorlacssens Slægt: Register.

- a. 10. Berte Catrine f. 1743.
 * Christoph Balck, Guld-Arbeider i Kopenhagen.
- b. 10. Thorsten f. 1748, er ved Guldsmed-Professionen.
- c. 10. Peter Thorstensen f. 1752, tog Doct. Grad 1775, er Doctor Medicinae paa Kongssberg.
- * Elisab. Christ. Dorothea Funk, en Apotheker Datter af Kioge, f. 1755, g. 1775. † 1776.
- * Ingeb. Maria Knagenhielm Snithler, Prostes Datter fra Eger. See Jubel-Lærer Bisshop Krogs Stamtavle.
- d. 10. Lauritz Thorstensen, f. 1754, er Skriverkarl i Kammeret.
- e. 10. Elisabet Maria f. 1755.
- * Hr. Eigil Thorhallesen, 1777 Sognepræst til Bogense i Syen.
- b. 9. Peder Thorstensen, Sysselmand i Mule Syssel efter sin Fader, f. 1720.
- * 1746. Thorun, Gudmundsdatter, som var Præst paa Kolsrejsted i Mule S. har 4 Horn.
- a. 10. Biorg Pedersdatter f. 1747, g. 1766.
- * Guttormer Hiörlussen, Sysselmand, efter 3 a 4 Aars Ægtefælk døde han 1777, og efterlod hende med 2 Døtre.
- a. 11. Thorun.
- b. 11. Oddny.
- b. 10. Gudmund Peterssen f. 1748, har nu succederet sin Fader.
- * Thorun, hans Moders Broerdatter hr. Poul Gudmundssens paa Kirkeba.
- e. 10. Holm Frid. Petersdatter f. 1755.
- * 1777. Odder Stephenfen, Guldmægtig hos Hr. Stiftamtmand Thodal, og Secretair i Islands Ober: Ret.
- d. 10. Sig.

d. 10. Sigvard Petersen, f. 1759, nu studerer i Noestilde Skole.

B 2. Gamaliel Hallgrímsson (Farbroder til Bisshop Gudbrand Thorlacklen) var Præst til Stad i Rutesfjord.

a. 3. Hr. Biarne Gamalielsen var 1566 Rector i 10 Aar, og Præst i 51 Aar † 1636, i hoi Alder. See herefter blandt Jubel-Lærere hans Historie.

* Turid Gudmundsdatter. Var Moder til 7 Børn.

a. 4. Hr. Gudmund Biarnesen, succederede 1637 sin Fader til Grenjaiderstad.

b. 4. Sigrid Biarnedatter * Hr. Sigurd Biarnesen, som var en Søster-Søn af Bisshop Oddur Einarsen. See herefter Jubel-Lærer Einar Oddlens Slægt-Register.

c. 4. Sigrid (junior) Biarnedatter gift 1628.

* Hr. Arngrim Jonsen Præst til Melstad og Bisshop Gudbrand Thorlackens Coadjutor i 30 Aar. Hun var hans anden Hustrue, og avlede med ham 9 Børn som udgjorde den største Deel af Jubel-Lærer Arngrim Jonsens Slægt-Register, som herefter paa sit Sted skal aufores ved hans Historie, og derfor blive de her udeladt.

d. 4. Ingur Biarnedatter * Hr. Biarne Gisleszen, Præst til Gard i Keldehverf.

e. 4. Gudrun, f. 4. Gudrun Junior, g. 4. Jorun.

b. 3. Thorkell Gamalielsen † 1625. var Bisshop Gudbrands Deconomus over i 30 Aar, og hans Huuses beste Støtte.

C. 2. Hr. Einar Halgrímsson (Bisp Gudbrands Farbroder) var Præst til Utskal. Hans Son var.

a. 3. Hr. Bergsvein Einarson succederede sin Fader til Utskal, havde 1 Datter.

a. 4. Thordys Bergsveinsdatter. (Worms Lexicon kalder hende Gudrun.)

* Torfa Erlandsen (hans Fader var Erland Sysselmand i Musle Syssel * Thordys, Datter af Henrich Gerkens, Forvalter over Thingse Kloster, han var Proprietair og siden Sysselmand udi Arne Syssel † 1665, 25 Aug. havde 4 Børn.

a. 5. Thormod Torfassor (Thormodus Torfæus) f. 1636.

- 27 May, deponerede i København 1655, blev 1660, Interpres Regius ved de Ærlandske Antiquiteter. 1664 Stiftamts-Skrivere over Stavanger Stift og siden Antiquarius Regius, endelig 1682 Historiographus rerum Norvagicarum og Assessor i Consistorio, † 1719, paa sin Ødelegaard Strængeland. v. Wormii Lexic. og Hist. Eccl. Island. T. III. p. 567-73.
- * Anna Pedersdatter, var Enke og blev med ham gift 1665. Med hende fik han Gaarden Strængeland paa Den Korme hun døde 1695, 16 Dec.
- * Anna, Hans Pedersen, Raadmands Datter af Stavanger. Hun havde nogen Tid forestaet hans Huus, og blev med ham gift 1709. Hun overlevede ham uden Born af begge Hustruer.
- b. 5. Hr. Sigurd Torsætton, var først Capellan til Gard, derefter Pastor Cathedrales. † 1670 uden Born.
- c. 5. Afa Torsædatter * Hr. Helgo Jonson, Præst † † uden Born, og indsatte Hans W. Londeman til deres Arving.
- d. 5. Gudrun Torsædatter * Marcus Biarnesson. De havde 3 Døtre.
- a. 6. Gudrunna Marcusdatter, hun var Bestemoder til nu værende Sysselmand Björn Marcusson.
- b. 6. Thordys Marcusdatter * Gudmund Jasonis Wæst, af engelske Nation. Hun levede 1719. Hendes Affom er gaaet i Armod.
- c. 6. Gudrid Marcusdatter * Hans Willumsen Londe-mann, Sysselmand i Arness Syssel, siden Tolder i Præstoe. (Det er en Feiltagelse, hvad der er ansigt foran p. 151, udi Bisshop Gisle Jonssons Slægt-Register, hvor det mældes, at han blev siden gift med Sidsel Biødesdatter, der 1705 tog Livet af sig selv; hendes Mand var Broderen Geert Willumsen Londemann, som var Prinds Georgs Amtsskriver og Ridesfoged over Bordingsborgs og Joenshoveds Amtter.)
Af deres Born var.
- a. 7. Edvard Londemann f. 1680 d. 5 Juli i Ærland.

land. Han kom i 1688 ud af sin Farbroders Geert W. Londemanns og Sidsel Biödesdatter Tanges hus, hvor han med deres Dørn blev informeret, og derfra sat i Københavns Skole i Aaret 1694. Student 1698. Blev Collega i samme Skole, og 1706 Sogneprest til Schelund og Viborg i Viborg Stift. 1724 Prost i Hingsted Herred. Samme Aar Professor Philosophie. 1732 Lect. Theolog. i Bergen og Consistorial-Raad. 1735 Assessor i Høieste Ret, fil Biskops Titel, og 1739 nobiliteret med Navn af Rosenkrone, † 1750, var Farfader til den nu verrende Kongelige Envoe i Sachsen Hr. Kammerherre Baron af Rosenkrone.

* Maria Elisabeth Wielandt, Datter af Islands Købmand Peder Wielandt i København.

* Anna Catharina Nyegaard, som 1729 (ikke 1731) blev Enke efter Biskop M. Marcus Moller i Bergen. Hun tilbragte ham store Midler.

D. 2. Sigrud Hallgrimson (B. Gudbrands Farbroder,) havde 2 Datter.

a. 3. Helga Sigurdsdatter, en stor Stammemoder.

* 1508. Jon Arason paa Holum, den sidste og navnkundige catholiske Bisshop i Island, som corresponderede med Paven, og med Magt søgte at modstaae Reformationen, hvorover han til sidst som en oprørisk og ulydig Undersaat blev fængslet, og endelig den 7 Nov. 1550 halshuggen tilligemed hans twende Sonner i hans 66de Aar; dog skeede denne Henrettelse uden Kongel. Besfatning. Med Helga som var hans Concubine avlede han Dørn, af hvilke 6 levede.

a. 4. Are Jonson blev 1530 Sysselmand, tilligemed Faderen halshuggen, døde usforferdet.

* Halldora, Thorleif Grimsgons Datter af Modruvalle, Saalænge hun levede, tog han et Deel i Faderens Handlinger. De avlede 2 Døtre.

a. 5. Thora Aradatter * Jon Sigurdsen.

b. 5. Helga Aradatter * Poul Jansen til Reykholt.

a. 6. Peter

- a. 6. Peter Poulsen til Staderhol, havde 1 Son.
 a. 7. Biarne Petersen.
 b. 6. Ellen Poulsdatter * Biørn Bendtsøn til Munkeværaa. De havde 4 Barn.
 a. 7. Magnus Biørnson Lavmand.
 * Gudrun Gisledatter (hendes Fader Gisle Thordesen Lavmand) havde 5 Barn
 a. 8. Gisle Magnulen til Hlidarenda, Sysselmand i Rangarvalle Syssel.
 a. 9 Gudrid Gisledatter.
 * M. Thordar Thorlaksen Bisshop i Skalholt. See herefter Genealog. Thorlacianam.
 b. 8. Biørn Magnusen Sysselmand og Kongel. Forpagter paa Munkeværaa.
 c. 8. Helga. d. 8. Salveig. e. 8. Jorun.
 b. 7. Biørn Biørnson.
 c. 7. Sigrid Biørnsdatter * Poul Gudbrandsen, Son af Bisshop Gudbrand. See Genealogia Gudbrandian.
 d. 7. Gudrun Biørnsdatter.
 * Hr. Gisle Oddsen, Bisshop i Skalholt, Son af Bisshop Oddr Einarson. See herefter paa sic Sted hans Genealogie.
 c. 6. Ragnheide Poulsdatter.
 * Hr. Sven Simonsen, Praest til Holt, † 1644, han tiente 67 Aar, var Jubel-Perer. Hun var hans anden Hustrue, havde 2 Sønner.
 a. 7. Hr. Gissur Svenson, Praest til Alftamire
 b. 7. M. Brynjolfer Svenson f. 1605, blev Corrector i Næsksilde 1633. Bisshop i Skalholt 1639 † 1674.
 * Margareta (Datter af Halldor Sysselmand, som døde i Skalholt 1638, og Halldora Jonsdatter) Moder til 7 Barn.
 a. b. c. 8. døde forend de fik Daab.
 d. 8. Halldor Brynjolffsen f. 1647 8 Dec. † 1666 til Normath i England, hvor han studerede.
 e. 8. Bisshopsens læreste Datter, blev af hendes Informator

formator Dade Halldorsen besværgret, og det- 153
te var en ubodelig Skam og Skade for denne
vidtberømte Bisshop. Dade Halldorsen blev
siden Præst, og findes blandt Íslandiske Jubel-
Lærere paa sit Sted.

b. 4. Hr. Magnus Jonsen (Bisshop Jon Arasens anden Son)
blev 1528 Præst til Grenjadarstad † 1534.

* Christin, Syssemand Wigkules Datter. (Biörns a Skardla
Annalers T. I. p. 115, siger hans Kone eller Maitresse
var Cecilia Pedersdatter, mon det er en Feiltagelse, hun
hans Broders Hr. Sigurds Kone,) de havde 2 Døtre.

a. 5. Halldora døde før Faderen, ugift.

b. 5. Gudrun Magnudatter, Moder til 1 Son.

* Gunnar Gislason, Neinestade Klosters Forpagter.

a. 6. Biörn Gunnarson til Bustarselle, Syssemand i
Mule Syssel.

* Ragnbildur Thordardatter, de havde 1 Datter.

a. 7. Thorun Biörnsdatter.

* Bjarne Oddsen til Bustarselle. See foran Thorkell
Hallgrimsens Genealogie a 4. til d 10, hvor
deres Descendentere ere anførte.

c. 4. Hr. Biörn Jonsen (Bisop Jons tredie Son,) Præst til Mel-
stad, og til sidst sin Faders Officialis over Stafholts Stift.
Var en uroelig og oprørisk Mand, han tilligemed Bro-
deren Are Jonsen fangede den lutheriske Bisop Morten
Einarson 1548; men blev selv fanget og halshugget, til-
ligemed Fader og Broder. Var i Døden meget forsagt,
og begræd sine Børn.

* Steinun, Datter af Jon Magnusen til Svalbard, var hans
Concubine, og avlede med hende 7 Børn. Siden blev
hun gift med Olafur Jonsen fra Geitaskarde, Datter-
Son af Bisshop Gottschalk paa Hollum, der var af
norsk Adel og samme Familie som Bielke,) med ham av-
lede hun en Son. Tredie gang gift med Eggert Hæ-
nesson Laugmand.

a. 5. Jon af sorste ægteksabs 7 Børn var Biörnson fra Holl-
taftodum, den ældste * Gudrun Arnædatter, (Søster
til Frue Bispinde Gudbrand Thorlaksens,) deres Datter.

Gudbrand Thorlacstens Slægt-Register.

a. 6. Helga Jonsdatter, Moder til 6 Barn.

* Hr. Oddur Einarsen, f. 1559, blev 1585 Vice-Provst paa Communitetet, og samme Aar Rektor i Holm Skole, Biskop over Skalhols Stift 1589. † 1630, saa han stod i offentlige Embeder i det høieste 44 Aar; han har derfor uretteligt faaet Sted blandt Hr. Treschows Jubel-Lærere i Sted for hans Fader Hr. Einar Sivertsen, ved hvis Historie kan estersees i Slægt Registeret Bispinde Einarsens 6 Barn, med deres Descendenter.

Af andet ægteskab i Datter.

b. 5. Gudrun Olafsdatter * Hennes Biørnsson (Son af Biørn Hannesson og Thorum, Dade Gudmundstens Datter fra Snordal.) Deres Son var

a. 6. Eggert Hannesson fra Snordal.

* Halldora Hákonardatter (Hendes Foreldre var Håkon Biørnsson og Solveig Jonsdatter, Sonne-Datter af Bislop Morten Einarien,) deres Datter var

a. 7. Thorun Eggertsdatter * Thorvard Rønolfsson, (Dennes Fader Rønolf Sigurdsson var Broder til Jon Sigurdsen af Einarsnæse, som var Fader til Laugmand Sigurd Jonson, der var Sviger-Fader til Laugmand Sigurd Biørnsson, hvis Sonne-Sønner ere Sysselfmand Brinjulf Sivertsen og Landting-Skrivver Sivert Sivertsen. Broder til hemelde Laugmand Sigurd Jonson var Provsten Thorleifur Jonson på Odda, Fader til Bislop M. Biørn Thorleifsson. Laugmand Sigurd Jonsons Sonnedatter var Frue Thorun Gudmundsdatter, Moder til Frue Sigurdur Magnusdatter. Samme Laugmand Sigurds Sonne-Søns Son er Sysselfmanden i Rangarvalla Syssel Jon Jonsen. (Denne Familie kaldes almindelig Einarsnessætt,) deres Datter var.

a. 8. Herdis Thorvardsdatter.

* Sigurd Thorgilsson fra Jórra (hvis Fader var Thor gils Biarnesson, Son af Biarne Sveinsson fra Jórra og Sigurdur Olafsdatter, hvis Fader Olafur Brandsson, Præst til Kvennabrekka,

som

som havde til Fader Brandur Einarson, kaldet Molldar-Brandur, Broder til Bispen Hr. Mørten Einarsson, hvis Fader Hr. Einar Snorreson var Præst til Stadestad, og Officialis over Vester-Landet,) deres Son.

a. 9. Thorsten Sigurdson Sysselmand i Mule Sysse sel * Biörg Poulsdatter. Deres 2de Sonner ere foran at see a. og b. 9.

d. 4. Hr. Sigurd Jonsen (Bisp Jons fjerde Son,) blev Præst efter sin Broder til Genjadarstad 1535, † 1595, tiente i Præste-Eembedet i 60 Aar. Denne rige og mærkelige Præstes Historie kan læses herefter blandt Jubel-Værere.

* Cecil Pedersdatter af adelig Herkomst, hun var først hans Consuebine, men da han blev Lutherisk tog han hende til ægte, og avlede 2 Børn.

a. 5. Peder Sigurdsen og Halldora Sigurdsdatter, som bode begge uden Livs Arvinger.

c. 5. Thurid Sigurdsdatter var hans naturlige Datter, som han imod Halvøsterens Willie lysede i Kuld og Kise ved Kirke-Steene. Hun arvede derefter begge sine Halvøstens de og sin Fader, og blev meget riig.

* Magnus Arnesen en Proprietair til Stokedali Vadle Sysse, som var en Broder-Son til bemeldte Cecil Pedersdatter, og fra dem skal nedstamme en meget taltig Familie. Her anmerkes disse deres Børn, deels som de fornemste og deels som Hoveder for berømte Familier i Island.

a. 6. Arne Magnussen * Sigrid Arned. fra Hlidarenda.
b. 6. Peder Magnussen * Elen Siversdatter.

c. 6. Torsten Magnussen, Sysselmand og Kongelig Forpagter af Ticebaai-Kloster, var en blandt de største Burister Island kan fremvise. See hans Skrifer i Worms Lex. T. III. p. 6.

d. 6. Biörn Magnussen til Laxomire.

* Gudrid, Probst Torsten Illagesens Datter fra Mule.

e. 6. Drude Magnusdatter, ** Einar Grimsen og Magnus Hialtelen til Teig.

e. 4. Helga (Bisp Jons ældste Datter) Ejolf Einarsson, gift 1531, de blev begge gamle. Om deres Børn har jeg ingen Esterretning.

f. 4. Thorunns (Bisp Jons yngste Datter,) var 3 gange gift.
 * 1527 i hendes 14de Aar Katne Brandsen, Laugmand for Ø-
 sten og Storden. † 1529.

* 1533 Isleif Sigurdsen til Grund, Proprietair.

* Thorstein Gudmundsen. Hun overlevede dem alle, og dø-
 de i Dec. 1593, over 80 Aar gammel. Hun var en Qvin-
 de af Mands Mod, navnkundig baade af Dyder og Lyder:
 var Faderen fierest fordi hun var efter hans Sind, og med
 hendes store Rigdom understøttede hans Handlinger.

E. 2. Hr. Thirlak Hallgrimsen (Bisp Gudbrands Fader) var først
 Præst til Stad, siden til Staderbacke, og endelig til Thing-
 sre Kloster.

* Helga Laugmand Jon Sigmundssens Datter. Hans Fader var
 Sigmund Steindorsen, Præst til Miklaban, som havde me-
 get at sige i Island ved Aar 1474, hans Favorite var Sol-
 veig Thorleifsdatter: hendes Fader var Thorleifur Arnesen
 Lehns herre over Island, hans Frue var Vatnsfjordar Kristin
 Biörnsdatter, hendes Fader var Biörn Einarsson kaldet Jors-
 lafare, (som reiste 3 gange til Jædeland, Rom, Spanien
 o. s. v.) Hans Farvelde var Einar Erikson og Grundar
 Helga, (hun lod ihjelslaae 2de Kongens Lehnsmand og 14
 Folgemænd, som vilde giøre Bold paa hende i hendes Mands
 Graværelse.) Moder til ovenmelte Helga Jonsdatter var
 Biörg Thorvaldsdatter. Thorvaldurs Fader var Jon Bu-
 land, og hans Moder Ingegerdur Thorsteinsdatter. O-
 venmelte Solveig Thorleifsdatter, var Søster til Biörn
 Thorleifsson den Rige, som blev adelet af Kong Christian
 den 1ste og var Lehns herre over Island, hvis Søn Einar
 Biörnsson ligeledes var Lehns herre.

Blandt adskillige Børn som Solveig avlede med bemeldte
 Præst Sigmund Steindorsen, var ovenmelte Jon Sigmundssen,
 som var Langmand ved Aar 1474. Hans Datter Hel-
 ga, var Moder til Biskop Gudbrand, men hun var først gift
 med Krakk Hallvardsson, og med ham avlede 3 Børn. Af
 andet ægteskab med Hr. Thirlak Hallgrimsen blev hun
 Moder til 2 Sønner, som alle 5 her ansøres.

E. 3. Biörg Kraksdatter * Hr. Erlend Povelsson, Præst til
 Breidabolstad, deres Søn var.

- a. 4. Hr. Olafur Erlendsson, sin Faders Successor.
 * Sigridur Thorvardsdatter, (Biskop Morten Einarssens Broder-Datter,) deres Datter var.
- a. 5. Björg Olafsdatter * Hr. Sveinn Jonsson, Præst til Gard i Eliotum, deres Son var.
- a. 6. Hr. Poul Sveinsson Præst til Goddaler.
 * Thorhiorg Oddsdatter. See foran deres Descender ter A. 2. a. 7. d. 10.
- b. 3. Hr. Ole Kraksson blev Præst til Breidabolstad efter Halvbroderen Biskop Gudbrand.
- c. 3. Hr. Jon Kraksøn var først Præst til Bay paa Randasond ved 1550, siden til Gard 1565. † 1600, var Provst i Guldbringe Syssel og blev Jubel-Lærer, var gift og avelde Børn, af hvilke var.
- a. 4. Margrete Jensdatter * Gisle Hakonarsson, Laugmand. Af dem nedstammer en talrig og fornem Familie.
- b. 4. Hr. Olafur Jonson f. 1570, blev sin Faders Capellan og Successor, † 1638, blev 88 Aar og tiente hen ved 60 Aar, altsaa Jubel-Lærer, stedse ugift.
- d. 3. Thordur Thorlacksen behøede Gaarden Mardarup, og døde der 95 Aar gl.
- e. 3. Hr. Gudbrand Thorlaksson, Biskop i Holm Stift i 56 Aar, men tiente i alt 61 Aar, levede 85 Aar, døde 1627, den 20 Juli, var Jubel-Biskop.
- * Halldora sen Datter af Arne Gislesson fra Hlidarenda, hvis Fader var Gisle Hakonarsson, af den saa kaldte bekendte Laungs Aett, og Moderen Ingebjorg Grimsdatter fra Modnevalle. Bispinde Gudbrands Søster var Solveig, gift med Eijulfr. Halldorslen, hvis Forældre var Halldor Ormsøn og Thordys Eyolfsdatter, Søster til Bispinde Gisle Jonson. (See foran deres Slægt-Register,) hun blev gift 1572, † 1585 af Barselfeng efter sit 4de Barn, som og døde med. Her begynder Genealogia Gudbrandiana:
- A. 4. Povel Gudbrandsen f. 1573, studerede 3 Aar ved Københavns Universitet, kom hem 1603, og blev Rector ved Holums Stole, men kuns 1 Aar, blev 1606 Stoffelmand i Hunevatns Syssel og Thingore Klosters Forpagter. † 1621, 10 Nov. paa Vidermyre meget hastig.

- * Sigrid Biörnsdatter fra Munchetveraae, (Søster til Magnus Biörnsson Laugmand,) havde 4 Børn, og gik svanger med det 5te da hun blev Enke.
- a. 5. Biörn Povelsson Sysselmand i Øefjords Syssel, boede paa Stadathol.
- * Ragnheid Magnusdatter (Søster til Sigurd Magnussen, Sysselmand i Tingore Syssel. Deres Moder var Torun den Nlige,) de havde 7 Børn.
- a. 6. Magnus Biörnsen.
- * Sigrid Jonsdatter, den ældre, † 1725, havde 4 Børn.
- b. 6. Jon Biörnsen. c. 6. Elen, og d. 6. Anna Biörns. dötter.
- e. 6. Sigrid Biörnsdatter * Hr. Jon Thorsesen, Præst til Vreidebolstad.
- f. 6. Thrude Biörnsdatter, * Hacon Hannesson, Sysselmand i Rangarvalle Syssel.
- g. 6. Holmfried Biörnsdatter.
- * Arngrim Hrolfssen, Sysselmand i Rangarvalle Syssel.
See herefter Steinuns Slægt.
- b. 5. Benedict Poulsen, lært Barber-Professionen i Hamborg, rejste derfra til Spanien eller Levante og blev sangør af Algiererne, men efter nogen Tid af sine Slægtninge udloset, kom til Iceland, og blev Módravall Klosters Forpagter. Hans anden Kone var,
- * Sigrid Magnusdatter. De havde 3 Børn.
- a. 6. Thorlak Bendiæsson. b. 6. Holmfried Bendiæs. datter.
- c. 6. Magnus Bendiæsson * Ingebiorg Thorlaksdatter.
- a. 7. Nicolaus Magnussen, Sysselmand i Rangarvalle Syssel, 1 Son.
- a. 8. Thortleif Niclausson, vice Landtingskriver, lever.
- c. 5. Thorlakr Poulsen * Christin Jonsdatter, (Hendes Fader var Jon Sigurdsen Laugmand paa Reineslade Kloster,) havde 2 Børn.
- a. 6. Poel Thorlaksson blev ikke gift.
- b. 6. Jon Thorlaksson * Hildur, Datter af Gubel Larer

Lærer Arngrim Jonsson. See herefter hans
Slægt-Register. Deres Børn vare 3.

- a. 7. Poul Jonsson med tilnavn Widalin, da han ¹⁶⁷⁰⁻⁷¹
havde lagt 3 Aar ved Københavns Akademie,
kom han hjem 1688, og blev Rector ved Skal-
holts Skole 1690, forlod samme 1696, og
blev Lægemand for Sonden og Østen, † 1727,
den 18 Juli paa Altinget: var en lerd Mand,
lykkelig Poet, besad stor Kundskab i den Is-
landiske Lovkynighed og Landets Oldsager.
Hans Skrifter ansøres i Worms Lexicon, men
fuldstændigere udi Historia Eccl. Island. T.
III. p. 538, hvor og læses hans Historie som
ei melder om hans Egeteslab.
- * Thorbiorg Magnudatter. Deres Børn vare 3de.
- a. 8. Jon Poulsen Widalin, lærde Chirurgien i
København, † ugift.
- b. 8. Jon Poulsen Widalin, junior, Conrector i
Holum.
- * Helga, (Datter af Jubel-Lærer Bisshop Steen
Jonson, hvis Historie herefter.) De havde
1 Søn.
- a. 9. Hr. Jon Jonson Widalin, tilsidst Præst
til Laufaas og Preyst i Tingsøe Syssel.
- * Sigrid Magnusdatter, (nu værende Landsfoget
Skule Magnussens Øster.)
† † 1768, begge i December, havde 5
Børn, som herefter paa sit Sted an-
føres.
- c. 8. Holmfrid Poulsdatter Widalin.
- * Biarne Halldorsson, blev Rector ved Skalholts
Skole 1723, Søsselman i Huneyards Syssel
1728, og derefter Tingerøe Kloster Forpagter,
† 1772. 5 Børn.
- a. 9. Poul Biarnesken Widalin, studerede i Leip-
zig, hvor han døde. See hans Skrifter
i Worms Lexicon.
- b. 9. Astrid B. Widalin.

* Hall.

- * Halldor Jacobsen Sysselmand. 1 Datter.
 - a. 10. Gudrun Halldorsdatter.
 - c. 9. Thorbiörg B. Widalin.
- * Jon Olson, vice Laugmand. Deres 2 Børn,
 - a. 10. Holmfrid Jonsdatter.
 - b. 10. Thorun Jonsdatter † spæd
- d. 9. Halldor Biarnessen Widalin, Reimestade
Klostrets Forpagter.
- * Ragnheid Einersdatter (Hendes Farfader var
Biskop Einer Thorstensen,) 5 Børn.
 - a. 10. Biarne Hollendorson Widalin.
 - b. 10. Einar H. Widalin.
 - c. 10. Pevel H. Widalin.
 - d. 10. Holmfrid Widalin,
 - e. 10. Biörg Widalin.
- e. 9. Jon Biarnesson Widalin † ugift.
- b. 7. Christin Jonsdatter * Jon Magnussen, Syssel-
mand ubi Strand Syssel, efterlod 1 Datter.
- e. 7. Sigrid Jonsdatter * Hr. Magnus Magnussen,
Præst til Hvam og Prost i Dale Syssel.
- a. 8. Hr. Jon Magnussen Præst til Sefberg, siden
til Selvøgs Kald, har Børn.
- b. 8. Astrydur Jonsdatter * Hr. Thorarin Jons-
son, Prost i Dale Syssel.
- a. 9. Hr. Arne Thorarensen Præst til Seltiar-
noirnæs Meenigheder.
- d. 5. Poul Poulsen, havde foruden andre Børn, 1 Son.
- a. 6. Biörn Pouston, Sysselmand i Befjords Syssel,
hans Børn vare 3.
- a. 7. Magnus Biörnsson. See Gisle Jonssons St.
T. p.
- * Sigridur Jonsdatter, den ældre † 1725, havde 4
Børn.
- b. 7. Sigridur Biörnsdatter * Hr. Jon Thorvesen
Præst til Breideholstad, efterlod Børn.
- c. 7. Thrude Biörnsdatter * Hacon Hannessen, Sys-
selmand, efterlod ogsaa Børn.
- B. 4. Halldora, Biskop Gudbrands ældste Datter, som fester
Hr.

Hr. Arngims Beretning in vita Gudbrandi) multos indignata maritos, var for sine rare Dyder, Klogkab og Gudsfrugt øret og berosmet, som foran i hendes Faders Historie er sagt, † 1658 paa sin Gaard Øsdal, ugift, 84 gammel.

C. 4. Christin, Bisshop Gudbrands anden Datter f. 1576. gift 1594, † 1652, i Oct.

* Are Magnusson til Øger, han var af adelig Herkomst, og som Biörns i Skardslae Annaler T. I. p. 283 beretter, vir proceras statura, formaque heroica eminens, blev 1581 Sysselmand i Ifsfjords og Strandé Sysseler. (Han var med i Naret 1616 at thiesslae de spanske Hvalfangere, som rovede og plyndrede paa Island.) Af deres mange Børn blev 4 gifte.

a. 5. Thorlak Aresen til Øger Sysselmand i Ifsfjords Syssel.

* Mafrid Gisledatter, de havde en Datter.

a. 6. Helga Thorlaksdatter * Jon Vigfusson, den ældste, til Storulsshool, Sysselmand i Arness Syssel, Broder til Bisshop Jon Vigfusson paa Holum.

b. 5. Halldora Aredatter, af sin Morsader Bisshop Gudbrand opdraget.

* Gudmund Haconarsson, Sysselmand i Hunnevatsn Syssel og Thingore Klosters Forpagter, havde 2 Børn.

a. 6. Thorkel Gudmundsen Sysselmand og Kloster-Forpagter efter sin Fader.

* Solveig fra Munchetverae, (Datter af Magnus Biörns-fon, Laugmand,) havde 2 Børn.

a. 7. Are Thorkelsson * Astrid Thørleifsdatter paa Hage.

b. 7. Ingeborg Thorkelsdatter * Magnus Bendiðs-son. See foran Poul Gudbrandstens GeNeal. a. 6.

b. 6. Helga Gudmundsdatter * Biörn Magnussen, var Sysselmand over Wadle Syssel og Munchetverae Klosters Forpagter, (en Son af Magnus Biörns-fon Laugmand,) havde 3 Børn.

a. 7. Gudbrand og b. 7. Christin blev ikke gift.

c. 7. Halldora Biörnsdatter * Hr. Olaf Stephenson,
Præst til Wallenes.

c. 5. Magnus Aresen, Sysselmand i Bardestrands Syssel.
* Thorun Jonsdatter, den Nige, de havde 5 Barn.

a. 6. Jon Magnusson, Sysselmand over Strandé Sy-
sel, boede paa Reikholum.

* Jorun fra Muncherøvereæ, (Datter af Magnus Biörn-
son Laugmand,) de havde 1 Søn.

a. 7. Magnus Jonsen, Laugmand Norden og Vesten,
og Sysselmand i Snafieldsnæs og Strandé
Sysseler.

* Gudrun Thorgildsdatter fra Wollum, havde 1 Datter.

a. 8. Margret Magnusdatter * Gisle Jonson til
Masfahliid, havde 3 Barn.

a. 9. Hr. Magnus Gisleson, Amtmand, hvis
Datter.

a. 10. Sigrid er nu værende Amtmands Frue.
Olaf Stephenson's Frue.

b. 9. Fr. Gudrid Gisledatter, † 1766, Mo-
der til 6 Barn.

* Dr. Finnur Jonsen f. 1704, 16 Jan., blev
1732 Præst i Reikholts Sogn og Probst
over Horgefjords Syssel. 1743 vice Bis-
kop, og 1754 virkelig Biskop i Skalholt.
1774 Doctor Theologia. Vi have denne
ypperlige Mand at tække for Íslands Kirke-
Historie i trende Tømer paa Latin. Han
lever endnu, gud! lange lykkelig og vel.

a. 10. Hr. Hannes Finnsen, 1777 ordina-
ret at være sin Hr. Faders Adjunctus
og Successor. Hans Skrifter ses i
Worms Lexicon.

b. 10. Hr. Halldor Finnsen, Probst i My-
re Syssel og Præst til Hytterdal.

a. 10. Hr. Jon Finnsen, Præst til Hvorne.

d. 10. Steindor Finnsen, Sysselmand i Ar-
nes Syssel.

e. 10. Margret Finnsdatter * Hr. Jon Teits-
son,

son, Præst til Gaulveriabæ, og Probst
i Aunes Syssel.

f. 10. Ragnheidur Finnsdatter.

e. 9. - - Gisledatter, Hr. Amtmand Gisles.
sons anden Søster, * Hr. Jon, en for-
nem Probst.

a. 10. Jon Jonsson, nu værende Sysselmand
i Rangarvæs Syssel.

b. 6. Sigurd Magnusson, Sysselmand i Thingsre Syssel.
* Sigrid Oddsdatter, havde en Datter.

a. 7. Elen Sigurdsdatter, * Hr. Skule Thorlacius,
Probst paa Grenjadorstad. (See herefter
Steinunn, Disp Gudbrands Datters Genea-
logie b. 5. c. 6. Deres Datter.

a. 8. Jorun Skuledatter * Brinjolver Thordarsen
Thorlacius til Hildarenda.

c. 6. Gudbrand Magnusson, † ugift.

d. 6. Ragnheidur Magnusdatter * Biörn Poulsen,
Sysselmand. See foran deres Børn A. 4. a. 5.
a-g. 6.

e. 6. Helga Magnusdatter * Jon Vigfusson, Syssel-
mand i Thingsre Syssel, deres Datter.

a. 7. Thorbiörg Jonsdatter * Peter Biarnesen af
Staderholz Slægt.

d. 5. Hr. Jon Aresson f. 1605, var i sin Morsader Bisshop
Gudbrands Huus opdragen, studerede ved Køb-
enhavns Akademie, blev 1633 Rector ved Skals
holts Skole, 1636 Præst til Batnshjord, Probst
i Isefjords og Strande Sysseler, † 1674. Far
der til 10 Børn, som her ansøres.

* Holmfried Sivertsdatter, var Bisstop Oddur Einarssens
Sønedatter. (See Jubel-Læser Einar Sivert-
sens Slægt-Register.)

a. 6. Magnus Jonsen * Astrid, en Datter af Probst
Jon Jonsen og Haldora Jonsdatter fra Hale
i Annundet Fjord, de havde 2 Døtre.

a. 7. Thorbiörg Magnusdatter * Poul Widalin,
Laugmand, han med Børnene ere foran
Poul

Poul Gudbrandsens Genealogie A. 4. a. 7.

c. 10.

b. 7. Christin Magnusdatter * Snæbiörn Poulsen,
Proprietair.

a. 8. Hr. Magnus Snæbiörnson, Præst til Sande og
nu Præposit. Emerit. i Isefjords Syssel.

* Helga Jonsdatter.

b. 8. Hr. Marcus Snæbiörnson, nu Præst til Glæse.

* Cecilia Jonsdatter, har 3 Børn.

a. 9. Christin Marcusdatter.

b. 9. Holmfried Marcusdatter.

c. 9. Walgerdur Marc. * Studios. Thord Ol-
sen til Wigur.

e. 8. Hakon Snæbiörnson er gift og har 1 Datter.

a. 9. Gunnild Hakonsdatter.

* Hr. Jon Eggertsen, nu Præst til Holt i Aun-
underfiord.

b. 6. Hr. Gudbrand Jonsen, var nogle Aar Rector i
Skalholt, siden Capellan hos sin Fader, og 1674
succederede ham i Kaldet og Provstiet.

* Elen, Datter af Sysselmand Hacon Gisleson, havde
6 Børn.

a. 7. Hakon Gudbrandsen. b. 7. Helga † ugift.

c. 7. Jon, f. 1707. d. 7. Thord † ung.

e. 7. Wighus Gudbrandsen, collationeret til Helge-
fell, † 1707.

f. 7. Christin Gudbr. * Wighus Jonsen til Leieraa.

e. 6. Hr. Sigurd Jonsen, blev først Capellan hos Hr.
Jon Jonsen til Holt i Aununderfiord, og suc-
cederede ham i Præstes og Provste-Embetet
1681.

* Helga, Datter af den lærde og berømte Prost Hr.
Poul Biörnson til Selardal, og Helga, Lang-
mand Halldor Olssons Datter, havde 6 Børn.

a. 7. Jon og Sigurd, † † unge. Thorun og Haldo-
ra, † † ugift.

e. 7. Ragnheid Sigurdsdatter * Hr. Teit Poulsen
Præst til Eyre i Skutulsfiord, havde 3 Børn.

a. 8. Hal-

- a. 8. Haldora Teitsdatter, * Oluf Arneisen Sys-
selmand i Bardestrands Syssel, har 3 Børn.
a. 9. Cort. b. 9. Tectur og c. 9. Ragnus
Olufssønner.
- b. 8. Hr. Magnus Teitson, nu Præst til Watns-
fjord og Provst i Isefjords Syssels norder
Deel.
- * Ingeborg, Datter af Syselman Marcus Bergs.
ken, 4 Børn.
- a. 9. Marcus Magnussen, er Student i Københ.
b. 9. Sigrid Magnusdatter.
c. 9. Ingeborg Magnusdatter.
d. 9. Ellen Magnusdatter.
- c. 8. Hr. Jon Teitson, først Præst til Akerdal og
Provst i Vandestrands Syssel, nu Præst
til Gauveriabai, 2 gange gift.
- * Astrid Sivertsdatter, † = = Moder til 1 Søn.
* Margret, Datter af Biskop Dr. Finnur Jonsson,
har Børn.
- a. 9. Teit Jonsson, er Student i København.
b. 9. Finnur Jonsson og flere Børn, alle unge.
- f. 7. Hr. Sigurd Sigurdsen, succederede sin Fader til
Holt, var 3 gange gift.
- * Astad Poulsdatter, † = = Moder til 3 Børn.
a. 8. Astrid Sigurdsdatter, * ovenmeldte Hr. Jon
Teitson.
- b. 8. Thorkatla Sigurdsdatter.
c. 8. Gro Sigurdsdatter.
- * Ellen Marcusdatter, † = = havde 1 Datter.
d. 8. Hyalla Sigurdsdatter.
- * Karen Gudmundsdatter, har en Søn.
e. 8. Gudmund Sigurdsen.
- d. 6. Oddur Jonsson * 1672 Gudbög, Datter af Gud-
mund Torfessen til Keldur, (nedstammede fra den
berømte Laugmand Thorlew Poulsen til Skard)
og Walgerduri, Laugmand Haldor Olssons Datter,
Oddur var Holum Bispestoels Forv. i 10 Aar,
og Klosterholder til Neinstad, 3 Børn.

a. 7. Thorunna Oddsdatter, † 1755. 80 Aar, uden
Børn.

* Hr. Arnbjörn Jonsson, Prest til Undersel, † 1732.

b. 7. Ingeborg Oddsdatter f. 1676, † 1734 uden Børn.

* Hr. Thorsten Keilssen, først Skalholts Domkirke
Prest, siden til Navnegil, og Prost i Vadle
Syssel.

c. 7. Gudrun Oddsdatter f. 1677, opdragen hos fra
Faster Frue Bispede Gisle Thorlakssen, gift
1710.

* Hr. Magnus Marcusen, Conrector og siden Rector
i Skalholts Skole fra 1702 til 8, derefter
Prest til Grenjadarskab, † 1733, efterlod
sig 3 Børn.

a. 8. Cudlög Magnusdatter * Hr. Erlend Jons-
son, Prest til Navnegil, avlede 2 Sønner.

a. 9. Magnus Erlendsen † spødt.

b. 9. Magnus Erlendsen, endnu ung.

b. 8. Hr. Gisle Magnussen f. 1712, den 12 Septem-
ber, blev Rector ved Skalholts Skole 1737,
siden Prest til Staderstad 1746, og kort der-
efter Prost i Snæfells-Nes og Hnappadals
Sysseler. 1754 Bislep i Holums Stift,
hvor denne velsortierte Bislop lever endnu, Gud
give længe og vel.

* Fr. Ingeborg Sivertsdatter, hendes Førelbre var
Hr. Bisshop Einar Thorstensens Son Si-
vert Einarsen og Christia Marcusdatter,
som var Bisshop G. Magnussens Faster, af de-
tes 6 Børn levet 3.

a. 9. Magnus Gislesson, som efter han havde stu-
deret i 7 Aar ved Københavns Akademie,
blev Sysselmand i Skagfjords og siden i
Hunevatns Syssel.

* Helga, eneste Datter af Sal. Prost Haldor
Jonsson.

a. 10. Gisle Magnussen.

b. 9. Hr. Oddur Gislesson, nu værende Prest
til Miklabæ i Skagfjords Syssel.

c. 9. Chri-

- c. 9. Christin Gisledatter * Mag. Halfdan Ejnarssen, Rektor 1755 ved Holums Skole, lever, gid lange lykselig og vel.
 a. 10. Ingeborg Halfdansdatter.
 b. 10. Sigrid Halfdansdatter.
- c. 8. Oddur Magnussen, Landtingsskriver, Sysselmand i Skagfjords Syssel, Klosterholder i Reonestad, og Holum Bispestoels Forstander.
 * Sigrid Sivertsdatter, Søster til hans Hr. Broders Frue Bispinde Magnusen.
- a. 9. Einar Oddsen † spad
- e. 6. Are Jonsson * Christrun, Probst Thorsten Illugens Datter, de havde 5 Børn.
- a. 7. Jon Aresen, Degen til Reonestad Kloster, † udenlands.
- b. 7. Holfrid Arnedatter, * Thorlak Marcussen.
- a. 8. Oluf Thorlakssen, * Jorun Thorleifsdatter,
 i. Son.
- a. 9. Are Olson, * Maria Aredatter.
- b. 8. Sven Thorlaksen til Søborg.
 * Ellen Grimulfsdatter, har ingen Børn.
- c. 8. Ragnheid Thorlaksdatter,
 * Sæmund Magnussen, Proprietær.
- d. 8. Ingrid Thorl., * Hr. Thorvald Jonsson, Prest til Hvam.
- e. 8. Gudrun og f. 8. Gudrun den yngre, begge ugifte.
- g. 8. Marcus Thorlakssen, * Maren Gudmundsdatter, en Son.
- a. 9. Gudmund Marcussen, ugift.
- b. 8. Holmsfrid Thorlaksdatter, * Hr. Svein Jonsen, nu værende Prest til Knappstade, de have 9 Børn, alle unge.
- e. 7. Biørg Aredatter, * 1710 Eyulf Einersen, var Klosterholder til Reonestad, havde 10 Børn.
- a. 8. Haldor, † ung. b. 8. Einar, † ugift. c. 8. Jon Eyulffsen.
- d. 8. Thorsten, Katrin, Anna, Steinvor, Helga.
 i. 8. Are

i. 8. Are drog til Hølland, og der gift.

k. 8. Christrun Eyulsdatter, * Gudmund Arents
thorsen.

d. 7. Gudrun Aredatter, * Wigfus Olafsen, boede
paa Sydra-Gjall i Adalreykiadal, havde 2
Børn.

a. 8. Jon Wigflussen.

b. 8. Jon Wigflussen den yngre.

e. 7. Steinvor Aredatter, * Hr. Jon Einarsen,
Præst til Skinnastadar, havde 7 Børn.

a. 8. Are, Ellen, Helga, Helga, Gudrun, Gu-
drun.

g. 8. Groa Jonsdatter.

f. 6. Helga Jonsdatter 2 gange gift uden Børn.

* Teit Torfesson, Skalholt Bispestoels Forstander.

* Hr. Thorsten Geyrson, Præst til Laufsaas, † 1688.

g. 6. Ragnheid Jonsdatter, den ældste, Moder til 3 Børn.

* Torfe Jónsson, Sysselmand i Vardestrands Syssel.

a. 7. Jon Torfessen drog til København og der gift.

b. 7. Gudrid Thorfedatter * Hr. Gunnar Poulsen,
Præst til Stasholt, † † 1707 begge af Kop-
per, fra 2 smaa Børn.

a. 8. Jon Gunnarsen.

b. 8. Poul Gunnarsen.

c. 7. Christin Torfed, † 1707 hos sin Fader Bispeinden.

h. 6. Regnhed Jonsdatter, den yngste, 2 gange gift
1674 og 1696, den 13 Sept., men Enke den 9
Oct. uden Børn dog Stifsbørn i sidste Ægtefæl.

* Hr. Gisle Thorlaksen, Bisop i Holum † 1684. æt. 51.
See herefter Genealogiam Thorlacionam, hun
var hans tredie Frue, alle uden Børn, og derfor
testamenterede han hende 1680, alle hans Løsøre,
hun fik og Maadsens Aar, og Pension aartlig af
Bispestolen.

* Hr. Einar Thoistenssen f. 1633, den 21 Febr. Bisop
i Holum 1692, giftede sig anden gang 1696,
den 13 Sept., † den 9 Oct., altsaa fra hans
Dødsdag kun 26 Dage. Bar
i storste

i første Ægteskab med Fr. Ingeborg Gisledatter
Fader til 15 Børn, af hvilke en Datter Gudrun
Einarsdatter blev gift 1703 med Zubel-Lærer Hr.
Biskop Jon Arnæson, hvis Historie herefter.

i. 6. Anna Jonsdatter * Hr. Olaf Thorvardssen,
Præst til Breideholstad i Westurhop, havde 2
Børn.

a. 7. Gisle Olufsen, * Helga Grimsdatter, uden
Børn.

b. 7. Christin Olufsdatter † ung.

k. 6. Christin Jonsdatter † ugift, og var hun den tien-
de af Probst Jon Aresens Børn.

D. 4. Sigrid, Biskop Gudbrands yngste Datter, † 1585, 3
Dage gammel. Ester hende † Frue Bispinden af
Varsseng.

Nu folger og Biskop Gudbrands 2de Børn,
avlede med hans Naads-Qvinde Gudrun
Gisledatter. See foran Genealogiam Gis-
lavianam p. 115.

E. 4. Gisle Gudbrandsen, f. 1565, var 2 Aar Rector ved
Skalholts Skole, siden Præst til Hvamm i Hvamm-
sveit, † 1621. Vir gravis, musicus, & pictor
egregius, interque doctiores lux etatis numeratus.
v. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 174.

F. 4. Steinun Gudbrandsdatter, f. 1569, blev hos sin Mor-
moder Christin Eyulfsdatter Mókall, der havde Bisp
Gisle Jonsen til ægte (l. c. p. 115.) nogen Tid op-
dragen, blev lykkelig gift, avlede 11 Børn, og blev
en mærkværdig Stamme-Moder til mange berømte
Slægter, som blomstre inde og udenlands indtil
denne Dag. Biørn a Skordsa Annal. T. I. p. 247.
Siger at hun er fød 1571.

* Skule Einarsen en formuende Proprietær.

a. 5. Einar Skulesen var Forpagter i Gliootum.

* Thurid, Datter af Hr. Sigurd Joenssen Præst i God-
sulum, de havde 10 Børn, af hvilke 6 vare bekendte.

a. 6. Hr. Jon Einarsen, Præst til Neinstade-Kloster.

* Steinun Hallgrisdatter fra Glaumbay, havde en Datter.

- a. 6. Einar Einarsen * Halldora Jonsdatter, Søster til Jon Rygman, Antiquarius i Sverrig.
 b. 6. Bergliot Einarsdatter * Hr. Guttorm Sigfusson paa Holum i Reidsfjord, havde 1 Søn.
 a. 7. Hr. Jon Guttormsen, Præst.
- c. 6. Ragnheiður Einarsdatter * Morten Rögnvaldsson Sysselmand, havde 9 Børn, af hvilke var:
 a. 7. Poul Mortensen, Sysselmand.
 b. 7. Gudrun Mortensdatter, den yngre.
 * Biörn Peterssen, Sysselmand, som boede paa Bø starfell i Vapnesfjord.
- e. 6. Biörg Einarsdatter, * Jon Hallgrimsson Lavretsmann.
 f. 6. Helga Einarsdatter, * Jon Jonsson, Lavretsmann.
 b. 5. Thorvald Skuleson, hans første Kone var
 * Gudrun Erlandsdatter, Søster til Torfe Erlandsen, Sysselmand i Arnes Syssel, og Fader til den berømte Thorm. Torfæus.
 a. 6. Hr. Biörn Thorvaldsen, Præst.
 b. 6. Jon Thorvaldsen * Cecilia, en Søster af den berømte Jon, Dogtrykker paa Nupesfell.
 a. 7. Thorgrim Jonsen, Laugretsmand i Thingore Syssel.
- c. 5. Gudrun Skuledatter * Haldor Teitsson, Præst til Gusudal, de havde 8 Børn, af hvilke:
 a. 6. Hr. Teitur Haldorsen, Præst til Gusudal.
 d. 5. Biörg Skuledatter, den ældre.
 * Bergthor Sæmundslen, havde 5 Børn, blandt hvilke:
 a. 6. Thor Bergthorsdatter * Arne Biörnsen fra Hylle, havde 2 Børn.
 a. 7. Oluf Arnesen, Sysselmand i Vestmannæ.
 b. 7. Biörg Arnedatter, * Hr. Thorkel Thordesen, Fr. til Taunglabac.
- e. 5. Biörg Skuledatter, den yngre.
 * Hrolf Sigurdsen paa Wydemyre, Sysselmand i Thingore Syssel, af deres 8 Børn ere disse:
 a. 6. Sigurd Hrolfsen, Laugretesmand i Thingore Syssel.
 b. 6. Biörn, Laugretesmand i Hunnevatsn Syssel.
 e. 6. Hr.

- c. 6. Hr. Sæmund Hrolfsen Præst, først paa Undrefell, siden paa Uppsum, * Ingebiorg Jonsdatter,
d. 6. Argrim Hrolfsen, Syselman over Thingore
Søsset.
- * Holmfrid Biørnsdatter fra Storulfschoole.
e. 6. Sigurd junior, Laugretesmand i Wadle Syssel.
* Datter af Hr. Jon Magnussen fra Laufaase.
- f. 5. Valgerdur Skuledatter, * Hr. Vigfus Arnesen,
Provost i Minule Syssel, af deres 9 Børn vare
a. 6. Hr. Arne Wigfussen, Præst paa Holme i Rødefjord.
b. 6. Hr. Gudbrand Wigfussen, Præst.
c. 6. Hr. Sigfus Wigfussen, Præst til Øvergastein.
d. 6. Gudrun Wigfusdatter.
* Sigurd Thorgrimsen, Laugretesmand.
e. 6. Ingeborg Wigfusdatter.
* Hr. Gisle Sigurdsen, Præst til Neffstad.
f. 6. Biørg Wigfusdatter.
* Hr. Olaf Gislesen, Præst til Hof i Vaynefiord.
- g. 5. Helga Skuledatter, * Hr. Thord Gislesen, Præst
til Kviabach, siden til Upsastad.
- s. 6. Hr. Jon Thorderson succederede sin Fader.
h. 5. Cecilia Skuledatter * Barder Gislesen paa Batns-
dal ved Glotshled, Laugretesmand, blev holdt for
en af de lovlyndigste Mand i Island. See hans
Skrift i Worms Lexicon, havde 2 Sonner.
a. 6. Hr. Gisle Bardsen, Præst til Storulfschvol.
b. 6. Hr. Thord Bardsen, Præst til Torfestede i Bi-
strupstungur.
- i. 5. Haldore Skuledatter.
* Illuge Jonsen han nedstammede fra den i femtende Kars-
hundrede berømte gamle Laugmand Finhoge Jonsen og
Malfrid Torkadatter. Finboges Fader var Hr. Jon
Paulslen fra Grenjadardstad, Officialis i Holm Stift.
1447. (Malfrids Fader var Torkfe Arneson, Ridder
og Lehnsmand over Island,) fra Haldora og Illuge
nedstiger en talrig og fornem Slægt. Disse havde 8
Børn, af hvilke følgende ere mest bekendte:
a. 6. Hr. Torstein Illugelen, var Rektor ved Holums

Scole fra 1649 til 1654, da han blev Preß
ved Holum og siden Preß til Balla i Svarfæ-
dal og Probst i Vadle Syssel.

- * Steinvör Jonsdatter, deres 3 Døtre vare
 - a. 7. Christin Thorsteinsdatter * Are Jonssen fra Vapnafjord.
 - b. 7. Sigrid Thorst. * Hr. Hialte Thorsteinsen til Vapnafjord.
 - c. 7. Groa Thorst. * Hr. Gisle Jonssen, kaldet Preß til Utschale.
- b. 6. Jon Illugesen * Margret Gudmundsdatter, af
deres 7 Dørn mærkes følgende:
 - a. 7. Hr. Jon Jonsen, Preß til Undersell, siden til Tjern i Vatnsfjord.
 - b. 7. Hr. Benedict Jonsen, Preß til Viarnarnes i Hornafjord.
 - c. 7. Gudrun, den ældre, Jonsdatter.
 - * Hr. Jon Thorvaldsen, Preß til Miklabay i Blen-
duhlid.
 - c. 6. Thordus Illugedatter * Hr. Thorlak Haldors-
sen, Preß til Audkulu og Probst i Hunnevads
Syssel. De havde 6 Dørn, blandt hvilke be-
kendte.
 - a. 7. Hr. Illuge Thorlaksen succederede Faderen til
Audkulu.
 - b. 7. Hr. Haldor Thorlaksen, Preß til Boigisa.
 - * Gudrid Olafsdatter.
 - c. 7. Hr. Gudrun Thorlaksen, Capellan hos Mor-
broderen Hr. Thorstein Illugesen.
 - d. 7. Gudrun Thorlaksdatter * Hr. Gisle Einarsen,
Preß til Muulestad i Reikiadal.
 - d. 6. Ragnheid Illugedatter * Magnus Bergsson, i
Son.
 - a. 7. Berg Magnussen, Laugretesmand i Hegraneß
Syssel.
 - e. 6. Gudrun Illugedatter * Grim Sigurdsen, Laug-
retesmand i Thingore Syssel, havde i Son.
 - a. 7. Hr. Thorlak Grimsen, fik Kaldsbrev for Gren-
jadarsk

Jadarstod efter Hr. Skule Thorlacius, Broder.
til Bisshop Thord Thorlacius.

f. 6. Malfrid Illugedatter * Guttorm Jonsen i Flisostum.

a. 7. Helga Guttormsdatter * Jon Sveinsen, Flisoste: Ombuds Forpagter, havde 2 Børn.

a. 8. Jon Jonsen, Munchetveraa Klosters Forpagter, Landtingskriver og siden Sysselmand i Hesfjords Syssel, † 1762, 80 Aar gl.

* Gudrun Thorarensdatter, havde 2 Børn.

a. 9. Thorarinn Jonsen, Sysselmand i Vadle Syssel.

* Sigrid Stephensdatter, Søster til Hr. Amtmand Stephensen. Blev efter gift med Jon Jonsen nu værende Sysselmand i Hesfjords Syssel, har Børn af begge Egteskab.

b. 9. Malfrid Jonsdatter * Hr. Sven Sölversen, nu værende Langmand i Jæland.

b. 8. Haldora Jonsdatter * Sölye Thomassen, Munchetveraa Klosters Forpagter, i Son.

a. 9. Hr. Sven Sölversen, bemeldte Langmand.

* Malfrid som før er mældet, havde Børn, blande hvilke

a. 10. Ingegerdur Svensdatter.

* Hr. Thorkel Olafsen, Præst til Demkirken på Holum og Prost i Skagefjords Syssel, Son af Sal-Bisshop Olaf Gislesson i Skalhost.

k. 5. Irgun Skuledatter var Steinuns 1ode Barn.

* Hr. Magnus Jonsen, Præst til Mælefelli Skagefjord, 3 Børn.

a. 6. Hr. Skule Magnusson f. 1615, blev Præst 1645 til Goddale † 1711 Jubel-Læter, 96 Aar gl.

* Arndrud (Jardhrud) Biörnsdatter, havde 3 Børn.

a. 7. Hr. Einar Skulesson f. 1645, blev Præst til Gard

Gard i Kelsdihverf 1669, † 1742 Jubel-Lærer 97 Aar gl.

* Gudrun (Datter af Jubel-Lærer Probst Hallgrim Jonssen fra Glambay,) Moder til 2 Sonner.

* Gudrun Grimsdatter, uden Barn.

a. 8. Jon Einarsson var først Rektor Vicarius ved Skalholts Skole, og Conrector, forlod samme 1698, tente siden ved Holuns Skole, var Hector Designatus, † 1707 af Koppen. Var en berømte Poet, og et af de største Genier. Worms Lexicon opregner hans Skrifter, men flere ansøres i Hist. Ecc. Island, T. III. p. 541 og 550.

b. 8. Hr. Magnus Einarsen, Præst til Husevig † 1728.

* Oddny Jonsdatter, (Den 5te fra Sigurd a Gramjadarstad,) hun + 1741, da hendes 5 Barn endnu levede, og en Deel Borneborn.

a. 9. Skule Magnussen, f. 1711, kom til Akademiet 1732, kom i Sysselmands Dieneste 1734, blev Landsfoged 1749, lever endnu. Han har, siden han blev Landsfoged, gjort 18 Reiser til København, blot allese om Kongens Krænder og Landets Forretninger, som neppe nogen Blæsler for ham har gjort.

* Stejnun Biörnsdatter, f. 1690, hun lever endnu tilligemed hendes 7 Barn. See her este: Genealog. Thorlacian, f. 7. a. 8.

a. 10. Hr. Jon Skulesen, f. 1738, er sin Fader adjungeret med Succession. Han blev 1778 tilkendt Landhusholdnings-Selskabets større Solv-Medaille for Kartofle-Avlens Besordring i Island.

* Ragnheiður Thorarinsdatter, hendes Fader ses foran i Haldore Skuledatters Slægt, i. 5. a. 9.

Hendes

Hendes eneste Son er:

- a. 11. Jon Jonsen, f. 1766, han bærer tilnavnet Widoe efter hans Fødested. Hans Farfader har opdaget den nu bekjendte Sandsteen, som er saa saare nyttig til Bygning i et Skovslæt Land. Til Belønning for samme Opdagelse gav Kongen ham allernaaestigst til frie Webøelse Widoe Kloster, som er det ældste Kloster i Island.
- b. 10. Biørn Skulesen, f. 1741, er nu Constructeur ved Skibs-Byggeriet i Kibbenhavn, endnu ugift.
- c. 10. Gudrun Skuledatter, den ældre, f. 1739.
- * Jon Snorresen, Sysselmand, † 1771, de havde ikke Barn.
- d. 10. Gudrun den yngre, f. 1743.
- * Jon Arnorsson, Sysselmand i Mule Syssel, nu i Snaefeldsnes Syssel, har 3 Barn levende.
- e. 10. Ranveig Skuledatter, f. 1742.
- * Bjarne Povelssen, Land-Physicus, de har ve 7 Barn.
- f. 10. Oddny Skuledatter, f. 1748, er ugift.
- g. 10. Halldora, f. 1750 * Bachman Chirurgus i Island, har 5 Barn.
- b. 9. Hr. Jon Magnussen, f. 1712, forhen Officialis paa Holum, nu Præst til Stadsfærd.
- * Thorun, hendes Fader var Hans Lauridsen Scheving, Klosterholder paa Modrevalle Kloster i Hefjord Syssel. Hendes Brodre ere David Scheving i Bardestrands Syssel. Vigfus Scheving i Schagefjords Syssel og Hannes Scheving, hun lever og er Mæder til 4 Sønner og en Datter.

a. 10. Lau-

- a. 10. Laurits Jonsson Snefield, Coplist ud
Rente kammeret.
- b. 10. Hallgrimus.
- c. 10. Arne.
- d. 10. Gudmundur.
- e. 10. Helga.
- c. 9. Gudrun Magnusdatter, † 1742 i Kopperne,
* Hr. Ketel Jonslen, Præst til Husevig, han
lever endnu, over 80 Aar gl., hans Søn.
- a. 10. Magnus Ketelsen, Sysselmand i Dale
Syssel, eren lerd Mand, har 7 Børn.
- * Charitas Eggertsdatter fra Skard.
- d. 9. Sigrid Magnusdatter * Hr. Jon Widalin,
Præst i nordre Syssel, † † begge 1768,
havde 4 Sønner.
- a. 10. Jon Jansen Widalin, er Under-Rigs-
mand paa Ørebæk, endnu ugift.
- b. 10. Jon Widalin den yngre, er nu paa sin
anden China-Reise i det østasiatiske Com-
panies Tjeneste.
- c. 10. Geir Widalin, gaaer i Skole i Holm.
- d. 10. Sigrid Jonsdatter Widalin, endnu
ugift.
- e. 9. Einar Magnussen, var Forpagter i Hun-
vards Syssel, † 1770.
- * Ingeborg Biørnsdatter, har 2 Børn.
- a. 10. Magnus Einarssen, i Tjeneste ved Han-
delen i København.
- b. 10. Steinun Einersdatter, ugift.
- b. 7. Steinun Skuledatter * Hr. Magnus Sigurds-
sen, Præst til Bergstad i Svartdal.
- c. 7. Hr. Biørn Skulesen, Præst til Mikkelby.
- * Margret Tkorgilsdatter, de havde en Datter.
- a. 8. Helga Biørnsdatter * Hr. Eirek - - Præst
i Nefords Syssel, deres 2 Børn ere:
- a. 9. Hr. Gunnlaug Eirekslen, Præst til Munch-
tveraoe,
- b. 9. Elen Eireksdatter * Hr. Eirek Jonsen,
Præst

Præst til Hof paa Skagefjord, endnu le-
vende.

- b. 6. Einar Magnussen, var Conrector ved Holums Sko-
le i Bisshop Thorlak Skulelens Tid, † ugift.
- c. 6. Gudrun Magnusdatter * Hr. Thorsten Jonslen,
Præst til Svalbard, havde 2 Døtre.
- a. 7. Christrun Thorstensdatter * Hr. Ketel Eireks-
sen, Præst til Svalbard, havde mange Born,
ubeklente.
- b. 7. Ingun Thorstensdatter * Biorn Nicolaisen,
Kirkebø Klostervholder, hvis Aftkom ei heller
vides.

1. 5. Hr. Torlak Skulessen Steinuns 11te Barn, (det er en
Heil i Worms Lexicon T. II. p. 389 at hans Mo-
der kaldes Christine,) f. 1597, var Conrector
1619, Rector 1620 ved Holums Skole, 1624
Præst, og 1627 Bisshop paa Holum, † 1656 4
Jan. Hans Levnets Historie læses i Hist. Eccl.
Island. T. III. p. 715-25, hvor og hans Skrifter
ansføres. Fra ham har Familie-Navnet Thorlacius
sin Oprindelse, og med ham begynder Genealogia
Thorlaciana.

- * Christin Gisledatter fra Brædratungu. Faderen var Laug-
mand Gisle Haconarsen. De havde 6 Born.
- a. 6. Hr. Gisle Thorlacius f. 1631 7 Nov. (11 Nov.)
blev Rector i Holum 1654, Bisshop efter Faderen
1657, † 1684 22 Jul., 3 gange gift, men
uden Born.

* Groa, Datter af Sysselmand Thorleif fra Hlidarende,
† 1660.

* Ingeborg, Sysselmand Bened. Haldorsens Datter af
Hagranes Syssel.

* Ragnheid Jonsdatter. See foran Christin Gudbrands-
datters Slegt. c. 4. d. 5. h. 6.

b. 6. Gudbrand Thorlaeksen, Sysselmand i Huneyvatns
Syssel.

* Thærin Benedictsdatter, (Søster til Bisshop Gisle
Thorlacii anden Frue,) deres eneste Datter var.

- a. 7. Ragnheid, hvis Aftom ei vides.
 c. 6. Hr. Skule Thorlaksen, Probst og Prest til Gren-
 jadarstad.
 * Gudrun Benedictsdatter, ogsaa en Søster af B. Gis-
 les anden Frue. Et rare Exempel, at 3 Søstre
 fik 3 Brødre til øgje, hun var uden Barn.
 * Ellen Sigurdsdatter. (See foran Christin Gud-
 brandsdatters Genealogie c. 4. c. 5. b. 6. a. 7.)
 de havde 7 Barn.
 a. 7. Jorun Skuledatter * Brynjolt Thord. Thorla-
 cius til Hlidarenda, Sysselmand i Arness Sys-
 sel. Herrester ansøres hans Barn og Descen-
 denter. f. 6. b. 7. a.-d. 8.
 b. 7. Thorlak, c. 7. Sigurd, d. 7. Benedict, e. 7.
 Benedict. f. 7. Sigrid. g. 7. Margret. Deres Af-
 kom ei vides.
 d. 6. Elen Thorlaksdatter * Thorstein Thorleifsen
 til Hlidarenda, Sysselmand i Hegrances Syssel,
 han var Broder til Groa, Bisshop Gisles første
 Frue, deres eneste Datter var
 a. 7. Thrude Thorsteinsdatter arvede Forældres store
 Midler.
 * Mag. Biørn Thorleifsen af anseelige Forældre og
 Forsædre, blev 1687 Capellan hos sin bedagede
 Fader Hr. Thorleif Jonsen, blev Prest til Odde
 og Probst efter Faderens Død 1690, vice Bisshop
 1692, og 1697, virkelig Bisshop til Holm,
 † 1710, havde ei Barn, og dersor testamentere-
 de sin Frue.
 e. 6. Jon Thorlaksen, først Mødrevalle Klosters, dernæst
 Skride Klosters Forpagter, og Sysselm. i Mule S.
 * Cecilia, Datter af Jubel-Lærer Hallgrim Jonsen fra
 Glambay, (See foran hendes Søster gift med Jubel-
 Lærer Einar Skulesen. k. 5. a. 6. a. 7.) De havde
 7 Barn, som følge:
 a. 7. Thorlak Jonsen, b. 7. Wigfus Jonsen, † †
 Studentere i København.
 c. 7. Margret Jonsd. d. 7. Gisle Jonsen, † † unge.
 e. 7. Jon Jonsen Sysselmand, hans Aftom ubekjent.
 f. 7. Hr.

- f. 7. Hr. Biørn Jonsen Thorlacius, Probst til Garde i Gudbring Syssel, havde 2 Døtre.
 a. 8. Steinun Biørnsdatter, f. 1699, lever endnu.
 * Hr. Lænsged Skule Magnusson, see foran hans Forfædre og Born, k. 5. a. 9.
 b. 8. Thora Biørnsdatter f. 1705 * 1725, † 1762, 27 Sept.
 * Hr. Haldor Brynjolfsen f. 1692, 15 April, blev 1716 Præst til Ulstaaler og Hvalnes, 1736 til Stadestad og Præst i Snafieldnes Syssel, 1746 Bisshop i Holm, † 1752 den 28 Oct. paa Skibet uden for København, den 2 Nov. hvideligt begravet i Frue Kirke.
 Af deres 10 Born, kan jeg anføre 4.
 a. 9. Hr. Snæbiørn Haldorsen, Præst udi nordre Syssel.
 b. 9. Biørn Haldorsen, Under-Købmand paa Husevig.
 c. 9. Thorun Haldorsdatter * Jon Brynjolfsen Thorlacius, Kirkebøg Klosters Forpagter, see herefter b. 7. c. 8.
 d. 9. Margret Haldorsdatter.
 * Hr. Gisle Snorresen, Officialis i Skalholt og Præst til Odde i Rangarv. Syssel.
 g. 7. Halgrim Jonsen Thorlacius, forhen Rector ved Holm Skole fra 1708 til 11, siden Syssemand i Mule Syssel, † 1734.
 * Groa - - - var Moder til 5 Born.
 a. 8. Vigfus Hallgrimsen, † Student.
 b. 8. Jon Hallgrimsen Thorlacius, Proprietair paa Berunes.
 * Halla - - - de have en Deel Born.
 c. 8. Thrude Hallgrimsdatter, lever ugift.
 d. 8. Elen Hallgrimsdatter.
 * Hr. Einar Jonsen, først Præst og Probst i Mule Syssel, siden Præst til Kaldadærnes i Arness Syssel.

- a. 9. Hallgrim Einarsson, Discipel i Skalholts Skole.
- e. 8. Cecilia Hallgrimsdatter * Biarne Einarsson, Son af bemeldte Hr. Einar Jonsen, Laugrettesmand i Arnæss Syssel. Deres eneste Son er
- a. 9. Einar Biarnessen Thorlacius, Attestatus Philologiae og Alumnus Collegii Medicæi ved Københavns Akademie.
- f. 6. M. Thordur Thorlacius, Bisrop Thorlaks yngste Son, f. 1637, 14 Aug., blev Rector ved Holum Skole 1660, reiste 1663 til København, og Aaret efter udenlands til Tyskland, Frankrig og Nederlandene, og opholdte sig halvandet Aar i Wittenberg, kom tilbage 1667 og 1672 Bisrop i Skalholt, † 1696, 16 Martii. See hans Histoire og mange til Trykken besordrede Skrifter i Hist. Eccl. Island. T. III. p. 664-81.
- * Gudrid Gisledatter, hun var i sin Tid den rigeste Bonde i Island, (hendes Fader Gisle Magnussen til Hildarenda, var Sysselmand i Rangarvalle Syssel, en i sin Tid lerd, rig og berømt Mand,) hun var Moder til 2 Sønner:
- a. 7. Thorlak Thordarsen Thorlacius f. 1675, blev Rector i Skalholts Skole 1696, † 1697 ugjst.
- b. 7. Brynjolver Thordarsen Thorlacius til Hilda-renda, Sysselmand i Arnæss Syssel, Arving til Faderens store Midler, døde for saae Aar siden, over 80 Aar gl.
- * Jorun Skuledatter, Faderen var Provst Skule Thorlakssen til Grenjabarstad, hendes 4 Børn ere.
- a. 8. Skule Brynjolfsen Thorlacius, † 1736, Student.
- b. 8. Thorder Brynjolfsen Thorlacius. (See foran Jubel-Læser Bisop Gisle Jonsens Slægt-Register p. 132. c. 5.) Hun var Lychebæk Klosters Forpagter.
- * Christin Sigurdsdatter fra Saurbay, (hendes Fader var Sigurd Sigurdsen, Sysselmand i Arnæss

Arness Syssel, hendes Farfader Sigurd Biörn-
sen Laugmand, hun fædde 5 Barn:

- a. 9. Mag. Skule Thordarsen Thorlacius, f.
1741, deponerede 1758, blev Rektor
ved Eolding Skole 1769, Rektor ved
Københavns Frue Skole 1777. Gid
han leve længe og vel!

* 1771 Agatha Riisbrigh, Datter af Sal. Hr.
Hans Christian Riisbrigh, Præst til Weis-
by i Fyen. Hendes Broder Hr. Børge
Riisbrigh, er Professor Philosophie ved
Københavns Akademie. Hendes Mor:
moder var Søster til Maria Elisabeth
Wielandt, Bisshop Londemand's første
Frue, hvis Sonne-Søn er Kammerherre
Baron af Rosencrone, (see foran c. 2.

a. 7.) de have 3 Barn.

a. 10. Christian Peter Thorlacius.

b. 10. Theodorus Thorlacius.

c. 10. Børge Thorlacius.

b. 9. Gisle Tordærsl Thorlacius, Thingore
Klostrets Forpagter, endnu ugift.

c. 9. Thirlak Thordarsen Thorlacius, Tyche-
bay Klostrets Forpagter, † 1775.

* Oluf Hannesdatter, de have Barn.

d. 9. Sigvard Thord. Thorlacius, † 1765,
Discipel i Slagelse Skole.

e. 9. Cicilia Thordarsdatter.

* Wigfus Skeving, Proprietair, har og Barn.

e. 8. Jon Brynjolfsen Thorlacius, Kirkebay Klo-
sters Forpagter.

* Thorun Halldorsdatter, see foran f. 7. b. 8. c. 9.
Af deres 5 Barn ved jeg at nævne:

a. 9. Halldor Jonsen, f. 1758.

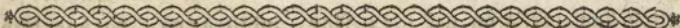
b. 9. Brynjolf Jonsen, f. 1760, Alumnus
Scholæ Skalholts.

d. 8. Helga Brynjolfsdatter * Sigurd Sigurdssen

- paa Hildarenda, Landtingssriver i Island,
f. 1718. Af deres 16 Børn lever 11:
 a. 9. Ragnheid Sigurdsdatter, f. 1754.
 b. 9. Jorun Sigurdsdatter, f. 1756 * 1775.
 * Einar Brynjolfsen, Proprietair, Son af
 Brynjolf Sivertsen, Sysselmand.
 c. 9. Ingeborg Sigurdsdatter, f. 1758 * 1776.
 * Hr. Semund Halvdansen, Præst paa Gufudal.
 d. 9. Malfridr Sigurdsdatter, f. 1761.
 e. 9. Sigurd Sigurdsen, f. 1762, Alumnus
 Sch. Hafniens.
 f. 9. Thorelf Sigurdsen, f. 1763, er ved Han-
 delen.
 g. 9. Gudrid, f. 1764.
 h. 9. Haldora, f. 1765.
 i. 9. Brynjolf, f. 1770.
 k. 9. Thrudur, f. 1771.
 l. 9. Arne Sigurdsen, f. 1772.

Udi dette mærkværdige Slægt-Register findes: 1 Islandst Ridder, 3 nobiliterede og baroniserede, 4 Islandse Lehns-Her-
rer, 1 Kammerherre, 2 Amtmænd, 20 Laugmand, 2 Lands-
fogeder, 68 Sysselmand, 10 Laugrettesmænd &c., og blandt
disse, 32 Proprietairer: af Geistlige er herudi anført 25 Bis-
per, 130 Provster og Præster, 2 Professorer, 18 Rectorer,
6 Conrectorer, foruden den danske Antiquar. Tormod. Torfaus,
og den svenske Antiquar. Jon Brygman. Resten er Bispe, Pro-
vste, Præster og andre Embeds-Mænds Dottre tillige med Als-
muens Folk, der udi dette Slægt-Register udgjøre over 850
Mennesker, som alle nedstammede fra Præsten Hr. Sveinbjörn
Thordarsen siden Aar 1430, og indtil denne Dag, da en af
hans Descendenter er Rector i Københavns Frue Skole, en an-
den Descendent Discipel i samme Skole, og end en anden De-
scendent Discipel i Roskilde Skole, og alle disse Mennesker ned-
stamme

stamme ikken fra hans epe Son Hallgrím Sveinbiörnsen; men
hvad om man havde Descenderne fra Hr. Sveinbiörns øvrige
49 Born! hvad om man havde alle de heri ubekendte Familier
(ei at tale om Hr. Bislop Oddo Einersens og Hr. Arngrim Jon-
sens Slegts-Register, som paa hver sit Sted herefter skal blive
ansort) da skulde man see en Mangfoldighed af Bislop Gudbrand
Thorlakssens Forfædre, samt deres og hans Descender igien-
neu næsten halvfjerde Hundred' Aar; Men dette her ansorte
synes at være nok til at bekræfte disse Sirachs Ord, Cap. 44, 15.
Deres Sæd bliver ved ævindeligen, og deres Ære skal ikke
udslettes.

5. Capitel.

Om

Mag. JENS GIÖDESEN : JOHANNES
ÆGIDIUS,

Bislop over Aarhus Stift.

Claudius Lysander kalder ham i catal. Scriptor. Dan. Johannes Gedionis, men hans danske Navn var Jens Giödesen, Gødsel og Herkomst,
han var fod Anno 1550 i Ribe af borgerlige Forældre, og mener
M. P. Poulsen in Biblioth. Aarhusiensis p. 63, at han har været af
Familie med M. Laurids Ægidius, som var den store Philippi Me-
lanchtons Discipel, og blev siden Rector, derefter Lector Theos.
og endelig Sognepræst til St. Cathrine Kirke i Ribe, hvor han
tiente

tiente ved Skolen og Kirken 32 Aar, og døde 1597, 66 Aar gammel.

Efter Hr. Pro-Canceller Pontoppidans Meening har han uden Twivl i sine unge Aar studeret til Wittenberg, efterdi han, som ses af hans Epitaph, havde siden ester faaet sin Frue fra Wittenberg.

Udi 5 Aar var Mag. Jens Giödesen Rector ved Lemvig Skole, indtil Aar 1580, (Hr. Pro-Canceller Pontoppidan og ester ham Hr. Probst Zwerghus sætter 1583,) da han af Kong Friderich II. blev kaldet til København at være Kongelig Hospræst efter M. Anders Sørensen Wedel, dette Embede forstod han troelig og vel i 11 Aar, indtil 1591, da han blev Sognepræst ved St. Nicolai Kirke i København efter M. Albert Hanlen, hvilken han og 1595 succederede som Bisshop i Aarhus, hvorhen han ligeledes af de udi Kong Christian IV. Mindrearaighed regierende 4 Rigssraad blev kaldet og udvalgt, og dertil af Bisshopen Dr. Peder Winstrup indviet.

Han levede 31 Aar i stor Berommelse for Oprigtighed og alvorlig Bestræbelse udi Embedet, efter det Bidnesbyrd bemeldte M. Poulsen l. c. giver ham. Sammesteds bliver og af Mag. Henric Blichfelds esterladte Haandskrift denne Lov-Tale og ypperlige Bidnesbyrd ansfort: Vit eximiae pietatis & devotionis, candoris & antiquae fidei.

Udi Aarhus Capitel pleiede han, ester de Tiders Maade, ofte at holde theologiske Forelesninger. At han har haft Smag paa det historiske Studio, og derom erhvervet gode Esterretninger, erfares af hans Brev: Bexel med bemeldte Claus Lysander, som

som udi hans Fortegnelse (indice Autorum) paa dem som har været ham behjælpelige nævner M. Ægidius.

Hvad hans offentlige Forretninger angaaer, da var dette den første, nemlig: samme Åar han blev Biskop, 1595 indviede han i Ribe Domkirke til Biskop M. Peder Hegelund, som Hr. Procanceller Pontopp. Kirke-Historie T. III. p. 154 beretter. a)

I et Brev til Biskop Ægidius og samtlige Biskopper dateret 5 April 1606, klager Heiligt Kong Christian IV. at nogle af deres Middel understaaede sig den ved Preste-Vocationen i Kirke-Ordinansen forestrevne Orden at tilsidesætte, Menigheds dens Valg-Rettighed at ophæve, og efter eget Gothafindende at bessikke en Candidatum Ministerii til et ledig værende Præstekald, ja og at udtrykkelig paalægge ham den Betingelse, at han skal ægte Enken i Kaldet, eller Datteren, eller af Familien. Bider dere klager Kongen, at et Præstekald ejert imod Kirke-Ordinansen stode Åar og Dag ledig, og Candidaten blev ikke ordineret, at Ordinationen skede uden den Kongelige Lehnsmands Forrevide og Bekræftelse. I alle disse Punkter vil Kongen have Kirke-Ordinansen bedre efterlevet eller straffe Biskopperne som dens Overtrædere.

Da allerhoistbemestede Kong Christian IV. i samme Åar faldt paa de Tanker, at Exorcismus (Besværelsen) ved Daaben: Far her ud du urene Aand &c.) vel kunde afflaffes, foruden derhos

I

a) Besynderligt, at M. Ped. Hegelund, som var en af de fra Nibe Capitel til København indsendte 4 Deputerede, og blandt dem blev da af de 4 i Kongens Mindrearighed regierende Rigs-Raad udvalgt til Bisop i Ribe, ikke og da med det samme blev i København ordineret af D. Peder Winstrup.

at formode nogen Forargelse, raadforte han sig dersore med Rigs-Raadet, og lod udgaae en Besaling, dateret 6 April til samtlige Professorer i Kjøbenhavn og Nigers Bisshopper, at indgive deres Betenkende om Exorcismo. Den til Bisshop Ægidius og samtlige Bisper og Professorer ergangne Kongelige Skrivelse, som læses i danske Biblioth. T. IV. p. 18. paa Latin, og i Hr. Pro-canceller Pontopp. Kirke-Historie T. III. p. 560. paa tydſt, vil jeg her oversat give Sted, saaledes lydende:

Christianus IV. af Guds Naade Konge til Danmark og Nor-ge, de Venders og Gothers ic. Vor synderlige Gunst tilsorn, vider, at Vi, efter at Vi ved bestandig Omgang med nogle fardeles larde Mænd her i Riget, naadigst have fornummet, at Exorcismus, og den Besværelse, som her i Vores Kirker og Menigheder ved Daaben ſteer, er gandske unødvendig, og ikke haver synderlig Grund eller Fundament i den hellige Skrifte: Vi og selv med dennem kunde naadigst overveie og Os foreſtille, at samme Ceremonie er kun vedbleven Reliqvie og Overblivelse af Pavedommet, og Vi om denne Sag med Vores elſkelige Danske Rigs-Raad, som paa den aſvige Rigsdag var forsamlet, have tracteret og handlet, og endelig deres Betenkende hersover saavidt have erfaret, at denne Besværelse og Exorcismus uden nogen Forargelse i Religionen kunde vel gandske afflakkes; Men Vi drage det naadigst i Betenkning, derudi at foretage nogen Forandring, forend Vi herover eders samtlige og under-danigste Tanker erfare. Saa bede Vi eder og naadigst begiere, at I ved allerforſte Krilighed eder med hverandre, enten ſkriftlig eller mundtlig om denne Forandring beraadſlaae, og deraa paa eder udsorlig for Os erklaere, og samme eders Erklæring i Vores Cancellerie indſende, paa det Vi derefter naadigst kan vide at anordne og forandre hvad christeligt og forsvarligt være kan.

Dermed

Derned seer Vor Billie, besalendes eder Gud. Skrævet paa
Vort Slot Kiebenhavn den 6 April Unno 1606. Under Vort
Signet.

CHRISTIAN.

Disse lerde Mæneds Judicia og Betenkende saavel for som
imod Besværelsen (da en Deel tog Besværelsen i Forsvar, an-
dre menede, det var bedre at Exorcismus i vore Kirker blev af-
skaffet) ere indførte i Dānische Biblioth. T. IV, hvor fra p. 1. til p.
140 gives herom vidtloftig Forretning. Men iblandt disse stridende
Parter finder jeg ikke Bisshop Ægidius. Men at det var Kongens
alvorlige Billie, bevidner hans Majestæt derned, at da han kort
derefter lod dobe sin Datter Prinzeſſe Elisabeth, ful Bisshop Win-
strup Besaling ved denne Daabes Forretning at udelade den
sædvanlige Besværelſſe: ligesom den ikke heller fra den Tid af er
bleven brugt ved de Kongelige Borns Daab. Bidere er der
ellers ikke bleven af denne Sag.

Anno 1608 var han tillige med 5 andre Bisshopper efter
Kongelig allernaadigst Indbydelse tilstede i Kiebenhavn, for at
udvælge til Thronfolger den ældste Kongelige Prinds Christian V.
Bud denne Leilighed talede bemeldte Bisshopper med de theologiske
Professorer om adskillig Mangel og Brek i det danske Kirke-Bæ-
sen, der manglede Kirke-Disciplin og gode Skoler, og beslutte-
de sig alle under deres Navn at giøre Kongen herom en allerun-
derdanigst Forestellung. Samme paa Latin forfattet, kan læses
i Hr. Pontopp. Kirke-Historie T. III. p. 578, og da samme gi-
ver et troeværdigt Bidneshyrd om Kirkens forfaldne Tilstand,
endog paa en Tid, da man rosede sig af Evangelio og vilde kal-

des gode Reformerede, saa vil jeg her anfore dens Summariske Indhold:

1. Bemeldte Klage var affattet i fem Puncter: Man klagede, at Almuen var ganske uvillig til at lade sig og deres Born undervoise i Guds Ord, hvorover der fandtes vorene Mennesker af 40 til 50 Aar, der ikke vidste et Stykke i Catechismus, og i 10 til 14 Aar ikke sogte den hellige Nadvere, man bad derfor den verdslige Arm om Hielp, at Forældre maatte alvorlig tilholdes at bedre drage Omsorg for at deres Born blevne opfodde i Eugt og Herrens Formanelse.

2. Man klagede over, at Drankere visde ikke lade sig straffe af Kirken; at Mord og Manddrab blev tredfæligh fordosget og skulet under falsk Skin af lovlige Forsvar: at Egteskabs-Brud ikke alvorlig nok blev straffet, og Horerie blev derved uden Afskye, saa at Qvindfolk blev funden i Hoer 5 ja 10 gange med adskillige Personer: item, at Overdaadighed i Klædedragt og i Fraadserie paa Brylluper og andre Sammenkomster gif saare vidt: at den daglige Sværgen og Banden, ja at Meen-Ged i Rettergang oftest blev ustraffet; bad derfor instændigt, at Kirken igien maatte faae sin Myndighed og saadanne Satans Slaver maatte blive affraffede.

3. For det 3de blev klaget over, at visse Skoler ikke havde de fornødne Indkomster, og bad derfor om Tillag. For det 4de, at i Folge Kirke-Ordinanzen flere residerende Canonici maatte besifikkes, og Præbenderne ved Domkirkerne dertil maatte bruges, at udarbeidede og velfortiente Skole-Lærere derved kunde blive opmun-

munrede, og for det 5te, at Præste-Balg maatte ske med mere 5.
Frihed, og det affyelige Simonie maatte bedre forebygges.

Denne veemodige Klage blev efter samtlige Biskoppernes
Begiering af de Kiobenhavnske Theologer igentaget ved en
Skrivelse til Kongen dateret 10 Martii 1610. Men jeg finder
ikke, at de nod deres Ansøgning, mueligt for Krigens Skyld,
som samme Aar blev declareret Sverrig, og i de 2de næstfolgen-
de Aar fortsat.

Udi bemeldte Aar fik Bisop Giödelsen tillige med de andre
Biskopper Kongelig Befaling med sit Cleresie at møde i Viborg
til den 2 May, for at hylde Prinds Christian V. og forsikre det
Balg, som 1608 var giort. Til den Ende afferdigede Bisop
Giödelsen Omgangs-Breve til alle Provster i Stiftet. Et saa-
dant til den ældgamle Probst i Hahherred Hr. Christ. Rasmussen,
lyder saaledes:

Reverendo & pio Seni Dn. Christierno Erasmio Ecclesia-
stæ de Gylding, & Provincie Hatzherrit in divinis Prä-
posito ordinario, Amico dilecto.

Bene rem per Christum gere!

Rev. Dne. Præposite, frater in Christo colende: Postquam
Rex noster clementissimus ante biennium pene, dilectum suum
Filium, Illustrissimum Principem Christianum, Regni hujus
Ordinum fausta electione & acclamatione Successorem Sibi in
Imperio, Deo Opt. Max. per quem Reges regnant, bene pro-
vidente, renunciari Hafniae curavit. Censuit solennem hanc
& publice tum peractam electionem in precipuis Regni hujus
provinciis corundem Ordinum publica Suffragatione & calcu-
lo ratificandam. Et cum mander Majestas Regia Cimbræ hu-
jus Septentrionalis dictis Ordinibus, ut Viburgum se recipi-

ant solennitate huic affuturi, vult simul, & in mandatis dedit nobis Clericis & in Ecclesia hujus Dioecesis fungentibus officio, ut ex qualibet Nomarchia Praepositus loci cum duobus Collegis, pleno jure simul a domi remanentibus agendi & consimandi in his Comitiis ad proximum diem 21 Maji munitus compareat.

Ut autem Regis voluntas & mandatum in arduo hoc & augusto negotio percipiatur luculentius, hisce meis Copiam ad Archerytum Diplomatis Regii formaliter exscriptam, Rege id ut fiat, singulis Praepositis imperante, addo: Tui jam est, quod obsequenter decet Subditum, Officii, studiose curare, ut omni sublata dilatione & incuria Collegis tuis hanc Dei & Regis nostri clementissimi Voluntatem ex adjuncto exemplari palam facias. De concernentibus viaticum seu sump-
tus in itinere faciendo ex mutua contribuione ipsi consulte.
Dei Filius, magnus ille Rex gloriae, cuius bonitate & justitia stabilitur Thronus Regis, fortunet propitius laudabile hoc magni ponderis boni publici propositum, ut omnia dirigantur in gloriam nominis sui & communis nostrae Patriae pacem & tranquilitatem.

In eodem Rege nostro Christo vero & vivo Deo vive & vale eternum. Aarhusii 18 Januar 1610.

T. Johannes Ægidius
Episcopus Aarhusiensis.

I Året 1614 reiste sig en heftig Strid, da Mag. Ole Cœcius, Sogneprest til St. Nicolai i København, beskyldte Professor Theologie Dr. Hans Poulsen Resen for Urigtigheder i Lærdommen, med mere. Sagen gik saa vidt, at Stevning i Kongens Navn blev udstædet, at Parterne skulle møde til Eolding den 21 Febr. Da nu den til Mødet bestemte Dag var for Haanden,

Haanden, modte paa Slottet *) Arensbek, i Kongens høieste
 Mærværelse den Kongel. Canceller Christian Friis, Rigets Canceller Jacob Ulfeld, Rigs-Raad Manderup Parsberg, saa var og Johannes Alanus, Rector Magnificus ved Kjobenhavns Universitet, samt Bispperne af Aalborg, Viborg, Odense, Lund, og Bisshop Egidius af Alaruus. Hvad Klagemaal der blev indgivet over Coccium, som alt var den 21 Dec. 1613 bleven suspenderet, og derpaa 1614 domt fra Embedet: hvad Bidner der blev forde med og imod ham: hvad Coccius derpaa svarede og Resenius igentog og undtog, ilsgemaade hvad der ved bemeldte geistlige Mode til Colding skeede: hvorledes Resen forsvarede sig imod Coc., hvorledes Resen tiisidst før havde faaet med alle Bispperne at bestille, dersom ellers nogen af dem ret havde vildet binde an med ham, ansores altsammen med de fleste Omstændigheder i Hr. Pontopp. Kirke-Historie T. III. fra p. 612. til 676, saa og i Hr. Zwergii Siel. Clerisie p. 144. seqv. Men Dagen derpaa som var den 22 Febr. maatte Bisshop Giödesen tilligemed de andre hans Colleger i Rigets Raads Mærværelse indgive deres Vota til Kongen; dog forend Dommen blev affagt, og da de mærkede, at, ald Skyld faldt paa M. Ole Koch, holdte Bisskopperne det forsonen, skriftilig at forestille Hans Kongelige Majestæt, at D. Resenius maatte tilholdes i et offentlig Skrift at forklare sine morke Talemaader saaledes, at derpaa ingen mere skulde sig stode og forarage, men at den danske Kirke kunde være fornejet dermed, og at D. Resenius efterdags skulde holde sig fra alle saadanne nye og i den orthodoxe Kirke og udi de symboliske Bøger usædvanlige Tales.

*) Hr. Pontopp. Kirke-Historie T. III. p. 628 siger: auf dem Schloss Arensburg bey Holdingen.

Talemaader. Denne Protestation b) imod D. Rezen. saaledes sig høilig besøjet Hans Kongelige Majestæt allerunderdanigst at overleverere, for Guds Ære og Kirkens Gavn og Roelighed at fremme og befordre.

Denne Bisoppernes Protestation og Forestilling gav Kongen allernaadigst Biefald, og faldt Dommen saaledes for Koch, at endskondt han havde forbrudt sit Liv, saa vilde hans Konge. Majestæt dog ikke forfare efter yderste Strenghed, men skænkede ham Livet, imod at han inden 14 Dage skulle romme Kongens Riger og Lande, og understaaede han sig at komme der, da skulle han miste Livet, som den der imod Kirke-Ordinansen høilig havde forseet sig med mere. D. Rezenius blev aldeles friekjendt for den Beskyldning at have fort falso Lærdom, men da hans Stiil og Skrivemaade havde været usædvanlig og usorstaalig for Enfoldige, saa blev det ham i Dommen besatet c) i latin og dansk Sprøg til at forekomme bemeldte Forargelse, at udgive en tydelig Forklaring paa sin Lærdom, og skulle han derudi saaledes forklare sig i de Artikler om den hellige Treenighed og om Christo, at han selv kunde befries fra Mistanke, og Kirken fra Forargelse, og saadant Skrift skulle han, for det blev trykt, lade censurere af alle Bisper og Professorer.

Dette

- b) Denne Protestation som jeg havde ventet at finde Ord til andet udi Rezenii Historie blande Hr. Treskows Jubel-Lævere især p. 52 ansæt kan læses i Hr. Pontopp. Kirke-Historie 1. c. under denne Titel: Protestatio Supplex v. Episcoporum contra D. D. Joh. Rezenium exhibite Serenissimo Regt Christiano IV. in Synodo Coldingensi 22 Februar. Anno 1614.
- c) Zwerghus i sit Siel. Clerisie p. 145 udtrykker sig saaledes: og bad Kongen iKun infirmorum & minus informatorum causa, haade paa Latin og Dansk at udgive sin Declaration paa sin Lærdom ic. Men denne Talemaade staar set ikke i Dommen.

Dette gørde og D. Resen, og kort derefter udgav sin bekendte Bog De sancta Fide in Verum Deum, om den hellige Troe til den sande Gud. For denne Bog skyld maatte Bisshop Giödesen med de andre Biskoper giore en Reise til København i Junii Maaned; thi Bogen kunde ei blive trykt, forend den var af Biskoper og Professorer censureret og approberet i Consistorio, hvor da Bogen fra den 4de til 16de Julii blev paa det noieste examinert i 12 Forsamlinger eller Sessioner, hvor adskillige Desputter forefaldt, hvilket sees af den derover forte Protocoll, som læses i Pontopp. Kirke-Historie l. c. p. 648-76.

Da M. Hans Knudsen Weile, Bisshop over Gyens Stift Anno 1616, yttrede sig med sin Tilsboelsighed til Crypto-Calvinismum, i hvor vel han twende Aar tilforn, som mældt er, var selv med at demme (maaske imod sin Willie) den til Calvinismum tilsboelige M. Ole Koch, med hvilken han var lige findet, og derfor nogenledes forsvarede Koch imod Resen i bemeldte Coldingfse Møde, og nu selv for saadan Bildfarsel i Kardommen skulde tiltales, maatte Hr. Bisshop Giödesen med 3 andre Biskoper atten efter Kongelig Ordre reise til København, hvor Bisshop Weiles Sag fra den 26 May til den 3 Junii blev examineret paa Slotter, hvor han, af Bisshop Giödesen med flere, blev domt fra sit Embede, og saaledes, som Hr. Pontopp. Kirke-Historie ved Aar 1616 anfører Processen, maatte denne Stierne falde fra vores Kirkehimmel, og forestille et sielden Phænomenon.

En behageligere Forretning havde Hr. B. Giödesen i næstfølgende Aar, da han d. 31 Oct. 1617 nod den store Glæde at helligholde den evangeliske Kirkes første Jubel-Fest, for den

100de Aar tilfor i Wittenberg ved D. Lutherum lykkelig begyndte Kirke-Reformation; til denne Jubel-Fest udgav D. H. P. Resenius sin Bog, kaldet Lutherus Triumphans og dedicerede samme til Bisop Giödesen, og dette er ikke et ringe Beviis paa den Høi-agtesse han stod udi, hvilken han ogsaa bestandig vedligeholdte lige indtil hans Dødsdag, som indtraf den 11 December Anno 1626, da han havde levet 76 Aar, og tient i offentlige Embeder over 50 Aar.

Hans Alder
og lange
Tjeneste.

Hans
Ægteskab.

Anno 1581 kom han i Ægteskab med Magdalene Valentini fra Wittenberg, hvor hendes Fader var Notariüs eller Slots-Skriver. Udi 45 Aars Ægteskab avlede de 7 Born, af hvilke mig er allene bekendte 1 Son, som blev Doctor Medicinæ, og 1 Datter gift med Kong Christian IV. Liv-Medicus, Doctor Matthias Jacobæus, og ved ham blev hun en mærkværdig Stammemoder til mange brave og fornemme Descenderter, hvilke ere anførte paa det høifoede Sloegt-Register, saa mange som det haver været mig muligt at opsoge, næsten 600 Mennester i Tallet.

Bispinde Ægidius overlevede ham og døde 1630 den 2 Julii, i hendes 63 Aar. De ligge begravede i Marhuus Domkirke. Deres Gravskrift, som indeholder ictun hvad her tilforn er anført, kan læses i Marin. Danica.

Hans trykte Skrifter ere følgende:

Livprædiken:

Over Jørgen Rosenkrantz af Ps. XC. Marhuus 1596. 8.

— Jacob Biörn, af Ebr. 12. Kiebh. 1597. 8.

— Frue Christine Lunge, af Ps. XIII. Kiebh. 1609. 4.

Lægprædiken

- Over Frøken Anna Rosenkrantz, af Sir. XLI. ibid. 1610. 4.
- Hr. Peder Stygge, af Es. LVI, 13. ibid. 1612. 4.
 - Fr. Christine Scheel, af Ebr. 13, 1. 2. ibid. 1612. 4.
 - Fr. Dorthe Lange, af Ps. LXXXI. ibid. 1613. 8.
 - Hr. Christian og Christine Scheel, af Sap. VII, 3: 16. 1617. 4.
 - Hr. Jørgen Kaas, af Joh. III, 13. 14. 15. Kiebh. 1619. 4.
 - Hr. Peder Munch. ibid. 1623. 8.
 - Hr. Esche Broch, af Phil. III, 5. 6. 7. ibid. 1625. 4.
 - Fr. Christence Wivert, af 2 Cor. 5, 1: 6. ibid. 1626. 4.
En Præken over 2 Cor. V, 1: 5. Kiebh. i 4to og uden
Marstal anføres i Mülleri Cimbria Litterata T. I. p. 4.; men
det er en Feilstagelse, og er den samme der er anført over Fr.
Christence Wivert.

Bebemeldte Hr. Möller anfører og efter Beretning fra Hr. Peder Jensen Lucopidan, Sognepræst til Thaa sing, at Bisop Giödesen har efterladt sig i Manuscript.

Prælectiones Theologicas in auditorio Aarhusiensis propositas,
& has inter expositionem Symboli Athanasii Anno 1598, saa og
Expositionem Cantici Ambrosii & Augustini Anno 1600. prope-
sitam.

Slægt-Register
over
Familierne
af

Jacobæus, Foss, Lövenörn, Rosenörn, Rosenstand
Goische, Scavenius og flere,
saavindt de nedstamme
fra

Mag. JOHANNES ÆGIDIUS eller JENS GIÖDESEN,
Bisshop i Marhuus, f. 1550 * 1581, † 1626, Subel-Lærer. * Mag.
dalen Valentini af Wittenberg, blev en stor Stamme-Moder i Dan-
mark, f. 1567, † 1630. Af 7 Born levede tvende:

A 1. D. Egidius Jensen, drog udenlands, blev Doct. Medicinae, og
Practicus i Randers, † 1656.

* Margrete Nielsdatter, f. 1602 * 1630, † 1677, hun var Datter
af Borgemester Niels Jacobsen i Randers, og Søster til Justit-
Raad Peder Lasson, hvis Levnets Historie, samt Stiftelse og
Stamtaavle ved Sal. Assessor Tycho de Hofmann er i Trykken ud-
givet Aar 1753. Af hendes 6 Born levede 2de:

a. 2. Magdalena Egidia f. 1634 * 1672, † 1678.

* Hr. Johannes Olavius, Provst og Sognepræst i Randers ic., varen
berømt Poet, f. 1624, 27 Sept. (See Pontoppidanernes
Generologie.) Efter udenlands Reisen blev han Hofmester ved
Gunde Rosenkrantz's Born, 1660 blev han sin Faders Ad-
junctus, 1666 Faderens Successor, † 1696. Hun var hans
anden Hustrue, den første var Datter af Inbel-Læreren Hr.
Christopher Helsing, hvis Historie og Stamtaavle skal herefter
paa sit Sted anføres. Hindes Datter var

a. 3. Barbara Olavia, f. 1673 * Johann Woldenberg, en Son af
Doct. Medicina Jacob Woldenberg.

b. 2. Hr. Peder Egidius, f. 1636, blev Sognepræst til Vestre og Østre
Hassing 1665, var og Provsti Kiar Herred, † 1688.

* Kirsten Andersdatter, (hun var Datter af hans Formand i Hassing,
Provsten)

Prosten M. Anders Hansen,) Deres 7 Børn toge tilnavne
ester deres Farmoders Broder, bemeldte Justiz: Raad Peder
Lasson.

a. og b. 3. Anna Maria og Abigael Lasson, Kvilling † + 1667.

c. 3. Anders Lasson, f. 1672.

d. 3. Anna Maria Lasson blev gift i Norge.

e. 3. Hans Christian Lasson * 1710 Maren Vaar, havde 3 Børn.

f. 3. Matthias Lasson, Styk: Junker, f. 1681.

g. 3. Hr. Egidius f. 1665, han var den ældste og blev Sognepræst
til Farstrup, † 1724.

* Anna Cathrine Lasson * 1695, † 1716, Moder til 5 Børn.

a. og b. 4. Anders Lasson, Cathrina Margrete, f. 1696, †
1711.

c. 4. Elisabeth Lasson, f. 1697, + 1721 ugift.

d. 4. Jacob Lasson, f. 1701.

e. 4. Johanna Lasson, f. 1710, † 1726 * Hans Morhof,
Ritmester.

B. 1. Ingeborg Egidia, † 1636, var Moder til 4 Børn, og ved dem
Stamme: Moder til mange brave Familier.

* D. Mathias Jacobæus (en Søn af den Gyenske Bisshop D. Jacob Madssen
Weile s: Wellejus) f. 1569, 7 Aug. blev 1598 creeret Doct.
Medicinae til Padua. Ved Hjemkomst practicerede han i Aar-
hus, 1614 blev han Kongel. Liv-Medicus og Praelat i Aar-
hus Dom-Capitel. 1620 tog Afsked fra Høfset, og drog til
Aarhuis, † 1636, han har givet til fattige Enker i Aarhuis
333 Rdlr. 2 Mk. See Hofmanns Fundat. T. II. p. 138.

a. 2. Mette Matthsdatter Jacobæa * M. Christian Clementin, Deco-
nomus ved Herlufsholm, 1647 Vicarius Cap. Lund, + 1654.
1658.

b. 2. D. Jacob Matthiesen f. 1602, 17 Octobr. i Aarhuis, deponere-
de fra Odense 1621 blev 1623 antagen i Holger Rosenkrantz'es
Huus paa Rosenholm, 1624 reiste udenlands, 1630 kom hjem
og blev Professor Eloqvo. i København, 1638 Høf: Prædikant,
1640 Doct. Theolog, 1645 Bisshop i Aarhuis, † 1660, 3
Bunii.

* Anna Bartholin (Datter af D. Caspar Bartholin og Anna Finke.
See herefter disse Jubel-Læreres Genealogier,) f. 1615 * 1632,

hun overlevede ham, Møder til 7 Børn: af hvilke de evende døde i Ungdom.

III. B2.C1
a. 3. D. Matthias Jacobæus, f. 1637, 1 May i Roskilde, drog 1660 udenlands, kom hjem 1664 og blev Prof. Hist. & Geogr. 1668 Prof. Græc. Ling. og omsider Prof. Medic., samt Assessor Consistorii, † 1688 usigt.

b. 3. D. Jens Jacobæus, f. 1646, 26 Juliit blev Prof. Medicinæ og Assessor i Høieste Ret, † 1698, 27 May.

* Dorthe Henrichsdatter Egleton, et engelske Fruentimmer, 3 Børn.

a. 4. Jacob Jensen Jacobæus, b. og c. 4. † † tidlig.

c. 3. D. Holger Jacobæus, f. 1650, 6 Juliit i Aarhous, reiste udenlands i 9 Aar, kom hjem 1679, og blev Prof. Medic. ved Universitetet, da han tilforn var blevet Doct. Medic., han blev Assessor i Høieste Ret, og 1693 Justits-Raad, † 1701, 18 Junii.

* Anna Margrethe Bartholin, (Datter af D. Thomas Casparson Bartholin,) † 1698, Møder til 6 Børn.

* Anna Tistorph, (Datter af M. Michael Henricsen Tistorph, og Enke efter Thom. Thomæsen Bartholin) uden Børn.

a. 4. Thomas Jacobæus, † Student paa Vorches Collegium.

b. 4. Caspar Jacobæus, † ung og vandfør.

c. 4. Matthias Jacobæus, † i Sørse.

d. 4. M. Jacob Jacobæus, 1710 Sognepræst i Farge, og Provst i Herredet, † 1728.

* Christiana von Alst, † 1762, 23 May, af 5 døde 3 Børn:

V. B4.B1 a. 5. Holger Christian Jacobæus, Lieutenant i Lands-Estaten.

B2 b. 5. Catharina Jacobæus, f. 1723, 28 Nov.

* Christian Rejersen, Commandeur-Capitain i Søe-Estaten, † 1764, 17 May, deres 6 Børn vare:

VII a. 6. Else Jacobine Rejersen, f. 1745, † 1746.

b. 6. Holger Christian Rejersen, f. 1746, 14 Sept., nu Secretair i danske Cancellie.

c. 6. Jens Rejersen, Premier-Lieutenant ved Søe-Estaten, f. 1747, 27 Sept.

d. 6. Else Jacobine, e. 6. Else Christiana, † † Børn.

f. 6. Jacob Rejersen, f. 1764, 18 Januar.

IV. B3.B5 e. 4. Hr. Christopher Jacobæus, Sognepræst i Slagslunde, † 1764.

* Bolette Broch, (Datter af Ritmester Broch,) De havde 3 Børn, som af Etats-Raadinde Bartholin ved Testamente af 12 Oct. 1762, blevet stenket 1000 Rdlr.

a. 5. Holger Jacobæus, Lieutenant i Rendsborg.

b. 5. Vitus Jacobæus, er Skoleholder i Gamløse, ugift.

c. 5. Kirstine Margrete Jacobæa, † 1775, af 5 lever 3 Børn.

* Helge Petersen af Aalborg, Kromand i Ballerup, af hans første Ægteskab med Hedevig Maria Brynow, en Præstedatter af Bornholm, havde han 6 Børn, af dem lever 4, og af 3de Ægteskab med Anna Elisabeth Nielsen, en Øster af Forpageer Kisbyes Kone paa Catherineberg, er han Fader til 11 Børn, 8 levende:

a. 6. Engel f. 1758.

b. 6. Peter f. 1760.

c. 6. Anna f. 1762.

d. 6. Matthias Petersen f. 1763.

e. 6. Christopher f. 1765.

f. 6. Holger f. 1769.

g. 6. Bolette f. 1770.

h. 6. Niels Petersen f. 1776.

IV. C3.B5 f. 4. Hr. Johan Adolph Jacobæus f. 1698, 21 May, han studerede udenlands Medicinen, var ved Hjemkomst i Forstag til Professionem Medicinæ ved Universitetet, men blev 1731 Sogneprest til Lide, og Smorum, † 1772, 3 Aug. æt. 74.

* Regina Magdalena Wældinghi f. 1714, 27 May, af hendes 11 Børn lever 7 med Moderen.

V. B5.D1 a. 5. Holger Jacobæus f. 1733, 16 Oct., er Ober-Kloßmand i Ærland * Kirstine Maria Koch, har 3 Børn:

a. 6. Christen Adolph Jacobæus f. 1767.

b. 6. Regina Magdalena Jacobæa f. 1770.

c. 6. Elisabeth Jacobæa f. 1773.

b. 5. Thomas Jacobæus f. 1740, Finnmarks Ober-Kloßmand,

c. 5. Henrich Jacobæus f. 1742, Apotheker i Slagelse.

d. 5. Anna Margrete Jacobæa f. 1738, er Enke, en Son.

* Hans Albrecht von Erden, Pakhus-Gorvalter ved den Ærlandiske og Finnmarkiske Handel, † 1769.

a. 6. Johan

- a. 6. Johan Henric v. Erden f. 1760, er nu hos Hr. Etats-Raad Borch.
- e. 5. Else Magdalena Bartholinea f. 1746.
- * Hr. Nicolai Knub, Præst til Gern og Schanderup, 3 Børn.
- a. 6. Lucas Heiden.
- b. 6. Johann Adolph,
- c. 6. Sara Regina Knub,
- f. 5. Catharina Christiana Jacobæa f. 1747 * 1766.
- * Jørgen Seerup, Iissenkræmmer i København.
- a. 6. Peter Adolph Seerup f. 1766.
- b. 6. Agneta Cathrine Seerup f. 1768.
- c. 6. Regina Magdalena Seerup f. 1770.
- d. 6. Johan Adolph Seerup f. 1773.
- g. 5. Wibeke Margrete Jacobæa f. 1744 endnu ugifte hos sin Moder. Disse 3 yngste Søstre fuldte hvert af dem 1000 Adler.
- III. B3. 84.*
- d. 3. Ingeborg Jacobæa (Biskop Jacob Matisseus Datter) f. 1635, * 1653, † 1702. Af hendes 6 Børn levede tvende:
- * Rasmus Povelsen Winding, først Prof. Hist. siden Assessor i Højesteret og Etatsraad, † 1684 æt. 70, han var en af de fornemmeste Arbeidere ved den danske Lov, og især den som sorte Pennen, han var tilforn gift med Margrete Fink, hvis Faders Historie og Stamtable herefter.
- a. 4. Povel Rosmussen Winding, Prof. Graec. Ling. og Etats-Raad, f. 1658, 8 Sept., † 1712, 17 Martii.
- * Margrete Sophia Bøgvad, (Datter af Anders Bøgvad, Tolder ved Dresund,) havde 3 Børn.
- a. 5. Rasmus P. Winding til Bisstrup, blev 1704 Cancellie-Secretair, 1711 Cancellie-Raad, 1717 Justitsraad, † ugifte i Købh. 1727, 21 Julii.
- b. 5. Anreas P. Winding, Oberst, †.
- * Maria Poulsen f. 1706, * 1730, † 1744, hun var Datter af Etatsraad Matthias Poulsen, der kibte Bisstrup efter Justitsraad Winding, og gav den med sin Datter til Obreiff Winding. Af deres 4 Børn levede 1 Son:
- a. 6. Rasmus Winding f. 1742 paa Bisstrup.

c. 5. Inge-

c. 5. Ingeborg P. Winding * 1706, † 1738 havde 2 Sønner.

* Povel de Lövenörn til Øregentved, Ridder af Elephanten, General af Cavalleriet, Geheimeraad og Ober-Secretair i Krigs-Cancelliet, fød i Horsens den 5 April 1686, + i København den 27 Febr. 1740. Saaledes løses paa hans prægtige Kobberstykke, stukket 1759 af Haas. Denne Overskrift viser, hvorvidt Forsynet bragte en fattig sydse Student, Povel Wendelboe, der ved Mod og Hurtighed i Krigs-Tjenesten banede sig Vei fra Øre til Øre, saavel i Rusland som i Danmark; saa det imellem Ezaren og Kong Friderich IV. blev aftalt at han skulde ophoies i Adelstanden og forene den danske Løve med den russiske Ørn i sit Navn og Vaaben, som ses i Wielands lærde Tidender p. 386 for Aaret 1730.

a. 6. Rasmus de Lövenörn, † ung.

b. 6. Friderich de Lövenörn f. 1710, blev 1734 Premier-Lieutenant i Sø-Estaten. Høisalig Kong Christ. VI. af sørdeles Maade for Faderen, gjorde ham paa en besynderlig naadig Maade til Capitain 1735, da han med Kongelig Tilladelse rejste udenlands og gjorde adskillige Tog med franske og malthessiske Skibe, og med disse stedte bivaanede Erobringen af twende algieriske Capr-Skibe, kom hem 1739, og blev 1740 Commandeur-Capitain, sidst i samme Aar blev han Estates-Raad og Deputered ud i Sø-Estatens Gen. Commiss. forblev deri, som og i det combinerede Admiralteet indtil 1751, da han blev Amtmand over Antvorskov og Corpser Amter; 1765 Conferents-Raad.

I Aaret 1741 blev han af Margreven af Brandenburg Bayreuth optagen til Ridder af den Brandenburgske røde Ørn; og i Aaret 1767 fik han det Store Kors af bemeldte Ridder-orden.

* Friderica Sophia v. Holsten, (Søster af Hans Excellence Hr. Geheimeraad og Amtmand over Nyborg og Tranekier Amter, Hr. Adam Christopher v. Holsten,) f. 1720 * 1740, † 1773. Af hendes 14 Børn døde 5 Sønner unge.

- a. 7. Sophia Magdalena de Lövenörn, f. 1741 * 1771.
 * Joh. Frideric v. Bardenfleth til Harrichtsgaard, Major af Cavalleriet f. 1740.
 a. 8. Joh. Frideric v. Bardenfleth.
 b. 8. - - -
 c. 8. - - -
 b. 7. Detley de Lövenörn, f. 1743. En Major af Cavalleriet, Mittmester af Guarden, saa og General-Adjutant.
 c. 7. Ingeborg Dorothea de Lövenörn f. 1744.
 d. 7. Elisabeth Maria de Lövenörn f. 1745.
 e. 7. Anna Margrete de Lövenörn f. 1746.
 f. 7. Povel de Lövenörn f. 1751, er Premier-Lieutenant i Søe-Etaten.
 g. 7 Friderica de Lövenörn.
 h. 7. Adelaida Benedicta de Lovenörn.
 i. 7. Anna Sophia de Lövenörn.
 b. 4. Anna Rasmusdatter Winding * Peder Hiort, Etats-Raad.
 a. 5. Rasmus Hiort.
 b. 5. Ingeborg Christine Hiort.
 c. 3. Søster Jacobæa, (Biskop Jacob Mattsens Datter.)
 * D. Peder Scavenius, (Søn af Biskop Laur. Mortensen Scavenius) f. 1623, 12 Aug. i Roskilde, blev Prof. og D. J. U. General-Procureur og Etats-Raad, Herre til Hæstrup. Var en af de fornærmste Medarbejdere ved Lovens Revision, + 1685, 10 Junil. De havde 6 Børn.
 a. 4. Laurids Scavenius, † ung.
 b. 4. Jacob Scavenius, Design. Prof. ved Københavns Akademie, indebrændte i den ulykkelige Sidebrand paa Amalienborg 19 April 1689.
 * Ingeborg Christine Hiort, ovenmelde Etats-Raad Hiortes Datter.
 c. 4. Peder Scavenius, Gen. Major og Chef af et Regiment Infanterie, Herre til Hagaard f. 1678, + 1738.
 * Lene Benzon, (Datter af Peder Benzon til Hagaard), 9 Dern.
 a. 5. Friderica Christina Scavenia f. 1716 * 1746.
 * Dideric de Thura, (Søn af Biskop Thura) f. 1704, 1ste May,

- May, reiste i sin Ungdom ubenlands paa Kongelig Beskning, blev ved Hjemkomst besværet ved Søe. Etaten, først som Lieutenant, Capitain-Lieutenant og Fabrik-Mester, 1735 Capitain, og 1738 Commandeur, 1739 optagen i Adelstanden. De lever begge, hun er hansanden Frue og uden Barn.
- b. 5. Peder Scavenius, f. 1706, † 1729.
- c. 5. Christian Scavenius, † 1723. 4.
- d. 5. Hans Scavenius, † 1722.
- e. 5. Søster Margrete, † 1709 1. f. 5. Povel Schav., f. og † 1709.
- g. 5. Mette Birgitte, † 1712. 2.
- h. 5. Anna Scavenia, f. 1699 * 1737. Rudolph von Eiegen, Oberstlutenant, † uden Barn, hun lever i Hørboes Enke-Kloster.
- i. 5. Margrete Christine Scavenia, f. 1715 * 1730, † * * Herman Weinigel, Oberstlutenant, † 1745, 65. 4 Barn.
- a. 6. Peder Weinigel, f. 1732, Capitain ved Hr. General Schultens Regiment.
- b. 6. Helena Weinigel, f. 1734.
- * Hr. Capitain Thurah paa Holmen.
- c. 6. Christiana Weinigel, f. 1733.
- * Kammeraad Niels Eric Behr, Bye- og Herredesfoged i Grenaae.
- d. 6. Margrete Sophie Weinigel, f. 1731, er ugift.
- d. 4. Anna Christina Scavenia, f. 1663, 29 Januarii, * 1682, † 1734, 10 Dec., ligger begravet med sin Mand og 3 Barn i deres aabne Begravelse i Nørskilde Domkirke.
- * Hans Ehm, Justitsraad og Landsdommer, † 1711 i Ringsted meget hastig.
- e. 4. Else Scavenia, f. 1659 * 1675, † 1689, 19 April ud den bedrovelige Sidebrand paa Amalienborg tilligemed hendes Broder og Datter, hun var Moder af 10 Barn, deraf døde 4 unge.
- * Niels Benzon til Waar, Marckegaard, Bisrnkier, Aastrup, Aggersvold og Gieddesdal, Ridder af Dannebrog, Geheimer-
me- Etats- Justits- og Cancellie- Raad, Assessor i H. R.
General- Procu- en og Vice- President i Kammer- Colle-

gio, f. 1646 i Aalborg, blev 1669 Doctor Juris til Leiden, † 1708 den 14 Januartii i København og ligger begravet i Nicol. Kirke under en fort Marmor. See Marm. Danie. T. I. p. 103. Hans anden Frue var Anna von Meulengracht, Datter af Hans von Meulengracht til Svenstrup, og Enke af den rige Henric Skupp, hun var f. 1653, † 1723 uden Barn af dette ægteskab, og gav 1000 Rdlr. til Nicolai Kirkes Fartigskole i København.

Geheime-Raad Niels Benzon, var en Son af Doct. Med. Niels Benzon, som blev Ridder af St. Marco den 30 May 1638 udi Senatets Forsamling i Venlig, hans Fader var Borgmester Bent Hansen af Randers, hans Moder Borgmester Niels Jacobsens Datter af Randers.

Geheime-Raad Benzon, om hvilket her egentlig maa des, blev den 15 Dec. 1679 adeled tilligemed hans Broder Peder (ikke Hans, som Wielands lerde Tidender for 1724 p. 534 uriktig sætter,) Benzon til Haunse, Agaard & Cancellie-Raad. Og da her i dette Slegts-Register skal komme tre forskellige men nærliggende Familier, vil jeg her ansøre enhvers Vaaben:

Geheime-Raad Niels Benzons Vaaben var saaledes: overst udi et blaat Skjold findes en forgylt Halmmaane med begge Ender op ad, hvorover staer hos hverandretvende forgylte sextantede Stierner, neden under er en Sporre som en Hunsgavl med tvende Rader Guld- og Sølv-Ruder, skaktavlet med 3 forgylte Roser neden under, den ene øverste for sig selv, de tvende nederst udi Skjoldet hos hverandre: oven paa Skjoldet staer en aaben adelig kronet Tourneer-Hjelm, hvorfra opstiger en halv blaae flyvende Løve med Guldmann og Vinger.

Nu følger de Born, som ikke døde i spæde Ungdom, og vare 6, blandt hvilke 3 Sønner arvede Faderens Herre-gaarde og Rigdomme.

a. 5. Mette Benzon f. 1677, hun maatte i sit tolvte Åar yndlig omkomme tilligemed hendes Moder og Morbroder i Amalienborgs Ildebrand.

b. 5. Niels Benzon, Cancellie-Secretair, † 1704. 22 Åar.

c. 5. Christian Benzon, Kammerjunker, † 1710 25 Åar.

d. 5. Peder

- a. 5. Peder Benzon til Aggersvold, Aastrup, Benzonseje, Benzonådal, Benzonlund, Geddesdal, Gislinge og Tryggevelde, Conferents-Maad, f. 1684 * 1709, † 1735. Han byggede Benzonseje, opbyggede Gededesdal, som han tilligemed Aastrup og Aggersvold arvede, og denne sidste opbyggede han næsten af nye 1724, Gislingegaard 1725, og Benzonlund 1730, af en nedbrudt Bondebue Donnerup i Tidse Herred.
- * Sophia Wisling, f. 1692, Møder til 5. Born:
- a. 6. Niels Benzon, Justitsraad, Assessor i Høieste Ret, f. 1711.
- b. 6. Friderich Benzon, f. 1712, + . . .
- c. 6. Anna Elisabeth Benzon, f. 1713 * 1734.
- * Christian Georg Jacobi, Justitsraad, + . . . hos Frue Jacobi har jeg forgives, baade skriftlig og mundlig ladet begiere Underrætning om hendes Born og Sønende, og dersor kan ei herom give noget fuldstændigt.
- a. 7. Elias Jacobi, f. 1736.
- b. 7. Peder Jacobi, f. 1737.
- c. 7. Christian Jacobi, f. 1741.
- d. 6. Christian Benzon til Christiansdal, Kammerherre og Oberstleutenant, f. 1718, fil. efter sin Farbroder Statholder Benzons Testamente Cathrineberg og Rungaard, som er oprettet til Stamgods for hans ældste Son.
- * . . . Af Bornene veed jeg at nævne:
- a. 7. Jacob Benzon, Stamherre til Cathrineberg og Rungaard. *Benzonådal*
- b. 7. Fritz Benzon, f. 1760.
- c. 7. Carl Benzon, f. 1766.
- d. 7. Peder Benzon, f. 1768.
- e. 7. Jens Benzon, f. 1769.
- f. 7. Christian Benzon.
- g. 7. Karen Benzon, f. 1759.
- h. 7. Anna Sophia Benzon, f. 1762.
- e. 5. Jacob Benzon til Cathrineberg, Rungaard ic., f. 1688, hans Eres- og Embeds-Trin har været følgende:

Kammerjunker, Assessor i Hofsretten den 24 Martii 1721; Stiftsmand over Tronhiems Stift den 13 Dec. 1726; Ridder af Dannebrog den 28 October 1731; Stiftsamtmand i Aggerhus Stift den 14 Nov. 1735; Deputeret for Finanzerne den 6 Sept. 1737; Stiftsamtmand i Aarhus Stift den 29 Julii 1740; Geheimeraad den 20 Nov. 1744; Oberpræsident i København den 16 Junii 1747; Rang med Geheime-Conferens-Raader den 15 May 1750; Vice Statholder i Norge og Stiftsamtmand over Agerhus Stift den 11 Sept. 1750; Ridder af Elephanten den 13 Martii 1763; Stadtholder i Norge den 26 Januarii 1770, hvorfra han tog Afsiden 1773, efterat han havde tient i offentlige Embeder under sine Konger i mere end 50 Aar, † 1775, var aldrig gift, men efterlod meg en Rigdom.

f. 5. Laurids Benzon til Hagedsgaard, Sabygaard og Kærupgaard, Conferentsraad, f. 1687 * 1721, + 1741.

* Charlotta Amalia Adeler, f. 1703, † 1724, hun vor Datter af Geheimeraad og Stiftsamtmand Friderich Adeler. Med hende fik han Sabygaard, som han næsten har opbygget, meget stor og anseelig. Deres Born var:

a. 6. Friderich Benzon, f. 1722, † 1747.

b. 6. Niels Benzon til Sabygaard.

b. 2. Malene Jacobæa, Søster til Aarhus Bisshop Jacob Madsen.

* Rasmus Nielsen Skriver, Borgmester i Aarhus. (Deres Epitaph. i Aach. Domkirke er sat tvært over for bemaeldte Bisshop.) Hans Legatum 333 Rdlt. 2 Ml. til Fattige, findes i Hr. Hofmanns Fund. T. II. p. 138. Deres 5 Born toge Tilnavnet Broberg. (See l. c. p. 45.) muligt af den Gade eller Gaard i Aarhus, hvor de vare fedde.

a. 3. Jens Broberg, † 1652. 20. Student. v. Resenii Inscr. Hafn. p. 86.

b. 3. Ingeborg Broberg, f. 1633 * 1653, † 1709. Morer til 6 Born.

* Laurids Bording, f. 1609 i Aarhus, efter udenlands Reiser blev 1652 Prof. Historiar. i Sorø, 1653 Lector Theol. og Can-

Canonicus i Aarhuus, † 1677, 30 Aprili, 3 af Vor
nene døde unge.

a. 4. Doct. Rasmus Bording, † usigt, og begravet hos sine For-
ældre i Marie Malene Kirke i Jylland,

b. 4. Magdalene Bording, f. 1660, † 1720 uden Born.

* Peder Fogh til Viongaard, (en Son af Jørgen Fogh, j.

U. L. Raabmand 1667, Vorgermester 1668, Stads-Oberst
i København 1675, var og blandt de Forordnede til den
danske Lovs Revision, — og Cathrine Schumacher,
Griffenfelds Søster,) f. 1675, nobiliteret 1707, Ju-
stitsraad 1725, Etatsraad 1737, † 1753 meget høftig i
sin Lehnestoel, 78 Aar gammel, var 3 gange gift uden
Born. Man seer hans Donation 3000 Rdlt. til Aarhuus
Skole og Hattige. See herom Hofm. Fundat. T. III. p.
163-64 hvor og findes hans Søster: Son Jørgen Fogh
Wilster, som blev 1747 nobiliteret. Han fik Ryomgaard
efter Ped. Fogh, og hans Donation gjør bemeldte Capital
til 3500 Rdlt.

c. 4. Ingeborg Maria Bording, * Pouls Glud, (Son af Bisshop
Glud. See herefter Hubel: Larer Gluds Stamavle)
Amtmand i Ringerige i Norge, af 3 Born leverede, 1
Datter.

a. 5. Friderica Lovisa Glud, f. 1702 * 1719, † 1745 uden
Born, hun listede Estradgaards Frue: Kloster, og
besuden gav sin Gaard i Viborg til fiedsevarende
Boeliger for fattige Enker.

* Joachim Severin Bentzon til Estradgaard, Cancellie-Secres-
taar, f. 1692, † 1741. Hans Fader Hans Bentzon
til Schiersee, Justitsraad og Landsdommer i Jylland, †
1704, den 23 Dec. 54 Aar * Christina Glud, Bisshop
Gluds Datter, f. 1660 * 1683, † 1724. De havde
4 Sønner og 2 Døtre. See mere om dem i Hofmanns
Fundat. T. III. p. 112. Ovenmeldte Hans Bentzon
(Wielands lærde Tidender Aar 1724 p. 565 nævner ham
Benzon, som er urigtig,) blev 1679, 15 Dec. nobiliteret;
og for sig og sin øgte Astkom fik til Vaaben: et Ørgehoved
mellem tvende blaue Sparre, og 3 røde Roser, samt en
Skandskurv paa Hjelmen, hvorfra springer en forgulde
Lore

Løve med opslæbet Svands, aaben Gab, og udraft Tunge, som holder med sin høire opslæbde Forsod en forgylte Pill, med den God lehner sig paa Skandiskuren. Dres Børn vare, foruden 2 Sønner som døde spæde: 1 Sophia Amalia Bentzon, (udi Justiceraad Peder Lassons Levnes Beskrivelse ved Tycho de Hofmann, Eide XIV faldes hun uretteligen Sophia Margretha,) gift med Admiralen Hr. Andreas Rosenpalm, Ridder, 2 Ide Christine Bentzon, gift med Hein. 3 Christian Bentzon, som gjorde Schiersee til Stamhus oprettede ved Droby Kirke et Degravelse og prægtigt Epitaph over sine Forældre, hvor han og hviler usige, med hans Frue Søster og Svoger Admiralen. 4 Joachim Seyerin Bentzon til Estvadgaard, som egentlig hører til dette Slægt-Møgister. Med ham, som den sidste af Stammen på Mands-linien er Vaabnet nedlagt, og vedvarede dette Vaaben kun 62 Aar.

c. 3. Nicolai Broberg, Jur. Utr. Licent, f. 1636, 25 Martii,
† 1674.

* Kirsten Drostup, (Datter af Aarhus Borgmester Hans Nielsen Drostup) f. 1647 i Mariager, † 1731, i Aarhus, 84 Aar gl. Hend's Fundation paa 3 Boeliger og 200 Rdlt., ses i Hofm. Fund. T. II. p. 45, hun blev gift 19 Aar, var gift 8 Aar, og sad Enke 57 Aar.

d. 3. Maria Broberg, f. 1627 * 1648 Dr. Jacob Knudsen, da Sogneprest og Stiftpræst i Aarhus, siden Professor og Doct. Theologie i København, hvor han er f. 1603, 8 Sept., hun var hans anden Frue i 11 Aar, uden Børn.

a2 c. 2. Karen Matthiasdatter Jacobæa, † 1645, Moder til 6 Sønner og 3 Døtre.

* D. Niels Fols (Son af M. Christen Fols eller Næv, Lector i Viborg, og siden Canonicus i Aarhus, som var gift med Maria, Datter af Viborg Bisshop Dr. Ped. Tøgersen, som man tillægger det Navn Lövenbalk, hun døde i første Varselseng, da hun var forløst med Niels Foss, som blev opfød i Bispens Huus) f. 1588, 4 Oct. Efter 10 Aars udenlands Reiser 1622 Medicus Prov. og Canon. til Lund i Skaane. Reiste efter ud 1623 med Christen Sehested, som skulde være Envoye i Spanien,

nen, og teg Doct. Graden i Leiden 1624, blev siden Kong Christian IV. Liv-Medicus, † 1645, 1ste Januarii.

Af hans Barn og Efterkommere ere især de berømmelige Foss i Danmark, af hvilke er nogle i Zwerpii Cleresie p. 645. 48 anførte, endel paa Stamavlen i Hofm. Fundat. T. II. p. 193 men fuldstændigere her samlede:

a. 3. D. Christen Foss, f. 1626, 14 October i Skaane, var Medicus Practic. til Lund og Canonic. maatte i Krigsluen forlade sit Hædrene. Land 1677, og blev strax Christian IV. Liv-Medicus, 1678 Assessor i Høieste Ret, † 1680, 1ste Dec., 2 gange gift.

1* Else Scavenia, (Datter af Bislop L. M. Scavenius) Enke 1651 efter Prof. Jørgen From, og 1655 g. m. Doct. Foss, Moder til 7 Barn.

a. 4. Niels Foss, Collega III Classis Scholæ Hafn., † 1691.
b. c. d. 4. Laurs, Peder og Matthias Foss; † ugjiste.

e. f. g. 4. Christian, Else Foss, † unge, og et navnløs Barn.

2* Sophia Kaare, Borgemester Jens Kaares eneste Datter af Helsingborg, (hun kaldes Kaale paa Stamavlen i Hofm. Fundat. T. II. p. 193)* 1673. 2 Barn.

h. 4. Anna Cathrine Foss, † ugjiste.

i. 4. D. Jens Foss, var omrent 1722 Practicus og Professor Medicinæ i København, v. Alb. Thura Idea Hist. Lit. Dan. p. 174.

* En hollandsk Dame.

b. 3. D. Matthias Foss til Hvidstedgaard, f. 1627, 12 Oct., blev 1660 Hosprædikant i København, 1665 Prof. Theol. Ordin., 1672 Bislop i Aalborg, 1675 Doct. Theol. * 1655, * 1675, † 1683.

* Bodil Brochmann, Datter af Prof. Theol. D. Hans Brochmann og Drude Finke. (See Jubel-Lærer D. Thom. Finkes Slægt-Register.) Hun var Enke efter M. Hans Lauridsen, Prof. Mathem. og Canonic. i Roeskilde, hun var gift med Bispen i 15 Aar, og Moder til 2 Sønner og 5 Døtre.

* Margrete Axelsdatter Aand, (hun var en Søsterdatter af Justits-Raad Peder Lasson,) blev Enke 1672, den 22 Sept. efter Sognepresten for Hammer ic. Menigheder i Aalborg Stift M. Bent Hansen, der var Son af Aalborgs Borgemester Hans

Sörensen. Hun med Bent Hansen gav 300 Rdlr. til en Lørdags Aftensang i Aalborgs Frue Kirke at holdes. Hun havde ikke Børn med Bispen, men maatte taale den Hærresorg at se paa, man vilde assatte Bispens svage Been, og var derom nu forsamlede, da just ankom fra Sydsjælland en Barbeer-Svend, Asbach, som sikte Beenet at see, hindrede Afsættelsen og lykkelig bragte Bispen paa Venen, men blev og selv lykkelig ved denne Cuur.

a. 4. Karen Fols, f. 1656 til Lund i Skaane, hvor hendes Far der da var Rector, * Peder Rosenstand, Ritmester (var Son af M. Thøger Pedersen Provst og Sognepræst i Randers og Christine Leil o; Lelius.) De havde 3 Børn.

a. 5. Hr. Thøger Rosenstand, Præst til Sverborg i Sjælland.
* Anna Maria Ticken, havde 2 Børn.

a. 6. Henric Ge, Peter Rosenstand.

b. 6. Hermann Christoph Rosenstand, † 1735, 17 Julii i Vestindien, uden Børn med Helene Margrete Möller, en meget rig Enke efter Lorentz Hennrichsen paa St. Thomas.

b. 5. Boel Margrete Rosenstand, * 1700, † 1740 i høj Alder.

* M. Peder Goiske, Provst og Sognepræst til Westervig og Agger, † 1722, hun var hans anden Hustrue, 6 Børn.

a. 6. Maren Goische, * 1719 M. Joh. Friedenreich, Slotspræst til Fredensborg og Præst til Asminderød, siden Provst paa Møen og Sognepræst til Stege. (See Jubel-Læser Friedenreichs Slægt-Register,) havde 7 Børn.

a. 7. M. Christopher Diderich Friedenreich, Præst i Farum.

* Cathrine, Datter af Commerceraad Ove Elling, har 3 Børn.

a. 8. Georgine Friedenreich.

b. 8. Peder Friedenreich.

c. 8. Hylleborg Benedicte Friedenreich.

b. 7. Maurits Friedenreich, Artillerie-Capitain.

* Mares

- * Maren Knudsen af København.
- c. 7. Christiane Arnette Friedenreich, † 1774, 41
Mar.
- * M. Christ. Frid. Wadskær, Prof. Eloquentie ved
Sorge og København. Af 12 lever 7 Børn.
- d. 7. Bolette Margrete Friedenreich.
- * Joh. Jensen Hage, Rishmand i Stege, har 9 Børn.
- a. 8. Marthe Margrethe Hage.
- * Hr. Hans Coster, Hospitals-Præst i Nibe.
- b. 8. Margrethe Hage.
- * Hr. Henr. Dan, Henchel, Capellan i Friderichshald.
- c. 8. Bolette Margrethe Hage.
- d. 8. Anna Sabina Adolphine Hage.
- e. 8. Jens Frideric Hage, i Roefilde Skole.
- f. 8. Peder Goische Hage.
- g. 8. Johan Jensen Hage.
- h. 8. Christopher Friedenreich Hage.
- i. 8. Jan Peter Hage.
- e. 7. Cathrine Marie Friedenreich, † ugist.
- f. 7. Ingeborg Foss Friedenreich.
- * Hr. Ivar Dam Just, Sognepræst til Vammen.
- g. 7. Adolphine Friedenreich.
- * Capitain-Lieutenant Bille, har 2 Børn:
- b. 6. Ingeborg. c. 6. Cathr. Elisabet. d. 6. Henric G.
† † † smaae.
- c. 6. Karen Goische, boer Enke paa Moen.
- * Mag. Joh. Hegelar, f. 1708 i Bergen, tilsidst Sogne-
præst til Karleby paa Falster, † 1768. Hun var
hans anden Hustrue, af første Egtessab aylede han
16 Børn, af hvilke 9 endnu leve.
- f. 6. D. Peter Rosenstand Goische, Doct. og Prof. Theol.
Ordinair., Tilsorordnet i Missions Collegio, m. m.,
f. 1704, 1 May, † 1769, 13 Junii, meget ha-
fig, men med en var Troens Grimodighed.
- * Gene Maria Benedicta Kneil, Moder til 10 Børn.
- a. 7. Joh. Peter Rosenstand Goische, † 1769, Stu-
dent.
- b. 7. M. Jens Rosenstand Goische, var Decanus, tog
M m 2 Ma-

- 35
- Magister Graden, blev 1773 Sognepræst til
Gunderslev paa Falster, † 1776 afstørende Syge.
- c. 7. Peder Rosenstand Goische, er Auditeur.
- d. 7. Johan Philip Kneil Rosenstand, er Student.
- e. 7. Johan Ludwig, er Student.
- f. 7. Sabina Margrete Rosenstand Goische.
- * M. Jeremias Wöldike, Prof. Philosoph. & Math.
ved Sorøe. See Jubel: Lærer Wöldikes mærk-
værdige Stamtable.
- g. 7. Ingeborg Foss Rosenstand Goische, † 1778, ef-
terlod Born.
- * D. Christian Bartholom, blev 1767 Præst for den Evan-
geliske Menighed i Smyrna, derefter Præst i Cita-
deller, og midlerud Doct. Theol., deraf Sogne-
præst ved Helsingørs danske Kirke 1777, og dansk
Højspredikant 1778.
- h. 7. Maria Anna Sophia Rosenstand Goische, har 2
Born:
- 36
- * M. Abraham Kall, Prof. Graecæ Lingvæ, og Bibli-
thekarius Universitatis. See velbemeldte Wöldi-
kers Stamtable.
- i. 7. Henriette Benedicte Rosenstand Goische.
- * Doct. Joh. Philip. Rogert, Land:Physikus i Viborg.
- k. 7. Anna Margreta Rosenstand Goische, ugift hos sin
Frue: Moder.
- e. 5. Christiana Magdalena Rosenstand.
- * Hr. Hans Lund, Præst til Nødding og Kreiberg, † : : : :
2 Born.
- * Hr. Niels Haverslev, Præst samme Stæd, † : : : : 2
Sønner.
- a. 6. Peder Lund, f. 1710, † 1734.
- b. 6. Mette Lund.
- c. 6. Laurids Haverslev.
- d. 6. Hr. Peder Rosenstand, Præst til hemelde Nødding, †
1765.
- * Marine Christine Heug, 8 Born.
- e. 7. Niels Jacob Rosenstand, Kasserer ved Lotto: Con-
toiret i København.
- d. 7. Wulf

- b. 7. Wulf Sivert Rosenstand.
 c. og d. 7. Envold og Niels, † †
 e. 7. Peder Rosenstand.
 f. 7. Otto Rosenstand.
 g. 7. Christine Magdalene Rosenstand.
 h. 7. Friderica Rosenstand.
- b. 4. Søster Foss, (Biskop Marth. Fosses 2den Datter,) 5 Born.
 * Christopher de Hemmer, Borgemester i Aalborg, † = = =
 a. 5. Matthias Foss de Hemmer, Probst og Præst paa Skæ-
 gen, og dertil ordineret den 10 August 1721, var
 tilforn Collega i Aalborg Skole, var gift, † 1753,
 uden Born.
- b. 5. Hr. Hans de Hemmer, Probst og Præst til Lyngbye og
 Alboje.
 * * Östergaard og Bang, med hvilke han har avled 17 Born,
 hvoraf endnu 12 leve, blandt hvilke er:
 a. 6. Hr. Henric de Hemmer, Faderens Capellan p.p. 1778.
 c. 5. Henric de Hemmer, Groshandler og Hørkrammer i
 København, † = = = ugift.
 d. 5. Christopher de Hemmer, Klokke i Ribe, † = = =
 ugift.
 e. 5. Karen de Hemmer, † = = =
 * Niels Kiær til Kjærsgaard i Aalborg Stift, † = = = uden
 Born. Dette Hemmer nedstamme fra en gammel adelig
 Slægt i Westfalen, som i den 32 Aars Krig blev fordre-
 ven til Danmark, hvilket adelige Våaben ses paa Justits-
 Raad Peder Lassons store Stamtable.
- * 4. M. Niels Foss, Sognepræst til Berslev og Jordløse, siden
 til Strobye og endelig til Sorø, † 1711, var 2 gan-
 ge gift.
 a. 5. Barbara Sophia Foss, † = = = ugift.
 b. 5. Else Magdalene Foss, * Sesstions-Skriver Bundesen.
 c. 5. Drude Cathrine Foss, * Hr. Wilsgaard, Præst i Norge.
 d. 5. Claus Ulric Foss, Regimentsfeldfører.
 e. 5. Bodil Margrete Foss, * 1712, † 1763, hun blev
 1762 Jubel-Brud, og Moder til 6 Born.
 * Hr. Niels Heining, tilsidst Præst til Faareveile og Drax-
 holms Slot, † 1766, 28 Oct. æt, 86 og Offic. 57.

Af Dørnene som herefter ses paa deres Stamtaale, lever:

- a. 6. Hr. Niels Foss Heinings, Segneprest til Gladsaxe.
- d. 4. M. Hans Foss, f. 1660, blev 1682 Collega Vte. Classis Sch. Hafn., rejste udenlands i 12 Aar, blev 1703 Segneprest til Sømmersted ic., afdod Kaldt 1710.
- * Anna Magdalens, et Saxisk Fruentummer. Deres Datter var:
- a. 5. Sinette Foss.
- e. 4. Drude Foss, (Biskopens tredie Datter,) * 1679, † 1682.
- * Peder Benzon til Haunse, Nagaard, Agersborg og Korsegaard, Cancellie-Raad, f. 1652, † 1701. Hans anden Frue Margrete Rantzau, † 1699, 33 Aar ubi sin 9de Børnseng. Hun var Datter af Oberst Frans Rantzau til Esvadgaard, og han var Broder til foranste Gheimeraad og Ridder Niels Benzon.

Her anføres Børn af begge Egteskaber:

- a. 5. Niels Benzon til Haunse, Cancellieraad, * 1705, † 1709, 25.
- * Alhed Magdalene Svanevedel, † 1732, var Generalmajor Svanevedels Datter, siden gift med Etatsraad Sehested Ivar Nicolai, Landsdommer i Jylland, (en Son af Axel Sehested til Tinggaard og Frue Jytte Krag,) de havde 2 Børn.
- a. 6. Frans Herman Benzon, † 1733 udenlands.
- b. 6. Drude Margrete Benzon, f. 1707.
- c. 6. Peder Benzon, f. 1709, var Lieutenant.
- d. 6. Axel Sehested, † 1710.
- e. 6. Jytte Sehested.
- b. 5. Frideric Benzon, f. og † 1696.
- c. 5. Peder Benzon, f. 1695, † 1738-ugift. Han gav 2000 Rdlr. til Odense Kroken Kloster.
- d. 5. Frans Rantzau Benzon, Oberstluitenant, f. 1698, * 1716.
- * Talke Verkinester, † 1724, efterlode 2 Børn:
- a. 6. Peder Benzon, f. 1719, Major af Cavalleriet, var gift, men uden Børn.
- b. 6. Margrethe Frandsdatter Benzon, f. 1722, † 1759 paa Børsseng, og tilligemed Sonnen. Medens hun var Kroken i Stosringgaards Kloster, gav hun et

et Orgelverk af 9 Stemmer, med Billebhugger-Arbejd, og laqveret, til Aalsøe Kirke i Jylland. See Hofm. Fund. T. III. p. 128.

* Tøger Reenberg Teilmann til Endrupholm, Etatsraad, f. 1721.

e. 5. Hans Benzon, Oberst af Cavalleriet, † ugift.

f. 5. Helena Benzon, * Hr. Generalmajor Scavenius til Aalgaard. See foran deres 8 Børn.

g. 5. Mette Benzon, f. 1693, * 1708, † 1752. Ibemeldte Aalsøe Kirke på Pulpituret læses dette:

1741 gav Frue Mette Benzon til Aalsøe Kirke en Eyskrone, som henger i Choret, og en solvbeslaget Fattigsteavle.

1743 gav Frue Mette Benzon 500 Rdlr, til Fattige i begge Sognere.

1749 forærede hun Pulpituret til et Orgelverk.

1751 lod hun samme male og staffere.

NB. Udi Hofm. Fundat. I. c. er hendes Navn urigtig sat Bentzon i Sted for Benzon.
265

* Povel Rosenørn til Meilgaard og Katholm, Generalmajor, f. 1663, * 1708, † 1731. Deres 7 Børn vare:

a. 6. Peder Rosenørn, † 1710, 1 Aar.

b. 6. Christian Rosenørn, † 1716, 6 Aar.

e. 6. Johann Nicolai Rosenørn til Meilgaard, Major af Cavalleriet, f. 1709, * 1739, † 1747.

* Sophia Amalia Dyre, f. 1704, siden * 1752 Oberst von Osten, † uden Børn.

d. 6 Anna Rosenørn, f. 1713, * 1740, † 1747.

* Laurids Thurah (Søn af Jubel-Lærer Biskop Thurah) til Borglum Kloster, Oberstlieutenant af Fortifikationen 1738, optagen i Adelsstanden 1739, Oberst 1744, og 1753 Generalmajor af Infanteriet, 1754 General-Bygmeester, † 1759, 53 Aar. Hans anden Frue var Christiana Maria Kiærskjold, (Enke af J. H. Rantzau,) f. 1706.

a. 7. Povel Rosenørn Thurah, † = = =

b. 7. Laurids Thurah, + = = =

c. 7. Christiana Sophie Margrete Thurah, f. 1741,

d. 7. Mette

- d. 7. Mette Thurah.
 * Hr. Capitain og Equivage-Mester Kruse ved Holmen.
 e. 6. Peder Rosenørn, Ridder, Geheimeraad, Kammerherre og Stiftamtmand over Aarhus Stift, f. 1711, * 1758.
 * Sophia Hedevig de Heinen, 3 Børn.
 a. 7. Mette Pauline Rosenørn.
 * Hr. Kammerherre af Schack. Deres Son er:
 a. 8. Christian Julius Schack.
 b. 7. Poul Rosenørn, Kammerjunker og Committeret i Commerce-Collegio.
 c. 7. Ulrica Friderica Cathrina Rosenørn, Hos dame hos Hendes Kongelige Høihed Princesse Sophia Friderica.
 d. 7. Johanne Caspare Rosenørn.
 f. 6. Margretha Rosenørn, f. 1715, * 1733, hun beboer Kiergaard.
 * Christopher Fr. von Gersdorf til Kiergaard, Oberstlien-tenant, f. 1698, † 1748. (Var en Son af General-Lieutenant Frid. von Geisdorf til Brangstrup, Ridder og Geheimeraad, han lod 1695 Kiergaard moderne opbygge. I Hunderup Kirke ligger han i sit anseelige aabne Begravelse, tilligemed hans Frue Edel Margrete Kragh.) Af deres 11 Børn døde 2 i spæde Aar.
 a. 7. Edel Margrethe Gersdorf, f. 1734.
 * Hr. Kammerherre Sehested til Vierre, har Børn.
 b. 7. Mette Gersdorf, f. 1735, † 1757.
 * Morten Teilmann til Ristrup, Justitsraad, f. 1725. Deres eneste Datter er:
 a. 8. Margrete Mette Teilmann, f. 1757.
 c. 7. Friderich Rosenørn Gersdorf, f. 1736, Kammerjunker.
 d. 7. Poul Rosenørn Gersdorf, f. 1737, Major af Cavalleriet.
 e. 7. Joh. Peter Gersdorf, f. 1740, + Lieutenant.
 f. 7. Christian Christopher Gersdorf, f. 1741, er Kammerherre

merherre og Ritmester ved det Slesvigiske Regi-
ment.

- g. 7. Antonette Gersdorf, f. 1738, er i Noeschilde Græ-
ken-Kloster.
- h. 7. Margrete Gersdorf, f. 1745.
- * Etatsraad Laffon til Astrup, har Børn.
- i. 7. Mette Pallene Gersdorf, f. 1743, er i bemeldte
Kloster.
- g. 6. Antoinette Rosenørn, f. 1706, * 1726, † 1752.
- * Christian Gersdorf til Rosniisgaard, Conferenceraad og
Amtmand, var en Son af Joachim Gersdorf, Con-
ferenceraad, + : : : :
- a. 7. Edele Sophie Gersdorf, f. 1728, † 1734.
- b. 7. Mette Gersdorf, f. 1735.
- c. 7. Mette B. Gersdorf, f. 1741.
- d. 7. Christian Carl Gersdorf, f. 1742.
- e. 7. Joachim Gersdorf, f. 1743.
- f. 7. Christian Carl Gersdorf, f. 1744.
- g. 7. Povel Rosenørn Gersdorf. f. 1745.
- h. 7. Anna M. Rosenørn Gersdorf, f. 1748.
- f 4. Ingeborg Foss, (Biskopens 4de Datter.)
- * Hans Tøgersen til Waar, (en Son af Tøger Lassen og Elsebe
Hansdatter) uden Børn.
- * Jens Wisting, Kammeraad, med ham hun avlede 1 Son.
- a. 5. Jens Wisting.
- g. 4. Magdalene Christine Foss, (Biskopens 5te Datter,) † ung,
og derfor bliver ei regnet i hans Epitaph.
- c. 3. D. Jens Foss, f. 1629 6 May i Lund, reiste udenlands 1650,
og blev 1654 Doct. Medicinae til Padua, 1661 Provin-
cial. Medicus i Bleking, 1664 Stads-Physikus i Ribe-
havn, 1679 Assessor i Høieste-Ret, 1684 Cancellie- og
Kammer-Raad, † 1687 paa sin Gaard Svane.
- * Maria Hofmann, Dr. Søren Hofmanns Datter af Randers, f.
1643, * 1664, † 1667 uden Børn.
- * Anna Margrete, Biskop Svanes Datter, * 1671, hun blev Mo-
der til 6 Børn, som her ansøres, og dermed rettes Svanes
Stamtavle hos Zvergum p. 284.
- a. 4. Hans Foss, + Barn.

- b. 4. Cathrine Marie Foss, f. 1676, * Johann Gaermann,
Cancellieraad paa Brogenes, † : : : :
c. 4. Ingeborg Margrete Foss.
** Major Christian Friderich Lund, Major Köhler, om disse
haves ingen Underretning.
d. 4. Nicolla Jenetta Foss, f. 1680, + 1703 ugifte.
e. 4. Christiana Maria Foss, f. 1684, † 1753.
* Casten Worm, Justitsraad og President i Ribe, † 1750. 74.
Hun var hans anden Frue, uden Barn.
d. 3. M. Jacob Foss, (Broder til Bisshop Matthias Foss, f. 1630.
Efter hans udenlands Reise blev 1666 Rector i Kjøge, 1675
Rector i Kjøbenhavn, var og Prof. Design., † 1676.
* Dorthe Hansdatter Brochmann, † 1676 faae Uger efter Man-
den, Søster til Bisshop Fosses Frue, og Enke af Prof. Theol.
M. Christian Steenbuch, som døde 1665; han avlede i beg-
ge Egteskaber i Son og i Datter, som her ansøres:
* 4. Hans Steenbuch, f. 1664, 5 Julii, reiste udenlands 1686,
kom hjem 1693 og blev Prof. Lingv. Oriental., 1707
Prof. Theol., var og Tilsorordnet i Missions-Collegio,
† 1740 21 Junii ugifte. Han funderede 10 Sengs i
Wartons Hospital.
b. 4. Drude Cathrine Foss, * Doct. Ole Worm(den yngere, en
Son af Consulentraad Wilhelm Worm,) f. 1667,
blev 1688 Prof. Philos., derefter drog udenlands, kom
hjem 1691 og blev Prof. Eloq. 1697 tillige Professor
Historiar. ved det Niderelige Akademie i Kjøbenhavn, hvil-
ket han efter nogle Aar for Svaghed nedlagde, 1704
Prof. Medic. ved Universitetet, † 1708, 28 April.
Deres 2 Barn vare:
e. 5. Else Worm, † ung.
b. 5. Wilhelm Worm, Assessor i Hov-Retten, f. 1698, †
1727 ugifte, var en af vores beste danske Poeter.
e. 3. M. Peder Foss, f. 1631, var Rector i Kjøbenhavns Skole,
Prof. Musici. og Assessor i Censoriorio, fil Rectoratet efter
sin Broder 1676, † 1698, ** Kirsten, Prof. Jørgen
Froms Datter, Moder til 3 Barn. Anna Gregersdatter,
uden Barn.
e. 4. Niels Foss, efter endel Aars udenlands Reise blev han Prä-
sident

- sident i Under-Admiralitets-Retten, Assessor i Høieke Ret, siden Justitsraad, og 1726, Etatsraad, Herretil Quellund, † 1751.
- * Sophia Amalia Matthesia, (blev 1719 Enke efter Justits- og Admiralitets-Raad Peter Worm) † 1749, 9 April, uden Børn.
- b. 4. Else Scavenia Foss, * Admiral Ole Jüdicher, en Præstes Son af Sangerup. Gierne ønskede jeg at kunde give mere Underretning om denne berømmede Admiral. Havde 5 Børn.
- a. 5. Hr. Henrich Jüdicher, Præst til Walderøsø w. i Sjæl- land, † = = =
- b. 5. Nicolai Peder Jüdicher, Student, †.
- c. 5. Christian Friderich Jüdicher, †.
- d. 5. Anna Christiane Jüdicher,
- e. 5. Else Malene Jüdicher.
- * Commandeur Güntelberg.
- c. 4. Magdalene Pedersdatter Foss, * 1703, 23 April, † 1717.
- * Johan Conrad Ernst til Aunsvegaard, Etatsraad og General-Bygmester, * 1719 Frue Margret Elisab. Veinmand, † 1750, 84 Aar.
- a. 5. Friderica Lovita Ernst, Frøken i København, hun har megen Ære af de 3 smukke Stropher hun satte over sin Faders Grav i Wickinde Kirke. See Hofm. Fund. T. VIII, p. 225.
- b. 5. Christiana Sophia Ernst.
- * Marcus Fogh til Brobygaard, Cancellieraad.
- c. 5. Frideric Ernst, † = = = d. 5. Carl Ernst.
- f. 3. D. Laurits Foss til Todhol, Assessor i Cancellie-Collegio og Fors- stander paa Sorse, f. 1637, † 1703.
- * Barbara Pedersdatter Rosenberg, † = = = hendes 4 Børn varer:
- a. 4. Peder Foss, † = = = b. 4. Christian Foss, † = = =
- c. 4. Mag. Niels Foss, blev 1704 Prof. Philosoph. Design. ved Københavns Akademie, 1705 Rector i Sorse, † 1712.
- * Anna Boye, (nogle nævner hende Carstens) * 1711.
- a. Lars Nicolai Foss, f. 1712.
- d. 4. Magdalena Foss, * 1706, 10 Martii.

* Mag. Andreas Frölund, f. 1669 i Skaane, blev 1702 Prof. Philos. Design., og 16 Dec. Rector Örns Successor i Sorøe, 1705 Rector i København., 1708 Prof. Metaph., 1709 Prof. Lingv. Edr., † 1731. Af deres 8 Barn efterlevede Enken med 4:

Aboenhi

a. 5. Hr. Laurids Michael Frölund, Sogneprest til Faroe,
† 1753.

* Else Kirstine Thesstrup, (See Jubel-Læter Thesstrup's Stam-
tavle,) havde 2 Barn.

a. 6. Johanna Dorothea Frölund, f. 1742.

b. 6. Magdalena Foss Frölund, f. 1739, * 1769.

* Jens Görup Möller, Collega og Cantor i Aalborg.

b. 5. Bolette Nicolle Frölund, † : : :

* - - - - Seckmann, Justitsraad, havde 1 Datter.

a. 6. - - - - Seckmann,

g. 3. Maria Nielsdatter Foss, * 1660.

* D. Bernhard Oelreich, f. 1626 i Jæhoe. Efter sine udenlands
Reiser blev han 1651 Præst til Asam og Skipperstlef i Skaane,
1664 Doct. Theol. til Grypsvald, 1668 den første Pro-Can-
celler ved det nye Akademie til Lund, 1672 Superintendent i
Bremen, Assessor Consistorii og Pastor Primarius til St. Petri
Kirke, 1673 General-Superintendent over Bremen og Verden,
† 1686, var 2 gange gift, * 1625 Elisabet Datter af Doct.
Joh. Laurenberg Prof. Soranus, med hende 4 Barn; men af
6 Barn med Maria Foss levede 2, som toge Moderens Stam-
Mavn.

a. 4. Niels Foss.

b. 4. Christian Albrecht Foss.

h. 3. Magdalene Nielsdatter Foss, † paa første Børselfeng med en
Datter, som levede, og blev en stor Stamme-Moder.

* Tøger Lassen, til Roslet ic., Assessor, † : : :

a. 4. Elisabeth Lassen, * 1690, † 1714, af hendes 10 Barn,
† 3 unge.

* Hans Benzon til Juellund, Sohngardsholm, Vester-Ladegaard
og Kiellerup, han var en Præst-Søn fra Randers, tien-
te i sine unge Aar i det Kongel. Rentekammer, hvor han
blev Rente-Skriver, og Commerceraad, f. 1657, † 1715,
foruden andre anseelige Gaver og Prydelsler til Guds Huse,

har

har han og skienket 4000 Rdlr. til Gvarnisons Kirken i København. See Marin. Van. T. I. p. 121. Hans esterladte Sonner og Døtre, og deres ægte Aftøm blevle adlede den 22. Februarii 1717, og sees af det Kongel. Patent, at denne Familie skrives Benzon og ikke Bentzon, som er forseet paa Justitsraad Peder Lassons General-Tabel. Forskiellen paa hans Vaaben fra de tvende forhen anførte, er saaledes: Skjoldet er blaas og deelet i 3 Deele ved en opreist Skaktavle, somer distingueret med en sort Sølv-Astrag. I den nederste Deel er 3 forgylde Roser, satte i en Triangel, i den øverste Deel er 3 forgylde sexkantede Stierner i Triangel. Oven paa Hielmen staar 2 Elephant Ryssler vexelyvis halv forgylde og halv himmelblaae, mellem disse staar en forgylde sex straalet Stjerne, som hviles paa Hielmen. Nu folger hans Barn og Aftøm, saavidt de findes paa bemeldte General-Tabel, og til dette Slægt-Register henhøre.

a. 5. Søren Benzon til Juellund, Haunse, Viborg og Marsiliagers Kloster, Justitsraad, f. 1691, * 1718, † 1726.

* Anna Kierulf, var Cancellieraad Svanes Enke, og blev Priorinde i Estrvadgaards Kloster.

a. 6. Elisabeth Benzon, f. 1719.

b. 6. Hr. Laurids Benzon, Sognepræst til Hvidberg i Thye, † 1759, ud Atlas Danic. T. IV. p. 470 tales han M. Laurids Bentzon Kierulf.

* Johanna Maria Poulsen, Datter af Justitsraad Jochum Poulsen, f. 1725, * 1751. See Jubel-Lærer Poulsens Stammtavle.

a. 7. Joachim Benzon, f. 1753.

b. 5. Thøger Benzon til Budrupholm, f. 1696, † 1750.

* Cathrine Math. Datter, * 1721, † 1740, 70 Aar.

c. 5. Karen Benzon, f. 1698 * 1717, † 1773.

* Joachim Poulsen til Vaar, Justitsraad, Broder til Jubel-Lærer Poullon, paa hvis Stammtavle sees deres Barn.

d. 5. Elisabeth Benzon, f. 1694, * 1710, †

* Henric Conrad Offenhuus, Oberslutenant, † 1727, 4 Barn.

a. 6. Elisabeth Offenhuus, f. 1721.

b. 6. Thøger Conrad Offenhuus, f. 1718, Lieutenant.

c. 6. Elisabeth Medea Offenhuus, f. 1721 * 1751.

* Hr. Adam Levin Bloch, Præst til Elleshøi, +

d. 6. Hr. Hans Henric Offenhuus, Præst i Wisted, f.

1717.

* 1743 Ingeborg Cathrine Anchersen, + 1744 uden
Børn. See Jubel-Lærer Anchersens Genealogie.

* Ide Trap. - - - Møder til 5 Børn.

a. 7. Mauritz Offenhuus, f. 1746.

b. 7. Conrad Offenhuus, f. 1748.

c. 7. Johan Offenhuus, f. 1749.

d. 7. Jørgen Offenhuus, f. 1750.

e. 7. Inger Kirstine Offenhuus, f. 1751.

c. 5. Maria Benzon, f. 1700 * 1719, + 1752.

* Jacob Kaalund til Estruplund, Justitsråd og Krigs-Com-
missair, + 1744. Af deres 13 Børn + 5 unge.

a. 6. Christopher Kaalund, f. 1722, Lieutenant.

b. 6. Hans Kaalund, f. 1723, Lieutenant.

c. 6. Hans Wilhelm Kaalund f. 1724, Capitain.

d. 6. Christian Frideric Kaalund, f. 1720.

e. 6. Elisabeth Cathrine Kaalund, f. 1720.

f. 6. Joh. M. Kaalund, f. 1728.

g. 6. Cathrine Kaalund, f. 1730.

h. 6. Joh. Friderich Kaalund, f. 1743.

f. 5. Johanna Maria Benzon, f. 1707, * 1726.

* Søren Kierulf til Halkier, Cancellieraad, (Son af Hr. An-
dræas Kierulf til Biernéholm, Holminggaard, Moigaard,
Ørndrup og Siedal) f. 1693, + 1730. Deres eneste
Datter er:

a. 6. Andrea Kirstine Kierulf, f. 1730, 19 Januarii,
+ 1747.

* Henric Hielmsterne, f. 1715, beponerede 1732, atter-
stede 1736, reiste udenlands og blev Medlem i det
londoniske Videnskabers Selskab, 1738 Secretair i
det danske Cancellie, derefter Assessor i Høieste Ret,
1742 Medlem og Secretair i Videnskabernes Sels-
kab i København, 1745 Medlem i det Kongelige dan-
se

Se Sal. 1747 Justitsraad og adelst med Navn af Hielmstierne, 1752 Etatsraad, 1766 Conferentsraad. Geheimeraad og Ridder af Dannebrog.
Deres eneste Datter er:

a. 7. Agneta Maria Hielmstierne, f. 1752 * 1776.

* Marcus Gerhard, Baron af Rosencrone, er Kongel. dansk Minister, først ved det Sachsiske, nu ved det Preussiske Hof.

g. 5. Johann Benzon til Søhngårdsholm, Conferentsraad, f. 1712, * 1742.

* Friderica Sophia With, (Datter af Hr. Johan Albrecht With, Ridder, Stiftamtmand over Viborg Stift og Amtmand over Halds Amt, en i mange Embeder forsøgt Herre, † 1754, 71 Åar), f. 1723. Deres Begravelse og prægtige Steen-Epitaph er i Nørre Tranders Kirke, som de herlig har prydet, oprettet 1755, hvor 7 af deres smaa Børn, foruden velbemeldte Hr. Stiftamtmanden, saa og deres Svøger sat. Hr. Conferentsraad Christian de Braem, som dode i Viborg 1753, ere biesatte. Deres Fundation sees i Hofm. Samlinger T. III. p. 551-56.

a. 6. Hans Benzon, f. 1749.

b. 6. Albr. Cathr. Benzon og

c. 6. Adam Gottlob Benzon, Twilling, f. 1752.

i. 3. Ingeborg Nielsdatter Fols, f. 1638 * 1664, † 1676.

* M. Jens Burchard, (en Son af Nibe Bislop, D. Joh. Burchardsen) f. 1635, blev 1664 Præst til Tranberg paa Samsøe, † 1681. Af 5 Børn levete 2.

a. 4. Maren Burchard, † = = =

* Hr. Ole Christensen Zeuthen, Sognepræst til Gangsted og Søvend i Jylland, † 1725, 8 Børn.

a. 5. Hr. Jens Fols Zeuthen, succederede sin Fader, †. Erfterlod sin Enke med 1 Son og 5 Døtre.

b. 5. Jørgen Burchard Zeuthen, Skriver paa det Kongelige Rentekammer.

e. 5. Friderich Zeuthen, Berg-Casserer ved Selbæ Robber-værk ved Trundhjem,

d. 5. Peter

d. 5. Peter Laurentius Zeuthen, Bogholder ved den civile og andre Standers Enke-Casse i København, † : : : :
e. 5. Maria Margrete Zeuthen, vor i Frue Christiane Maria Fosles Huus i Nibe endeel Aar.

* Caspar Als, † : : : : af deres Øvrn som sees paa Jubel-Lærer Bislop Rendulfs Stamtable, var

a. 6. Peder Als, Kongelig Hof-historie- og Portræt-Skil-
drer, Prof. ved det Kongel. Konstners Akademie i
København. Medlem af det Pavilige Konstners Ak-
ademie Clementine i Bologna, † 1776 ugift.

f. 5. Elsabeth Christine Zeuthen, †

* Jochum Wulff, Sogneprest til Forslef i Sjælland, †

g. 5. Abel Cathrine Zeuthen, var og i Frue Fosles Huus.

* Joachim Jojada Schultz, Lieutenant i Norge, har efterslæ-
dig 7 Øvrn.

h. 5. Nicolle Janette Zeuthen, var og nogle Aar i bemeldte
Frue Worms Huus.

* Andreas Wulf, ved Kongsgberg Sølv-Værk.

b. 4. Karen Burchard.

* Michel Mogensen Fogh paa Waarsøe, nu Kraagerøe, somlig-
ger i Søvind Sogn i Voer Herred, † : : : :

a. 5. Mogens Fogh, Borger og Maler i Horsens.

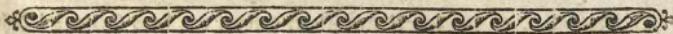
b. 5. Maren Fogh, * August Petri Engzelius, boer paa Merd-
gen ved Ahrendal.

c. 5. Ingeborg Margrete Fogh, var ugift hos Andreas Win-
ding, Bogtrykker i Tronhjem.

Alle disse Descendenter af M. Jens Burchards og In-
geborg Fosles Øvrn arvede 1753 sal. Justitsraad og
Præsident Worms Frue i Nibe, Christiana Maria
Foss.

Udi dette mørkelige Slægt-Register findes: 1 Ridder af
Elephanten, 7 Riddere af Dannebrog, 8 nobiliterede og baro-
niserede, 2 Admiraler, 4 Commandeurer og Commandeur-Cas-
pitainer, 44 fra Generaler indtil Lieutenant, 1 Geheime-Con-
ferentsraad, 6 Geheimraader, 8 Censerenraader, 10 Etats-
raader,

raader, 15 Justitsraader, 8 Cancellieraader, 15 Kammer- og Commerceråader, 4 Stiftamt- og Amtmænd, 4 Kammerherrer, 3 Kammerjunkere, 6 Assessorer, 2 Secretairer, 5 Borgemestere, og blandt alle disse, 37 Proprietairer. Af Geistlige nævnes her 1 General-Superintendent, 7 Biskoper, 22 Professorer, 7 Doctores Medicinæ, 70 Provster, Präster, Rectorer og andre Geistlige, og blandt alle disse findes 14 Jubel-Lærere. Resten er Bispe, Provster og andre Embeds Mænds Døtre tilligemed Almuen Folke, der udgjore en Skare over 700 Mennesker, og her hidhøre endnu mange flere, om hvilke jeg forgiværes har segt Underretning. See! alle disse ere Descendenter, besvogrede og beslagtede til Biskop M. Jens Giödesen, hvis Sæd ere blevne i Pagten, og for deres Skyld ere deres Børne-Børn stedse og altid blevne ved Magt, Syrachs 44, 12.

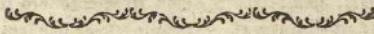

6. Capitel:

Om

Dr. ANDERS ANDERSEN RINGKIÖBING,

Bisop over Aalborg Stift.

Han tog sig Døsnavn efter hans Fødeby, kaldes ellers efter hans Fader Andersonius (Alb. Thura Id. Hist. Lit. Dan. p. 82.) hans Fodesels Åar og Dag var 1597 den 1 Oct. Dette findes ikke i Resenii Bibliotheca eller i Frue Karen Brahes Biblio-

O o

theo

thee eller i Alb. Thuræ Idea l. c. Men i velbemeldte Alb. Thuræ efterladte Manuscript over Aalborg Stift, saa og i Hr. Procan-
celler Pontopp. Annal. Eccl. Dan. T. II. p. 196. findes bemeldte
Aar og Fødselsdag; det er altsaa urigtig i Marmora Danica, naar
der T. II. p. 146. staer die 10 Octobr.

Om hans Forældre har ingen givet Underretning, ei heller
veed man, fra hvilken Skole han er forsendt til Akademiet; og
det er da ligemeget, naar han kun vel og viselig har anvendt sine
unge Aar, og det slutter man af Annal. Eccl. Danic. l. c. hvor det
heder at han omrent i sit Tyvende Aar er betroet Aalborg Sko-
les Rectorat a) altsaa i Aaret 1617.

Oliver
Prest,
Derfra blev han 1621, kaldet til Sognepræst for Henne,
og siden til Sognepræst i Warde, hvorfra han 1639 blev Sog-
nepræst

a) Merkeligt, at han som Rector ikke er nævnet paa hans Epitaph i Aal-
borg Frue Kirke. Blandt Rectorerne i Aalborg, findes han i Alb.
Thuræ Idea l. c. men ikke ved Aarstal, som hans Formand M. Joh.
Samuelis (med Tilmavn Schreuder) circa 1617. Men denne blev Rec-
tor i Aalborg 1616, (siger Hr. Professor Worms Lexicon) og tog Ma-
gister Graden 1617, er og i samme Aar blevnen Sognepræst i Horsens,
og ansøres, men uden Aarstal i M. Poulsens Catalog. Pastor. Aarb.
p. 35. dog under et andet Navn, naar han kaldes M. Samuel, som blev i
den Keiserlige Krig 1628 forscreven af den Bergenske Lehnsmand, hr.
Ole Pørsherg, som befordred ham til Embet ved Domkirken som Ca-
pellan og 1632 Sognepræst ved samme, hvor han som Provost døde 1647,
den 17 Julii, han var en Borgemesters Son af Callundborg. See
hans Geneal. Tabel ubi Hr. Alb. Hattinghs Praestehistories 1ste Deel
p. 110.

Tynde Aar tilforn gav Mag. Schreuder i Trykken Liigprædiken over
den Bergenske Raadmand Jens Jensen Skive; men findes dog ikke an-
ført i Christoph. Friemanns Bergenske Skribentere, 2det Stykke,
trykt 1766.

nepræst ved Holmens Mænenighed i København, og blev sat i Stes-
det for den gamle Jubel-Lærer M. Niels Michelsen Aalborg, som
samme Åar for Alderdom og Svaghed nedlagde Embedet, hvil-
ket herest i hans Historie kan erfares. Han blev og den første
Provst ved Holmen over hans Kongel. Majestets Skibspræster. Provst.

Han var i Året 1641 iblandt de 29, der toge Magister-
Graden af Professor Hans Svane, der siden blev Erke-Bisp i
Sjællands Stift. Heilag Kong Christian IV. som havde bygget
Holmens Kirke, og pleiede ofte at besøge samme, fandt saa stor
Behag i M. Anders Ringkiöbings Bestalenhed, at Hosissamme
sigtede ham værdig at beklæde Aalborgs Bispestoel efter M. Chri-
stian Jensen, der døde den 2 April 1642, og blev han til dette
vigtige Embede indviet den 19 May af Københavns Bisop D. Caspar Brochmann.

Året derefter blev han kaldet til København, for tillige
med andre Biskoper og Professorerne, efter Kongelig Ordre af
29 Julii 1643, at holde den 28 Sept. i Consistorio en Consul-
tation over den antimoniske og fanatiske Læremaade, for hvilken
Præsten i Sevel Hr. Jørgen Lauridsen Friis blev tiltalet og domt ^{hans Forret-}
fra Embedet. b)

Åar 1648 den 17 April har han tilligemed andre Bisper væ-
ret tilstede paa Københavns Slot ved Frid. III. Kongevalg.

Åar 1650 ved St. Hansdag var han i København tilliges
med andre Biskoper og deputerede Provster fra ethvert Stift,

O o 2 for

b) Herom kan læses omstændlig ud Pontopp. Kirkehistorie T. IV. p. 337-
352, hvor man finder at Bispe Ringkiöbing har tillige med flere assagt
og underskrevet Hr. Friis Dom.

for at hylde Prinds Christian som Thronfolger. Samme Eid led Hoistbemeldte Konge kalde de forsamlede Geistlige til Raad over adskillige Kirke-Sager, og maatte de under 14de Junii indgive deres allerunderdanigste Betenkende de metis scholasticis, hvilket B. Ringkiöbing og 5 andre Biskoper har underskrevet.

Udi samme Synodo havde de (uden Evolv siger Hr. Procanceller Pontoppidan) givet Forslag til den Forordning om Skoles Væsenets Forbedring i Danmark, hvilken Forordning blev samme Aar den 20 Aug. udgivet, og dermed besalet, at hvor der paa Landet hidindtil ingen Skoler havde været, skulde nu overalt anlægges Skoler, og samme nær ved Kirkerne: disse Skoler skulde Presterne hvert Fierdingaar besøge, og ingen unge Folk trolove, forend de vare vel undervisede i Catechismo med mere.

Aar 1653 den 10 Dec. blev Doctor-Promotionen høstelig holdet i Frue Kirke i Kiobenhavn, hvor Biscep Ringkiöbing tilligemed den gamle Jubel-Lærer Biscep Ped. Kraglund af Niibe, og 4 andre Hoiterværdige Geistlige bleve i Kongens Narværelse creerede Doctores Theologie af Decano D. Lauritz Mortensen Scavenio.

Aar 1660, da Krigs Urolighederne vare stillede, blev den sidste Rigsdag holdet, da Stænderne vare forsamlede i Kiobenhavn, og den 18 Oct. blevne enige at overdrage det Kongel. Huus en arvelig og tillige en Enevolds Negierung. Blandt de Geistlige var og tilstæde D. Anders Ringkiöbing at befordre dette hoistnyslige Værk.

Af hans Visitaž-Journal har velbemeldte Hr. Procanceller Pontoppidan erfaret, at D. Anders Ringkiöbing har været en flittig

flittig og aarvaagen Bis**o**p. Saa maae her ei forbigaaes at anfore, at af det Legatum 500 Rdlr. i Specie som Frue Helvig Kaas Sal. Hr. Hanibald Gyldenstiernes til Rebstrup gav til Aalborg Skole, blev Renten for 1652. 53 og 54 indeholdt, hvilken Bis**o**p Ringkiöbing forbedrede med 10 Rdlr. Mulctpenge, og saaledes ved Hr. Bis**o**kopens gode Omsorg blev dette Legatum foroget til 100 Rdlr. hvorom haves Esterretning i Hr. Hofm. Fundat. T. IV. p. 131. Han forestod Wendelboe Stift eller Aalborg Stift paa 27 Aar, og hensov i Herren den 11 Oct. 1668 c) da han havde levet 71 Aar og 10 Dage, og tient i offentlige Embeder 30 Aar.

Da han var bleven Bis**o**p i Aalborg haver den Lundisse Bis**o**p D. Ped. Winstrup giort ham til Ære dette Epigramma: d)

Tu precibus contra Satanam, qvi nomine pulchro
 Diceris Andreas, Κάτιγονος Ἀρδης eas:
 Sis Ἀρδειος & ἀρδειως sta, sive resiste;
 Ἀρδειως stabis, si tibi firma fides:
 Qvin Ἀρδειος eris non contra Daemona tantum;
 Ἀρδειως vinces sed simul Hæreticos:
 Scilicet Ἀρδειως τές αὐτιλέγοντας εἰλέγξεις;
 Praesta te, contra dogmata falsa, vivum.
 Andrea, ἀρδη simul te contra crimina praesta;
 Ἀρδειως Zelo crimina qvæque vera,
 Andrea nomen geminatur, qvando vocaris:
 Ἀρδειος sis tu pluribus ergo modis.

Do 3

Hans

c) Udi Bibliotheca Resenii, og efter samme udi Alb. Thuræ Idea Hist. Lit. Danor. p. 82. staar 1660 som er en Trykfejl.

d) See Winstrups Epigramm, L. III, p. 1024.

Alder og lau-
ge Dienste.

Hans Frue Helvig Paludan var en Datter af M. Willum Hansen Paludan, Canonicus og Sognepræst til Domkirken i Viborg, hvor han dode den 30 Nov. 1634, og havde til ægte Dorthe Thygesdatter, som var en Søsterdatter af Niels Thomæsen, der er begravet Anno 1600 i Nonilund Kirke ved Viborg. Hendes Moder kaldtes Hustrue Mette, som var fød i Holbech. M. Willum Paludans Forældre vare D. Hans Paludan, Medicus Practicus i Viborg og Sidsel Bloch. Mag. Willum Paludan og Dorthe Thygesdatter havde en Son og en Datter, Sennen var Mag. Peder Willumsen Paludan, S. S. Theolog. Lector i Viborg. Datteren var ovenmeldte Bispinde Ringkiöbing, fød 1604, hun havde først til ægte D. Niels Povelsen Schandorph, som havde til Fader Hr. Povel Andersen, Slotspræst til Schanderborg Slot, Probst i Hjelmsløv Herred, og Canonicus i Aarhuus, og Moder Karen Nielsdatter, hvis Fader var Niels Pedersen, Overste Borgemester i Aarhuus, bemeldte D. Niels Povelsen Schandorph var Rector i Herlufsholm 1625, Rector i Viborg 1626, og i samme Aar Sognepræst til Budolphi Meenighed i Aalborg, 1634 Sognepræst til Frue Meenighed i København, 1639 Professor Theologie, 1640 Doctor Theologie, dode 1645. De gave til Fattige 1500 Rdtr., og hun lod opsette ham i Frue Kirke et prættig Epitaphium af Steen med deres Baaben og Billede paa. Det sees iblande Inscript. Resenii p. 25. og Vindingii Acad. Hafn. p. 344.

Efter hans Dod blev Frue Schandorph gift med Bisshop D. And. Ringkiöbing som hun overlevede og dode den 16 Oct. 1671, 67 Aar gammel. De ligge begravede i Aalborgs Frue Kirke, hvor bemeldte hendes Broder og Familie 1673 opreiste dem ved

Alteret

Alteet i Muren et af Steen forsærdiget Epitaph med begge deres
Skilderet og denne Inscription:

Apoc. 14.

Beati mortui qui moriuntur in Domino.

Adm. Rev. & Clariss. Viro

Dno. D. ANDREÆ A. RINCOPIO

Pastori Hennöensi, Vardensi & Holmensi Annos 21.

atque Episcopo Alburg. Annos 27.

nato Anno 1597, die 1 Octobris.

Mortuo 1668, die 11 Octob.

Ut & Honestissimæ Matronæ

HELVIGÆ W. PALUDNÆ,

natae 1604 die 23 Octobr.

Mortuæ 1671 die 16 Octobr.

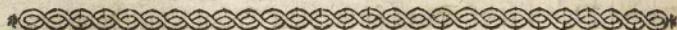
Avo & Sorori bene meritis Hæredes,

hujus Frater ac illius Nepotes

P. C. 1673.

Af hans Arbeid er i Drøkken udgivet 9 Eliggærdskonferer over
adelige Personer, og findes i M. Linds Cat. M. Alb. Thuræ Idea
Hist. Lit. Danor. p. 82 & in Episcop. Dioces. Vansal. p. 26 og i Hr.
Prof. Worms Lexic. T. II. p. 271.

Efter al anvendt Bekostning og Umage har det været mig
umueligt at levere Læseren enten fuldstændig Historie eller Slægt-
Register om denne Bisshop Sal. D. Anders Ringkiöbing. Mere
lykkelig har jeg været med næst staaende Bisshops D. Ped. Krag-
lunds Historie og Stamtable, som nu folger.

7. Capitel.

Om

Dr. PEDER JENSEN KRAGLUND,

Bisshop over Riber Stift i Sjælland.

Fødsel og
Herkomst.

Norges store Handelstad var denne store Mands Fødestad. Han kom til Verden Aar 1602, den 21 Dec. i Bergen, hvor hans Fader Jens Kraglund var Kiobmand. Fra Bergens Skole sendte Rector M. Engelbrecht Jørgensen ham til Kiobenh. Universitet, hvor han anslagde sin Tid vel, og lod sig ofte høre i de akademiske offentlige Øvelser. Saaledes finder jeg, at han var Respondens til den Disputats, kaldet EMTAS duplicata Quæstionum Philosophicarum, som M. Hans Hansen Resen, (siden Bisshop i Siælland) holdte, da han fra Rectoratet i Herlufsholms Skole blev kaldet til den philosophiske Profession i Kiobenhavn, hvor han 1624 den 1ste May disputerede pro loco, 1625 var Kraglund den 22 Januarii Respondens i den Disputats, som Prof. Christ. Sever. Longomontanus holdte de Astrologia, in qua Effectus Eclipsiuum Solis & Lunæ exponuntur, 1627 var han al- ter Respondens i den Disputats, som bemeldte Prof. Longomontan holdte den 27 Jan. de Chronolabio Historico, seu Tempore præcipuis rebus in Orbe Gestis ritè facileqve accomodando, in qua Parasceve ejusdem præcipue de Natura variaqve Definitione Tem- poris Generali pariter ac Speciali præmittitur.

I København slog Kraglund sig ellers temmelig igennem, imidlertid erholtte han en Condition, og i samme fandt Forsynets skulde Bei aabner for sig til Leve-Brod.

Aar 1628, den 9 Martii blev han valgt til ^{bliver} Slotspræst til Drapholm Slot, og Sognepræst til Faareveile Meenighed i Sielland, 1635 *) (andre 1631 og andre 1636), den 9 a) May tog han Magister-Graden under Decano D. Jacob Madsen, og som han i Kong Christian IV Nærvarelse paa bemeldte Slot, som da var en Fæstning, havde ikke sielden Lejlighed at lade sig høre, og for sit muntre og redelige Væsen at finde allernaadigst Yndest scavel hos Kongen selv, som hos Prinds Friderich den III, saa blev Kraglund i naadig Erindring, da Hoitsamme kom paa Tronen, og blev han ved Biskep D. Eric Monrads dodelige Afgang den 26 Junii 1650 samme Aar sat paa Riber Bispestoel. ^{bliver} Han var altsaa den første Biskop, som Kong Friderich den III. udvalgte; hvilket J. Wolff i hans Encom. Reg. Dan. p. 26 har anmerket. Til dette vigtige Embete, blev han bemeldte Aars Michelsdag ordinert af Biskop Brochmann, og strax forsoede sig til sit Bispedom, hvor han den 13 Nov. dernæst efter indviede 2de Præster Mads Poulsen Buch til Wierst og Beche, og Peder Sørensen Bhic til Beufling og Tynder, og denne sidste blev omsidder Biskopens Svigerson.

Da Archidiaconus i Riber Capitel Peder Lange til Ricer-

gaard Anno 1652 blev Befalingsmand paa Asmild-Kloster og

P. p. fil

*) See Joh. Moller Cimbr. Literat. T. II. p. 434, og Prof. Worms Lexicon T. I. p. 543, Treschows Jubel-Lærere p. 91.

*) See Udtog af D. Jacob Madsens Stæmbog i danske Magazin T. I. p. 219 og blant 19, som promoverede var Hans Svane, Prof. siden Biskop i København, og Christ. Matth. Tauson, siden Biskop i Stavanger.

fik tillige Cantor-Dommet i Ribe Capitel efter sin Broder Gunde Lange, som døde samme Aar, og Kongerne havde Rettighed til at kalde Archi-Diaconum, som og Kong Christian I. ved sin Nærvarselse i Dom anno 1474 havde erhvervet af Paven, og efter Reformationen altid blev øvet af Kongerne, blev han af Friderich III. kaldet til Archi-Diaconus, *) efter Kongel. allernaadigst Patent af 10 Nov. 1652, saa lydende:

Archi-Dia-
conus.

Bi

*) Det Archi-Diaconat, som blev givet D. Kraglund, og som Bisshopen i Ribe Stiftendau have, er egentlig det saa kaldede Tørringlehnste, som ligger i Hadersteb Amt, og bestaaer af 4 Herreder: Hvidding, Mønstrup, Gram og Lø Herreder, som i forrige Tider skal have hørt hen under Hadersteb Provstis, men nu omstunder staar Præsterne der in Civilhus under Amt-Huuset i Hadersteb, men in Ecclesiasticis under Bisshopen i Ribe.

Da M. Joh. Wandal (Aqvivalinus) blev Aar 1537 den første Evangeliske Bisop i Ribe, og Indkomsterne vare der kun maadelige efter Reformationen, skal han have faaet disse 4 Herreder fra Hadersteb Haus Amt, som et Tillag til sin Bispestoel: de bleve og under Ribe in Ecclesiasticis indtil 1577, da Hertug Hans som residerede i Hadersteb, lagde disse 4 Herreder igjen under M. Henrich Dinggrev, som den Tid var Provst og første Hofsprædikant i Hadersteb, hans Inspection, dog det varede ei længere end til Hertug Hanses Død. Da M. Dinggrevs kore dørefter blev kaldet til Superintendent i Wismar, vigilørerne man i Ribe for at faae disse Herreder tilbage igjen, hvilket ogsaa stede i Bisshop Jersins Tid, og siden ere de blevne under Ribe in Ecclesiasticis. Imidlertid gjorde vel Præsterne i Hadersteb øste Prætentender paa, og da M. Bonaventura Rehfeldt blev af Kong Friderich III i Aaret 1649 allernaadigst beskicket til Provstiet i Hadersteb Amt, (han blev siden Superintendent i det Slesvigke) gjorde han som en vigilant Mand sig al Umage for at faae disse Herreder igjen henlagde under Provstiet i Hadersteb Amt, men vandt dog intet, hvor stor Maade han end stod i hos Kongen, men Døk. Kraglund trængte igjiennem, og sik derpaa bemeldte Konge-Brev.

Som

Vi Friderich den Tredie ic., gjore alle vitterligt, at Vi af vor
synderlig Gunst og Maade, naadigst have bevilget og tilladt,
saa og hermed bevilger og tillader, at Os elskelige hederlige

P p 2

og

Som Archi-Diaconus havde han jus Patronatus til Kirkerne i be-
meldte 4 Herreder med Fæste-Rettighed over al Kirke-Jord, og for
Kirke-Regnskab at høre af hver Kirke 2 Adlr., jus Patronatus & vo-
candi til Emmerlef og Brøns Kirker, hvilket Præster, som Archi-Dia-
coni Capellane, af deres Liende svarede en vis Deel til Archi-Dia-
conus. Og at han virkelig fra den Tid af har havt dette Embete, bevises
af en hans Skrivesesse til Universitetet af 21 Martii 1653, hvori han
paa dets Anmodning af 23 Febr. e. a. om at paataage sig dets Procura-
tion i Capitlet, melder: Jeg er nylig selv kommet in Capitulo,
og in Novembri sidst forleden af Kongel. Majest. med Archi-
Diaconats Präpositur forleenet. Og i Skrivelse til Provsterne i Ar-
chidiaconatet den 23 April 1653 gør han adskillige Erindringer til
Kirke-Værgerne, ej at foretage nogen Reparation uden hans Foran-
staltung, og deri staas disse Ord: Endog jeg med Velb. Peder Lan-
ge om dets Bestaffenhed har gjort fuldkommen Rigtighed og
Afsleed. Og i Skrivelse til Henrich Uppendorff Kirke-Verget i Ton-
der, som Torsdagen efter 9 Nov. 1653 fordrer ham til Kirke-Regnskab,
svarer han samme Dag: Efterdi jeg i nærværende November Maas-
ned efter Kongel. Majestæts og høje Øvrigheds Anmodning er
foraarsaget til Ribebyhavn at forreise, kan jeg ikke forbemelde
at være over Regnskab tilstede. Og i Skrivelse til Hans Aa-
gelen af 11 Febr. 1654, melder: at have forhørt de Tønderiske
Kirkers Regnskab, vilde den 19, 24, og 27 Febr. forhøre Hvid-
ding, Nor-Mangstrup og Gram Herreders Kirke-Regnskaber. Dette
erindres til Nettelse i Terpaggers Inscriptioner p. 91, som siger: Ar-
chi-Diaconatu honoratur 1664, og: obiit anno Archi-Diacona-
tus 17, som og Pontoppidan, Marmora Danica har fulgt Treskow i
Dokt. Kraglunds Historie blandt Jubel-Lætere p. 91 siger: Han blev
Aaret efter 1653 Archi-Diaconus; hvilket nogensedes kan have Sted,
ved det at D. Kraglund først det Aar forhørte Kirke-Regnskaberne. Hvad
angaaer Terpaggers Inscriptioner, da skal de findes i Kraglunds Ca-
pel, altsaa formodentlig paa hans Kiste, siden ingen anden Sted findes
i Capelle,

heilsterde Mand M. Peder Kraglund, Superintendent over Ris
ber Stift maae have, nyde, bruge og beholde ad gratiam et
nu vacerende Provstie udi Riber Stift, som Os Essele-
ge Peder Lange til Kiærgaard, Vor Mand, Tiener, Lands-
dommer udi Vor Land Norre-Jylland, og Besalingsmand
udi Aomild Kloster hidtil havt haver; dog at han i alle Maader
retter og bequemmer sig efter Vores Naadigst til Riber Capitel
sub Dato 16 August 1650 udgivne Missive, og den Bevils-
ling Os til Rigets Gields Afleggelse skeet er, skal han og til-
taenkts være, at boe og residere hos Capitlet, og giore slig Thyn-
ge og Tieneste, som andre residerende Canikler der sammestede,
desliges skal han vere den geistlige Ordinance, som om Reli-
gionen udgangen er, og Capitlets Statuta aldeles undergiven,
han skal og holde den Gaard og Residenz, han dertil bekom-
mendes vorde, ved god Haevd og Bygning, saa og Vender-
ne dertil liggendes ved Lov og Ret, og ingen af dem nem foru-
rette imod Loven, eller med nogen usædvanlig Paalæg besvare,
og ikke heller forhugge eller forhugge lade nogen af de Skoveder
til ligger til upligt i nogen Maade, forbydendes alle og enhver
herimod, estersom forskrevet staer, at hindre, eller i nogen
Maade Forsang at giore, under Vor Hyldest og Naade;
Givet paa Vor Slot. København den 10 November 1652.
Under Vor Signet.

FRIDERICH.

Aar 1653 reiste Bisshop Kraglund i November efter Kongel.
Majestæts Anordning, og Universitetets Annodning til Køben-
havn,

i Capellet, som er under Jorden, nogen Inscription, og da denne Ki-
ste staer langt inde i Capellet, og andre Kiester oven paa den, er det
troeligt, at den, som har udfskrevet samme, har ikke seet ret til, eller
udeladt et X, at der skulde staer XXVII, som kair blive det rette Tal,
naar Naadsens Aaret fragaaer.

havn, hvor han disputerede for Doctor-Graden, de fidei salvi-
fice principio & fundamento in Christo Jesu, og blev den 10 De-
cember tilligemed 5 andre berømmelige Mand creeret Doctor Theo-
logie af D. Laur. Mortens. Schavenius.

Endfiondt der efter Christian IV. Befaling af 24 Januarii
1631 var anordnet, at i Ribe Stift skulde holdes 2de Lande-
Moder, det ene i Ribe, det andet i Barde, og at det i Barde som
var holdet Dom. III Adventus, skulde derefter holdes Onsdagen
for 3 Adventus. Dette Barde Lande-Moder, blev igien affla-
set ved Kongelig Rescript af 28 August 1649, hvorför Bisop Hans For-
Kraglund til Kirkens Modtørstigheds Jagttagelse, udvirkede en
Kongelig Befaling af 14 Nov. 1655, at der i Stiftet skulde
holdes tvende Lande-Moder, et i Ribe Onsdagen efter Misericordias Domini, og et i Barde Onsdagen efter Dionysii. Om
disse Lande-Moders Nyte og Forrenninger ved samme, vil jeg
her anfore en hans Invitation, hvoraaf mange ere udgivne:

Reverendi & Religiosissimi Domini Præpositi!

Veterem fuisse legibus etiam confirmatum morem, de rebus
sacris ubi tractandum, ut ecclesiarum ministri, ac cum primis præ-
positi stato tempore certo loco venirent, primevæ ecclesiæ decreta
luculenter testantur. Imperatorum autem autoritate Synodos hu-
jusmodi coactas fuisse nimis manifestum est; quo salus ecclesiæ,
alios instituendo, aliorum suffragia experendo, invicem conferen-
do, hortando, orta dissidia tollendo, sarta iecta conservari posset.
Hoc certe consilio Augustissimi Danæ Reges ordine sacro annuas
indulsero Synodos, ut ecclesiæ incommoda tam quoad doctrinam
quam ceremonias easque spectantia dissidia hoc beneficio tolleren-
tur ac impedirentur. Nostrum est, sanctissimum piorum Regum

pro ecclesia Christi sollicitudinem agnoscere, atque præclarum a nostris majoribus acceptum morem ad feram usqve posteritatem propagare. Inveniuntur quidem inter Præpositos plures, qui pro sua in Magistratum & Ecclesiæ pietate legibus se obsequentes præbeant, partesqve officii decenter impleant; sunt vero haud pauci numero, qui monita publica privataqve insuper habentes privatis suis commodis ceu Diis litatis secure indulgere gaudent, hinc crebrius auditæ de detestando Synodorum in hac Dioecesi negleætu querelas hac epistola iterare atque expromere cogor. Ne vero gravius qvid in Synodorum contemptores statuatur, suaqve Præpositura mulctentur, non tam moneo, quam serio horror, ut hujus Dioecesis Præpositi ad diem Synodico conventui sacram, qvæ in 21 Junii incidit, heic Ripis primo mane omnes compareant, causas litesqve, qvæ in collegio nostro annuatim discuti solent, adferant, qvibus singulatim recensendis supersedeo, ne superioris anni monita rædiose repeatam. Summa qvicqvid εὐχαρίστια vel Disciplinæ ecclesiasticas claustra laxare soleat, accurata per Dnos Pastores in singulis Parochiis inquisitione facta censuræ Synodi tuto subjiciant. Eodem tempore etiam Liberorum priorum oppressores absolutionem paratam invenient. Subjungo hisce regiarum litterarum exscriptum de iis, qui minus justa vocaciones ecclesiasticas affectare solent via, quo huic malo obviam venire Dni Præpositi mature discant. Atque sic, Ven. D. Præpositi, salarii mei, ut certa inductus spe mihi polliceor, sine me monitore, memores, valete, Deoque vivite. Ripis d. 24 Maii 1655.

Eil disse Lande-Moders fittige Besogelse af Provsterne lod han foranstalte i Nibe Lande-Mode den 26 April 1662: At hver Præst skulde erlægge til Provsten for hver Reise 2 Mk. Slutningen lyder saaledes:

Esterdi Provinsterne sig beklage, at de deres egne sumtibus al-
tid reise skulde, uanseet deres Reise det gandske Herred angaaer,
da er sluttet, at Præsterne endelig skal komme Provinsterne til
Helsingør, som det seer udi Sjælland og andre Steder, og hver
Præst i det ringeste give sin Präposito for hver Reise 2 Mk.
Danske, indtil videre Anordning, og dersom Präpositi haver
lovlig Forsald, da saa tit behoves udi Provinstens Sted eisdem
sumtibus den ældste Præst første Gang, & sic deinceps ordine
at fremkomme, paa det over Stiftet udi alle Herreder kan bli-
ve kundgjort, hvis Hans Kongelige Majestat haver at beslare,
og hvis ellers til ædificationem ecclesiae kan blive concluderer,

Aar 1657 den 1 Janv. blev han indfaldet til en almindelig
Herredag, som skulde holdes i Odense den 23 Febr. næst efter,
men Folgen af denne Herredag var beklagelig for Ribe; thi de
Svendiske indfaldt i Jylland, og in Augusto under Jørgen Lübe-
ker indtoe Ribe, og brandstattede den paa 9000 Rdsl., da
for Resten alting gik i Byen efter Fiendens Willie, Netten op. Dette Ind-
horte, saa der ingen Rettergang blev holdet fra Sept. 1657 ind-
til den 20 April 1658, hvorom findes i Byens Protocoller disse Ord: 1658 den 20 April blev her holdet Ting i Ribe efter Svend-
sens Indfald. *)

P. 248 seqv.

3

*) Hvad Skat og Byrde Riber i den Tid har været paalagt kan sluttet af
folgende Udtog af en Raadstue-Protocoll over en Mandes Udgift, saa
lydende:

Anno 1658 den 27 Martii blev samtykt, at Morten Lassen strax
skal udgive sin Brandskat, som han nu reserer med til de 9000 Rdsl.,
som er 180 Rdsl., Proviant-Skat 7 Rdsl. 5 Mk. 10 s. for Indqvarts-
tering og Vagt medens han har været borte, 50 Rdsl. Korpslegnings-
Skat for April efter 1 Mk. 18 Rdsl. er for ham 16 Rdsl., et tilsammen

I disse Troubler væagede Bisshop Kraglund saaledes for Geisteligheden, at han erhvervede af den Svenske Konge salva Guarda-Brev for alle Provster og Præster i Stiftet, som han gav dem tilkiende i Skrivelse af 5 Sept. 1657 med disse Ord:

Jeg haver bekommet Laurids Flemming Kongel. Majestæt til Sverrig Krigs-Kammer-Præsidents Ordre, at Provster og Præster skal sende rigtig Designation over alle helle og halve Gaarde samt Boele, og hvilke Adelen og hvilke Kongen tilhøre uden Forhaling: desligste at Boder og Borger skal blive tilstede ved deres Huuse og Gaarde, i hvis Forhaabning, dem ingen Overlast og Gewalt skal vederfares, samt at jeg har forhvervet Kongel. Majestæt af Sverrig salva Guarda-Brev for alle Provster og Præster i Niber Stift.

Hvad Besværigheder Bisshop Kraglund maatte udstaae med de store Skatter at udrede, formeredes derved, at alle hans Indkomster for Aar 1657 og 1658 udebleve, hvilke, som de meest bestode i Tiender, han ei kunde erholde, siden Tienden bortog Ablingen, og Bonden, som havde Tienderne i Heste, dersor holdt sig befriet at svare noget deraf. Udi en Skrivelse til Bisshopen i Viborg af 3die May 1658 beklager han sig derover med disse Ord: „ Jeg lader hannem herved venligen forstaae, at jeg her dette Aar aldeles intet haver nydt af alle mine Tiender, eller det ringeste af mine Bisshopelige Indkomme, hvorudover jeg ikke uden stor Besværighed mig haver maattet opholde.“

Bel

253 Ndlr. 5 M. 10 h. som er overdraget til Hr. Staldmesters Guld-mægtig i denne April Maaneds Contribution, estersom han tilforn ei godvilligen har villet klaret, og vi nu et i denne Hast andre Midler vidste tis denne store Summa Tørpslegnings-Penge vi nu strax skulle udgive.

Bel sikk han Execution af 21 Dec. 1658 paa dem, som havde Tienderne i Fæste, for 2 Aar han intet havde faaet af samme; men da atter Indsald skeede i Landet, saa faldt dette alt bort. Ved dette Indsald blev Geistligheden anmodet om Forstrækning af Korn til den Brandenborgiske og Allierede Armees Underholdning, da Bisshopen den 3 Dec. 1658 anbyder 10 Tdr. Rug med disse Ord: Bispen, som aldeles intet endnu har bekommet udi disse Aar, af hvis hans Embete er tillagt, resoverer sig at forstrække Rug 10 Tønder.

For Geistligheden sogte han den 7 Januarii 1659, og fik Salva Guarda - Brev af Churfsyrsten af Brandenburg; men blev end Landet og Byen haardt plaget af de Svenske, saa blev det endnu haardere plaget af vores allierede Hielpere, Brandenborger og Polakker; thi da disse havde udjaget af Ribe de Svenske, raadede de sig selv, saa at der blev ikke holdet Ting det gandstke Aar, forend 31 Oct. 1659. Og som en stor Mængde af omliggende Landsbyer havde taget deres Tilfluge til Ribe, blev Byen hiemsøgt med smitsom Syge, at der i dette Aar dode over 900 Indvaanere, Bisshopen mistede og et Par Born i denne Pest, foruden nogle 1000 Bonder, som ved vores selvraadige Allierede blev undertrykte, og maatte Bisshop Kraglund, som bestandig maatte blive i Byen med sin talrige Familie, kummerlig ernære sig, og tillige taale adskillig Overlast; thi da en Mand i Byen havde været i Haandgemæng med en Polak og gjort ham nogen Skade, men de andre Polakker kom den Bestridigede til Hielp, flygtede han ind i Bispegaarden, som de Poliske strax med deres dragne Palascher ansalde, hug i Dorene, saa Bisshopen maatte indlade dem overalt i Huiset at soge; men den Forstukne havde

midtertid ud af Bispegaarden fundet tilflugt paa Kirkens Hvelvinger, hvor han i nogle Uger maatte ligge skulst. En Son havde Biskopen, Mag. Niels Kraglund, Sognepræst til Lærschow og Jordrup, som af Fienderne var ganske udplyndret, og maatte flygte til Ribe tilligemed en stor Deel af sin Meenighed, der at opholde sig, saalenge Krigen vedvarede.

Hvad Biskopen i disse besværlige Tider har lidt og udstaet, kan enhver slutte, som betænker Krigens Besværlighed for en Mand med en talrig Familie; hvilket nærmere kan sees af een hans Skrivelse til Hr. Jens Pedersen, Provst og Sognepræst i Brons.

Salutem eum voto omnigena Prosp. Rev. Dn. Pr. amice S.
Næst Taksigelse for den velvillige Affection, jeg hos Eder altid
fornummet haver, beder jeg gierne Dn. Præp. som min Ven vilde
have mig i Tanke, belangende min Pension med det forste at ha-
ve i Beredskab, efter som man ikke kan vide hvad videre Ubesan-
dighed Tiden vil medføre, og synderlig at mig & Edr. Byg det
snarest mulig til min Fornodenhed maatte blive leverede, efter-
som I selv nok somsom kan eragte min Tilstand i disse Tider, sa-
pienti satis. Jeg formoder mig visselig til Ven. Dn. Præp. han ik-
ke herudi Forhaling eller Undskyldning forevender. Jeg haaber
til Gud at leve den Dag, jeg kan tiene Eder eller Eders igjen,
sic me eo promptiore in tua invenies obsequia, qvo faciliorem
ego te in mea vota difficiili hoc tempore cognovero, vale Vir opti-
me mihi charissime, & Deo pro afflictis patria & Ecclesia in ea sup-
plica. Dabantur Ripis pridie Michaelis 1658.

Efter Fred i Landet var giort, blev han den 5te August 1660
indkalder til en Herredag, som skulde holdes i Rosbenhavn den 8
December,

December, og som han dertil blev befudmægtiget fra de fleste Prester i Stifret, blev han af Geistligheden betalt til Reisepenge 105 Rdlr. 4 Mk.

Ligeledes blev han af de fleste Provster og Prester befudmægtiget at reise til København til Hyldingen den 14 November, da Stænderne havde erklæret Kongen Souverain, og blev ham da givet i Reisepenge 104 Rdlr. 2 Mk.; Men ved hans Hjemkomst gav han Presterne tilkiende i Skrivelse af 26 Nov. 1660, at de Reisepenge ikke vare haib tilstrækkelige, og anholdt om 1 Rdlr. mere af hver Præst, og blev ham da i Martio endnu godtgiort 88 Rdlr. 5 Mk. 9 §.

Åaret efter holdt han et overordentlig Provste-Møde, og det i Anledning af Hoi-Kongelig Ordre sub dato 15 Julii til Bisshoperne ergangen, af saadan betydelig Indhold: at, eftersom Regeringens Form var nu forandret, saa vilde det være forneden i de almindelige Lands Love hist ogher en Forandring og Forbedring at treffe, og man i Henseende til Kirkens Sager vilde allernaadigst fornemme Geistlighedens Betenkning; altsaa var Hans Kongelige Majestats allernaadigste Billie denne, at enhver Bisop skulde invitere til sig de meest erfarme Provster i Stifret, og med dem deliberere om et Forslag, efter hvilket bemeldte Forandring og Forbedring best kunde treffes, derefter saadan deres Betenkning at indsende til Erke-Bispen, og derpaa videre Kongelig Foranstaltung allerunderdanigst aforarie.

I Folge denne Kongelige Befaling, indkom ved Slutningen af Året Bisshopernes Betenkende, som blev til Undersøgning overgivet dem, hvilke Kongen havde committeret at besørge Lovens Forbedring.

Doctor Kraglund kaldte da til sig 8 af de meest erfarne Provster, og den 2den Sept. 1661 blev udi Necessen, Kirke-Ordsnangen, og i de saa kaldet Riber Article blandt ander giort følgende Anmærkninger:

Af Necessen Cap. I.

Ad Artic. 1. Da i de Riberiske Provstier, hvilke in Civilibus henhøre til Hadersleb Amt, ikke sielden saadanne Candidati til Præste-Vals forlange at indlades, som ikke have efter Lovens Bydende sustineret Deres Examina paa Københavns Universitet, ei heller have derfra faaet Testimonium, saa forlangte man, at i saa Fald maatte giøres en tydelig Forklaring.

Ad Artic. 5. At det maatte blive besatet til Studiosis Theologice, som reise paa fremmede Universiteter, ikke at udvælge andre end lutheriske Professorer, paa det de efter Hjemkomst ikke skulde være indtagne af fremmede principia, og ringe agte vor Kirkes Lære, eller være mindre nidskigere for samme, skondt de undertiden vidste at forestille dem.

Ad Artic. 16. At Forbudet maatte blive skierpet mod Stue-Prædikener saavel hos Adelen, som hos andre, saa og imod den indsigne Brug med Copulationer, Daab og Altersgang hjemme i Husene.

Ad Artic. 20. Hvorledes det for Fremtiden skal forholdes med deres Udvælgelse til Præste-Embedet, hensilles allerunder-danigst til Hans Kongelige Majestæt, som dette Regale allene tilfommer. Skulde Udvælgelsen endnu have Sted, saa beder man, at det maatte blive de 7 vælgende Mænd af hver Meenighed paa-lagt,

lagt, alvorligere, end hidtil er skeet, at overlägge Sagen med Proosten, i Sted for de tilforn fast allene have raadfört dem med Enken i Kaldet, om hun var fornoiet med Candidaten, hvilket foraarsager Norden paa mange Stader.

Fremdeles maatte Bisshoperne gives fuldkommen Frihed at rejicere de Candidater, som vel medbringe Testimonium Academicum tilligemed Vocations-Brev, men derhos ei have tilstrækkelige Studia, og staar dem kun set i Examen, hvorved en Bisshop har Uleilighed, og med Patronen kan forsalde i Strid.

Item at ingen ulevet eller sygelig Præst maae, efter eget Valg og Billie kalde en Capellan uden derover at consulere Bispen, ligesom det i den norske Kirke-Ordinanz Fol. 46 er befalet.
— Item at og ingen Degen af Bonderne maae sættes uden Bisshops Billie, men at han af ham først maae examineres, om han forstaer Catechismum og Sangen.

Ad Artic. 23. At Strafen for de Præster, hvilke i Nadverens Sacramente forgriske sig, og uddele Kalken forend Brodet, da de ellers ere gode Mænd, og kunde sig af Skrebelighed let forsee, maatte blive formildet, og til en Penge-Mulct forandret med offentlig Afsigt af Predikestolen.

Ad Artic. 31. At derimod Vandens og Svergen, som og imod Sabbathens Banhelligesse ved unodvendig Arbeide maatte bruges mere Alvorlighed, og derover paa Landet saavel som i Købstæderne maatte fiscaliseres.

Cap. II.

Ad Artic. 1. At Kirkens Myndighed mod Ubodfærdige maatte handthæves og bestyrkes, Præsternes Medhjelpere, hvor de

endnu et ere, maatte besikkes, og de som besværgে sig over Ulejlighed af Kirkens Vand, maatte derhen tilholdes, at de først slade deres Sag undersøge af Biskopen og Provste Modet, førend de malede sig for Hans Majestats Høieste Ret.

Lose Kvinder, som staae aabenbare Skrift, skiuie med Kaabe Hoved og Ansigt, saaledes: at Præsten neppe kan være forsikret, om han har den rette Person for sig eller ei. Dette maatte dem forbydes.

Ad Artic. 24. Ligesom Omgang med Adelige, der leve udi vitterlig Horerie, er forestreven, ligesaa maatte det blive udgiort, hvorledes man har at forfare med de Adelige, der i lang Tid af holde sig fra den hellige Nadver.

Cap. IV.

Ad Artic. I. Hvad Kirkerne i Riber Stift betreffer, staar de fleste af dem under Capitelets 4 Prælateter, hvor enhver til sin Kirke har Jus Patronatus, undersøger Kirke-Regnskaberne, borisforpagter Kirkernes Tiender og Jorder: om det derved skal forblive eller andre Anstalter dermed gieres, bliver Hans Kongelige Majestat henstillet.

Under Lehns-Manden paa Rosdinghuus Slot, staar nogle saae Kirker, af hvilke en Deel, besynderlig de, der laae den svendiske Lejer nærmest, ere tillige med Præsterne blevne forarrende og ruinerede, saa at de hoiligt ere behovende af Kongelig Maade indtil videre for Contribution at forskaares.

Af Kirke-Ordinansen.

Man beder, at ikke alleneste ingen Papister, Jesuiter og Munke,

Munke, men endog ingen andre fra den Ausburgiske Bekendelsse
dissenterende maae blive tollereret.

Angaaende Ceremonier forlanger man allene en noie Unifor-
mitet med Frue Kirke i Kiobenhavn til Regl og Rettesnor.

Da det er forbudet at meddele Absolution og Communion
til de Manddrabere, som ikke have forsonet sig med deres Mod-
standere og Herskab, og dog alligevel opholde sig hemmelig hist og
her saadanne Manddrabere, uden at kunde erholde nogen Forso-
ning eller Forlig; saa beder man, at bemeldte Sacra maatte
staae saadanne frit for, hvorvel deres Sag i det øvrige bliver den
samme, og Modstanderne have til dem deres Ret forbeholden.

Da mange in tertio Gradu inæqvali beslægtede begiere at æg-
te hverandre, og saadan Gradus er i de angrændsende Fyrsten-
domme tilladt, beder man, at og herudi maatte dispenseser. Der
spøges: Anliceat ducere Uxorem, quam reliquit demortuus fra-
ter meæ conjugis?

De der efter Troelovelse i langsommelig Tid ikke holde Bryllup,
men lade det blive derved, maatte anbefales uden videre
Forhaling at fuldføre Brylluppet.

Biskopen maatte og have noget at sige med i en Provsties
Udvælgelse, og tilholde de vælgende Præster, at de ikke altid
maae regardere paa Alder, men og paa Habilite og Bequemhed
til dette Embede.

Patroni maatte tilholdes, at de ei undlade at betale af deres
Kirkers Formue Provsternes aarlige Salarium.

Da

Da Adelen ingen Tiende give, var det billigt, at de maatte tilholdes at give i den Sted Præsten nogen vist. Den Punct om de Kiobstad Præsters Maadsens Aar behover nogen Forklaring, efterdi udi Kiobstæderne bliver det mest afbetaalt i Penge og ankommer paa Offeret. Magistraten i Kiobstæden maatte ikke forsommle den anbefalede Omsorg for deres Præste-Enker, hvorover tit og ofte hores mange Klagewaal.

I Henseende til den bispelige Jurisdiction udi verdslige Saager, som Kirke-Ordinanzen forbyder, foresporges: om ikke, naar en Verdslig lader soge en Geistlig for Gield eller anden Sag, den første Instans maae skee for Provsten, og den anden for Bisshopen, paa det at Clerus ikke skal drages for verdslig Ret, Deres Majestats Høieste Ret undtagen.

Da Niber Bispestoels Indkomster ere besonderlig forringede udi de overstandn: Krigstroubler, saa bliver om Forbedring af Cathedraticum eller paa andre Maader underdanigst anholder.

Om Bisshoperne for Fremtiden skal ligesom hidtil udvoelges, eller Hans Majestæt maatte behage dermed at giore en Forandring, bliver Allerhoiissamme henstillet.

Hans Majestæt vil formodentlig herefter som hidtil vise den Maade, paa ethvert Sted den bispelige Residenze at vedligeholde, saa og befale Kirke-Forstanderne i Kiobstæderne, at de Kirke- og Skole-Betienternes Vaaninger nedtorstig reparere.

Canonicater og ledige Præbender vilde Deres Majestæt af Høikongelig Maade ingen anden tillægge end vel meriterede Kirke- og Skole-Betientere i deres høie Alderdom, ligesom og af Be- gyndelsen saadanne Stiftelser ere alle indrommet denne Stand.

Saa

Saa maatte det og Canonicis blive betydet, at de jo ikke giøre Superintendenten Indgreb i Embedet, eller vove at giøre nogen Forandring in Ceremoniis.

Af Niber Artikler.

Artic. 9. 10. 11. 12. maatte bedre tages i Observants, og ikke tillades Kibstædernes Indvaanere at unddrage Tienden, som ofte feer.

Ad Artic. 18. Da det er besalet, at Hospitals Forstanders Esterladenskaber skal være hiemfalden til de Fattige, saa behoves vel en Forandring, esterdi Tiderne have forandret sig, og disse Betientere gemeentigen esterlade sig Kone og Born &c. &c.

P. Kraglund, S. R.

Nicol. Seerup, P. Dn. Virg. & Canonicus.	Janus Schytte P. Leuburg. Præp. Nomarch. Septentr.
Ansgarius Severini	Joh. Lagonius Prov. Andsens.
P. & Præp. Colding.	Præp. & Eccl. Andsensis Past.
Georgius Petri P. Jelling & Præp. Nomarch. Torrild.	Ivarus Hemethæus P. Skiernens. Præp. Böllingens.
Nicol. Agtomontanus, P. Ward. Præp. Vardo- occidental.	Petrus Melissus P. Beulingens. Præp. Skadborgens.

Disse Consilia give at forstaee, at Kraglund har været en vittig Mand, en stor Bisop, men udi Orthodoxyen serdeles ivrig imod alle Dissidentes, han udbad sig derfor af Kongen, at de gandse og aldeles maatte her af Landene udvises, og hertil havde han Anledning nok af de Tiders ikke ubekendte Omständigheder, især med M. Niels Svensen, Lector af Christiania, hans be tydelige Bevægelser, hvorom mere herester paa et andet Sted.

Ovenmeldte Consilia oversendte D. Kraglund i en Skribesse til Erkebispen den 5 Oct. 1661, hvorudi han baade om dette Arbeide og Geistlighedens Privilegier skriver saaledes:

Jussuo regio pro tenui mea parte æstimavi sacras ecclesiærum nostrarum Constitutiones, libello ordinationis & novellis comprehensas adhibita etiam Præpositorum opera, qvæ substricta manu signavimus, ea nunc censuræ Eminentissimi Dni. Archiepiscopi jubente Rege nostro Clementissimo reverenter subjicio. Tuum erit, iis qvæ recto videntur stare tilo, albus adjicere calculum, iis vero, qvæ judicii tui dexteritatem sustinere nequeunt, nigrum præfigere Theta. Præterea non ita pridem, qvæ indulgentissimus Rex sacro ordini concessit, Viburgo mihi transmissa, accepi privilegia manu eminentissimi Archiepiscopi firmata, qvæ ut regem supra majorum exempla mitissimum Deique æmulum ostendunt, ita magnis tuis in Ecclesiam Christi meritis videntur annumeranda, qvicquid enim honoris & autoritatis Episcopis, qvicquid immunitatis accersit Dei Ministris, id omne post Deum & Regem (in respectu Christi hoc scribo) eminentissimo nostro Archiepiscopo haud injuria acceptum ferendum existimo.

Ved Regierungens Forandring fæde og en stor Forandring med D. Kraglunds bispeelige Indkomster, i det de bestre Kirker, som laae til Archidiaconates, nemlig: Mogeltonder, Daler, Vallum og Romse bleve af Kongen. Majestæt udlagt til Helle-Herre Hans Schak, hvorimod Hans Kongel. Majestæt gav Bispen Forsikring af 7 September 1661, at han skulde free Bederslag af afgangne Peder Langes Prælatur og Canonicat; men som denne Peder Lange døde dette År, og esterslod en stor Gield, som foraar-

foraarsagede megen Forvirring, og Canikerne havde tillige Raadsens Aar, maatte Bisshopen længe vente, inden noget ham tilfaldt, hvorover han beklager sig i Skrivelse af 28 Junii 1662 til Obers-Secretairen, hvori han blandt andet skriver: Gud veed best hvad Skade jeg haver lidt i denne Tid, og ikke kunde nyde Kongelige Majestæts Brev hos Hønderne noget godt ad for deres store Halstarrighed, som jeg ikke havde Lyst at trette med. Eigeledes maatte han lide Afgang ved de tonderiske Kirker, Abel, Uberg, Schak, Hoyer, Jerstad, Bredé og Tonder, som før havde ligget under Archidiaconatet, og efter den Esdinge-
skke Afskied skulde deres Regnskab forhøres af Archidiacono, som og stede Aar 1660, men efter den Tid holdt sig Hertugerne af Holsteen dertil berettigede efter den dennem overdragne Souverainitet, hvorför Ambitskriveren i Tonder under 5 Junii 1662 tilmældede Bisshopen, at han havde forespurgt sig hos det fyrstelige Raad til Gottorp, og saaet det Svar: at Bisshopen herefter ikke kunde præsidere i forbemeldte Kirkers Regnskaber, eller have nogen Direction deri paa Kongelig Majestæts Begne, fordi saadan skulde være imod de Traktater og det Forlig imellem Kongelig Majestæt og Fyrsten til Gottorp, og den Souverainitet Fyrsten af Holsteen bekommet haver.

Bel androg han dette for Hs. Kongel. Majestæt; dog blev det derved, imidlertid lod han ei af at vigilere for Vederlag, indtil han erholdt Kongelig Besaling af 5 Jun. 1664, *) at han i

Nr 2

Sted

*) Dette er vel Aarsagen til, at Terpager I. c. Möll. Cimbr. Literat. I. c. og Pontopp. Marm. Dan. har skrevet, at Bisshop Kraglund blev 1664 Archidiaconus, og har jeg vidstig opholdt mig ved denne Sag, deels for at meddele Exsersen om bemeldte Archidiaconat, Underretning, saadas

Sted for hans Afgang, som blev fastsat paa 100 Rdlr. ved det til Feldtherre Hans Schak afhændede Gods, skulde oppebære af Capitularibus aarlig 70 Tonder Korn og 5 Hjerdinger Smor af Peder Langes ledig værende Canonicat. Dette blev siden efter forandret, da Kongen oprettede Ryttergods paa Landet, hvori ved blev medtaget den største Deel af Capitels Gods, og som Canikerne Efter anden afgik, og deres Gods blev seculariseret, lod Kongen igjen af det beholdne og ei til Rytter-Gods udlagde giore Vederlag til Bisshopen, deriblandt Bryndum Tiende, som endnu ligger til Bispestolen.

Som intet forhen var til Bispe-Residenzens Bedligeholdelse, saa udvirkede han Kongelig Bevilning af 17 Junii 1670, at Eltang Præstekald skulde perpetueres til Bispe-Residenzens Bedligeholdelse, og Bisshopen der holde en Capellan; hvilket i de senere Tider blev forandret, og i det Sted udlagt Lunde og Ourup Præstekald og Kirker.

Da nogle Studentere begyndte i deres Klædedrage at vige fra den forrige Simplicitet, og lade sig se saaledes naar de prædikede, sogte Bisshopen at afoørge dette ved at indkalde alle Nibe Byes Præster, og da gjorde denne Beslutning, som beskriver de Tiders Klædedragt:

Efterdi det befindes at nogle Studiosi Prædikestoelen besiene med adskillig Overslodighed, Unoder i Klædedragten,

saadan som den fra 2de Steber mig gunstig er meddeest, deels og under rette Kaiser om det i D. Kraglunds Historie hos Hr. Treschow p. 91. at efter D. Kraglund var bleven Bisshop, blev han Erke-Degn i Riber Capitel. Hr. Jöcher som har brugt bemeldte lærde Mands Skrifte anføres og i algemeines gelehrten Lexicon Litr. K. at Hr. Bisshop Kraglund blev 1664 zugleich Archidiaconus des Stiftes Collegii.

ten, nemlig med Halskiorter, lange Haandklapper, opstaarne Ermer, ophægtede Trøjer og anden Phantastie, som er imod Akademiets Constitution, som efter den hoie Ovrigheds Besaling ev hidtilket; da ere Dni Pastores her paa Stedet paamindte, herefter at giore sin Glid, saas-dant maatte forekommes og affastes, og ei tilstæde dem Prædikestolen at betræde, som ei saadan Guds Fortornelse og Overflodighed vilde aflegge paa det hellige Sted, og den nem ikke tillades Prædikestolen at bærre eller lade sig høre, som ei have exhiberet Dno Episcopo deres Attestats eller Dimiss efter Recessen. Med Collegis i Skolerne visde Dnus Episcopus efter Rectoris Raad giore en Constitution med hvad Habit de Prædiken og Guds Dienesten skulde forrette, naar de derom af Præsterne blive ombudne.

Conclusum in adibus Dni Episcopi den 19de Februarii 1664.
 For at have en Original af Geistlighedens Privilegier, af 24 Junii 1661 gjorde han Ansogning og erholdt samme ved Secretairen Johan Adolph Zoega, til hvis Bekostning han af hver Præst oppebar en Rdsl. og derfor oversendte til Secretairen 100 Sldr. hvorfor blev læst Kvittering in Synodo Vardeni den 14 October 1663.

Imod Corkitz Ulfeldis Forræderie viiste Bislop Kraglund og sin Midkierhed; thi da samme Forræderie ved en Kongel. Besaling overalt skulde publiceres, gav han derved folgende Skrivelse til Provster og Præster:

Censoriam augustissimi Regis de Cornificio, qvondam co-mite de Ulfeld, homine factioso, adqve rem publicam turban-dam nato, voluntatem hoc regiarum litterarum par, qvod
 Nr 3
 mitto

mitto, vos docebit plenius, qvam illis interpretandis diu debeam immorari. Vos viri Rever. Deo, Regi, patriæ cum primis dicati, hoc universo conatu agite, ut mandatum regium nonmodo e suggesto auditoribus solenniter inculetur, verum auditores vestris insuper stimulati consiliis fideli obsequio heic Regi datam fidem approbent; valete viri Venerandi, atqve Deum, ut gliscentes Seditionis scintillas mature compremat, jugiter exorate. Ripis 5 Aug. 1663.

Og angaaende den paabudne Tæksigelse af Prædikestolene for Førrederiets Opdagelse skriver han til Provsterne og Præsterne saaledes:

Viri Reverendi Præpositi atqve Pastores Religiosissimi
Frates in Christo Amantissimi!

Parvo sape initio, seditiones Regibus Reginisque fatales ortas, vix, licet omnium seculorum loqvantur annales, crederemus, nisi in incendio scintillæ virtutem anidmadvertemus, quo circa consultius nihil, qvam melioribus malum flectatur consiliis, prima, qvod dicitur, herba conculetur,

Has Pientissimum Regem animo volvere curas, & qvæ nuper missa, & qvæ per præsentem mittuntur Tabellarium documenta luculenter testantur.

Non enim in novæ proditionis authorem Ulfeldium (cujus animum audacem, subdolum, ad bella intestina omniumqve statuum discordiam pronom, non prima vice expertus est Rex, experta Dania) justam modo decrevit vindictam, qvoad omnes metus, ad authorem criminis conscientesqve poena soluta perveniret; Verum Deo Opt. Max, cuius est nefaria impio-

rum

rum consilia confundere, dissipare, ac irrita facere, hoc totum fert acceptum, qvod perniciosa ac callidissima Ulfeldii infestuarit consilia, & qvæ sub terra in apricum protulerit. Ipsum idcirco solum Jehovam, nostrum justissimis laudibus atque gratiis in coetu publico venerandum pie statuit. Vos itaque viri reverendi serenissimi Regis iussu serio & severe monitos volo, ut ubi ad manus vestras hæc pervenerit cum Dnis. Pastoribus absqve mora communicetis, atque inseqvente statim Dominica e sacra concione secundum formulam publice ex scriptam litterisqve inclusam supremo Numini immortales gratias agatis 1) qvod in laudem suæ sapientiae simul ac justitiae arcana & perniciosa Ulfeldii revelarit consilia. 2) Orantes simul ex animo, ipse Regem hujus Ulfeldii tam nefariæ proditionis Authoris faciat compotem, qvo, ipso sublato, hi motus vicissim ad omnium vota componi possent. 3) Conjuratos, si qvi sunt, sive sceleris conscientia hac occasione insuper prodat, a conjuratione vero integrorum declarerit innocentes. 4) Et ultimo, ut Clementissimum Regem, Regiam Domum porro ab infidis sedisforum machinationibus atque insidiis potenti dextra elementer protegat atque conservet, qvo sub lenissimi Regis nostri imperio tranquillam ac quietam vitam degamus cum omni pietate gravitate ac veneratione Amen. Ripis 18 Aug.
1663.

Saa som Ulfeld skulde have udspredet, at Geistigheden skulde have været hans Medvidere og Medhjælpere udi hans foræderiske Anslag, saa har Bislop Kraglund forfattet en Declaration paa hele Stiftets Begne, og besørget samme af alt Præsteskabet underskrevet, og derom tilskrevet dem den 16 Sept. folgende Skrivelse:

Reverendi

Reverendi Domini Præpositi & Pastores!

Giver jeg Eder venligten at vide, at jeg i Gaar den 15 September haver bekommet Eminentissimi Dni. Archiepiscopi Skrivelse, belangende det meget forræderlige og daarlige Anslag, Corfitz forrige Greve af Ulseld haver hart imod Hs. Kongelige Majestæt og det gandske Kongelige Huus, og efterdi han tillige det gandske Ministerio i Danmark samme lig havde paalojet, som de, der ej allene skulde være Medojsdere, men endog udi saadan afskyelig og uhorlig Gierning at bringe tilveie tilshelpere; hvorfore det ej skulde behage Kongelig Majestæt vor allernaadigste Herre, at Geistligheden en Declaration til deres Uskyldighed ville indlægge udi den samme Meening, som Clericiet i Kiobenhavn allerede gjort haver, hvorfore jeg og strax eodem momento en Declaration paa alle vores Begne saa korteligt befattet haver, hvilket Ministerium her i Ribe sig haver ladet besafde at underskrive. Og som jeg formærker det skal gjores fornoden, at for nævnte Declaration af alle Stifts-Provster og Presterne med deres Hænder skulle underskrives og til Kiobenhavn fremstilles: Tilfikker jeg Eder dersor nu forberørte Declaration, at I, det snarest muligt være kan, underskriver og mig af alle Provster og Prester underskrevet igien tilstiller &c.

Efter at Bisshopen dette fra Præstestabet havde erholdt, sender han det til Erke-Bisshopen i følgende Brev:

Eminentissime & Excellentissime Dne. Archiepiscopæ
Collega & Fautor Honoratissime!

Eftersom jeg haver bekommet Eders Ærværdigheds Skri-
velse

velse den 15 Sept. sidst forleden, belangende den meget for
ræderlig og daarlig Anslag Corfitz tilforn Græve af Ulfeld
haver hørt imod Hans Kongelige Majestæt og det gandske
Kongelige Huus, og hvorledes han det ganske Ministerio
skammeligen haver paalojet, som de der ei allene skulle være
Medvidere, men ogsaa udi saadan affydelig Gierning tilveie
at bringe Eithielpere; og estersom samme hans lognagtige An-
givende ei allene nogle visse Personer, men den gand'e Or-
den angaaer, skulle giores fornodent en Declaration eller
Erklæring til Hans Kongelige Majestæt, alles vores naadige
Herre, paa underdanigst til vores Uskyldighed af os alle til-
lige blev nedlagt, saa haver jeg strax ex tempore en kort Er-
klæring forfattet udi Meening, som det hæderlige Ministe-
rium i Kiobenhavn allerede haver ladet publicere, og udi
Stiftet til Subscription af Prosterne og Presterne udfis-
ket med den Instruction derhos, som dertil kunde synes for-
noden; hvilken jeg nu omsider Eders Hsicerværdighed med
al Dienstvillighed fremsender, paa ydmugst begierendes Emi-
nentissimus Dns. Archiepiscopus, som vores Ordens hoieste
Patron, næst Gud, ei allene ville den selv i beste Meening
optage, men ogsaa Kongel. Majestæt paa underdanigste es-
ter sit gode Øfste insinuere, og vores Uskyldighed i denne
Sag, som Gud best er bekjendt hos vores naadige Herre og
Konge, udi beste Form og Maade andrage. Ribe den 4de
Nov. 1663.

Kiobenhavns Universitets og Ministerii Declaration er
at læse udi Pontopp. Annal. Eccles. T. IV. p. 497-504. seqv. og
i hvorvel Bisshop Kraglund havde foranstaltet, at denne Declara-

tion varlig skulle medhandles, at den reenlig kunde indsendes, blev den dog ilde medhandlet sendt Bispen, hvorover han i Ribe Landemode den 22 April 1664 gior dette Monitum.

Skal inquireres flittigen, hvem der har været Aarsag at Geistighedens Declaration, som skulle have været leveret Kongelig Majestæt, blev saa skammelig lacereret og ilde medhandlet.

Som Kongen havde besalet, at alle Originaler på beneficeret Gods skulle indleveres paa Rente-Kammeret, og kort derefter ankom allernaadigst Ordre, at Originalerne skulle forevises Bispen med Gienparter af samme, som af Bispen skulle verificeres og indsendes til Rente-Kammeret, saa blev i Ribe Landemode den 2 May 1666 besluttet, af Hr. Anders Rasmussen Spardeh, Sognepræst til Nyekirke og Faaborg skulle reise over til København med alle Geistighedens Documenter, at besorge der ved det nødvendige, og til samme blev ham efter Landemodets Slutning accorderet et hæderligt Vaticum.

Anno 1668 den 10 Junii indviede D. Kraglund den nye opbygte tydse Kirke i Fridericia.

Anno 1670 den 17 Martii mødte Bispen med al Geistigheden i Colding, for at aflagge deres Troefabs Eed til Kong Christian den V, hvilken Eed blev tagen af de Kongelige Commissarier Otto Povisch og Erich Krag. Den 3 May derefter holdte Bispen efter Kongelig Ordre en Klageprædiken på Latin i Ribe Domkirke over Heiligt Kong Friderich III. over Texten Actor. 13, 36. David, der han havde i sin egen Livs Tid tient

Guds

Guds Raad, da sov han hen, og blev henlagt til sine Fædre,
og saae Forkrenkelse.

Bed Kongelig Bevilling af 8 September 1670 blev Geistligheden forundt, at naar enhver erlagde 5 Rdlr. i Cancelliet, vilde Hans Kongelige Majestæt give en General-Confirmation paa alle Sognepræsters Embeder, og for videre Bekostning og Reise have dem forstaaer, hvorpaa en General-Confirmation blev givet til 153 Præster, til hvilken at besorge og afhente D. Kraglund oversendte sin Amauensem Lago Christensen, som paa denne Reise og Sagens Guldforelse anvendte 14 Uger, og blev han af Stiftets Præster derfor salareret. Og som hans Kongel. Majestæt ved Geistlighedens Privilegiers Confirmation af 15 Dec. 1670 havde extenderet samme, besorgede Bisshopen deraf et Exemplar, hvis Bekostning efter Cancellie-Forvalter Rasmus Rasmussens Fordring beløb sig 106 Rdlr. som Præstekabet betalte.

Til Erkiendtlighed for Privilegiernes Extension og Confirmation resolverede Bisshopen D. Hans Wandal at samle en Summa overalt af Geistligheden til et Guld-Kar at forcere den Geistlighedens Patron, som dertil har hiulpet, og derom anmodede Bisshop Kraglund, som til Stiftets Geistlighed lod udgaae følgende Skrivelse:

Srenæ loco omnem felicitatem tam in occasu quam ortu
novi anni precatur. Gives Eder herhos venligent at vide,
hvorsedes det har behaget Kongelige Majestæt vor allernaas-
digste Herre og Arve-Konge, Geistlighedens Privilegier ei-
allene at confirmere, men i mange Maader allernaadigst at
forbedre og formere, som af denne indlagde Copie kan for-

nemmes, hvorover vi have hoi Aarsag baade at takke Gud, og i alle vores Bonner saadan Kongelig Mildhed og Naade at ihukomme. Og efter som admodum Rev. Dn. Doctor Johannes Wandalinus Episcopus Sælandiaæ Honoratiss, som har tilskiftet mig dette, mælder i sin Skrivelse, at til dette gavnlige Værks Expedition for Geistligheden udkræves ei allene temmelig Bekostning med stemplet Papier, Cancelliets Retighed, Driftepenge, Trykken &c., men i Sonderlighed mælder, hvorledes en fornemme Mand Kongelige Majestats Geheimer og hoibetroede Minister og Geistlighedens høje Ven og affectionerede Belyndet haver gjort meget herudi, saavel som med den naadige Forlindring paa Confirmations-Penge, og endnu ydermere kan, næst Guds Hjelp, forrette; hvorfor det billigt og retmessig eragtes, at saadan med et anseeligt Honorario taknemmeligen ihukommes, og ikke kan være ringere end i Rdtr. af hver Preest, og hver Capellan i Riport til et ziirlig Guldgeschier at lade forsværdige med den Inscriptio: CLERUS DANÆ ET NORVEGIÆ.

Hactenus Wandalinus, qvod Væstræ Fidei sancte commendatum volo. Saa har jeg allerede saadant udlovet paa alle Eders Begne, som flere af mine kiere Collegis, formodes visselig enhver af den Discretion sig lader finde, at dette med en god Billie og Redebonhed esterkommes, saa Penge ne mig med forderligst kunde tilsendes, og siden D. Wandalino tilskiftes.

Hvor hoit es alle ligger Magt paa, at have en god og gunstig Ven til Hove, in tanta patronorum hoc seculo rareitate, vil jeg ikke mælde vidtlostig om, men Eder selv fornufteligen

teligen at betænke have hiemstillet, og Gud forbyde, vi til andre Tanker skulde have Aarsag, Prudenti satis. Ønsken-
des Eder n. Ribe den 10 Jan. 1671.

V. ex optima fide

P. J. Kraglund.

P. S. Doctor Wandalinus skriver, at vi have mere Godt
at forvente, angaaende Kirkernes Direction og Administra-
tion.

Hans Brev skal produceres i Fremtiden. Jeg troer vist
Rev. Dni. Präpositi ei allene communicerer dette cum Dom.
Pastoribus med allerforste, men handler med dennem tam si-
de, diligentia atque cura, at denne Collecta inden Fastelavn
kunde være i Beredskab. Ego nullum non laborem Domino-
rum Pastorum commodo labens meritoque sustineo. Maar
dette bliver trykt, loves saa mange Exemplaria som begieres.
Valete.

Men da denne bemeldte Patron ei vilde have dette Honorarium,
fordrede Biskep Wandalus sin Skrivelse tilbage, ligesom og Biskep
Kraglund fordrade tilbage fra Praesterne sin Skrivelse, som ester-
at det havde circuleret, blev ham tilsendt. Derom findes et Mo-
nitum i Ribe Landemode 10 May 1671.

Recitatae sunt literæ Eminentissimi Dn. D. Wandalini, qui-
bus priores non sine gravissimis procul dubio causis ex
parte revocantur.

Ligesaa omhyggelig som Biskep Kraglund var for de Geistliges
Gavn og Beste at beferdre: from og sagmodig imod alle, ligesaa
alvorlig og nidkær var han i sit Embede, og til sin hoie Alder utret-

telig i at visitere, at han endog 3 Maaneder for han dode visiterede i Jerlov og Schads Herreder, hvorom skal findes i Provstens Hr. Søren Horsens libro disse Ord:

1681 den 13 Junii kom Reverendiss. Episcopus til mig, og anden Dagen den 14 Dito en Tirsdag visiterede han i Egtved Kirke, og tillige absolverede publice Niels Michelsens Kone Mette Nielsdatter af Vorck, som Sondagen tilforn havde opprimeret sit Barn 17 Uger gammel.

Men fra den Eid toge hans Kraester mere og mere af, og forøgedes hans Alderdoms Aflagt ikke lidet ved den store Hiertes Sorg, at hans yngste Datter Lene Kraglund, som han havet tilforn havde ægtebvet den 15 Junii 1680 til M. Christen Vellejus, Sognepræst til Linstrup og Hierting, kom saa godt som nogen til ham, da hun i Julio 1681 ved en ulykkelig Ældebrand i Præstegaarden havde mistet alt det hun eiede og havde, og i saadan hoibetroet tilstand kom hoi frugtsommelig til sin Fader i Ribe, hvor hun faae Uger efter maatte ligge i Barselseng, forloft den 8 Aug. med en Son, som blev i Daaben nævnet efter Moersfaderen Peder Kraglund.

Denne Sorg og Bedryvelse gjorde saa stor Bold paa denne Guds Mandes gamle Kraester, at han maatte gaae til Sengs, og ved dette Leje blev Huden saaret paa Ænderne, hvorudi satte sig dødt Kiid; *) dog befandt han sig saavel den 8 Sept., at han selv ordinerede Rasmus Strangensen til Sognepræst for Simidstrup og Skørup Menigheder. Men strax derpaa yttrede Sygdommen

sig

**) Hr. Treschow l. c. skriver: Han døde mere af Alderdom en nogen ret Sygdom; thi han sad oppe og talede med sin Søn ne. Søn.

sig saa sterk, at han mærkede sit Lives Ende, lod dersor bringe til sig hans Datter: Son * bemeldte 5 Uger gamle Peder Kraglund, og efterat han havde taget ham i Gavn og velsignet ham, lagde sine Hænder sammen, og sagde: Consumavi vitam, veni ^{Hans Dob} Jesu! veni, og derpaa sagte og salig henvsov den 13 Sept. 1681 ^{og} da han havde levet 79 Aar 8 Maaneder og 23 Dage, varer ^{lange Tiefe-} Preest i 22 Aar, Biskop i 31 Aar, og altsaa tient i Guds Kirke ^{sie.} 53 Aar, ordineret og confirmeret 300 Prester, indsat 43 Prov-
ster, bestikket 41 Rectores.

Han blev den 27 Sept. nedsat i Ribe Domkirke i et Capell under Choret paa Sondre Side, hvor man af Inscriptionen, som findes blandt Inscriptiones Ripenses D. P. Terpag. p. 94. 95. seer, at han har været 2 gange gift: først med Bodil Nielsdatter, som han holdt Bryllup med 1628, hun fødte ham 3 Sonner, hun dode 1634 den 27 April. Anden gang med Lene Thomasdatter, som 1613, i Dec. var fød paa Bregnholm i Aarhuns Stift af fornemme Farldre. Hun havde i sine unge Aar været i Velb. Claus Daais, og siden i Bisshop D. Brochmanns Huus, hvorfra hun 1634 blev gift. Hun blev i 47 Aars Egeskab Morder til 2 Sonner og 9 Døtre, som alle sees paa hosseiede Stamtable, hun levede 16 Aar Enke, og dode den 7 April (i Folge Kirkes Regnskaberne, altsaa ikke den 7 May, som Terpag. Inscript. l. e. urigtig satte) 1697, i hendes Alders 83 Aar 4 Maaneder og 6 Dage: hun ligger begravet hos Bisshopen. Paa deres Grav-steen, som er anført i Append. Inscript. Ripens. D. P. Terpag. p. 9 er følgende at læse:

Hic inter mortuos invenies immortalis dignum memoria No-
bilissimum & Summè Venerabilem Doct. Petrum Jani Krag-
lundum, qui Bergis Norvagorum A. M. DC. II. natus, Ec-
clesie.

cles. Faareweil & Dragsholm Pastor præludit annos XXIV.
 Hinc omnium Dioecesis Ripensis Ecclesiastum Lumen & Co-
 lumen, vigilante egit Episcopum annos XXXI. Cui allo-
 ciata uti prius in thalamo, sic & in tumulo. Coniux Dilectissi-
 ma Helena Thomæa, qvæ nato Bregnholmi A. M. DC.XIII.,
 annos cum eo exegit, facta duor, filior, & novem filiar. Ma-
 ter. Annum jam agens LXXXV, anno M. DC. XC.VII. mo-
 riens mortalis esse desiit.

Den lærde Kraglunds Been er lagt i denne Grav,
 Sin ødle Siel han Gud sin Skaber overgav.
 Men hans priisværdig Navn skal blive usorgiet
 Hos den ret Dommendes og Dydekære Et.

Denne Bisshop haver efterladt sig et godt og berømmeligt
 Navn. Han bliver især af 4 lærde Mand roset for sin Lærdom,
 Bestålsenhed og Fromhed:

D. Thomas Bartholin (Cent. VI. Hist. Anatom. no 90 p. 355.)
 Falder ham Episcopus Ripensis Vigilantissimus, insigni humanitate
 & eruditione inclitus.

D. Oluf Römer (in Programmate ved M. Jörgen Seerups Doc-
 tor-Promotion Anno 1700) taler om ham saaledes: Vir, qviva-
 stum adeo Septentrioni reliquit, ob morum candorem, & prisci
 ævi conservatam innocentiam, famæ argumentum, ut nullam in
 hominum memoria metuat mortalitatem.

D. P. Terpager (in Joh. Laurentii Serie & vita Episcop. Ri-
 pensi, per eum continuata) haver n. 40. p. 37. giort ham det smuk-
 ke Ere-Bers, som læses hos Hr. Treschow p. 92. (conf. P.

Winstrupii

De KAGLUNDERS Stam-Tavle.

Kibmand Jens Kraglund af Bergen.

Bodel Nielsdatter.

f. 1604. g. 1628. † 1634.
27 April. Moder til 3 Sønner.

* DOCT. PEDER KAGLUND,

Bisshop i Ribe, levede 80 Aar.

Jubel-Lærer.

* Lene Thomasdatter,
f. 1613. g. 1634. † 1697. 7 Apr.
Moder til 2 Sønner og 9 Døtre.I.
Jens Kraglund, † ung.I.
M. Niels Kraglund, f. 1631.
Rector i Ringkøbing 1653.
Sogneprest til Kværsø og Tors-
dorp 1655. (Terpager Især.
Rip. p. 148. satte ham blandt
Rectores Ribe fra 1658 til 1660
urigtig.) Maatte 1658 i den
Svenske Feide stiule sig i Kloks-
ketaarnet. † 1685 Altertav-
len staffere. † 1695.M. Niels Kraglund, Rector i Warde, siden
Provost og Sogneprest samme Sted.
* Magdalena N. Friede, Moder til 5 Barn.
See herefter Genealog. Taulovianam.1. Morten Kraglund, f. 1713. Licent. Me-
dicina, † 1763 paa hans Høstgaard Knar-
drupdal.
2. Niels Kraglund, † Theolog. Studiosus.
3. Wivike Kraglund, ung.
4. Magdalene Kraglund, * en Præst i Jys-
land.

5. Maren Kraglund, * Laurids Struch Engelstoft, Provost og Sogneprest til Sebber Kloster.

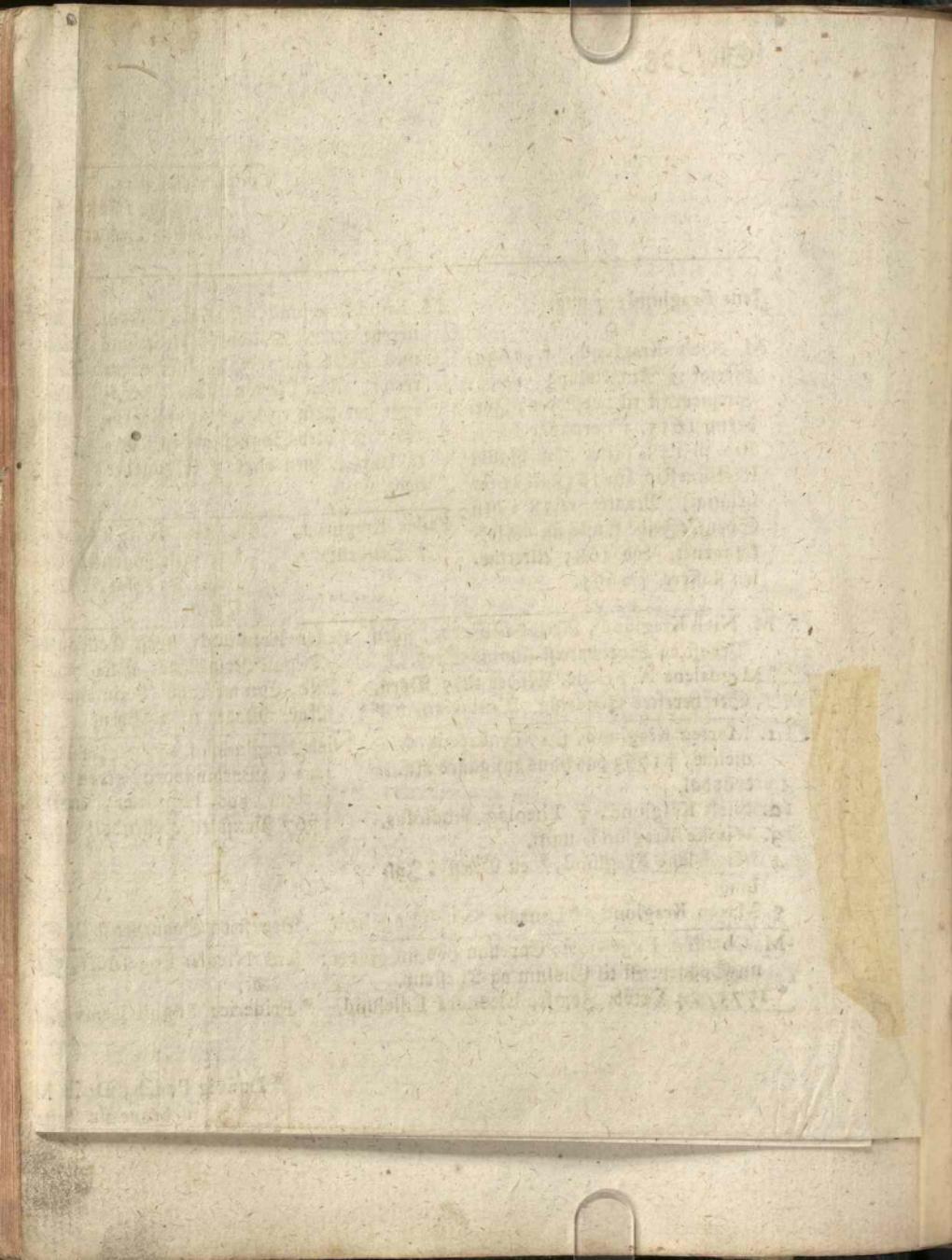
M. Christian Engelstoft, Capellan hos sin Fader: Jens Nicolai Engelstoft, Sogneprest 1778 til Greve og Kildebryns-
nu Sogneprest til Gislum og Thesstrup.
* 1773, 24 Octob. Domst. Eleonora Lillelund. * Friderica Sophia Lemvig.2.
M. Knud Kraglund, f. 1632. Depo-
nerede fra Roefjilde Skole tilbage
med Broderen 1651. Blev Con-
rector, siden Rector i Ribe. (Ter-
pager har ham en l. c. blandt Recto-
res Ribe.) blev Sogneprest til Wei-
le 1659, men efter 3 Maaneders
døde ugift.Thomas Kragl. † ung. Peder Kraglund, 1677
N. Kraglund, † Sogneprest til Eng-
berg og Harboer. Af
begge 1658 i Ribe hans 3 Barn er een
af Petersen.M. Peder Kraglund, f. 1678. Skibspræst
1717, Sogneprest i Kallehauge. † 1729.
hade 3 Barn.Peder Kraglund, Birgitha Barbara Kraglund, †
† Student. * Kongel. Garmer ved Frider-
richsborg Slot N. Geilt, har
Barn.Mette Kirstine Kraglund, †
* Nissenius Wedel, Degen i
Asminderod.Peder Kraglund, først Collega i Warde, siden Bodil Kraglund,
Degen i Grinstrup. Blev 70 Aar.
Else, Cammeraad Teilmans Søster. Blev 70
Aar. Moder til 3 Barn.Niels Kraglund, f. 1719. Først Col-
lega i Vordingborg, siden Cor-
recteur hos Höpfner, endelig
1767 Præst til Hellends i Flyen.
Mette Kraglund, † uden Barn.* Jørgen Pedersen, Kibmand i Hol-
mestrand i Norge †.Andreas Kraglund, f. 1729. Stu-
dent. Lever i København.

og Beche.

2.
Elisabeth Kraglund.
* Ludvig Pouch, Doct. Medic. og Canonicus i Ribe, f. 1620. † 1681. Han havde selv staet Fader
til denne sin Ærke, som fødte ham Dorthe Margrethe Pouch, * Peder Bhic.
- Bernhard Omeis, Doct. Medic. og Canon. i Ribe, f. 1642. † 1694. Ved ham avlede 1 Son,
Ludvig Omeis, Sogneprest til Jernved, som efterlod 3 Sønner.2.
LENE KAGLUND,
† 1738. levede i 88 Aar.
Jubel-Brud.* M. CHRISTEN LAUR. WELLEJUS,
Provost og Sogneprest for Lintrup. † 1730.
Jubel-Lærer.Lars Wellejus, f. 1682. Ludvig Wellejus, vice
Sogneprest til Houlung Pastor til Raastup og
og Holsted. † ung.Michael Ludvig Sticheli-
us. † 1737, da han var
færdig at tage Examens
Theolog. /
Sophie Cathrine Seerup. Perrine Christine Seerup.
Anna Margrethe Seerup. * Horup.Jacob Buch, Candidat. Peder Buch blev 1772
Minist. Præst i Tranquebar.
Michael Ludvig Buch, * Anna Sophia Helena
Studiesos Theolog. Margrethe Riemann.Christian Wellejus; Hr. PEDER KAGLUND, † 1751.
† ung. Sogneprest til Høhl, siden til Gram.
Jubel-Lærer.* Maria Elisabeth Sticheli blev 85 Aar.
Af deres 7 Barn døde 3 i Ungdom.Helene Christiane Krag-
lund, f. 1718. Hans Schach Kraglund, f. 1720, 19 Octob. er nu
Sogneprest til Høhelse og Lellinge, og Provost.
* Sophia Hedevig von Einen.
Af 6 Barn lever.Margrethe Maria Thomasine Kraglund.
Ludvig Friderich Kraglund.
Sophia Magdalena Kraglund.Michael Friderich Christian Kraglund.
Peder Kraglund.Øllegaard Christine
Buch. Sara Buch.
Maria Elisabeth Buch.
Cathrine Anna Susanna
Buch. Christian Welle-
jus Buch. Birgitha Chri-
stine Buch.2.
Bodil Kraglund † Ingeborg Kraglund, †
1660 Ib Pedersen, * 1660 Peder Sørens.
Buefriver i Ribe, Blie, Præst til Bous
† 1676, havde 8 B. fling, 1650. Hun av-
lede 12 Barn.a. † ung. b. c. d. Studentere, † af græsere-
de Syge.e. Niels Bhic, f. 1660. Sogneprest til Hy-
som 1691. Provost 1719. † 1729. * Ma-
ren Lauridsdatter Brandstrup. See deresLegatum i Hofm. Fund. T. 4. p. 641.
f. Peder Bhic, succederede sin Fader. * Dor-
the Margrethe Ludvigsdotter Pouch.g. M. Heinrich Bhic, f. 1671. Rector i Ni-
be. † 1712. * Marie Magdalene Rei-
chelsdorph. Moder til 9 Barn.h. Søren Bhic, Præst til Nykirke og Faaborg.
i. M. Thomas Bhic, Lect. Theol. i Viborg.
† 1740.k. Anna Kirstine B. * M. Jørgen Seerup, Prof.
Medic. og Kongel. Liv-Medic. † 1701.l. Lene Bhic, * Christen Soelgaard, Sogne-
præst i Holstebroe.m. Dorthe Bhic, * Hans Guldberg, Præst i
Ronne.

Franz Rosenberg, Sogneprest i Lemvig. Feder Rolenberg, Rector i Fridericia.

2.
Sophia Kraglund, * Friderich Kok, Præst
til Wishø under Trojborg. Hun døde
i første Barselfeng i Ribe efter Peder
Friderichsen Kraglund, Alumnus paa
Borchens Collegio. (S. Worms Lex. p.
543.)2.
Karen Kraglund, * M. Gregers Fog, Re-
ktor i Ribe, † 1693. havde 3 Barn.
a) Lars Fog, Sogneprest til Jelling.
b) Dorte Sophie Fog, * N. Tullius, Lieu-
tenant i Rendsborg.c) Lene Fog, * Holden Jørgensen. Deres
Son er Gregers Holden Fog, Contro-
leur i København.2.
Dorte Kraglund, f. 1641. † 1671 i Bar-
selfeng med sit 7 Barn.* M. Hans Rosenberg, (en Bispe-Son af
Wiborg) Lect. Theol. i Ribe. † 1687.
Af Børnene er mig bekendeKaren Welleja, † 1765.
* 1719 Hr. Peder Hygom, som blev
Bisop i Aarhus, † 1764. Af
deres 7 Barn leverJacob Hygom, Justiceraad og Hos-
spital-Førstander.* Doct. Sundis Dotter af Aalborg.
Have 4 Barn levende.Christen Boysen, er Ca-
pellan hos sin Fader.
(See Jubel-Lærer)
* David Grønlund, res-
id. Capellan i Ribe.Lene Cathrine Boysen *, bes-
medte David Grønlund, res-
idende Capellan til Cathrine
Kirke i Ribe.

Winstrupii Epigram, lib. III. p. 955.) hvorudi mældes, at D. Kraglund maatte udstaae Pest og Krig, dyr Eid og Hunger. I samme Vers siger Terpager blandt andet: Pieridum Decus, quem tellus Cimbrica, gloria Pindi & Pallas ipsa, stupent: og Terpager i sit Brev til Joh. Möller, Flensburghen, falder ham Vir profunde doctus & dissipitissimus.

M. Christen Aagaard, Lector Theologice i Ribe har giort Biskop Kraglund til Ære, da han 1653 blev creeret Doct. Theologice, et smukt Æres-Vers, som findes in Delic. poetar. Danor. Fr. Rossgardi, T. I. p. 495 & seqv. Slutningen deraf lyder saaledes:

Kragelunde Pater meritam modo suspice Laurum,
 Qyæque tuis qvondam studiis promisit Olympus
 Aonii decora ampla fori; nil Pieris ultra,
 Qvod numerabit, habet, nil qvo comulabitur illa
 Infula & æterno virtus famulata Jehovæ.
 Perge ipsi vigilare Deo, qvos Phocidis aula
 Ignorat titulos, summi domus inclyta Patris
 Conferet, atqve alia viittabit tempora lauri.
 Sis felix flospesque diu, dum Sydera stabunt,
 Dum maris horrescent vicini murmura Ripæ
 Damnosaque minus, nomen cum sole perennet,
 Famaqve postremum Kragelunde enaviget ævum.

Skrifter har man fra hans Haand:

- I. Verus Christianus v: En kort og ensoldig Forklaring over den XV. Davids Psalme, udi hvilken besattes alle sande Christnes og Guds Børns visse Kiendetegn. Kiebh. 1632. 8.

2. Det Israelsitiske Tabhæra, eller en uslykkelig Glædebrand med sine Marsager, Nød og Elendighed, samt Raad og Trost derimod, over Num. XI, 1. 2. 3. Hafn. 1641. 12. Denne var i Resenii Biblioth. p. 232. og er det uden Twivl dette Skrifft Hr. Henn. Witten, i hans Diat. Biogr. T. II. p. 125. saa og Jöcher l. c. Littr. K. falder en Beskrivelse over Bergens Glædebrand. See Mölleri Cimbr. literat. T. II. p. 435, ifle p. 125, som hos Treschow p. 92 er en Trykfeil.
3. Disp. Inaugur. de fidei Salvificæ principio ac fundamento in Christo Jesu, Präside D. Laur. Mart. Scavenio, illius Autore, ab eo competitoribus defensa. Hafn. 1653, 4to.
4. Auxilium a Jehova, eller et ret adeligt Symbolum, er en liige prædiken over Mogens Sehested til Holmegaard, holden over denne Adelsmands Symbolum (Ps. 121, 2.) Min Hjælp kommer fra Herren, som gjorde Himmel og Jord. Hafn. 1661. 4to.
5. —— over Mette Dresselberg —— 4to.

8. Capitel.

Om

Dr. HENRICH GERNER,

Bisshop over Viborg Stift.

Hans Forfædre vare for Religionen fordrevne af Schotland; hvor Navnet Gerner endnu indtil denne Dag skal vedligeholdes blandt nogle Familier. Den første man veed af her til Lands, var Thomas Gerner, som under Kong Christian IV. og Friderich III. Regering gjorde Dienste i det Kongelige Rente-Kammer, og var tilhørdst øverste Rente-Skriver. Denne var Fader til Henrich Gerner, som blev fød i Kjøbenhavn den 9 Dec. 1629, paa det omhyggeligste opdragen og vel underviset, blev han ved Akademiet indskrevet som Student i Aaret 1648, da han endnu ikke var 18 Aar gammel. Ekkun 2 Aar brugte han til at fuldende sit akademiske Lob, saa blev han udvalgt til at være 1650 Collega Scholæ til Sorøe, hvor han midlertid gjorde god Nutte. Men han ønskede midlertid ifkuns at besej de udenlandske Hoissoler, og Kong Friderich var saa naadig paa sin Bekostning at lade ham reise. Han drog da i Aaret 1654 til Oxford i Engelland, hvor han hørte Dalle, Pocock, Barlov og Dickinson, og lærde imidlertid færdig at tale det Engelske: drog derpaa til Holland, hvor han ligeledes udvalgte Golium, Scrivernum og andre vigtige Mænd til Læremestere. Aar 1656 kom han hjem, og strax derefter blev han adjungeret med Succession den gamle

C t 2

Hr.

bliver Præst, Hr. Jens Hermansen a) i Bircherod, hvortil han af Bisshop Svane blev ordineret, og succederede ham i næstfølgende Aar 1657.

Med denne Mands Datter Dorthe Bircherod indlod han sig strax i Egteskab, som varede i 44 Aar, i hvilken Tid hun blev 11 gange Barne-Moder, som sees paa Den hosspiede Stam-Tavle. *)

3

a) Hr. Jens Hermansen blev Præst til Bircherod 1616 i hans 28de Aar, tiente i denne Menighed 41 Aar og døde 1657; men 1646 lod han opreise sit Epitaph i Bircherods Kirke. Han saaer derpaa afmalet med begge sine Hustruer: med den sidste, Maren Jacobsdatter, f. 1593, avlede han 4 Døtre og 5 Sønner, af hvilke 2 blev D. og Professores Theologie, 2 blev Præster, blant hvilke var Hr. Christen Bircherod, som 1659 i hans 28de Aar blev stiftet af de Svenske paa hans Prækestoli Karleboe Kirke.

*) Af Bornene anmærkes følgende tvende Sønner:

a) M. Thomas Gerner, f. 1668, dimitteret fra Kjøbenhavns Skole 1688. Hans Testimonium var opfyldt med lutter Verommelser, hans Testimonium Publicum ligefaa, dateret 1702, den 11 Junii. I dette Aar blev han valdet til St. Laurentii Kirke i Tønsberg og til Sem's Præstegield at succedere M. Jørgen Winterberg, som den 16 Martii druknede i Fiorden ved Tønsberg. Aar 1707 blev han Provst efter Hr. Anders N. Glostrup. Den Dag M. Gerner blev 1702 indsat af Provst Glostrup, hændte det sig, at Gerner valdt paa Kirkegaarden. Provsten sagde: Det var et slet Tegn at Hr. Magister valdt i Dag. Hvad skalde det hørde, svarer Gerner? Provsten svarer: at I dør snart. O! sagde Gerner: den Udtolkning var mit Fald troer jeg ikke, men jeg udtolker det saaledes: at Provsten dør snart, og jeg skal succedere ham, hvilket blev sandt. Han var Provst fra 1707 til 1739, da han døde den 31 Jan. ætat. 71, og havde forestaaet sit Embede med Verommelse. Hr. Provst Möller i sit Skrift over Carlsbergs Provstie har p. 103, set intet berettet om hans Egteskab eller Born.

b) Hr.

Genealogia GERNERIANA.

THOMAS GERNER,
fordreven af Schottland for Religionen.

Thomas Thomason Gerner,
øverste Rentekrivers i Kiebenhavn.
* Karen Henrichsdotter, Moder til 5 Barn.

Thomas Gerner,

D. HENRICH THOMAESÖN GERNER,
Bisshop i Viborg, f. 1629, 9 Dec. † 1700, 13 Maji.

Martha Gerner.

Hans Gerner,

Jubel-lærer.

Karen Gerner.

* Dorthea Bircherod, (Faster til Bisshop Bircherod i Nalsborg)
f. 1636. † 1705. 3 af 11 Barn † unge.

* Oluf Jensen, Borger i Kiebenhavn.

Maria Gerner, f. 1657.

* Hr. Jens Bang, (Son af D. Thomas Bang) blev 1673 Capellan paa Christi-
anshavn, siden Sognepræst til Slags-
lunde, og 1695 til Steenlose, † ...

Martha Gerner, f. 1658.

* Hr. Mouritz Jensen, hendes Faders Suc-
cessor i Bircherod.

Karen Gerner, f. 1661.

* Mouritz Mandix i Kiebenhavn.

Hr. Jens Gerner, f. 1665.

Sognepræst til Tierebye og Alshyde-
rum 1695. Probst 1705 i Stroe-

Herred. † 1729, 2 Febr. Af hans

Born levede 2de:

M. Thomas Gerner, f. 1668.

Sognepræst til Tonsberg 1702. 1731.

Probst 1707. † 1739. Om han

Christian Gerner, † ugjort.
havde Barn, vides ikke.

Oluf Gerner, Borgemester i Viborg, †

Sognepræst til Tonsberg 1702. 1731.

Peder Gerner, † udenlands.

Andreas Gerner, f. 1698, 30 Nov. † 1749, 7 April.

Commandeur: Capitain i Søe-Estaten.

* Sophia Gravelsen, † 1778 til Thisted i en hoi Alder.

De efterlode sig 3 Sonner.

Hr. Heinrich Gerner, f. 1701, 11 Martii, blev 1729 Capellan p. p. hos hans Farbroder i Tons-
berg. 1732 Sognepræst til Waale. 1738 Stiftsprobst i Kiebenhavn. 1747 nedlagde samme, og
blev Probst i den Hernhuttiske Meenighed, drog 1754 derfra til Tonsberg, hvor han nu lever.

* Elisabeth Grønhof af Tonsberg, lever endnu, og 4 af hendes 6 Barn.

Jens Gerner, f....

Command. Capit. i Søe-Estaten.

Hedevig Zirvogel, f.

Otto Jacob Thomsen Gerner, Heinrich Gerner, f....

f.... Capitain-Lieutenant i Slibbøgger for Floden og Capit-

tain i Søe-Estaten.

* Charlotte Rasch.

Jens Gerner, f. 1737, blev Cammerraad og Medlem af det

Kongel. Raad paa St. Thomas den 24 Oct. 1776. Efter

10 Aars meisomme Dienste tog Uffsked 1777.

Karen Gerner.

Magdalene Gerner.

Christine Gerner.

ugjiste hos

deres

Forvaldre.

Andreas Gerner, f.

Henrich Sigismund Gerner, f. Christiana Charlotta Gerner, f.

1. *Deinde dicitur*
2. *Deinde dicitur*
3. *Deinde dicitur*
4. *Deinde dicitur*
5. *Deinde dicitur*
6. *Deinde dicitur*
7. *Deinde dicitur*
8. *Deinde dicitur*
9. *Deinde dicitur*
10. *Deinde dicitur*

I Begyndelsen af dette ellers lyksalige Egteskab, maatte dette kiære Par udstaae megen Elendighed og Gienvordighed i Anledning af Svenskens uforventede Indsald og paaførte Krig i Aarene 1658, 59 og 60.

Et 3

Om

b) Hr. Jens Gerner, f. 1666, blev Student tillige med hans Broder 1688 fra Victor M. Peder Foss. Efter sit academiske Læb, blev han nogle Aar Hører i Friderichsborgs Skole, og dersej 1693 Præst for Tierebye og Alsbynderup Meenigheder i Strø-Herred, blev Provst i Herredet 1706, og dode i Herren 1729 2 Febr., han blev 1694 gift med Magdalena Sophia Tambison, som blev Moder til 5 Sonner og en Datter, og forlod ham ved Doden i hendes Alders 34 Aar den 10 Aug. 1710, han blev efter gift med Anna Margretha Liddøe, Datter af M. Torben ChristopherSEN Lidde, Provst og Sogneprest til Herrested, Øster og Vester, som var 2 gange gift: først med Margrethe, Datter af Jubel-Lærer M. Jens Aalborg, sordum Slotspræst paa Kjøbenhavns Slot, (han findes ei i Sal. Hr. Zwergii Clerisie) siden Provst og Sognepræst i Store-Hedinge. Anden gang gift med Anna Elisabeth Stemann, som var en Datter af General Superintendenten Doct. Just Valentin Stemann, (See herefter Jubel-Lærer M. Johannes Stemanns Slægt: Registret) hun var Moder til Hr. Jens Gerners anden Hustrue, som overlevede ham, og har opreist hans Epitaph i Tierebye Kirke. Hun blev ved ham Moder til en Son Torben Gerner, som 16 Aar gammel dode 1729 den 13 Oct. Af hans første Egteskabs 6 Barn levede 2 Sonner:

- 1) Hr. Andreas Gerner, fød 1698, død 1749, da han med Berømmelse havde optient sig til Commandeur-Capitain i Sø-Etaten, og efterladt i samme Etat trende Sonner, brave Officerer i Kongel. Danske Dienste, som endnu leve, gid lange lyksalig og vel!
- 2) Hr. Henrich Gerner er fød 1701, den 11 Martii. Han blev af bemældte hans Far-Broder M. Thomas Gerner valdt, og af Kong Friderich IV. konfirmeret at være Capellan og Medtjenier til Laurenzii Kirke i Tønsberg, samt Semb og Slagens Meenigheder, hvorfra

Om Hr. Gerners tragiske Handlinger har man nogen Es-
terretning udi Bisshop Thuræ Rostgaards Levnet paa Vers, udi
Baron Holbergs Danmarkes Rigs-Historie T. III., Hr. Pro-
canceller Pontoppidans Annal. T. IV. hans Marmora Danica, saa
og Hr. Secretair Mallings Danske Mænds store og gode Hand-
linger, hvoraf jeg her vil anfore det Mærkværdigste med nogle
Anmærkninger.

Da Svensten i Januarii og Februarii 1658 gjorde den for-
underlige March over Jis-Broen til Sielland, blev Hr. Ger-
ner 6 gange ud- ners Præstegaard i Bircherod 6 gange udplyndret, og mistet han
plyndres og ei allene hans Indboe og Besætning, som med Kreaturer og alt
torveres, var nogle 1000de Rixdalers Verdie, men Hr. Gerner, for at
fremstaffe mere, blev endogsaa torveret, og da de Svenske Sol-
dater nu ei kunde astvinge ham mere, fandt de for godt at faste
Lod om hans Præstekios.

Nu tænkte Hr. Gerner, da den Noeskildske Fred den 26 Febr.
1658 var blevet sluttet, at alle Fiendtligheder vare forbi: nu tak-
fede han med sin unge Kone vor Herre, der havde sparet dem
Livet,

fra han i Aaret 1732 af Hr. Friderich Anthon, Græve af Jarls-
berg blev kaldet Sognepræst til Waale og Underumsdals Menighed-
der i Grævskabet Jarlsberg. Herfra 1738 kaldet til Roskbenhavn at
være Stifts Provst og Sognepræst til Frue Kirke.

Dette vigtige Embede nedlagde han frievillig, og holdte sin Afskeeds-Præ-
diken Domin. 11 post Trinit. 1747, og blev deraf i Kongelig Raade dimit-
teret. Han tog derpaa til Hernhut, hvor Kongen af Preussen bestykkede ham
til Præst. Efter 7 Aars Tjeneste tog han Afsked, og drog til Tønsberg, hvor
denne gudfrygtige Mand endnu lever i en hoi Alder med sin bedagede Elisabeth.
Af beres Dørn anmærkes deres eneste Son, Hr. Kommerraad Jens Gerner,
Medlem af det Kongelige Raad paa St. Thomas, hvorfra han efter 10 Aars
moisom Tjeneste tog Afsked 1777.

Livet, omendskjont de vare nu reent forarmede, ja havde ogsaa i disse Forfolgelser mistet et lille Barn; dog vare deglade, i Tanke al Fiendtlighed og Fare var forbi. Men Aaret er ei til Ende, og det verste staer endnu tilbage for den gode Hr. Gerner efter Guds skulde Raad.

Svensken bryder Freden, felder atten ind i Sielland samme Aar den 3 Aug., og neppe er September Maaned begyndt, for de har alt indtaget Festningen Kronborg, (Capitulationen blev sluttet den 6 Sept. 1658 og underskrevet af Carl Vrangel, Christoph. Bilde, Poul Beenfeld og Carl v. Brünow) og agter at beleire Kiobenhavn. Landet er nu i den yderste Nod. Velhavende Friderich den Tredie omkring sig i Kiobenhavn troe og tapre Mand, til at stride som Heste mod en Fiende, der havde besluttet baade hans og Rigets Undergang, men troe og aarvaagne Mand havde han ogsaa uden for Byen, som gjorde store Ting til Kiobenhavns og Kongens Frelse. Disse krankedes som arlige danske Mand ved at see Kronborg i Svenskens Hænder. Med Magt kunde den ei vindes tilbage; thi Svenskens Overmagt var i Sielland da alt for stor. List og Snildhed skulde altsaa drive Værket.

Hr. Baron Holberg, efter Manley og Pufendorph, fortæller, at Borgerne i Helsingør, som lange havde spundet paa en Sammenrottelse mod den Svenske Besættning, vare Stiftere af det Anslag paa Kronborg; men det er ikke saa; Helsingørs Borgere kunde umuelig udføre Planen, som var lagt af andre saaledes:

Plan til
Kronborgs
Besieelse.

Hos Michel Hansen, Øresunds Toldskriver, som havde
Søster til Hans Rostgaards Kone, raadsloges hemmelig i Helsingør om at iværkstille Anslaget.

En engelsk Obrist, Richard Hutchinson, der havde herved
300 Mand til svensk Dieneste, men som Kong Carl Gustav ei vil-
de bruge ham eller dem, blev han ned sine Folk mascontant, og
laae samme Eed i Helsingør.

Denne tillige med flere Officerer af den engelske Flode var
bleyne bekendte med Hr. Gerner, deels fordi han kunde tale Eng-
elsk, og deels fordi Generalmajor Wilhelm Wawassor havde hos
Hr. Gerner sit Qvarter, hvor de ofte havde hentet deres Ord-
re. Med Hutchinson tog Gerner sig paa at træde i hemmelig Underhandling, for at iværkstille Anslaget, som hos Michel Han-
sen var aftalt: Hans Rostgaard (efter svensk Ordre) skulde lade
Amts-Bonderne tilfore Slottet fornoden Brænde, ved enhver Vogn vilde han sætte en rast Kioresvend, vel forsynet under
Kiosken med Gevæhr. Maar da det halve Tal af Vogne var
indkomne paa Slottet, og flere trængede til, da maatte en Vogn,
som tungest Læs havde, gaae i Stykker paa Vindebroen, saa
skulde hans Kammerater hastig komme til, og lade som de vilde
hjelpe Vognen og Læsset op. Ved denne Hændelse menede man
let at staae imod og hindre, at Bagten, naar der kom Allarm
paa, ei saa let skulde komme til at ophidse Vindebroen. Midler-
tid skulde Amts-Bonderne tillobende stræbe at komme inden Slot-
tet, og med Kaarden i Haanden angribe Bagten og Besætningen,
som kun skal have været saare ringe; men ikke nok: den
danske Ingenieur Oluf Steenvinkel, som i Grobringen var bleven
paa Slottet, men ikke havde gjort Eed til den svenske Konge,

havde

havde den danske Constabel under sig, og arbeidede med Kronborgs og Hirschholms Bonder daglig paa nye Forstærnings Bolde; naar han nu markede at Bonderne var kommen ind, skulde han med sine Arbeidere ile til at staae de andre bie: Obrist Hutchinson fulde nu og med sine 300 Mand trænge til at hielpe og undsætte Angrebet.

Helsingoer havde og et godt Tal brave Svenne, som fra Staden vare sendte Rostgaard til Bedækkelse: ja Helsingoers Borgere vilde og ikke forsomme sig at giore deres Beste, naar Angrebet skulde see. Om alting maatte Steenvinkel noie underettes, og mellem ham og de Engelske, kunde ingen bedre være Bud og Mellem-Mand end Hr. Gerner, som best og uformærket hos bemeldte Toldskriver i Helsingoer kunde tale med Hutchinson, der bragte ham paa det engelske Skib til Mylord Montagii, og ellers troelig i denne Handel havde lovet at staae bie, tilliges med flere *) som alle vare troe og aarvaagne Mænd *) enige at bidrage

*) Iblande flere troe og aarvaagne Mænd som vare enige at bidrage til Kronborgs Bestielse, var den ærlige og troe Forvalter paa Hirschholm Lorentz Tuxen, som efter Hr. Gerners Fangenskab og Losladelse blev meddelede saadan Attest:

At den ær- og agtbare Mand Lorentz Tuxen har tillige med mig og andre været fangen paa Kronborg, og ofte der for Krigs-Det været stilslet formedelst den troe Affection og Dienste, han for sin allernaadigste Konge udi hans Trengsel havde i Obagt, og derover ikke allene har udstanden stor Frejsesse, Frygt og Livs Fare, men ogsaa tilsat sine Midler og Formue, ligesom og med mig med største Glad har overtaalt den engelske svenske Malcontente Obrist Hutchinson paa sin allernaadigste Dronnings Huus Hirschholm, saa at samme antog sig Danmarkes Beste og Fremme, og begav sig Dagen derpaa med Tuxen og mig til de ved Helsingoer ankomne engelske Kongel. Skibe, ud til Mylord Montagii paa

bidrage til Kronborgs Befrielse. Kong Friderich den Trede blev derom underrettet og foranstaltede Baaben og Penge: Dagen

det engelske Hovedskib Nesbey, hvor da bemeldte Obrist Hutchinson fortalte med adskillige Omstænde velbemeldte Montagii de Svenskes uretselige Procedurer contra Kongen af Danmark.

At saadan er i Sandhed bevidner jeg med min egen Haand og Signet. København den 31 May Anno 1660.

Guds Ords uverdige Tiever, og Pastor
til Birkerods Kirke,
Henrich Thomæsen Gerner,

Denne Attest nævner os Mandens Navn, og at han har været blandt de tre Mænd, der havde sluttet Aftale paa Kronborgs Befrielse, altsaa Medvider i samme Beslutning: videre melder Attesten, at han har været blandt de Gangne paa Kronborg, for Neden findes Manden ei nævnet i vor gandske danske Historie, forend Hr. Secretair Malling har ansørt hans Navn hos Hans Rostgaard, og har jeg ret lage Mærket til, at der i Rostgaards hele Levnets Historie ikke paa noget Blad kan spores Lorentz Tuxen, hvis Levnets Historie fortiente nok saa stor en Plads som Rostgaards. Men siden han har været i lige Fare med M. Gerner, vil jeg og give ham et Sted i Anmerkningerne til M. Gerners Historie:

Saa snart de Svenskes Indsald her i Landet atter var skeet den 3 August 1658, lode Deres Kongel. Majestæter Kong Friderich den Trede og Dronning Sophia Amalia kalde Lorentz Tuxen, og den 8 Aug. hannede indførdre i Dronningens Gemak, hvor Allerhøjtssamme beslæde, at han skulde begive sig til Hirschholm, og, om Fienden foretog sig Stadens Beseiring, skulde han stiftig have Agt paa det Kongl. Herskabs Besie, og hvad Omkostninger hangjorde, skulde ham ei allene gotgiøres, men og en god Recompenz bekomme.

Lorentz
Tuxens store
og gode
Handlinger,

Fra det Dieblik forsømte L. Tuxen intet af sine Pligter: han forsvarede Hirschholm og Jægersborg saa meget ham var muligt for Fjendens Strøverier og Ødelæggelser; men Kronborg i Svenskens Hænder var ham en daglig Krenkelse; dersor overlagde han, og paa Hirschholm afsæde med Obrist Hutchinson, som blev villig med sine 300 Mand

Dagen var bestemt og alting var færdig til at bryde frem; men! bliver frugt-
Anslaget bliver til intet, formede ist et Brev, som tilfældigvis teslos forme-
dels et Brev,
Uu 2 faldt

at forsøre Angrebet som før er maledt: han aftalte med Steenvinkel og Rostgaard, som maledt er: selv lovede han at fåkke Steenvinkel til Festnings Arbeider af Hirschholms Mandstab de heste og sterkste, under Klæderne vel udrustede, Karle: Berndt Phalen, som i Kronborgs Beleiring havde været Vagtmester-Lieutenant, fik Tuxen sat paa, og betroede sig ham, fordi de fra forrige Tid vare gode Venner, da de i Kong Christian den Fierdes Armees imod den Svenske Feld-Marchal Leonhard Thorstensen og Gustav Horn tente tilsammen. Denne Phalen skulle anføre tillige med Steenvinkel Tuxens Mandstab, naar det kom til Angrebet, og altsaa med samled Haand bemægtige dem Kronborg: han fik Hutchinson til i al Stilhed at afsigre, at de Svenske Engelske myn ankomme Folk under Admiral Aschow, (der og vare misforståede) vilde lade sig bruge til Hielp ved Kronborgs Erobring: Hutchinson havde og med Tuxens Vaad hemmelig indsendt til Kong Friderich sin Son den unge Hutchinson som Gidsel til Forskring, at han vilde blive Danmark troe: Kongen havde hidsendt Penge, Vaaben og alle fornødne Ting, Dagen var berammet, og man formeente nu at have Fæstningen, ja den svenske Konge selv. See! saa bliver alting forvirret, da bemæltedt uhalddige Brev saldt i de Svenskes Hænder; hvorpaa Steenvinkel, Tuxen, Phalen og andre blev forte sangne til Kronborg, men fordi Steenvinkel og Gerner, af Gud besynderlig styrkede, udstode de haardeste Prinseler uden at lade sig twinge til at beklaide det allerringeste om deres Landsmænd, slap endelig Phalen og Tuxen, som intet kunde overbevises, efter megen Angst og Nød udaf Fængsel, og maatte allene bøde med Penge for de Formodninger man havde fattet imod ham, foruden de Penge han havde anvendt paa Anslaget. At dette saaledes var i Sandhed, havde bemæltedt B. Phalen meddeelt L. Tuxen Attest, som tillige var underskreven af tvende danske Capitainer, Johan Sortoi og David Lindemann, og dateret Kopenhagen 16 Junii 1660.

Tuxen var ikke saa snart kommen paa frie Bod igien, for han forglemte al den Elendighed han havde udstaet, og begyndte nu som før at vaage og vove sig til sin Konges Beste.

faldt i Svenskens Hænder, derom taler Bisshop Thura i H. Rossgaards Liv og Levnet p. 122:

Men alle Frugter just til Modenhed ei komme,
Og hvo forstaer sig paa vor Herres siulce Domme?
En eneste Person vred Noglen aved om,
Hvorved det hele Værk plat i Forvirring kom.

Ja

En Maler, Svend Otto Burfeldt, som isblant opholde sig paa Hirschholm hos Tuxen, brugte ham til et vigtigt Stykke: denne Burfeldt gjorde sig kiendt med nogle svenske Officerer, som toge ham med i deres Lejr for han med sin Skildre-Konst skulde dennem opvarte. Her tog nu Burfeldt daglig i Agt og Die Leirens Fortification og Tranchementer, og derom holdte Tuxen og han om Matten Samtale og Overleg paa Jagersborg, og i Marken omkring Leiren aftaledes og rettede Burfeldts Afriss indtil han sik det færdig over den hele svenske Leir, med Application paa hvad Stad ethvert Regiment baade til Hest og Gods skede, ligesom og hvor enhver svensk General havde sin Telt. Saadan Aftegning indsendte Tuxen til København.

Omtrent 3 Uger før Stormen sendte Tuxen sin troe Tiener Ingvard Lorentzen til København med Livs Fare igennem den Mangde Driv-Jis, og lod malde, hvorledes en fornemme Person havde af København udsendt i Fiendens Lejr en i Beblerklæder forklaadt Person med Breve ubi hans Skoe insyede til den svenske General Grev Thott.

Samme Ingvard Lorentzen blev og sendt til København 2 Dage før Stormen, som stede den 11 Febr. 1659 med Breve fra Tuxen, hvori han tilkiendegav paa hvilket Stad paa Volden Fienden vilde bruge sin største Magt, og i hvilken Mat, og paa hvilken Time Stormen skulde begynde: berettede og, at Fienden vilde giøre Angreb i syde Skorster, for ei at kiendes i Sneen om Matten: indsendte og tillige en Saksuld af det Liverie og Kiendetegn som Fienden vilde bruge om Hoved og Arme: indsendte og Maalet paa de Broer, Fienden vilde kaste over Gravene ved Københavns Volder, og berettede tillige hvad Slags Art af Broer, Stiger, Pallisader, Granater m. m. de i Stormen vilde bruge; hvilket blev affereret til den Kongel. KammerTiener J. Petersen,

Ta vist nok i Forviring: Oluf Steenvinkel blev strax paagresben, domit den 18 Julii 1659, og henrettet uden for Helsingør.

Uu 3

Jens

dersen, hvorom han tilsige med Hr. Kammerjunker Corsitz Trolle har givet deres Accester, dat. København den 20 Aug. 1660.

Da Stormen var forbi, men Beleiringen endnu vedbaredes, sendte Kongen sine allernaadigste Placater til Sielands Indvaanere, hvorved alle og enhver bleve opmunstrede til, under Haanden at holde sig i Beredskab, naar de fremmede Hjelpe-Tropper, som man ventede til Amager, kom i Land; og som samme Kongel. Skrivelse eller Placat ikke findes i Hr. B. Holbergs Rigs-Historie, vil jeg her give den Sted, saa lydende:

Fridericus Tertius!

Hilfe Eder alle Vore Indvaanere i Vort Land Sieland, af hvad Stand og Condition I være kan, venligten med Gud og Vor Naade. Bede Vi Eder og naadigt ville, at I som Vore troe Undersætter og gode Patrioter giøre Eders største Flid, og Eder forstærke saaledes, at I kunde med Eders Gevir haade til Hest og til Fods møde her uden for Vor Handel Stad København, og Os i denne Vor anliggende Nod den troe Dieneste giøre, som I Gud og Os pligtskyldige ere. Derefter ville Vi Eder forsikre, at Vi ville begaae Eder her uden for Staden med saadan Magt, at Fienden ingen Skade Eder skal tilføje, fordi Deres Flode ved Guds naadige Visstand er ruineret, og Vi hver Stund forvente paa Amager Land den Keiserlige, Poliske og Brandenborgske Succurs.

Herpaas ville Vi naadigt see Eders Kielslighed og Affection imod Os, og derefter enhver efter Stand og Condition, ligesom Vi befinde Eders Troeskab, forstyrde og vederlagge, dertil enhver sig have at tilslorlade. Eder Gud beslæter. Skrevet paa Vort Slot København den 17 May 1659.

Saaasnart denne Kongel. Placat eller Skrivesse kom Tuxen til Hende, var han strax færig og færdig: han overlagde med Slov-Ridderen, Lorenz Knudsen, Smolen Anthoni Bermann, og flere af Hirshholms Betientere, som han kunde forlade sig paa: nogle stulle hverve Mandeskab, andre siste Kugler, Tuxen sankede Geværer, Krud og Kugler, hvilket

Jens Henrichsen og flere fra Helsingør, som havde haft Haand i med, blev meget set tracteret: Christen Tikiöb af Helsingør,
dode

hvilket de alt om Mættetide sik laret og samlet og nedgravet udi Hirschholms Ladgaard: Tuxen blev enig med Friderichsborgs Amtsforvalter Hans Madsen at bringe sammen det meste Mandstab muligt var til Hest og God, de anvisede dem Stæder i Skoven, hvor de til vis Tid skulde samles: han gjorde og Aftale med bemæltede Officerer Bernd Phalen, som skulde holde sig færdig at føre disse Folk an; men da de forventede Hjelpe-Tropper ingenfinde kom til Amager, og en Sag, der drives af mange, ei lettelig i lang Tid kan skules, sik Fienden imidlertid Underretning om alle disse Tilberedelser, der skede ved Tuxen og Hans Madsen. Denne blev da paagrebet og sat fangen paa Friderichsborg, hvor han blev ilde mehandedt, alts hans Gods hortager, hans Huus og Ejendom indtil Grunden nedrevet og ødelagt. Tuxen sogte de forgives, men vare saare forbittrede paa ham, fordiman havde saaet Nys om, at han iværksatte, at den svenske Secretair Joels Cancellie-Cassa blev opsnappet, begge Cancellerne skudt af bemæltede Skovrider Lorenz Knudsen, hvilken, da han markede et Partie Nyttre satte efter ham, forstak sig i et Ege-Træ. Nyttre rede og gressede deres Heste i Skridt østen for samme, Gud gjorde, at de ikke sogte i dette hule Træ, og de sik ham ikke sat, men Tuxen sik sat, paa de svenske Breve og Documenter, og ved bemæltede sin troe Svend indsendte dem til Kong Friderich.

Tuxen brugte Smeden Bernmann i mange Anslag: han igennem Fiendens Bagter og Horposter bragte adskillige Breve og Forfriskninger med Vaade til København: han fornaglede 4 Metal-Kanoner i Kunsted, hvor Tuxen imidlertid brav tildrak de Vagthavende: han med Tuxen borttog i Skoven fra en Bonde om Matten en meget stor Granate, og andre Brand-Sager, som skulde have været brugte i Storkmen, og nedskruede det alt i en Mose: han efter Tuxens Ordre opslug og omstrøde om Mættetids nogle 100 trykte Exemplarer af Kongel. Majestæts Citations-Placater, hist og her i den Svenske Leir; hvilket havde den Virkning, at der blev mange Svenske Overløbere, som toge dansk Tjeneste. Men isblant mange lykkelige Anslag, hvorved Fienden skede ikke liken Afbræk, iværksatte Tuxen og det markværdige Anslag, hvorved den Svenske Konges Liv-Hest midt igennem Fiendens Bagter

dode i Fængsel paa Kronborg den 18 Nov., H. Rostgaard flied sin Hest ved Reerstrup : Uwe Søe, og usortovet sogte Strandkanten

og Forposten blev indbragt til København. Om denne Sags Bisped har Commandanten i København Hr. General M. Frid. von Ahlefeldt givet Attestation, dateret 29 May 1660.

Foruden de mange Omskostninger Tuxen daglig anvendte, og intet spade sildig eller tilig, naar han kunne forraske Fienden, eller indbringe Underretninger om Fiendens Foretagender, saa anvendte han og adfældige Capitaler til de Medsangnes Frelse og Læsladelse: Saaledes finder jeg Hirschholms Birkedommer Severin Michelsen og hans Son, samt den Fisker, Ingvard Lorentzen, som jevnlig bragte Tuxens Erende til København, blev løsfløbt af L. Tuxen med 280 Mdlr. som han endda laante paa sit eget Sølv-Pant, og var ei betalt 1661, som jeg seer af Birkedommer S. Michellsens Brev, dateret Nibberod den 6 Januarie.

Men som Svensken havde sac øste erfaret Tuxens Snedigheder, hvorved han gjorde dem megen Afsæk, saa blev han tillige røbet ved en Overløber fra København, der berettede i Svensens Leir, at der tales des overalt i København om Tuxen, som bragte idelig Esterretninger til Kongen, og havde gjort meget til, at Svensken tabte Stormen for København, m. m. hvorover Taxen allevegne blev eftersat, og var nu ei længere sikker paa sit Liv. Dette erfaredre han, da et Partie Svenske Nytttere kom en Morgenstund ind paa Hirschholm at sage ham, men han sprang strax ud af et Høg-Vindue i Søen, som gik om Slottet, og reddede sig ved at svømme, saa de ei fuld ham sat den Gang.

Tuxen fuld da strax et hemmeligt Bud til den Engelske Fregat, Indianeren, som laae imellem Hveen og Sjælland, og sortes af Capitain Carl Klager, som den 10 Aug. 1659 sendte sin Baad i Land, med den Tuxen sejlede bort, og tog Oldfruens Datter paa Hirschholm Margrete von Alpen med sig. De vare kun lidet komne fra Landet, da tvene de Svenske til Hest kom og raabte, at Hirschholms Manden skulde komme til dem; men som de engelske Matroser ikke ville vende tilbage, saa kom strax 2 Svenske Officerer ud paa Skibet, og fordrede L. Tuxen med

Kanten, hvor en Baad saae til hans Dienestie, og bragte ham til Kjøbenhavn: gav midlertid baade Svenske og Danse ved denne
Sniid-

med sig. Capitain Klager vilde set ikke udlevere Tuxen; dog blev der endelig lovet, at han skulde samme Aften aflevere Tuxen paa Hirschholm, Midlertid var paa Skibet en Dynkirker, Martin Zielmaa, med ham og nogle engelske Søfolk aftaledt Tuxen, om Matten at roe ham til Kjøbenhavn, imod han betalte dem 100 Rdlr. Aftenen kom, og den engelske Skibs-Lientenant forte Tuxen i Land. De Svenske Rytere spurgte strax efter Hirschholms Manden, som de havde ventet på den gandse Dag, og havde Ordre at convoyere ham. Den engelske Lientenant svarede: han havde i Dag affhentet ham paa Hirschholm, han vilde ogsaa der aflevere ham. Men hvordan de afleverede ham eller ej, saa bragte Dynkirkeren tilligemed de andre engelske Søfolk Tuxen, hans Kone og Barn med Bonfrue von Alpen, ferkledte, imellem dem, midt igennem de Svenske Rytere ved Midnat ud paa Vaaden, eg i det Barnet gav Skrig, raabte alle Skibsfolkene, som med et Raab for at stoppe Barnets Skrig, adien Bruder Schwede, adien, nun gehen wir fort zu Schiff. Saaledes kom de paa en forundringsværdig Maade, som her omständelig at fortælle er for vidtlæstig, midt igennem den Svenske Vagt, hvorfra de Engelske bragte ham paa Kjøbenhavns Ned paa en Skude, der laae ladet med Jørgen Marsvins Gods, som skulde bringes til Jylland. Her betalede Tuxen de lovede 100 Rdlr., hvor med de droge bort, men Tuxen med sit kiære Folge, kom lykkelig den 11 Aug. til Kjøbenhavns Toldbod, og da havde Tuxen til den Tid indbragte 21 Baade og Budskab med Breve og Forfrikkninger til Kongen, hvorum den Kongel. General-Told-Forvalter M. Langemark samt den Kongel. Capitain og Ober-Told-Forvalter Mellhorn have meddelet Tuxen deres Attestier, dat. 30 og 31 May 1660.

Mu turde Tuxen ikke mere lade sig see uden for Kjøbenhavn saa lange Besleetingen varede. Hos Borger og Sergeant ved Brand-Compagniet Carl Rosenmeyer logerede han fra den 31 Aug. 1659 til 1ste May 1660, altsaa i 8 Maaneder, midlertid har han selv fierde som Volunteer camperet under Strand-Compagniet til Stadens Defension, saa ofte Larin og Nodvendighed det udfordrede, og dertil selv underholdt og bevarbet trenende Personer, uden Twivl af hans forhen brugte troe

Folk,

Snilshed Leilighed til at troe, at han af Fienden var ombragte.
Lorenz Tuxen blev paagreben, men lykkelig undkom, og etter
faldt

Folk, som midstertid havde fundet Leilighed at komme ind til ham i Kø-
benhavn.

Da Landet fik Fred og Noelighed, erindrede Kongen denne troe
Mand, og for saadan utrættet Glid og allerunderdanigst troe Dieneste,
har Hs. Majestat allermildest stienket og givet ham og hans Hustrue af
Øresunds Told en aarlig Pension af 700 Rdlr. ved allernaadigst Konges
Brev, dat. København den 16 Febr. 1661., hvilket 3 Aar derefter
bliver bekræftet ved et andet Konge-Brev, hvorudi H. Rostgaards Pens-
sion 300 Rdlr. tillige allernaadigst stadfestes. Men da saadan rart
Konge-Brev ci omstændelig er omtalt udi H. Rostgaards Liv og Levnet,
og i Hr. Ove Mallings store og gode Handlinger p. 207. har indsneget
sig en Trykfeil, at Rostgaard faaer aarlig Pension 500 Rdlr., vil jeg
her ansøre Ord til andet Kongens Brev:

Fridericus Tertius.

Gisre alle vitterlig, at efterat Vi formedelst troe og villsig Dieneste,
som Vores kære troe Lorenz Tuxen og Hans Rostgaard udi næstfor-
loben Krigs Tid gjort og udvist have, og herefter giøre ville og skulde,
naadigst haver stienket og bevilget dem og deres Hustrue deres Livs Tid, aar-
lig af Vor Stads Helsingørs Told, navnlig Lorenz Tuxen og hans Hus-
true Syv Hundrede Rixdaler og Hans Rostgaard og hans Hustrue
Tre Hundrede Rixdaler, hvilke bemeldte Penge Vi hermed bude og
befale Vor kære Machias Mortensen, der nu er, og hvem herefter
kommandes vorder, at de saaledes aarlig til Lorenz Tuxen og hans
Hustrue ligesom og til Hans Rostgaard og hans Hustrue dennem samts
lig deres Livs Tid betaler, hvilket skal tage sin Begyndelse fra næstafvig-
te Nytaars Dag Anno 1663., og fremdeles blive dem for deres Livs
Tid betalt som forhen skrevet staarer. Thi forbyde Vi hermed alle og
enhver, som det angaaer, herimod efter som foreskrevet staser, at hin-
dre, eller i nogen Maade Forfang at giøre under Vor Hyldest og Maas-
de. Givet paa Vor Kongel. Residenz-Slot, København den 17 Febr.
Anno 1664.

Friderich.

X

Men

faldt i Fiendens Hænder, men atter undkom, og gierde megen Dieneste;

Men, hvor blev Hutchinson? (Thura I. c. p. 134.) han kom
gesvindt af Die,

Og lod en Snekke sig igennem Bolgen ploie;

Saa, da man meente, meest at giøre ham uglad,

Til Øret mueligt han i engelst Pudding sad.

Men

Men Læseren er vel begierlig efter at vide hvem og hvorfra denne Mand var, som tilligemed Hr. Gerner var fænglet, og har udstaet mange Gienvordigheder? Jeg vil fortællig berette det:

Lorentz Tuxen var født paa det lidet Land-Gods i Angeln, Se-
hegarde kafdet, under Amtet Schwabsted beliggende, hvilken han eg
hans Fader Tycho Tuxen for ham eiede. Det er uafgjort, om han
hidstaminede fra en af de twende adelige Familier af Tuxen, som i Sles-
vig og Holstein havde Landgodser.

I hans Ungdom har han bivaet Feldtoge, og tient i Armeen un-
der Kong Christ. IV. tilligemed Bernhard Phalen, som tilforn er mæ-
der. Efter Krigen blev han Mogens Marfes Diener, og derpaa har
havt Bestalling: Endelig blev han Dronningens Nidesegeled eller Forval-
ter over Godserne Hirschholm (eller Ibstrup) Uranienborg paa Hveen,
Ebbekibing, Dronninggaard ic., var og Inspecteur over Gisselsfeld og
Holmegård fra 1649 til 1669, da han den 31 May fik Cammer-Col-
legii Kvitering for hans i Kongel. Majestats Skat-Kammer asteleverede
Regnskaber. Midlertid han forvaltede Hirschholm, var det han udvise-
de og iværksatte de tre Dienester, som tilforn er mædet, og flere slige
Trofæks Beviser, som her for Videlsfrighed ei kan anføres, men med
det samme tilsatte han og sine Midler og Formue, som han af Regie-
ringen blev erstattet, og tillige benaadt med aarlig Pension af 700 Rdlr.
og derforuden blev Kongel. Hof-Kammerer og vice President i Hof-
Retten, hvorudi da var Afessorer Steen Hohendorph til Ronnebøch-
holmi, og Mogens Friis, Rentemester, som den 25 May 1671 af
Kong Christian den Femte blev gjort til Greve af Frisenborg.

Han

Men Hr. Gerner blev stærk efterføgt, endelig paagreben, piislig forhort, og domit fra Livet. Hans egenhændig Beretning herom læses i Bircherods Kirkebog, hvorfra Marmora Danica har følgende: Foruden disse og utallige andre Expenser, saa også Bold og Tyrannier, som paa mig og mit Huus er øvet, da er jeg formidelst en Sag, som jeg paatog for mit Fædernelands og min Herre og Konges Begne, antangende Kronborg med 300

Gerner blive
ver pluinlig
forhort og
domit fra Li-
vet.

Ex 2

Engelske

Han var gift med Christine Jostens af Glensborg, hun havde først til ægte en rigt Rigsmann i København, og da hun var Enke efter ham, blev hun udvalgt i Aaret 1646 at være Kronprinds Christians Amme. Denne Prinds begyndte først i sit 5te Aar at kunde gaae, og var i hans unge Aar meget svagelig; men hun, da alle andre Medicorum Raad skal have været forgives, ene og allene, næst Guds Hjelp, ved hendes omhyggelige Opvartning og Baden har forsøkket ham sine fulde Kræfter, hvorover hun og paa hans Kronings-Dag den 7 Junii 1671 af Allers høisammen Kong Christian V. er blevet benaader med en aarlig Pension af 1000 Rdlr., som hun beholdt til hendes Død i Aaret 1679. Midlertid hun var Prindsens Kammer-Fru, kom hun i Ægteskab med Dronningens Kammer-Tiener Claus Kroger, som kort derefter døde den 28 December 1654 af Pesten, der i saae Maaneder hentrev over 10000 Mennesker, saa at de Kongel. Hærskaber midlertid toge deres Residence i Glensborg. Efter C. Kroges Død kom hun i Ægteskab med Lorentz Tuxen, der døde som Ober-Zahlmester 1682 eller 1683 udi en hoi Alder, dog ei saa gammel, som hans Moder, han havde hos sig paa Hirschholm, hvor hun og maatte gienemgaae Krigens Bedrøvelser og Trængsler, førend hun forlod Verden. Lorentz Tuxen lod hende begrave i Bircherods Kirke, hvor man læste følgende Inscription:

Denne Tafle lod Ærlige, Velagte og Velfornemme Mand Lorentz Tuxen, Hendes Dronning, Majestats velbetroede Fuldmægtig over Hirschholins Gods opsette, sin kiære Moder, Ærlig, Dyderig og Gudfrygtige Matrone Sal. MAREN TYCHO TUXENS af Sehegarden udi Holstein, til Ære og Ihukommelse, som blev her neden for begravet Anno 1661 i sit Alders
85 Aar.

Engelske som laae i Helsingør, samt deres Officerer, som laae hos mig i Logement) tagen fangen af de Svenske (ester en Studiosi Grægers Hænsens forræderiske og Kieliske Angivende, som intet havde med den Sag at bestille) og sat fast paa Cronborg, den første Gang udrede jeg mig saa fra hans Breve, at de kom hverken mig eller nogen til Skade, men der de sic ham selv, maatte jeg blive bortfort igien den 29 Junii 1659. Endog han havde intet imod mig, han aldrig havde talst med Steenvinkel som og var en Participant i dette Værk. Paa hans Ord blev jeg print udi 6 Timer, men de vandt intet, paa hans Ord og Beklendelse blev Steenvinkel domt til Steilen og Hiul, som ogsaa skeede, men efter at Freden blev sluttet, blev han igien nedtagen og haderlig begravet. Jeg blev domt fra min Hals, iligemaaðe Gregers selv, Dagen var sat, nemlig den 19 Aug. paa hvilken jeg skulde doe, Kisten var færdig, og altid bereed, jeg havde taget Afseend med min Hustrue og Born, og leveret til min Hustrue mit Testamente, da 8 Timer tilforn for den bestemte Tid, blev jeg pardonedonertes paa neret, gif saa siden i Fern, veiede 36 Rd. om Haand og Hod Nat og Dag i 18 Uger, blev saa fordret af mig Nanzhons-Penge, 1) 20000 Rdlr.; 2) 10000 Rdlr.; 3) 4000 Rdlr.; 4) 2000 Rdlr., men fordi jeg ei havde mere end 1000 Slrl., blev jeg fort til Helsingborg udi Fern paa nye igien, hoire Haand og venstre Hod sammen, sad saa der i 3 Uger, da med gode Benners Hjelp og Raad rånhonerede min Hustrue mig for 400 Slrl., sidst efter tog General-Auditeur D. Huls mig i Arrest 3 Ugers Tid udi Leiren igien, og maatte jeg give ham 339 Rdlr., fordi han agerede Sagen, og domte mig paa Cronborg: 3 Uger efter blev Freden sluttet. Saavidt Hr. Gerners egen Beretning. Her lagget

lægger jeg Merke til, at Hr. Gerner kun siger: han blev pardosneret, men taler slet intet om hvem der stæffede ham Pardon.

Den franske Minister, Ridderen af Terlon i hans Historiske Markværdigheders danske Oversættelse af Hr. Delgast anden Deel, Side 89. naar han beretter, at han bad den svenske Konge om nogle danske Rigs-Raaders Losladelse, forteller videre: Jeg gik endogsaa vidt med min Ansogning, at jeg bad for en Lutherisk Præst, som tilhørde Dronningen af Danmark, og hvis Pardon jeg tillige holdt an om, endskont han var anlaget for en meget føl Gierning. Kongen af Sverrig svarede mig, at han gierne vilde give mig de danske Raads-Herrer los, men hvad denne Præst angik, som havde vildet lade det Gemak paa Cronborg Slot ved en Mine springe, hvori han med sin Dronning logerede, det visde han betænke sig paa, saasom han for sin Persons Sikkerheds Skyld ikke kunde lade see saa stor Mildhed imod et Menneske, der var befunden udi sig en Misgierning, som imod Raads-Herrerne. Men i hvor vel denne Konge sagde mig nei, saa mærkede jeg dog, at han nok benaadede ham; men tillige, at han vilde bedes mere derom, hvilket jeg og ved forefaldende Lejligheder gjorde. Endelig blev denne Lutheriske Præst frelst, formedeist den Langsomhed, som Kongen af Sverrig gik frem med i Processen imod ham, hvorudi han uden Tvivl vilde lade see en Høflighed imod Dronningen af Danmark. — — Saa ydte Terlon, hvis Fortælling paa dette Sted er ligesaa paalsidelig som den Svenske Professor Pufendorphs b) paa et andet Sted. Thi

X x 3

hverken

b) Pufendorphius Libr. IV. Hist. Car. Gustav. 52. p. 562. literas inquit, hinc inde portabat quidam exigua in cymba piscaantis specie, qui cum inobservatus Hafniam penetrasset, noctu Helsingoram reversa-

hoerken M. Gerner ei heller en anden Sjællands Præst, som samme ^{3.1.249} Tid var uskyldig fængslet paa Cronborg, men dode omsider i Friched som Jubel. Lærer (hvis Historie herefter skal gives) havde

rus dum naves Svecicas præterit, visus est, sepham in se euntem conspissere; unde territus literas lapidi alligatas in mare projectit, non procul a littore, sed, rupto vineculo, quo lapis alligatus erat, Epistola ad littus ad pulsa audiuerabat; quam eques e castris Helsingor-ram tendens conspectam sustulit ac Regi tradidit. Ita scena prædi-
tionis detecta fuit, ac unus & alter facinoris architectus poenas capite dedit; alii pecuniam multati sunt, quidam aufugere. Inter quos & Studiosus quidam fuerat, qui Regem veneno tollendum in se suscepserat. Om dette offlygtlig Stykke (med Forsigst at omkomme den svenske Konge) er aldrig i Danmark hørt, eller fra negen Pen læst en Todel, forend fra Pufendorph; dog kan det ei komme os fremmet for, at denne ellers berommelige Skribent ogsaa i denne Post har stucket de Danse med sin svenske Brod; estersom han ei allens paa offisielle andre Steder udi Carl Gustavs Historie har skrevet det om dem, som kundige og retsindige Penne lange siden have giendrever, og for al Verden bewüst Sagen langt anderledes; men han endog udi hans Einleitung zu der Historie der vornehmsten Reiche und Staaten in Europa givee tilkiende, at, naar der handles om den Krig, som i Narene 1675-79. fortæs i Norden, har han ansett alt hvad priseligt af vore nu klare og med os vel forened Naber var forrettet, ligesom igennem et Forstørrelses-Glas, for hvilket altting udvider sig og bliver aldeles stort og anseelig; og ei hørt Mangel paa Ord (ester hans sorte Skrive-Maade) til at tale berommeligen om enhver Forretning, i Sædeleshed og i stykkesvis; da etvertimod, naar der skulde mælbes noget om de herlige Sejervindinger, hvormed de danskes Vaaben saavel til Lands som fornemmelig til Vands af Gud vare velsignede, har Pufendorph set paa dem igennem det Glas, der formindsker, indkniber og givt altting fast usigtbart; paa hvilket alt sammen hans tydste Pen har ikke haft Maad til at yde vidtløftigere For-
klaring, end Oversætteren paa Latin har fundet indsatte udi disse saae og sattige 8 Ord: Cæterum mori eo bello superior res Danorum fuit. Det er da ei at undre over, at den der var vor Nation saa lidet bevaagten, har og fundet Behag udi, paa dette Sted at tillegge og paadigte os noget, hvorved man for al Verden maatte være skamfulde.

de nogen Deel i det affskyelige og lastværdige Foretagende, at sprenge ved en Mine det Kongel. svenske Herstabs Gemak; lige saa lidet havde Studenten Gregers Hansen (der skrev til sin Ven M. Jens Tikiöb i København det fatale Brev, der gjorde al Fortreden, da det kom i Svenskens Hender) eller nogen anden havt i Sinde at omkomme den svenske Konge med Forgift, som Pufendorph fortæller, og om saadant under Sagen og Forhoret var blevet opdaget og bevistliggjort, da havde saadan en, hvis han havde bragt saa sklemst et Mord til Ende, vist nok blevet fast paa Baaret ved Kong Friderichs egen Dom, hvis Siel gysede ved at bringe Konger om; saa det er stammeligt, at Pufendorph og Terlon har vildet skrive det, ingen Grund har hast til at foregive. Hvorledes, og naar har M. Gerner været besunden i slig Misgjerning? Terlon falder ham en lutherisk Præst, som tilhørte Dronningen af Danmark, rigtig nok; thi som Præst i Bircherod, var han Dronningens Slots-Præst til Hirschholm; men at den svenske Konge, ved at lade Gerner beholde Livet, har viist nogen Høfslighed imod Dronningen af Danmark, kan jeg ikke see; thi havde det haardeste Fængsel, de grueligste Piinseler og Torturer fundet bringe Gerner til Bekendelse om saadant affskyligt Forset, eller nogen har fundet ham saadant overbevise: da havde han ingenlunde blevet frie for den Dod, Steenvinkel sit: kan vel være, at Ridder Terlon havde midlertid bedet for ham; men mere paalidelig og upartisk er Baron Holberg, naar han (Danmarks Rigs-Hist. T. III. p. 402) skriver saaledes: Hr. Henrich Gerner, som havde været Bud imellem Hutchinson og Steenvinkel, blev greben og demt til Dode, og blev hans Execution besluttet at skulle ske ved Helsingør den 19 Aug. samme Aar, men den blev opsat, efterdi

Kong

Kong Friderich lod declarere, at een af de svenske Fanger i København skulde overgaae lige Medfart som de tilfoede Gerner. — Udi H. Rostgaards Levnets-Historie p. 133. heder det:

Kong Friderich gav en Svensk fornemme Fange hen
Hvorved vor Gerner blev sin egen Mand igien.

Men da han havde faaet Dodzens Bud, som fastsatte hans Hærtelte Fredagen den 19 Aug. sendte han herom til sin beængste
de og saarede Hustrue et sorgeligt Brev saaledes lydende:

Min Allerkæreste!

Eftersom jeg haver i Dag ved 10 Slet faaet Bud at
justificeres tilkomimende Fredag, og mig ingen Tid mere for-
undes, endog jeg det haver begiert; saa er det min Forma-
ning til Eder, at I, for den Dodts Skyld, som Christus
haver taalet, og den Trost, som den hellig Aand meddeler
alle bedrovede Hierter, intet bekymrer Eder videre om mig,
end det jeg Eder herudi ombeder: at I først og fremmest
bestiller en Liigkiste med 6 Ringe udi, et Par fine Linbupper,
en reen Skjorte, en fin linnet Nattrøje, en Natahat og et
Stykke rødt Klæde.

Derhos anmelder 4 Danne-Qvinder af Byen, som
mit Legeme udi Kisten vil indvike, siden saa mange enten
Borgere eller hvem I synes, det kan bortdrage, enten her til
Kirken eller og til Birchersd fra Byen ages, om det maae
tilstædes, hvorom jeg i Særdeleshed vil have anmeldet Com-
mandanten. For det andet beder jeg Eder, at I usortovet
Nat og Dag, ester denne Tids Lejlighed gior Eders Tid
til, at faae Bud til København. (at Tiden tages i Agt)
For det tredie om I kan faae Bud til Hr. Peder i Liunge og

Mester

Mester Hans i Namloose, da lader mig komme dem i Tale i Morgen eller paa Fredag heel tidlig. I haver ellers at raadsfore Eder med hvem I vil, men tager intet for mange Raad. I skal fornemme, i hvor det gaaer, at I haver havten ørlig Hosbond, baade i Livet og Doden, som skal have forrient at være til i Eders Hukommelse efter Doden.

Henrich Thomæsøn Gerner.

NB. Kommer til mig vist i Morgen, om I kan ikke komme i Dag, og lader mine Born og komme til mig inden den bestemte Tid.

Den merkelige Afskeds-Tale, han havde sammenstrevet, for at visde, om det maatte blevet ham tilladt, have holdet paa Retterpladsen, er endnu hos en og anden i god Giemme og stor Priis. Han har givet den saadan Titel: Homo proponit, Deus disponit, og Texten var tagen af 1 Petri 2 Cap. 17 Vers: Frygter Gud, ærer Kongen. Udi samme Tale har han blandt ander forklaret denne Sag saaledes:

Zeg haver haft min naadigste Herres og Konges Kong Friderich den Tredies Bud, at jeg skal ratione juramenti dani, ratione fidei patriæ datæ, & ratione beneficij accepti, være en Folk mellem Oluf Steenvinkel, nu salig hos Herren (som formientes at være i Hans Majestæts Bestilling, efterdi ham intet Bestillings-Brev var givet af Carolo Gustavo) og en engelsk Oberst, ved Navn Richard Hutchinson, som for sin tilbudne Dieneste sik Repuls hos den svenske Majestæt, og derfor tog Dieneste under Hs. Majestæt af Danmark. Jeg haver vel undskyldet mig derfor for sine Alrsager, dog

V y

ester-

esterkommet det indtil en anden i mit Sted er commanderet. Ingen Baaben haver jeg optaget, ei heller laderet noget Menneske, ikke desmindre er jeg paa et Menneskes Ord, som sagde mig saaledes at have hørt tale: Steenvinkel er mueligt god dansk, provet ved Torturen i 6 Timer, saa at de to Fingre af den venstre Haand ere endnu næsten dode m. m.

Et Afskrift af denne Tale eier jeg, og uden Twivl er det Originalen, men, saa mange Afskrifter, jeg har seet, ender med disse afbrudte Ord: frygter Gud (taler han til sin Hustrue) og gaae aldrig af min Faders Raad, men holder ham, næst Gud, for Eders. — Af denne afbrudte Final synes det, at Hr. Gerner havde midlertid faaet nogen hemmelig Kundskab om hans Pardon, der blev ham tilbragt 8 Timer forend Executioen skulde ske, og derfor mueligt har lagt Skriverteiet til Siden, og ei tilsendebragt Talen, som ellers er heel markværdig. Hr. Gerner slutter sin herom givne Beretning, hvoraf Hr. Procaneller Pontoppidan haver benyttet sig, med disse friemodige Ord:

Lovet være Gud, der har lost alle disse Baand, og gjort det med mig saaledes, at jeg endnu har beholdt til overs en god Samvittighed, et sundt Legeme, god Formue, en naadig Oprighed og et ærligt Navn.

Gerner kom: Efter Freden, som i Leiren for Kjøbenhavn blev sluttet den 27. mær paa frie May 1660 kom Hr. Gerner omsider paa frie God, og med indersig Glæde blev modtagen saa vel af sin Hustrue som af sin Meenighed, hos hvilken han i megen Kierlighed levede, og med megen Frugt og Nyttie arbeidede derefter i 33 Aar, midlertid lod han til ydermere Underretning herom, og til en evig Admindelse, ei

ei allene de tunge tredobbelte Lænker og Jernlod, 36 Pd. vægtige, fastsætte tvert over for Prækestolen i Bircherods Kirke, men endog en Tayle, hvorpaa dette efterfolgende er at læse:

Vincula Svecica.

Dette er et af de svenske Fængsel, som Hr. Henrich Gerner, Sognepræst til Bircherods Sogn, havør baaret om Haand og Hod for sit Fædreland, udi 18 Uger Nat og Dag Ao. 1659 og 1660, der han sad fangen paa Kronborgs og Helsingborgs Slotter udi 43 Uger.

Prov. 18, v. 14.

Hvo som haber et glad Herte, han veed at stikke sig i Modgang, men naar Modet ligger, hvo kan det lide?

Triplibus ferri cinctus sua membra catenis,

Candorem mentis frangier haud voluit.

Ante oculos ferrum, carcer versatur & urna,

Infracto est ferrum, carcer & urna nihil.

Pro Patria dulei memorē tot tantaqve passo

Nominis hæc famam Svecica vincla ferunt.

Udi de 33 Åar han efter hans Fængsel hensad ved Bircherods Menighed, fandt han sin Roe og Lise i at udarbeide mange, saa vel geistlige som verdslige, især poetiske Skrifter, som her efter skal ansføres. I Året 1680 var han blandt 20 Candidater, som disputerede for Magister-Graden, da D. Ole Borch var Decanus, som dennem creerede. I Året 1690 blev han udvalgt til Probst over Liunge-Cronborg Herred, og dertil af Bisop D. Hans Bagger i Roeskilde Domkirke indviet. I hans Tid seede det, at Bisop Bagger, som havde sin Lystgaard, Ebberod i

bliiver
Magister,
Probst,

Bircherods Sogn, ordinerede Anno 1691 i Bircherods Kirke,
Hr. Falk Leth til Sengeløse og nok en anden Candidat til det hæ-
lige Lære-Embete.

Endelig blev M. Gerner i sin høje Alder efter Værdighed og
Fortjeneste af Kong Christ. V. sat paa Viborgs efter Søren Glud
Biskop, ledige Bispe-Stoel, den 7 Martii Anno 1693, blev og creeret
Doct. Theologiae den 11 i samme Maaned. Blev derefter i Frue
Kirke høitidelig indvied paa første Sondag efter Paaske, og
var dette den sidste Bispe-Vielse, D. Bagger forrettede. I dette
hans selsom Embete levede han 7 Aars Tid. Hans selsomme Død blev for-
me Død, aarsaget af et Stykke Kiod han fik i Halsen, og var ikke til at
faae herud med noget Instrument, saa at denne gamle Guds
Mand maatte med et frisk Hjerte, midt i Overflodighed, døe af
Hunger, og da han nu mærkede Doden nærmede sig, lagde han
hans Alder og lange Tid: sig selvfølgelig den 14de May 1700, udi hans Alders 71de Aar, da han
neste havde tient udi offentlige Embeder 50 Aar.

Udi Viborg Domkirke blev han nedsat in Sacello austroli-
Spir. Sto. Sacr. hvor hans esterladte Frue og Son, Bergemester
i Viborg, har sat ham dette Epitaph:

Cineres

Viri Nobilissimi & summe Venerandi
Domini Doct. HENRICI GERNERI,

Hafniae nati 1629 d. 9 Decembr, qvondam Pastoris apud Bircher-
odios Sialandiae 37 annos, Praepositi Districtus Lynge-Cronæburgen-
sis 3, annos Episcopi Dioeces. Wiburgensis 7 annos. Nec non
Uxor Dilectissimæ, Piissimæ & Nobilissimæ Dominae DORO-
THEÆ BIRCHERODIAE natæ Bircherodii Sialandorum 1636 die

11 Octobri XI filior. & filiar. Parentum justo jure hæc urna contegit. Vixere autem unà conjuges 44 annos, ille Pastor, Præpositus & Episcopus 70 annos, illa virgo cœsta & Mater fæcunda 69 annos, Obière anno salutis restaurata 1705. Ærumnarum, bellorum, laborum, honorum & dierum saturi, resurrectionem carnis & gloriosam æternæ vitæ Coronam præstolantes.

2 Reg. 33., v. 18.

Lader hannem ligge, ingen røre hans Been.

Hans Original-Portrait, som pranger med et venerabel Skæg, skal giemmes i det Københavnske berømmelige lærde Skæfkap. Det Kobber, som efter samme er stukket, zirede den store Poet D. Th. Kingo med dette smukke Vers:

Saa seer den Herrens Mand vor Gerner udaf Øie,
Sin Konges hulde Mand, som Fiender ei kan boie;
Hvis lærde Mund og Pen Guds Viisdom forer frem,
Hvis verdslig Klogskab og hvis Skialdre-Konst har klem.
Af Kobber-Stik man ham dog ei saa lige fiender.
Men hvo hans Bogers og hans Skrifters Blade vender,
Han seer, hvor hoit han gaaer i Verdom og Forstand,
Og dessoruden er en Hiertens ærlig Mand.

Skrifter:

1. De Viises Oeconomia Practico-Sacra. Kiebh. 1662. Fol.
2. De Viises Politica, Practico-Sacra. ibid. 1662. Fol.
3. Hesiodus vaa danske Nüm udsat, med mythologiske, politiske og øconomiske Anmerkninger. ibid. 1670. 12. og 8.

4. Hylkøfning til Kong Christian 5te paa hans Salveses-Dag, ibid. 1671, 4to.
5. Enator *Φίνευμα Christiano Vto ab expeditione Wismariana reduci*, ibid. 1676. Fol.
6. Orthographia Lingvæ Danicæ, paa Dansk, hvorhos er trykt hans Undervisning om det engelske Sprogs Udtale, ibid. 1679, 8vo.
7. Kong Christian den Femtes beremmeslige Land-Toge og af Gud forlenede lykkelige Seiervindingers Ilias, ibid. 1681. Fol. paa Vers.
8. Kong Christian den Femtes ypperlige See-Rustning, beremmeslige See-Slag og af Gud forlenede lykkelige Seiervindingers navnkundige Ulysses, 1681. Fol. paa Vers.
9. Eres-Vers til Kong Christian den Femte formedelst Lovbogen, ibid. 1683. 4to.
10. Kong Christian den Femtes beremmeslige Bedrifters og fem Aars fra 1680 til 1685 continuerende Ilias, ibid. 1685. Fol. paa Vers.
11. Danske Postill over Evangelierne, ibid. 1684. Fol.
12. — — — over Epistlerne, ibid. 1693. Fol.
13. Epitome Philologicæ Danicæ, ibid. 1690. 8., in qua locuples ingenium, ac indefessum in cultu vernaculæ lingvæ studium laudabili sane opera ostendit. Saaledes skriver M. Alb. Thura i hans Collectanibus ad Ideam Hist. Lit. Danor. p. 309.
Bogen

Bogen er skrevet paa danske Vers, Hr. Procanceller Pontoppidan citerer samme udi sin Danse Atlas, T. II. p. 294, og kalder den Henrich Gerners metriske Beskrivelse om Københavns havn, og dets nye Fabriker.

14. Liig-Prædiken over Mogens Scheel til Fusinge re., Ridder, Stiftamtmand i Viborg, som døde 1694, men Liigprædikenen blev ei trykt før 1697. Fol.
15. Det Nye Testamente med Anmerkninger, har han efterladt sig i Manusc., som Hr. Procanceller Pontoppidan har anført i Annal. T. IV. p. 185.
16. Afskeds-Tale at holdes paa Retterpladsen over Texten i Petr. 2, 17.; Frygter Gud, ærer Kongen, Manusc.

9. Capitel.

Om

Dr. NIELS RANDULF,

Biskop over Bergens Stift.

Han er fød Anno 1630, Matten imellem 19de og 20de Aug., hans Fødsel Noeskilde kan ret bryste sig af denne Præste-Son. Hans og Herkomst, Fader var den for sin Lærdom og Veltalenhed beromite Mag. *)

Envold

*) Hvorledes Gal. Hr. Treschow p. 93 nævner ham Doct. og udi Cimbr. Literat. l. c. ligesom og paa hans Liigsteen nævnes han Magister, veed jeg

Envold Nielsen Randulf, Dom-Provost eg Sogneprest til Dom-Kirken i Roeskilde, Probst i Somme Herred, Canonicus og en-delig

jeg ei, uden det enten er en Trykfeil, eller og Hr. Trelchow har taget Faderen for Sonnen; men denne Solennitet stede jo efter Faderens Dod. I de Doctor-Promotioner 1630, 34, 40, 46, 50 og 1657, som alle stede i Faderens levende og Embeds-Aar, findes et M. Envold Randulfs Navn.

Efterdi denne høilærde brave Mand saa lidet om maledes i Cimbria Literata, og endnu mindre i Alb. Barthol de Script. Danor, vil jeg anføre her hans Levnes-Historie forteligen:

M. Envold Randulf er fød i Hadersleb den 18 Febr. 1597. Inden af de Skribentere som have skrevet om ham, nævner hans Foreldre eller Forædre, men en af hans Descendenter har fortalt mig, at han nedstammede fra en hoi Person. Hans unge Aar anvendte han saa vel, og ved Øyd og Flid erhvervede sig saa stor Verommeelse paa Universiteterne inden- og udenlands, at han af Hellig Kong Christian den Fjernede blev allernaadigst antaget 1619 til Prinds Friderichs Informator, i Sted for Laurids Mortensen Scavenius, som udenlands havde saaet høibemeldte Konges Vrey om at komme hjem, men for Pesten kunde ei saa snart indfinde sig. Med Hofssamme reiste M. Randulf udenlands, og begave de sig først til de foreenede Provinder, og derfra til Brabant og Flandern, hvor paa de Tider Krigs-Bideneskaben var paa den høieste Spidse. Bidere forsatte de Reisen til Frankerig, og opholdt sig mest i Paris, Orléan og Anjou. Vores Randulf var tilstede, da Prinds Friderich med hans Broder Prinds Ulrich kom til St. Denis, for at se det saa kaldte Tresor eller de Helligdomme som samme Sted ligge forvarede tilligemed de Franske Kongers Insignia, hvor det markeligt stede, som Historien fortaller, at saa vel Prinserne, som deres Folge, sit Lyft til at satte den Kongelige franske Krone paa. Benedictiner-Munkene tillodde det dog, fiondt de allevgne reisede incognito, og deres Hosmester og Domestikker havde Kongelig Ordre, ikke at give deres Personer tilkiende. Ester at de alle havde haft Kronen paa, hontes nogle den at passe best paa Prinds Ulrichs Hoved; men en af Munkene sagde dertil Nei, tog Kronen, satte den paa Prinds Friderichs Hoved, og sagde:

Den

Desig Senior Capituli (hvilken Phil. Lobbeus efter Joh. Moller Observat. in Cimbr. Literat. T. I. p. 519. har taget for Sonnen) hans Moder var Bente Rasmusdatter. Han var den ældste af sine Sedskende, som hosfoede Stam-Tavle viser:

Under

Den passer sig best paa denne Cavaliers Hoved. Alle Tilstædevarende forstummede ved denne Munkes Tale, der spaaede, at Prinds Friderichs Hoved endelig maatte blive kronet, forend han døde, hvilket og skeede. De Kongelige Prindser agtede at fortsatte Keisen videre igennem Italien og andre Lande, men blev hindret deri, formedelst den i Italien græsrende Pest; de andre Lande vare soruroligede af de Keiserlige: Savojen var besængstet af Frankrig, Keiseren og Standerne laaet i Strid med hinanden i Tydskland, og Krigs-Luen strakkede sig næsten over hele Europa, hvorudover Hjem-Keisen til Danmark blev beslutter.

Til Tegn af hans Kongel. Majestæts høis Maade for vores Randulf skil han Kongens Brev, dateret Haderslebhans den 24 Dec. 1625 *), at han for bemalde sin Dienste maae bekomme det første Canikedom, der vacerer enten i Noeskiilde eller Narhuus Capel.

Der blev dog ikke noget Canikedom eller Prebende ledig her i Capitelet de twende Aar efter; thi da sikk M. Randulf paa bemalte Kongens Brev Confirmation, V. Crömp den 4 Aug. 1627, og just fire Uger tilforn var gaaet de udi Kongens Traværelse regierende Herrers Misive til Capitelet om Kongens Villie, for M. Envold til at nyde det vacante Embete ved Noeskiilde Domkirke, Brevet lyder saaledes:

Vi Christian den Fierde med Guds Maade &c.: Vor synderlig Gunst tilforn, Wider estersom Os Elskelig M. Lauritz Skaboe, Sognepræst till Domkirken dervdi Vor Købstad Roskild, blifuer befordret till St. Nicolai Kirke herudi Vor Købstad København, da haffuer Vi Maadigst beuilegt Os Elskelig M. Envold Niellön at maa lade sig høre dervdi Domkirken, om han loulig ester Ordinansen kand faldes, och Gud til Øre och Menigheden till Opbyggelse
33
kand

* Randulf var Hovmester hos Prinden medens han studerede paa Soroe Ridderlig Akademie fra 1624 til 1627.

Under sin Faders Opsigt gik han i Roeskilde Skole, og blev dersra 1648 dimitteret til Kiobenhavns Akademie med Testimonio fra Rector M. Hans Calundborg.

Efter

hend elendes dygtig till samme Kald. Besludttes Eder Gud,
strefuit paa Vort Slott. Kishenhoffen den 2 Julii Anno 1627.

Under Vort Signer.

Hoibemeldte Hans Majestats forordnede Regerings Raad vdi Hans
Majestats Graværelse:

Christian Frys. Christopher Wlfeld. Frantz Rantzov.

Paa denne Skrivelse kunde menige Roeskilde Capitel ei andet end refletere, hæft M. Envolds gode Rygte om hans Lærdom og rare Egenhæber var dem alst bekjendt, da han og alt for 2 Aar tilforn var bleven designatus Canonicus Roeskildensis, og dersor strax bestemmede en Dag til at høre ham i Domkirken, hvorefter Capitelet udsædighedehans Kaldsbrev ufortsvært, og kaldede ham at være en eneste Sognepræst (hædt havde været twende Sognepræster) til Domkirken — under des Capitels Secret, Roeskild den 23 Julii Anno 1627.

Saaledes blev denne dydige Mand Sognepræst her til Domkirken i hans 31e Aar, og lægger jeg herhos Merke til Guds alvise Horsyns besynderlige Bestyring: da M. Laurids Mortensen Scavenius var udens lands fra kalder hem 1619, for at være Prinds Friderichs Informator, men kunde for Pesten ei komme saa hastig, blev M. Envold antaget i hans Sted: Nu M. Scavenius forflyttes fra Roeskild, kom M. Envold attor i hans Stæd.

Udi dette Embed sad han næsten 40 Aar, nod haade megen Sorg og Bedrovelse, men og megen Glæde og Hojagelse: Han maatte med Bedrovelse see Aar 1647 at 160 Huse og Gaarde i Roeskilde blive lagde i Aske: han maatte med megen Sorg fordrage de Svenske, der 1658 havde Roeskilde inde og maatte da forstærke Krigens Jammer og Nød, men han nod og megen Glæde i at see sine Børn forstremmede og velset sørget: han blev brugt i mange vigtige Forretninger: saaledes var han 1648 den 17 April blandt den store Horsamling af Geistlige paa det

Kon-

Ester fuldendet Cursus Academicus, gif han til Sydsland, reiser uden-
hvør han især paa de Sachsiske Hoissoler en Tid lang øvede sig i lands,

312

Sprogene

Kongel. Slot i København, paa det Sjællandske Cleristes Begne tillige med 3 andre Provster committeret ved Kong Frederici III Valg, han var 1650 atter committeret ved Prinds Christians Urvælgelse (herom vidstofsigere paa et andet Sted.) Ved 3de Bispe-Valg har han 1639, 1652 og 1653 voteret, og paa hans Votum er altid blevet reflecteret. Han havde erhvervet sig stor Yndest og Anseelse, ei allene i Dom-Capitelet som Senior, men og hos Magnaterne her i Niget for hans store Erudition og ypperlige Sinds Gaver; Canceller Schestedt blev ham til Aaret for han døde, og kalder ham sin gode Vn., i samme Brev han siger Capitelet om det vacante Cantorat til sin Son Eric Schestedt. Ole Rosenkrantz siger om ham i Status Triumphal, memor. D. N. Trolle erecta 1679, saaledes: Insignes eruditio viros summo semper favore complexus est — & dum præfecturam Roeskildensem gerebat (N. Trolle) M. Enevoldum Randulsum atque M. Job. Colundanum, qui præter summam literariorum scientiam ob magnum insuper rerum usum & exqvistam experientiam dignissimi. D. Peter Winstrup Junior har og bæret vores Provst Randulf med et sindrigt Epigramma, som findes Libr. 3. p. 966.

Men hvor meget han har været øret og yndet af Adel, af Geistlige og Verdslige, saa er det dog lidet at anse imod den Ære og Ynde, den Miljed og Maade hans allermindeste Konge bevistede især derubi, at han 2de Gangen tilbød ham Bispedommets; første Gang 1661 efter Bisshopen Marcus Humbert i Stavanger, men han med allerunderdanigst Takts- gelse undskyldte sig, og udbad sig Kongens Maade for sine Sonner, hvorpaa Sannen Rasmus Randulf blev 1661 Landsdommer over Vols- land og Falster, og Niels Randulf blev paa samme Tid Sognepræst i Risøe efter D. Christian Tauson, som blev i Sted for vores Provst Randulf givet Stavangers Bispestoel. Anden Gang blev Bergens Bi- spedom ham allernædigst confereret, men han betakkede sin store Belgis- rer, som vilde have ham i saa naadig Skukommelse, undskyldte sig som tilforn, og bad at denne Maade maatte salde paa hans Son, som nyelig

for

Sprogene, i Philosophie og Theologie, og 1652 til Leipzig publice disputerede de resurrectione Christi, under D. Henrici prædio.

for 6 Maaneder tilforn var kommen til Helligistes Menighed, og denne Son er vor Jubel-Larer, hvis Historie her egentlig gives:

Denne Son med stiere, som Stamavlen udviser, var avlet med Bentz Rasmusdatter. Hvem hun har været, har jeg ikke fundet ud finde, men at hun har været til Hove, slutter jeg deraf, at deres Bryllup stod paa Københavns Slot, Aar 1628 Hellig 3 Kongers Dag.

En Deel Aar før hans Endeligt, var han ført paa den ene Side, hvortil han fik Begyndelsen, da Svensken huserede her i Nørskilde. Denne Apoplexie tog med Alderen mere og mere til, saa han maatte soge hos Hans Majestæt med Capitels Samtykke om en Medhjælper, og blev ham da i Aaret 1660 allernaadigst forundt en Adjunctus og Successor, i den ved Nørskilde Gymnasio værende Lector Matheseos M. Jens Frans Trojel, som levede kun 5 Maaneder efter Prosti Randulf. Denne vores gamle Tertullus blev ved, saa lange det var ham muligt, at lade sig høre i Menigheden, og da hans Svaghed ei tildlod ham at komme paa Prædikestolen, saa blev han ved, sidende paa det store Kirkegulv, at forrette Prædiken og forkynde sin Herres Billie, indtil denne Guds Mand gik ind i sin Herres Glæde den 3ote April 1666, (ikke 1667, som Cimbra literata T. I. p. 519 har) han ligger begravet her i Domkirken paa det store Gulv, ved Siden af det Sted (ester Fortalling) han i sine sidste Aar sad og prædikede, og er det heel markeligt, at i dette Aar bortdøde 3 Prester her ved Domkirken. Han blev nedsat i sit murede Begravelse, ved Siden af sin Son Landsdommer Rasmus Randulf, den 11 May. Hans Frue levede 7 Aar efter ham, og blev 1673 den 16 Julii nedsat hos sin i Herren salig henvorede Ven, som havde levet her i Verden 69 Aar, 2 Maaneder og 12 Dage, altsaa ikke i hans 72de Aar, som Cimbr. Literat. l. c. satter, hvilket er net sat efter det Korsrat paa hans Grav-Steen som hans Enke 1667 lod legge, og sommes Græskskrift er at læse i Marmora Danica. Men paa en stor udskuet Messing Plade, som Aar 1742 blev funden i Begravelsen, var følgende Inscription:

dio. Paa udenlandsk Reiser anvendte han tillige med sin yngre Broder Rasmus Randulf 7 ganske Aar, og skal de have været ved den hellige Grav. Efter Hjemkomst til Fædrenelandet, tog han 1657 Gradum Magisterii, Decano Petr. Spermanno, 1661 den 7 Junii blev han kaldet til Sognepræst i Kjøge efter D. Christ. bliver Præst Taufon, som blev givet Stavanger Bispedom, og den 19 Junii ordinerede vores Randulf, fordi Erkebispe Svane var reist til Norge (M. Niels Randulf var ei Præst i Himmelset som sat. Hr. Treschow p. 93 sætter; thi Hr. Simon Nielsen Nestved var Sognepræst i Himmelset fra 1646 til 1665.) Det er og en Feittagelse, naar Hr. Procanceller Ponoppidan i hans Annal. T. IV. p. 239, og efter ham Hr. Alb. Harting i hans Bergenfse Præste-Historie p. 80 beretter om M. N. Randulf i Kjøge: Daselbst litte er beym Einfall der Schwedischen Armee, welche besagte Stadt fortificerte, und ihre Haupt-Magazins da hatte, viel Noth und Kummer in zweyzen Jahren. Thi M. Niels Randulf gik den Tid til Voldes i Kjøbenhavn med de andre Studentere, og da Belæringen var ophævet, og Freden slutter den 27 May 1660, og da han blev Præst i Kjøge 1661 den 7 Junii, var der neppe en Svensk at finde i Kjøge. Han blev og medens han var i Kjøge 1662 udvalgt til Provst over Ramsøe Herred. Aar 1665 den 5te Martii og Provst,

33

blev

Mag. ENVALDUS NICOLAI RANDULF
 Ecclesiæ Capituli qva Roeskildia est Pastor Primus,
 Præpositus Sömmenis, Senior in Capitulo Roeskildensi
 Natus Hadersleben Anno 1597 die 18 Februarii,
 Denatus Anno 1666 die 30 April atatis 69. 2 Mens. 12 di.
 Anno Pastorat, & Præposit. 39, Canoniciat. 38.
 Animam Deo Corpus Humi Famam Orbi reliquit.

Skrifter fra hans Haand ere 5, ansorte i Cimbr, Literata T. I. p.
 519, 520, og andre Stader.

Præst i Kjøbenhavn blev han indkaldet at være Sognepræst ved Helligeistes Menighed i Kjøbenhavn, hed i Kjøbenhavn (ester Hr. Anders Jensen eller Hansen, Roeskilensis, som dode 1665 i Januario) hvilket Embed han ifkun nogle Maaneder betiente; thi da Bisshop Jens Skielderup 1665 den 3 Oct. var død, saa blev vores M. Envold Randulf, hans Fader, af Kong Friderich III. kaldet til Bergens Bispedom; men han undskyldte sig her atter for denne Bispestoel, ligesom for Stavangers 1661. (Et stort Beris paa sin Konges Maade) givende tilskende hans høie Alder og svage Legeme, og bad at saa dan Højkongelig Maade maatte falde paa hans Son. Sonnen Bisshop, blev da allernaadigst sat paa Bergens Bispestoel, og dertil ordineret af Erkebisshop Svane. Da den store og solenne Doctor Promotion blev holdt 1675 i Folge Kongel. Majestæts Missive af 13 Aug. 1674 til Bisshopen af Sielland, blev Bisshop Niels Randulf blandt de 11 hoilste Candidater creeret Doctor Theologie af Pro-Decano D. Georg Witzleb. (Om denne Doctor-Promotion som af adskillige Omstændigheder er markværdig, kan læses fuldstændig hos sal. Hr. Treschow p. 94., sal. Probst Zwergius p. 300.)

Da Kong Christian den Femte Aar 1685 i nogle Dage med sin høie Nærverelse glædede Bergens Stad, hørte han Dom. III. post Trinitat. D. Randulfs Prædiken med saa stor fornøjelse, at Hans Majestæt Dagen derpaa besøgte ham i hans Huus, og teg allernaadigst til Takke med et Afstens-Maaltid. Kongen af lagde og sin Vert saa mild og naadig, at Estermand i Embedet har Alarsag med største Tak at erindre sig samme Kongel. Maade, som bestaae i Konge-Tienden af Indre Sogn, hvilken Kongen perpetuerede til Bispestolen, saaledes: at af samme kan bestrides deels

deels de aarlige Reparationer paa Bispe-Residensen, deels og En-
ke-Pension, naar den af Embedet skulde udgives.

Hr. D. Randulf oplevede den store og fast almindelige Brand-
Skade i Bergen 1702, som i hans Træværelse paa Bisitah skilds
te ham ved Huis og Hjem og alt hans Formue, men især hans
af Alb. Thura in Idea Hist. Literar. p. 231 beromte kostbare Bi-
bliothek; dersor savner vi hans Manuscripter, men især hans ras-
re Diarium over hans 7 Aars udenlands Reiser. Men ved hans
Reise i sin høje Alderdom til København, at soge nogen Hjelpe
hos Kongen for de afbrændte Kirker, Hospitaler og Skolen, saae
han af Kongen Mildhed samme igjen af Aften opreste, og var det
den Gang (skriver Hr. Treschow) han uden Kvivl udvirkede, at
Bergens Skole, som før var af Træ, blev igjen opbygt af Steen,
hvorom Alb. Thura i hans Idea Hist. Lit. Dan. p. 90 saaledes skri-
ver: Postea hanc Scholam (Bergensem) incendio vastatam de novo
exstrui curavit 1639 M. Ludov. Muntherius Episc. Bergens. qvam
postea 1705 Episcopo D. N. Randulfo lateritiam ex lignea fecit Re-
gis clementissimi Friderici IVti munificentia. Han sik og samme
tid sin Bispegaard opbygt, ved samme anlagde han med store
Bekostninger en saa rar Have (meest for hans Eftermænd) som
neppe fandtes lige til i Norge. Men om hans fortreflige Egens-
kaber og langvarige Embeds roesværdige Forelse, vil jeg her ans-
fore Hr. Procanceller Pontoppidans herlige Eloge, naar han i
Annal. Eccl. Dan. T. IV. p. 240 saaledes melder: was er in Vi-
nea Domini gebauet und geslantet, verdienet eigenlich von mir ge-
rühmt zu werden, und da kan ich mit Wahrheit bezeugen, daß
D. Randulf einer derer würdigsten und besten Bischöffe dieser Län-
der seit der Reformation gewesen sey. Der mehr als 80 jährige

Sider 368-
vaade,

hans rare
Egenskaber,

Venes-

venerable Bart, welcher an manchen andern alteram partem Episcopi ausgemacht, kam an ihm in keine Consideration, da er in guten Werken thätige Glaube, die Weisheit, Wachsamkeit und ansharrende Gedult, ihn recht ehrwürdig machte. Was ich auf meinem Posten in Publicis gutes vorgesunden von der Art, daß mans einem Antecessori verdanken kan, des danke fürnehmlich und eigentlich ihm, bestrebe mich auch seiner Spuhr, wo dieselbe angetroffen wird, nachzufolgen. Indessen ersehe, zu meiner Ermunterung, aus dessen nachgelassenen Schriften im Stift-Archiv so viel, daß er mannigmahl Noth und Mühe genug gehabt durch alle Arten des Wiederstandes hindurchzubrechen, und gute Ordnung im Hause Gottes aufrecht zu halten.

D. Randulf skal i sine sidste Leve-Aar, formedelst sin høie Alter og Svaghed i Godderne have haft en særdeles Kongel. naadigst Tilladelse at ordinere Prester hiemme i sit Huus. Han oplevede saa mange Aar i Bispe-Embedet, som neppe nogen Bisshop for ham i Norge nemlig 46 Aar, og skal have været en meget sagtmodig, from og godgjorende Mand, hvorover hans Død af mange, særdeles af fattige i Bergen blev meget beklaget, da han Anno 1711 den 14 May, som var Christi Himmelfarts-Dag
hans Død, fik Lov at fare til Himmels og være med Christo sin Fressere, efter at han havde levet 80 Aar 8 Maaneder og 14 Dage, og tient i Guds Kirke, at regne fra hans Ordinations-Dag til hans hvor lange Dods Dag, 49 Aar 10 Maaneder og 15 Dage. Han har altsaa ikke tient (som Hr. Treschow beretter) 51 Aar og levet i 82 Aar *) ikke heller har han, som i de Kjobenhavnske Nye Tider

*) Jöchers gelehrten Lexicon T. III. p. 1899 siger ham 82 Aar gl. ligesom hans Fader 72 Aar gl., men begge Deele urigtig.

dender om lærde Sager for Aar 1733, No. 10 anføres, betient Bisshopdommet næsten i 52 Aar. Af hans langvarige Bispe-Embæde har Forfatteren af Novis Literar. Maris Baltici ad annum 1703 mense Aug. p. 182, anmærket denne Sieldenhed, at allerede 8 Aar før hans Død var der i det gandske Stift ikke een Præst i Live, som jo havde ved hans Haand faaet Ordination, uden allene den da nyelig dode tydiske Præst i Bergen M. Henrich Oldenborg, som i Tydskland var blevet ordineret.

Han har evende gange været gift: Aar 1661 kom han i hans Egteskab med Mette Pedersdatter, den Københavnske Borgemester Peder Pedersens Datter (hun var Søster til den theologiske Professors Rasmus Brochmanns Frue, Else Pedersdatter.) De blev viede i Nicolai Kirke af Sognepræsten M. Michel Henrichsen den 10 Nov., som var Dom. XXII post Trinitatis ved Høimesse Tienesten. Hini fodde ham 5 Born, og forlod ham ved Doden 1680. Over hende har Sognepræsten ved Bergens Domkirke Mag. Ambros. Hardenbeck udgivet Liigprædiken, trykt København 1680, 8vo. Samme Aar reisie han i et fornødent Erinde til København, og da kom han anden gang i Egteskab med Dortha Cathrine Wandal (en Datter af den Københavnske Bisop D. Hans Wandal, som var død 1675, og Frue Anna Cathrine Winstrup, en Datter af D. Ped. Winstrup, Bisop i Skaane.) Sal. Hr. Professor Rasch i Odense har engang besretter mig, at Bisep Randulf havde, medens han var Præst 1665 i København, staaret Fadder til denne hans Brud, som fodde ham en Son og 4 Døtre i 30 Aars kierlig Egteskab, men gjorde ham til en bedrovet Enkemand i Aaret 1708. Over hende har Stiftspræsten i Bergen M. Ole Storm holdet Liigprædiken:

diken: om Trost i Trængsel, Noe i Uro, og Fred i Ufred, af Texten Joh. 16, 33. København 1740, in Fol.

Han skal efter bemeldte Ildebrand have samlet adskillige Manuscripter og efterladt sig en anseelig Bogssamling, hvilket alt blev overladt til hans Søn Hr. Consistorialraad Randulf, men blev siden solgt til Bisshop Deichman i Christiania.

*Hans Skrif-
ter.* Hans trykte Skrifter ere urigtig anførte hos Hr. Treschow
P. 98, og dersor anføres her:

1. Disputatio Theologica de Domini nostri Jesu Christi Resurrectione tam typis, quam dictis utriusque Instrumenti, præprimis autem duobus Prophetæ Hoseæ vaticiniis comprobata, sub Præsidio Dan. Henrici Theol. Doctor & Prof. Canonici, habita 1652, 4to.
2. Liigprædiken over Mag. Ambrosius Hardenbeck, Stiftsprovst i Bergen, om den Apostoliske Noes, af 2 Cor. 1, 12. Købh. 1695, in Fol.
3. — — over Inger Olufsdatter Worm, Bisshop J. Schelderops Enke, som bede i Majo 1677, 4to.; under Titel: De Besværedes Sindes og Sieles-Roe, af Ps. 116, 7. 8. 9.
4. — — over Mag. Anders Bruun, Stiftsprovst i Bergen, om de Troendes hellige Tillid, af Ps. 73, 25. 26. Købh. 1706, 4to. Saa har man og fra hans Pen foruden hans rare Aprobationer til Trykken for adskillige Skrifter, ogsaa a) hans græske og latinske Vers for i hans Faders Mag. Envold Randulfs Skrift, kaldet Resonabilis Echo, 1649. b) Hans Brev til

Genealogia RANDULFIANA.

Mig. Envold Nielsen Randulf, Dom-Proost og Sognepræst i Roeskilde, Canonicus og Senior Capituli,
f. 1597, 18 Febr. 1666, 11 Maii.
* Bente Rasmusdotter, g. 1628. † 1673. Moder til 5 Barn.

Dødt. NIELS RANDULF, f. 1630,
20 Aug. Døpnerede fra Roes-
skilde 1648, reiste udenlands i
7 Aar, blev Magister 1657.
Sognepræst i Kiøge 1661.
Prost over Ramjøs Herred
1662. Sognepræst til h. G.
K. i København 1665. Sam-
me Aar Bisshop i Bergen.
† 1711, 14. Maji.
Jubel-lærer.

* Merte Pedersdotter, (Dotter
af den Københavnske Borger-
mester Peder Pedersen, og
Søster til Professor Rasmus
Brochmanns Frue.) † 1679.
Moder til 5 Barn.

Dorthe Cathrine (Dotter af
Bisshop D. Hans Wandal og
Fr. Anna Cathrine Winstrup,
som var Dotter af D. Peder
Winstrup, Bisshop i Skaane.)
† 1708. Moder til 5 Barn.

Rasmus Randulf, f. 1632, 24 Junii. Des-
ponerede fra Roeskilde 1648, reiste uden-
lands med sin Broder i 7 Aar, blev
Raadmand i Malmøe 1657, tog der-
fra Assfæd 1660. Blev landsdommer i
Lolland og Falster 1661. † 1671, 8
Aug. i København, men begravet i
Roeskilde.

* Magdalena, Borgemester Everd Wild-
fangs af Malmøe og Giorild Faders-
sisters Dotter. † 1723 i Aarhus, g. 80
Aar. Af 4 levede 3 Barn:

Bente Randulf, f. 1662, 16 Dec. † 1699.
* Jacob Knob, Amts-Forvalter i Aarhus,
† 1696.

Rasmus Knob, Lieutenant i Norge, † ugift.
Giorild Knob, f. 1684, 23 Martii. † 1702
ugift.

Karen Knob, f. 1682, 23. Maii. † 1750,
1 Apr.
• Oluf Worm, Assessor Consist. Left. Theo-
log. i Aarhus, f. 1672, 17. Julii. †
1743, 16 Martii. Af deres 7 Barn le-
vede 2:

1. Jens Worm, Justitsraad, Prof. Philos. og Rector ved Aarhus Skole, f. 1716,
24 Aug.
* Anna Müller, Enke af Hr. Greg. Bruun i Gierløs og Krigsraad Niels Langballe i
Aarhus.
2. Margrethe Benedicte Worm, f. 1726, 12 Febr.
* Hr. Chrif. Bagge, Prost over Mols Herred og Sognepræst til Tweed.

1. Envold Randulf, Student, f. udenlands.
Margrethe Randulf, ** M. Peder Harboe,
Præst til Selle. M. Peder Finde,
Præst til Eidsfjord. (See Jubel-lærer
Findes Stam-Tavle.)

2. Qui første ægteskab var 9 Barn, som
sees på Harboes Stam-Tavle, blandt
 hvilke var

Dorthe Cathrine Harboe, † ...
* Hr. Niels Hertzberg, Sognepræst til
Graabrode i Viborg, siden til Kjønnaas,
† 1764. Af deres Barn er Hr. Peder
Harboe Hertzberg, Faderens Successør.

2. Anna Finde. * Hr. Sigvard Brarup, Pr.
til Kjønnaas.

Hr. Niels Randulf Witt, f. 1720, 5 Julii. Capellan p. til Taarneby
paa Amager 1750. Redit. Capell 1757. Sognepræst ibid. 1761.
* 1750. Anna Maria Bering. Af 7 Barn lever 4.

Hr. Foch Christian Witt, residerende Capellan hos sin Fader.
Jens Jacob Witt, Candidat, Juris.
Anna Catharina Witt.
Diderica Christiana Witt.

Bente Randulf, f. 1629. * 1651. * 1655.
* M. Peder Schwedi, Sacrificanus Capitu-
li Roeskild, † 1652. g. 30.
• Joh. Ebeling, Medic. & Philos. Doctor,
† 1665. g. 43. 4 Barn.

a) Peder Schwedi Ebeling, f. 1656. Me-
dic. Doctor & Poliater Roeskild, promos-
verede 1685, 26 Sept.
b) Antonius Ebeling, Alumn. Colleg. Med.,
1697.
c) Joh. Ebeling, promosverede 1692, 7 Dec.
blev 1693 Medicus Provinc. i Aarhus.
† 1706. ugift.
d) Envold Ebeling, f. 1663.

Evert Randulf, f. 1664. blev Tolder i
Værgen, druknede imellem København
og Værgen.

Envold Randulf, Amtsforvalter i Aarhus
1696. † 1704, 6 Apr. g. 38.
• Catherine Fogh, (Datter af Københavns
Borgemeister Jørgen Fogh og Cathrine
Schumacher, Søster til Griffenfeld.)
kom i andet ægteskab med Admiral Wil-
ster, og med ham ovede Jørgen Wilster
til Ryomgaard.

1. Jens Worm, Justitsraad, Prof. Philos. og Rector ved Aarhus Skole, f. 1716,
24 Aug.
* Anna Müller, Enke af Hr. Greg. Bruun i Gierløs og Krigsraad Niels Langballe i
Aarhus.
2. Margrethe Benedicte Worm, f. 1726, 12 Febr.
* Hr. Chrif. Bagge, Prost over Mols Herred og Sognepræst til Tweed.

I. Elisabeth Randulf, † 1734. Maria Ran-
dulf, † 1734. * Samuel Bugge, Prost og Pr.
prost. (S. Jubel-lærer i Roeskilde.
Gluds Stam-Tavle.) * M. Sør. Lin-
trup, Biskop og Sognepræst i Golding, i Viborg.
† 1746 uden Barn. Af mange
Barn levede 2.

I. Anna Sophie Randulf,
• M. Søren Glod, Stifts-
prost. (S. Jubel-lærer i Roeskilde.
Gluds Stam-Tavle.) * M. Sør. Lin-
trup, Biskop og Sognepræst i Golding, i Viborg.
† 1746 uden Barn. Af mange
Barn levede 2.

Jubel-lærer.
Hans Stam-Tavle herefter.

Mette Lintrup. * General-Major Nørk.
Birgithe Lintrup, † 1756.
* M. Hans Buch, Pr. i Roeskilde,
† 1751 Advent Søndag. En Dotter.

Maria Buch, * 1752. Ferdinand Anthon Broe, Forpagter paa Soroe store Ladegaard, † 1755.

Barbara Albertina Witt, Enke efter Faderens Successor,
• M. Christian Ørsted, † 1761. Sognepræst til St. Pe-
ters Kirke i Slagelse, og Slotspræst til Antvorskov.
Jacob Albert Ørsted, S. Minist. Candidatus. Willum Foch Ørsted, Apotheker-Svend. Johann Ørsted, Student.
Søren Christian Ørsted, Apotheker i Rudsløbing. Laurids Gerhard Ørsted.
Engelcke Cathrine Ørsted og Anna Benedicta Ørsted, begge ugifte.

Ellen Randulf, f. 1635, 2 Nov. † 1705. Anna Randulf, f. 39, 28 Jul.
+ 1642, 24 Aug.

* M. Ivar Eilersen Schöler, f. 1610. Lector Philos. Roeskild, og Cano-
nic. † 1654. havde 1 Dotter.

* M. Eschild Lauridsen Dalhuus, Left. Theol. og Prof. Philos. Roeskild.
Canon. Assfæd. Conf. † 1688.

a) Anna Ivarsdotter Schöler, * Peder Nielsen Als, f. 1659 i København,
blev Oeconomus og Forstander paa Herlufsholm, siden Forpagter ved
Bierbygaard, Gunerød v. endelig Fransk Svrogmester ved Søe-Ca-
deterne, + 1711 i København. Deres ældste Son

Casper Johan Als, (opkaldet efter Geheimeraad Caspar Schöler og Frue) f.
paa Herlufsholm 1680. Først Bogbinder i Horsens, siden Laquerer i
København, og excellerede denne Konst. + 1762 i August.

* Maria Margrethe Zeuthen, Moder til 3 Barn.

1) Ivar Als, f. 1721. Baccalaureus Philos. dørestre Acteur, og til sidst In-
spectør ved den Kongelige Danske Skueplads. † 1770, 3 Aug.

* Anna Nielsdotter Hulman, f. 1724. † 1761, 3 Nov. Deres 3 Barn
ere Else Als, Marianna Als, Carolina Als.

2) Peder Als, Kongelig Hos-Historie- og Portrait-Skilder, Professor
ved det Kongelige Høyers Academie, Medlem af det Pavelige Konsters
Acad. Clementine i Bologna, var meget berømt blandt Danske og Uden-
landske. † 1776 ugift.

3) Anna Maria Als, ** Østrup, Laquerer og Forghylde, Fuldmægtig
Byfying paa General Krigs-Commissair Clausens Bark. De har 2
Barn.

b) Lisbeth Eschildsdotter Dalhuus, f. 1661. * Falle Pedersen til Østrup-
gaard. Hun var Moder til Conferentsraad Envold de Falsen, som blev
1729 Raadmand, og 1743 Borgemester i København, 1758 nobilis-
teret. † 1761. begravet i Roeskilde.

c) Bente Dalhus, f. 1664. * M. Hans Tausen, Pr. til St. Jørgens og
Ibs ved Roeskilde. † 1729.

d) Envold Dalhus, f. 1671, Magist. Philos.

e) Ellen Dalhus, f. 1773.

2. Hr. Johann Ran-
dulf, Consisto-
rial-Raad, Pro-
bst og Pr.

til Nørre.

Sophia Randulf,
Moder til 21
Barn.

* M. Raphael
Lund, Jubel-
lærer. (See
Trefchow, p.

237.

2. Anna Margrethe R. † ugift.
Bente Randulf.

* Ditlef Jensen Lucopi-
dan, Stifts-Prøbst i
Bergen. † 1690.

* Hr. Ole Bornemann, Bi-
stop i Bergen. † 1747.

Anna Cathr. Benedicta
Randulf. † 1759.

* Foch Albersen Witt.
† 1729. Sognepræst i
Slagelse. 3 Barn. De
Wittcher stammede fra
Holland.

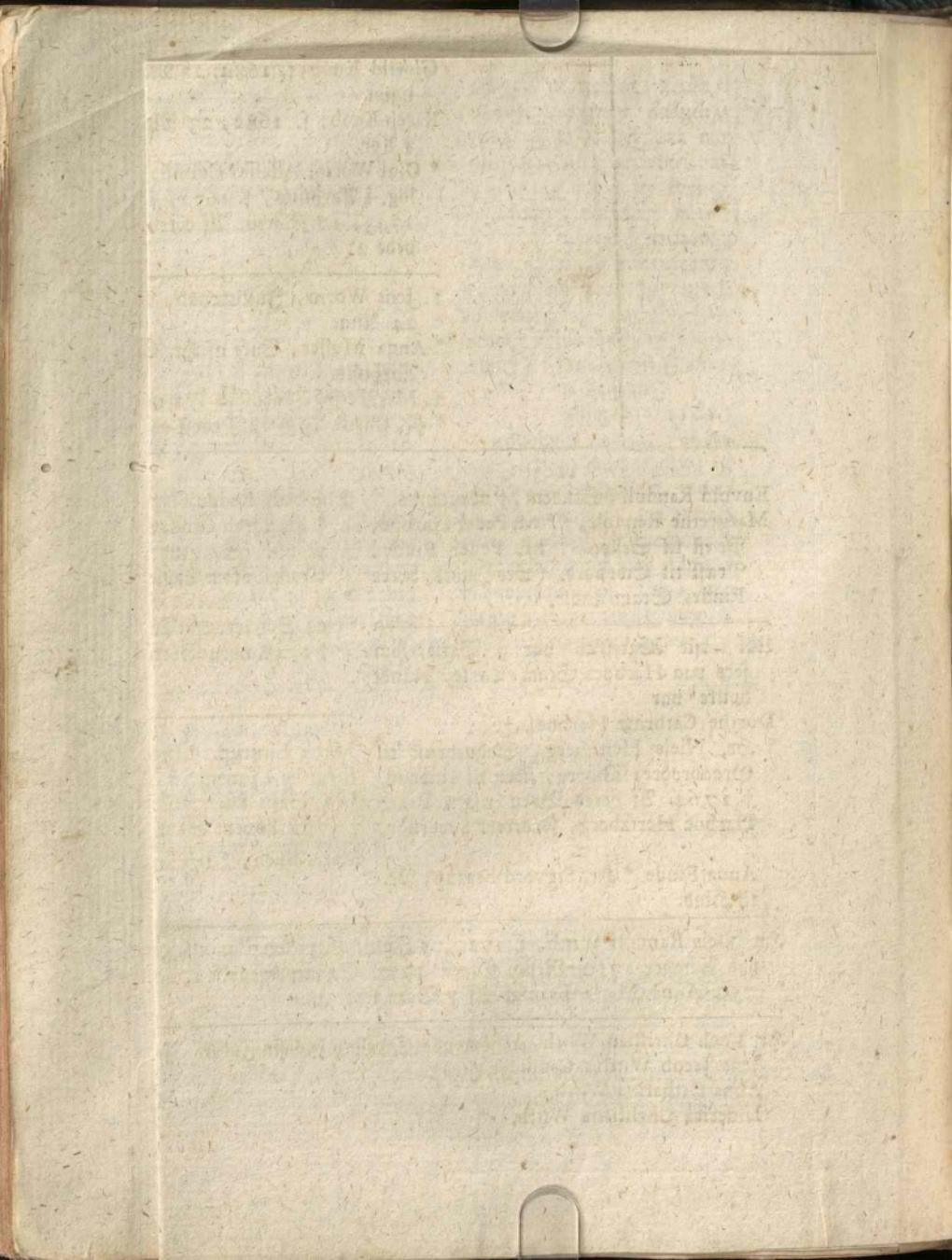
2.

Merte Dorthe Randulf, g.
Bergen. † 1760.

* Hr. Ole Bornemann, Bi-
stop i Bergen. † 1747.

Anna Cathr. Benedicta
Randulf. † 1759.

* Foch Albersen Witt.
† 1729. Sognepræst i
Slagelse. 3 Barn. De
Wittcher stammede fra
Holland.

Hr. Hans Egede, indrykket i sammes Relation om den Grøns
landske Missions Foretakelse og Forbedring p. 4. dat. Bergen
19 Aug. 1710 i hans Ottetiende Åar.

10. Capitel.

Om

Dr. P E D E R K R O G,

Biskop over Tronhiems Stift.

Denne mærkværdige og grundlærende Mand, er fod i Jylland i Hans Godsel
Aarhus, hvor hans berømmelige Fader var Collega Scho- og Herkomst,
læ, Conrector, til sidst Rector Scholæ, Assessor Capituli Senior,
og Sognepræst til Weilbye, som dode Jubel-Lærer Anno 1685.
Hans Farfader var den ældgammle Hr. Niels Krog, Probst over
Bergshjells Provstie og Sognepræst til Berg-Rache og Aßach,
som dode Jubel-Lærer og oplevede sit 100de Åar. Begges His-
torier findes herefter paa sit Sted, og saaledes haver Fader,
Son og Sonne-Son været Jubel-Lærere. Hans Farfader var
Hr. Christen Krog, den første Lector Theologicæ i Opsloe og Cano-
nicus Capituli, som regnede sig at nedstamme i lige Linie fra Kitil
Krog, Hr. Torsten Jarls Son, om hvilke Snorre Sturleson melder
P. 379, og nærmere sees paa den hosfoede Stamtable.

Hans Moder var Cecilia Blichfeld, hvis Forældre og For-
fædre kan sees herefter paa Jubel-Lærer M. Christen Blichfelds
Stamtable. Hun fodde ham til Verden den 8de April Åar

1654. *) Han blev fra Moderens Bryst bestemt til Guds Huus'es Dieneste. Til Forældrenes største Glæde tilteg han daglig i Forstand og Wittighed, og fattede snart sin Borne-Lærdom, saa at hans Fader gjorde selv Begyndelsen med ham i det latinske Sprog da han syldte sit fjerde Åar, og da han var i sit 8de Åar, blev han af Aarhuus Bisshop M. Hans Brochmann i den offentlige Skole-Examen 1662 kiendt dygtig at nyde Stæd i Skolens 4de Lectie, hvor da de berommelige Lærere Hr. Jacob Søfrensen, siden Sognepræst i Linnae, og Hr. Niels Clemendsen, siden Sognepræst i Giern, vare hans første Lærere, som ingen Umage sparesde, de begyndte Viisdoms Lineamenter i hans unge Sind ydermere at afbilde. Men som han faldt i Sygdom, og hans svage Legeme formeente ham den Eid længere Skolegang, teg hans Fader ham atten under sin egen Undervisning, hvorved Gud gav Lykke og Besignelse, at den unge Krog udi sine Präceptis, Authoribus og Poetis baade udi latinske og grædste Sprog gjorde saa onskelig Fremgang, at han 1666, lidet for sit tolvte Åars Udgang af Bisshopen D. Eric Grave i den offentlige Skole-Examen sic Sted i Mesterlecties overste Part, og blev Supremus Scholæ. Her gjorde han i fire Åar usædvanlig Fremgang under sin Fader M. Niels Krog og Conrector M. Joh. Georg Rhodius, deres omhyggelige Undervisning, vel blev han i Alders 14 Åar af velbermældte Hojerværdige Bisshop Grave a) kiendt dygtig at udsendes til Academiet; Men den kiære Fader, som betragede hans unge og flygtige Alder, hans lidne Vext og svage Legeme, holdt det
raas

*) Ikke 1649, som mæltes i Anonymi Brev til Sr. Wesling 1732.

a) Ikke Bisshopen M. Hans Brochmann, som Hr. Treschow ommælter p. 99; thi B. Brochmann døde 1664, altsaa 4 Åar førend Peder Krog var fjernt Åar.

raadesligst endnu et Par Aar at holde ham hos sig. Midstertid havde den unge Krog Adgang til Bisopens Bibliothek, hvor han ofte nod Bisopens gunstige Samtale, under hvilken han lærde, hvordan han skulde benytte sig af et Bibliothek, og bruge en Bog: saa gik og ingen Maaned forbi, at jo Krog enten disputerede eller holdte offentlige Taler i bunden og ubunden Stil, og ofte overleverede Specimina diligentiae & eruditionis, som Bisopen med megen Fornsielse modtog, og aarlig ved Skole-Examen opmunstrede Krog ved et Præmium diligentiae.

Udi bemældte 2 Aar lod Faderen ham, naar nogen af Skolens Colleger reiste bort, forrette deres partes, for derved at prøve og øve ham i at undervise andre.

Saaledes anvendte han de sidste tvende Aar i Skolen, og holdt det stedse for sin store Lykke og Fordeel at Faderen i disse 2de Aar beholdt ham hiemme.

Endelig blev han med Faderens Testimonio sendt til København Academie Aar 1670, da han fyldte sit sextende Aar, og var samme Tid D. Witzleben Rector Magnificus og D. Erasm. Bartholin Decanus. Her udstod han sine Prover med saadan Færdighed og Røes, at Patres Academiae udi sine Attestor ikke kunde finde saa hoi en Charakter som han fortiente, og derfor krev: Talem, qvalem nec audivimus nec vidimus.

Han fik strax Lyst til at besøge fremmede Højskoler, og derfor med Professorernes Tilladelse drog tilligemed hans øldre Broder M. Niels Krog, der var Atestatus, i August Maaned samme Aar til Rostok, hvor de node Huus og Bord hos Prof. Theol. Mich. Cobabum. Her begyndte han ikun sine Philosophiske Studier,

deringer, blev bekjende med Professorerne, og drog samme Åar tilbage til Københavns Academie; Men folgende Foraar 1671 reiste han atten til Rostok, ned forrige Logemente og under de Herrer Professorer Becher, Grap, Dringenberg og flere fortsatte sine philosophiske og philologiske Studeringer, men besynderlig studerede han Theologien under Professor Theol. D. August Varenium, og kunde ikke noksom forundre sig over hans vidtflstige Erudition i de theologiske Videnskaber og de orientalske Sprog, hvorudi vores Krog mangfoldig profiterede udi 2de Åar, han stedse besogte hans Collegia Theologica, og desuden privatim af denne store Mand blev undervist og anfört i sine Studeringers Fortsættelse, saa der neppe gik nogen Dag forbi; Krog jo havde den Lykke at omgaaes denne berommelige D. Varenium, hvorfore Krog ofte brugte det Ordsprog: Ad memoriam tanti viri totum me compolsui, og kunde aldrig tilfulde beromme denne store Mands mod sig beviiste velsigorende Godhed. Ester saavel anvendte 2de Åar reiste han i Foraaret 1673 til Leipzig, og blev bekjende med Scherizer, Rappolt og flere der vorende berommelige Professorer, reiste saa derfra for at besee Dresden, hvor han besynderlig admirerede den berommelige Hof-Prædikant Glyceriani Beltalenhed. Derfra drog han til Erfurt, og efter et kort Ophold reiste til Zena, hvor han hørte D. Musæum, D. Weisium, og i Besyndelighed blev bekjende med Prof. Weigel, *) som formedelst sine store Bidens-

*) D. E. Weigelius, Prof. Mathem. til Zena, begyndte 1696 paa Rosensborg i København at forfærdige en af Kobber stor Himmels-Globus, der ligesom Himmelnen skulde i 24 Timer omdreie sig, vise Stierner, Dag og Nat i deres naturlige Skikkelse: derhos vise Stiernernes Figurer efter deres Inddeling, hvilket skulde forestille de Europæiske Prindsers Vaabener. Ordet gik, at Weigelius kunde ei fuldføre dette besyndte

Bidenskaber in Mathematicis & Mechanicis var i stor Anseelse, udi hvilis Huus Krog opholdt sig og meget profiterede, fra ham tog han Afkeed i September, og drog til Wittenberg, som han kaldte Almam Orthodoxyæ Religionis Nutricem & Statricem, og udvalgte sig her at blive, for at fortsætte sine Studeringer. Her gjorde han sig strax bekjent med de Herrer Professorer Abrah. Calov, Joh. Meisner, Mich. Walther den yngre og flere, og midlertid in disputando publice & privatim blev saa yndet af Studenterne, at han aabnede sine Collegia Philosophica, Philologica, Mathematica & L. L. Orientalium udi hans Alders 19de Aar, og samme med almindelig Noes lykkelig tilendebragte. Midlertid lod Academiet til Wittenberg ham tvende gange erindre, at han enten maatte ophøre med sine Collegier, eller og antage Honores Academicos, for hvilket han in honorem Academiae Patriæ undslog sig; men da han tredie Gang af Facultate Philosophica blev paaslagt, enten at tage Graden eller aldeles ophøre med at holde Collegier, som var stridende imod Academiets Statuter, blev han af sine Collegianter, som godvillig tilbode at udrede Bekostningerne, saaledes overtalt, at han 1675 i hans 21de Aar efter holdte Disputas tog Magister-Graden under D. Joh. Qvensted S. S. Theol. Prof. som da var Rector Magnificus, og M. Balthaz. Stolberg L. Gr. Prof. som var Decanus, og sic han derpaa Frihed at fortsætte sine Collegier, i hvilke han daglig saae flere og flere Collegianter offentlig Colleger. Midlertid ved de Herrer Professorum Dassovii, Hillingeri og Rudelii gode Undervisninger excollerede han privatim de orientalske Sprog, udi hvilke han viiste en Prove paa sin Fremgang,

da

hyndte Værk, denne konstige Machine, og dersor var allerede betænke pac, hemmelig at drae fra København; Men vor fortressige danske Mathematicus sal. Rømer hialp ham til Rette.

da han til sin ældre Broders M. Niels Krogs b) Sognepræst i Schive, hans Bryllup med Cathrine Majoner i Aaret 1674 hidsendte Bryllups Vers, forfattet, ikke i 10, som velbemældte Hr. Treschow p. 99. beretter, men i 9 Slags Sprog, nemlig: Hebrewske, Chaldaiske, Syrisk, Arabiske, Samaritaniske, Græsk, Latiniske, Tysk og Danske, som er trykt Wittebergæ, Typis Joh. Haken, 1674, 4to.

M. Peder Krog heromte i Besynderlighed et Collegium Theologico Disputatorium, som den fortreflige Disputator D. Joh. Deutschmann S. S. Theol. Prof. hver Søndag Eftermiddag nogle Timer holdte gratis i sit eget Huus c) hvortil ingen lettelig indfandt sig, uden Adulti og Magisteriales, da en eller anden paatog sig at defendere de til en anden Samling foresatte Theses, andre igien at opponere, alt udi beste Orden under velbem. D. Deutschmanns Präsidio. Dette Collegium besøgte M. Krog idelig saa længe han var i Wittenberg; men som han tilligemed sine egne Colleger holdelse og idelige Studeringer blev saare udmattet, baade paa Synet og Legemet, saa tog han mod det Tilbud af den unge Adelsmand Jørgen Scheel Christensen, som da var i Wittenberg,

og

b) Det var ham, der var antegnet i Gross-Canceller Griffenfelds egenhændig skrevne Cenfur, funden i hans Stol i St. Nicolai Kirke, hvor det heder: Hr. Niels Krog predichte sehr wohl — og in Margini stod: Hat einen Dienst erhalten — nemlig han blev 1672 Sognepræst i Skive; 1674 Provst i Herredet, og døde 1680.

c) Denne gamle Doctor Jubilæus, Joh. Deutschmann, som beristte vores Krog saa stor Undest og Godhed, holdte idelige Exercitia Disputatoria og ofte sagde: Er wäre niemahls vergnügter und gesünder, als wenn er disputirte; ja ved hans store Steen-Smerter, under hvilke han oplevede 81 Aar og 2 Dage, pleiede han at sige: das Disputiren wäre sein bestes Remedium wider den Stein.

og for at forfriske Sind og Legeime, drog med i hans Folge tillige med Scheels Hofmester M. Helmer Bang. De forlod da Wittenberg i Foraaret 1676 og fortsatte Reisen til Nørvegen, hvor den navnkundige almindelige Fred i Christenheden blev forhandlet paa Danmarks Side, af vice Statholder Just Höeg, som der var overordentlig Ambassadeur. Om Krog længere fulgte med Jørgen Scheel, veed jeg ei til visse, men ved samme Tid kom Krog til Leiden, hvor han blev bekjendt med den berommelige D. Alando Westmann under hvis Anvisning han excolerede Philologiam Sacram, havde desuden Omgang med Professor Friderich Spanheim den yngre, og andre Lærde. Og som han paa dette Sted af Curiositet besøgte de anatomiske Sectioner, lod han sig og overtale at tage Culpeplum anatomicum i Haanden, hvormed han noget Tid continuerede; Men da de Herrer Professorer lærte at kiende leonem ex ungve sogte de at overtale ham til at antage Professionem Anatomices ved deres Academie; Men Amor Patriæ og Studium Theologia holdte ham derfra, hvorpaa han drog til Utrecht, og blev bekjendt med den beromte Joh. Leusdenio, for hvis Skyld han der opholdte sig nogen Tid. Efterat han havde besøgt disse hollandske Stæder, havde han foresat sig at reise til Engeland og Frankerige, men som Krigen endnu vedvarede, og han frygtede for Soes-Rovere, besluttede han sidst i Året at reise til Magdeborg, hvor han fik Kost og Logemente hos den fromme og flittige M. Christian Scriver, og hos denne gudfrygtige Præst lagde sig i god Roe efter Studium Homileticum. Her fandt han og en fornoielig Adgang til D. Reineo Medico, som han formedelst hans store Kundskab i det arabiske Sprog meget freqventerede, og havde Frihed at besøge hans Bibliothek, fandt og besynderlig

Undest hos den venerable Sebastian Goebelius, som var Abt til et Kloster, hvor M. Krog havde frie Adgang.

Midlertid sikkert han Skrivelse fra hans Fader, som efter hans høigrevelige Maades Stor-Canceller Ahlefelds Befaling hiemkalde ham. Derpaa rejste han fra Magdeborg i May Maaned d) 1677 over Hamborg, hvor han forblev nogle Maaneder for at confes-

d) Ved M. Krogs Afreise fra Magdeborg har en hans fortrolige Ven beret ham med følgende Vers, som mig synes best kan giemmes her fra Undergang, det lyder saaledes:

A. 3.

Den Wohl Ehren-Vesten, Gross-Achbaren und
Wohlgelehrten
Herrn

M. Petrum Nicolai Krogium

Aus Narhusen in Sütland,

Der orientalischen Sprachen eifrigst Beslissenen, und
S. S. Theolog. Candidatum,

Da derselbe seinem liebwerthen Vater-Lande die Frucht
seines sieben-jährigen, auff denen Weltbekanten hohen
Schulen Coppenhagen, Rostock, Wittenberg und Jena emsig-
getriebenen Studirens darzustellen,

Im May Monat des MDCLXXVIIsten Jahres sich auff
die Nütz-Reise begabe,

als seinen Brüderlichen- vertrauten Academischen
Freund

begleitet hiemit in Eil
Johan Christoph Heine, aus Sagan Ein Schlesier.

Magdeburg, drucks Johan Daniel Müllern.

So wandert Pythias, und Damon bleibt zurücke?

O hartes Wort Ade! daß ich jetzt hören muß:

Ensliebt

conferere med den lerde Ezra Ezra in Rabinicis; gjorde saa en
Reise til Kiel, hvor han nod Kiendskab og Venskab med de Her-
rer Professorer Korthoff, Mørhoff og flere, og efter et kort Op-
hold

Enzicht ihr euch von mir, ihr angenehmen Blicke,

Die ihr mich oft vergnügt: o strenger Sternen-Schluss,

Der Dir, mein ander Ich befiehlt von mir zu reisen!

Leht lehret mich die That, niches gehe schwerer ein,

Als wenn das Angesicht einander rückwerts weisen

Zwey Freunde, die sonst nicht von sammen konten sein,

Zwar thust du rechte und wohl, daß du dich läßest ziehen

Des Vater-Lands Magnet, und giebest Ihm die Frucht,

Die Ihn schon längst versprach das wunderschöne Blüthen,

Da dein noch zartet Sinn genos des Vaters Zucht.

Die Krone Dennewarcks, darin du dich bedienet

So manches Lehrers Fleiß, verlangt den Bucher schon:

Der edle Rosenstock, der an der Warne grünet,

Wo du geraume Zeit auch warst ein Mäusen-Sohn,

Schick deinem Cimber-Land durch dich die schönsten Proben

Von seiner fassen Frucht: das kluge Sacr-Athen,

Und unsre Leucotis, die selbst der Neid muß loben,

So lange Titan wird am Sternen-Dache stehn,

Heist dich nun wiederum zu denen fassen Gränzen

Des Vater-Landes ziehn, da dein gelehrter Mund

Goll zeigen, wie Sie pflegt dieselben zu erkänzen,

Vor andern die gelegt den rechten Weisheits-Grund.

Das alles muß dich nun zum Reisen wohl bewegen:

Wie aber, meينstu, kan mir zu Muthe seyn,

Da ein so ferner Ort sich zwischen uns wil legen,

Die wir bisher geliebt einander ohne Schein?

Mein Herz ist Seufzer voll, die Augen wollen rinnen,

Mit heißer Thränen-Fluth, die Junge spricht kein Wort,

Das frölich machen kan; doch muß ich mich bestinen:

Der Himmel ruff Dich selbst von diesem lieben Ort.

Er hat im Vater-Land den Ehren-Stuel gesetzet,

Den Du bekleiden solst. Ich wünsche: reise wohl,

ester 7 Aars hold ved dette Academie, hilsede han sin Eigere Fader og Venner
Reise kom i Larhuus udi Foraaret 1678. Han kom da til sit Eigere Fædres
hem, neland igien ikke allene overmaade beriget paa Bisjdoms Skat,
men og paa Guld og Penge, som han havde lagt sig op ved sine
Collegier, saa han nu regnedes blandt vore rigeste og lærdeste
Studentere: Han bragte og hem en udvalgt Bog-Samling,
og gjorde god Regnskab for de 160 Rdlr. han i Lar Udenlands
havde kostet sin Fader. Af dette anførte kan mærkes hvad Mand
M. Krog er blevet agtet for at være i fremmede Lande, hvor man
hosdt det for et profitabel Market at kiope Ord og Undervisning
af hans Mund; Desuden lærer Erfarenhed, at mange Studie-
rende reiser mere ud for at stroe end samle Guld; Men hos denne
Mand findes et rart Exempel, hvilket ikke bor glemmes til Noes
for ham, og til Opmuntring for Fædrelandets Sonner.

For-

Du, dessen Gunst und Kunst bishero mich ergehet,
Und der aus meinem Sinn wohl nimmer kommen soll.
Es mösse lauter Heyl und Wohlstand Dich begleiten,
Kein Sturm, kein Ungestüm verhindre deinen Lauff:
Die starke Wächter-Schaar sey immer Dir zur Seiten,
Die stecke Phoebus stets die Freuden-Fackel auss.
Es halte Aelus in Zügel seine Knechte,
Das keiner Scyllen-Macht versehr das Wasser-Haus,
Darauff du dich begiebst: Es häncke Tag und Nächte
Sich Eostor dir zu gut mit seinem Bruder auf,
Und wen Du unversehrt betrifft die Vater-Schwellen,
So soll Dir ungesäumt das Glück entgegen gehn:
Es soll sich lauter Heil Dir immer zugesellen,
Dein Wohlstand wird allzeit in voller Blüthe stehen.
Läß keinen Ort noch Zeit das feste Band zerstücken,
Das Dich und mich verknüpft. So lang ein Athem wacht
In meiner treuen Brust, so will ich zu dir schicken
Verbundne Geuscher-Schaar. Ade zu guter Nacht!

Formedelst en hæftig Feber maatte han holde sig i Aarhuus, men saasart den forlod ham, forlod han sin Faders Huns, og i Høsten 1678 reiste til København, og strap gaves ham Leilighed at vise sin Eerdom og store Gaver, i det D. Christian Nold bod ham til at opponere imod sin Inaugural-Disputatz e) contra Nic. Stenonium, hvilken Disputatz blev holdet den 30 October i Kongens, Gross-Canceller Grev Ahlefelds og mange høie Herrers Merværelse, da Nold blev honoreret med Doctor-Graden, hvilken Holtidelighed blev forrettet ved Bislop D. Hans Bagger, som Decanus Facult. Theol. Her gjorde nu M. Krog sin Sag saa vel, og med saadan Parrhesie og promptitude forrettede partes Opponentis, at han usd communem Applausum af alle tilstædes værende. Dagen efter lod Gross-Cancelleren ham falde til sig, forsikrede ham om Kongens Naade, og som Patronus Academæ offererede ham, med Facultatis Theologicæ Samtykke, at være ind-

B b b 3

til

e) Den har følgende Titel:

Disputatio Prior

conta Plur. Reverend.

Dr. NICOLAI STENONIS

Episcopi Titianopolitani,

Scrutinium Reformatorum;

Ad demonstrandum, (uti præ se fert)

Reformatores morum in Ecclesia fuisse à Deo;

Reformatores fidei non fuisse à Deo

Habebitur, Deo juvante, pro impetrantis Summis in Theologia

Honoriibus, d. XXX Octobr.

Præside

Christiano Noldio, S. S. Theol. Prof. Prim.

Respondente

Gerhardo Joachimi Bonlach, Philos. Bacc.

Horis, & loco, Solitis

Hafniae 1678.

bliver Prae- til videre vice Praepositus f) ved Communitetet i Kiobenhavn. positus Com- D. Nold, som og var vel fornøjet med ham, tilbed ham sit Huus munitatis og holder Colle- og Bord, hvilket han med Taksigelse imodtog, og strax begyndte gien L. L. han i D. Nolds Huus at holde Collegia Lingv. Oriental. , hvortil Oriental. han fik en stor Mængde Uilhorere.

Midlertid blev Wordingborg Sognekald ledig efter den sørde Hr. Christen Nielsen Spend, som døde 1679, strax efter Hellig 3 Kongers Dag, og blev da dette Embede M. Krog offereret, men han med underdanigst Taksigelse undslog sig for samme. Kort derefter indfaldt Kong Christian V. Geburtsdag, ved hvilken Høitidelighed den 15 April han til Kongen leverede et Lykonsnings- Vers, forfatter ud i 9 Slags Sprog, og kaldet de 9 Muse, hvorpaa Hans Majestet allernaadigst lod ham ved Ober-Secretairen tisbyde det ved Kiege Skole ledige Rectorat. Hvor nodig han nu vilde rykke op og forlade Kiobenhavn, hvor han nu havde det saa godt ved sine Collegiers Holdelse, og tegnede til bedre, i det han af Academiets og Bisop Baggers Undest og Samtykke kunde giøre sig Haab om Professione Lingvarum Orientalium efter den gamle M. Jörgen Jensen (som og døde 3 Aar derefter) især gjorde det ham ondt, at han nu skulde afbryde det af ham nyelig begyndte Collegium Theologicum ; Han mærkede tillige hans Belynderes Bisop Baggers, Dr. Nolds og D. Ole Borches Misfornoselse, -at han nu vilde forlade Academiet og drage til Kiege. Men da D. Hans Leih som var Kongel. Confessionarius og stod istor Maade til Hove, viiste og M. Krog ret faderlig Kierlighed, raaede

dede

f) M. Jörgen Hammer, som fra 1665 havde varet Praepositus Communitatis var og bleven tillige Professor ved Academiet, og desforuden af Prof. og President P. Rezenio udvalgt at forrette hans Partes ved Academiet, kunde altsaa vel behøve en vice Praepositus.

dede ham derfor at tage det Visse for det Uvisse, og ikke etter afslaae Kongens naadige Tilbud; saa tog han imod Riege Recto-
rat i Aaret 1679. g)

bliver Rec-
tor,

Medens han forestod dette Embede, funde han ikke afslade fra academiske Forretninger, som var hans store Lyst og Tilboels-
lighed; han udgav derfor bemeldte Aar tvende Disputationer de
Miraculo Solis stantis in Gibeon, Jolsva ⁵; hvilke han kort efter
hinanden offentlig forsvarede. Ved Riege Skole tiente han kun
i 2 Aar, da han usformodentlig fik Skrivelse fra Geheimeraad
Moch om at komme ind til København, hvor han blev tilbudet
Provstiet paa Samsoe, samt Bessers og Onsbergs Præstekald.
Han lod sig da høre i Holmens Kirke Dominica Lætare, og Pal-
me-Sondag prædikede han for det Kongelige Herskab i Slots-
Kirken, fik saa Vocation af Hendes Hoigrevelige Maade Sophia
Amalia, Grevinde af Samsoe: loste saa sit Testimonium Publi-
cum den 28 Martii 1681, reiste derpaa til Riege, tog der Af-
sked, og blev i Skole-Embedet succederet af Mag. Laurids
Thura. h)

Derefter blev han den 6 May til Præste-Embedet ordineret bliver Provst
i Aarhus Domkirke af forrige Belynder Bisshop Grave, som ^{og} Sogne-
præst,
Dagen derefter indviede ham til Provst ved en latinisk Oration, hvil-
ken M. Krog med en latinisk Oration ex tempore besvarede til me-
gen Fornsielse for alle Nærvarende, men i Besynderlighed for
hans gamle Fader, der Aaret tilforn havde faaet den Hiertes-
Sorg

g) Pontopp. Annal. Eccl. T. IV. p. 227, sætter Anno 1677, som er
urigtigt.

h) Han blev derefter ligeledes Bisshop, og dode Jubel-Læver, som hans His-
torie udviser hos Hr. Treschow p. 105-110.

Sorg over hans ældste Son, M. Niels Krog, Probst og Sogneprest i Skive, som 1680 ved Doden afgik i hans beste Alder.

Efterat M. Krog var blevet indsat i dette sit Embede paa bliver gisæ, Samsoe, gjorde han en Reise til København, hvor Guds For-syn veillede ham til den velbaarne Tomfrue Anna Dorothea Bremer, hvis Fader havde været Borgmester i Kiel, med hende han holdte Bryllup in Julio 1681, med hende han levede i et langvarigt Egetestab i 50 Aar, hun overlevede ham og døde 1749 i hendes Alders 87 Aar. Hun blev ved ham Moder til 3 Sonner og 1 Datter, (som sees paa hosfoede Stamtable) alle fodde paa Samsoe, hvor han levede vel og fornøjet paa 8de Aar, og havde gierne (som han selv skrev 1716 i sin Epistola ad M. Christ. Lehmannum; hvilket er indrykket i Unschuldige Nachrichten auf das Jahr 1716, p. 873.) ønsket at forblive der sin Livs Tid.

Men Gud havde udset ham til at beklæde et høiere i) og vigtigere Embede i sin Kirke; han blev dersore sidst i Aaret 1688 gandse uformodentlig tilsendt Hans Majestets allernaadigste Bispe, dateret 1ste December, at han skulde være Bisop i Trownhem ud af afgangne D. Christopher Schletters Sted. Til samme Embede blev han af hans fordum ved Academiet store Velyndere D. Hans Bagger indviet Dom. Invocat. den 17 Febr. 1689, da han endnu ikke havde fyldt sit 35te Aar, og strax derpaa blev han Dr. Theol., efter Kongel. Besaling creeret til Doct. Theologice. Derpaa rejste han til Samsoe, (som han i sin Epistola til en fornemme høi-lord Udenlands, Falder: formosa ista ac fortunata Pathmus) tog

bliver
Bisop,

Afseend

i) Postea Pastor primarius Calenburgensis skriver M. Poulsen ud af hans Catalog. Pastor. Aarb. p. 79, hvilket er urigtigt.

Genealogia KROGIANA.

han var Munk i Hammer paa Hedenmarken. Ved Reformations-Tiden gif han af Klosteret, drog til København, og under Dokt. Peder Palladii Information blev befordret at være den første Lector Theologiae i Øpsloe, og Canonicus: (han findes et i Alb. Thuras Idei Hist. Lit. Danor. p. 85.) var givet, og af hans Vern ved man kuns at anføre

han blev Sognepræst til Berg, Rocche og Ussach i Agerhuns Stift, blev og Proost i Nedre Borgesjæls Provostie. Han gjorde sin sidste Prediken da han var 92 Aar, blev ført sig af Kirken, og derefter sengeliggende til imod sit 100de Aar. † 1665. * Anna Olausdotter. Af deres mange kan man kuns anføre 3 Barn:

MAG. NIELS KROG, f. 1615, 20 Dec. blev Decanus Commun. Regia Hafn. Rektor i Aarhuns, Canonicus Capit. og Præst til Abh. † 1685. Jubel-Lærer.
* Cicilia (see Jubel-Lærer Blischfelds Stam-Tavle) † 1661. Af 8 levede 4 Barn.
* Gitterud (Enke af Borgemester Christen Jensen i Aarhuns) uden Barn.

MAG. Niels Krog, 1672 Sognepræst i Skive, og Proost. † 1680. gl. 35.
* Catharina Majoner, Moder til 5 Barn.
1) Niels Krog, var Collega Qvarra i Tronhiems Skole, † ugit.
2) Peder Krog boer paa en Gaard i Egne ved Aalborg, øger giot.
3) Helleborg Krog. * En riig Selvier ved Randers. Haade 5 Barn.
4) Hans Jørgen Krog, en riig Kiebmand i Viborg, da Ilden forarmede ham 1726.
* Christine Pedersdatter Harch. Af 13 Barn døde 10 i spedte Aar:
a) Peder Krog, f. 1712. † 1775 i Glonderske Mølle. * Margrethe Lund, har 6 Barn.
b) Agnete Cathrine Krog, conditionerende hos Hørskaber.
c) Else Cathrine Majoner. * Boye Feilberg Steenholm, Farver i Skive, ei Barn.
5) Cicilia Krog. * Poul Schow i Christiansund, havde 3 Barn:
a) Gregorius Schow, Bogholder ved Tronhiems Sukker-Raffinaderie.
b) Anna Schow. * Peder Thestrup, Proprietair paa samme Raffinaderie.
c) Elschen Schow. * Sr. Lange i Christiansund.

Christian Krog, f. d. 15 Junii 1682. Student 1698. Efter 8 Aars udenlands Reise kom hem 1713, og blev President i Bergen, derfra President i Tronhiem og Justitsraad, † 1754. gl. 72.
* 1714 Ingeborg Maria de Knagenhielm, Dotter af Justitsraad og Laugmand Niels Knag, som blev optagen i Aalsstanden med Navn de Knagenhielm. Af 11 Barn levede 4 Sonner og 2 Døtre.

M. Niels Krog, f. d. 13 Julii 1683. reiste lange udenlands, blev 1710 Rektor i Tronhiems Skole, 1729 nedlagde sit Embede, og blev Cancellieraad, † 1740 i Mainz, gav i sit Testamente 1000 Rd. til Tronhiems Domkirke.
* Cathrine, Gener. Told-Før. Hans Tyrols Dotter, Mor til 2 Barn.
* Margrethe, Dotter af Præstens Albert Angel i Tronhiem Ingens Barn.
1) Cathrine Krog, * Assessor Frost i Tronhiem. Af 4 leve 2 B.
a) Albrigt Frost, boer i Tronhiem og er giot.
b) Margrethe Frost, * Klokket Tostrup i Meldal.
2) Anna Dorothea Krog, * 1731. Thomas Bredal, Justitsraad og Laugmand over Nordland og Hindmarken, f. 1688. † 1740. De havde 3 Sonner og 1 Dotter:

Niels Krog Bredal, f. 1733, d. 12 Sept. Vice Borgemester i Tronhiem 1752. Medlem og Secretair i det Kongel. Mørselede Selskab. † 1778. ugit. See hans Skrifter i Professor Worms Lexicon.

Niels Knagenhielm Krog, † i Barndom. Peder Christian Krog, † i Barndom. Anna Sophia Krog, f. 1712. † 1739. Niels Knagenhielm Krog, † i Barndom. Sophia Amalia Krog, † Barn. FRIDERICH WILHELM PEDER CHRISTIAN KROG, HANS GEORG KROG, f. 1720, f. 1719, Capitain af Infanteriet. Har taget Asskeed og boer i Bergen. * ingen Barn. * Anna Sophia Hansen, (Dotter af General Krigs-Commissair Hansen til Fredendal.) See Jubel-Lærer Ursins Stam-tavle. f. 1738.

Otto Christian Krog, f. 1773 i Julio.

Dorthea Sophia Krog, f. 1767, d. 20. Maji.

Christen Krog, Hr. NIELS KROG, Jubel-Lærer.

han blev Sognepræst til Berg, Rocche og Ussach i Agerhuns Stift, blev og Proost i Nedre Borgesjæls Provostie. Han gjorde sin sidste Prediken da han var 92 Aar, blev ført sig af Kirken, og derefter sengeliggende til imod sit 100de Aar. † 1665. * Anna Olausdotter. Af deres mange kan man kuns anføre 3 Barn:

Hr. Ole Krog var Præst Sondenfields, efterlod i Son: Christen Krog var Student 1665. Om ham ingen Esterretning. Hr. Christen Olsen Krog, Præst til Isenstad. * En Dotter af Hr. Augustinus Thög, Præst for Trondenes. De havde 5 B.
1) Maren Krog og Olavs Augustinus Krog, † † unge. 3) Maria Grethe Krog. * Christen Michellen Holst paa Sund i Bergens Stift. 4) Anna Dorothea Krog. * Andreas Caspar Hammer, Kiebmand i Tronhiem. 5) Olava Christina Kr. * Gabriel Roll i Nordland, havde 5 Barn.

Cicilia Krog. * M. Lars Krabbe, Proost og Sognepræst til Dure i Nordmørs Provostie, ingen Barn.
Anna Margr. Krog. * Melchior Sommerfeld, øverst Capellan ved Aarhuns Domkirke. 4 Barn.

1) Hr. Niels Krog Sommerfeld, Pr. til Alling og Tuisstrup. * Assessor Lymes Dotter, havde 2 Barn.

a) Anna Grave Sommerfeld, † ugit i Jylen.

b) Helvig Sommerfeld, * en Præst i Jylland.

2) Helvig Sommerfeld, * Hr. Ole Willadsen, Sognepræst til Grundse og Sperring, havde 3 Barn:

a) Willsds Olsen, boende i Kongsgaard paa Helgenæs.

b) Ellen Marie Oldsotter, * Christ. Mönboc til Knivholt, Cammeraad.

c) Hr. Melchior Sommerfeld, Consistorial Assessor, og Sognepræst til Helgenæs, †.

* Mette Pouline Langballe. De havde 3 Barn:

Olf Sommerfeld, Student. Helvig Sommerfeld, * Hr. Christian Redlich Bostrup, Sognepræst til Helgenæs.

Georg Henrich Krog, f. 1687, d. 27 Junii, reiste udenlands 1703, blev Pavens Bibliothecarius, † som Papist i Rom. Sophia Amalia Krog, f. 1686, d. 9 Maji. * 1710. Hans Collin, Justitsraad, Laugmand og Præsident i Tronhiem. 9 Barn:

1) Jens Collin, ** Anna Cathrine, Tolder Schönau Dotter, † i første Børselfeng. Bolene Hersleb, havde 4 Barn: Hans Collin i Russif Søe-Tienest. Inger Maris, Anna Cathrine, og Sophia Amalia Collin.

2) Abraham Collin, Major af Infanteri. * Dorthe Rindesbogen. Har 1 Dotter, Sophia Amalia Collin.

3) Christian Collin, Brandt-Major i Tronhiem, * Præst Munchs Dotter. 2 Barn: Jacob Hermann, Inger Margrethe Collin.

4) Niels Collin, Etatsraad og Amtmand i Norge, * Fogden Hönnens eneste Dotter. Af 6 leve 4 Barn. Hans Henrich Collin, f. 1764. Sophia Amalia, f. 1765. Elisabeth, f. 1769. Anna Dorothea Collin, f. 1771.

5) 6) Wilhelm og Peder Krog Collin, Seelientenanter, † † ugitte.

7) Dirlew Collin, Capitain-Lieutenant i Sø-Estaten, studt i Fransk Tienest.

8) Anna Sophia, * Hans Wium, Cammeraad og Raadsmin. Skriver i Tronhiem. 1 Dotter: Martha Sophia Amalias Margrethe Wium.

9) Karen Margrethe, * Frid. Christ. Angel, Capitain ved det 2det Tronh. Regim. 1 Dotter: Martha Sophia Amalia Angel.

Peder Bredal, Lieutenant, vedet Siellandske Drag. Regim. Thomas Bredal, Margrethe Bredal, * Ped. Bredal druknede 1770 paa Jysen ved Wordingborg. † Student. Mönichen, Bresoged i Tronh. Har 3 Sonner og 3 Døtre.

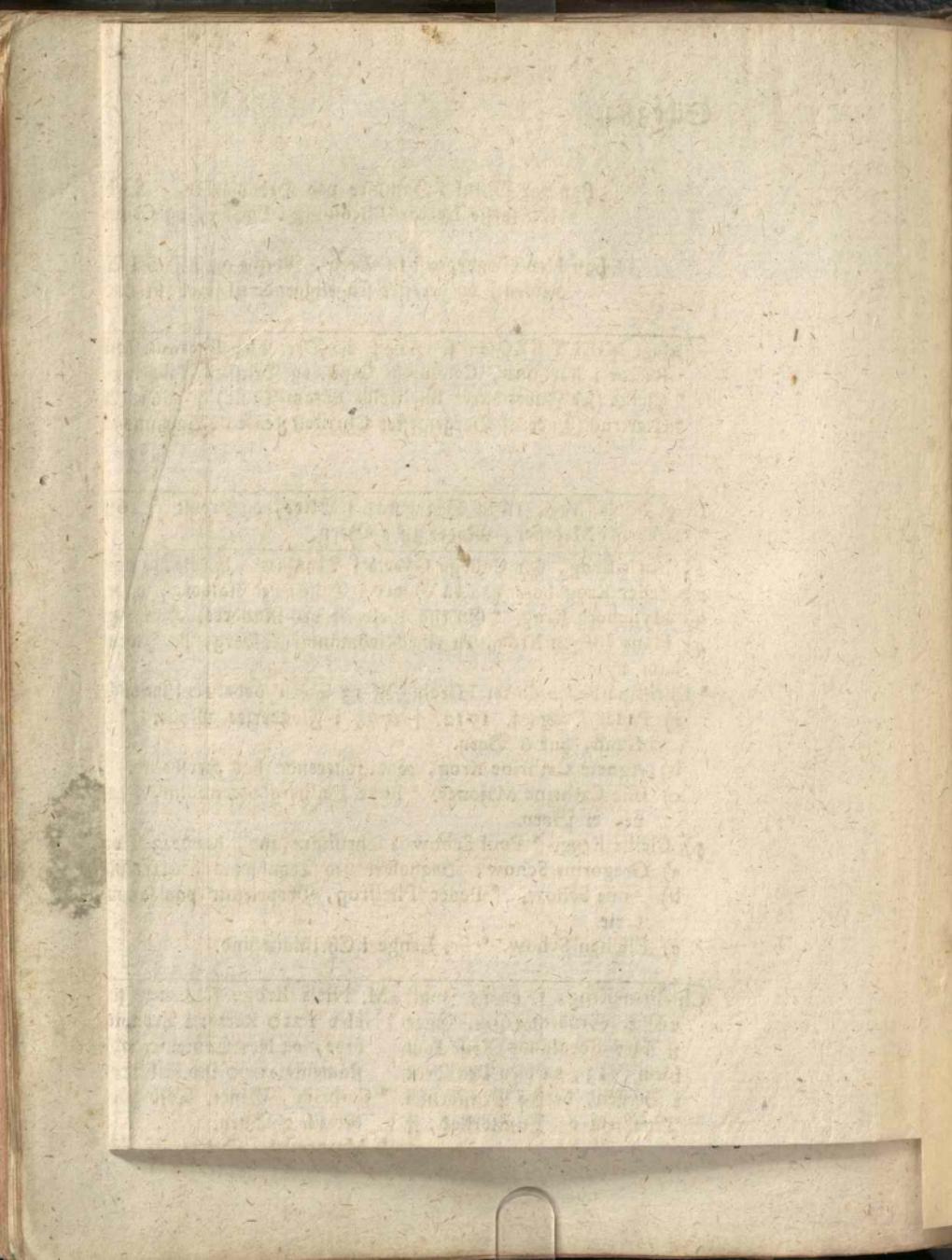
Thomas Henrich, Peder Nicolai, Christian Wilhelm, Anna Dorthe, Inger Johanna, og Alida Margretha Mönichen.

Niels Knagenhielm Krog, † i Barndom. Abel Margrethe Krog, † 1756. Sophia Amalia Krog, † Barn. CARL HENNING KROG, f. 1723, Abel Margrethe Krog, † 1756. Anna Dorothea Krog, f. 1726.

i unge Aar lagt sig efter Bergværks 31. Moder til 2 Barn. * Hr. Balthazar Schnitler, Proost Widensfab, blev Capitain af Infant. * Hr. Balthazar Schnitler, nu tog Asskeed 1768, beboer sin Doels- Proost og Præst til Nordergaard Bachs ved Tronhiem. Houg. Alter g. m. Oberskriveud Schnitler.

* 1769. Ellen Malene Tønder. W ten. Heyermanns Dotter. Ingeborg Maria Knagenhielm Schnitler.

Ingeborg Maria Schnitler.

Uffekeed med sine Menigheder i Besser og Onsberg k) og fortsatte Reisen til Norge saaledes, at han lod i Aarhuus fragte et Skib, som satte ham med Frue og Born i Land ved Brageness, men

Skibet

k) Onsberg Kirke har 2 store Lysestager, som Bisshop Krog gav til Kirken, da han drog derfra, paa samme hænger tvende ottekantede Kobber. Plader, paa hvilke er tvende Vaabener med følgende Inscriptitioner:

Paa den ene Plades ene Side sees Bisshopens Vaaben, udi Hældtet med Lovværk omkring, staer en Mand eller Monk med sit blottet Hovedhaar, Skoe paa Fodderne, i en fort Kjortel med Opslug, har et Liv-Belte over Kjortelen, holder i den høire Haand en stor Nøgel, og i den venstre Haand et Hamus, udstrækende begge Armsene: over Hældtet er en aaben Hjelm, hvorover sees en af Solen bestraalet Ørn med udstrakte Vinger; rundt om Vaabnet læses:

D. PEDER KROG, BISKOP I TRUNDHIEM.

Paa Pladens anden Side læses:

Föd i Aarhuus d. 8 April 1654; i sit Alders 16 Aar depone-ret; ætat. 20 promoveret til Wittenberg in Magistrum; ætat. 25 efter 7 Aars Peregrination vorden Vice Præpositus i Closter-ret; ætat. 26 Rector Scholæ i Kiöge; ætat. 28 Sognepræst til Onsberg og Besser, og Præpositus Regius over Samsöe og Tuen; ætat. 35 creeret Doctor Theologiz og Bisshop over Trundhiems Stift i Norge 1688.

Paa den anden Plades ene Side Bisshopens Vaaben, i Hældtet med lige Lovværk omkring, ses et Hierse, hvorigennem sidder fors- viis 2 Pillie. Paa den aabne Hjelm ligger en Laurbær Krands, og derpaa staer en sekantede Stierne, deromkring læses:

ANNA DOROTHEA BREMER.

Paa Pladens anden Side læses:

Föd i Kiel den 26 May 1659; ætat. 19 kommen til Kiöben-havn; ætat. 22 kommen i Ægteskah med Doct. Peder Krog, og ved ham Moder til 4 Börn: Christian Krog æt. 7. Niels Krog, æt. 6. Sophia Amalia Krog, æt. 3. Jørgen Henrich Krog, æt. 2.

See Hr. General-Bygmester L. Thuræ Samsöes Beskrivelse p. 25

Ccc

Skibet fortsatte Reisen til Tronhiem, selv drog han med Frue og Born til Christiania, for at conferere med den store Bisshop Rosing, derfra reiste han over Land, og med sin Familie ankom til Tronhiem sidst i Junio 1689. I Foraaret 1690 sic han atter et Bevils paa sin Konges Maade ved en Kongelig Ordre, at han skulde tage Rang og Saade med virkelige Justits-Raader, hvilken Rang var den Eitd hoiere anseet, end nu omstunder.

Hidindtil har D. Krogs Liv været en Kiede af Luther Ere, Lykke og Velstand: han nod Ere og Undest saavel uden som indenlands, han gjorde et anseeligt og lykkeligt Gistermaal, han blev fra et honorabelt Embede til et andet forflyttet, og for sin store og vidt udstrakte Erudition endelig befordret til den høieste Eres Post i den geistlige Orden.

Men fra hans biskopelige Embeds Tiltrædelse, og igennem dette hans Embeds langvarige Eitd, er hans Liv at betragte som en Kiede af Fortred og Moye, Had og Forfolgelse, Sorg og Bedrovelse.

Evende brave Mænd har givet os Bisshop Krogs Historie (Jeg vil ei tale om Hr. Probst Lillelund, der i sin lille Kirke-Historie har givet denne store Mand et lidet Sted, og af Hr. Prostcsteller Pontoppidans Annal. Eccl. Dan. T. IV. oversat noglefaae Linier, som staer Bisshop Krog til siden eller ingen Ere.) Vor lærde Hr. Treschow haver paa 3 Bladte Bisshop Krogs Historie blandt sine Jubel-Værere. Der siger han p. 102: „Ingen kan „ nægte, at jo Bisshop Krog var en lerd, kæk og venerabel „ Mand o. s. v. Men naar han kommer til at mælde om det, „ som lægges denne store Bisshop til Last, saa er Hr. Treschow

„ saa

„ saa em, saa sparsom at røre derved, og allene melder; at Bis-
 „ stop Krog var indviklet i alt for mange Processer, hvorfør han
 „ maatte giøre mange Reiser til København, og den sidste i Aar-
 „ ret 1725, da han var indstevnet til Høieste Ret, hvor Sagen
 „ faldt ud efter Ønske.“

Derimod vor store Polyhistor Hr. Procanceller Pontoppidan har l. c. afmalet ham med ikke nær saa fin en Pensel, naar han p. 228 og 229 skriver: „det bliver lagt ham til megen stor Last,
 „ besynderlig at han anmassede sig alt for stor Authoritet; ders-
 „ over blev han ved bestandig Modstand af nogle Praester, især
 „ af Canonicis til Tronheim endelig udmattet, ja endog underis-
 „ den irriteret, hvorved han forfaldt udi mange vidtloftige Pro-
 „ cesser, saa at Omsorg for hans Embed derved blev hindret,
 „ og hans Midkierhed imod det onde blev holdt. Item: man
 „ kan ikke nægte, at han noget for meget indbildte sig om sin bis-
 „ spelige Hoihed; ja ofte forsvarede endog uordentlig vandrende
 „ og kiodelig sinddede Geistlige. Dernæst anføres som til Bisshop
 „ Krog's Vandre nogle Processer, som dog ei er at ligne (skriver
 „ Hr. Pontoppidan) imod det Uheld, der i hans hoie Alder be-
 „ gagnede ham, da han ved en Undersognings Commission blev
 „ tilligemed Stiftamtmand v. Ahaen kiendt skyldig at erstatte
 „ Publicum den Skade, som i Mangel af deres Tilsyn var for-
 „ aarsaget de til Missions Collegium overdragne nordlandiske Kir-
 „ ker, eller at aflagge Neglnak for disse Kirkers mange Aars
 „ Revenyer, og at sætte de forfaldne Kirker i Stand, hvilken
 „ Skyld Hr. Pontoppidan anslaer til 40000 Rdlr., for hvilke
 „ hans bispeselige Indkomster blev bestaaet, hvilket bragte Mans-
 „ den i yderste Armod, hvorover han, for at slippe ud af denne

„ Nod maatte giore en Reise til Rosbenhayn 1725. Item: at
 „ Bisshop Krog i den ulykkelige Ildebrand 1699 var saa affindig,
 „ at han sluttede sig inde i sin Studere-Stue, for med sine Bos-
 „ ger og Manusc. at opbrænde, med mere saadant, som til saa
 „ stor og velsortient en Bisshops Skam og Vanære, er udi et os-
 „ sentligt Skrift anført, uden sligt at documentere.

Men da et Documente i Form af en Skrivelse til en hoi
 Herre, efter Forlangende forserdiget fort efter Bisshop Kogs
 Dod, indeholdende alle hans Processer og Anledning til samme,
 alle hans fata adversa siden han blev Bisshop, er mig gunstig til-
 sendt, udleveret af sal. Hr. Bisshop Gunnari Stervboe, og dette
 markvaerdige Documente, kan tiene som en Apologie og Forsvar
 imod alle de haarde Beskyldninger over en af Tronhiems störste
 Bisshoper, og tillige give noie Underretning, saavel om hans bis-
 spelige Embeds Forretninger, samt hvorledes han har lucreret
 Stiftets Kirker over 30000 Rdlr., frem for forrige Tider, hvor-
 ved han og bekom Leilighed, foruden Kirkernes aarlige Repara-
 tioner, som ved de aarlige Visitationer bleve foranstaltede, i sin
 Lid at lade opbygge 48 Kirker af gandstæ nye, hvoriblandt ad-
 fillige vare, hvor ei nogensinde tilforn harde været Kirker, som
 ogsaa give Underretning om den Mangfoldighed af Had og For-
 folgelse, Sorg og Bedrovelse, han har taalmodig udstaet, og
 usorsagt igennemgaaet, saa vil jeg her meddele min gunstige Es-
 ser dets Indhold:

S. T.

Til underdanig Folge af Deres Excellences naadige Skri-
 velse de Dato — Ann. pass. som mig for længst vel er til Hænde
 kommen, hvorudi Deres Excellence til sin egen particulaire Ester-
 retning,

retning, har behaget at forlange en fuldstændig Esterretning, an-
gaaende afg. Bisshop D. Peder Krogs udstandende Fortrædelighes-
der Tid efter anden her i Kronhiem; da er for mig længere Tid
tilgaaet, end jeg vel havde ventet, baade i Henseende at der be-
hovedes Tid til at esteriske Sagerne, som og for at estersee Docu-
menterne, som derom kunde haves, hvorfor jeg deprecerer dessen
lange Udeblivelse, med at beskrive hans adversa lata fra Roden af,
fra hans Betienings første Begyndelse, efter hver sine Omstæn-
digheder, med Forsikring, at hvad jeg nødvendig uden Persons
Anseelse, dog med mueligste Modestie har maattet anfore, sig
saaledes udi al Sandhed og Oprigtighed forholder, og haver jeg
brugt den Methode, til desbedre Oplysning for Deres Excellence,
at anfore enhver Passage fra det Aarstal, enhver begyndte, og
continueret med samme til dens Ende, i hvor mange Aar og Tis-
der den end ofte har vedvaret, og derefter en nye anfort i sit rette
Aar, naar den er indfalden, ydmygst forhaabende, at det allene
maatte forblive til Deres Excellences egen particulaire Esterret-
ning, hvorhen det allene er destineret, det jeg af Deres Excellens-
ces høie Gunst og Bevaagenhed, som Deres Excellence alle tider,
ja endog udi den sat. Mands høieste Forfolgelses Tider for ham
haver ladet see, mig ydmygst vil have tilbedet. Jeg vil da af
Begyndelsen fra hans Betienings Tid hermed anfore, hvad ham
Tid efter anden er passeret:

Efterat hans Antecessor Bisshop D. Christopher Schletter udi
October Maaned Aar 1688 ved Doden var afgangen, anmeldte
sig strax fra Kronhiems Bye twende Episcopatuentes om at suc-
cedere i hans Stæd. Den ene var M. Ole Børchmann, Provst
og Sognepræst til Domkirken i Kronhiem, en anseelig vel bemids-

let Mand. Den anden var M. Sebastian Wirth, Sognepræst til Frue Kirke i Tronhiem, som havde Geheimeraad Michael Vibes Broderdatter til ægte. Begge disse sogte hver for sig paa hver sin Maade at erholde Insulam Episcopalem; Men da saadanne store Forhaabninger sloge dem Heil, og D. Peder Krog dertil blev bestikket, som ankom til Tronhiem sidst in Junio 1689, ansaae de ham strax med skieve Øine, som den der var saa meget yngere end nogen af dem: maatte dog stikke sig efter Kongens allernaadigste Willie; Men hvorledes deres Hierrelsaug var mod ham, have de siden ved adskillige Ulfælde udviist, og indfaldt da strax Begynnelsen af alle Tragoedierne ved efterfolgende:

Provsten M. Ole Jacobsen Borchmann var nogen Tid tilforn kommen i Fortredelighed imod Capellanen til Domkirken M. Niels Muus *) tildeels om deres Sportler, tildeels om Offerets Deeling, som faldt paa Alteret, med andet mere, saa det da omsider kom til Proces mellem dem for Landemoder, hvor Stiftsamtmænd Hans Kaas, Bisshop Krog med flere geistlige Mænd betiente Retten.

Disputerne blandt de stridige Parter vare adskillige. Det hoieste og fornemmeste som M. Muus havde imod M. Borchmann var dette, at han paa en Sondag havde uddeelt til Communicanterne for Alteret vinum non consecratum, som feede ved den Henselde, at Chordegnen af Skiosdeslosched ikke havde forsynet Alteret med saa megen Viin, som behovedes, hvorover Sognepræsten, hvilken det, efter dette Staeds brugelige Maade tilkommer at uddele Kalken, og ei havde givet Agt paa hvad Forraad af Viin paa Alteret kunde være, maatte midt under Communionen standse,

*) Denne ældgamle merkværdige Jubel-Lærers Historie findes herestet på sit Sted udi min Samling.

se, og som der da maatte stikkes Bud i Byen for at lade hente mere Vin, hvilken han, da den ham for Alteret var tilbragt, stræpen uddelede: hvorover, med mere, M. Ole Borchmann ikke fik den Dom for Landemodet, som han vilde, hvilken Dom af Stiftamtmanden og Bisshopen blev assagt og understrevet. Denne Dom stevnedes Ole Borchmann til Ober-Hof-Retten, hvor han heller ikke fik Dom sig til Villie, hvorfore han strax derpaa taget Stevning til Høieste Ret, og ikke lang Tid derefter reiste selv til København. Efter hans Ankomst haver han strax indrettet sine Sager paa det beste. Da nu Sagen blev ageret for Høieste Ret, brugte han til Undskyldning, at han havde lagt Haanden paa Flasken med Vinen udi, brugende derhos de Ord: Deere være velsignet, i Jesu Navn; hvorefter Dommen blev assagt for fra sit Embete: Stiftamtmand Kaas og Bisshop Krog skulde betale M. Borchmann tilsammen 400 Rdlr.; men Bisshop Krog skulde betale 1000 Rdlr. til vor Frelseres Kirke paa Christianshavn, og saadan Udfald fik denne Sag.

M. Ole Borchmann kom da til Tronhiem med stor Triumph; Men ikke lang Tid efter begyndte han ganske at forandre sig, saa-som i Stedet for det store Mod, han tilforn lod see, blev han lis gesom ganske nedslagen, sikkede og stonnede, hvor man saae ham, ja blev ganske Modlos. Det hendte sig nogle Aar derefter, at da Tronhiems Geistlige vare tilsgaate at mode i Bisshops Huus, de Fattiges Sager vedkommende, var M. Borchmann den første som kom. Bisshopen, for ikke at lade ham allene indtil de andre bleve samlede, gif strax ind til ham i Stuen, og strax ved forste Dieblik faldt Borchmann paa sine Knæ. Bisshopen op-

reiste

den 25 Junii
1693,

og Dom.

reiste ham igien, men han bad om Forladelse og Eftergivelse for hvad han havde gjort Bislop Krog imod, 1) bekendte og, at Procescen havde kostet ham over den halve Deel af sine Midler, som man kunde beregne til 12 a 14000 Rdlr. M. Borchmann levede kun kort Tid derefter, og døde om Sommeren 1696.

M. Sebastian With kunde ei heller lade at viise sit Hiertelang imod Bislop Krog. Han havde den Maade, at han, under det Skin at vilde see til sin Meenighed paa Jyderoen, (samme Kaldblaae i de Tider under Sognepræsten til Frue Kirke i Tronhiem) ofte reiste derhen, hvor han efter eget Gotbefindende nogen Tid forblev, saa reiste han i Aaret 1690 ogsaa derud, hvor han i Collah med Bonderne paa Jyderoen tilspurgte dem: om de noget Tid havde seet Judas! hvortil de svarede Ney. Saasagde han til dem: Naar J nu seer den nye ankomne Bislop, saa kan J skinbarlig see Judas; thi han havde ligeledes rodt Skjeg som Bislopken. Denne Tale igentog M. With ofte i Samtale med Bonderne, som lagde Marke til det, der var dem sagt af deres Sognepræst.

Da nu Bislop Krog første Gang bemeldte Aar kom at visitere paa Jyderoen, uvindende om M. Withes Samtale, saa fædte det, at Almuen agtende paa M. Withs Beretning, baade i og uden Kirken stirrede paa Bispen, og hveranden Mand havde det Judas-Mavn i Mundten. Bislopken forekom dette ganske underligt, ei vidende hvad Bonderne dermed vilde sige; undersøgte desfor hos Præsten om Anledning til Bondernes Mundhæld. Præsten

1) Pontopp. Annal. T. IV. p. 669, falder ham M. Oluf Brochmann, som og er urigtigt.

sten Hr. Jacob Wesselskof tilstode da endelig for Bisshopen, hvad M. Sebast. With havde talt med Bonderne.

Da Bisshopen kom hjem fra hans Visitats-Reise m) erindredre han i Mindelighed M. With om saadan hans uanständige og for en Præstemand lastværdige Discours blandt Bonderne, og forestillede ham, hvad han dermed havde fortient. M. With var fræk, og nægtede alting med største Hidsighed. Bisshop Krog, som ikke havde i Sinde at forfolge ham med Proces, androg Sagen for Kongen, og allerunderdanigst udbad sig Hans Majestæts allernaadigste Billie og Resolution herudi. M. With efterlod ei heller på sin Side til Hans Majestæt at indkomme med Klage og Besværing over Bisshopen, og aldeles nægtede Beskyldningen. Hvorpaa der kom en Kongelig Ordre, at Sagen imellem dem skulde blive ursørt og upaataalt af dem begge, og saaledes være gandstæ ophævet. Denne Kongel. Ordre blev ved Hans høje Excellence Hr. Statholder Gyldenlöwe dem tilstillet. Men den Fortelling som ved denne Tvisit blev gemeenslig hosfojet, nemlig: at Bisshopen skulde have sat i Nette paa M. With, at han skulde bære Ragstenen af Byen (da dog aldrig no-
gen
anden Pre-
ses,
og Dom,

m) Samme Reise visiterede Bisshop Krog i Nordland, men kom dog ei længere end til Senjens Provstie, hvor der i forrige catholske Tider var en vice Bisshop, som Vicarius af Erke-Bisshopen i Tronhiem, og residerede paa Trondenes, hvor der endnu er en statelig Kirke af Muur ephygget, og har adskillige Reliqvier fra Pavedommet: og som dette var det fornemste Kald, der tillige med de andre Kald paa Senjen er bleven efter Reformationen henlagt til Bispestolen i Tronhiem, saa havde B. Krog da Leilighed at erkynđige sig om samme Kirkes Tilstand, og talede derom med tilhorende Præster, for hvilke han var Pastor Primarius, og tillige havde jus vocandi til alle Præstekald paa Senjen.

gen Nettergang eller Action blev begyndt, men Sagen ved be-
meldte Kongelig Besatning ophævet) reiste sig af en anden Sag,
der i samme Tid var reist imod M. Seb. Wich, som offentlig i
Selskab haorde blameret Borgemester Lars Brixes tvende Dotre
for usommelig Ongiengelse med visse Personer, som han i Sel-
skabet navngav; hvoreover Borgemesteren maatte tage sine Dot-
tre i Forsvar, legge Sag an mod M. Wich, og offentlig alleges-
rede den Lovens Articul, som malder om Straf for den, der
satte ubetygdede Moer en Skamstik paa deres Ere, hvoreover
Brix sogte Bidnesbyrd imod M. Wich. Men Bisshop Krog, for
at afværge Scandalum for den geistlige Orden, gjorde sig megen
Umage at denne M. Wicks Forfolger ei kunde trænge igennem,
men omsider maatte lade Sagen falde. n)

M. Wich gjorde vel en Taksigelse til Bisshopen: hvorledes el-
lers hans Hiertelaug til Bisshopen forblev, skal vises i det efter-
folgende; men Borgemester Brix blev Bisshop Krops Fiende til sin
Dods Dag.

Nu folger en anden Materie med vidtlestige Omstændig-
heder:

Saa snart D. Peder Krog var kommen til Embedet, forefandt
han ved sine første Visitationer i Stiftet, med Beviodighed Kir-
kernes slette Tilstand, hvorledes Bygningerne overalt vare me-
get brosfældige, og paa mange Steder forfaldene. Han brag-
te da i Erfaring, at Aarsagen dertil, var fornemmelig denne:

at

n) For saadan Bisshop Krops redelige Hensigt i denne M. Wicks Sag med
Borgemester Brix staar han indtil denne Dag i Pontopp. Annal. Eccl.
1. c. med den Beskyldning: das er so gar unordentlig wandelenden, oder
fleischlichen Geistlichen ost das Wort sprach.

at de Kirker, som havde nogen Slags anseelige Indkomster, varre forlehnede til adskillige Private, deels rige Folk, imod at de skulde holde Kirkernes Bygninger i forsvarlig Stand, samt ellers forsyne Kirkerne med de fornødne Ting; men saadanne beneficerede Kirker bleve kun set tilsætter, og befandtes ei bedre i Stand, end de fattige Kirker, der neppe af egne Midler kunde vedligeholdes. Dette foraarsagede, at Stiftamtmand Kaas tillige med Bisshop Krog gjorde herom allerunderdanigst Forestilling, efter hvilken hans Majestæt ved en allernaadigst Resolution og Befaling til dem begge, aldeles ophævede alle saadanne Beneficia, saa at Kirkerne paa Landet og deres Indkomster skulde allene dependere under Stiftamtmandens og Bisshops Eilsyn og Direction.

Dette kunde ei andet end i høieste Maade gaae dem til Hiers, som havde været Beneficiarii og havde nydt saa herlige Præbender i saa mange Aar tilforn, men derimod været lidet bekymrede om Kirkernes at vedligeholde; endskonde de herudi maatte underkaste sig Hans Majestæts allernagadigste Ordre og Billie. Men da Stiftamtmanden og Bisshopen paa saadan Maade fik frie Hænder over Kirkernes med deres Indkomster, sogte de strax Kirkernes Revenuer at forbedre, til hvilken Ende de lode satte alle Kirkernes Revenuer over Nordlands og Tronhiems Amtter til offentlige Auctioner, et Provsties Kirker efter det andet, enhver Kirke for sig, eller samlig Præstekaldets Kirker tilsammen, paa 3 Aars Forpagtning, hvilke Auctioner da blev holdt udi Stiftamtmand Kaases Huus i Aaret 1693, nærværende Bisshop Krog, samt da værende Stift-Skriver Knud Hammer. Herved opstigede Kirkernes aarlige Revenuer til noget Unseeligt frem for tilforn, og blev enhver Kirkes Forpagter tilholdt, aarlig derom at afslæg-

ge Nede og Rigtighed for sin Kirkes Indkomster til Stift-Skrivver Hammer. Naar nu Bisshop Krog derefter reiste i Stifteet paa Visitas, og nogensteds befandt en eller anden Brytsfældighed paa nogen Kirke, har han strax besikket Kirkeværgen for samme Kirke, udi Præstiens og nogle Sogne-Mændes Mærværelse, at efter se saadant, og derover at forsatte en billig Taxation, efter hvilken Bisshopen har givet sin Anvisning til Kirkens Forpagter, at betale til Kirke-Værgen den Summa, der behovedes til Kirkens Reparation, hvilken Summa med hosfoede Beregning over de gjorte Omkostninger siden af Stift-Skrivver Hammer blev antaget til Betaling udi Regnskabet for samme Kirke: og naar en anden Kirke, der havde ict kun saae Indkomster, befandtes ved Bisshopens Mærværelse, efter foregaaende Taxation, at behove en større Reparation end dens Beholdning kunde være tilstrækkelig nok til, saa udgav Bisshop Krog paa forommeldte Maade sin Anvisning til en anden formuende Kirkens Forpagter, som da ligeledes udi Stift-Skrivverens Regnskab for Kirkernes Indtægter og Udgifter blev antagen, og ved Aarets Slutning til Regning anført.

Paa saadan Maade bleve Kirkerne over det hele Stift inden saae Aar satte i forsvarlig Stand, og formedest den Forbejdning ved Forpagtningerne var altid noget anseeligt tilovers. o)

Dette

- o) Dette er overeenstemmende med en anden mig gunstig meddeelt Estering, som siger, at fra Bisshopens første Betjenings Tid har han leveret Stiftets Kirker over 30,000 Mdl. frem for de forrige Tider, hvorved han bekom Leilighed, foruden de aarlige Reparationer, i sin Tid at lade opbygge 48 Kirker af nye, hvoriblandt adskillige vare, hvor ei tilsorn havde været Kirker.

Dette varede saaledes nogle Aar til alles Forundring og Fornoelse over Kirkernes gode Bedligeholdelse, og det uden nos gens Paanke lige indtil Stiftamtmand Kaales Dod, som indtraf 1700 i Kiobenhavn.

Efter hans Dod blev Amtmanden over Romsdalen Ivar v. Ahnen besikket til at være Stiftamtmand, og samme Aar ankom til Tronhiem paa en Tid, da Bislop Krog var paa sine Visitations Reiser. Cleriset i Tronhiem sogte strax fra forste Begyndelse at stroe Uenigheds Klinte imellem Stiftamtmanden og Bislopken, for stedse at have Stiftamtmanden paa deres Side, hvilket siden foraarsagede mangen Uroelighed, som vi siden skal erfare.

Efter Bislopens Hjemkomst fra Visita^k, begyndte Stift- saer Dispu-
amtmanden strax at paastaae, at Moglerne til Capitulet skulde ^{te med Stift-}
ham udleveres tilligemed Capitulets samtlige Documenter og hvad ^{amtmand} von Ahnen,
dertil horte: vilde allene have Magt at sammenkalde de Geistlige
til Capitul-Samling, naar noget forefalde, med videre; hvil-
ket gav adskillige Forvirringer og Fortraadeligheder i de Ting,
hvor deres Embede kunde være tilfelles.

Dette foraarsagede Bislop Krog at giore derom en allerunderdanigst Forestilling, efter hvilken Hans Kongelige Majestæt behagede ved en Kongelig Besaling at lade Capitulets Møgler som hemmes og Documenter forblive ud^{til} Bislopens Giemme, Convoca^{ved Kongelig} tionen at skulde dependere efter gammel Sædvane af Bispo^{Resolution} pens Gøtbefindende: blev ellers forbuden at indtøre Novi-
teter, Bislopken og den geistlige Stand til Präjudice.

Slight foraarsagede mere og mere Misforstaelse imellem disse Stiftets hoieste Embedsmænd. Stiftamtmanden kunde derefter ikke dolge sin Forbitrelse imod Bisshopen, men samme i en og anden Maade yltrede, fornemmelig da de begge engang vare indhudne af General-Lieutenant Wiibe paa sin paaboende Gaard, efter Dispun-
te med von Ahnen, hvor Stiftamtmanden over Magtildet ansaadt Bispen med adskillige haarde og nærgaaende Ord og Lignelser, hvilke Bisshopen dog med al Taalmodighed og Ydmighed begegnede; men som det var saare grost og fornemmeligt, kunde Bispen et andet end andrage slight for Hans Kongelige Majestæt, som allernaadigst beordrede General-Lieutenant Wiibe, samt Proosten paa Hitteroen Hr. Rasmus Rosing, som Commissarier, at forhøre Sagen paa begge Sider, og derom deres allerunderdanigste Nelsation til Hans Majestæt at indsende, hvorefter Sagen ved en Kongelig Admonition til Stiftamtmanden fik sin Ende.

Cleresiet i Tronhiem undlod midlertid ikke at oppuste den anrendte Tide hos Stiftamtmanden imod Bisshop Krog, og forebragte blandt andet, at Kirke-Forpagtningerne udi afgangne Stiftamtmand Kaases Tide vare skeede til Bisshop Krogs egen Interesse, og at han derved havde gjort sig selv Profit til 6000 Rdlr., som ved en Kirke Regnskabernes General-Revision kunde best blive oplyst.

Dette med mere, gjorde, at Stiftamtmand von Ahnen ved en Forestilling til Hans Majestæt gjorde allerunderdanigst Ansigts Proces, ning om at faae opnævnt 4 Commissarier, nemlig Raugmanden Abrah. Drejer, Commerce-Raad Andr. Schiøller, og tvende andre, strax at foretage sig alle Stiftets Kirkers Regnskaber til Revision, som skeede i Aaret 1701, til hvilken Ende den da værende nye

nye ankomne Stift-Skriver Morten Wium blev besatet at indles vere i Commissionen Stiftets samtlige Kirkers Regnskaber, som og til sammes Oplysning at være tilstæde ved Commissionen, naar han derom blev til sagt. Bisop Krog blev ligeledes dertil indstæuet, men modte aldrig, saasom han havde ikke noget at bestrygte.

Commissionen blev da sat, og Ejd efter anden fortsat i fulde 7 Aar, indtil den i Aaret 1708 endelig blev sluttet; men i Ste-
den for 6000 Rdls. Ansvar, som der var gjort saa stor Forsik-
ring om hos Bisop Krog at hente, blev der ikke utsat den als
lermindste Skilling ham til Ansvar; thi alting blev befunden rigtig,
og for de af Bispen udstættede Assignationer laae der rigtige
Regnskaber, hvortil Pengene vare anvendte; saa at: da Com-
missionen skuldeslutes, lod von Ahnen med Fortrydelse falde dis-
se Ord: Naar Bisop Krog slet intet bliver skyldig, hvad til Bispeens
Grekien-
delse,

Siden blev denne Commissions Forretning altid holdt som et Mysterium, at Bisop Krog aldrig maatte faae samme at see, i hvor megen Utimage han gjorde sig for at faae den i Haender, forend 20 Aar derefter, da den blev funden i von Westens Sterv-
boe, da han den 9 April 1727 ved Doden afgik i Tronheim.

Det er da klart Beviis nok paa Bisop Krogs Uskyldighed at have sogt nogen usorsvarlig Interesse ved disse Kirke-Forpagtnin-
ger, saasom ham aldrig blev krevet det allerringeste efter saa anseelig
og langvarig Commissions Holdelse og Sluttelige Afhandling.

Udi Aaret 1693 skeede dette efterfølgende til stor Tab og Ska-
de for Bisop Krog udi hans Embeds Indkomster:

Det

Det havde fra Arilds Tid været brugeligt, at den gennemne Almoe udi Senjens og Tromsøens Fogderier i Nordland, paa visse Tider om Aaret, naar Fiskeriet gik til udi Finmarken, rejste dighen for at fiske, og efter Hjemkomsten til hver sit Sted og Kirke-Sogn, erlagde af hvad de havde fisket deres Tiende til den Kirke og den Præst, som de tilhørte; men forbemeldte Aar blev af Betingterne i Finmarken gjort et Forslag til de Finmarkske Kirkers Opkomst og Forbedring, at saadan Tiende, som afde Fremmede ved deres Hjemkomst til hver sit Sted var vandi at erlægges, maatte derefter betales i Finmarken til Præsten og Kirken ved hvert Sted, hvor de havde fanget Fisken. Hvoresler en Kongelig Anordning besalede, at der i Finmarken skulde betales Tiende af hvad Slags Fisk, der blev fanget, til den Kirke, hvor Fisken var taget, og at Fiskerne derimod skulde være fri for at betale videre Tiende deraf, ved deres Hjemkomst, naar de mod Kvitering fra Finmarken beviste der at have betalt Tienden; hvorved den Tiendes Erlæggelse, som de altid havde været vant til i Senjen og Tromsøen til hver sin Præst og Kirke ved sin Boepæl at erlægge, blev aldeles ophævet, og passerede derefter megen Undersleb ved Tiendens Erlæggelse udi Senjen, i det at Bonden angav den meste Fisk, hvorfra han skulde give Tiende, for at være Finmarks Fisk; thi naar han ifkun havde en Sæddel med Boe-Mærke under for en Kvantitet, saa maatte samme frie passer. Bisshop Krog som Pastor for de fleste Kirker i Senjen mis-

Bisshopen
mister aarlig
300 Rdsl.,
stede derover omrent 300 Rdsl. af sine aarlige Revenueer, som til det bispelige Embede fra mange Tider tilbork havde været henlagte, foruden hvad Senjens Kirker af deres Rettigheder derved tabte.

Udi Aaret 1695 indsaldt en nye Fortrædelighed for Biskop Krog, som havde sin Oprindelse paa estersolgende Maade:

Da Tronhiems Bye udi Aaret 1681 tilligemed Frue-Kirke ved Jildens Grumhed var lagt i Aske, skede det, at man ved Kongelige Donationer, anseelige Collecter og andre Kongelige Besnaadinger fik Leilighed igien paa nye at opbygge Kirken. Af da værende Inspecteurer for Kirkerne blev da gjort Forslag til en Memorial til Kongen, at Frue Kirke, som tilsorn var for lidet og trang, nu formedes Menighedens Tiltagelse maatte giores store *), hvorfor og de 3 nederste Binduer blev tillagde og af nye opbyggede.

Men som Inspecteurerne i de Tider ikke ansaae den da værende Kirke-Bærger ved Navn Mathias Krenckel, som var en fremmed Mand, der sig nyelig i Tronhiem havde nedsat, sufficient nok til at betroes saadan anseelig Capital, som til samme Bygning behovedes, saa haver M. Seb. With udstædt til da værende Inspecturer sin Caution, med Forsigt at tilsvare hvis der noget hos hemeldte Kirke-Bærger maatte komme til fort; hvorpaar der i Aaret 1685 blev gjort Begyndelse til Kirkens Reparation og videre Udbygning, indtil dens Forfærdigelse, som varede indtil 1690.

Efter nogen Tids Forløb indkom da Kirke-Bærgens Regnskab paa Omkostningerne over Kirkens Bygning som beslo sig til 15000 Rdlr., og da saa mange Kongelige Donationer derudi varre indbegrebne, maatte saadant for Hans Kongelige Majestæt blive

*) Maatte forlenges indtil 24 Aflen, staer der i Hr. Prof. Schönings Skrivelse over Tronhiems Kirke p. 347.

blive angivet, hvorpaa der i Aar 1695 ankom en Kongelig aller-naadigste Befaling til Bisshop Krog og Borgemester Roald Opdal at foretage sig disse Regnskabers Revision over Frue Kirkens Opbygnings-Bekostninger, saamt hvad deraf dependederede, hvilket de da og strax foretoge. Ved samme Revision fandt de adskillige Poster at udsette, og hvor vel de havde brugt den yderste Moderation for Bedkommende, saa belsb sig dog disse Mangeler til omrent 4 a 500 Rdlr., som blevne udsatte Kirke-Bærgen til Bevarelse og hannem tilstillet.

M. Seb. Wih som Cautionist, for at vise sit Mod mod Bisshop Krog, udtoeg paa disse af begge Commissarier Kirke-Bærgen tilstillede Antegnelsess Poster, en Stevning til Ober-Hof-Retten, hvor Dommen ikke udfaldt ham til Noie, hvorefter han forfolger Sagen til Stevnemaal til Hoieste Ret, og derefter selv til Kiesenhavn nedreiste, hvor da saaledes blev domt: de formerede Mangel-Poster skulde være annullerede; M. Seb. Wih for sin udstedde Caution skulde være aldeles frie og upaataalt, og samme ham igien tilbage at skulde udleveres: Bisshop Krog allene af egne Midler skulde betale 400 Rdlr. udi Proces-sens Omkosteninger til M. Seb. Wih.

Saadan kon fil Bisshop Krog for havde Umage ved disse Regnskabers Revision, men Borgemester Opdal, som havde været enig med udi alt hvad der var bleven forreetet, og tilligemed Bisshop Krog underskrevet altting, blev ikke nævnet, men aldeles udelukt af Hoieste Rettes Dom, som blev affagt i Aaret 1700.

Ilder tilb: Aar 1699 den 12 Junii havde Bisshop Krog den store Bevaade, drovesse, og leed den store Ulykke, at hans Skionne og velbyggede Residenz

Residenz om Natten, en Times Sid efter man havde lagt sig, paa evende Sider kom i Brand, saa man havde Grund til at slutte, at end Mennesker var deri Skyld, og tog Ilden saaledes Overhaand, at Gaarden inden faa Timer laae i Aske: Bisshop Krog for at redde de nodvendigste Papirer og Documenter, som han kastede ud af Binduet, var nær blevet indebrændt; thi Doren blev af Ilden saaledes bespendt, at man maatte sætte ham en p) Stige til Binduet, hvorigennem han nedstigede, og strax nedfaldt Taget af Huset. Foruden megen Guds Velsignelse som af Ilden blev forvaret, beklagede han meest sit Bibliothek, som han havde tildeels samlet sig Udenlands, deels klist i Kopenhagen, samt og tilhandlet sig hans Formands D. Schleiters udvalgte kostbare Bogssamling, som alt tilsammen var et stort og kostbart Bibliothek, fernemmelig beklagede han sine egne Manuscripter q) saa vel Philologiske som Theologiske, hvilken ubodelige Fortraas han alle sine Dage beklagede.

Aar 1700, da M. Seb. Wih var, som foran er mældest, nærværende i Kopenhagen, erhvervede han en Kongelig allernaas-

E e e 2 digst

p) Det er ganske uvaalideligt hvad i Pontopp. Annal. Eccl. T. IV. p. 229 berettes, das als er kein Mittel fand der grausamen Feuersbrunst abzulehren er fast von Sinnen ging, und, wie einige berichten, sich selbst mit in der Studierstuben verschlossen, um nebst seinem Schatz zu verbrennen, m. m.

q) L. c. hedder det: Seine vielfältige Manusc., unter welchen ein Commentarius über die gesamte Heilige Schrift gewesen, und womit er viele Copisten fatigirt hatte, wurden zugleich mit seiner in der Stadt nahe an der grossen Thum-Kirchen gelegene Residenz gänzlich eingehäschert. Biante disse Manusc. vare hans Ordinations Taler, hvortil han allerede havde taget Texterne af Johannes Abenbaring, som han saaledes havde foresat sig paa den Maade at igjennemgaae, og forklare.

femte Pro-
ces, digst Tilladesse, at actionere Bisshop Krog for 4 af ham paa nye
angivne Poster, over hvilke M. Wirth havde at klage, hvortil han
beriente sig af de da indfaldende Conjuncturer, som han formeent-
te, der skulde være til hans Fordeel, i det Dithlev Wiibe, som
var M. Wirths Kones Sedskendebarn, var blevet Ober-Secre-
tair i det Danske Cancellie, ved hvilken Anledning han indgaaer
til Hans Majestæt med en forfærdelig Klage, som han med me-
gen Vidløftighed udførte, bestaaende af 4 Poster, som følger:

1) At Bisshop Krog i haardeste Maader havde tiltalt ham for
en Calumnies, Bisshopen havde ham mistænkt for at have begaet
paa Lindersen, for hvilken han paastod gandse at være uskyldig.

2) At da Provsten M. Ole Borchmann ved Osden afgik
i Aaret 1696, havde M. Seb. Wirth, som ældste Sognepræst de
første Presternes Vora til at succedere i Provste-Eembedet efter ham;
men at Bisshop Krog paa St. Michaelis Fast havde paataget sig
i Domkirken at prædike, og efter Prædiken oplæste M. Gert Bon-
sachs Konge-Brev, som Præst i afgangne M. Borchmanns Sted,
saa og tillige proclamerer ham af Prædikestolen som Provst for de
Geistlige, hvilket skulde værereet udi egarde til Geheimeraad og
Ober-Secretair Moth, som var M. Bonsachs Svoger.

3) At Bisshop Krog en Aftens Tid havde befælet ham at
communicere en Delinquent, som Dagen derefter skulde henret-
tes; hvilket han formeente sig ikke at skulde kunde tilkomme.

4) At Bisshop Krog udi en Andragelse for Hans Majestæt
skulde have beskyldt ham for Meen-Ged, hvilket han formeente sin
Person og Embede at være alt for præjudicerligt, og derfor at
vilde have tilstrækkelig Satisfaction.

Efterat

Efterat M. With med saadan Kongelig Bevilling var fra København hjemkommen, begyndte han strax at reise Sag imod Bisshop Krog, som heri gik defensive.

M. With visde ei være fornøjet med nogen Ting; thi det var ham kun om at faae Sagen frem for Høieste Ret, hvor Bisshop Krog, efter hans Meening, allerede var fordømt, forend han blev domt. M. With stevnede Sagen til Ober-Hof-Retten i Året 1703, da Bisshop Krog rejste til Christiania, hvor han paa M. Withs giorte Andragelser udlod sig i folgende Giensvar:

Eil 1ste Post svarede han, at ligesaa lidet som M. With kunde skaffe Beviis paa hvad Bisshop Krog i Genrum under fire Døde havde foreholdt ham, hans Forhold paa Indersen angaaende, ligesaa lidet kunde Bisshop Krog, efter saa mange Aars Forlob, da Sagen efter Kongelig Ordre, i Anledning af hver deres separate giorte allerunderdanigste Andragelse var dodgiort, nu forskaffe Bidner derom; men allene i den Tid efter allerunderdanigst Pligtshylighed acqviecerede ved Hans Majestæts allernaadigste Willie og Besaling. Bisshop Krog ansorte tillige, at han fast i lige Tilfælde af den Forfolgelse, som da imod With af Borgemester Brix var opreist, havde reddet M. With, for at afvende Scandalum fra den geistlige Orden, det Bisshop Krog i alle Maader sogte at forekomme, for hvilket M. With vel den Tid aflagde sin Taksigelse, hvilken han nu maae have forglemt.

Eil 2den Post svarede Bisshop Krog, at Provst-Embedet i Kronhjem haver ligesom ved alle Cathedral-Kirker altid fulgt med Sognepreste-Embedet til Domkirken, og hvad de plurima vota angaaer som M. With sig paaberaaber paa sin Side at have haft,

Bisshop
Krog stav-
nes til Ober-
Hof-Retten,

Bispens
Indtag i O-
ber-Hof-Rett-
ten,

saa havde derom aldrig været stuet nogen Samling blandt Geistigheden, hvorved han kunde obtinere plurima vota, ei heller havde saadant været fornødent, hvorfore ei heller de particulaire Discurser, han ved en eller anden af Geistigheden, som dog kun var de twende Capellaner, kunde have haft, i nogen Maade kunde authorisere ham til Prostee-Embedet.

Hvad den 3die Post angaaer, formeente Bisshop Krog, at naar det af den verdslige Oprighed i Tronhiem for ham var givet tilkiende, at Dagen derefter skulde en Misdaeder føres til Retters stædet, som da i sin Saligheds Sag Aftenen tilforn burde betinges, og var bleven begiert, at en Præst dertil af Bisshopen maatte besikkedes, det da var hans Embeds Medfor at besikke en Præst dertil, som var nærmest, estersom de andre vare udi lovlig Forsald, og samme ikke kunde komme at forrette; saa at M. Withe Undskyldning af et godt Compagnie ikke dorfors kunde befrie ham.

Den 4de Post indbesatter følgende vidtlostige Omstændigheder:

Aar 1697 ankom en Person til Tronhiem ved Navn Hans Muus, som havde tient ved Land-Maaleriet i Sielland, da der over Landet skulle oplægges et nyt Charte efter Professor Ole Rømers Foranstaltung. Denne Person havde en Fordring hos da værende Capellan til Frue Kirke, Hr. Ole Pedersen; men da han forgives en Lid lang havde sogt sin Betaling hos ham, udvirkes de han ved sine Venner i Kiobenhavn en Kongelig Ordre til Bisshop Krog at skulde lade sequestrere Hr. Ole Pedersens Offer, som paa de store Hoitider kunde falde paa Alteret, til denne Hans Muus' Afbetaling. Bisshop Krog kunde ei ander end sille Ordre til

til Frue Kirkes Sognepræst M. Seb. Wih at indeholde Hr. Ole Pedersens Hoitids Offer, og derom hver Hoitids-Dag at indles vere til Bisshopen en Notice paa hvad Offer der paa Hr. Ole Pedersens Part kunde være falden.

Erende Hoitids Dage efter hinanden fremsendte da M. Seb. Wih til Bisshopen Notice-Seddeler paa Hr. Ole Pedersens Anpart Offer. Derpaa indfaldt bemeldte bedrøvelige Ildebrand da Bisspens Residence afbrændte, hans Midler og Eiendomme samt Boger, Papirer og Documenter blev spolerede. Midlertid gik Hans Muus uden at kunde komme til Endskab med Hr. Ole Pedersen, hvilket foraarsagede, at Muus indgik med nye Klage til Hans Majestæt, som sendte samme til Bisshop Krog's Erklæring, saa han derover nødvendig maatte indhente M. Wih's Forklaring. M. Wih, som efter al rimelig Slutning, (ved Branden af Bisspens Residenz, der laae tvært over for M. Wih's Huus, og ved det af Bisspens Papirer og Documenter blev fastet paa Gaden igienem Binduet) maace have faaet i Hænder een af de forhen af ham til Bisshop udstædde Notice-Sædler paa Offerets Anpart, og derved maace have giort sig den Tanke, at de øvrige Sædler ligeledes maatte være iilden fortærede, svarede med stor Frek- hed, at ham aldrig af Bisshop Krog nogen saadan Ordre var tilstillet, og derfor ei heller nogensinde noget af Hr. Ole Pedersens Offer havde opbaaret; hvilket han tilbød sig med Bed at ville bekræfte.

Bisshop Krog forundrede sig ikke lidet over saadan Forklaring og Benægtelse: kunde dog ikke undlade til sin Undslydning at fremsende til det Danske Cancellie sin Besvarelse, hvorudi han blandt

blandt andet frev, at M. With kunde ei med god Samvittig-
hed giøre saadan en Led, som han havde bødet sig til.

Om saadan Bisopens Skrivemaade fik M. With ved sin
Nærverelse i Kiobenhavn Esterretning i Cancelliet, og tog deraf
Anledning til denne 4de Klage-Post, som en Beskyldning der
var fornærmelig og uanständig baade for hans Person og Embed.
Da nu M. With havde reist denne Sag, maatte Bisopen fore-
tage sig nsiere at giennemlede sine af Branden reddede Papirer,
og til al Lykke fandt tvende M. Withs originale Notice-Sædler
paa Hr. Ole Pedersens Hoitids Offer, men den tredie Sæddel
fandtes ikke saa at man havde Grund til at troe, at den var,
som mældt er, kommen i M. Withs Hænder, og kunde have for-
ledet ham til saadan fræk Benegtselse og Modsigelse.

Bisopen
vinde ved
Ober-Hof-
Retten,

Men da de tvende Sædler ham uvented for Ober-Hof-Ret-
ten blevé forelagde, maatte han vel med Forundring see dem,
men stansfuld tie stille; og saaledes fik han da ikun slet Afsviis-
ning fra Ober-Hof-Retten; midlertid maae han under Haanden
stiltiende have fornojet Hans Muus, saasom man aldrig hørte no-
get siden derom.

Efter at M. With saaledes ikun til siden Fornsielse var af-
skediget fra Ober-Hof-Retten, drog han hjem til Tronheim og
men indstev- strax gjorde Anstalt til Hoieste Rettes Stevning, hvorved han
nes til Hoie- indstævnede Bisop Krog i Aaret 1704. Selv reiste han betids
ste Ret, til Kiobenhavn, for at forhverve sig Venner, og midlertid,
ved mangfoldige Calumnier og Beskyldninger imod Bisopen,
søgte at giøre sin egen Sag god. Bisop Krog fandt det og fors-
nodent at være nærværende, reiste dersor paa Vinterforet til
Kioben-

Kiebenhavn, hvor han havde den Lykke paa mange høie Steder at igiendrive M. Withs Calumnier, saa at mange brave Folk kom da i andre Tanker.

Omsider da Sagen blev ageret for Høieste Ret, haver hans egen Procurator, Brostrup Albertin, strax fra falder de 3de sidste Poster, hvilket da Bisshop Kroggs Procurator, Hans Schavenius, horde, vilde han ikke acqviseere dermed, men sagde, at om Contraparten ikke vilde tale sin Principals Sag, saa fandt han sig forbunden paa Bisshop Kroggs Begne derom at tale, for derved offentlig at beklaendgiore Bisshopens Ufylsdighed udi M. Withs haarde Andragagersers Bestkaffenhed til Hans Kongelige Majestæt, Schavenius reciterede og igiendrev hver Post især, forpemmelig reciterede han den 4de Post, angaaende Hans Muusles Forsdring samt M. Withs tilbudne Eed, hvorimod han producerede de twende af M. With under sin Haand til Bisshopen indgivne Noticesædler paa meerbemeldte Hr. Ole Pedersens Høitids Offere, hvilket Schavenius omstændelig udforte, uden at Contraparten noget derimod kunde sige; og blev da endelig saaledes domt og affagt: at alle Parternes mod hinanden havende Prætentio-
Høieste Retts
ner skulde være ophævede, døde og Magtesløse: Bisshop Dommen,
Krog skulde betale til M. With Processens Omkostninger
400 Rdlr. Begge Parter bleve formanede til Fredelighed
mod hinanden, og skulde den, som først igien den anden at-
taqverede, have forbrudt til vor Grelsres Kirke paa Chri-
stianshavn 500 Rdlr.

Esterat Bisshop Krog havde taget den store Skade ved den ulykkelige Ildebrand, som for er meldet, besluttede han at flytte fra Byen, hvortil gaves Leilighed, da Obristlieutenant Franz

Kyhn (som var Commandant paa Munkholmen, og i 4-5 Aars Tid, efter sin Sviger-Fader, forrige Præsident i Tronhiem, Anders Tönders dodelige Afgang havde paataget sig Bachegaard til Eiendom), i de samme Tider ved Doden var afgangen, hvor fore Skiftet efter bemeldte Obristlieutenant blev foretaget af General-Lieutenant Johan Wiibe, Baron Siubeck, som var Captain ved Garnisonen, og Sørenskriver over Strindens Fogderie Peter Jouch, hvilke da besluttede at sætte Bachegaard paa Auction, hvorved der ikkun blev budet 800 Rdlr.; thi Huusene paa den hele Gaard vare brostfaldige og nedfaldsfærdige; Commissarierne vilde samme Auctions-Bud ikke antage, fordi der var større Forpagtning i Gaarden, som deraf burde betales (afgangne Præsident Tönders Born vare nogle Aar forhen gaet fra Arv og Gield) saa resolverede Bisop Krog at byde for Gaarden 1000 Rdlr. med de Bilkaar, at han til samme maatte beholde Odels Retten, paa hvilken Condition den af Skifte-Commissarierne blev ham tilslagen, hvorpaas Bisop Krog udi Aaret 1700 strax begyndte at nedrive de gamle og igien at opbygge nye Huuse og Bygninger, saa at Gaarden blev i 2 Aars Tid ganske af nye opbygget, og i alle Maader forbedret og i Stand sat, som fo stede Bisopen over 2000 Rdlr.

Nu begyndte Bachegaard at stikke Folk i Dine, og Bispe ns nye Residenz opvakte nye Misundelse hos adskillige, som da efter kort Tid sig yttrede; thi afgangne Præsident Tönders ældste Son, som var Raadmand i Byen, og nogle Aar tilfor havde frasagt sig Arv og Gield efter sin Fader, nu ved andres Hjælp og Understøttelse, saasom han selv var en fattig og usformuende Mand, begyndte først at lade til Einge lyse sin Odels Ret til

Bach-

Bachegaard, og strax derefter ved en Protest insinuerede sin Odels-
Lesning med Tilbud af 200 Rdlr. for Bygningerne, for Fredes-
sigheds Skyld, og hvis dette Tilbud da ikke blev modtaget, da
inden en vis Tid af nogle Maaneder at skulde flytte fra Gaar-
den de nye opsatte Huse og Bygninger; men da Bispen ^{Siette Pro-}
ikke funde bequemme sig til at modtage sig ubbillig Proposition,
begyndte Tønder strax at indstævne Bispen til Lands Tinget, ^{Bispen ind-}
hvor Bispen af Sørenskriveren i Anledning af den holdte Auction,
samt at ingen Indsigelse derpaa af Arvingerne var skeet, blev tils-
domt at beholde sin Gaard.

Af Laugmand Drejer blev Bispen domt at fravige Gaarden
og at cedere den til Raadmand Tønder. Sagen kom da for O-
ber-Hof-Retten, hvorfra den blev henvist ad primam instantiam, ^{og}
saa at Processen da paa nye maatte begyndtes, og gif saa alle
Retterne igennem indtil den kom for Hoieste Ret, hvor Bisop
Krog i Aaret 1709 blev tilbømt at beholde Gaarden med frie
Besiddelse uden Raadmand Tønders Pacante i nogen Maas-
de: Tønder blev tilfundet at betale Processens Omkostninde-
ger til Bisop Krog med 200 Rdlr., hvilke hans Tilskyndere
tillige med den langvarige Processes Udsorsel for saa mange Ret-
ter maatte udrede og betale; thi Tønder selv havde intet at sætte
til, og saaledes endtes denne Sag.

Udi Aaret 1710 ankom Amtmand Owe Schieldrup fra Nord-
landene til København, og medbragte en Memorial, stillet udi
Almuens Navn af Senjens Fogderie med 10-12 Bonde-Zigneter
under, og gjordes der da allerunderdanigst Ansoegning af Almuen
at maatte vorde befriet for den til deres Præst sædvanlige Offer-

Skeppes Erlæggelse, som dog Loven byder, og de fra Arilds
Tid uvægerlig betalt havde.

Denne Ansøgning erholted Almenand Schielderup remitteret
til sin Ekstæring, og i favour for Almuen sig saaledes derpaa er-
klærede, at Almuen ved Kongelig Besaling blev befriet for be-
meldte Offer-Skeppes Erlæggelse til deres Proster, hvorved Bis-

Bisshop Krog miste
Krog misste
etter 350
Ndlr.
Ndlr.
Bisshop Krog, som Pastor Primarius til Kirkerne, mistede over 350
Ndlr. af sine aarlige Revenuer, som til det bispeelige Embete
stedse havde været tillagde.

Udi Aaret 1711 indfaldt for Bisshop Krog en nye Fortræde-
lighed, som bestaaer af folgende:

Det hendte sig Aaret tilforne, at en fornemme hoi Herre i
Jylland af den militaire Stand vilde lade sin Datter reise et Sted
hen, for at giore et Besog hos andre deres fornemme Venner.
Faderen gav hende en af sine beste Domestiquer med, for at gio-
re hende Geleide og Opvartning under Veis; men han gjorde sin
Opvartering saa vel, at Tomfruen inden fort Tid befandtes frugt-
sommelig. De hoie Paarorende som billigen maatte forsmerte
saadant, syntes heller at ville bevare dem ved Eren end gandse
slaae Haanden af dem, hvorfere de besluttede at lade dem copule-
re, og stikke dem bort. Man sogte da paa hoie Staeder ved sna-
reste Leilighed at faae ham employeret; og som der blev en Auditeur
Qieneste ledig ved et af disse nordiske Regimenter, saa blev de til
Tromhiem forsendte for at blive her. Mandens Naavn var Johan
Trellund, som under Character af Auditeur r) blev her sat ved

et

r) Pontopp. Annal. I. c. falder ham Lieutenant Trellund. Denne træ-
tektere Auditeur var og Skyld i, at Bisshop Krog blev besyldt for at
tage uordentlig vandrando Geistlige i Forsvar.

et af de nærmeste Regimenter; men som han var en bitter og bizar Mand, saa lod han og saadant sit Sindelang udi adskillige Ting mærke, besynderlig imod Geistligheden her og der: hørndi han ikke altid kunde finde Bisald. Omsider forfalder han i Dispute med Sognepræsten til Byneset, Hr. Johan Crantz, som han i haarde og stiklende Skrivemaader angreb, og over ham indgav Klagemaal til Bislop Krog, som derom nødvendig maatte indhente Hr. Crantzis og Bedkommendes Ertcering og Forklaering om Sagernes Beskaffenhed, hvorpaa Bislop Krog meddeles te ham en Resolution efter Sagens Værd. Derned vilde Trellund ikke være fornøjet, men indstevnede Hr. Johan Crantz for en Prooste-Ret, hvor han udi sine stolte Angreb og Skrivemaader ikke sik nogen Medhold, men en Dom som var ganske langt, fra hans Hensigt, og derfor stevnede Sagen ind for Landemoder, for Stiftammanden og Bislopen. Blandt andre meget vidtøf tige Ting producerede han en og anden Resolution, af Bislop Krog udgiven, som ikke havde været ham til Noie; hvorover Bislopen, som vel betiente Retten efter sit Embeds Medfor, holdte sig exempt for Dommen, som dog heller ikke udfaldt for Capitulet efter hans Billie. Auditeur Trellund stevnede Capitulets Dom for Ober-Hof-Retten, og tillige Bislop Krog for sine udstædde Resolutioner i en og anden Sag, som Trellund havde haft mod de Geistlige. Bislopen agerede sin Sag defensive, paastaaende at hans udstædde Resolutioner vare grundede paa Lov og Billighed, hvorfore han ei heller videre vilde svare til Trellunds giorte Forestillinger. Ved Ober-Hof-Retten kunde Dommen ei heller udfalde til Trellunds Fornsielse, hvorfor han udtag Stevning til Hoieste Ret over Bislop Krog, og derudi ansører tillige mange Beskyldninger over Stiftets Geistlige i Allmindelighed, til hvil-
Bispen vins-
der ved Ober-
ken

En Ende han paa adskillige Steder havde reist Sag og Forsels gelser imod adskillige Præste-Mænd, som han aldrig nogensinde havde kiendt, hvilke han saaledes paa heftigste Maade i Høieste Rets Stevning angreb, uden nogen Speciel at navngive, hvorfor alle hans Beskyldninger allene paa Bisshop Krog med samtlige Stifters Geistlighed skulde hvile. Bisshopen for saavel at forsegre sig selv som sit underhavende Clerisie saae sig nodsaget at tage contra Stevning til Høieste Ret, hvor Dommen faldt saaledes:

samt Høieste at alle Trellunds Angivelser over Bisshop Krog, samt alle hans Ret,

Insolentier imod Geistligheden i Tronhiems Stift skulde være døde og annullerede: Trellund at skulde betale til Bisshop Krog 200 Rdlr. udi Processens Omkostninger, og 50 Rdlr. til vor Frelsers Kirke paa Christianshavn, samt for Høieste Ret strax at giøre offentlig Afsigt for Bisshop Krog saavel som samtlige Geistlighed i Tronhiems Stift; hvilket ogsaa strax skede for Høieste Ret. Saaledes var Slutningen paa denne Bisshop Krog uskyldig paaforte Proces, som varede indtil i Aaret 1715, men siden har man aldrig hørt til denne uroelige Auditeur, ei heller kom han mere igien til Tronhiem.

Det er hver Mand bekjendt, at den svenske Armee i August Maaned 1718 indfaldt fra Jempe Land ind i Tronhiems Lehn, og græsserede udi Bærdalen, Skaugen, Inderosen og videre over alt i den Egn nogle Maaneder, og da de havde fåstet Hold udi Stordalen, frygtede den commanderende General-Major Vincentz Budde, at de skulde nærme sig til Tronhiem, da den hele Milis var draget derfra ind i Byen, ligeledes at de skulde attaqvere Tronhiem; thi blev af Generalen foranstaltet et Krigs Conseil, tilstædenværende den samtlige militaire Etat, og derudi besynderlig omtalt,

omtalt, at Bachegaard, som Bisshop Krog paabøede, maatte ødelegges fordi han frygtede, at de Svenske kunde have der et Tilhold, i Hald de vistde nærmie sig til Byen, og endstiondt de tvende Soe-Officerer, Capitain Johan Wesel og Capitain Lorentz de Ferri, som med hver sin armeret Fregat til Eronhiem var commanderet og vare tilstæde ved dette Krigs Conseil, offentlig forklarede at være gaudske usornoden Bachegaard saaledes at ruinere, saasom de tilforpligtede sig inden faae Minuter med deres Canoner af deres Skibe, som laae i Elven lige over for Gaarden, at fulde kunde fordrive de Svenske deraf, og i Nods Tilfælde med samme at sætte Gaarden i Brand, i Hald de Svenske fulde bemægtige sig den, saasom der var ei andet end Tre-EBygninger; saa blev dog saadant ei taget i nogen Betragt, men General-Majorens commanderende Billie maatte fuldfores, hvorpaa det og blev Bisshop Krog, da han et Par Dage forhen af sin lange Visitaah-Reise fra Nordland og Finmarken træt og mat var hjemkommen, ved tvende commanderende Officerer tilkendegivet, at Gaarden Baché fulde afbrændes og ødelægges: dog blev ham givet 24 Timers Frist at drage bort og redde hvad han kunde. Efter 24 Timer blev da dette Beslut ved en Major med underhavende Commando af Soldater virkelig fuldfort, og Bachegaard den 22 Nov. aldeles afbrændt og ødelagt.

Bispens Re-
sidenz af
brændes og
ødelægges,

Enhver Netsindig kan estertanke, hvad der af en fuldkommen bebygget, meubleret og besat Gaard, i Hostens Tid, da alting var kommen i Huus, udi saadan Hast kunde reddes og bierges; men nok var det, at det høie Generalitet sit sit Forsæt fuldbyrdet og Gaarden afbrændt, saa Bisshop Krog med Familie Binterdage maatte bierge sig, som han best kunde; men Dagen derefter var ikke nogen

Svenske

Svensk mere at see omkring Tronhiem, saasom de toge en anden
 Bei omrent en halv Mil fra Byen, og samlede sig ved Eller-
 Broe for der at passere videre Elven og at trænge ind i de der
 oven for liggende Districter af Landet. Desforuden blev Neber-
 banen tilligemed alle Indbyggernes Huuse paa Bachegård, landet,
 saavelsom Soe-Bryggen og Kiobmands Boder, som under
 Bachegaard forterede, aldeles ødelagte: saa at den hele svenske
 Armee, om den havde kommet dertil, ei skulde kunde have gjort
 det bedre. Samme Tid havde Bisshopen og det Uheld, at Gaar-
 den Berg, som er Præstegaarden til Stindens Præstegård,
 Præstegaard hvortil Bisshopen er Pastor, og henlagt til Bisshopen pro Officio;
 til Stindens hvilken Gaard Bisshop Krog paa egen Bekostning af nye havde
 Præstegård ladet opbygge, blev i samme Tid med Gierdesgaard og alt al-
 deles ødelagt og nedrevet, saa der ikke blev en vind eller Stage
 tilovers paa Gaarden, og er ei heller til denne Tid blevne opbygt
 igien, men bruges allene til Engesletter.

Det er tilforn anført, at Geistligheden i Tronhiem besynderlig
 associerede sig med Stiftamtmand von Ahnen efter hans Ankomst
 til Stædet, for allerider at vedligeholde Evedragt imellem ham
 og Bisshop Krog, til hvilken Ende der, alt for den langvarige
 Commissions-Slutning i Aaret 1708, blev ponset paa en nye
 Casse Indrettelse i Navn af en Stifts-Kiste, hvor alle de publis-
 ke Documenter, som vare i Capitulet samt alle Obligationer for
 Kirkernes og de publike Huuses Capitaler skulde henlagges og
 forvares under Stiftamtmandens Opsyn, hvilken Cassa da om-
 sider blev forfærdiget og sat i Stiftamtmand von Ahnen's Huus.
 Vel sogte von Ahnen paa adskillige Tider og Maader at overtale
 Bisshop Krog til at nedlägge Capitulets Documenter i denne nye
 Kiste;

Kiste; men Krog var ei nogensinde dertil at formeae, sigende: at Capitulet var det reite Stæd, hvor alt saadant burde bevares, hvor der er ingen Frygt eller Fare for Ildebrand, som Byen daglig kan staae i Fare for.

Saaledes varede det i nogle Aar, indtil Bisshop Krog en etter Dispu-
te med von
Ahnens,
gang reiste paa Bisitätz til Nordland og Finmarken, da han ved
sin Afreise efter Sædvane leverede Capitulets Negler til Prov-
sten M. Giert Bonsach, som udi Bispeps Fraværelse udleverede til
Stiftamtmand von Ahnen alle de fornemmeste Documenter, som
i Capitulet forvaredes, tilligemed alle Obligationer for udlaaante
Capitaler, Kirker, Skoler og Fattighuusene tilhorende, saa at
da Bisshop Krog, efter aflagde Bisitätz-Reise kom hjem igien, fik
vel Noglerne fra M. Bonsach tilbage, men maatte lade sig noie
med et udlommet Capitul-Archiv. Bisshop Krog, for ei at ind-
lade sig i nye Stridigheder, holdte sig herudi stille, og lod det
paa Tiden ankomme: midlertid havde Stiftamtmand von Ahnen
alle Capitulets Documenter i denne Kiste, og under sine Hender,
og Bisshop Krog skulde være ligesom udelukt fra Capitulet og hvad
dertil hørte. Men da der i Aaret 1720 udkom en meget skarp
Kongelig Besaling, angaaende Regnskab og Rigtigheds Afleg-
gelse for alle Kirkers, Skolers, Fattighuusenes og Fattiges
Capitaler, hvorudi Stiftamtmand og Bisshopen samt andre Bed-
kommende under haard Straf baade for dem og deres Arvinger
bleve anbefalede saadanne Regnskaber og Rigtighed dersor inden
en vis Tid at aflagge; men Bisshop Krog for sin Person intet der-
ved kunde udrette, efterdi alting var borttaget fra Capitulet; saa
haver han da i Forstningen segt ved en og anden mundlig Sam-
tale at formeae Stiftamtmand von Ahnen at træde i Conference

med sig og de andre Vedkommende, men, da han ei vilde, anno-
det ham derom skriftlig, men alt forgives; saa lod Bisshop Krog
samme Aar alle Capitulares sammenkalde, og tillige anmode
Stiftamtmanden, om det maatte behage ham med sin Maervaerelse
at bivaane Samlingen paa Capitulet; men da det ikke behagede
ham at være der tilstæde, kunde der intet udrettes, saasom alle
Capitulets Documenter og Regnskaber vare i Stiftamtmandens
Hænder. Bisshop Krog lod da Eiid efter anden sammenkalde Ca-
pitulares indtil 7 gange, og ved hver Samling anmode Stift-
amtmanden om at være tilstæde, men forgives, og ved hver
Forsamling lod det passerede tilføre i Capitulets Protocoll, hvil-
ken for Høieste Ret siden blev produceret.

Bisshops
Besværing
til Kongen
over von
Ahnens, Derpaa saae Bisshop Krog sig nedsaget at indgaae til Hans
Kongelige Majestæt med en allerunderdanigst Besværing over
Stiftamtmanden, og forestillede: at han med allerunderdanigst
Lydighed ikke kunde fuldbyrde Hans Majestæts allernaadigste For-
ordning, formedelst Stiftamtmanden hos sig indslutte beholdte
alle Capitulets Documenter, hvilke i hans Fraværelse medens
han var paa sin Bisitsak-Resise vare blevne udtaget af Capitulet,
og samme efter saa mange Anmodninger og Capituls-Forsamlin-
ger ikke vilde udlevere m. m. Denne Andragelse blev fra det
Kongelig danske Cancellie opsendt til Stiftamtmandens Erkla-
ring; men han lod den i lang Eiid ubesvaret hos sig henligge, og
derefter udi Aaret 1721 ved Døden afgik, uden at nogen Erkla-
ring derpaa fra ham fremkom.

Da det nu var rygtet i Byen om bemeldte Bisshops Me-
morial og Klage over Stiftamtmanden, indfandt sig strax nogle,
som sogte at ophidse Stiftamtmandens Enke-Frue til Forbitrelse
imod

imod Bis**k**op Krog, og overtaede hende til at giore allerunderda-
nist An**s**ogning om Commis**s**arier for at tiltale Bis**k**op Krog, for
sin over hendes salig Herre giorte Angivelse, som var ham til
Ban**g**ere i hans Grav: og til denne Sag at udføre erbode de sig
at være hende tienstvillig og assisterlig.

Enke-Fruen erholdt da det a**s**søgte Commis**s**orium og Etats- ottende Pro-
Raad og Amtmand Schielderup samt Al**s**isstence-Raad Christian
Schiöller til Commis**s**arier bleve hende bevilgede. Disse indstævs-
nede da Bis**k**op Krog for Commissionen, hvor han hverken modte
eller mindste Ord lod svare, hvorpaa de efter nogle Sessioners
Holdesse affagde en saadan Dom: Bis**k**op Kroggs giorte Andra-
gelse for Hans Kongelige Majestæt over afgangne Stift-
amtmand von Ahnen skulde være død og Magtesløs, og
Bis**k**op Krog at skulde betale til Enke-Fruen 200 Rdlr. til
Processens Omkostninger. Denne Dom blev affagt i Året
1722.

Bis**k**op Krog gjorde derimod ingen Allarm, men ofte lod sig
offentlig bemærke med at være villig til at udbetale de tildomte 200
Rdlr. til Stiftamtmandens Enke-Fru, i Respect for hendes Per-
son, som han altid havde baaret Ære for, snfende at al den
Sag dermed maatte være ophøret; thi han vel vidste, at Enke-
Fruen af Ildeinddede maatte være forledet; men aldrig krævedes
hos Bis**k**op Krog nogen Betaling efter Dommen; thi Enke-Fruen
lod den saa År efter andet henstaae: man ventede dersor saa me-
get mindre, at Fruen von Ahnen, da hun i Året 1724 reiste til
Krobenhavn, skulde have giort nye An**s**ogning, og i Året 1725
udvirket 4 Kongelige Bevilgninger, nemlig: 1) Opreisning paa
den forældede Commissions-Dom, samme at maatte paatale.

2) Allernaadigst Tilladelse at Sagen maatte gaae Ober-Hof-Retten forbi, og lige til Hoieste Ret at indsternes. 3) Beneficium paupertatis at maatte udfere sin Sag paa slet Papir, og 4de niende Pro- Hoieste Rettes Stavning udi Sagen, hvilke 4 Kongel. allernaadigste Besalinger for Bisshop Krog paa eengang om Hostens Lid blevle forkynndede, og det paa en Lid da Bisshopen af Svaghed i nogle Maaneder havde været fængeliggende, og man lidet eller intet Haab hayde til hans Liv, folgelig ventede hun ingen Forklaring om Sagen eller Forsvar paa hans Side udi Proceduren at skulde fremkomme, men at man efter erholtte Hoieste Rettes Dom kunde kun holde sig til Bisshopens Boe og Familie.

Men da Bisshop Krog næsten i 6 Maaneder havde holdt Saengen, og der neppe var Haab om hans Liv, gav Gud ham, tvertimod alles Forhaabning, en forunderlig Styrke og Helbred, saa at han, uagter sin hoie Alderdom, besluttede at reise til København paa Vinter-Foret Aar 1726.

Strax efter Ankomsten maatte han fornemme, at den som altid tilforn havde haft hans Sager og Commisioner under Hender i København, nemlig Hoieste Rettes Procurator Justits Raad Truuls Smitt var bleven ham imod, og havde ladet sig overtale til at qntage Frue von Ahnens Sag, med flere slige Inventioner som blevle brugte imod Bisshopen.

Midtsommerstid blev Sagen for Hoieste Ret foretaget, hvor Justits Raad Smitt vidtloftig procederede sin Principalindes Sag; men da Bisshop Krog ved sin Procurator lod tale for sig, blev strax fremlagte afgangne Stiftamtmand von Ahnens Original Specification paa de Obligationer, som han af Capitulet hav-

de ladet udtaget, hvilken Bisshopen paa en god Maade fra Stiftsamtmanden nogle Aar forhen havde bekommet under hans egen Haand og Seigt; men da blev der stor Opsigt iblandt Høieste Rettes Herrer, da samme Skrift gik om fra den ene til den anden: tilsidst blev den og foreviset Frue von Ahnens Procurator, hvorpaa han strax gik bort fra Retten, og kom ikke igjen, endfiondt Bisshop Kroggs Procurator vedblev nogle Dage at præcesdere, førend der blev assagt følgende Dom: Commissariernes og Dom ved ugrundede Dom tilsidesættet: de skal paa egen Bekostning Høieste Retten, paa nye foretage sig Sagen til rigtigere Afhandling, og betale til Bisshop Krog ud Processens Omkostning 400 Rdlr.

Saaledes fik Bisshopen god Ende paa denne Sag. Frue von Ahnen reiste derefter til Tronhiem, og lod sig finde saa billig at hun selv i Mindelighed afgjorde alle Capitulets Sager med alle Bedkommende, og til enhver godvillig udbetalte, hvad der fattedes, som belob sig til 45000 Rdlr., saa at alting i Stilhed og Redelighed paa saadan Maade blev afhandlet.

Da denne vildstofte Sag, for hvis Skyld Bisshop Krog var nedsaget at reise til Kiebenhavn, saaledes var kommen til Endelighed, blev af det høje Missions Collegio opreist imod ham en nye og betydelig Sag, til hvis Beskrivelse og grundige Undersøgning at give, det er fornødnet samme fra Begyndelsen til Enden at anfore:

Da Thomas v. Westen var bleven beskifket og 1710 af Bisshop Krog indviet at være Sognepræst til Wedoens Præstegield, fik han formaet 6 andre Præster i Romsdalens og Nordmors Prævstier med sig at holde Forsamling. Disse oprettede et eget

Collegium, og snart hos en snart hos en anden forsamlesedes for at overlägge om et Vark, de havde foresat sig at fuldføre, som bestod deri, at de vilde giøre et gandske nyt System til en nye Reformaz i Kirke-Væsenet, saavel som og vilde have meget for andret s) udi Kirken-Retten, i Lovbogen, ligesom han og paa Haand indførte adskillige Forandringer i sin Menighed, som ei nogen

s) Ubi General-Kirke-Inspektor Hr. Eric Johan Jessens smukke Afhandling, indrykket i dānische Bibliothek Tom IV. under denne Titel: Kurze Nachricht von der Königlichen dānischen Mission in den Norwegischen Lappland ic., heder det p. 625 saaledes: Insonderheit kam von Sieben Predigern aus Norwegen ein herrlicher Vorschlag zur Bekehrung der Sinnen und Lappen herunter, dem noch bald hernach ein anderer von vier andern dortigen Predigern nachfolgte.

Hvo som lyster at underrettes om den nordlandske og lapplandske Missions Begyndelse og herlige Fortsættelse, behager at læse hemmelte Hr. Jessens Kurze Nachricht, hvori Læseren med Hiertens Glæde vil finde, at den glorværdigste danske Monarch Friderich den Fierde var det Guds udvalgte Met ståb til at besørge med Midtierhed og Eftertryk Guds herlige Ord at prædikes for de asgudiske Lapper og Sinner, og ikke mindre paa de nordiske Bierge end i Ostindien og Grønland har været bekymret om at plante Guds Kirke, som fra Åar 1716 til 1724 vorst til et Amt blandt Sinner og Lapper af 1472 Familier, som bestoede af 7231 Siele. Bemældre 7 Præster, af hvilke nogle nævnes i denne Historie, vare følgende: i Nomsdalens Amt Hr. Jens Juel Præst til Tingvold, Hr. Amund Barhow, Præst til Qværnes, Hr. Th. v. Westen, Præst til Wedøe, blev derfra Lector Theol. i Tronhiem og Missions Collegii Vicarius. Hr. Nic. Engelhardt, den sid residerende Capellan til Nesset, siden i v. Westens Stad Præst til Wedøe. Hr. Peder Ström, den sid Capellan pro loco, derefter Præst til Bargen i Bergens Stift. Hr. Mentz Alcanius da Capellan p. l. til Øvre, omfider Sognepræst samme Stad. Hr. Eiler Hagerup var først Capellan i Qværnes hos hans Sviger-fader Hr. Amund Barhow, blev derfra Sognepræst i Eallundborg 1715, hvor han underskrev ovenmæltte Forslag. Derefter Stiftspræst og Lector Theologia i Tronhiem 1729; Biskop 1731 og 1742 Doct. Theol., og dode den 15 April 1743.

nogen anden Steds i Kirkerne hos os har været brugeslig, og slike private Samlinger haver de nogle Aar vedligeholdt. Omsider assendte de udi Føraaret 1714 en af deres Samling til Københavns havn, Hr. Eiler Hagerup, Capellan til Øvaernes med allerunderdanigst Supplik til Hans Kongelige Majestæt, hvori de udi ganske korte Satser forestille alle i Svang gaaende Synder blandt det menneskelige Rion, hvilke de inspecie opregne, med Onske, at derpaa maatte raades Bod. 1)

Saadant blev af mange anseet, som en tacita accusatio imod den, som saa Aar tilforn havde ordineret dem alle til Præster; endfskondt de i deres Forestillinger ingen nævnede. Hr. Eiler Hagerup havde den Lykke at finde Maade hos Dronning Lovise, u) og prædikede for det Kongelige Herskab, hvorefter han den 15 Martii 1715 blev kaldet til Sognepræst i Callundborg. Hr. Thomas v. Westen, opmunret af dette lykkelige Udfald med Hr. Hagerup, som saa hastig sik et got Præstekald, vendte sig til det høie Missions Collegium de propaganda side, ved hvis Hjelphanden 28 Februarii 1716 sik Kongelig Vocation som Lector Theologie og Notarius Capituli udi Tronhiem, og Vicarius Missionis til Lappernes og Finnernes Omvendelse v) i Finmarken,

Thomas
v. Westen
bliver Vicar-
arius Mis-
sionis,

hvor-

i) Pontopp. Annal. Eccl. T. IV. 231. Unterdessen ward dieser Eifer den Præludiis eines so genanten Pietismi beygetaessen.

v) Pontopp. l. c. Hr. Hagerup predigte bey Hofe mit gutem Beyfall, ward auch einigmahl, zur Haltung einer Beth-Stunde, ins Gemach Shro Majestæt der gottseligen Königin Lovisen beruffen, und kriege dadurch so wohl Beneider als Böner.

v) Til alle Bisshoper i Danmark, Norge og Island, som og til Generals Superintenterne i Hertugdommerne gik Kongelig Besaling at indføre offentlig

beneficeres med Helgeland Kirker,

hvormed han da sogte i høieste Maader at recommendere sig. Og at dette forehavende Werk kunde have nogen Bestyrkning, er holdt han den 27 Nov. 1717 Kongel. allernaadigst Bevilling paa Helgelands Kirker af de Præstegield Bronoe, Alstaheug og Rodoe, saavel Hovedkirker som Annexkirker, som vare de rigeste og mest bemidlede Kirker i hele Stiftet, med hvilke Frue Justitsraad Hiortes siden Aar 1701 havde været benaaderet, men i de Tider ved Doden afgaet, saa von Westen umiddelbar efter hende antog Kirkerne, og opbar deres aarlige Tiender og Indkomster, og noget derefter nemlig den 5 Sept. 1718 fik han Kongelig allernaadigst Bevilling, at de samtlige nordlandiske Kirkers da værende Beholdning og aarlige Overflud af Kirkernes Indkomster skulde være evig henlagde til dette Missions-Werks Fortsættelse, og at samme af Missions-Collegio eller dets Vicario von Westen skulde allene dependere.

Conrector Schanche blyver hans Adjunctus, Conrector ved Tronhiems Skole M. Hans Schanche blev anset til at være hans Adjunctus ved Missions-Væsenet, saa og en Borger af Tronhiem Hans Hagerup til Cafferer for at oppretholde bemeldte Kirkers Nevenuer, og fra den Tid var Bisop Krog udelukket fra at have det altermindste Opsyn med Kirkerne, saasom alle skulde bestyres af Missions-Collegio, eller rettere at siges af deres Vicario von Westen. Conrector Schanche, som i

von

offentlig Bon i alle Kirker for den gandiske finmarkiske og lapplandiske Mission, og det strax efter Bonnen for den ostindiske Mission. Saa gjorde og Kongen en Anordning af 20 Nov. 1716, at af alle Kirker i Norges gandiske Rige, saavel i Klosterråder som paa Landet, hvad enten de stode under jure Patronatus eller ei, af hver Hoved-Kirke skrife aarlig gives 2 Rdlr. og af hver Annex-Kirke 1 Rdlr. til Missionens Fortsættelse, og betales aarlig til hver 1ste May.

von Westens Fraværelse forrettede tillige hans Embede i Lectoratet, Notariaten og det anlagde Finmarkiske Seminarium, sikk tilslige Bente-Brev paa Rectoratet, og derforuden beneficeret den 27 Oct. 1719, med Melhus trende Kirkers Indkomster, hvilke han for at spare videre Udgifter, en saadan Adjunctum ved Missionen at lønne, allene skulde nyde og opbære.

beneficeres
ved Mel-
hus 3 Kir-
ker,

Da Lector von Westen til dette Missions-Wærks Foretagelse havde indrettet alting efter egen Tykke og Behag, uden ringeste herom at bespørge sig, snakke eller tale med Bisshop Krog, tiltraadde han forste Reise den 29 May 1716, fra Tronhiem til Wardoehuus med et Skib, og derfra videre omkring, han havde i sit Folge 6 Studentere ^{x)} som han havde udvalgt sig til Catecheter eller Missionarier, samt 5-6 andre Personer, som fulde være Under-Catecheter, og paa det hans Ankomst til ethvert Sted kunde have des høiere Anseelse, sendte han altid Bud i Forveien fra en Præst til en anden, som forkyndte den nye Bisshops Ankomst, og i hvilket Arende han var udsendt. Hvor han da ankom til nogen Præst (som allerede var underrettet, at Hr. von Westen gjerne behagede at begægnes med Titel af Hans Højærverdighed) der forblev han nogle Dage, for tillige at tage fuld Underretning om Kirkernes Indtrader, men om Kirkernes Reparationer og Bedligeholdelse havde han ingen Omsorg

eller

^{x)} Paa hans første Reise havde han kun 2 med sig, men paa hans anden Reise i Aaret 1718 tog han med sig 4 Catecheter eller Missionarier, foruden Skoleholdere. Udi hans første Brev af Tyrhav, en Havn, hvor han laa for Modvind, skreven den 5 Junii 1716. I dette Dieblå seiler jeg fra Tyrhav med begge Missionarier Jens Bloch og Kield Stub. Jeg fører med mig 384 Catechismus Lutheri, 500 A. B. C., 50 Evangelier og 30 Psalmebsger.

eller Bekymring. Midlertid blev holdt Forhor over Finnerne, og bleve da alle deres Legender om Troldom, Hexerie, Afguderie m. m., flittig og noie udi Missions- Protocollen indførte, alene for at giore Barket stort, og for at give det en storre Lustre af store Gierninger, om ikke apostoliske Mirakler at fremvise paa hoiere Staeder: Catecheter bleve her og der satte, og alting efter hans eget Gotindende forordnet, samt Forstag giorte til en og anden Finne-Kirkes Opbyggelse i Fieldene, tilligemed Forsamlings-Huuse, som han kaldte dem, samt Finne-Skokers Indretelse med videre.

Hr. von Westens første Reise varede 6 til 7 Maaneder, so-
rend han igien hiedkom, derefter gjorde han vel en eller anden
Reise Nord ester, som og i flere Districter, hvor Finnerne op-
holde sig langs ester Fieldene, da han ligedeles flittig optegnede
alle deres Historier og Legender, som han baade med Løkken og
Trudsel af dem funde face udspurgt, alt til sin Protocolles For-
ogelse: han kaledde og besikkede Catecheter og Missionarier, som
han paa alle saadanne Staeder fremsendte, ret ligesom det havde
øeret et heelt Barbarie yder af nye skulde omvendes til Christen-
heden

y) Bisshop Krog paa sin Visitat-Reise i Aaret 1708 fandt blandt de langst
bortliggende Finner og Lapper dem saavel underrettede i deres Christen-
dom, at de Norske neppe fulde kunde giore dem det bedre. Et Exam-
pel derpaa var en Fin-Dreng, 8 Aar gammel, som Bisshop Krog yderst
i Finnmarken examinerede, og fandt, at han ei allene færdig udenad vid-
ste Catechismum, opskillige Hoved-Sprog af Bibelen, og mange af
Davids Psalmer, men kunde endog derom tydelig give den rette For-
stand og Meaning, og dette var tildeels Frugten af det urettede Ar-
beide, som Isaac Olsen, af egen gode Willie og ret gudelig Drift, paa
de norske Bierge blandt Finner og Lapper, i 14 Aar havde paataget sig.
See mere herom i bemeldte Hr. Jessens Kurze Nachricht p. 261.

heden, alt for at giøre Værket stort, og bane sig Veien til det, hvorfaf han forud tog sig Titel.

Saaledes varede det nogle Aar, at Lector von Westen stedse lod opbære alle Kirkernes Revenuer, men ikke bekymrede sig om Kirkernes Conservation eller Reparation. Midlertid som Kirkene saaledes mere og mere forfaldt, undlod Bisshop Krog ikke, sidst at Tilsyn og Omsorg for Kirkerne var ham aldeles bestagen, Kirkernes llette og brobstældige Tilstand at andrage for det høie Missions-Collegium i København; men paa slige hans redelige Forestillinger blev ham aldrig værdiget Svar, og til Hans Majestat torde han ikke indkomme med nogen Besværing, saasom det ham var forbudet sig det allerringeste med de nordlandiske Kirker at maatte besatte, men allene af Missions-Collegio eller af Vicario von Westen paa deres Begne at skulde dependere.

Men da Bisshop Krog i Aaret 1726 af Frue von Ahnen var stævnet til Høieste Ret, som for er mældet, har det høie Missions-Collegium, nogen Tid efter hans Ankomst til København, ham for de nordlandiske Kirkers Faldfærdighed og ruinerede Tilstand sagt og tiltalede. Herudi maatte han da korteligt tilkiendegive sin Ufylldighed, at saasom til Missionen vare henlagde bemeldte Kirker, hvis Revenuer Collegii Missionis Vicarius i saa mange Aar havde ladet opbære, uden ringeste Communication med sig, som Bisshop, der efter Kongelig Ordre ikke i nogen Maade med de til Missionen henlagde Kirker skulde have at bestille, saa maatte det tilkomme Lector von Westen at svare til Kirkernes Forfaldenhed.

tiende Pro- Ester saadan Bisshop Krog's Erklæring blev da udvirket en
ces, Kongelig Commission, og Ordre til Geheimeraad Lerche, Bis-
skop Worm og Etats-Raad Niels Foss som Commissarier at under-
søge Sagen, og at domme udi Missions-Collegii Prætentio-
han indkal- imod Bisshop Krog. For Commissionen, som uden foregaaende
des for Com- Stævnemaal eller ordentlig Saggivelse blev foretaget, haver Bi-
missionen i skop Krog med kraftigste Argumenter klarlig tilkendegivet sin U-
København, Skyldighed, men derimod henviset Skylden paa Vector von Westen,
der havde opbaaret Kirkernes Revenuer, og samme til anden
Brug uden for Kirkernes Nutte anvendt, samit: at Bisshop Krog
fra al Tilsyn for bemeldte Kirker var ganske udelukket, med me-
re, som han til sit Forsvar kunde fremfore. Men hvor omständelig
Bisshop Krog end forestillede sin Uskyldighed, saa blev derpaa ik-
ken lidet agtet, og da han ei havde mere at fremfore, blev han
 sagt, at han skulle faae Varsel, naar Dom i Sagen skulle
afsiges.

Omsider, da den terminus fatalis var kommen, blev han
Dagen tilforn varselet at skulle indfinde sig til den ham forestrev-
ne Tid og Time i Geheimeraad Lerches Huus, Dom i Sagen
at anhøre. Bisshopen indfandt sig da den 16 Oct. 1726 for Com-
missionen, hvor der blev, i Stedet for Dom i Sagen, oplest
for ham en Kongelig allernaadigst Befaling til Commissarierne,
taer Konge: lig Ordre int: at de skulle tilholde Bisshop Krog inden 6 Maaneders Forløb
den 6 Maan- fra den Dato at regne, at skulle sætte alle bemeldte forsal-
neder at: nede Kirker i fuldkommen Stand igien paa hans egen Bekost-
standsatte ning, og hvis han det ei gjorde, skulle hans bispelige Embeds
alle de nord- lande Kir: Intrader seqvestreres, indtil samme Reparationer vare fuld-
ter, forte; han maatte ei tillades at faae Acten bestreven, men
skulde

skulde lade sig nære med en Copie af den Kongelige Befaling, hvilken han skulde holde sig allerunderdanigst efterrettelig! og endelig, at han ei maatte understaae sig at skrive noget derimod, eller til Hans Majestet med nogen Slags Blage-maal eller Skrift derom at indkomme.

Efter saadan Sagens gandse uventede Udfald, hvorved Bisshop Krog var blevet betaget alt Haab om sin Ret, og al Adgang til Majestætens Throne, forblev han i Stilhed og Taalmos-dighed i København. Midlertid blev Etats-Naad og Kammer-Junker Jacob Benzon *) beskikket at være Stiftamtmand i Tronhiems Stift efter Stiftamtmand Reitzer, som kom til Tronheim 1722, og dersra til Aalborg Stift 1726 forflyttet. En af de første Kongelige Befalinger til Stiftamtmand Benzon var denne, at han fra Bisshop Krog skulde indhente Efterretning, hvorvidt der med Missionens Kirkers Istandscættelse var avanceret? Hvorom Bisshopen til ham skulde indgive sin Besvaring. Men som det forhen havde været Bisshop Krog forbuden at skrive noget i denne Sag, eller til H. S. Majest. med noget til sit Forsvar at fremkomme, saa sik han nu

Lejlighed at skrive: og forklarede da Bisshopen: hvorledes Kirkernes hans Besva-
slette Tilstand og Brostædigheder hidrørende en Deel af de an- ring og For-
seelige Summer, som til Hans Majestæts Cassa efter Kon-
gelige Befalinger vare blevne betalte af Stiftets Kirkers Re-
venuer: en Deel og af de mange Benaadinger som en og
anden havde nydt af Kirkernes Midler, hvormed de i for-
rige Tider havde været beneficierede, hvorved store Summer
af

H h h 3

*) Hr. Jacob Benzon findes her foran p. 270 udi Bisshop Giödesens Slægt-
Register, som viser, at han den 13 Oct. 1726 blev beskikket Stifts-
amtmand i Tronheim.

af Kirkernes Midler ere dem frakomne; thi de rigeste og best bemidlede Kirker vare næsten alle til particulaire Folk benaaedede, som dog ikkun lidet bekymrede sig om Kirkernes svarlige Vedligeholdelse: de andre mindre formuende Kirker kunde knap af deres Midler aarlig vedligeholdes, men begge tilsammen udi een Summa species beregnet, belob sig over 100000 Rdlr., som alt har været til Afgang i Stiftets Kirkers Intrader, der burde have været anvendte til deres Bygningers Vedligeholdelse, da de feste ere Bygninger af Træ, der idelig behøvede nødvendige Reparationer.

Men som saadanne Beneficier udi hans forste Betjenings Tid, efter Stiftamtmand Kaales og hans Forestillinger blev paa eengang ved Kongel. allernaadigst Besaling ophøvede, og Kirkernes Intrader ved de derefter offentlig holdte Auctioner saa meget forbedrede, saa ere Kirkerne, saavidt muligt kunde være, blevne satte i god Stand: ja saa mange Midler af Kirkernes Revenuer været i Behold, at Bisshop Krog med rigtig Fortegnelse visede i sin Tid at have af nye opbygget deels murede, deels af Træ, efter Landets Vis, i alt 48 Kirker, hvoriblandt vare adskillige af nye opbygte paa de Stæder, hvor ei tilforn havde været nogen Kirke.

Han forklarede videre: at Revenuerne af de Kirker, som til Missionen vare henlagde, belob sig aarlig til 2481 Rdlr. hvilke Missions-Collegii Vicarius von Westen aarlig siden 1716 havde opbaaret og forbrugt, belobende sig til 4125 tusende Rdlr., og lod saa Kirkerne staae at falde ned, formedst Mangel af Tilsyn og den fornødne Reparation; og

naar

naar Biskop Krog for det hoie Missions-Collegium nogle Gange havde besværget sig over Kirkernes forfaldne tilstand, sikkert han ingen Gehør, langt mindre noget Svar, og til Hans Majestæt torde han derom ikke indkomme med noget Klagemaal, saasom han havde den Kongelig allernaadigste Ordre, sig ingenlunde med de til Missionen henlagde Kirker at befatte; saa han i dette Falde aldeles var udelukk fra sine Embedes tilliggende Tilsyn ved disse Kirker.

Han forklarede videre: at han i Begyndelsen af Missions Collegii Stiftelse havde fort Brev - Bexling med de hoie Herrer, angaaende Finnernes og Lappernes Undervisning i Nordland og Finmarken, hvilke hans Forstlag da i beste Maade fandt Collegii hoie Behag og Samtykke; men da andre af egen Ambition, og for at indfore Novitater og en separat Etat in statu Ecclesiastico i hans Stift, trængende sig ind i hans Embeds Forretninger, og han saaledes fra den Inspection, som hans Embed vedkom, fulde være udelukket, saa maatte han sikke sig efter de derom ergangne hoie Besalinger: havde det været ham, som, efter sit Embeds Medfor, var ansforstroet Direction over Geistligheden og Inspection over alle Kirkerne i Stiftet, ligeledes havde været betroet dette Missions-Bærks Foretagelse, saa fulde han paa sin Samvittighed, med 481 Adlers aarlig Omkostning til fornødne Catecheters Underhold, have udvist bedre Frugter til Missionens Forsuemelse, end sted var ved saa stor en Capitals Anvendelse; derimod saa mange tusende Rixdalers Capital kunde have været sparet til Kirkernes nødvendige Conservation, som nu til anden Brug ere forscrede.

Han

haver opbyg- Han ansorte videre, at foruden de bemeldte 48 Kirker som
get 48 Kir- i hans Tid i Stiftet vare opbygde, havde han twende gange op-
ker, bygget Tronhiems Domkirke, som ved Ildsvaade er bleven ede-
lagt: twende gange opbygget Skolen, første Gang 1702, da
den af Eide var nedfaldsfærdig; anden gang 1708, da den til-
lige med Domkirken var afbrændt, haver han med Kongelig al-
lernaadigst Approbation paataget sig, for at befordre Skolens
Opbyggelse, at forrette Lections Embed uden nogen Len eller Be-
 gratis i 8 taling i 8 samfulde Aar, efter den afdøde Lector M. Simon Hoff,
Aar forret- og midlertid af Lectoratets Indkomster igien ladet Skolen opbygge
tet Lectors z) uden at røre den mindste Skilling af Skolens Midler.

Foruden saadan Skolens Opbyggelse ved Bisop Kroggs Om-
sorg og oprigtige Flid og Moye forklarede han udi sin Betjenings
Tid at have lucreret Stiftets Kirker over 30000 Ndlr. frem for
Stiftets Kir- i forrige Tider, hvilke igien til Kirkernes Nutte, og saa mange
ker 30000 Ndlr. nye Kirkers Opbyggelse Tid efter anden ere anvendte; hvilket
den udi afgangne Stiftsamtmænd von Ahnens Tid holdte 7 Aars
varige Commission tilligemed andre Aetas publica kan udvise: saa
at han med yderste Flid har vaaget for Kirkernes Bedste og Bed-
lige holdelse i alleroptenkligste Maader; og herom falder han sin
Gud til Bidne at have tient som en troe Dienier og Huusholder
udi sin Guds og Herres Huus.

Endelig forestillede Bisop Krog den store Umuelighed saa
mange forsalvne Kirker til Soes og til Fields beliggende, nogle
og sytten i Tallet, udi en saa vidtloftig Afstand og Omkreds, i
den haardeste Vinter-Tid, da Dagen paa de Stæder neppe er

314

z) Pa samme Tid og Maade blev af nye opbygget den saa kalbede Blaae
Skole, hvor fattige Børn indtages, forsleges og oplærer.

3:4 Timer (det paa de Tider i Nordland jenvig indfaldende haarde Beirlig ikke vidtlig at ansfore) udi saa kort en Tid at kunde reparere: Ja! om enhver Kongelig Foged skulde efter en Kongelig Ordre reparere de udi sit Fogderie beliggende Kirker, saa var det dog der i Landet, formedesst Mangel paa de dertil behovende Materialier og fornodne Arbeids-Folk, som fra Kjøbstæderne maatte haves, den største Umuelighed i saadan foresat Tid at kunne skee eller tilveiebringes. Han ansører til Exempel: om en ved Soekanten i Østersoen skulde have den Ordre, under en haard Straf at skulde reparere nogle og syttig forfaldne Kirker i 6 Maaneders Vinter-Tid; hvor man dog kunde have Tilsforsel til Lands og Bands af allehaande behovende Materialier, saa var det dog umueligt at kunde udrettes og esterkommes, end sige: at en uskyldig Mand saadant skulde kunde præstere i Nordland, hvorhen alle fornodne Ting fra andre Stader med store Bekostninger maatte hentes og tilfores; med videre, som Biskop Krog udi sin Deduction til Stiftammand Benzon omstændelig og videlostig ansorte med Begiering, at Hr. Benzon vilde bevise ham den store Gunst og Bevaagenhed samme for Hans Kongelige Majestæt saavel som for Missions-Collegio til hans Uskyldigheds Forsvar at forestillle.

Alle Upartiske, som saae og læsede Gienparten af dette Forsvar-Skrift, blev til noie overbeviiste baade om Retfærdigheden af Sagen paa Bisop Krops Side, Umueligheden af Tingen, og Bisopens store Uskyldighed for sin Person udi de Ting, for hvilke han var actioneret og saa haardelig domt; hvilket for alle Upartiske opvakte for ham Omhed og Medlidenhed, men tillige en hans Undstyrning Gehør, twungen Laushed.

Men da Hr. Etats-Raad Benzon var draget til Tronhiem, sit Stiftamtmandskab at tiltræde, haver hoibemeldte Collegium strax derefter udvirket en Kongelig Besaling, at han ved alle der giøres Arrest paa hans Bispe- Revenuer, udi ethvert Fogderies District beliggende; hvilket og Intrader, seede.

Og som Missions-Collegium, for at giøre vidt og bredt af deres Anklagelser imod Biskop Krog, fremlagde under Sagen nogle Besigtsels-Sorretninger over de Kirker i Senjen, som under Bispestolen, men ikke under Missions Collegii eller deres Vicarii Opsyn henhørte, hvilke Besigtelser Missionens Betientere der Nord, Biskop Krog uafvidende, og dertil uvarselet, efter eget Tykke havde taget, da for ikke at overlade disse Senjens Kirkers Reparationer i Uvedkommende Fremmedes Hænder, som samme paa hans Bekostning skulde fuldføre, lod han ved Ordre til sin Son M. Niels Krog, Rector i Tronhiem, giøre Anstalt til samme Kirkers Reparationer det forderligste skee kunde, han lader re- hvorpaa Rector Krog til Maaren derefter fragtede en Jagt, som patere Kir- indtog alle fornødne Materialier og Arbeids-Folk, og reiste selv kerne i Sen- jens Prov- med Jagten til Senjen, og inden nogle Maaneders Forløb, saa- sie, som de jevnlig tilforn efter Biskop Krogs Anstalter havde saat deres fornødne Bedligeholdelse, gandstæ fuldførte omrent 11 Kirkes Reparationer.

Midlertid havde Stiftamtmand Benzon udvirket en Kongelig Besaling til en General-Revisions Holdelse over Kirkernes, Skolens og alle publique Huses og Capitalers Examination i Tronhiem, hvortil Stiftamtmanden havde Kongelig Tilladelse selv at udnevne hvilke Kongelige Betientere, han fandt for god til

til enhver Kirkes eller Capitals Regnssabs Revision. Ved Ma- der bliver t-
gistraten af Tronhiem til Bisop Krog, som endnu var i Køben- Bispens Fra-
havn, Kald og Varsel for Commissionen at mode og svare. Bispe's Fra-
værelse sat en
Saadanne Revisions-Forretninger blev da i Bispens Fraværelse Commission
paa hvort sit af de vertil udnevnte Commissioner strax foretagne; til at revidere
men som alting sandtes rigtig, og der ikke blev besvundet den rin- alle Kirkes ic.
geste Post, der kunde utsattes Bisop Krog til Ansvar i nogen Regnssaber,
Maade, blev de des hastigere afhandlede, alleneste: da de kom som alle sand-
til Skolens Regnssaber, til hvis Oplysning Rector Krog frem- tes rigtige,
lagde den Regnssabs-Bog, han havde over Udgifter til Skolen
holder fra hans første Betjenings-Tid, hvorudi han ansorte hvad
han aarlig til Disciplerne af Penge, Boger og Kleder havde
uddebet, hvilke aarlige Regnssaber undertiden af Stiftamtman-
den og Bisopen tillige, undertiden af Bisopen allene, vare ap-
proberede og undertegnede; men fordi der ikke sandtes particulair Rector Krog
re Kvitteringer fra enhver Discipel, som samme Beneficia havde paalægges at
nødt, utsatte de Mangler i Skolens Regnssaber til den Summa betale Sko-
1500 Rdsl., og paalagde ham for samme at skaffe Kvitteringer; betale Sko-
men da det var Rector Krog umueligt at skaffe Kvitteringer af de Mangel af
Discipler, der i 19 Aar vare saa vidt adsprede, mange af dem Kvitterin-
imidlertid formodentlig bortdode, besluttede han af egne Midser ger,
at udbetale de 1500 Rdsl., og derhos nedlagde sit Embede aa) hvilke han be-
hvorved Conrector Schanche, som ved Missions-Collegii Besor- taler, og god-
dring havde Bente-Brev, blev Rector i Skolen. villig nedleg-
See hans twende Hustruer, Børn og Afskom paa Stamtarven. ger sit Em-
bed,

T i i 2

Det

aa) Mag. Niels Krog var i 19 Aar Rector i Tronhiems Skole, resigne-
red 1728, blev Cancellie-Raad, rejste derefter Udenlands og døde til
Mainz. Gav i sit Testamente til Tronhiems Domkirke 1000 Rdsl.
See hans twende Hustruer, Børn og Afskom paa Stamtarven.

Det er tilforn meldet, at bencynte M. Schanche for sin Dieneste, ved Missionen var blevne benaadet med Meelhuus Prästegiels trenende Kirkers Revenuer, af hvilke han nu i saa mange Aar havde gjort sig til Gode, uden mindste Skillings Bekostning paa Kirkernes Reparationer, eller at være bekymret om deres Bedlighedelse, men ikun opbar Kirkernes Revenuer, og lod Guds Huuse forsalde: Omsider ommedes hans Hierre over sine forfaldne Kirker, som han nu gierne vilde have sat i Stand, men vidste ikke, paa hvad Maade samme mageligt kunde skee; hvorefore han i Aaret 1726 indkom til Hans Majestæt med Klage over Kirkernes forfaldne Tilstand.

Denne Memorial, som efter al Billighed burde have været sendt til Bisshop Krog's Erklæring, sender Missions-Collegium til da værende Stiftamtmands Christian Reitzers Erklæring. Reitzer, som i sin Samvittighed noksom var overbeviset, at Bisshop Krog aldeles ingen Skyld kunde have i Meelhuns Kirkers Forfaldenhed, efterdi det var Bisshop Krog aldeles forbudn med Missionens Kirker sig det ringeste at maatte besatte: vidste og tillige, at Stiftets Kirker tilforn af Hans Majestæt vare solgte til Particulaire, hvorover Stift-Skriver Embedet blev ophævet og ingen publik Casse kunde altsaa være for Kirkernes Revenuer, som da alle vare udi particulaire Folkes Hænder: see! det vidste Stiftamtmand Reitzer; blev dog af Frygt (han stod selv paa svage Fodder, og kom samme Aar fra Stiftet) overvunden at give paa M. Schanches Memorial en vidtøftig men dunkel og tvetydig Erklæring, hvilken Missions-Collegium efter eget Behag forklarede saaledes, at de udvirkede derpaa en Kongelig Besaling til Stiftamtmand Benzon at lade giøre Seqvestration over Bisshop Krog's

Midler og paaboende Gaard Baché til disse M. Schanches Kirkers Bis**o**p
Reparationer. Med Seqvestrationen blev og ved Fogeden og Ret-
tens Middel virkelig gjort Begyndelse, indtil Bispens Son Rec-
tor Krog kom der imellem, og til Stiftamtmanden udgav sin Caution
for 4000 Rdlr., paa det Bis**o**p Krog's Gaard og Midler i
hans Gravxrelse kunde blive urort.

Derefter paatog han sig paa sin Faders Begne Reparations-
nen for disse 3 Kirker, med hvilke M. Schanche saa lang Tid hav-
de været benaadet, men ladet dem midlertid forsalde, og i For-
aaret 1728 fuldførte samme Kirkers Reparationer, som kostede i
alt 1700 Rdlr., hvortil Bis**o**p Krog aldrig var den mindste
Skilling skyldig. Blandt disse Kirker var Nybens b) Annex-
Kirke, som formedelst dens Elde og slette Etsyn, i saa mange lige en Kirke
Aar, Schanche deraf nod Revenier, ganske nu var nedfaldet af nye paa
færdig, og dersor aldeles af nye maatte opbygges, hvilket og sin egen Be-
skede paa Bis**o**p Krog's Bekostning.

Da disse 3 Kirker saaledes være fuldkommen i Stand satte, blev
M. Schanche anmodet om at modtage ved Syn Kirkerne i nogle
Præsters og Sognemændenes Overværelse, hvor da Schanche
tillige indfandt sig, og efter gjorte Besigtelse maatte give Qvitte-
ring for deres Annammelse i fuldkommen repareret Etsstand.
Ester saadan foreviset Qvitering for Stiftamtmand Benzon sic
Rector Krog sin udgivne Caution tilbage: M. Schanche havde
paa denne Reise det Uheld, at han i en Bakke kom til at snuble
med sin Hest, og faldt imellem nogle der ongesær liggende løse
Stokke, som ruslede med ham ned efter Bakken; saa han blev
dres

Jii 3

b) Det var den 49de Kirke som Bis**o**p Krog i hans Embeds Tid af nye
havde ladet bygge.

Krog besøles
at istandsette
M. Schan-
ches 3 for-
saldne Kir-
ker,

derover gandske forknuset, og var efter den Dag en Helselos Mand, saa længe han levede; hvilket alt skede i Sommeren 1728. Beveldte trende Kirker i Meelhuns Proovstie bleve nogen Tid der-
efter solgte til Proosten Jens Lemvig i Kleboe paa Hans Majes-
sts Regning, som for samme bekom Kiesbe-Summen.

Bisshop
Krog lider
3die Gang
Ildsvaade,

Under saadanne Forfolgeller forblev Bisshop Krog endnu i Kiesbenhavn, hvor han med mange andre sik at see og finde den bedrovelige Ildbrand den 21-23 Oct. 1728, hvorved han tog stor Skade saavel paa egne Midler, som paa de til Huusets For-
nedenhed leyede Meubler, samt en Deel gode Beger, han i Kies-
benhavn havde tilkobt sig, med mere, saasom det Huus, hvori
han logerede paa Frue Kirkegaard, blev af Ilden fra Vester- og Norregade b.spende, saa der var kun siden Tid for ham at bier-
ge sig af et Huus i et andet, og siden maatte tage hvad Huus-
Leilighed, der i saa jammerlig Tid kunde faaes og findes. Gud
gav ham da som altid sin Raade, at han da med Taalmodighed
kunde stikke sig i Tiden.

Ester Nye-Åar 1729 blev han af Hans Kongelige Majestat
allernaadigst anmodet at prædike i Slotskirken, om han dertil
havde Kræfter. Denne allernaadigste Anmodning, antog han
med allerunderdanigst Takñigelse, og ikun vilde afvarte Hs. Ma-
faer Ordre jæsts allernaadigste Willie, naar det ham behagede at besale:
at prædike
for det Kon-
gelig Her-
stab,

og sik han derefter Ordre at lade sig høre den anden Sondag efter
Hellig 3 Konger. Samme Prædiken han i Hans Majestats,
de Kongelige Herskabers og mange hoie Herrers Mærværelse til
alles Fornoieise lykkelig forrettede, cc) Hendes Majestat Dron-
ning

cc) Pontopp. Annal. l. c. siger: wobei er sich dieses ausbat, daß er seine gewöhnliche Mütze auf dem Haupt behalten und sichend predigen durste.

ning Anna Sophia begierede samme Prædiken beskreven, som med megen Maade blev modtagen. dd)

Fra Hans Majestæt sit Bisshop' Krog i May Maaned der Kongen løste et tillukte Brev, som allernaadigst tilmeldede ham, at saa kyndiger Alsnart han vilde begive sig hiem til det ham allernaadigst anbetroede Stift, skulde der strax udstæddes Ordre til at gienkalde den over hans bispelige Embeds Indtræder forhen lagde Seqvestration: og som Hans Majestæt samme Eid lod udruste en Fregat, som skulde gaae til Bergen, saa blev Bisshop Krog under Haarden i naadigste Terminis tilbuden at afgaae med samme Fregat, og blev Capitainen, som forte samme, forbuden at tage noget af Bisshoppen eller hans Folge.

Efter

Kongen løste
resten paa
hans Embeds Indtræder,
faaer med det
Kongelige Skib frie
Besordring fra Kisten-havn.

Da gefiel es nun den König hauptsächlich durch 2 Dinge, nemlich eins mahl, daß er seine vielen Feinde und Streitigkeiten mit keinem Wort gedachte, und zweitens, das er die neulich erlittene Kopenhagensche Feuers-Brunst den gehäuftsten Sünden-Maass hoher und niedriger nicht zuschrieb, welches fast alle andere Predikanten der Zeit thaten, und dadurch den Unwillen des Hoses auf sich luden, weil man meynte, sie outrierte die Sache.

dd) Denne Prædiken, som ei er bleven trykt, tillegnede han ved et kort Vers Hendes Majestæt Dronningen under saadan Titel:

Guds Bierlighed Forklaring ved Christi Herligheds Aabenbaring, og viiste af Evangelio: I. Christi Selligheds Herlighed. II. Christi Forsyns Herlighed. III. Christi Allmægts Herlighed.

I denne Prædiken har han sanket saa megen Mangfoldighed af aandelig Viisdom og Weltalenhed, frembragt i Troens Freimodighed og Munterhed, at den gode Sal. Hr. Treschow, som samme Prædiken hørte, har Net deri, naar han siger: Jeg kunde ikke noes som undre over, at han i saa hpi en Alder havde endda saa store Sinds Kræfter.

Efter asslagde allerunderdanigst Reverence for Hans Kongelig Majestæt, Hendes Majestæt Dronningen, og Hans Kongelige Hoihed Kronprinsen, reiste han da fra Kiobenhavn og efter 14 Dages lykkelig Seilads ankom ved St. Hans Dag til Bergen, hvor han af sine Venner blev vel og kierlig medtaget, og strax sendte han Bud til Provsterne i Romsdalen og Nordmoer vissteerer paa at foranstalte paa behorige Stæder Kirke-Visitationer, hvilke Hjemreisen, han paa Hjem-Reisen forrettede. Omsider er Bisshop Krog efter 3½ Aars Forlob, og derudi mange udstandne Biderværdigheder sidst i August 1729 til sin Residenz Bachs lykkelig hjemkommen, og tenkte nu i sin hoie Alderdom og ørige Levetid at beholde Fredelleve Pro- og Roe, men Nei! hans egen Capellan Hr. Anthon Bruunbass til Strindens Præstegield, som Bisshopen faae Aar tilforn, mens han var i Kiobenhavn, havde Kalder til Embedet, og sat ham i Brod og Stand, begyndte strax efter Bispens Hjemkomst at paastaae, ei allene langt mere af Kalder end nogen af hans Formand havde mydt, men endog, som en ingratus Cuculus, gjorde sine Prætentioner imod Bisshop Krog ved Stevnemaal anhængig for en Provste-Ret, hvor Proovsten M. Jens Lemvig, som var Sognepræst til Klæboe og Tiller, ved Sagens Undersøgning bes-og Dom, fandt hans Paastand ugrundet, og derfor med en tilstrækkelig Tilrettesættelse domte Hr. Bruunbass til Processens Omkostning. Dette var Bisshop Krogs sidste Proces som tales om udi det bemidte mig udlaante Document, der sluttet saaledes:

Udaf ovenstaende Beskrivelse (andre mindre betydelige Ting at forbigaac) for saa vidt mig haver været vidende, og faaet Kundskab og Oplysning om, vilde Deres Excellence i Maade behage at fornemme, at Bisshop Krogs hele Liv og Levnet, fra for-

ste Tid af hans bispelige Embede, haver været et perpetuum Martyrium og en concatenata calamitas her i Tronhiem; dog kan man med Sandhed sige, Gud til Lov, at han alligevel i al hans Modgang og Biderværdighed altid haver viset constantem, virilem & invictum animum indtil sin Dods Dag, stolende paa sin Gud, trostende sig paa sin gode Samvittigheds Bidnesbyrd, overlod alle Ting til den Allerhoiestes Forsyn og Billie. Til Slutning vil jeg herved anfore den Sal. Mands egne Ord, som han udi en Skrivelse havde brugt til en Hoilcéd og fornemme Mand under en anden Krone, med hvilken han i sine unge Åar paa Universiteterne i Holland havde været meget fortroelig bekjendt, som, efter at han paa sine Stæder havde hørt om Bisshop Krog's besynderlige Contrarietater, ved en megen høstig Skrivelse anmodede ham om sine Omstændigheders Beskrivelse som Bisshop Krog efter Forlangende meddelede ham, og slutter samme sin Skrivelse med disse Ord :

Nihil attinet dixisse quid facere, sed quid pati oportuit pro gloria verbi, disciplina Ecclesiae, Domo Dei. Intercesserunt qvorundam Episcopatuirientium turbae ac calumniæ, Magnatum qvorundam potentia & autoritate suffulæ, proper qvas una cum rabulistarum nebulis & officiis indigne habitus est. Expertus tamen robur divinæ gratiæ, quantillum de-nigratum nomen candido pectori, vel læsa fama illæsæ noceat conscientiæ. Innocentia quantumvis afflita triumphabit, nec enim vel sincera posteritatis, nec disticta æternitatis reformidat Judicia.

Saavidt gaaer det omtalte Document, som indeholder Bisshop Krog's Fata adversa. Hvad nu hans sidste LeveÅar og salis-

holder Klage ge Endeligt angaaer, da holdte han den 23de Jan. 1731 Kla-
Prediken ^o ge: Prædiken i Tronhiems Domkirke over den store Kong Fride-
ver Kong rich IV. og parenterede over den anordnede Text af Ps. 90, 5.
Frider. IV. men dette blev og den sidste offentlig Tale, som af ham er holdet
i Kirken. Fra den Dag mærkede han Legemets Kræfter mere
og mere at aftage, dog befandt han sig saavel, at han den 6te
May høitidelig helligholdte sit Jubileum som Jubel-Lærer, og
eftersom der fattedes kun faae Uger i 50 Aar, saa helligholdte han
celebrerer sit tillige samme Dag sit Jubel-Bryllup, og paa en dobbelt Maade
dobbelt Ju gjorde Dagen markværdig og glædelig for hans Born, Borne-
bileum, Born og Venner, som da vare forsamlede.

Men nogle Dage derefter blev han mere og mere affeldig,
hans Syg- saa han Loverdagen den 19 May maatte gaae til Seng, og som
dom, han mærkede, at hans Afffeeds Tid var for Haanden, da Vin-
gaards Herren vilde hiemkalde sin troe Tienier fra Edomiters Had,
og fra denne Verdens Uroe og Moie; saa lod han Sondagen
derpaa, som var Trefoldigheds Sondag, anmode sin Capellan,
hemeldte Hr. Anthon Bruunbæs (den Præst, han havde sin sidste
Proces og Dispute med) at, naar han i Bachs Kirken havde
ender Guds Tienesten, da indfinde sig paa Bachgaard. Mid-
lertid begirerede Bisshopen en Psalmebog, og da han deraf havde
oplest Dagens Evangelium lagde han Bogen hen, og under en
stille Andagt forventede Præsten, ved hvis Ankomst Bisshopen be-
gyndte at tale, og holdte da sin sidste Prædiken og Afffeeds Tale
over de 2 sidste Vers af Dagens Evangelio, Joh. 3, 14. 15.
Ligesom Moses ophøiede Slangen i Ørken, saa skal og
Menneskens Søn ophøies, at hver den, som troer paa ham,
ikke skal fortabes, men have det evige Liv: deraf han først
fore

forestillede Arve-Synden, og det første Menneskes bedrøvelige Syndefald: dernæst den Kobber-Slanges Ophoelse for Israels Born, da de havde syndet imod Gud, og endelig gjorde Tilleg-nelse paa sig selv, trøstende sig ved den, som havde sonderknuset Slangens Hoved, og fyldestgiort for det menneskelige Kion, og gudelig Be-saaledes inderlig forlangede at nyde sin korsfæstede Frelseres aller-helligste Legem og Blod.

Denne Tale holdte Bisshopen ved Guds Maade og Kraft i Alandens Frimodighed, og varede vel en halv Time til alle Til-stedevarendes Forundring og Opbyggelse, hvorpaa han da til sin Troes Bestyrkelse blev medbeiset det højværdige Sacramente. Tirsdagen den 22 May oversafldt ham en Hemiplexie, saa at det ene Øje næsten blev tillukt og kunde neppe fremfore noget forstaelsigt Ord. Torsdagen derefter, som var den 24 May, da han nu markede Dodens Komme, stigede han af Sengen, aflagde og markør-fin Hue, knælende bad ee) og under Bonnen leverede sin Sigel værdige En-udi sin troefaste Gienloseres Haand.

K E F 2

Saa-

ee) Udi Sal. Conrector Peter Hoyers Litig-Vers over Sal. Bisshopen heder det herom saaledes:

Hans Hand var meget stærk, sijn Legemet var svækket,
Maar Kroppen tyngdes ned, da op sig Siaelen strakket:
Kort for hans sidste Stund han spilled meget klar
Det som Regnbuen, naar den flux sin Afsked tar.

Han bigted paa sin Seng om Orkens Kobber-Slange,
Og sagde, at han ei for Dodens Sting var bange;

Chi Slange-Træderen nu alle Slange-Saar
Eurere kunde, saa at Pinen snart forgaer.
Strax som en Elephant han dervaa sig bestankte
Med Jesu Morber-Vin, som Mod i Hjertet stenkte:
Med blottet Hoved han med Bonne-Bog i Haand
Med bøjet Knæ opgav, som Stephanus, sin Aland.

Hans Alder, saaledes ved en salig Dod overvandt han denne Verdens Modgang og Moye, da han havde levet 77 Aar i Maaned og 16 Dage *) og været Bisshop over 42 Aar, men tient i offentlige

*) Mogle tillegge Bisshop Krog flere leve-Aar, og mene at han har oplevet 80 Aar; saaledes figer M. Peder Höyer i bemeldte sit Liig-Bers, at han er blevet over 83 Aar gammel. Det samme finder jeg i et brev dateret Tronhiem den 31 Martii 1732 til Hr. Wesling, at han oplevede 82 Aar og 6 Maaneder. Pontopp. Annal. Eccl. Dan. T. IV. p. 229. kalder ham ein 85 jähriger Mann. Hertil har man uden Twyl taget Anledning af hans twende Kobber, det ene stukket af F. Moreilon la Cave 1731 Amstelodamensis: omkring Randten af samme staats denne Inscription: Petrus Krogius S. Stx Theologiae Doctor, Sacr. Reg. Maj. Dan. & Norweg. a Consilius Justitiae, Episcopus Dioce- seos Nicrosiensis Ao. Et. LXXX. Det andet Kobber er med samme Indskrift, med samme Præg, og set ingen anden Forstiel end Ao. Et. LXXXV. saa at den, som efter hans Dod har haft Kobber-Pladen, har ikkun tilsat et V. Men af en latinist Optegnelse, forsattet af den sal. Bisshop selv, og skrevet med hans egen Haand, seer jeg, at hans Fødsels Aar var 1654, og altsaa er han død kort efter han havde fyldt 77 Aar.

Af Hr. Justits-Maab og Laugmand Thom. Bredal, der i sin Eb var en anseelig Poet, og havde til ægte Bisshop Krogs Sonne-Datter, ere 3 Stropher til at sættes paa hans Kobber forsattede:

I Farver og Metal har Konsterne vel prævet
At bringe frem, hvad de i Videnskab har øvet;
De Bispons Mine vel og rigtig trusset har,
Og fromme Myndighed, hans værdig Ansigt bar.
Forstand, Studeringer, og hoi oplyste Hierne
De meget fræbet har og vilde nok saa gierne
For hele Verden viist; men der slog feil al Konst,
Hver Pensel og hver Preen arbeidede omsonst.
Dog skal i Slechter og i Afskom være prented,
At Gud fra Tronhiems Stift ved Doden haver hentet
En Guds og Kongens Mand saa myndig, lard og klog,
Som neppe Norden har, ep Doctor Peder Krog.

lige Embeder over 52 Aar, og levet i Egteskab med sin ester: og lange
ladte Frue i 50 Aar. **) Hans afficielede Legeme blev derefter Egteskab,
den 7 Junii med anständig Ceremonie til Domkirken geleidet,
og efter Parentationen, holdet af velbemeldte D. Eiler Hagerup, til

K f f 3

Hvile

Goruden dette er af Bisvens Estermand D. Eiler Hagerup, den 2d
Stifts-Provost og Lector Theol. i Tronhiem, ligeledes til at sættes paa
hans Kobber dette latinse Vers forfattet:

Præfulis hæc facies præstans & Præsule digna,

Ornat Apostolicae quam gravitatis honos.

Præstans exterio facies: Præstantia major

Oris & ingenii, cordis & artis erat.

Mens roborata Deo: Mens imperterrita constans;

Nescia mens frangi: PETRA robusta PETRO.

Provida cura Vei longævum fecit ARONEM

Ornavit multis auxiliisque PETRUM.

Glorificatus erit sed præstantissimus. Umbram

Et famam Tanti Lector amato Viri.

**) Hans Sal. Frue sad Enke efter ham i 15 Aar, og døde 1746 den 21de
Febr., da hun havde levet 86 Aar, 1 Maaned og 23 Dage. Hun
blev derpaa den 9 Martii nedsat i Tronhiems Domkirke hos hendes Sal.
Mand. Over hende blev gjort Sørge-Tanker af hendes Sonne-Datters
Søn Niels Krog Bredal, da værende Supr. Class. Alumn. siden vice
Borgemester, samt Medlem og Secretair i det Kongl. norske lærde Selskab
i Tronhiem, som døde i Kjøbenhavn 1778 i hans 45 Aar, da han havde
udarbeidet mange smukke Stykker for det danske Theater, og deriblant
Gram og Signe, det ypperlige Synge-Spil, som gør ham usor-
glemmelig. Af bemeldte hans Sørge-Tanker har jeg anmærket, at

Af Gud begavet var hun med de første Dyder,

Hun mod de Fattige barmhertigt herte bar,

Og hendes gandske Liv befriet var fra Lyder,

Som Dyds Exempel hun blandt alle øret var.

Udi samme Vers tales der til den efterladte Son, og det var Christian
Krog, en af de 3 Sanner, om hvilke Biskop Krog omstændelig mal-
der i sin Epistola ad M. Christopherum (sive Christianum som hr.

Fre-

Hvile nedsat i det Capel, hvor forдум Bisshop Eric Pontoppidan lod indrette sit Gray-Stæd.

hans store Egenfaber, Sproges
Ingen kan nægte, at jo Bisshop Krog var en lærde, kirkelig og
venerabel Mand. Han havde haade uden- og indenlands gjort
sig mærkværdig ***) og erhvervet sig en usædvanlig Erfarenhed i

Treschow kalder ham p. 101) Lehmannum a) hvilken er indrykket i Unschuldige Nachrichten auf das Jahr 1716 p. 873, og beretter, at hver af dem blev Student i deres 16de Åar. Denne berømmede Son Cristian Krog, var født 1682, blev Student 1698. Efter 8te Åars vidtstig udenlands Reise kom hem til sit Fæderland 1712, og blev President i Bergen, efter 20 Åar deraf asschediget blev han Justits-Raad og President i Tronhiem, hvor han dode 1749. Han havde i sin Tid Faderens Skiebne, og maatte udholde mange vidtstige Procescer, som han med Være gennemgik. Han blev 1714 gift med Ingeborg Maria, Datter af Justits-Raad og Laugmand Niels Knag, der siden blev adeled, og sorte Navnet de Knagenhielm, hvis Slagts-Register findes paa Bisshop Munthes Stam-Tavle. Af denne dydige Frue Ingeborg de Knagenhielms 11 Born lever endnu 4 Sønner, alle kirkelige Officerer i Kongel. Danst Dieneste, blandt hvilke er i Kirken havn Commandeur-Captain Hr. Hans Georg Krog, som har været Gouverneur i Tranquebar, og ikke mindre end sin Fader og Far-Fader har maatte udholde vidtstige og kostbare Procescer til Høieste Ret, som han med stor Være har gennemgaaet og overvundet.

a) M. Christoph Lehmann havde tilligemed Bisshop Krog studeret til Wittenberg, hvor de havde Kost og Kammer sammen i 2 Åar. Udi hans Skrivesel til Bisshop Krog, dateret Gartau den 22 Oct. 1716, melder han blantet andet: Ich danke Ihn noch für gute Information, denn er ist gewesen Studiorum meorum Promotor: beretter og, at han nu var i sit 64 Åar, Pastor til Gartau siden 1678, med 2 Hustruer avlet 21 Born, af hvilke 17 vare end i Live.

***) Dette med mere har M. Peder Höyer udi bemeldte sit Liig-Vers vidtstig udsørt, hvoraf følgende Stropher:

Til Muserne han sig fra Vuggen havde parret,
Men Parcerne har ham deraf ikke sparet:

Sprogene saavel de Østerlandske som Europæiske, foruden Matematik og andre Videnskaber, som tilforn er mældet, og udi samme var han saare flittig, saa at saae skulde kunde giore ham det ester. Indtil hans høie Alder visiterede han i det vildtloftige Stift Vinter og Sommer, undtagen naar han blev hindret formedelst de ham astvungne Kjøbenhavn's Keiser. Udi hans Bispe-Embeds-Tid havde han 10 gange passeret Nord-Cappen, dog ikke altid kunde ester sit Forsæt komme til Wardehuus, formedelst indfaldende haarde og stormende Veirligt. Paa hans Visitazer havde han en stor Gave for Ungdommen at catechisere paa en grundig men tillige let og fattelig Maade: udi den skarpeste Vinster kunde han til manges Forundring med den største Faalmodighed 5-6 Timer udholde i Kirken ved Catechisering, hvori han vidste at lempe sig ester de Eensoldiges Begreb, og den i de Unges Forstand forborgen liggende lille Kundskab at udlokke og udvikle paa en saa venlig og opmunrende Maade, saa at Bonderne blesse ei keede af at høre ham, og Bornene omringede ham for mere at saae høre: ja mange brave Prester og Studenter reiste ofte mange

Han tildig moeden blev af Viisdom og Forstand,
Og i hans Borne-Aar var agtet som en Mand.
Da over tyve Aar han neppe havde leved,
Til Wittenberg han blandt Magistrers Tal blev skrevet,
Med mange Tungmaal han lange talte der,
Og Orientens Sprog udsagde for enhver.
Ham Rostock, Wittenberg og Leiden høit opskriver,
Og Nævn af Underværk og Masterstykke giver:
Studeringer, Natur hos ham var gaudse stor,
Skarpsindighed, Begreb hos ham i største Flor.
Han bragte Prover hjem af Viisdoms Skat og Kierne,
Communitetet har nok kiendt hans klygtig Hierne:
Lad Kioge, Samse, ja lad Tronheim tale sande,
En Rector, Provst og Bispe tilstrækkelig de sandt.

mange Miile for at høre hans Bisitaz. Han gørde sig megen Moye med at faae affkasset mange indsnegne Nordaner i Guds Kirke, drev overalt sterk paa Catechisationen og flittig Siele-Sorg; hvorom hans mange Pastoral- og Circulaire-Skrivelser endnu ere i mange Haender, og noksom bevidne en reiskaffen alvorlig Omsorg for Guds Kirkes Gavn og Fremvejt. Priselig var det, at han ved at bekjendtgjøre sig Stiftets Kirkers Tillstand havde lucreret Kirkerne over 30000 Rdlr., og derved til Leilighed foruden de aarlige Reparationer at lade opbygge af nye 49 Kirker, endog der, hvor ingen Kirke tilsorn havde været: priseligt var det og, at han, som før er mældet, ved hans allerunderdanigst giorte Forslag, i den afdode Lectors M. Simon Hoff's Sted, forrettede Lectoris Embede i 8 Aar uden Betaling, allese for af Lectoris Ven og Indkomster at faae den afbrændte latiniske Skole igjen opbygget. I de 42 Aar, han forestod Bispe-Embedet, ordinerede han 249 Prester, indsatte 32 Provster og 2 Rectorer, ligesom han og 2de gange indviede Skolen med latiniske Orationer. Saa har han og, foruden sit eget dobbelle Jubilæum som Præstemand og Egtemand, oplevet og helligholdt trenende Jubilæa i Aarene 1700, 1717, og 1730, ved hvilke Høitideligheder han i Domkirken haver prædiket.

Toruden de forhen ommeldte trenende Ildsbaader hvorved Bisop Krog i sin Egteskabs Tid havde taget Skade i Aarene 1699, 1718, 1728 tog han sig i de forrige Tider Skade ved Ildesbrand, nemlig: da han studerede til Rostock, og der kiopte sig en stor Deel gode Bøger, som han ved sin Bortreise indpakket i Kasser, og leverede dem til en god Ven, der lovede at sende dem med første Leilighed til Danmark; men nogen Tid efter kom

Ild los i Rostock, hvor mange Bygninger, og tillige det Huus,
hvor hans Boger vare, blevne ødelagte.

Men til hans mange Bedrovelser og Gienvordigheder, han
giennemgik, kan denne billig regnes, at hans haabesfulde Son,
Georg Henrich, forandrede til Rom sin Religion, og blev en
Papist; hvilket ei mindre end hans Bog-Skats Forliis ved Is-
den smertede Bis**k**op Krog, som en Mand, der holdte Ortho-
doxien i stor Agt.

Saa stor Glæde, han havde af de evende andre Sonner,
om hvilke tilforn er mældest, saa og af hans eneste Datter Sophia
Amalia (i hende Faderen syntes ligesom levende ved en dobbelt
Aland, som hende fra Fader og Moder var meddelelet: hende Bis-
koppen selv Anno 1710 tegteviede til Tronhiems berømmede Pre-
sident Hr. Justizraad Hans Collin, ved ham hun er bleven
Stamme-Moder til en anseelig Familie) saa stor Sorg og Hier-
tens Græmmelse fik han over bemeldte sin Son, just paa en Død,
da han havde stort Haab at see ham efter 13 Alars vidtloftige
Reiser, nu snart at hjemkomme med et godt Forraad af Ærdom.
Bis**k**op Krog mælder om denne Son i sin Epistola ad M. Lehman-
num i Alaret 1716 saaledes: Supereft ultimo Genitus filius ætate
sed non ingenio utique minor. Decimus tertius nunc agitur annus,
ex quo oculis meis subductus alieno sole calentes invisit terras: Post
omnes placuit ipsi Italia, ubi Magnorum virorum insolitum exper-
tus est favorem; Literis suis Romæ mense Januario scriptis spem
mihi fecit cito se redditurum Spoliis vaticanae aliarumqve Bibliotheca-
rum onustum.— Men Bis**k**op Kroggs gode Haab slog Fejl; thi han
saa ham aldrig mere i dette Liv, for han blev i Rom, og der Mag-

norum Viorum insolito exceptus favore levede i Unseelse og Vær-dighed, og for fort siden er dod i en hoi Alder.

Derimod har Bisshop Krog haft den Lykke, at der i hans hele Leve-Tid ei noget Liig er baaret af hans Huus, forend han selv derfra blev udbaaret: ei heller har han udi sin Levetid sagt noget Embede eller Rang, uden allene Rectoratet i Tronhjem, hvilket han i gte Aar gratis forrettede for Skolens Bygning og Opkomst at befordre.

Af Bisshop Krogs Arbeide have vi i Tryffen haft folgende:

Disp. II. de Miraculo Solis stantis in Gibeon Hafn. 1679, 4to.

Et Bryllups Vers til hans Broder M. Niels Krog i 9 Sprog!,
Wittenb. 1674, 4to.

Et Vers til Kong Christ. V. forfattet paa 9 Sprog under Titel af
de 9 Muser, Hafn. 1678, 4to.

Et Brev til M. Christoph. Lehmann, indsert i unschuldige Nach-
richten pro Anno 1716, p. 873.

Et Brev til Hr. Hans Egede Anno 1711 indfort i Hr. Egedes Re-
lation, angaaende den Grenlandske Missions Begyndelse og
Fortsættelse, Kjøbh. 1738, 4to.

Dersom Ildens Rue ikke havde ødelagte alle hans Haand-
Skrifter, og med det samme mange Aars Arbeide og Studering,
er det ei at twile paa, at den lærde Verden jo havde seet fra
hans lærde Pen mangt et lerdigt og læseverdig Skrift. Hvad
jeg har seet i Haandskrift af denne store Mands Arbeide, er alle-
ne bemeldte hans Prædiken holden for det Kongel. Hærskab i Kjø-
benhavn

benhavn Dom. 2. post Epiphaniam 1729, saa og nogle latinske Vers, som give tilkiende hans store Gave til dette Slags Poesie: af samme jeg ikkun vil anføre hans Epicedium, Fer. 3. Pentec. 1708. over hans Ven, Præsten til Allstahoug, Hr. Peder Dass, som han kalder Noricus ille Maro. Under dette Vers har Bisshopen skrevet sig Poly Karpus Nidros, mueligt han med dette Navn har sigtet til hin Polycarpus Smyrnensi. der var Bisshop i Smyrna i 70 Aar.

Til Slutning vil jeg anføre hans egne Ord, som han ved en vis Lejlighed havde brugt: De coetero inter Cautes & Abyssos Sisyphium muneric sui laxum volvendo ante annos consenuit. Ultiora quæ viventis modestia selere voluit, utcunque recensabit Posterioritas, pia certo censembit Æternitas.

Af de mange Liig-Vers over Sal. Bisshop Krog venter jeg, Læseren finder Behag i dette, forfattet af hans efterlevende Ven, den ældgamle Jubel-Lærer, som døde Aaret efter Bisshopen.

In

Euduapicav & Euðavarasiv

Piae ac Venerabilis apud Superstites Memoriae

Dn. Doctoris PETRI KROG,

Qui in seros annos perennavit

Dioeceseos Nidrosiensis Episcopus

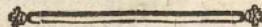
ceu Ocellus

&

Doctorum sui seculi ac loci

Phænix

Doctor KROG moritur , video lustumque perennem
 Non siccus tantum Lumine Lumen abit.
 Conditur angusta grandævus Episcopus Urna ,
 Funeris est tanti non tamen urna capax.
 Virtutes Orbi , Mentem Coelo , Ossa Sepulchro ,
 Cuncta Deo , Morti credidit Ipse nihil.
 Vos , qvibus est cordi Mors hæc , compescite fletum ;
 Altera Vita manet , sustinet Ossa Sopor.
 Mens secura Mali facta est , Dolor exulat omnis ,
 Nube carent omni Gaudia , Fine Qvies.
 Sed mortalis ego meditabor & ajo Seqvelam ,
 Mors hodierna Seni , cras mihi Morsqve Seni .
 Ducimus hic fessam sed cum Spe divite Vitam ,
 Credimus in Christum non procul esse : Veni !
 Non velut ex propriis discedimus ædibus ambo ,
 Sed velut Hospitio . Vertimus inde Solum .
 Interea Laudesqve Tuas , Nomenqve canemus ,
 Tu fruere æternis , qvæ Tibi parta , Bonis .

Scripsit calamo lugubrico amicissimo , officiosissimo
 Olaus Gerdrum ,
 Pastor p. t. in Ecclesia rurali
 Bergensi Strandebarm

Blandt de Encomia Episcopi qvondam Dioeceseos Ni-
 drosiensis Inclitiſſimi & longe Celeberrimi Dat. PETRIKRO-
 GII , Rythmis Latinis & danicis conscripta & versa , Nepoti
 Ilius Viro perillustri & ampliſſimo Dn. NICOLAO COL-
 LINO ,

LINO, S. R. Majestat. Consiliario Status Fautori bene merito humiliter offerta vil jeg her til Slutning iſkun anſore en dansk Oversættelse af Sal. Hr. Bisſkop Hil. Hagerupii nylig foran Pag. 445. indførte ſmukke Vers, ſaaledes:

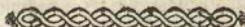
En Bisſkops Anſigt ſeer du her, der noget i ſig haver,
 Som er anſtendigt for en Bisſp, ja apostolisk Mand.
 Han var vel stor af Aaſyn; men han ſterre var af Gaver
 Af Bidenskab, Weltalenhed, Mands Hierſte og Forſtaad.
 Vor Aaron ſtyrket var af Gud, var derfor uſorſærder,
 Han Petrus hedte, Klippefast han ogsaa altid var.
 Han og den Maade nob, at han blev gammel og graaehærdet;
 Og at han dennem Herren til ſin Dod med Ere bar.
 Nu da han Aarons Krone bær, han allerſterſt ſkal være
 Naar han ſkal leve op igjen i en forklaaret Stand.
 I midlertid, min Læſer! du hans gode Navn borøre,
 Og elſfe Skyggen ogsaa af en ſaa elſfværdig Mand.

Saaledes oversat

af

Gerhard Treschow,

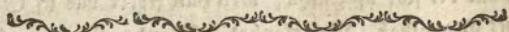
Sognepræst til Birkerød, ſidſt til
 Trinit. Kirke i Kiebenhavn.

II. Capitel. Om M. L A R S T H U R A,

Biskop over Nibe Stift.

Hans Fødsel, Denne ypperlige Mand er fød den 20 Aug. 1657 i Naschow i Lolland, hvor hans Fader M. Lars Mortensen Widsted^{a)} var Sognepræst og Probst i Norre Herred.

Hans

a) Deane merkværdige Mands Historie har vi i Danse Magazin T. V. p. 216-23 af hans egen Son, Bisshopen, forfattet. Hr. Probst Rhode har og et Par Blad om ham udi sin Lollandiske Historie p. 218. seqv. Men her er det bestre Sted at giejmme hans Thukommelse:

Hr. Probst M. Laurids Widsted eller Wedsted var fød 1614 i Wendssyssels Kier Herred i Aabye Sogn, udien Bye, som kaldes Wedsted. Han var altsaa en Syde, og det var Skade (skriver Hr. P. Rhode) Hans Fader Morten Ipsen og Moder Karen Jensdatter vare ærlige Bonder-folk, som fik i Sinde at lade ham i Daaben nævne efter deres i samme Dage doende Præst Hr. Laurids Justelsen. Hvad enten Navnet gav Anledning, som Hr. Rhode skriver, eller Guds forunderlige Forsyns Bestyrelse havde bestemt ham til en Lærer i Guds Kirke og til en Stamme-Fader for saa priisverdig en Stamme, saa blev Laurids Mortensen sat til Aalborg Skole, og derfra sendte Rector M. Johannes Aegidii ham i Aaret 1634 til Akademiet. Aar 1637 blev han Insformator hos D. Hans Resens Børn, Aaret efter blev han 1638 Sognepræst i Naschow, men det var ingen Skade, at denne Sydse Bonder-Son var kun 4 Aar Student, forend han i sit 24de Aar blev Kibstad Præst i Naschow ved Stiftamtmand Palle Rosenkrantztes Besordring.

Han

Hans Moder var Margrethe Lauridsdatter Thura b) Datter af M. Laurids Pedersen Thura, Sognepræst til Nyelisbing i Falster

Han tog imod Tilbuddet og var en ivrig Lærer her i 28 Aar. Han var blandt 29 Candidater, som under Prof. M. Svane 1641 tog Magister-Gradens. Udi Aaret 1658 paa Søndagen Septuagesima blev Naschov af de Svenske bestormet, og Aaret efter indtaget den 15 Julii 1659 efter 13 Ugers Arbeid, og 1800 Mands Forlis, hvoraf man seer, at Höyers Dännemarckische Geschichtte p. 475. er upaalidelig, naar han skriver, at Naschov lod sig overtales til at give Byen over. I denne Trubel maatte M. Laurids Widstedts lide og udstaae megen Gienvordighed, og tage Deel i den haarde og bekostelige Indqvartering og Brandstatter. Hans Søster-Son Peder Christensen blev 1653, den 5 Oct. ihielstukken i Viborg af Christian Urne, som Forældrene sagde med Retten, og blev dømt at forsone Mordet med Penge. Disse Penge 500 Rdlr. blev af Forældrene Christen Pedersen af Aalborg og Karen Mortensdatter sendt over til Naschov til M. Laurids og hans Broder Borgmester Peder Mortensen, at de maatte bruge dem til Naschovs Kirkers Staffering. Herom kan læses paa Altertavlen i Naschovs Kirke. Mag. Laurids havde en Huus-Capellan, ved Navn Hans Korseberg, som var gift med bemalde Borgemesters Datter, og menes, at han var det uhykelige Nedskab, som ophibbede disse to i Byen fornemmeste Mænd og Brødre mod hinanden. Præsten blev hidsig, optaledt af Prædikestolen mod sin Broder Borgmesteren det han ikke burde; blev og des Aarsag 1666 efter Høieste Nets Dom virkelig assat fra sit Kald, og efter 8te Aars Forlis døde den 8 Martii 1674, Hemiplecticus. Hans Effigies ses i hans store Begravelse i Naschovs Kirke, og under samme har han ladet tegne disse Ord: Herren gav, Herren tog, Hans Navn vere lovet, Hans Symbolum som han altid skrev ved sit Navn var: Justus Jehova Vindex. Han var 2 gange gift: med sin første Hustrue (Karen Nielsdatter Enken i Kalder efter begge Formænd) som han holdte Bryllup med den 25 Aug. 1639 havde han ingen Børn, men med Margrethe Larsdatter Thura avlede han 10 Børn, 5 Døtre og 5 Sønner, og blandede dem Bisshop Thura, hvilc Historie her egenlig leveres. Udi Kirkens Ministerial-Bog har Mag. Widstedt skrevet disse Ord: In Nomini Jesu Christi hic substici post exantlatos in Pastoratu viginti aucto, interimque in Präpositura quatuor, annorum labores regi- dissimos,

Falster b) og Prost i Sønder Herred. Efterat hans Fader
i Aaret 1666 med Hustrue og mange Born var blevet Brodlos,

fil

dissimos, non sine infensissimis diaboli & mundi propter honorem Dei
& publicum ecclesiaz, scholaz, pauperum, totiusque civitatis (meas
officiorum partes quatenus saltem spectabat) emolumenatum, persecutio-
nibus atque calumniis, donec nunc tandem technis suis permittente
Jehova Justo Judice severoqve Vindice, me duodecimum & anti-
qvissimum post reformationem Lutheri, hujus loci Evang. Pasto-
rem, sed nullum Judam adeo disturbarint. Quo meo fato si nec-
dum saturati sunt maligni homines, præcaveant sibi, ne culpam
suam æternum luere teneantur. Qvod in officio relictum erit,
committo Rev. humanissimo circa hoc meum datum Successori exop-
tatis. Dno. Joh. Rostrupio, cui in succedanea sacra sua provincia
omnem felicitatem ex animo præcor; nullus dubitans, qvin si
qvid bene divina gratia coeptum esse animadverterit illud religiose
continuet atque conservet, & si qvid feci, qvod vix sperabo, id
pro pietate & prudentia sua honeste corrigat. Atque ita menum
de tabula. Naschoviæ XIV. Calend. Octobr. CICLOCLXVI. Laur.
Martini Widstedius.

Af hans Born var, foruden Bisshopen, en Son Morten Lauridsen
Widsted, som deponerede fra Københavns Skole, og blev Degen i Taarn-
by paa Amager. Den samme var Poet, og skal have skrevet adskillige
gode og artige Vers, blandt hvilke er hans Ere-Vers 1695, foran i
Arnold Bondeløns Regnegbog, saa og det Vers kaldet Sarernes Bla-
gemaal paa gammel Amager ic. tr. Købh. 1699, 4to.

Af hans Øsger eller Skrifter have vi:

1. Liigprædiken, kaldet Josias Levnet og Dod, af 2 Kronik. 35, 24. over
Mads Borgen, Borgemester i Naschov, Købh. 1640, 4to.

2. Salomons Høisang, forklaret i en Samtale mellem den afdøde Prinds
Christian og hans efterladte Enke, Magdalena Sybilla, ibid. 1648,
4to. Da M. Widsted lod dette Skrift udgaae i Trykken, har M. Christ.
Aagaard gjort ham et latinist Ere-Vers, som læses in Deliciis Poetarum
Danorum T. I. p. 561 og endes saaledes:

Dum

fik han Plads i Kioge Skole 1668, hvor den berommelige Jacob Fols den Eid var Rector. Denne brave Mand, tilligemed hans

Dum vester durabit amor dum sermo fidesque
Widstedii tantum fama rotabit opus.

3. Christelige smaa Psalmer 1668, 8vo. Tvende gudelige nye Psalmer, 1668, 8vo.
4. Kong Davids Skole eller Skoles 7 Lectier, er en Paraphrasis i Bonner over de 7 Davids Bode-Psalmer med en tredobbelst Fortale ic. Læs Mig Vel. Han har og efterladt sit Manuscript, som brændte med Resenii Bibliothek.
5. Relation om Naschovs Beleirings Accord og Opgivelse 1658, saa og om 6. Naschovs Lykke-Handel.

b) Mag. Lauritz Pedersen (Biskopens Morsader) var fød den 3 October 1598 i Skielssior, hvor hans Fader Peder Lauritzen Holst var Chirurgus, og hans Moder Apollonia Hansdatter, han forlod sin Faders Tilnavn, og skrev sig paa det sidste Thura, hvilket Ord i det Syriske Sprog er saa meget som Petra, en Klippe, og dette Tilnavn har Bisshopen og hans Descendenter brugt indtil vore Tider. Aar 1615 blev den unge Thura sat i Skielssiors latiniske Skole, og 1613 i Slagelse Skole, hvorfra Rector M. Ole Fuchs sendte ham til Academiet 1619 i April: Den 21 Junii samme Aar (saasom Exercitia Academicia formedest Pesten ophørte) antog han Hørers Plads i første Lectie i Slagelse Skole, blev samme Aar den 9 Nov. forslyttet til anden, den 7 Febr. 1620 til tredie, og næstfølgende 7 Junii til fjerde Lectie, og samme Aar tog Gradum Baccalaureatus af Decano M. Hermann Nielsen. Udi October samme Aar frasagde han sig Skole-Tjenesten, og paatog sig med Belbr. Herluf Erichsøn til Guglebjerggaard, hans Son Christopher Herlufsøn (som siden blev slagen i den Tydsk Krig, hvor han tente under Oberst Ditlev Holk) at reise udenlands: Kom saa den 20 Nov. bemeldte Aar til Rostok, hvor han lod Christopher Herlufsøn deponere, og lod ham saavel som sig selv i Matriculen indskrive. Ao. 1621 den 7 Junii komme de til Wittenberg, hvor de fik Kost og Kammer hos D. Bartholom. Reusnar, J. U. Doctor og Senior. Her tog Thura for sin egen Person sig for at studere fornemmelig det Græske Sprog: fande imidlertid Undest hos de berommeligste

hans Hustrue Dorthe Brochmann, fattede saadan Kierlighed til den unge Thura, at de toge ham i deres Huus og ved deres Bord,

Mænd ved Academiet, saasom Meisnerum, Hunnium, Buchnerum, Möllerum, Heineccium og andre, som den sal. Mand med egen Haand havde optegnet udi sin Reisebog, som var i sal. Bisshop Thuras Eie. Derudi var og antegnet: at han 1622 den 15 Junii til Wittenberg som Respondens har forsvarer en af Ægid. Hunnii metaphysiske Disputationer de accidentii naturæ in genere & de absolutis in specie. Aaret derefter, 1623 den 18 April, har han sammeseds under Jac. Martini Präsidio holdt en Disputa de Anima Rationali, bag i hvilken hans Landsmand M. Oluf Wind, som da studerede i Wittenberg, men siden blev Conrector i Roessilde, og endelig Kongel. Hos Prædikant, har sat ham et græst Vers til Ære. Han blev med den unge Herlussön derpaa hjemkaldet, og kom de i Mayo 1623 igien til Zuglebjerggaard, hvor han forblev indtil paafølgende November, da han gav sig ind i Københavns Communitet indtil videre, men blev samme Maaned kaldet til Nestved Skoles Rectorat. 1625 var han blandt de 23 Candidater, som toge Magister-Graden af Decano M. Wolfgango Rhumanno (ikke Hermanno Rhumannus, som der staer i Danse Magazins 55 Heste, P. 218.) 1626 i December blev han Conrector i Københavns Skole under Rector M. Anders Hegelund, 1628 i Martio blev han Rector i Herløvsholms Skole, og endelig 1630 Dom. 13 post Trinit. kaldet at være Sognepræst udi Nyeklobing paa Falster, og ikke længe derefter Proost i Sønder Herred. Her holdte han Hellig 3 Kongersdag 1631 Bryllup med Jomfrue Cathrinas Masqvadel, Datter af V. Baltzer Masqvadel, som var den Høisalige Enkedronning Sophiz Slots- og Hos. Prædikant i Nyeklobing. Med hende avlede han 4 Sønner og 5 Døtre, og blandt disse var Bisshop Thuras Moder.

No. 1654 første Juuledag blev M. Laur. Thura sog paa Prædike stolen, og det blev hans sidste Prædiken. Sygdommen syntes at være en Levning af Pesten, som Aaret tilsorn der i Landet havde græseret. Han forlod dette Timelige den 7 Januar. 1655 i hans Alders 57 Aar, Indskriften, at han selv forsatter 15 Aar forend hans Dod, paa hans Liigsteen uden for Choredoren i Nyeklobing Kirke (men findes ei i Marmoræ Dagica,) lyder saaledes:

Bord, holdte ham ogsaa nogle Maaneder i København i hans Broders D. Matthias Fosses Huus, hvor han lerte Regning, Skrivning og Musik, hvortil han havde stor Lyst. Midlertid bley M. Jacob Fols fra Riege kaldet at være Rector i Købens

M m m 2

havns

Sub hoc Cippo conduntur ossa

D. Balthasaris Maschwedelii Lunæburgensis S. S. Theol. Doctoris, qui apud Sereniss. Daniae &c. Reginam Sophiam Viduam 29 annos munere funditus Aulici Concionatoris obiit 7 Januarii Anno Christi 1621, sive autem etatis 60.

Appositæ sunt Exuviae

M. Laurentii Petri Scelschorensis, qui triennium funditus Recto-
tu Scholæ Nestvedensis, Annū sesquialterum Conrectoratu Scho-
la Havniensis, biennium & semestre Recto-
ratu Scholæ Herlovia-
næ, Pastor Ecclesæ Nycopiensis vocatus Dom. 13 Trinit. Annī
1630. tandem discedens, anima commendata in manus J. C. Ser-
vatoris, huic dormitorio exuvias, & Dn. Successori partes incho-
atas reliquit An. Chr. — — — sive autem etatis — — — Qvo
decrevit Deus ordine ad Patrem, Maritum, Fratres 4, Iohannem,
Fridericum, Joachimum, & Petrum, & sororem Agnetem,
suumque filium Balthasarum Laurentii f. filiarum forte stipata co-
mitatu allegitur Catharina Maschedelia An. Chr. — Aetatis. —

Hoc Monumentum locavit M. Laurentius Petri An. 1640.

Etiam, Veni, Domine Jesu!

M. Lauritz Pedersen besad stor Kundskab i de Østerlandske Sprog, og har fornemmelig gjort sig berømt ved hans Paraphrasis i Hebraiske og Danske Vers, samt latinse ubunden Stil over Salomons Høisang, som, med en net og lerd tilskrise til Prinds Christian den Gemte, og hans Gemahl, meget zirlig er trykt i København 1640, in 12. Dersvinden har han efterladt sig twende utrykte Skrifter, som i Resenii Bibliothek opbrændte 1728. Det første kaldtes: Davids Psalmer og Eliaæ 53 Capitel hos Hebraïken til den hellige Kirkes brugelige Melodiæ, udsat af Laur. Petracæ Thura paa Danske Riiim. Det andet kaldes Subsidium memoriae in Sacrarum literarum monumentis, Jeg finder og, at han til Georg Theophili Sadolini Skrev, kaldet Compendium Mosaicum, Hafn. 1642. 8. har sat for i Bogen et græs Erevers, og understriker sig Laurentius Petracæ Eccl. Nycop.

havns Skole. Didhen tog han den unge Thura med, satte ham i den overste Lectie, og gav ham ligesom i Kjøge Kost og Kammer. Men det varede neppe i Aar, forend Rektor Fols dode 1676, og nogle saa Uger derefter hans Ægteven, til storste Hiersorg for den unge Thura, der maatte saa hastig miste sine kære Forældre og Belgiorere c). Til hans Lykke kom Bisshop D. Bagger samme Aar at visitere Skolen, og sandt ham da verdig at dimitteres til Academiet; han blev derfor 1676 i sin Alders 19de Aar indskrevet i Studenternes Tal. Bisshop Bagger skaf- fede ham strax Kosten paa Klosteret, og nogen Tid derefter blev han af Rasmus Schöller d), som var Cancellieraad og Landsdom-
mer

Stu-
dent.

c) Deres Kierlighed og Godhed imod ham kunde han aldrig glemme: han erindrede dem længe efter deres Død udi H. Roskgaards Liv og Levnet Pag. 234 i følgende Stropher:

Seg nævner Jacob Fols; thi naar jeg seer tilbage
(Som tildt jeg gjor og bor) til mine Ungdoms Dage,
Var han næst Himlen selv min Velsærds Grund og Rob,
Og mig i Faders Sted, indtil han dode, stod.
Hans halve Deel og Siel, Matroners Speil og Ære,
Var redebon imens en Moder mig at være;
Ja og, der han var død: dog Graad og Grammelse
Medlagde Enken snart i hendes Jordes-Blee.
Har Ven paa andens Grav et Hjerte ladet sætte;
Paa Deres maatte mit staae hugged ud med Nette
Til Tegn, at holdt jeg ei i kierligt Minde slige
Mens Blod i mig er varmt, da var det Fammeligt.

d) Pontopp. Annal. Eccl. Dan. T. IV. p. 157. kalder ham Erich Schöller, og beretter, at han blev Informator hos hans Born, men blev der kun i Aar, fordi Bisshop Bagger kaldte ham til Rektor i Kjøge; hvilket er urigtigt. Paa Schöllernes Stamtable finder jeg ingen Erich. Blandt de Sjællandske Landedommere staar Rasmus Schöller ved Aar 1684. Men blande Kjøbenhavns Borgmestere i Stats-Journalen for Aar 1769 findes ingen Rasmus Schöller.

mer i Sielland, antaget til at læse for hans eneste Son Herman Schöller.

Midlertid tog han sine academiske Examina under D. Christian Nold og D. Jens Birchrod, og ved dem begge erholtedt den beste Character. Da Landsdommer Schöller fandt for godt at sende sin Son til Kjøbenhavn, maatte Thura følge med, for fremdeles at have Opsyn med hans Studeringer. De blevne begge indlogerede hos Wilhelm Mule, da Oeconomus Communiratis, og siden Etatsraad og Assessor i høieste Ret.

Aar 1680 satte Bisshop Bagger ham til at være overste Ho- bliver Colle-
rer i Kjøge Skole, og neppe var i Aar til Ende, før samme ga Sch.
Bisshop kaldede ham til Rector ved samme Skole, hvorpaa han Rector,
den 15 April 1681 fik Kongelig Confirmation at succedere den
nyelig ommeldte Jubel-Lærer D. Peder Krog. Aaret efter var
han blandt 24, som af Decano Facult. Philos. D. Ole Borch tog
Magister-Graden. Udi Rectoratet forblev han paa 10de Aar,
gjorde midlertid stor Mytte, og bragte brave Disciple til Akade-
demiet, blandt hvilke især kan nævnes hans ovenanførte Disci-
pel Hermann Schöller, der siden blev Justitsraad, og altid har
en behynderlig Kjærlighed og Høiagtelse for Thura, saa og M.
Christen Lemwig, af hvilken Discipel han havde ei allene den
Ere, at han blev Kongelig Confessionarius, men ogsaa den
Glæde, at han blev Thuras Svoger, da han fik til ægte M. Al-
bert Wirths yngste Datter, Soster til Bispinde Thura.

Men som Kjøge Skoles Beneficia begyndte at øftage, og
Disciplenes Antal at formindskes, saa besluttede Rector Thura
hos sig selv (paa det saadant i Fremtiden ikke skulde lægges ham

til Last) jo for jo heller, medens Skolen var endnu nogenledes i Stand, at tage Afskeed, i det Forsat, enten ved at holde Collegier for Studentere i København, eller paa anden lovlig Maade at fortiene Broder.

nedlægger
Rectoratet.

Medens han gaaer med disse tanker, bliver han af Cancellieraad og Landsdommer Luxdorph anmodet om at anføre hans Stædson, Peder Hovenbech, paa udenlands Reiser. Mag. Thura tog med Glæde mod dette Tilbud, nedlagde sit Skole Embede, og den 30 Julii ved en latinsk Taksigelses-Tale e) tog Afskeed fra Køge Bye og Skole, og med den unge Hovenbech, saavel som med Christian Luxdorph, (en Broderson af oven meldte

e) Udi denne Afsfeeds-Tale erindrer han sin Rector og Velsigter, Mag. Jacob Foss, (der ved Dorthe Brochmann blev Stædfader til Prof. Hans Steenbuch. See her foran Bisshop Jens Giøddessens Slægtregister) og paa en rørende Maade udtrykker sig saaledes:

Silarem ego de Tanti Viri meritis, n̄ silere impium ac sacrilegium foret. Hic nimirum ille est, cuius beneficentia almo latice olim rigatus, velut secretus in septis hortis flosculus, sensim succrevi. Hic, raro & memorando exemplo, me tenerum & orbum nullo nec sangvinis nec affinitatis vinculo sibi annexum in familiam suam accivit; filii loco futurum: Hic suis impensis aluit, monitis rexit, præceptis confirmavit, & è locuplete ingenii pena largissimis quotidie opibus cumulavit, facturus haud dubie in rem nostram plura & majora, n̄ coeleste hoc depositum Nestoreis dignum annis, cum insigni Reip. literariz jactura præproperè ad se revocasset Superi. Sed nimirum suprema pietatis officia utcunq; ye tibi persolvi, Pater, cum & oculos in morte natantes tremulo pollice moerens clauderem & sanctos cineres tepidamque favilam largo lacrymarum imbre consopirem. Restabit in pectore meo dulcis tui memoria, restabit monumentum ære perennis, nullo squalore vel situ obliterandum, dum memor ipse mei, dum spiritus hos regit artus.

meldte Hr. Landsdommer Luxdorph) der siden blev Oberst og Herre til Morup, og var Fader til vores endnu levende, gud længe lykselig og vel! lærde Geheimeraad og Ridder, Hr. Bolle Wilhelm Luxdorph begav sig igennem Slesvig og Holsteen til Hamborg, derfra til Grønningen og Franeker, hvor han logerede hos Doct. Schelken, og omsider til Leiden, hvor han forblev i to Aar, og lærte det Hollandiske Sprog saa vel, at han siden deri kunde predike. I Leiden traf han den siden berømmelige Consrentsraad Friderich Rostgaard f), og kom med ham i noie Kjendskab og Venstak. Midt i Høsten den 29 Julii 1692, da de høie Skoler pleie at lukke Bogen lidt, begave de sig paa Reisen til Rotterdam og Dordt, og hastede at fortsatte Reisen til det Spaniske Nederland, hvor de allerførst besæae Antwerpen, derfra droge de til den skionne Stad Brüssel, hvor Keiser Carl den Femte fordum har havt sin Throne, indtil han frivillig nedlagde Kroze og Scepter. Tre Miile derfra stod Kong Wilhelms ganske Hær, diidhen droge de for at besee samme, og fort derefter indfandt de sig ved Universitetet i Leiden at fortsætte deres Studeslinger.

Het var det Mag. Thura ved Samtale med Fr. Rostgaard sic Kundskab om hans Faders, Hans Rostgaards, mærkværdige Lærnetshistorie og de Viderværdigheder, han i Beleiringen ofte med

f) See herom Bislop Thursts poetiske Samling, P. 65. tr. Kh. 1721.
4. saa og H. Rostgaards Liv og Livet, Pag. 237, hvor han i yndige Vers beskriver deres Venstak, Studering, &c. og begynder saaledes:

Det sode Leiden blev derfor for os begge
En klar og yndig Stad: vor Agt var der at legge
Blandt Stadens larde Mand paa flige Sager Wind,
Som bringer vis Gevinst til unge Hierner ind. — —

og reiser
udenlands.

med Livsfare havde udtaget. Han sik see de Documenter, Fr. Rostgaard havde i Hænde, og hver Gang de begge forlystede Sindet i de vndelige Spadseregange uden for det deilige Leiden, blev denne Histories Markværdigheder saa ofte igentaget, at Thura omsider sik meere og meere Lust til at udføre samme udi Danske Vers, og dette blev hans Lust-Arbeide, hvormed han morede Sindet, naar han en Times Tid iblandt om Sommeren tog frisk Lust i det Gronne, og han fandt ingen kærere og uskyldigere Maade at forfriske Sindet paa, naar enten Bibliothekerne var tillukte, eller det hjemme faldt fiedsommeligt at studere, eller der undertiden var ingen Lejlighed at opvarre og besøge saadanne Mænd, hvis Samtale og Omgiængelse kunde gavne ham, end ved det, han saaledes under Traernes Skygge i Stilhed og Ensomhed ponsede paa noget, der i sin Tid maatte blive ikke umtgået at læse hjemme i hans Fædreneland. Saaledes udarbeidede han et Stykke efter det andet i Leiden, som han reenskrev siden i Oxford, og med en latinſt Dedication, dateret Oxomii Prid. Id. Julii c15 1694. forcerede Fr. Rostgaard hans Faders mærkværdige Levnetshistorie udi ziirlige Alejandrinske Vers; hvilket smukke Skrift z1 Åar derefter er bleven trykt, København 1726.
 4. Med Bislopens Fortale, 3½ Ark stor, skrevet i Ribe den 20 Aug. 1720, og til Trykken approberet af Joh. Bircherod, Hafniae den 8 Nov. næst derefter.

Her var det, Frid. Rostgaard, medens de studerede sammen i Leiden, lod i Trykken udgaae Deliciae qvorundam Poëtarum Danorum in II Tomos divisiæ. Lugduni Batavor. MDCXCIII, 12mo.
 Et Værk, der rigtig til sin Titel soare kan,
 Og kaldes lækker Kost for lerd og lækker Tand. g)

Blandt de mange, som med Erevers geleidede til Trykken dette rare Værk, var og vores M. Thura, hvis rare latinse Vers læses foran i den første Tome.

Men da de paa tredie Åar havde opholdt sig i Nederlæn-dene, besluttede Thura, med sin elskelige Ven Rostgaard, at reise til England. Dette Beslut blev forhaled, fordi Cancellieraad Luxdorph just paa samme Tid kaldede sin Son Hovenbech hjem. Thura maatte da folge med ham, men efterat han den 28 Maji 1693 havde bragt bemedte sin Discipel til Fædrenelandet, og hilsed sin Kære Moder, som endnu levede, reiste han strax med et Skib til Amsterdam, hvor Christian Luxdorph efter Aftale opbiede ham, da de begge begave sig til England, først til London, derfra til Oxford, hvor Rostgaard efter en Maaneds For-lab kom til dem. Her opmuntrede den ene den anden. De stu-derede flittig, besøgte Bibliothekerne; og omgikkes med lærde Mænd. Men da de paa andet Åar havde opholdt sig i England, fornemmelig i Oxford, maatte Thura, deels formedelst hans Bimmers Raad h), deels formedelst sin slette Hjelbred forlade sin

N n n

Rost-

h) Herom taler han i Hans Rostgaards Liv og Levnet Pag. 240 saaledes:

Ja kære Oxford snart et Vennerpar maae tage

Ugierne Afsted her, og fra hinanden drage:

„ Du kender os, og tidt os hos hverandre seer;

„ Gud eene veed, om vi i Verden samles meer.

„ Jeg løste nys i et af Københavnske Breve:

„ Hvor lenge agter du vel udenlands at leve?

„ Du samler jo paa Aar; hvilkenken du ei paa

„ Dit eget Brød engang paa eget Bord at faae?

„ Naar andre uden Skramt giss deres til her hjemme,

„ At Gud og Kongen dem i Maade maae forfremme,

„ Absentes Careant, man dig da sender til.

„ Staer denne Kost dig an, saa reis imens du vil.

Rostgaard og Luxdorph, hvor nedig han end vilde, og begive sig paa Vejen til sit Fædreland. Til København kom han den 29 Dec. 1694. Ikke var han faastnart hidkommen, forend hans Patron, Hr. Conferentsraad Wilh. Worm, recommendede ham hos Frue Margrethe Ehlers, Baronesse af Fuirendal, at være Hovmester hos hendes eeneste Son, Baron Diderich a Furen. Thura tog med Glæde mod dette Tilbud; men da Hilmens Forsyn havde bestikket ham til at tieni i sin Kirke, blev han kort derefter af Hr. Bislop Bornemand foreslaaet til at være Lutherst Præst ved den Hollandiske Meenighed i København, som den Lid holdt sin Gudstjeneste i Holmens Kirke i). Til dette Embede blev han ordineret den 6 Nov. 1696, og Alaret derefter blev han tillige Præst for den Hollandiske Meenighed paa Frideriksberg. Dette Embede forestod han i 7 Aar indtil 1703, da han, efter Mag. Friderich Blichfelds Død, blev valdet til at være Sogneprest ved Frue Kirke i Aarhus, og Probst over Ning-Hered. Tre Aar derefter blev han forflyttet til Domkirken i Aarhus, blev Stiftsprobst og Probst over Hasle Herred. Blandt hans Forretninger i dette Embede anmærker jeg, at han 1713 den 8 Julii holdte Liigprædiken i Aarhus Domkirke over Bisshoppen Doct. Johannes Braem. Liigtexten, som Bislopen selv havde udvalgt, var af 2 Cor. 5, 6. 7. 8. 9. Men Exordium, som Mag. Thura udvalgte, var af Num. 20, 29. Og da al Me-

nig:

i) Åo. 1687 sik nogle nederlandske Familier af Lutherst Religion Tilsadesse at benytte sig af Holmens Kirke til Gudstjenestens Holdelse i Hollandst Sprog. Deres første Prædikant var Mag. Jacob Andersen Hummer, fød 1655 i Københavns Hummergade, dode 1735 Sogneprest ved Magleby paa Amager. Deres anden Præst var M. Lars Thura. Ester ham holdte det op, og man sogte til de højlydtes Kirke.

Den THURASKE Stam-Tavle.

Morten Ibsen, Bonde i Wedsted i Nabhe Sogn i Wensysel.
* Karen Jensdotter, Moder til 1 Dotter og 2 Sønner.

Peder Lauritz Holst,
Chirurgus i Skjæffier.

* Apollonia Hansdotter,
Moder til 1 Son.

Karen Mortensdotter.

* Christen PederSEN af Nalborg.

Peder Christensen blev ihjelstukken i Viborg af Christian Ulrich 1653, som med Venge maatte bede for Mordet; af hvilken Sone Forvildene gav ve til Nachschows Kirke 500 Rdte.

Peder Morrensen blev Borgemeister i Nachschow, var tillige Amtmandens Guldmagtig, og Forpagter paa Lundegaard, nu kaldet Christiansdal. Han var en hidsig og sortreden Mand. Hans Dotter blev gift med Hans Korkberg, Huns-Capellan hos Broderen M. Lauritz Mortensen Wedsted.

M. Lauritz Mortensen, med Vilnavn Wedsted, færv sig og Widfeld og Withsted, f. 1614, blev 1638 Sognepræst i Nachschow, og Provst 1662, blev i 1666 dømt fra Kalder for hans Broders Skuld, † 1674, d. 8 Martii. 2 gange gift.

** Karen Nielsdotter, † 1653, og

M. Lauritz Pedersen, med Vilnavn Thura eller Thura, f. 1598, d. 3 Octob. deponerede fra Slagelse Skole 1619, hvor han strax blev hører, drog derefter udlands, blev 1623 Rektor i Nestved, 1626 Conrector i København, 1628 Rector i Herlufsholm, 1630 Sognepræst til Nykloibing paa Falster, † 1655, d. 7 Jan. 1631. Catharina Masqvadel, (Dotter af Dott. Balthazar Masqvadel, som var Dronning Sophie Hospræst paa Nykloibing Slot.) havde Dotter.

Karen Thura, døbt d. 1 Apr. 1655.

Maren Thura, døbt d. 17 Apr. 1664.

Catherina Thura, døbt d. 13 Jul. 1656.

Sophia Thura, døbt d. 13 Jun. 1666.

Dorothea Thura, døbt d. 7 Jun. 1661.

En Dotter nedsat i hans Begravelse i Nachschow 1676.

Mag.

LAURITZ

THURA,

1657,

d. 20 Aug.

† 1731, d. 1 Apr.

Bisshop og Jubel-Lærer.

1697. HELENA CATHARINA WITTH,

†...

Moder til 3 Sønner og 3

Døtre.

Morten Thurah, f.

og † 1659, da Nach-

schow af de Svenske

var beleiret.

d. 29 Apr. 1660,

rah, døbt d. 26 Oct.

blev Døgn i Taarnes

bøe paa Amager, en

god Poet.

Margaretha Lauritzdotter Thura, Moder til 6 Døtre og 4 Sønner, som toge Vilnavnet

Thura.

1) M. Albert Thura, f. i København d. 6 Oct. 1700, blev Rector i Colding 1724, Sognepræst til Leirstrom og Jordrup 1726, † 1740.

* Jacoba Maria, (Dotter af Forvalter Hansen,) †.... Af 5 Born levede 3 Sønner.

* Catharina Margaretha, (Dotter af Ribers Bisshop Math. Anchersen. See Jubel-Lærer Anchersens Slægtregister.) Et Moder til 4 Døtre.

2) DIDERICH DE THURAH, f. d. 1 Maji 1704, Commandeur-Captain 1738, nobilitered 1739 med Navn de Thurah, er og Commandant for Styrmen ved Københavns Toldbod.

* Johanna Maria Sölling, †...

Ingeborg Johanna Brüntorph, † 1745.

Fridetra Christiana Schavienia, (Dotter af General-Major Schavienia, f. 1716. * 1746. Alle uden Born.

Anna Sophia Friderica Kruse, f. d. 5 Januar. 1764.

Soe-Cader.

3) LAURITZ DE THURAH til Bergum Kloster, f. 1706, d. 4 Mart. nobilitered med sin Broder, blev General-Major og General-Bygmeester, † 1759, d. 6 Sept.

* Ana, General-Major Poul Rosenrøns Dotter, †...

Af 5 Born lever 1 Dotter.

* Christiana Maria Rantzau, sed Kiærskjold, Mette Benzon de Thurah.

* Poul Calparsen Kruse, Captain i Soe-Estaten.

4) En Dotter, † i unge Aar.

5) Christiana Thura, † gift i Stevringsgaards Kloster.

6) Barbara Margaretha Thurah, †...

Moder til 2 Sønner og 1 Dotter.

* Mag. Hans Allerup, Prost og Sognepræst til Ringkøbing 1722, † 1744. 78.

Af første ægtefæd med Maren Taulow (See Jubel-Lærer Taulows Slægtreg.) var

1 Dotter.

1. Maren Biørn Allerup, * Hr. Rasmus Fogh i Steenstrup. (See deres Born paa Jubel-Lærer Foghs Slægtreg.

2. Barbara Helens Allerup, †... * Hr. Thue Martin Steenberg, Pr. til Gauerslund, †... Af deres Born:

a) Hr. Hans Allerup Steenberg, Pr. til Gauerslund.

b) Steenberg, * Hr. Jacob Thone, Pr. til Wilness i Holland.

2. Lars Alberin Allerup, var først Skolets holder ved en af Holmens fattige Skoler, nu Døgn til Helsingør og Drosselberg.

Af deres 8 Born lever 6.

2. Lauritz Thura Allerup, Borgemester, ic. i Nykloibing paa Falster.

* Inger Cathar. Bolther Barchmann, †...

* Anna Friderica, Dotter af Regim. Skr. Dahlström.

1) Hr. Lars Thura, f. 1727, er 2) Hr. Hans Thura, † 1776, 3) CHRISTIAN DE THURAH, 4) Maria Elisabeth Thura, Sognepræst til Hvidberg paa Gjettup.

* Dotter af sal. Hr. Clementin, Sognepræst til Kietrup og Gjettup. See Jubel-Lærer Friedenreichs Stam-Tavle. Hun efterlod Born.

* Charlotte Catharina, Dotter af Jubel-Lærer Bröchner, †... havde 3 Born.

* Jonseue Weltgaard, en Præstes Dotter.

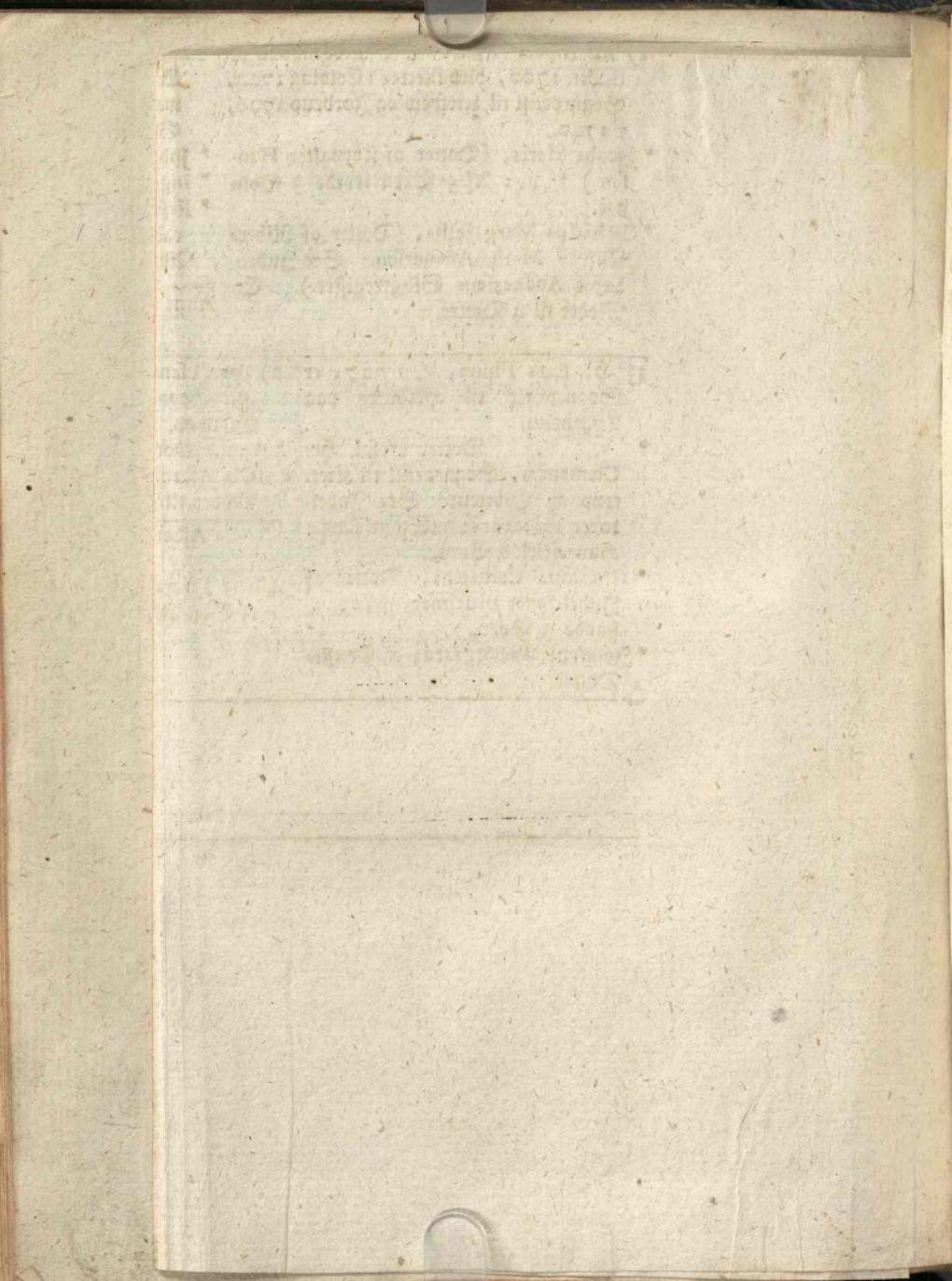
Albert Thura, f. 1761, Herman Thura, Lars Thura,

er Soe-Cader. f. 1768. f. 1770.

Barbara Catharina Marg. Allerup. Friderica Charlotta Allerup.

Catharina Hedewig Allerup.

Anna Margaretha Allerup, †...

nigheden saae, at Aaron havde opgivet Aalanden, da begrædde de Aaron i 30 Dage det ganske Israels Huus.

Samme Aar den 10 November blev han allernaadigst valdet til Ribe Bispedom efter D. Johannes Ochsen, der paa et Aars Tid havde været Biskop i Ribe, men nu blev sat paa den ledige Bispestoel i Aarhus. Til dette hoie Embede indviede Biskop Worm ham den 2 Febr. 1714, som var Kyndelmissedag.

Bisop i
Ribe.

Allerede 1697 kom han i Egteskab med Jomfrue Helena Catharina With, Datter af Mag. Albert With, Sognepræst til Trinitatis Kirke i København (hvor han 1715 døde i hans 76 Aar) med hende han i 33 Aars fredelige og fornøjelige Egteskab blev velsignet med 3 Sonner og 3 Døtre k). Hans bispelige
M n n 2
Egteskab og
Børn.
Embede

- k) Den ældste Son var Mag. Albert Thura, var først Rector i Eolding, siden Sognepræst til Leierskov og Jordrup, hvor denne lærde og flittige Mand 1740 døde i sit 40 Aar, men lever dog i hans udgivne smukke Skrifter til vor Danske lærde Histories Oplysning. Han var gift med Bisop Mathias Anchersens Datter, og har efterladt Børn, som sees saavel paa høfsiede Stamtable, som Anchersens Slægtregister.

Den anden Son, Diderich de Thura, har været over 50 Aar i Kongelig Danck Tjeneste. Efterat han i sin Ungdom havde reist udenlands paa Kongelig Bekostning, blev han besoldret ved Sve-Statet, først som Lieutenant, siden som Capitain-Lieutenant og Fabrique-Mester, 1735 Capitain, 1738 Commandeur-Capitain, 1739 blev han nobiliteret. Han lever endnu i en hoi Alder af 76 Aar, vil fremdeles leve i de mange smukke Skrifter, han af Engelsk har oversat os, og har nu endelig aabnet os hans Viisdoms Skole til Grimodighed mod Øfden og Forberedelse til Boigheden. Den tredie Son, Lauritz de Thura til Borglum Kloster, reiste i sin Ungdom udenlands paa Kongelig Bekostning, og lagde sig efter Fortification og Architectur. Blev ved Hjemkomst først Ober-Conducteur, 1733 Hof-Bygmester og Ins-

genieur:

Embede forestod han med stor Berommelse paa 18de Aar. I Aaret 1717 har han høitidelig hellighødet Jubelfesten for Lutheri Resformation, og i den Anledning skrev han den 18 October sin Forklaring over Propheten Amos i det 9 Capitel. Men hvad som især gør Biskop Thura usorglemmelig i Riber, er hans unrættelige Flid og Bestræbelse i at faae den latinske faldsærdige Skole opbygged og istandsat. Til den Ende erhvervede han ved allerunderdanigst Ansøgning til Kongen, en Hjelp af de fire Stifter i Jylland: han skrev til alle hans Patroner og Belyndere, samt Lærdoms Eskere af begge Kion, saasom Grevinde Schack, Geheimeraadinde Harboe, Geheimeraaderne af Kragh, Pless, Lercke og mange fleere 1). Han opmunstrede især Geistligheden i hans

genieur-Capitain. I dette Aar byggede han det Kongelige Palais i Roefilde. 1738 blev han Oberst-Lieutenant af Fortificationen, 1739 optagen i Adelstanden. 1744 Oberst. 1753 General-Major af Infanriet, og 1754 General-Bygmaster. Han døde 1759 ud af Alters 54 Aar, men har gjort sit Navn udsadeligt saavel i hans Danse Vitruvius, hans Hafnia Hodierna og flere Skrifter, som og ved Vorlum Klosters Kirkes Hoved-Reparation og Zirater, samt prægtige Begravelse, hvor han med begge sine Fruer, Rosenørn og Kierskiold, hviler. — Af Bisopens Døtre døde den ene i sin Ungdom, de andre sees paa højsiede Stamavle.

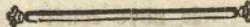
1) Riber latinse Skols er en anseelig grundmured Bygning, som 1727 er indviet, hvilket ses af sal. Rector Christ. Falsters in Folio trykte Indvielses-Tale i Danske Vers, dediceret til Geheimeraadinde Harboe, hvor iblandt andet meldes deres Navne, som til sammes Opbyggelse har givet, nemlig:

Gremdetes lægger jeg et ydmigt Takke-Marke
Bud Schach, von Plessen, Kragh, ved Harboe, Rantzau, Lerche,
Bud Sehested, Rossgard, Worm, ved Ehrenfeldt og Foss,
Bud Lodberg, Klöcker, Fog, som har velsigned os.

i hans eget Stift til Gavmildhed mod Skolen, og selv gik han dem for med godt Exempel; men fornemmelig fik han denne Bygning understøttet saavel af det Kongelige Huus, fra Prints Carl, Printsesserne Sophia Hedevig og Charlotta Amalia Hoiolovlige af Thukommelse, som fra Biskoperne af Siælland og Fyen og Fyens Stift og flere Lærde; og saaledes fik han samlet en Capital af meere end 2200 Rigsdaler. Skolens Bygning blev foretaget i Aaret 1726 og 1727 indviet, da en anseelig Forsamling ved 2 Skolens Colleger var indbudten for at høre Rectors M. Falsters Indvielses-Tale Eftermiddag Kl. 1. Saasnart Rectors Tale var til Ende, traadde Biskop Thura i Skolens Cathedra, og holdte en ypperlig Tale. For og efter enhver Tale opførte Skolens Cantor, Henr. Hornemann, Vocal- og Instrumental-Musik, og til Slutning blev den anseelige saavel af Staden som af Egnen indbudne Forsamling beværet i Rector Falsters Huts til langt ud paa Natten. Til et stedsevarende Æreminde for Bis-
kop Thuras gudelige og roesværdige Flid og Bestræbelse har den lærde D. Peder Terpager i hans Ripæ Cimbricæ p. 551 sat dette Monument:

M n n 3

Reco-

Med Svane, Steenbuk, Gram, ved Anchersen og Möller,
Med Calnein, Friedlib, Hvas, saavel som Endorph, Sköller,
I samelig sige kan om hver en Skolens Steen
I anden Meening: Det er Been af mine Been.

Hr. Biskop Thura, hvad maa du vel om mig tanke,
At jeg gaar dig sorbie, da Vægge, Bord og Venke,
Og heele Skolen fra sin Grundvold til sit Tag
Selv undrer paa saa slet et Troestabs Vederlag. &c.

Recogita Hospes

Non tam

Qvod vides,

qvam

Qvod non vides.

Fundamenta hujus Ædis

Verustate exesa fuerant,

Parietes labefacti,

Tecta collapsa,

Hæc invidi & mordacis temporis Tropæa

Immortalis Episcopus Ripensis.

LAURENTIUS THURA.

Laboriose sustulit,

novumque Sibi

in omnem memoriam

Posuit,

dum

in Gloriam

Dei T. O. M.

Spectabile hoc

Bonarum Artium Domicilium

de novo condi

fecit

A. O. R. d^o i^o CCXXVI.

Udi de 18 Aar, han med Berommelse forestod Bispe-Embedet, hvor han ordineret 116 Präster, indsat 25 Provster og 10
hans Dob, Rectorer i adskillige Skoler. Omsider døde denne farde Mand
Alder den 1 April 1731 i sin Alders 74 Aar, efterat han fra 1680,

da han først blev Collega i Københavns Skole, haver tient i
51 Aar. og lange
Tjeneste.

Og er det mærkeligt, at der ved samme Tid levede foruden Bisshop Thura tvende andre anseelige Mænd, som alle vare Bisshop-Lærere, nemlig: Lector Theol. D. Peder Terpager, og Stifts-Provsten Mag. Søren Seerup, hvilke tillige med deres Stamtafvelser findes i den anden Tome af denne Samling.

Hans Skrifter ere:

En Danske Oversættelse af alle Saxonis Grammatici latinske Vers,
tillige med adskillige Danske og latinske Vers udi en Samling,
København. 1721. 4. med sal. Bisshop Lintrups Fortale udgiv-

ven.

Hans Rostgaards Liv og Levnet paa Vers, med historiske og philo-
logiske Anmærkninger, ibid. 1726. 4. Et Mestersyke i vor
Danske Poesie.

Hermannii Hugonis Pia Desideria, oversat paa Danske Vers uns-
der Titel: Sielens gudelige Attræce og Forlængsel, ibid.
1738, 4. jæret med 45 smukke emblematiske Kobberstikker.
Udgivet af hans Son M. Albert Thura. Det er disse Skrif-
ter, der giver ham Sted iblandt vore største Poeter.

Hans Forklaring over Amos 9, er at læse i Cypriani Hilaria Evangelica,
p. 902, sqv. under saadan Titel: In honorem Dei, atque
eorum Συμπεριέργων gratiam, qvibus tenuior forte & cur-
tior fuerit supellex libraria; haud poenituit, Textus Litaneu-
tici, die Nov. 3to ad sacra matutina atque antemeridiana ex-
plicandi, delineationem qvalemcunqve heic exhibere.

Dokt.

Doct. Peder Terpager nævner ogsaa med Beremmelse de Orationer,
som han har holdt ved Landemodet om Lutheri Reformations-
Historie; men de ere ikke i Trykken udkomne.

12. Capitel.

Om

M. FRANTZ THESTRUP,

Biskop over Aalborg Stift.

Geddel og **D**enne velfortiente Biskop er fod den 6 Julii 1653 i Dalbye
Herkomst. Præstegaard paa Hindsholm, hvor der var som en Friested
og tilflugt for deres ganske Familie i den paafølgende Krig, da Sven-
sten 1656 oversvømmede Jylland. Hans Fader var den vene-
rable Hr. Ole Thestrup a), Sogneprest til Dalbye og Stubbe-

drup

a) Hr. Ole Rasmusen Thestrup var fod i Aarhus den 30 Octob. 1613, blev Student 1625, siden Collega ved Sørge Skole og Velb. Axel Brabes Informator. Ao. 1642 Sogneprest for Dalbye og Stubberups Menigheder paa Hindsholm (efter Hr. Niels Clausen, hvis Epitaphium findes endnu i Dalbye Kirke.) Ao. 1671 blev han udvalgt til Probst i Biergeherred efter Hr. Poul Olufsen Bagger i Klosterrup, men som endnu et Brev fra hans egen Haand udviiser, undskylde han sig med Alder og Svaghed, som da havde begyndt at indfinde sig, og 3 Aar derefter hensov han 1673. Han var en lerd og brav Mand, og af megen Anseelse, hans Original-Skilderie findes hos Hr. Doctor Thestrup i Aalborg. Han kom i Egeskab med Tomfrue Kirstine Moth, en Søster af D. Poul Moth, og Fæster til Geheimeraad Mathias Moth, og stod deres meget prægtige Bryllup den 7 Febr. 1642 paa Domhus-

drup i Fyen. Hans Far-Fader var Rasmus Pedersen Thestrup
(b) Kibmand i Aarhuus, en merkelig og renommeret Mand i
sin

set i Viborg, hvor 130 af Adelen vare tilstæde. De avlede tilsammen
7 Born, af hvilke levede 3 Sonner og 1 Datter, og af disse Hr. Ole
Thestrups Born, Barne-Born, Sviger-Sonner, og Svogere har vi til
vore Tider havt den berømmelige Thestrupiske Familie og Svogerstab,
hvorudi vi finde 14 Jubel-Lærere, som høssyede Stam-Tavle udviser.

b) Rasmus Pedersen Thestrup var fød den 28. Junii 1588 i Morslet
Sogn ved Aarhuus, paa Nedergaard i Thestrup By (hvor nu Thestrup
Gaard er oprettet) han blev ene tilovers af den gandse Familie, som
1603 døde af Pesten, da han midlertid gik til Skole i Lybek, hvor han
hans Forældre 1602 havde sendt ham for Pestens Skyld, da den begyndte
at græsere. Da hans Forældre og Sødfende vare af Pesten uddode
kom han hjem, og flygtede siden til Aarhuus, hvor han 1610 den 11.
Junii soer sin Borger-Det paa Naadstuuen, og kom i Kibmands Lauget,
og gav han da Søfren Chrissensen, som var Kiemmer, 6 Sldr. for sit
Borgerstab. Samme Aar den 8. Julii blev han gift med Maren Olufs-
datter, fød 6 Aug. 1592 af St. Oluf Michelsen Bödiker og Mette
Christensdatter. Med hende avlede han 11 Born, og døde 1656.
gammel 68 Aar. Denne Esterretning med mere, som vises paa høsse-
de Stam-Tavle om Rasmus Thestrups Forældre og Forfædre, er taget
af en af ham selv forfærdiget Stam-Bog, som han selv med egen Haand
ret næt har skrevet på Pergament, og indbundet i sort Glopel. Denne
Stambog er for nærværende Tid i Hr. Etatsraad og Landsdommer Frans
de Thestrups Eye, der som en Elster og Kiender af Oldsager har for-
uden denne Stambog en Deel andre Documenter Familien angaaende: blandt
andet en net og fuldstændig Stam-Tavle, som dog en gaaer længere end
til 1707, og som St. Bisshop Thestrup havde lader forfærdige af sin Fa-
sters Mette Thestrups Winthers Sonne-Son, den berømmelige Jubel-
Lærer Hr. Provst Rasmus Winther, Sognepræst til Drbeck, hvis Hi-
storie og Stamtable herefter anføres.

Efter Beretning skal Rasmus Thestrups Ligsteen endnu findes i en
Kirke i Aarhuus med saadan Graffskrift: Herunder hviler Ærlig og
Velsorneimme Mand Rasmus Thestrup, etc. med sin kiære Hustrue

sin Tid, efter højn den gandske venerable Stammie har baaret Navnet indtil nu. Hans Moder var Kirstine Moth en Sosteraf den Kongel. Liv-Medicus, og altsaa Fæster baade til Bispinde Glud og til Fr. Sophia Amalia Moth, Grevinde til Samsoe. Han bliver Student.
bliver Magister.
bliver Rektor.
blev til 17de Åar moden til Universitetet, hvor han 1670 blande Studenternes Tal blev indskrevet. Han gjorde derefter en Reise til det Kieliske Universitet, hvor han i saer af den lærde Wasmuth profiterede i det Hebraiske og andre østerlandske Sprøg. Ved hans Tilbagekomst 1672 til København tog han sine Examina, blev Decanus paa det Kongel. Communitet og Alumnus i Wal-kendorphs Collegio. Bemeldte Åar defenderede han in Auditorio

Regit Johan. Wandalini Dissertati unculam de Mineralibus,
edit. Hafn. 1672 in 4to. I Året 1675 blev han ereceret Magister a Decano Philosophiae D. Olae Borrichio ved højs Hjelp, saa vel som hans private Preceptors Thom. Baricholins Undest han i varerende Tid profiterede i det mediciniske Studio, men besynderlig blev han tillige med sin Fæster, den siden opheyede Geheimeraad og Ridder Mathias Moth underviset in Anatomieis af den beremmelige D. Nicolao Stenonio, indtil han bemeldte År den 22 Junii blev valder at være Rector ved Nyelobings Skole i Byen, hvor han, formedest hans Formands Mag. Utrechtis 2 Åars vedvarende Sygdom fandt Skolen meget forsomt, men han gjorde sig ald Flid for at sætte Skolen i Stand igjen, saa at Skolen hvælde

Åar

Maren Olafsdatter, som fødte ham 10 Gange 11 Børn (Meeningen er vel: 11 Børn i 10 Varselsenge.)

Døg finder ellers, at Rasmus Thesstrup har været i sin Tid en evig Mand, har have en rar Samling af Naturalier; Dersor skrev D. Ole Worm i Året 1643 til Rector Bording i Hafnhus, at stoffe sig raras quasdam pilicium & altiarum rerum species, som Rasmus Thesstrup eyede. (v. Ol. Wormii Epist. p. 857.)

Aar tilstog. Midlertid blev han Aa. 1681 tillige vice Pastor til og tillige vice Nyebergs Menighed, hvor han som adjungeret Successor maatte <sup>Pastor i Ny-
borg.</sup> assistere den gamle svage Sogne-Præst M. Hans Mule, og blev han dertil efter Kongel. allernaadigste Befaling indviet af D. Thom. Kingo i Nyborg Kirke den 6 Febr., som indfaldt Dom. Sexages. Fra den Tid lærde han baade i Skolen og i Templet med lige Fid og Troskab, indtil han fra dette morsommelige Embete den 4 Martii 1684 af høysalig Kong Christian den Vte blev ^{Sognepræst} valdet til Sognepræst for Nakshovs Menighed i Lolland. ^{Nakshov og} Aar ^{Provst.} ret efter blev han udvalgt til Provst over Norre Herred. Og som Danmarks og Norges Kirke-Ritual i Aaret 1686 med en Kongel. Forordning af 16 Januarii udkom i Trykken, saa udvirke M. Thesstrup ved sin Fætter og Patron Hr. Geheimeraad Moh, at de Lig-Prædikener, Brudeviesser og Borne-Daabe, som skee hos Sognepræsterne, voere sig dem selv eller deres Merpaarde angaaende, skulle efterdags forrettes af Provsten i Herredet. (v. Danmarks og Norges Ritual Cap. IX. p. 336.) Aar 1691 fik M. Thesstrup efter Sognepræstens Hr. Christen Falsters Forflyttelse Branderslevs Sogn, som et Annex lagt til Nakshovs Menighed. I dette hans Provstie sogte han at holde god Orden, og blev han imidlertid anbetroet ofte at forrette Bisshop Kingos Embete, naar han ey selv kunde komme til Lolland, i sær blev M. Thesstrup 1691 af Kongen befalet med Geheimeraad og Stiftsbefalings Mand Hr. Marcus Giöe at træde i Commission angaaende Nyekobings Hospitals Sager.

Fra Nakshov, hvor han havde tenkt at leve og døe, blev ^{Sognepræst} han ved Kongel. allernaadigste Vocation den 16 Apr. 1698 <sup>i Køben-
havn,</sup> valdt at være Sognepræst til H. Giestes Menighed i København, hvor han tillige blev Director for de Fattiges Bøsen. Da han

kom til Nakshovs Menighed, sandt han en stor Vankundighed blandt Ungdommen; han gjorde sig deraf al mulig Flid for at oplore de Unge i den saliggjorende Kundskab, og da der samme Steds ingen sandtes til at mundtlig undervise, samlede han Ungdommen hver Son- og Hellig-Dag. Han sikte, stont i Begyndelsen med adskillig Hinder, et Villæg aarlig til Klokkeren, for han skulde undervise dem, selv fremsatte M. Thesstrup paa en ensfoldig Maade den aandelige Spise, ret som en Ægge-Mad, de Unge vankundige sik mere og mere Smag paa.

De fornemmeste i Menigheden kom i Kirken som villige Ølhørere, agtede paa denne Catechismi Undervisning, og hertelig glædede sig ved de Unge's Giensvar: flere og flere af Menigheden skionnede paa denne Verdoms Maade, og saaledes havde han om sider en deylig Forsamling af de Gamle ved de Unge Catechismi Undervisning; for nærmere at give Anledning til at venne de Unge at agte paa Prædiken og Undervisning, sluttede han sine Sondags-Prædikener med nogle Spørsmaale, sem til ensfoldig Kundskab og Troens Bestyrkelse kunde drages af Evangelio, hvilket han siden ved Catechisationen igentog at fornemme, hvad de deraf havde glemt.

Et Fredags Prædikener, for desmere at bestyrke dem i Troen, foretog han vor christelige Troes Hoved-Artikler, som han ved et eller flere Skriftenes Sprog forklarede, hvilke Prædikener han vel havde foresat sig til fleres Nutte ved Trykken at udgive, men ved hans Embedes mangfoldige Forretninger blev hindret. Efter hans Høværv. nu sal. Doct. Wandals Begiering at forklare noget af den hellige Skrift, som kunde tine til den Bibel med Forklaring, som da var i Tanke at fulde forserdiges, udfordrede han

han i værende Tid Propheten Hoseam med kort Forklaring, som han siden sendte D. Wandal.

Da M. Thestrup havde i sine Prædikener udfort Troens Hoved-Puncter til at forestille Troens Frugter ved gode Gierningers Øvelse, forklarede han til Fredags Prædikener den hele Jacobi Epistel, hvilken han og ved Guds Maade udførde til Ende for Nakskovs Menighed, og begyndte paa Jude Epistel; Men som han bemeldte Aar blev faldet til København, saa fortsatte han her samme Epistels Forklaring i dette og følgende Aar, og derefter foretog han 1700 at forklare Pauli Epistel til de Colossenser, hvilken han fik tilendebragt ved Slutningen af 1705. Derpaa tog han sat paa den første Epistel til de Thessalonier at forklare, og at han kunde give nogen Oplysning af Propheterne, forklarede han til Syv-slets Prædiken Propheten Habakuk og derefter Zophoniam.

See! dette var M. Thestrups Arbejde til Prædikestolen, hans Flid og Omsorg var ikke mindre i Hel. Giestes Menighed end i Nakskov at catechisere og undervise Uugdommen, og han fornams, de trængte lige saavel til saadan Undervisning her som der, fint mange, endog af hans egen Orden (siger Hr. Procan. Pontoppidan) lode ilde derpaa, menende saadan eenfoldig Børneværk havde bedre Sted paa Landet og ikke i Hovedstaden. Men han blev ved sin Maade, som den, han vidste, der bragte de Unge saavel som de Gamle velsignede Frugter ved Herrens Maade. Han gav det tydelig tilkiende i en sine Prædikener (at der ingen Anstalter var til de Unges og Umyndiges novendige Undervisning) da han talede over Coloss. 1, 25. Hvis Tiener ies er bleven efter Guds Huusholding, som er mig given til Eder, at opfylde Guds Ord.

(See hans Forklaring over Epist. til Colosserne. P. 166.) I sør begyndte han År. 1702 selv offentlig i Hel. Giestes Kirke to gange ugentlig at catechisere, efter hvilket Exempel den offentlig Catechisation blev siden indfordt i de andre Kirker. Fornemme og formuende Folk besøgte ikke allene hans Catechisation med Lyst og Glæde og til Fornøjelse, men gjorde eg, efter hans Exempel, ved deres milde Gaver en Tilhjælp, at han i Året 1702 fik en Fri-Skole anlagt ved Hel. Giestes Menighed, af Grundmuer opbygt under hans Opsyn, og er af det Slags den ældste i København. Han begyndte i Troen med en ringe Capital, men fandt saa stor Bisald i sit christelige Foretagende, at denne Skole snart kom i en florerende Tilstand, og bevægede Stadens øvrige Menigheder til at efterfolge samme Exempel. Saaledes blev en lige saadan Skole anlagt udi Nicolai Sogn 1706, i vor Frue Sogn 1707. Paa nærværende Tid harer Hel. Giestes Fri-Skole 120 Born af begge Kion, en Skolemester, en Undermester og en La-re-Moder. Alrlig gives 40 Born hver en nye Klædning, og 80 myde daglig Brod for en Skilling, saa og 30 noget aarlig i Pengen. Nogle Born oves visse Timer i at spinde ulden Garn, hvilket i andre saadanne Kierligheds Skoler nu med god Nutte iværksættes. Denne Skoles faste Capital er nu henved 23000 Rixdlr. Saaledes bliver denne velsortiente Lærer i priisværdig Erindring saalænge der er en Steen af Hel. Giestes Skole.

M. Thesstrup skal allerede i Kong Christ. den Femtes Tid have haft allernaadigst Poste paa Gyens Bispestol; Men det var ikke denne Konge Gud vilde bruge til hans Ophoierlse.

Da hans Kongel. Majest. Frid. IV. i Året 1709 var paas sin Italienske Rejse, og ham var bleven indberettet, Aalborg Bispe Stol

Stoel var sedig, sendte allerhøystsamme allernaadigst Vocation, dateret Florenz den 15 Apr. til M. Thestrup udi dette vigtige Embede at succedere den afdøde D. Jens Bircherod, og var M. Thestrup den sidste af de 9 Biskoper, den Siellandiske Biskop D. Henr. Bornemann indviede.

Hans Indvielse blev desmere højtidelig derved, at Hans Kongel. Høghed Kron-Prinds Christian behagede derved at være tilstede. Foruden den herlige Højtidelighed ved Jubel-Festen for Reformationen 1717, som efter hans Foranstaltung i Aalborg blev helligholdet, hvorom kan læses Hilaria Evangelica Cypriani p. 60 seq. oplevede han den Ere og Lykke efter Ordre at assistere ved Høysalig Kong Christ. Vici. Salvings-Fest, som blev holdet i Friderichsborg den 6 Junii 1731. Af de hærlige Klæder, som Biskop Thestrup ved denne Højtidelighed blev skenket, forærede han den meget anseelige Solov-Stykkes Chor-Kaabe til Budolphi Kirke, og bliver samme til en evig Bhukommelse forvaret blandt denne Kirkes Ornamenter, at efterkommende Biskoper kan og dermed prydtes, naar de indvie Guds Tjenere til Præste-Embedet. Højstbemeldte Konge skenkte ham og den rare Medaille, der til evigt Minde forestiller den Kongelige Salvings Dag, og af denne Højtidelige Salvings-Act, beskrevet af Biskopen D. Christ. Worm lod hans Kongel. Majestæt ham allernaadigst tilsende saa mange Exemplarer, at han dermed har prydet det publique Bibliothek, som i hans Død blev begyndt at samles paa til de i Aalborg studerendes Tjeneste, oprettet paa et Kammer over Aalborg Stifts Convent-Huus, ligesom han og af samme Kongelig Forering gav hver af sine Born et Exemplar.

I Året 1735 holdte han det gudelige Lovfe han ved sin Afsættels

skeds. Prædiken i Hel. Giestes Kirke Dom. i Trinitatis havde givet, at om Gud vilde forlene ham Tid og Kræfter, han da skulle lade noget af det, som var prædiket for dem, stilles for Dyne, og dersor lod i Trykken udgaae det saa vidtlestige som opbyggelige Skrift, kaldet: Christi saliggjørende Rundstab, og Christenes hellige Vandring efter Rundstaben, forestillet af Pauli hellige Epistel til de Colossenser, ved Guds Aands Bistand i Fredags Prædikener forklaret for Hellig Giestes Menighed i København. Dette rare Skrift tilskrev han Deres Kongel. Majestater Kong Christian den 6te og Dronning Sophia Magdalena. Tilskriften har han dateret Aalborg den 15 Apr. Ao. 1735, hvilket blev saa naadig anset og optaget, at det allernaadigst behagede høystbemeldte Konge ved en lukt Ordre af næstpaafølgende 28 Maii at give ham for hans lange og troe Dieneste i Guds Kirke, Rang med virkelige Etats-Raader med Anciennete fra 7 Januarii 1711.

Egteskab og
Børn. Angaaende hans tvende Egteskaber, da blev han i Aaret 1682 gift med Else Mule, en Datter af Sogne-Præsten i Nyborg, Mr. Hans Mule, som i Herren hensov 1692, 71 Aar gammel. (See herefter de Mulers Stamtable.) Hun fødte ham 7 Børn, og ved Doden forlod hun ham den 7 Jan. 1697, 39 Aar gammel. (J. Hofmanns Fundat. T. VI. staer Else Mule dod 1693, 35 Aar, som er uriktig,) hun hviler i Nakskov Kirke i et Begravelse under Daaben. Aaret efter holdte han Bryllup i København den 12 Decemb. med Fr. Magdalene Borneman, som var en Datter af Cosmus Borneman, Assessor i Høyeste Ret, Cancellie-Raad, Doctor og Professer Juris, samt Borgemester i København, og var Enke efter den Københavnske Raadmand Morten Nielsen Budolph. Ved hende blev han Sted-Fader til Cosmus

Genealogia THE STRUPIANA.

Rasmus Michelsen, ud i Jylland i det femte Aarhundrede levede
hav beboede Eane for sin Aar og Giendum. Da der engang var kommen Trætte mellem ham og de
Ballemænd om et Stykke Jord mellem Eanes og Valles Marker, blev 24 Syssemand en Dag
faldende paa hoer Side; men da ihjelstog han og hans Sonner 2de af Valles Mænd, som vare des-
res egne Godskende. Bern: Dersor maatte han forsøge sin Brode med at aftaa Eane til Kong
Frid. II. forend han og Sonnerne kunde erholde deres Fred. En af hans Sonner var

Niels Rasmussen i Krefter, * Buold Nielsdatter, fød i Nude af den Sørlige Slægt.

Peder Nielsen

Disse twende ægesfolk behøede Thestrup, hvor deres Bryllup holdtes Aar 1587. † 1603. begge af Pest, tilsig med 5 Barn,

som alle ligge uden for Vaabenhus-Døren i Morslets Kirke. En Son levede:

Rasmus Pedersen Thestrup, f. 1588, d. 28 Junii. † 1656. * Maren Olufsdatter, f. 1592, d. 6 Aug. Af 11 Barn levede 3de:

Mette Rasmusdotter Thestrup, f. 1623. * Jens Sørensen Winther, Raad-
mand og Handelsmand i Aarhus, havde 8 Sonner og 4 Døtre, som
sees paa Jubel-Lærer Winthers Slægt-Register.

Elle Hansdatter Mule,
f. 1654, † 1693. Moder til 7 Barn.
See Jubel-Lærer Mules Stam-Tavle.

I. M. MATTHIAS DE THE-
STRUP til Mariagers Klo-
ster, Etatsraad, Landes-
dommer, nobilitered, †
1769. gl. 81. tente i os-
sentlige Embeder 55 Aar.
* Sidsel Maria Werchmelter,
† 1771. gl. 78. Jubel-
Brud.

Kirstine Thestrup, † 1752. 66.
* M. Jørgen Huulbek, Prost
og Pr. i Stege, † 1737. 73.
See hans første Hustrue i
Jubel-Lærer Baggers Slægt-
Reg.

Elle Kirst. Huulbek, f. 1708.
* Peder Jac. Michaelsen, Ju-
sticer. og Committ. i Cam-
mer. Colleg. † 1739. 51.

FRANTS DE THESTRUP til Mariagers Kloster, Confe-
rentraad og Landsdommer, f. 1721. g. 1753.
* Maren Thestrup, f. 1731. Moder til 1 Son. † 1758.

I. Elle Thestrup, f. 1729. * Christian Magn. de Falzen, Etatsraad og Justitiar, i Øbes-
h. R. i Norge. Deres Son Envold de Falzen, f. 1755.
2. Maren Thestrup, f. 1731. * Frantz de Thestrup til Mariag. Kloster, som oven er meldt.
3. Maria Kirstine Thestrup, f. 1735. † 1768. * Professor Poul Egede. Af 6 leve 3 B.
4. Malene Thestrup, f. 1732. † 1754. * Isaac Andr. Cold, Etatsraad og Justitarius i Ø-
ber. h. R. i Norge, † 1760. 43 Aar. See Jubel-Lærer Colds Stam-Tavle.
5. Ölegaard Thestrup, f. 1739. * Jens Schiellerup Sneedorph, Prof. Soran, † 1764. 40.
† 1775 i Novemb. Af deres 5 Barn lever 3 Sønner: Christian, Friderich, Hans.
6. Frantz Thestrup, Amtmester, † 1767. 34. * Barbara Wirtzup Högh, uden Barn.
7. Laurentia Thestrup, f. 1740. † 1764. * 1760. Christ. Berger, D. og Prof. Medicin.
8. Christiana Amalia Thestrup, f. 1744. † 1771. Profess. Poul Egede, uden Barn.
See foran Jubel-Lærer Egedes Stam-Tavle.

Elle Kirstine The- Matthias Arche The- M. Georg Frider. Thestrup, Franz Thestrup, Malene Barbara The-
strup, f. 1714. strup, Negotiant i Rector i Aalborg, og Justits- 1735. Collaga 4ta strup, f. 1715. *
Norge. † 1753. 33. raad, † 1778, d. 1 Sept. 1737. † 1752.
* 1738. Joh. Beretlen Monrad, Justitsraad og Amtsforvalter paa Falster, † 1775. har 7
* Hr. Laur. Mich. * Elisabeth Maria 59 Aar. Barn. See Jubel-Lærer Monrads Slægt-Register.
Frölund, Pr. i Lem, uden Bern. * Anna Elisab. Michaelsen.

Gustavus Olaus Thestrup, † 1773, Johanna Dorothea Frölund, f. 1742. Gustavus Olaus Thestrup, † 1773, 15 Aar.
Magdalena Foss Frölund, f. 1739. * 1769. * Jens Gjörup Möller, Collega og Cantor i Cathrine Elisab. Thestrup, f. 1750.
* 1774. Hr. Jens Blicher, Preest i Søllerød. Har 3 B.

udi Jylland i det femte Aarhundrede levede

Niels Fogh,

Niels Leib,
* Johanna Sondergaard.

Peder Nielsen Fogh, sed i Vorum, givt med boede i Valby, siden i Farre, hvor nu staar Lyngbygaard. † 1612, gl. † 1614, gammel 83 Aar.
Af deres 9 Bern levede 1 Dotter.

givet med

Ingeborg Pedersdatter Fogh.

Disse twende ægesfolk behøede Thestrup, hvor deres Bryllup holdtes Aar 1587. † 1603. begge af Pest, tilsig med 5 Barn,

som alle ligge uden for Vaabenhus-Døren i Morslets Kirke. En Son levede:

Rasmus Pedersen Thestrup, f. 1588, d. 28 Junii. † 1656. * Maren Olufsdatter, f. 1592, d. 6 Aug. Af 11 Barn levede 3de:

Hr. Ole Rasmussen Thestrup, f. 1613, d. 30 Octob. † 1673. Hr. Peder R. Thestrup, f. 1625, † 1688. Sogneprest til Hunsbye og
Sogneprest til Dalby og Stubberup i Fyen. * Kirkline Moth, f. 1612, g. 1642. Af hendes 7 Barn og Borne: Bern have vi hørt
6 Jubel-Lærere. Af 7 Barn levede 3, blandt hvilke her anspres

* Magdalene Bornemann, † 1715. En Borgemester-Dotter af
København, og Enke efter Raadmand Budolf. Moder til 3
Barn af sidste ægeskab, som ei findes i Zvergii Clerise.

* M. FRANTZ THESTRUP,

Bischof i Aalborg, Jubel-Lærer.
† 1735 i Alders 82 og Embeds 60 Aar.

I.

M. CHRISTIAN THE-
STRUP, Etatsraad, As-
sessor i h. R. og Consistor.

Professor Juris & Philos.
† 1570. 61. See hans
2eres. Trin fra hæren i
Aalborg Skole til Etats-
raad i Prof. Worms Lexi-
con.

* 1725. Karen Larsdatter
Fogh, f. 1709. † 1747.
Af hendes 12 Barn levede
8:

Else Thestrup, f. 1683.
† 1694.

Hans Mule Thestrup, f. 1687.

† 1699.

I.

M. Ole Thestrup, f. 1684.
Var først Hovmeister hos de
Bylower, og med dem reiste
udenlands, siden Sogneprest
til Dannemarie og Tillihe i
Lolland 1711, † 1736.

Johanna Dorothea, (Dotter
af Provinsen Matthias Casten-
sen Athke i Stokkemark), g.
1713. † 1759, d. 15 Julii.
Af hendes 14 Barn (hr.
Peder Rhode i hans lollandiske
Historie pag. 324. settet 12
Barn) levede 6 Barn.

I.

Christiana Amalia Thestrup, f. 1693. * 1712. Else Dorthe Thestrup, f. 1700. † 1713.
† 1735.

* M. Jens Henrichsen Stampe, Prost i Kier

Herred og Pr. til Hammer u. † 1733. Af

11 levede 7 Barn:

1) HENRICH de STAMPE, f. 1713. Ridder
af Dannebrog, Geheimer-Conferens- og
Etatsraad, General-Procur. Prof. Jur.
Nor. Gen. & Publici, Assessor i h. R.
Overstør ved Universitetet, 1759 optaget i
Adelsland, 1770 fil. Ordenen de la Fidel-
ité, &c. &c.

* 1756. Christine Elisab. Klöcker, † 1761.

* Margretha Elisabeth Grön, givt 1746 med

Conferenceraad Klingraff, anden gang 1775.

2) Kirkline Stampe, f. 1720. † 1772.

* Hr. Jens Foss Heinig, Pr. til Gladsaxe,

3) Maren Budtz v. Ginkelberg, f. 1732. har
har 3 Barn, som sees paa Jubel-Lærer
Heining's Stam-Tavle.

4) Hr. Franz Thestrup Stampe, Pr. i Sla-

gelse. † 1762, d. 11 Junii. 47. Dorothea Maria Olivaria, (Dotter af Jubel-Lærer Oli-

varius), har Barn.

5) Else Maria Stampe, f. 1727. ** Søren Soelberg, Brygger i København. † 1755. uden

Barn. Joh. Beretlen Monrad, Justitsraad og Amtsforvalter paa Falster, † 1775. har 7

Barn. See Jubel-Lærer Monrads Slægt-Register.

6) Else Elisab. Stampe, f. 1724. * Christ. Blegvad, Kriegsmann i Mariager. Har 4 Barn.

7) Ole Stampe til Schieringegaard, Justitsraad, f. 1717. * Karen Thestrup, f. 1729.

* 1752. † 1760. (See Tab. II.) Af 6 leve 3 Barn:

a) Maria Stampe, f. 1753. * Proost Chr. Ramus til Stockemark. See Jubel-Lærer Ra-

mus's Stam-Tavle.

b) Margretha Stampe, f. 1754. * Hr. J. Hane.

c) Francisca Jana Stampe, f. 1760.

Franz Christian Thestrup, Johanne Dorthe Thestrup, f.

f. 1770, d. 23 Sept. 1774, d. 13 April.

kom 1779 i Roeskilde la-

Mettele Chritstine Thestrup,

tinsse Skole.

* 1758. Michel Budtz, Birkedom,

mer og Forvalter. Har 17 Barn.

Charlotte Elisabeth Henriette

Thestrup, f. 1772, d. 9 Jun.

Mettele Chritstine Thestrup,

f. og † 1779.

Niels Fogh,

Niels Leib,

* Johanna Sondergaard.

Maren Nielsdatter Leth, sed i Søndergaard,

hvori nu staar Lyngbygaard. † 1612, gl.

73 Aar.

Af deres 9 Bern levede 1 Dotter.

I.

Else Dorthe Thestrup, f. 1700. † 1713.

2. Else Margrethe Thestrup, f. 1703. † 1740.

2. Ölegaard Wilhelmine Thestrup, f. 1706.

† 1758. * 1721. Christian v. Ginkelberg

til Kinderumgaard. † 1766. 80 Aar. Af

6 levede 3 Barn:

1) Frantz v. Ginkelberg, f. 1724, er. Pro-
priatir.

2) Malene v. Ginkelberg, f. 1726. **

* Hr. Broder Brorson, † 1760. See Jubel-

Lærer Brofsons Stam-Tavle.

* Hr. Hans Thomsen Möller, † 1770. begge

Præster til Hundstrup og Øerild, efterlode

Born.

3) Maren Budtz v. Ginkelberg, f. 1732. har

3 Barn, som sees paa Jubel-Lærer
Borns.

4) Hr. Henrich Stampe Henrichsen, Præst til

Wrae. † 1765.

5) Malene Friedlieb, Prost i Mariager. † 1769.

har Barn, som sees paa Jubel-Lærer Friedliebs Stam-Tavle.

6) Else Elisab. Stampe, f. 1724. * Christ. Blegvad, Kriegsmann i Mariager. Har 4 Barn.

7) Ole Stampe til Schieringegaard, Justitsraad, f. 1717. * Karen Thestrup, f. 1729.

* 1752. † 1760. (See Tab. II.) Af 6 leve 3 Barn:

a) Maria Stampe, f. 1753. * Proost Chr. Ramus til Stockemark. See Jubel-Lærer Ra-

mus's Stam-Tavle.

b) Margretha Stampe, f. 1754. * Hr. J. Hane.

c) Francisca Jana Stampe, f. 1760.

Peder Wegede, Coll. Sch. Aalb. † 1771.

* 1764. Hr. Consistorialraad Else Maria Wegede, f. 1742.

Bröchner i Spentrup. Har 12 Barn. See Jubel-Lærer Bröch-

Anna Wegede, f. 1744. Negotiant. †

Chrilliana Wegede, f. 1750.

Hr. Ole Rasmussen Thestrup,
Sogneprest til Dalby i Hyen,
f. 1613, d. 30 Oct. † 1673.

* Kirstine Moth, (Føster til Geheimeraad Matt. Moth)
f. 1612 i Flensborg. * 1642. Af hendes 7 Barn
levede 4:

Hr. MATTHIAS THESTRUP, f. 1649, d. 13 Octob. succederede sin Fader i Dalby 1673. Prost 1702. † 1721. Pastor Designat i 50 Aar. Jubel-Lærer.
* Barbara Jørgensd. Carstens. † 1746. 86 Aar. Af hendes 15 Barn levede 10, og deriblandt 3 Sønner og 1 Sviger-Son Jubel-Lærere.

Hr. Ole Thestrup var falset til Prest. † før Ordinationen. Jørgen Thestrup, Købmand i Kjerteminde, levede 80 Aar. Pernille Ottesd. Langemach. Var Jubel-Brud.

Jørgen Thestrup, Købmand i Tøllundborg. Barbara Thestrup. * Hr. Corr. Werlos, Sogneprest til Døllefjeld 1739, Wester Ulslev 1746. † 1768. 2 gange gift med Fader til 21 Barn, om hvilke jeg ej har høre Kunstdab.

M. FRIDER. THESTRUP, Prost og Præst til Herring

og Skærup, Herre til Ø- land, f. 1683. † 1758.

Jubel-Lærer.

* Giertrud Laasbye. (See Jubel-Lærer Winthers Slægtreg.) Af hendes 7 Barn levede 4.

Barbara Marie Thestrup.

* Hr. Peder Jørg. Winther, hendes Faders Successor.

* N. Woidemann.

Bisshop, Jubel-Lærer. See Tab. I. * Elle Hansdatter Mule. 7 Barn.

* Magdalene Bornemann. 3 Barn.

Jubel-Lærer.

* Maren Svendsdatter. † . . .

* Maren Nielsdatter Viborg. † 1776, d. 28 Oct. i Kjerteminde. Ved begge havde han ingen Barn.

Mortea Christian Gottwaldt,

Sirurgus.

Sophia Cathr. Thestrup, † 1751.

* Henrich Gottwaldt, Kongelig Hof-Viselsing.

Rasmus Thestrup, Student, le ved over 80 Aar.

Hr. Joh. Rudolph Thestrup, Pr til Dragstrup og Schallerup, f. 1689. † 1761. 2 gange gift, og af det første ægteskab vare

* 1740. Anna Riegelsen, Uden Barn.

Franz Thestrup til Øllingsøe, Cammeraad, f. 1694. † 1766.

En stor og stiftig Landmand, og efterlod til sine Barn 70000 Rdlr.

* Margrethe Riegelsen, (Søster til hans Broders Frue og Dotsre af Kjøbmand Andreas Riegelsen og Karen Holm i Naschow) † 1763. Af hendes 13 Barn † 4 unge.

* 1746. Joh. Ludw. Berndt, Professor og Rektor ved Hertufsholm, f. 1724, d. 11 Sept.

Af deres 5 Barn levede 3:

Franz Berndt, f. 1764.

Birgitte Cathrine Berndt, f. 1765.

Otilia Charlotte Sophia Berndt, f. 1771.

Anna Cathr. Thestrup, f. 1746.

* Hr. Niels Schiern, Pr. til Halsfjord og Hunne 1764. De havde 2 Barn.

6) Anna Cathr. Thestrup, f. 1746.

7) Matthias Thestrup, f. 1740. Candidat. Juris utr.

8) Peder Thestrup til Stadager, nu Wimmerslund, Amtsforvalter paa Falster, f. 1744.

9) Ole Thestrup, f. 1748. Candidat. Jur. utr. nu Secretair i høieste Ret.

10) Anna Farenhorst Zeuthen, f. 1753, d. 18 Januar. Dorothea Elisabeth Zeuthen, f. 1775, d. 15 Maj.

11) Laur. Engberg, Forpagter paa Nordruplund.

12) Henrich Paulin Pop Zeuthen, f. 1756, d. 22 Junii.

13) Frederich Bagger, f. 1767, d. 10 Nov.

14) Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Poul Moth Thestrup, f. 1766, d. 16 Martii.

Schach Thestrup, f. 1762, d. 28 Apr.

Lisbeth Thestrup, f. 1648. * 1669.

* Hr. Peder Bagger, Pr. til Kielstrup og Agedrup. De havde 8 Barn, og derved blandede 2 Jubel-Lærere. See herefter desres Stam-Tavle.

Anna Ide Thestrup, f. 1690. * 1724. † 1737.

* Hr. KNUD SCHOTT, Præst til Sundsby ved Aalborg. † 1771. Jubel-Lærer. Birgitte Cathrine Thestrup, † 1768, 83 Aar.

* Hr. Heinrich Zeuthen, Sogneprest til Allessted og Weile i Hyen. Havde 5 Barn:

1) M. Peder Zeuthen, Profess. Mathes, i Odense. † . . .

* Martha Möller, uden Barn.

2) Karen Lund Zeuthen, † 11 Aar hos Professor Mule.

3) Mathias Zeuthen, Cammeraad og Amtssv. forvært over Maribo Kloster Amt.

Dorthe Christine Jensen. † ... Efterlod 2 Barn.

* Anne Christine, sal. Præst Schives Datter af Graested. Af 14 leve 5 Barn:

a 1) Heinrich Zeuthen, Student fra Roess tilde Skole, har ligesom hans Fader absolvetet Cursum Academicum conditio-nerede siden i Rusland hos Grev Ma-thias og Præst Gallizin, har nu i Russ-ske Tjeneste Capitains Charakter.

b 1) Anna Elisabeth Zeuthen. * Friderich Toft, Forpagter paa Krenkerup. Har 2 Barn.

c 2) Friderica Birgitha Zeuthen. * Joh. Möller, Købmand i Nysted.

d 2) Nicolai Peter Zeuthen, Student fra Roesskilde, er nu i Rusland hos Broderen.

e 2) Ide Margrethe Zeuthen.

f 2) Karen Zeuthen.

g 2) Birgitte Cathrine Zeuthen.

h 2) Hr. Jens Zeuthen, Faderens Successor. † . . . * Dorthe, Dotter af Jubel-Lærer Seerup. (See herefter hans Slægt.) nu gift med Successor Hr. Bertel Holm, Barn af første ægteskab.

i 2) Hr. Niels Zeuthen, Sogneprest til Schamby. * Anna Farenhorst. † . . . Havde 2 Barn.

* Anna Sophia Top. (See Jubel-Lærer Tops Stam-Tavle.) Moder til 7 Barn.

I.
Gynther Diderich Zeuthen, Universitets-Forvalter i Wilhelm Frid. Farenhorst Zeuthen, Forpagter paa Olstedgaard.

II.
Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Poul Moth Thestrup, f. 1766, d. 16 Martii.

Schach Thestrup, f. 1762, d. 28 Apr.

1.
Anna Farenhorst Zeuthen, f. 1753, d. 18 Januar. Dorothea Elisabeth Zeuthen, f. 1775, d. 15 Maj.

2.
Laur. Engberg, Forpagter paa Nordruplund.

3.
Henrich Paulin Pop Zeuthen, f. 1756, d. 22 Junii.

4.
Friderich Bagger, f. 1767, d. 10 Nov.

5.
Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

1.
Laur. Engberg, Forpagter paa Nordruplund.

2.
Henrich Paulin Pop Zeuthen, f. 1756, d. 22 Junii.

3.
Friderich Bagger, f. 1767, d. 10 Nov.

4.
Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.

mus Budolph a) og Morten Budolph b) men Fader til trende Øste-
tre. Han har altsaa i begge Ægteskaber været af Gud velsignet
med 10 Born (ikke 11 Born, som Pontopp. Annal. T. IV. p. 204
sætter) und aus denenselben heber det l. c. hat er 60 Åbdomlin-
ge vor Augen gesehen, hvilket er urigtigt; thi han saae i levende
Live ey nær saa mange af hans Afskom, men efter hans Død ind-
til denne Død har Gud udbredet hans Borns Afskom indtil over
100de i Talet, som den hosføyede Stamtable skal vise.

Hans anden Frue henvød den 15. Julii Ao. 1715, 42 Åar,
og hviler hos ham i Budolphi Kirke i det af ham for sig og Arvin-
ger bekostede Begravelse bag Alteret, hvor der paa Doren er at
læse en Inscription, som findes i M. Alb. Thuræ Serie Episcop.
Aalburg. p. 47. og i Marmor. Danic. T. II. p. 237. og ellers in-
tet indeholder uden hvad som allerede her er anført. Efter denne
Frues Død sat han Enkenand i 20 Åar, og omsider træt af man-
ge Åars Arbeyde og mæt af mange Lyksaligheder gik ind til den Alber og lan-
evige Hvile den 17. Aug. Ao. 1735, da han havde levet over 82 ge Dieneste.
Åar og tient i offentlige Embeder over 60 Åar. Han var Bis-
kop i 27 Åar, og midlertid indviede 197 Prester, indsatte 37
Provster, besiddede 22 Rectorer og Con-Rectorer.

Han forestod sit Stift som en troe og god Huusholder, og
med ald Blid og Alvorlighed stræbte for at den guddommelige
P p p Sand-

a) Cosmus Mortensen Budolph S. Theol. Studios. døde 1712 den 13de
Julii, og paa hans Syge-Seng gav han 200 Adlr. til Københavns Uni-
versitet, og kaldes Legatum Cosmianum. Fundaen derover er dateret
11 Julii 1715, underskrevet af Stæd-Faderen Biskop Thestrup, og
kan læses i Hofm. Fundat. T. IV. p. 189.

b) Morten Mortensen Budolph underskrev 1715 sin Stædfaders B. The-
strups Fundat., som læses l. c. p. 31.

Sandheds Lys maatte giennembryde Mørkhedens Magt og kraftig forbedre Menneskenes Hierter: I alle hans Embeder esterled han sig fiendelige og velsignede Frugter af en utretted Flid og Arbejdsmøthet, som og fiendelige Prover paa en gavmild Kierlighed; thi han skal (esther velbemeldte Hr. Procanc. Pontoppidans Beretning l. c.) hist og her have legeret ad pios usus 1600 Rdtr. hvilke ieg ikke veed at giore Nede for. Dette finder ieg i velbemelte Hr. Hofm. Fundat. T. I. p. 72, at da han 1709 drog fra H. Giestes Menighed i Aalborg Bispedom forærede han til Walkendorphs Collegium en Deel Boger (Alb. Thuræ Idea Hist. Lit. Dan. p. 117 siger det var 70 gode Boger) saa og en Samling af Programmatisbus Academ. Hafnienst. til en Tæknemmeligheds Thukommesse, for han i sine unge Aar havde der været Alumnus. Saa findes og i velbemelte Hr. Hoffmans Fundat. T. IV. p. 31. Hans og Frues Magdalene Bornemanns Fundation paa 300 Sltr., som vi gjorde Lofte paa (skriver han selv i Fundazen) da vi vare i Frygt for fiendtlig Øversald, at om Gud vilde beskynde os fra vore Fiender, vi da til Kirken og Skolen her i Aalborg vilde legere 300 Sltr., som for Dodeligheds Skyld blev optegnet i min Bog den 23 Nov. 1713, saa og det Lofte ieg tilforn har gjort, at naar de 400 Sltr., som Brun i Nachschow med Forsikring udi hans Gaard var mig skyldig, kunde indkomme, ieg da deraf til Skolen (i Nachschow) vilde give 150 Sltr. til en tæknemmelig Erindring for den Maade, Gud berroede mig i den elstelige Menighed i 14 Aar. — — (See Fundazen udi Hofmans T. VI. p. 111, dateret 14 Nov. 1715.)

Saa har han og legeret 50 Rdtr. til Brandersleb Fattige ved Funda af 6 Julii 1699. Saa og 66 Rdtr. 4 Mk. til Kirken i Aalborg, hvoraf Catecheten nyder Renten: Til hans Begra-

vesses Bedligeholdelse 66 Rdsl. 4 Mk. Til Alsborg Skole 66
4 Mk., hvoraf Renten er et Præmium Diligentiaæ for den som in
examine har udvist beste Prove, naar han til Academiet dimiteres.

Disse Legata ere i alt ikkun 550 Rdsl., som ikke nær udgjor
1600 Rdsl., med mindre han har givet det øvrige deraf til H.
Giestes Skoles Stiftelse 1702, hvilket er mig ubevidst, og tviler
ieg meget, at han paa den Eid havde Evne til saa anseelig en Es-
pital at borskienke.

Han var altid en meget ærværdig, venslig og behagelig Mand,
men besynderlig i hans høye Alder en ret venerandus Senex. I-
blandt vores danske Biskoper var han den sidste, som bar langt
Skæg og sit eget Haar. Saaledes sees han ned sit Skæg og
Haar stukken af Bernigeroth i Kobber, hvorunder læses følgende
Epigrammata :

Hæc vultus animare soler gravitate Cathedras
THESTRUPIUS, Cleri Lux Columnenque sui.
Præfali quo (silet æs breve exetera) Cimbria videt
Doctius, integrius, candidiusque nihil.

L. Thura.
Episcop. Ripensis.

Hæc est THESTRUPII facies; sic se exhibet Orbi
Cum Sophia pietas, cum pietate Fides.
PRÆSULIS ex metitiis, hoc nomino; Debet Eudem
Nonne Catechetas Haunia nostra suos?

A. Frölundt.

Ebr. L. P. P. Conf. Ass. & Schol. Rect.

Foruden dette prægtige Kobber in folio var et andet Materie
P p p 2 for-

forsærdiget at leveres Kobber-Stikkeren, som dog ikke fæerde, men gummes hos Familien, hvorunder disse Elogia:

Hic oculis ductus, doctusque hoc ore, resectus

His manibus crevi, Fabrica THESTRUPII,

Hos oculos, has ergo manus, haec ora colemus,

Dum supereft nobis os, manus atque oculus.

Ast heu! cur versus, cur æs tantum umbra replebit?

Umbra Tui vultus, mentis & umbra meæ?

Iconi Euergetæ, Patroni & Patris optimi
posuit.

Dietericus Seckman.

Præpositus, Pastor, Rector, vel Episcopus unquam

Qvisquis eris, faciem fedulus hance vide.

I, preme THESTRUPII vestigia, sic tibi virtus,

Candor, cura, fides det pia, docta decus.

Cum studiis pietas viget hoc sub Præfulæ, clarum

Huncque Catechistam Dania grata Colit.

Simplicis haec pietas erant, Majoribus autem

Ceditur, ut placeat laus alienæ magis.

Hans trykte Skrifter ere:

1. *Tedæ Nuptiales, a Patre Luminum accensæ, Neonymphis ad illastrandam mentem prælatæ, jam vero in Candelabro, ut piis luceant, positæ.* Hafn. 1698. in 8. L. Dette Skrift blev oversat paa Ægypt af Georg. Cramer, som lod det trykke 1699.

2. *Lig-Prædiken over M. Henric Stampe.* Kiebenh. 1715. 4.

3. * * * over True Christina Beck. ibid. 1723.

4. *Forklaring over D. M. Luthers Catechismus.* 8.

5 Forklaring over Epistelen til de Colossenser, om hvilken tilsorn er maldet. ibid. 1735. 4.

Hans Forklaringer over Hoseam, Joel, Habakuch og Zophoniam, over Epistelen til de Thessalon. og til Titum, saa og over Jæde almindelige Epistel skal han have ladet forvare iblandt Manuscripta paa bemeldte publique Bibliothek i Aalborg.

13. Capitel.

Om

M. STEEN JONSSON.

Biskop i Holum.

Han er fod til Verden den 30 Aug. 1660 paa Hialtebache Preb. Hans Godsel stægaard i Hunevands Syssel i Holum Stift. Hans Fa- og Herkomst der Hr. Jon Thorgeirsson, som dode Pastor Jubilæus 1674, i sit Alders 77 Aar, avlede med sine 3 Koner (Historia Ecclesiast. Islan- dica T. III. p. 744 sætter fire Koner) 34 Born, og med den sidste Kone Gudrun Steingrimsdatter, som dode 1690, 67 Aar gammel, avlede han 13 (Hist. Eccl. I. c. sætter 14) Born, blandt hvilke vores Steen Jonson var den syvende. Han blev 1678, af sin Moder, som da boede paa Hoffstader i Skagesfjords Syssel stukket til Cathedral-Skolen paa Holum i Hialtedal, og blev underviist af da værende Rector Scholæ Thorsten Geyrsen, som næste Aar efter blev Preest til Laufsaas, og efter at han med stor Glid havde i 5 Aar lagt sig ester boglige Kunster, blev han af Rector Scho-

læ Egil Sigkuse (som siden blev Sognepræst til Glaumbe udi Skagfjords Syssel, dimitteret, men formedelst den Længsel, han havde til Bogen, tillod saavel Bispen som Rector, han maatte være Exercitarius næstpaasfolgende Åar, for at igentage sine Studia. Den Tid han saaledes opholdt sig i Skolen om Vinteren, tiente han med daglig Huus-Gierning om Sommeren bemeldte sin Moder. Efter at han saaledes havde tilendebragt sine Skole-Ovelser, fik han Condition hos en Proprietair, Gudmund Thor-kelsen til Holum i Øefjords Syssel med den Betingelse, at ham maatte forundes vis Tid at dyrke sine Studeringer, indtil han bliver Stu. 1686 i sin Alders 26de Åar begav sig til det Kongelige Universitet i Kiobenhavn og deponerede under Doct. Caspar Bartholin, som den Gang var Philosophiae Decanus: Hans privatius Preceptor var D. Wilhelm Worm. Ved Universitetet opholdt han sig i tvende Åar, tog midlertid Examen Theologicum under D. Hans Wandal og M. sius, og kom igien til sit Fæderneland 1688. Capellan. Han blev da strax kaldet at være Capellan til Hiterdal i Skalholts Stift, hvor han tiente 4 Åar, siden blev han Præst til Skalholts Domkirke i Åar, og derefter blev han Sognepræst til Hiternes, hvor han i dette besværlige Kald tiente i 6 Åar, og endelig i Kraft af Kongel. Vente-Brev dateret 19 Apr. 1701, blev han Sognepræst, præst til Setberg i Snæfield-Nes-Syssel.

I Foraaret 1710 dsde Bisshopen Hr. Biørn Thorleusen, og samme Åar kom der kuns 4 Skibe til Island formedelst den Svenske Krig, som da var declareret, over hvilken Tidende alle de, som mueligt trægdede efter det ledige Bispedom, besluttede at blive hjemme, uden allene Hr. Steen Jonson, som foretog sig saa farlig en Rejse at soge det ledige Bispe-Embede. Med Bisshop Widalins Tilladelse og Laugmand Otto Siverisens (som da var Stiftamtmand

mand Gyldenlews Guldmaegtig) tilskyndelse drog han til Købens havn, men maatte til Bergen i Norge overvinde, og derfra i For-aaret 1711 kom til København, hvor han vist havde paa sin Ans-sogning faaet Afslag, dersom ikke Bisshop Worm, der stod i stor Maade hos Kong Friderich den Fierde, havde til det beste *) tas-let hans Sag, og da Hr. Steen Jonson imidlerstid havde holdt en latin Oration i Academiets overste Hore-Sal, sic han derpaa den Kongel. Bestalling dateret 25 Maii 1711, hvorefter han af Bisshop Worm blev ordineret den 3 i samme Maaned, som var Trinitatis Sondag: Ote Dage derefter begav han sig fra København med Stichesholms Skib og kom til sit Fæderneland i August Maaned, besegte forst sin Frue og Born paa Setberg, rey-ste om Efteraaret til Bispe-Residenzen, men opholdt sig der kun en kort Tid; thi han drog tilbage til Setberg, hvor han forblev Winteren over, og i Foraaret 1712 begav sig med Frue og Born til Holm Bispegaard, blev dog under Beys opholdt, da en af hans Tomfrue-Dotter dode, eg maatte dersor ved Guldmaegtig tage mod Bispegaarden og tilhorende Inventarium af sin Fors-mands Enkes Værga Laugmand Widalin. Bisshop Jonsons Fra-værelse var ham ikke til Fordeel; thi blandt andet blev Bogtryk-
kes.

Bisshop.

*) Den Hindring, som modte ham i København kom deraf, at Proosten i Snaefeldnes Syssel Hr. Tord Jonson, der var Prost til Stadestad, havde nedsende sin Ansogning om det ledige Bispe-Embed; men med saa-dan Vilkaar, at han tillige beder om, at maatte ordineres i Island af Bisshop Widalin (som var gift med hans Syster Sigrid Jonsdatter, og havde paa det beste recommenderet hans Memorial; om Hr. Steen Jonson derimod skrev Bisshop Widalin kuns maadelig.) Men Bisshop Worm som noye betragede haade Hr. Thord, der vilde ordineres i Is-land af sin Svoger, og Hr. Steen, der gennem en farlig Rejse havde udstaat megen Besværing og megen Bekostning, paatog sig at tale hans Sag hos Kongen.

Keriet, som Bisshop Thorleusen havde kioft af Bisshop Th. Thorlacii Arvinger, lagt i Aabøed for samme Pris, som det blev kioft for; Men som Bisshop Jonson blev omrent 10 Aar derefter forsynet med Bisshop Gudbrand Thorlaksens Original-Testament a) hvori han til evig Tid legerede Bogtrykkeriet til gadelig Brug til Holum Domkirke, saa udvirkeede Bisshop Jonson efter Kongel. Bevilling af 27 Febr. 1723, Commissarier, og saa stævnede Sysselmand Brynjolf Thorlacius, Bisshop Th. Thorlacii Son, til Laugtinget, at han der skulde bevise sin lovlig Adkomst til Bogtrykkeriet med videre; Men Slutningen blev, at Sagen blev ey til Dom han kaffer Bogtrykkeriet atter til Holum.

Aar

- a) See B. Gudbrand Thorlaksens Historie her foran p. 178.
- b) De Boger og Skrifter, som i hans Tid fra Holums Bogtrykkerie kom, ere følgende:
 - 1. Lassenii Antropologia Sacra af B. Jonson oversat. 1713. 1716.
 - 2. Den Psalme: hvo ikun lader Herren raade af ham oversat ligeledes paa Islandse. 1713.
 - 3. Rachlows Taare-Perve af ham oversat paa Islandse. 1719. 8.
 - 4. Diarium Christianum 1719 27. 8.
 - 5. Bisshop Widalins Huus-Postil. 1718. 4.
 - 6. Bisshop Widalins 6 Prædikener over Christi Lidelses Historie, den 7de har Bisshop Jonson forsætter. 1722.
 - 7. Lassenii og Mashi Syvgange syv Betenkninger over Passionen, oversat af Bisshop Jonson. 1723. 40. 8.
 - 8. Dominicale, som af Bisshop Gudbrand Thorlaksen først var udgivet 1581. 1725. 12.

Aar 1721 reiste han til Altinget for med andre efter Konsel. Besaling til begge Bisperne af 29 Maii 1719, siden til Stiftsamtmanden, Admiral P. Raben af 9 Junii 1721 at tiltræde Conferencen angaaende Lovens 2 Bog om Geistligheden; Men som samme Conference ikke blev den Gang til Ende bragt i Thingvalssle, saa blev det aftalt, at de vilde tilkommende Aar samles paa den Gaard Kalmans Lunge i Borgefjord i Skalholt Stift, hvorhen Bislop Jonson reiste i Junii Maaned, og til den Ende forsblev der nogen Tid, men her maatte etter afbrydes deres Arbejd; hvilket Bislop Jonson fortrod, og derfor tilbod Commissarierne: at om de til en vis fastsat Tid vilde møde i Holm, vilde han give dem fri Fortering saalænge Commissionen varede? hvilket syntes

Q q q

mindst

9. Hr. Thorstensens Psalmer udaf Skabellsens Bog. 1725.
 10. Halgrim Pedersens Psalmer over Passionen.
 11. Hr. Sivert Jonsens Psalmer udaf Gerhardi Medit. Sacr.
 12. Psalterium Triumphale o: Nogte Paaske og andre Psalmer af Christi Opstandelses Historie af B. Jonson forfattet Hole 1726. 8. Kistbenhavn 1743. 8.
 13. Dægrastytting, Betenkning over Tiden af B. Jonson. 1726.
 14. Lig-Prædiken efter Laugmand Sivert Biørnsen, 1726.
 15. Olearii Monaths und Wechen-Lieder, af B. Jonson oversat paa Jysklandst. Skalholt 1692. Hol. 1727.
 16. Mysterium Magnum Mart. Mölleri 1727.
 17. Lutheri lille Catechismus med Bislop Thorlakens Forklaring 1727.
 18. Den gandse Bibel paa nye oversat af B. Jonson. 1728. in Hol.
 19. Gerhardii Meditationes Sacre paa Jysklandst. 1728.
 20. Bislop Widalins 7 Prædikener over Christi 7 Ord paa Korset 1731.
 21. Sysselmand Bechs Psalmer udaf Hr. Bardefens Psalmebog. 1731.
 22. Lassenii Uge-Bønner af B. Jonson paa Jysklandst 1733.
 23. Keenbergs Bonne-Bog oversat af Bislop Widalin 1738.
 24. Graduale.
- Herskruden Laugtingets Acta største Dele for de Aar, Sal. Hr. Jonson var Bislop, foruden endel Epitaphia og Gratulations-Bere.

mindst bekostelig for dem alle, og dersor veed ieg ikke (skriver den Islandse Kirke-Histories Hoyalde Forfatter) hvorfore denne Commission er saalænge opsat og forhalet indtil Aar 1726, i hvilket Aar Bisshop Jonson, da han til Danmark sendte det af ham og Bisshop Widalin forfattede Kirke-Ritual, erindrede Sagen; hvorover der kom Kongel. Rescript 1727 til ham og Laugmændene Paul Widalin og Bent Thorstensen at de skulde udføre det uden videre Forhaling. Men det blev endnu forhalet; hvorfore han androg det til Kongel. Majestæts Ober-Secretairen, som giorde, at der 1728 kom en alvorlig Befaling til begge Bisshoperne, ham og M. Arnæsen, og begge Laugmændene Bern Thorstensen og Niels Kier (thi Widalin var død Aaret tilforn) at de skulde komme sammen til Kalmanstunge og der giøre Gierningen færdig, og derefter sende det til Røsbenhavn, som endelig og fæde.

Mr. Bisshop Jonson giorde Ansøgning hos den Hoyalige Kong Friderich den Fierde om at oplegge den gamle Islandse Bibel, bevisler Kongen og tillige allernaadigst forunder, at han, ligesom begge forrige Bisshoper, som havde ladet Bibelen trykke, maatte af enhver Kirke paa Island hæve i Rigsdaaler eller dins Verd til Omkostningerne at bestride; dog sikkert han derhos Kongel. Befaling, at han skulde forserdige en nye Oversættelse, indretter efter den paa det Kongel. Waysenhus i Røsbenhavn udgivne danske Bibel; hvilket kan erfares af twende Kongel. oversætter og brev
trykter Mr. Maade-Breve udfærdigede den 27 Febr. 1723, og 16 Apr. 1728.
Helen.

Han maatte da allerunderdanigst adlyde denne uforventede Befaling, nemlig at udarbeide en nye Bibel-Version, som i Aaret 1728 kom for Lyset, og skulde Exemplaret koste 7 Rigsdaaler in Specie, hvilken Kostbarhed uden Evil giorde, at mange Exemplarer bleve udsolgte. See Dānsische Biblioth. T. VIII. p. 134.

Bed Pas 1694 gifteede han sig med sin efterlaade Frue Val-
gerder Jonsdatter og avlede med hende 7 Sonner og 4 Dottre. hans Egtes
Sonnerne toge Eilnavnet Bergmann efter dets Fodebye Seiberg.
Den ældste Son Jon Bergmann, som først var Hører i Holum
Skole, reiste siden til København, hvor han med stor Frem-
gang lagde Bind paa Læge-Kunsten, drog hjem til Island og
døde strax derefter. Den anden var Gudmund Bergmann, som
opholdte sig nogle Aar ved Københavns Academie, blev siden
Rector i Holum Skole 1720, og tillige med hans yngre Broder
Sigfus o: Vigfus som da gik i Skole, druknede paa Skagfjord
1723. To af Bispeens Dottre blev gifte, den ene ved Navn
Jorun, som lever endnu i Enkestand, var 2 Gange gift, med
Sysselmand Hannes Scheving v. J. Bisshop G. Thorlak. Slægt:Re-
gister p. 239 og med Hr. Stephan Eynersen, Præst til Laukaas og
Provost i Thingæ Syssel. Den anden Datter Helga blev gift først
med Jon Povelsen Widalin, Conrector ved Holum Skole, anden
Gang med Einar Jonsen, Bispestolens Forvalter. De øvrige Born
døde unge. See her foran Bisshop G. Thorlakssens Slægt:Register
pag. 223, og herefter Arngrim Jonsens Slægt:Register.

Denne gamle gudfrygtige Bisshop sagde sin Dod forud, i
det sidste halve Aar han levede, og at han inden kort Tid skulde
blive syg, og i samme Sygdom ende sine Dage; hvilket og skede,
thi 1739 den 29 Octob. begyndte han at blive syg, og holdte bes-
tandig Sengen indtil Matten mellem den 2 og 3 December, da hans Dod,
denne Salige Guds Mand døde, efter at han havde levet 79 Aar, Alder og lange
3 Maander og 2 Dage, vorer Bisshop 28 Aar, i hvilken Tid han
havde ordineret 68 Præster, men tient i Præstelige Embede
i 51 Aar.

Han var en hoy, stor og stærk Mand e) af et fredesligt og sagt-haus Egen: modigt Gemyt: han var godgjorende mod Fattige og Trængende, Staber. og i Omgangelse behagelig, han havde gode Studeringer, og kan regnes blandt de beste Æstiske Poeter, og alle hans Skrifter være altid zirede med en Ven enten i bunden eller ubunden Stil, som tilkiendegav en særdeles Guds frygt og Taalmodighed.

14. Capitel.

Dur

Mag. JON ARNAESSEN *)

Bisshop i Skalholts Stift.

Hans Herr konst og fad: **H**an er fød Aar 1665 a) i Dyrefjord b) hvor hans Fader den

hels

c) Hr. Procane, Pontoppidan har om Sal. Bisshop Thestrup, der døde 1735 anmerket som noget særdeles, at han var den sidste af alle Bisshopper i Danmark og Norge, som havde ladet sit Skæg groe; men Bisshop Steen Jonson i Holm, som døde 4 Aar efter Thestrup, bar og et langt Skæg.

*) Han er den senre Æstiske Bisshop, som var Jubel-Lærer, og findes udi vores Sal. Hr. Treschows Samling p. 117. Men da baade han og Sal. Hr. Procancel, Pontoppidan har, af den Æstiske Rector Jon Thorkelson udi Københavnske nye Tidender 1752 om lærde og curiente Sager, og elvers, sauer afstillinge historiske Esterretninger, som findes urigtige: Thorkelson var vel en lard og over Mand i Stolevesen, men udi historiske Sager meget uvaalidelig, som den Æstiske Kirke-Historie Haylsrde Forsatter paa mange Steder tilkiendegiver; saa Sal jeg, ved Hjelpe af de mig gunstig tilsendte paalidelige Esterretninger, hist og her søge at rette saadanne Urigtigheder. En af disse Thorkel-sens Urigtigheder er denne: Udi velbemeldte Hr. Treschows Samling findes p. 21 blandt Jubel-Lærere Bisshoppen over Skalholts Stift Hr. Od-

belæerer, ligesom hans Broder til Staderholz, Hr. Jon Lopison, hvilke begge herrester findes i min Samling. Hans Far-Fader var Lopihen Arnæsen, hans Far-Faders Fader Arne Lopison og hans Far-Faders Far-Fader Hr. Loptier PederSEN, Præst. Hans Moder var Alsheider Sigmundsdatter, hans Moersfader var Sig-mund Gislessen, hans Moders Farfader Gisle Jonsen, hans Mo-ders Faders Farfader var Præsten Hr. Jon Olufsen. Hans Far-Moder var Thorun Biarnedatter, hendes Farfader Provst Biorn Jonsen, en Son af den ulykkelige Bisshop paa Holum Jon Arnæ-sen. S. foransorte B. Gudbr. Thorlakssens Slægt-Register. p. 217. Hans Mor-Moder var den gudfrygtige Godrun Poulsdatter, hvis Farfader Orm SiverSEN var en Son til en, heed Narte, fra hvem den i Island bekiendte Narte Slægt nedstammet.

Af hans Fader skal han have saet de første Grunde i Latin-nen, forend han blev sat i Skalholts Skole, hvorfra Rector O-

Q q q 3

Ic

Oddur EinerSEN, men han var aldrig Jubel-Earer; thi det høyste han tiente i offentlige Embeder var 44 Aar; hvilket herefter paa sit Sted skal vises, naar ies anfører Historien om hans Fader, Hr. Einer Sivert-sen, der tiente 69 Aar, og havde, for han døde, 87 Aar gl., seet hen-ved 90 Descendenter, som vises, naar ies høftfører hans Slægt-Register.

a) Pontoppid. Annal. satter Aar 1662.

b) Treschow l. c. satter han er fød paa Skalholz.

c) Pontoppid. Annal. T. IV. p. 263 kalder ham ein frommer Prediger, welcher zwar von einem vermögenden Einwohner des Orts gewaltsammer Weise aus dem Amte verdrungen worden. Men at han 3 Gange maatte forlade Kalder, og til sidst levede som Bonde, be-styldt af sin egen Svoger for Hexerie, hoorsa han med 12 Mands Led maatte bresie sig: item Bisshops haarde Paamindelser, viser, at han war kein frommer Prediger, der havde mistet (gewaltsommer Weise) trende Præstekald.

le Jonson, der siden blev Præst i Hitardal, forsendte ham henved bliver Stu: 1690 til Københavns Academie, hvor han studerede tvende Aar, dent, teg med Berommelse Examen Theologicum, og kom til sit Ge- derneland 1692 og strax blev han af da værende Bisshop over Hos- Con-Rector, le-Stift, Sal. Hr. Einar Thorstensen, kaldet at være Corrector ved Skolen samme steds. Her opfordre han sig saa vel at han es- Rector, ter 3 Aars Tid i Skolen blev 1695 Rector. I samme Embede tiente han 12 Aar, altsaa i Skole-Embedet 15 Aar (ikke 12 Aar som Pontopp. Annal. l. c. sætter) og viste største Windskibelighed til Disciplernes Nutte, og blev saaledes for sin Lærdom og exem- plariske Levnet af alle retsindige, og især af velbemeldte Bisshop saa højt estet, at han belønnede hans Arbejde og Tid med sin egen bliver gift, kiereste Datter, en iblandt hans 15 Born, Fr. Gudrun Einars- datter, med hende han i Paarerendes og Benners Nærvarselse holdte Bryllup den 7 Septemb. 1703, paa Reynestade Kloster, hvor hendes Broder var Kongel. Forpagter. Aar 1707 blev han af da værende Bisshop Widalin vied til Præst til Stad i Steingrims Fiord, og Aaret efter beskikket til Probst over Strandé Syssel. Udi begge disse Embeder forholdt han sig gudsrygtig, aarvaagen og meget retsindig, saa at hans Berommelse, endskient han var paa et enlig Sted indskranket, blev udspreget ei allene i Island men og i København, hvilket heraf bevises:

Da Bisshopen i Skalholt M. Jon Widalin 1720 ved Doden afgik, onskede alle til Bisshop at faae Probst i Borgefjords Sy- sel Hr. Jon Halldorsen, til dette Embede at sege blev han i alles Navn af Almind Fohrmund tilskyndet. Men da han undsleg sig for denne Byrde, reiste Probst i Rangerville Syssel Hr. Thor- leif Aræsen til København at sege Bispestolen: Denne gode Mand havde forseet sig imod Professor Arnas Magnæus, der var

Kongel. Archiv-Secretair og Assessor i Consistorio, han gjorde ved Frid. Rostgaard, at Provst Thorleif sik Afslag, derimod lod Kongen ved Ober-Secretairen Geheimeraad Wibe nedkalde Hr. Provst Arneßen for at lade sig indvie til det ledige Bispe-Embede. Denne uformodede Hoy-Kongelige Maade modtog han allerunderdanigst Ao. 1721, drog med neste Skib til København, og blev 1722 Marie Bebuddelses Dag, som var den 25 Martii, i det Kongel. Herskabs Overværelse i Grue Kirke af Biskop Worm høytidelig indviet, blev og samme Dag indbudten til det Kongelige Taffel, sic strax derpaa Navn af Magister, og samme Aar drog til Island. Dette Embede forestod han med stor Flid og Nidkierhed og berommes for en heel oprigtig Mand, paa hvis Ord man kunde lide saa fuldkommen, som paa den sikkerte Haandskrift: han var en ordentlig, arbeidsom Mand, og aldrig selv enten var orkeslos eller kunde fordrage Esterladenhed hos andre; derfor satte han adskillige uordentlig vandrende Prester fra Embedet. Kirke-Disciplinen holdt han sterk over, og er den eneste Bisop i Island efter Reformationen, der har fredet til Bandsættelse, d) men han havde og med en forhårdet og haardnakket Bonde Gisle Olsen at drages, der i 30 samfulde Aar havde forsømt og foragtet Maade-Midlerne, hvilken Biskopen androg for Kongen, som ved Rescript befalede, at Gisle Olsen skulde aftøses, dersom han vilde ydmyge sig og gio-

blyve Bi-
sop,

hans adskil-
lige berom-
melige Egen-
stæber.

re

- d) Den Islandiske Kirke-Histories Høylerde Forsfatters egne Ord om Vand-sættelse ere disse: *Nescio, an aliud inhumanus excoxitari possit, quam talis pena esse videtur, quæ pro præsenti rerum statu utinam ex legibus penitus expuncta esset ejusque loco corporalis quædam animadversio, ut pali alligatio, in aqua & pane sustentatio, tandem exilium surrogaretur, quæ etiam mens fuisse videtur optimis Regibus Friderico III cum anno 1650 editum de obstinacibus, & Christiano VI cum 1732 Rescriptum de Philippo Jonæ ediderunt.*

re Omvendelse, hvis ikke, skulde han forvises Landet; hvilket da han hørte, ydmagede han sig Aa. 1732 og 9 Søndag efter Trinitatis blev offentlig absolveret i Thingvalle Kirke, og saadan Ende havde den Forargelse og Besværlighed omsider, som han havde forvoldt Kirken og dens Dienere.

Med Amtmændene i hans Tid, Fuhrmann og Laftensen, kom han ikke vel overeens, dog gik den Uenighed ey saavidt som Hr. Pontoppidans (Annales Eccl. Tom. IV. p. 164.) synes at give tilkiende. Herom bliver man noye underrettet, naar man efterset Hr. Doct. Jonsens Kirke-Historie, især p. 709.

Bed en bestandig Tid harde han bragt det saavidt i Sprog, i Theologie, Geometrie, Trigonometrie og Astronomie, at ingen i hans Tid overgik ham. Hans Fæderland især havde ham at takke for endel sionne Udarbejdninger: Et af hans første Skrifter han gav i Trykken Aar 1707 var et Islandss Calendarium, indrettet efter den nye Stil, hvilken salig og høylig Thukom-melske Kong Friderich den Fierde besøl at skulde saavel i Island som andenstads i sine Riger indfores. Dernest lod han udgaae sin herlige Forklaring over Lutheri Catechismum, som med en be-synderlig Nyhæv har været brugt næsten over det hele Land. Saasom han havde altid Ungdommens Undervisning for Øye og det saavel i deres Christendom som Boglige Kunster, saa oversatte han paa Islandss den meget nyttige Skole-Bog, kaldet Nucleus Latinitatis, hvilken han tilligemed andre af ham indrettede Präceptis Grammaticis paa sin egen Bekostning har ladet trykke, og en Hoben deraf uden Betaling til de Fattige uddele. Han fore-tog sig og med lykkelig Fortgang af Stovet igien at opreise den for-sædvede Calender-Kunst og lod en Dactylismus Islandicum med

Exæ-

Træs Snitter komme for Lyset, trykt København Ao. 1739. Og paa det man ikke med Foye skulde kunde sige, han havde drevet Tiden bort med Astronomiske og Mathematiske Speculationer, saa har han ey allene overseet Theologiske Boger, oversatte paa Islandsk, saasom D. Johan Arndts sande Christendom, M. Mads Rostochs Evangeliske Postill, og andre flere (see herefter hans Skrifter) men har og for sine egne Penge besordret samme til Trykken.

Udi sin Levemaade iagttog han den gamle men anständige Le-
vemaade, hvilket saa meget mindre kan henregnes til nogen Giers-
righed eller Karrighed (som en Deel har vildet) som han ikke spa-
rede noget, af den Rigdom han ved en ordentlig Huusholdning og
anständig Sparsomhed havde sammenparet, til Goddædigheds-
Gierninger: han var altid færdig at hælpe den Fattige, at un-
derstytte den Trængende, og lod meget fiedlen nogen, især Gain-
le gaae fra sig uden Hielp. Nogle unge Menner sendte han til
Københavns Academie og der underholdte dem, og foruden 600 hans Gav-
mildhed.
Rigsdaler, sem han til nogle Studeringers Besordring anvendte
og til at fremme Videnskaberne, stienkede han 7 ssianne Avls-
Gaarde og Eyendomme til gudelig Brug, hvilket regnes til 2000
Rigsdaler.

Han var af en middelmaadig Mands Vext, men stor og stærk
af Lemmer, og havde saa god en Sundhed, at han aldrig havde
vidst af Sygdom indtil hans høye Alder og sidste Leverid, da Hus-
kommelsen begyndte at svækkes og Legemets forrige Tyrighed efter
Haanden at aftage. Men Sondag Aften den 3 Febr. sik han sin
Helsot og efter 5 Dages Svaghed omstiftede han Tiden med Es-
vigheden omtrænt Kl. 4 den 8de Febr. 1743, da han havde levet

hans Død og i denne Verden 78 Aar e) og tiente udi sit Bisopelige Embede 21 lange Tiene: Aar, midlertid ordineret 93 Prester, indsat 16 Provster og 3 Rectorer, men udi offentlige Embeder i Skolen og Kirken tiente 50 Aar, han blev begravet den 18 Febr. midt i Skalholts Domkirke, hvor Hr. Viglus Erlendsøn holdte Prædiken over Ps. Davids 15, 1. 2. som han 1748 lod træle til Holm, og tilegnede den efterladte Bispinde. Bag ved Textens Forklaring findes 3 latinske Vers: det første af Conrector Biarne Jonsen, det andet af Skolen, det tredie af Rector Einer Jonsen, derefter følger et Vers paa Islandsk, hvortil var foyet 4 Stropher af Hr. Egil Ellidjónson, da Degn paa Widoe Kloster, siden Sognepræst til Udskaale i Kialurnes Syssel, som tillige med Rector Jonsen havde den Sal. Bisop at takke for sin Opdragelse.

Hans efterladte Enke-Frue lagde Ligsteen paa hans Grav 1744. Hvis Gravskrift læses i Sal. Hr. Treschows Samling, hvorfra jeg ikun vil ansøre følgende:

Psalm. XV. v. I. & seqv.

O rerum Sator Alme! tuæ quis celsa Sionis
Tecta habitet? sanctique cui concendere montis
Culmina quis poterit? castam cui vivere vitam

Cul-

e) Som velbemeldte Hr. Procancel, Pontoppidan l. c. rettelig siger, at han døde 1743, saa er det urichtig, at han siger, Bisop Arnælen døde den 9 Febr. og bragte sit Lævet til 81 Aar: ligesom han og har taget Feil i at sige: a) hans Catholismus er ofte trykt til Holm i 18vo, da denselv er trykt i København i 12. b) i at tilegne ham Doct. Lassenii Bondebogs Oversættelse af Dansk i Islandsk, da den af Thorsten Gunnarsen er oversat og udgiven. c) og at tilegne ham en Tractat om Skriftemaal og Altersgang af Dansk oversat og trykt København 1738 12, hvilken eg er ansordt i Hr. Prof. Worms Lexicon; men Hr. Doct. Jonsen næner, denne Tractat har aldrig været til.

Contingit; rectique tenax, & nescia fraudis
Lingva, suo socio qvi toxica nulla propinat,
Hæc faciens Solimæ sanctæ reqvies fruetur.

Den efterladte Enke-Frue, som var lige gammel med ham, og hver af dem 38 Aar, da de blev gifte, avlede i 40 Aars kierlig Egeskab en eneste Son, som Faderen under en streng Disciplin oplyerde og forsendte til Københavns Academie, hvor han i en friere Lust forførte af nogle uordentlige Studentere forfaldt til en friere Levemaade, end efter Faderens Willie, hvorover han under forrige Opdragelses Aag hiemkalder faldt i en tærende Sygdom, hvorfaf han strax efter Forældrene døde og efterlod de samlede Midler til Bisopens Broder-Son. Bispinden dsde Aar 1752 i hendes 87de Aar til Medalfell i Kios, hvor hun blev begravet, og kunde ej for den megen Sne og strenge Winter føres til Skalholt. — Denne lærde Bisops Historie læses vidløstig i Histor. Eccl. Island. T. III. p. 695 - 714.

Hans egne trykte Skrifter vare:

1. Hans Sviger-Forældres Bisop Einer Thorstensons og Frue Ingeborg Einersdatters Liv og Levnet med Erevers; thi lad være at Parentationerne selv ere Jon Gundlauglons, hvis Navn de fore, saa er Bisop Arneson Autor til Resten og har besordret det til Trykken. København 1700, i 4.
2. Calendarium efter den nye Stil indrettet. Hole 1707, 12.
3. Lutheri Catechismus med en herlig Forklaring. København, 1722. 12 og siden mange Gange oplagt.
4. Nucleus Latinitatis med Islandsk Fortolkning ibid. 1728.

5. Donatus, Grammatica Minor, Lexicon Grammaticale Latino Islandicum. ibid. 1734, 8.

Andres ved ham overseete og udgivne Skrifter vare:

1. Johan Arendts sande Christendom udsat paa Islandst af Thorleif Arnaeson trykt København 1730, 8.
2. Mag. Mathi. Rostochs Evangeliske Postil udsat paa Islandst af Peder Eineren, ibid. 1739, 8.
3. Psalterium eller Psalmabøk, fordum af Gisle Thorlachsen udgiven til Holm, atter trykt i Købh. 1742, 8.
4. Mag. Steen Jonsens Psalterium Triumphale, ibid. 1743, 8.
5. D. Lassenii Bonner oversat paa Islandst af Thorsten Gunnarsen, 1743, 8.

Hans estersadte utrykte Haandskrifter vare:

1. Lexicon Islandico-Latinum som et Register til Nucleus.

2. Adskillige Stridskrifter imellem ham og andre Lærde:

- a) De pronunciatione Lingvæ Latinæ & Græcæ, var imellem ham og hans Formand Bisshop Widalin,
- b) Decatographia, en vidtlestig Tractat om Tiender. Imod samme har Langmanden Poul Widalin frever temmelig Sharp, men er af Bisshopen atter besvaret.
- c) Om det Ord Thing. d) Om det Ord Eykt, imod samme.
- e) Vindiciae Bergthoraianæ imod samme og Arnæm Magnæum. Om Strand-Rettigheder, hvori han søger at bestride adskillige Lovlyndiges Meninger i denne Post.
- f) Om

- f) Om den Islandiske Kirke-Lov, kaldet Christen-Rettie, nemlig hvad der kan gielde i de Ting, som ikke ere ved nyere Lov hidindtil forandrede. Herimod har Prof. Arnas Magnæus skrevet nogle Indvendinger, som atter af Bispen ere besvarede:
- g) Om hellige Dages Brud og Boder.
- h) De hora Passionis Domini.
- i) De sponsaliis & Matrimonio consummato.
- k) En Afhandling, hvorlænge Fruentimer kan lave til Barsel, som egentlig er en vidstig Forklaring over Mag. Brynjulf Svendsens Tractat: De Gestatione Partus in utero, hvilken Tractat han har tilsagnet den verdslige Øvrighed, som i Tertiærgangs Sager havde forsaret noget umild imod de Islandske Fruentimer.
- l) En Tractat, hvori Bispen søger at bevise at Folk i forrige Tider have været større end de nu ere. Herimod har Laugmand Widalin ogsaa gjort sine Indsigler, dem Bispen atter har stræbt at fuldkaste.

15. Capitel.

Om

Hr. NIELS DORPH.

Biskop over Aggerhus Stift.

Han nedstammer fra en ældgammel Norsk Præste-Familie, hans Godsel som kan sees af hosseyede Stam-Tavle. Hans Fader var ^{og} Herkomst, Hr. Ole Nielsen Dorph, Sogneprest til Vestadens Præstegield i

Tronhiems Stift. Hans Moder var Marie Carine Nielsdatter, som i Bestadens Præstegaard bragte ham til Verden den 4 Dec. 1681. Under 3de brave Xærere nemlig Morten Meldal, som døde her i Dienesten, Anders Nielsen Clauson og Christopher Stockman blev han hjemme underviset til hans Alders 1ode Åar, da han blev sat i Tronhiems Skole, og indslagt udi den lærde Rectoris M. Andreæ Borchs Huus 1691 i Decemb. og sic han Sted paa næderste Part i 3die Lectie. Året efter 1692 i Føraaret bortkalde de Gud hans Fader fra 7 Born, blandt hvilke han som da var i 11te Åar, var den ældste. Hans Moder, som med Bornene befandt sig udi fattige Omstændigheder, og ikke havde Raad til at holde ham i Tronhiems Skole, besluttede at sætte ham til et ørligt Haandværk, hvorved han i Fremtiden kunde finde sit Leve-Brod, men til hans Lykke under Guds vise Bestyring *) harde hans Moder

sam-

*) En anden besynderlig Guds Omsorg for ham og Beskyttelse over ham blev og i hans Skolegang seet ved denne Leylighed; Da han engang i Juulen var reist hem at besøge sin Moder, og skulde reise tilbage til Tronhiem, vilde hans Moder, som ey havde Raad til at bekoste hans Reise, se ham befordret paa en af de forbi hendes Huus daglig reisende Baade til Tronhiem, hun bliver og samme Dag, da Reisen var bestemt, vaer en Baad, hvis Folk hun lader kalde i Land og begierer, at de vilde medtage hendes Son; Men denne Begiering blev afflaget, efterdi han i samme Øyeblik ey var færdig. En lidet Stund derefter kom en anden Baad, hvis Folk og blev raabt i Land, som var villsige at tage ham med, og villsige at bie til han blev færdig; Den Baad, paa hvilken den unge Dorph kom, var en god Scylere, og hentede snart den første Baad ind. Til Lykke var der paa Baaden en gammel erfaren Soemand, som siger til de andre Baadsfolk: Saa vidt ieg seer, vil denne gode Wind ey længe staae med os, men at her vil reise sig en Himmel-Storm, som vil true os med Undergang, best derfor, at vi sætter under Land. Dette var ey saa snart seet, forend Stormen reiser sig, hvorved den første Baad blev omkastet og de derpaa værende 7 Mand druknede, men Dorphes

Baad

samme Tid en Paarørende ved Navn Hans Ulrich Thyrholm, Sølder og President i Tronhiem, han havde fornunnet hos den unge Dorph et godt Hoved og besynderlig Lyst til Studeringer, og raadede deraf Moderen til at lade ham blive ved Skolen, i det Haab, hun i Fremtiden kunde faae Ære og Glæde af ham.

Han forblev da ved Skolen, og efter 7 Aar blev han med et berommeligt Testimonio fra bemeldte hans Rector i Aaret 1698 biver ^{Stu-}
sendt til Kiobenhavns Academie, da D. Casp. Bartholin det Aar ^{dent,}
var Decanus og Prof. Christian Reitzer var Rektor Magnif., han udvalgte sig da til privat Präceptor Hr. Etats-Maad og Doct. Me-
dicinae Olingerus Jacobæus. Efterat han i 2de Aar med stor Flid
og Berommelse havde absolveret sine Examina Academica og præ-
diket for Dimiss med Charact. Laudabil. blev han af den lærde Jo-
han Brunsmann, hvis Undest han havde forhvervet sig, tilbudet
hans Hus med Lofte og i Tiden at astaae for ham sit Embede;
Men Lyst til Fædernelandet foraarsagede, at han 1700 forlod
Kiobenhavn og reiste til Norge, hvor han paa Gaarden Eeg i
Nannestad Sogn sandt sin Moder fra Tronhiems Stift at være
henslyttet til sin der boende Moder, som da var Enke efter
Christen Jørgensen, Foged over Øvre Rommerige, og skont
hans Moder ved Doden forlod ham 1701, saa forblev han hos
Mormoderen, og imidlertid jevnlig prædikede for Sognepræsten
til Nannestad Hr. Jens Mogensen den gamle Jubel-Lærer, som sandt
saas

Baad havde endda største Møye at børge sig; thi Landet var omgivet
med høye Vierge, men til deres Frelse sandte de et Vierge-Nis, hvori
de med største Livs Fare sik Baaden indslagte. Desom nu vare frelse fra
Landet, havde næst sat Livet til paa Landet, da de i Kuld, Sne og
Bund maatte klavre op over et højt Vierg, hvortaa de til Livets Frelse
sandt Vedergagelse hos nogle Fattige, som der boede.

saadan Behag i hans Lære-Maade og Levnet, at han 1702 eum
bliver Capel-Venia etatis kaldede ham til Capellan, hvortil han samme Aar
lan.

Trinitatis Sondag blev ordineret af Biskopen Doct. Hans Munch.

Udi Nannestad *) forblev han 7 Aar som Capellan, hvorefter han i den Krig, som 1709 reiste sig mellem Danmark og Sveriges-Præst rig, blev antaget til at være Feldt-Præst ved et Dragon-Regimente, som anførdes af Hr. Gen. Lieutn. Sehested, og siden af Gen. Major Kruse, udi hvilken Dieneste han forblev til 1712, da Baaben-Stilstand blev mellem Rigerne, og Feldt-Præsterne, som stode paa Vart-Penge, skulde til Embeder forhielpes, saa faldt det sionne Bangs Præstegield paa Hedemarken i Aggershuus Sognepræst Stift usformodentlig, og uden Ansegning i hans Lod, hvortil ham blev givet allernaadigst Kalds-Brev af 28 Octbr. 1712. Det er ellers mærkeligt, at alle hans Forandringer og Forslyttelser ere gemeenlig indfalden paa den 28de Dag i Maanedten, som videre skal vises.

No.

*) Medens han var Capellan til Nannestad forekom ham et forunderlige Syn Matten til 3die Juledag i Aaret 1703. Medens han samme Nat ligger i Sengen og igennemgaaer den Prædiken, han Dagen efter skulde holde, lukker han Øynene op og seer ved klar Maanestkin et hovedløs hvidt Gejspenst staende for Sengen soevende til begge Sider, ligesom det til en af Siderne vilde falde. Dette Syn besaae han uden Frygt i nogle Minutter, i den Tanke at nogen havde udklædt dette Spøgelse for at skremme ham, men da han i en Haft lukker Øynene til og op igjen, og seer dette Syn forsvunden, bliver hans Alteration saa stor, at han nar havde gaaet fra Forstanden, og udi først Forvirrelse forrettede Kirke-Tjenesten Dagen efter, ey ladende sig merke med hvad han havde seet, saa rend efter Prædiken, da Sognepræsten spørger ham hvad der seyde ham, hvorpaar han forteller hans havde Syn, men sit derved ingen anden Trost end at blive beleet; Men da der nogle Dage derefter bliver aabenbaret at en Pige i Præstegaarden havde myrdet sit Barn, hvilken Hr. Dorph maatte følge til Netter-Stedet, sagde den gamle Præst: Nu troer jeg, det er sandt, hvad I har seet.

Alo. 1726 blev han udvalgt til at være Probst over Hedenmarchens og Østerdalens Probstie. Endskont Hr. Dorph havde onsket til sin Død at forblive ved sin kære Menighed i Bang, og der i sin Alderdom at hoste Frugten af sit urettelige Arbejde og Embeds redelige Forelse, var dog ikke Guds Tanker som hans; thi da Høysalig Kong Christian den 6te samle Dronningen og Marskrevinden af Culmbach i Året 1733 besogte Norge, og paa des res Rejse til Tronhiem nogle Dage forblev paa Hammergaard i Bangs Præstegield, blev Hr. Dorph allernadigst befalet at holde Prædiken udi Cabinetet paa Hammergaard Dom. 6. p. Trinitat. *), hvilken Prædiken behagede Hans Majestæt saa vel, at han ey allene strax efter Dienestens Slutning lod Hr. Dorph ved sin

Sss.

Obers-

*). Det er noget markeligt, at nyelig forend han holdte sin Prædiken paa Hammergaard for det Kongelige Herskab, blev han ved høi lys Dag seet gaaende fra Hammergaard i sin fulde Præste-Klædning. Lieutenant Egeberg, som boede strax ved Hammer, og forbi hvis Huus han passerede, blev med alle sine Huus-Folk meget forundret over at see Præsten gaae til Hobs en halv Mill fra Præstegaarden, reiser Dagen efter til Hr. Dorph, og spørger, hvad han i Gaar havde i Hammer at bestille, efterdi han kom gaaende deraf med Præstekiole og Krave? Hr. Dorph forsikrede og vilde med alle sine Folk bevise, at han ey havde været af sit Huus. Lieutenant Egeberg derimod soer og tilbød med alle sine Folk at bevise, at han af dem var seet gaaende forbi hans Huus. En anden Gang ved samme Tid blev Hr. Dorph af 2de Fornemme seet at staae dobbelt paa Prædikestolen, da en anden Præst stod bag ved ham, ligesaa høi som han, og bevedede sig ligesom han. Disse 2de Fornemme tankte i Forstningens ey andet end at Øjet bedrog dem, men da de jevnlig lukkede Øjnene op og til, og seer disse 2de en heel Time at staae paa Prædikestolen hos hver andre, at folges ad ned af Prædikestolen hen mod Alteret, hvor den ene forsvandt, da Hr. Dorph gik for Alteret, saa markede de, at deres Øyne ey havde bedraget dem. Dette er seet af troeværdige og redelige Folk, som gierne under Eed har vilbet bevise Sandheden deraf, hvor utroeligt det og for en Deel maatte synes.

Ober-Hof-Marschal Hr. Witzleben tilfølge Kongelig Maade, men og tillige gav Besaling at indlevere sin Prædiken ved hans Majestats Tilbagekomst til Laurvigen. Medens nu Kongen var i Tronheim, indløb den Esterretning, at Mag. Peder Hunderup Sogneprest til Nicolai Kirke i København ved Døden var afgangsen.

Da Kongen kom tilbage til Laurvigen, gav Hans Majst. bemeldte Sognepræst til Nicolai Kirke i København. Han takkede allerunderdanigst, og udbød sig derhos den Kongelige Maade, at han maatte forblive i Mørge til Føraaret 1734, hvilket ham allernaadigst blev bevilget. Udi Martio kom Hr. Dorph til København, og Dom. Oculi blev indsat af Provosten Mag.

Morten Reenberg, hvorpaa han Sondagen derefter holdte første Prædiken for sin Meenighed, som ey allene modtog ham med Glæde, men og begegnede ham med al Ære i den Tid, han var hos den.

Men saa behagelig sem hans Komme var for Meenigheden og Geistligheden i København, saa mishagelig var den for deudi Kirken paa den Tid opstigende mange Slags nye Secter, hvilke han paa det hæftigste i sine Prædikener alle Sondage angreb, hvilke, da de havde store Stykker at hælle sig til, ey sparede ham og andre brave Præster i København; Men i hvor meget de sogte at sverte ham paa høye Steder, saa holdt dog Gud og Kongen sin Haand over ham, saa at, da de ventede hans Fald i Kongelig Unaade, maatte de see Kongens Maade daglig at voxe over ham, da han ikke alleneste blev faldet at prædike for Hans Majestat udi Friderichsbergs Slots-Kirke, men endog adskillige Gangs blev bearet med Kongens allerhoyeste Nærvarelse udi Nicolai Kirke.

Udi

Udi Aaret 1736 fik han etter en nye Prove paa den Hys-
Kongelige Maade, da han udi den brave og berommelige Mag.
Morten Reenbergs Sted ey allene blev bestikket til at være Sog-
nepræst ved vor Frue Meenighed, Stifts- Provst og Probst over
Sochelunds Herred, hvortil ham allernaadigst blev givet Kalds-
Brev af 28 April, men endog i samme Aar paa den da varende
Jubelfest for Reformationen benaadet med Consistorial-Raads
Titel, hvortil hans Bestallings-Brev blev udstændet den 28de
November.

Stifts-
Provst.

Her meente nu Hr. Dorph at være den Viingaard udi hvil-
ken han skulde arbeide til Aftenen, naar Lønnen skal uddeles, men
det skulde Forsyn havde anderledes besluttet, det synes som at
Gud har hastet med ham fra et Embede til et andet, og Trappes-
Viis ladet ham opstige indtil han kom paa det Eri af Erengs
Trappe, hvortil hans Forsyns Dye havde udseet ham, da Kon-
gen allernaadigst beærede ham med Aggerhuus Bispestol, som var
ledig efter Hr. Biskop Hersleb, som blev kaldet til Kiobenhavn.
Bel havde Hans Majestat besluttet at sætte Hr. Peder Hygom til
Aggerhuus, og Hr. Dorph til Alaruus Bispedom, der just var
bleven ledig; Men det blev efter Hr. Biskop Herslebs Forstag als
lernaadigst for godt besvundet at lade den første som en dansk Mand
blive i Jylland og den sidste, som en norsk Mand, gaae til Morge.

Hr. Dorphes Kalds-Brev blev da udstændet den 13 Febr. og
Hr. Hygoms den 14 Febr. 1738. Begge bleve derpaa høytides bliver Biskop
lig indviede den 4 Maj i vor Frue Kirke, som 3 Dage tilforn
var blevet indviet af Hr. Biskop Hersleb, da den nu var blevet
opbygt efter Tidebrand 1728, og havde Hr. Dorph ikke den
Fornoyelse at prædike i den Kirke, hvortil han 2 Aar havde væ-

ret Sognepræst, forend just den Dag Dominic. Cantate da høz
blev Bispeviet.

Men samme Dag havde Bisshop Dorph meget nær gjordt et ulykkeligt Fal'd ved hans Nedgang af Prædikestolen, dersom Gud ikke den Gang som alle Tider havde bevaret ham. Thi da han, som en tilforn havde været paa den Prædikestol, og en bekjente med dens Trappe-Erin, fulde baglæns med et til det Kongelig Herskab henvendt Ansigt gaae ned, falder han tilbage, men var dog saa lykkelig at blive modtaget af den bag ham staaende Klokker.

Udi det Bispeelige Embede som han troelig og vel udi fulde 20 Aar forestod, blev han af Gud udruster med Forstand, Mod og Kræfter til at begegne alle de Slags Banskeligheder, der mødte ham, i sær ved de i Stiftet værende Separatister, og andre Slags fanatiske Mennesker, hvilke han nogenledes fik hemmet ved Kongelige Rescripter og Besalinger saavel til deres Indsænkelse som Udbisning af Landet; Midlertid gik det ham i de sidste Aar meget til Hierret, at han en i Guds Kirke kunde faae det Onde udryddet, og det Gode saa vel besordret, som han gjerne ønskede. Åo. 1747 havde han den Maade og Ere tillige med Hr. Bisshop Hersleb og Hr. Bisshop Wöldike at assistere ved Høysalig Kong Friderich den Femtes og Dronning Lovises Deres høye Salvings-Act udi Friderichsborgs Slots-Kirke. Han ordinerede 153 Präster og besikkede alle Provsterne i Stiftet og paa mange Steder tvende. Udi sit Embede blev han utrættelig indtil den sidste Eid, og da han i sit sidste Leve-Aar mærkede Kræsternes Astagelse og hans Frassilelse at være for Haanden, tog han allevegne ved sine Visitationer Alfiskeed med Prästerne og Menighederne, hvorefter han møt af Dage og træt af Arbejde henvoy Dom. Rogate el-

ler den 30 Apr. 1758 udi hans Geistlige Embeders 56 Aar, udi Alder og lan-
hans Bisopelige Embeds 20 Aar og udi hans Alders 77 Aar. ^{se} Dienest.
Bed hans Begravelse den 11 Maji blev han æret med Folge af
de fornemmeste Rangs- og Stands-Personer, med nogle 100de
Minut Skud fra Justitj-Raad Ankers Skibe, og med en veluds-
arbejdet Liig-Prædiken af Stifts-Provsten D. Otto Holmboe,
som den Tid ved Aggerhus var Slots-Præst.

Han var en hoy og anseelig Mand, begabet med store Sinds-
og Legems Kraester, saa at endeel kaloede ham Raadens og hans Cha-
Naturens Mesterstykke. Hans Mæle var saa højt og forstaae-
ligt i sær i hans unge Dage, at naar han som Feldt-Præst, præ-
dikede paa aaben Mark, kunde han lydelig hores $\frac{1}{4}$ Mil, saa at
den heele Norske Armee, naar den var samlet, kunde være tient
med hans Prædiken allene. Hans Kraester vare saa store, at han
kunde prædike i 3 Timer uden at blive hees, og arbejde den gands-
ke Dag uden at blive træt. Medens han var Provst i Kie-
benhavn, prædikede han først for vor Frue Meenighed, som segte
Nicolai Kirke, og derpaa samme Dag reiste han ud paa Landet
at visitere.

Medens han var Bisop, catechiserede han ved sine Bis-
tazer udi hver Kirke udi 5 a 6 Timer, og endda samme Dag
mange Mile reiste til et andet Præstegield. Hans Læsning var
stor, men hans Bibel-Læsning den allerstørste. Hans Prædike-
ner vare alle skrevne, og med rare Lignelser og Bibelske Sprog
sammenbundne som i en Kæde fra Begyndelsen til Enden. Men
til Skade ere de saa fint skrevne, at ingen kan læse et Ord end sige
en Meening deraf, dog kunde han selv læse dem i sin højeste Als-
der. Af samme findes ingen trykte uden hans Jubel-Prædiken,

holdet i Christiania 1749. See Hr. Lorks Beytrægt. zweten
B. erstes St. p. 145.

Udi Arbeyde var han utrettelig, i Bonner ivrig og varagtig, i at tale Sandhed usorsædet, i sin Omgang med alle ydmyg, fierlig, og tienstaglig, og Gierrighed var hans Hoveds Fiende.

Vægteskab. Hvad hans Vægteskab angaaar, da holdte han Bryllup den 9 Octob. 1704 med Jonfr. Karen Grüner, en Datter af Sognepræsten til Mannestad Hr. Jens Mogensen, *) med hende, som døde i Christianæ Bispegaard 1740, havde han 7 Born, hvoraf kun en Son og en Datter kom til Alder, som kan sees af paa følgende Stam-Tavle.

Inscriptionen paa St. Bisshop Dorphs Liigkiste lyder saaledes:

Plange non plaudere
Qvisquis es mortalis Spectator!
Hec, quæ spectas, Mortis Spectacula
Rudera sunt columnæ Domus,
non Dagonis sed Dei,
Pila Ecclesiæ,
Qvam
cum publica jaætura dejecit
inexorabilis Samson.
Mortale qvod exuit
Vir post Mortem immortalis
Perillustris & summe Venerabilis
NICOLAUS DORPHIUS,

Sacrae Regiae Majestatis Dan. & Norv. Consistor. Consiliarius &c.
cui

amplum Vitæ currículum emenſa est natura
immeaſum Gloriæ virtus
natus ovibus

Die IV Decembris Anni MDCXXCI,
in ovile per fores intravit non repit
Anno MDCCII,

&

post pastos qvinque in utroqve Regno greges
Ipsa Pastoribus

Qui in Dioceſi Aggerhusiæ paſcunt
præponitur Antistes
Anno MDCCXXXVIII

Donec

Pedum qvod per XXXIV annos gestavit,
Et

Per XX annos Lituum

Die XXX Aprilis MDCCCLVIII

Ad pedes Pontificis Maximi Optimi deposit
Nestor jam ExPontifex

Fama cætera!

C. B. Tullin.

De Dorphers Slægt. Tavle.

A 1. Hr. Ole Nielsen Dorph, Sognepræst til Jødde Præstegield,
og første Sognepræst til Friderichshald. Hans Son og Succ
essor.

A 2. Hr. Niels Olsen Dorph til Jødde Præstegield, og anden Sogn
eprest til Friderichshald. Hans Son var

A 3. Hr. Ole Nielsen Dorph, Sognepræst til Vestadens Præstes
gield i Indherreds Provstie i Tronheimis Stift, † 1692.

* Marte (Merte) Carine Nielsdatter, † 1701. Deres Born.

A 4. Hr. Niels Olsen Dorph, Bisshop, hvis Historie her findes,
sed 1681, den 4 Dec. † 1758, den 30 Apr. Jubel-Lærer.

* Karen Jensd. Grüner g. 1704, † 1740. Af 7 Born 2de.

a 5. Hr. Niels Dorph blev 1734 Sognepræst til Lunds Prä-
stegield i Aggerhus Stift. 1759 Probst over Toten og
Walders Probstie, lever endnu.

* Dorothea Hedevig Bentsd. (en Datter af Hr. Bent Mo-
gensensordum Sognepræst til Edsvold) hun lever endnu.
Deres eneste Barn var

a b. Karen Dorph, g. 1758, † 1769.

* Hr. Friderich Grüner Mandal, er Sognepræst til Sæ-
rum og Fragner i Aggerhus Stift. Hun efterlod sig
5 Døtre, som leve.

b 5. Fr. Anna Margaretha Dorph.

* Gabriel Grubbe Dietrichsen, Øbrist-Lient. samt Lands- og
Krigs-Commiss. i Øyen. De have 3 Sønner og 1 Datter.

B 4. Erich Olsen Dorph boede paa Aggestad i Nannestad Sogn

* hans Born ere

a 5. Ole Dorph, Foged over Nedre Rommeriget, † ugjist.

b 5. Christian Dorph, er Foged over Ringeriget og Hals-
lingdalen.

1 * Martha Holter, † Deres Born ere 3:
Helle, Anna, Karen Dorph.

2 * Antonette Johanna Sverdrup, med hende har han 3:
Marta, Johanne Antonette, Maren Kirstine Dorph.

C 4. Ole Olsen Dorph boede paa Egg i Mannestad Sogn, siden paa Ullerold i Agers Sogn, siden Inspecteur i Christianice Tugt og Manus. Huus, til sidst Proprietair og Kirke-Ejer i Hesland.

* Maria Gundersdatter. Deres Barn ere 4 :

a 5. Jens Dorph er Skipper.

b 5. Merte Carine Dorph.

* Hr. Peter Gunerus, residerende Capellan i Brevig, Eidsanger og Slemdalen. † . . .

c 5. Karen Dorph.

* Franz Hagen, Apotheker.

d 5. Maren Dorph.

* - - Heide, Kibmand paa Bragernes.

D 4. Peder Olsen Dorph, var Skriverkarl, † ugift.

E 4. Maren Olsdatter Dorph, †. først gift med Lars Larsen, siden med — Heyde, begge Fogeder over Øvre-Rommeriget. En af hendes Døtre var gift med Dragoner-Major Fritzner, som var en Søster-Søn af Gen. Major Kruse. Har efterladt sig en Søn, som er Capitain ved Dragonerne, en Søn som er Sognepræst, saa og nogle Døtre.

16. Capitel.

Om

Hr. CHRISTIAN RAMUS.

Biskop over Svens Stift.

Gudsels og
Herkomst.

Han er fod i Tronhiem Aar 1688 i Februarii Maaned. Hans Fader var Mag. Melchior Ramus *) S. S. Lector Theologiae Canonicae og Capituli Notarius ved Tronhiems Domkirke. Hans Moder var Anna Kyhn, Obrist-Lieutenant af Cavalleriet og Commandant paa Munkholms Festning, Hans Kyhns ældste Datter. Aars 1693 døde hans Fader og efterlod hans Moder med 4 umyndige Born, nemlig en Datter og 3 Sonner, af hvilke vor Ramus var den mindste, og neppe 5 Aar gammel, og da hans Moder, formedelst den hastige Skilsmissé efter 10 Aars Egeskab, sad i besværlige Omstændigheder, at hun ikke, som hun gierne ønskede, kunde opdrage sine Born, tog hendes Fader de trende

Son-

*) Udi Hr. Prof. Søren Anchersens Orat. Funehr. holdet over Sal. Bis-
kop Ramus paa Gymnasio i Odense heder det p. II. Patrem habuit
plurim. Venerand. & Clarissim. MELCHIOREM RAMUM, Phi-
losophiae Magistr. S. S. Theologiae Lectorem, & Exedra Nidrosien-
sis Canonic., quem mature, vix quinqvennis, amisit, Virum Matheosos,
Geometriæ Geodæsia & Gromaticæ peritissimum, cuius locuplestissi-
ma sunt testes mappæ geographicæ totius Norvegia regni, ab eo,
jussu regio, ingenti labore, nec minore impendio, confectæ, qua-
rum una universam Norvegiam, reliquæ quatuor Speciales singulos
exhibit Dioeceses, quas ipse quoque Regi, quam per politissime ac-
curata dimensione descriptas, de manu dedit, haud leue latus
tanti laboris & impensis præmium, si Regi vita frui diutius licuisset,

Ejus exstat Theatrum Idolorum Hafn. 1667 in 4to.

Sonner til sig, hvor de i hans Huus forbleve under privat Undervisning iblandt hans egne Born saa længe han levede, men denne Difflugt blev dem og betaget da Morsaderen dode 1699. Og da hans Moders fornemmeste Omsorg var at see sine Born saaledes opdragne, at de kunde lære det, hvor ved de i sin Tid kunde blive Publico til Nutte, havde hun vel besluttet hos sig selv at sætte denne sin yngste Son til Kiobmanskab eller hvad andet, han var fikket til; Men som der var hos ham gode Naturens Gaver og derhos Lyst til Bogen, soyede hun denne hans Lyst og satte ham i Kronhiems latiniske Skole, her forblev han i 7 Aar indtil han af den store Philologus og Rector Mag. Anders Borch blev 1707 sendt til Københavns Universitet, forsynet med et yp-
persligt Testimonio. Her nod han strax Kost paa Communitetet
og Kammer paa Regenzen, fortsatte imidlertid sine Studeringer
med saadan Flid og Omhygeliethed, at han vandt Professorernes
Gunst og Undest, i sær Hr. Prof. Steenbuch, Reitzer, Winding,
Bartolin, Bircherod og Weghorst, hvilke alle havde Gedhed for
ham, og med fierlige Hænder sogte at understøtte hans trængende
Omstændigheder. De gav ham i Aaret 1709 Walkendorphs
Collegium, og strax derefter blev han indskreven til at nyde Colle-
gium Mediceum. Ved bemeldte hans Belynderes Commendation
blev han udvalgt af Hr. Etats-Raad Peter Lemvig som Infor-
mator for rovende hans Sonner, hvis Gavn og Beste han saale-
des iagttagt, at han ej forsommrede sit eget, men lærde selv ved
at lære andre. Han blev og Decanus Regiae Communitatis og af
de Specimina han midlertid afslagde paa hans Flittighed og Frem-
gang i Studeringer ere bekjendte hans Meletemata, han sammen-
srew de Optima Regiminis Forma.

Da han nu ved Guds Forsyn havde bragt det saa vidt, at han vel for sin egen Person kunde have stikkelig Udkomme, laae hans fattige Moder ham paa Hierter, hvis Omstændigheder var blevne saa meget slettere, som den ulykkelige Sildebrand, der 1708 lagde nesten hele Tronhiem i Aske, havde berovet hende Huus og Gaard og alt hvad hun eyede, og vidste sig ingen Tilhold. Paa det han des snarere kunde komme hende til Hielp, fortsatte han med storste Elid sit Studium Theologicum, og 1710 indfandt sig til Altestas, den han tog med storste Berommelse. Aaret efter

Oliver Vica: aabnede Gud Doren til sin Kirke for ham, da han 1711 efter rius til Kongel. allernaadigste Befaling blev antaget, og af Hr. Bisop Guarnisons Worm ordineret til at betjene Embedet for den danske Sognepræst ved Guarnisons Kirken og Citadellet i København, Hr. Tommerup, som af Frygt for Pesten var draget bort.

Og som begge Capellanerne ved Holmens Meenighed samme Eid dode af den græssende Pest, blev han af Kong Frid. IV. allernaadigst val-

Oliver Ca: det til at være nederst Capellan ved bemeldte Holmens Meenighed, og holdte han der sin første Messe Dominic. 2 Advent. Ao. 1711.

Ao. 1713 tog han fra Tronhiem sin Moder og Søster til sig, og forblev Moderen hos ham indtil hendes Død 1727. Imidlertid han var Medtiner *) ved Holmens Meenighed blev han ved

Kon-

*) I Aaret 1722 sik Hr. Ramus som Tillæg til sin Dienste ved Kongel. Resolution til Admiral Raben Tilladelse at en Tayle til Hoymesse maatte ombærtes i Holmens Kirke, den lyder saaledes:

Friederich den Fierde ic. Vor synderlig Bevaagenhed tilforn. Vi give dig hermed allernaadigst tillende, at Vi, efter Mr. Christian Ramus nederste Capellan til Holmens Kirke i Bores Kongel. Residenz Stad København hans herom allerunderdanigst gjorte Ansogning og Vergering, allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge

og

Kongel. allernaadigste Besaling 1720 besikket til at være Med-
Committeret ved de Fattiges Besen i Kjøbenhavn, hvilket han i
8te Aar troelig forrettede, indtil han Ao. 1728, efter 17 Aars
troe Dieneste ved Holmens Meenighed blev allernaadigst kaldet at
være Sognepræst for Wordingborg her i Sielland, blev og til Sognepræst
lige udvalgt til Provst over Baasse Herred, og dertil med begearet
af Hans Majestæt med Consistorial-Assessors Caracter. Udi
Wordingborg var han vel kun paa 3de Aar, men her lod Gud
ham prsve 3de haarde Raar: En hvor Sygdom, der nær havde
lagt ham i Graven, den svare Ildebrand, der nesten ødelagde
Byen, og berovede ham hvad han eyede, den svare Bedrovelse
over hans dydige Frue, der 1730 den 24 Aug. ved Doden forlod
ham og saa mange kiere Born. Samme Aar 1730 blev han
igien af Hans Kongelige Majestæt indkaldet til Kjøbenhavn at væ-
re Sognepræst for Hellig Geistes Meenighed, og blev da beslættet
at indtræde igien i de Fattiges Commission. I dette Embede
visede han ikke mindre end i de forrige Embeder, Troestabhed og
Midkierhed, Omsorg for de Fattige, Omhyggelighed for sin ans-

Ett 3 bes

og tillade, at den Tayle hannem er tillagt i Bremmerholms Kirke at
omhares, formedelst at han med Guds Øids Prediken og Sacrament
betiener Fangerne paa Bremmerholm, og hvilken Tayle ikkun alle Son-
dage og hellige Dage til Aftensang bliver omhaaret, maae, i Henseende
til det besværlige Arbejde, som ved fornævnte Horrening falder, ilige
Maade alle Sondage og hellige Dage til Hoymesse tillige med de andre
Tayler, som allerede omhares, og næst efter dem vorde omhaaret, der-
efter du dig allerunderdanigst kan vide at rette, og derom de fornsdne
Anstalter stærk lader giøre. Besalendes dig Gud, skrevet paa Vor Slot
Friderichsborg den 3die Juli Ao. 1722.

Under Vor Kongelige Haand og Signet,
Friderich R.

Fr. Rosgaard.

betroede Menighed, særdeles drev han flittig paa de Unge's Undervisning, og catechiserede selv jevnlig. Han blev da mere og mere elsket og æret af alle som en duelig, retsindig og nidskier Herrens Tiener. Hans Majestat især erklaerde hans Skuldere, for medelst den Færdighed, Trostab og Flittighed, han hidtil havde ladet see, sterke nok til at bære den Byrde, dem blev paalagt, da han af Kong Christian den Siette blev den 18 Jan. allernaa'
 Oliver Bi- digst beordret til Fyens Bispe-Stoel, som var ledig efter Salig
 Strop. Biskopen Jacob Lodberg.

Og som vores Salig Hr. Biskop Ramus var den første Preest Sal. Doct. Worm ordinerede 1711 den 25de Martii paa Marie Bebudelses Dag, saa glædede velbemeldte Hr. Doct. Worm sig inderlig, at han havde oplevet den Dag, at kunde indvie ham til Biskop, og derfor udvælgede samme Dag nemlig den 25 Martii 1732, som just indfaldt paa Marie Bebudelses Dag, da han til dette høyst vigtige Embete høytidelig blev indviet, i Overværelse af Høysalig Kong Friderich den Femte som Kron-Prinz tilige med de Kongelige Prinssesser.

Udi dette Bispe-Embete tiente han i fulde 30 Aar, og viste sig at være en ustraffelig Biskop, en aarvaagen og omhyggelig Fader for sit Stift, en mild og kierlig Fader for sine Born og Borne-Born, en barmhertig og medlidende Fader for Nodlende og Trængende.

Af sine egne Midler beprydede han Skolens Bygning, og formerede Skolens Bog-Sal. Han med Stiftsbefalingsmanden forbedrede og udvidede Hospitaler eller Gaabrodre Klosters Bygning, og gjorde det, at flere Senge blev anlagt i Klosteret.

Tilforn havde 30 Discipler Kost, men i hans Tid blev 48 bestikket til Kost ved Communitetet. Hans Formand Sal. Hr. Bis-
kop Lodberg havde vel ved sin omhyggelige Opsigt foreget Kleste-
rets Cassa til 22000 Rdlr., men Biskop Ramus forogede i sin
Tid samme Capital, at den voxede til 63000 Rdlr.

Hans ~~Gids~~
for det al-
mindelige
Beste.

Til Beviis paa denne uskatteerlige Mandes Netsindighed og Godgiorenhed maae ieg melde folgende: Da Enke-Bispinden Muus var dod, reiste han strax hen i Sorgé-Huuset til hendes evende efterladte Dotre, og af sig selv uombedet forsikrede dem, at saalænge han og de levede, skulde de beholde deres Frue Moders Enke-Pension 100 Rdlr., hvilken de og nod saalænge de levede, da de begge dode for Bissen.

Hans ud-
strakte God-
giorenhed.

Mogle Comoediantere kom engang til Odense, og havde af Stiftamtmandens Guldmaetig (ham uafvidende) faaet Tilladelse at agere i Fasten, under det Tilbud, at de vilde udbetaale til Byens Fattige 50 Rdlr.; Men Salig Biskopen, saasnart han derom blev vidende, lod ved Tromme-Slag det forbyde, og med det samme af sine egne Penge 50 Rdlr. leveret til Byens Magistrat med Begiering, at de vilde uddele dem iblandt Byens Fattige.

Da en vis Mand i Odense skulde giøre sin Datters Bryllup, og Bissen vidste Mandens Omstændigheder, sendte han ham under Couvert (Forsegling) 100 Rdlr. i Banco-Sedler til Forretning for at bestride Omkostningerne. Samme Mand sik og en anden Gave af lige Sum til en anden af sine Dottre, da han haver mange af det Kion. Og gjorde Manden ikke ret, om han ej erkendte denne Salig Biskopens store Godhed imod ham og hans.

Han

Han underholdte mange fattige Skole-Disciple, ja udstryrede dem til Academiet: Hans vidt udstrakte Godgjorenhed fodte og klædte mange Fattige: Naar den Sal. Mand kom om Mid-dagen ned af Trappen fra sin Studere-Stue, stod sædvanligens For-stuen fuld af Fattige, til hvilke han udrakte sin kierlige og gav-milde Haand, og disse Fattige betakkede ham i Livet, begrædde ham i Doden; thi da den Sal. Biskops Liig blev geteydet fra Bispegaarden til Kirken, stode Byens Fattige i Haabetal sam-lede paa begge Sider af Gaden, og med deres Laare og Baeklage besjamrede hans Dod, at de i ham maatte savne saa bestandig en Belgjorer, maatte see denne Aureus Ramus afbrydes ved Do-
Alder og lan-
ge Tieneste. den den 14 Dec. 1762, da han havde levet 75 Aar mindre 6 Uger, og haaret megen Frugt i Guds Kirke i 51 Aar.

Egteskaber
og Born.

Hvad hans Egteskab angaar da har han 3de Gang varet gift: 1) med Tomfr. Magdalene Cathrine Gosbruch, hvis Fader var Brygger og Controleur i København, med hende han holdte Bryllup 1712 i Januario, men dette Egteskab varede kun 1 Aar da hun dode paa Barsel-Seng den 13de Februarii 1713 efter en dod Son. Samme Aar blev han etter gift med Tomfrue Elisabeth Holst, Kongel. Majestats Toyhuns-Skriver Jacob Nielsens mellemste Datter, med hende levede han et fornøjet Eg-teskab i 17 Aar og avlede 11 Sonner og 1 Datter, af hvilke de 6 Sonner ere døde i deres Barndom, de andre sees paa den hos-
feyede Stam-Tavle. Denne hans kiere og elskelige Frue døde i Wordingborg den 24 Aug. 1730. Efter hendes Dod sat han i Enlig-Stand til 1735, da han holdte Bryllup med Frue So-phia Seidelin, Sal. Hr. Conferenz-Naad Hans Seidelins eneste Datter, som var Enke efter Sal. Mag. Iver Brinch, Sogneprest ved

Den RAMISKE Stam-Tavle.

Jonas Ramus.

(Om han nedstammer fra den sørde parisie Professor Petrus Ramus, som 1570 besøgte Thyge Brahe i Augsburg, skal jeg ikke sige.)

Hr. Daniel Jonæsen Ramus, Sognepræst til Agervæ i Nomsdal. † 1654. Fader til 2 sørde Sønner.
S. Worms Lexicon.

A) Mag. Jonas Ramus, blev 1681 Personel-Capellan i Sorum, siden Sognepræst til Nordrehaug. † 1718. * Anna, Dotter af Jubel-Lærer Hr. Colbiorn Thorstensen, Sognepræst til Sorum. See herefter hans Historie og Genealogie. Det var hende, der ved et kælt Mod spillede Svenesen et markeligt Puds 1716, see O. Mallings Samling, p. 222. Hendes Barn ere følgende 4:

1) Hr. Daniel Ramus, succederede sin Fader. 2) Ole Ramus var Cornet. 3) Christian Ramus apostacerede. 4) Johanne Ramus. * Laugmand Michelsen. Deres Dotter er Stiftamtmandinde Petersen, som har Barn.

B) Mag. Melchior Ramus, Lector Theol. Canonicus og Notar, Capituli i Trondhjem. † 1693. * Anna, (Dotter af Oberst L. Hans Kyhn) gift 1682. Enke i 34 Aar. † 1727 i Wordingborg. Moder til 4 Barn:

1. Johan Daniel Ramus, f. 1682, gif over til den Catholiske Kirke, blev Jesuit og Bibliothecarius hos Bispen i Esln. † 1762. gl. 80. Hans Disputatør i Aarene 1702-6 ere anførte i Alb. Thuræ Idea Hist. Lit. Dan. p. 261. 328.

2. Anna Beatha Ramus. † 1762. gl. 79. i Odense. * Frid. Meyer, Med-Committered og Inspector for de Fattiges Væsen i København. † ... uden Barn.

3. Hr. JOACHIM FRIDERICH RAMUS, virkelig Justiceraad, Mathem. Inferior Professor Publ. Assessor Consistor. Medlem i Vidensfabernes Societet og Senior Universitatis. f. 1685. † 1769. Jubel-Lærer.
* Fr. Maria Schiönnéböl, f. 1696. † 1771. Af deres 7 Barn levede 2 Døtre:

Josina Marie Ramus, f. 1726, d. 2 Dec. * 1746, d. 6 Aug.

* Hr. Johan Anthon Kuhlmann, Provst paa Ørste og Pr. til Ribe og Marsdal. † 1753, d. 28 Jan.

Anna Ramus, f. 1727, * 1762, d. 20 Oct. † 1777, d. 3 Martii uden Barn.

* Hans Schiönnéböl, f. 1730, d. 7 Maji, er Commandeur-Capitain i Søe-Floden.

Joachim Frid. Kuhlmann.
f. 1750 d. 4 Martii, Es-
tehet ved runde Kirke.

Henrich Kuhlmann.
f. 1751, d. 3 Apr. Inform. ved
det Kongel. Opfostrings-Huus.

Christian Kuhlmann.
f. 1752, d. 3 Maji, Informator
ved samme Opfostrings-Huus.

Sophia Cathrine Kuhlmann, f. 1747, d. 23 Jul.
Johanne Antonette Kuhlmann,
f. 1753, d. 14 Maji.

1774. Jacob Ludvig Holger Mossin, f. 1775. Jochum Frid. Ramus, f. 1777. Josina Anna Maria Mossin, f. 1779.

4. Hr. CHRISTIAN RAMUS, Bisop. f. 1688. † 1762. Jubel-Lærer. * Magdalena Catharina Gosbruch, † 1713, d. 13 Febr. i første Barselseng. * Elisabeth Holst. † 1730. Af hendes 12 Barn døde 6 i spæde Aar. * Fr. Sophia Hansdotter Seidelin, Enke efter Mag. Ivar Brinch, (beres 5 Barn ses paa Seidelinernes Stam-Tavle.) † 1741. uden Barn med Bispen.

1. Mag. Melchior Ramus, 1751 Prof. Eloq. og Conrector ved Odense Skole. † 1775. * Appolonia, Dotter af Professor Thomas Aabye, uden Barn.

2. Magdalena Catharina Ramus, † 1755 i 8de Barselseng. * Hr. Mathias Jensen, f. 1711. † ... 1738 Vice-Pastor og 1747 virkelig Præst til Vestenskov og Cappel i Lolland. Af 3de Hustruer var hun den anden.

a) En Dotter. * Mathias Walther, Radmand og Befoged i Nachschow.

b) En Dotter. * Landsfoged Helmich paa Læsøe.

c) Elisabeth Ramus. * John Coller, Cammerråd. Har 4 Barn.

3. Hr. JACOB RAMUS, f. ... blev 1750 Stiftsprovst, Præst i Odense Herred, og Sognepræst til St. Knuds Kirke 1750. 1763 Bisop, ordineret d. 12 Maji. * Sara, Dotter af Justiceraad Dreyer, f. ... har 3 Barn.

4. Jonas Ramus. Justiceraad og Assessor i H. R. Medlem og Secretair i Københavns sørde Selskab, endelig Justitiarius i Ober H. R. i Norge. † ...
* Meghelle Dorothea Sechmann, Enke efter Justiceraad Lemvig, er nu gift med Krigsraad Schumacher.

Christian Ramus, Studiosus Juris, er nu Officer ved Nyterne i Odense. Elisabeth Ramus. * 1770. Hr. Ritmester Schubart. Anna Elisabeth Ramus.

5. Hr. Cosmus Ramus, f. 1717, d. 24 Febr. først Præst til Marslev og Birckinde i Hjøn 1742, i Januar.

6. Hr. Christian Ramus, f. 20 Dec. 1725. 1743 Student, 1752 Sognepræst til Sandbæ og 1760

Sognepræst til Maribo og Hillsted, 1762 Præst i Herredet, 1770 forslytet til Stochemark.

* Ester Christiane, Dotter af Conrad Renneman. † 1754.

* Barbara Thestrup, f. 1732. † 1771. Esterlod 3 Barn.

* Maria Stampe, f. 1753. See begge sidste Hustruer paa Jubel-Lærer Thestrups Stam-Tavle.

Christian Ramus, f. 1761. Frantz Ramus, f. 1765. Margaretha Ramus, f. 1763.

c) Friderich Ramus, en Kvilling, f. 1746, d. 25 Apr. g) Elisabeth Ramus, f. 1750, d. 3 Nov.

er nu Herer i Odense Skole.

a) Christian Ramus, f. 1744 d. 28 Maji, Student. b) Erich Ramus, f. 1745 d. 4 Jun. Student.

c) Jochum Friderich Melchior Ramus, f. 1749, d. 25 Febr. Student, er nu Amanuensis hos Bisop Block, og Klokker i Ribe.

* Anna Maria, (Dotter af Cammerråd og Amtsovalter Bruun i Assens.) † 1779, d. 22 Febr. i Barselseng, efterlod 3 Barn.

Tønne Ramus, f. 1777. Else Apollone Ramus, f. 1778. Ursula Paulina Ramus, f. 1779.

d) Hans Ramus, f. 1746, d. 25 Apr. var og Student, og Guldmechtighed hos Justiceraad og Amtsovalter Sachsen i Nye, Købing, hvor han døde 1773.

e) Philip Julius Jacob Ramus, f. 1754, d. 3 Apr.

f) Johanna Ramus, f. 1759, d. 6 Febr.

i) Mathilda Dorothea Ramus, f. 1762, d. 26 Aug.

k) Sara Jacobine Ramus, f. 1766, d. 20 Jul.

7. *De la mort de sainte Anne et de la naissance de la Vierge*

Chapitre 7. Des origines humaines de l'ordre de Sainte Anne.

qui a été enseigné par nos frères, que nous avons appris
de nos pères, et que nous avons appris de nos pères, que nous avons appris de nos pères,
que nous avons appris de nos pères, que nous avons appris de nos pères,
que nous avons appris de nos pères, que nous avons appris de nos pères,
que nous avons appris de nos pères, que nous avons appris de nos pères,
que nous avons appris de nos pères, que nous avons appris de nos pères,

Chapitre 8. Des origines humaines de l'ordre de Sainte Anne.

Chapitre 9. Des origines humaines de l'ordre de Sainte Anne.

ved Nicolai Kirke, med hende han levede i 6 Aar, da hun ved Doden forlod ham den 13 Aug. 1741. Efter hendes Dod sat han 21 Aar i eenlig Stand til sin Dods Dag. Vores usorgeløs melige Biskop Ramus, som i Guds frygt, Godgjorenhed og Alsmisser kan med hin gamle Tobias lignes (Tobiæ IV, 6-11. og XIV, 4.) havde udi sin Enke-Stand samme Skiebne i sit 56 Aar, som Tobias i sit 58 Aar, at han mistede sit Syn; thi 1744 overfaldt ham en Stær paa begge Øyne, hvorved han blev ganske blind og maaatte et heelt Aar trave i Mørket; Men Gud sendte ham en Raphael, da han ved den berommelige Hof-Chirurgi Wohlärda Kunst og Erfarenhed blev 1745 saaledes hilpen, at, da han på det høye Øje blev opereret, gav Gud ham igien saa meget Syn, at han ej allene har kundet velyede sig selv, men endog ved Hjælp af Glas, baade læse og skrive og forrette sit høye Embede derefter i mange Aar, Gud lod ham og imidertid nyde den store Glæde at see sine 5 Sønner forfremmede til Ere og Verdighed, af hvilke den ene af Hoy-Kongel. Mildhed og Maade besidder Bispe-Stolen efter ham, gid! han længe og vel maae beklæde denne Verdighed.

Over Sal. Biskop Ramus holdte Hr. M. Søren Anchersen Prof. Eloqvent. P. O. og Rector Scholæ en lerd Sorge-Tale paa Latin den 29 Dec. i Odense Gymnasio, hvilken er udgivet i Tryksken under den Titel: Nobile & Illustrè Probitatis genuinæ & vere liberalitatis Exemplum. Om ham har og Sal. Hr. Procanceller Pontopp. skrevet i sin Annal. Ecclesi. Danic. T. IV. p. 118, hvor ham blandt andet gives denne Eloge: Ohne Schmeicheley könnte ich den guten Mann vieler loblichen Eigenschaften rühmen, da er in den ersten Jahren seines iæzigen Amts, mein Superieur gewesen,

sen, dessen Verdienste ich zu erfahren mehr als eine Gelegenheit, gehabt.

Men de herlige afbrudte Tanker ved Hans Høycærverdigheds Hr. Bisop Rami Grav, har ieg laant af Hr. C. G. Bierings Tanke Ring, at anføre dem her i Stedet for en Gravskrift:

Her saldt en Mand i Israel. 2 Sam. 3 Cap.
 Den høyste iblandt Leviter.
 Min Gud! Er det at giøre vel?
 Din Ankomst her os saldt for bittee.
 O! var du en forunderlig,
 Jeg visselig da spurgte dig:
 Hvi du det rare Lys udfukker,
 Som lyste i din Meenighed
 Saa klart, at mange saae derved;
 Men nu blev Lyset slukt
 Og mange derved sukter.

Her saldt en Mand i Israel.
 En Ordets Kampe, verdig Hyrde,
 Som levede, og lærde vel,
 Og en svigagtig bar sin Byrde,
 Men sat aarvaagen ved det Roer,
 Som Gud og Kongen saa betroer,
 Ja, Roret vel og viislig syred.
 Han bar sin Stav og Graae-Haars Krands
 Til Himlens Ere, Kirkens Glands,
 Og viset Verden klart,
 Han var af Himlen hyred.

Hr.

Her saldt en Mand i Israel.
 Saa mage hver Aler-Mand nu flunge.
 Han Aaron lignede heel vel.
 Ja Svada laae paa Mandens Tunge.
 Den lige Green fremspirede
 Blandt Norges Fielde Guld og Sne.
 Saa saer vi dobbest Guld fra Norden?
 Ja! Dyden bedre er end Guld,
 I Doden den en bliver Muld,
 Skjont Jorden giemmer det
 Som kun tisherer Jorden.

Her saldt en Mand i Israel.
 En Simeon i Herrens Tempel.
 I Omgang en Nathanael.
 Mod Trængende et stort Exempel.
 Men siig dog ey, vort Haab blev halt,
 Ved det saa var en Stamme saldt,
 I Isaks Spor en Jacob træder,
 Vor Simeon sov hen i Fred.
 Han saae en værdig i sit Sted,
 Saa seer og lonner Gud
 Og Kongen Kirken glæder.

Her saldt en Mand i Israel,
 Som bygte troe paa Zions Muure,
 Som Ordets Saad nedlagde vel
 I Kirkens Sades Land og Ture.
 Host, Salige, nu evig Frugt,
 Hvor lyset aldrig bliver slukt.

Hvo kan en værdig Gravskrift stile?
 Hans Siel alt paa Elice Vijs
 Opsaren er til Paradiis.
 Gid da Elice Aand
 Paa Elisæo hvile!

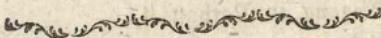

17. Capitel.

Om

Mag. JENS CHRISTIAN SPIDBERG,

Biskop over Christiansands Stift, S. S. Theol. Doctor og Medlem i
 Videnskabernes Societet i Kjøbenhavn.

Gedset og
 Herkomst.

Han er fød Åar 1684 den 8 Dec. paa Skibved Præstegaard. Hans Fader var Hr. Anders Lauridsen Spidberg, Probst over Øvre Borgesyssels Provstie og Sognepræst for Skibveds Menighed i Aggershus Stift. Hans Moder var Susanna Ol- datter. Han havde ingen anden Information i sine unge Åar, end den han mod af sin egen Fader, som sendte ham 17 Åar gammel til Kjøbenhavns Academie 1701, hvor han med Versommelse blev indskreven blandt Studenternes Fal. Hans Hoved-Stu- dium var, efter hans besynderlige Inclination, Physiqben, Astro- nomie, Mathesis, han var og noget forfaren i Musica, men især var han en stor Lingvist, og, foruden de lærde Sprog, hav- de han Kundskab næsten i alle Europæiske Sprog, dog ved alt dette jagtlig han sin Hr. Faders Raad, og glemte ikke det Theo- logis-

logiske Studium. Alt dette lagte han sig efter i 6 Aar hjemme under sin Faders Manuduction. Åo. 1707 bod man ham atter velkommen ved Academiet, hvor han strap tog Exam. Philos. og Aar ret derpaa Examen Theologicum under de store Theologer D. Hans Wandal og D. Hans Bartholin med beste Charakteer. De toende folgende Aar anvendte han ved Academiet paa at excolere hemdste Studia. Men som hans gamle Fader behovede hans Hjelsp, saa blev han hjemkaldet at være hans Capellan, og til dette Embede blev han 1710 den 5 Jun. ordineret af Bisshopen D. Hans Munch. Åo. 1711 døde hans Fader, og som Sognekalder blev givet en anden, saa fik han strap et andet Kalder af Norges da værende Generalissime Hr. Baron Löwendal, som kaldede ham til Tannen i Bahuus Lehn, som formedes af Krigs Urolighederne var Sognepræst, af sin egen Præst forladt. Men som de Norske Tropper ikke længe derefter forlod de Svenske Erobringer, saa blev han af velbemeldte Hr. B. Löwendal som Feldt-Præst sat ved de Tronheim- Feldt-Præst, se Tropper, hvilket Embede han trolig forrettede i 3 Aar; Men da Löwendal kom bort, fik alle Feldt-Præsterne Afsfeed efter Kongelig Ordre. Da Hr. Spidberg nu atter saae sig skilt ved Embede, drog han til København, hvor ham en onskelig Leyslighed at reise Udenlands blev tilbuden, den han med Glæde modtog. Drog derpaa til Hamborg, og dersra til Academiet i Kiel, hvor han opholdt sig et Aars Tid, og med de Herrer Professorer zum Felde, Waldschmid, Opiditz den yngre, og andre blev bekjendt, og ved deres jevnlige Omgang vandt meget i Videnskaberne. Hr. fra reiste han omkring til de Holsteenske Steder Rensborg, Schlesvig, Gottorp, Husum, Flensborg, Tønningen, Tzehoe, Crempe og Glykstad, og kom tilbage til Hamborg, hvor han nod megen Kierslighed og fortrolig Omgang hos de Herrer Wolf, Fabritz,

Oliver Capellian,

Edzard, Hybner, Pastor Neumeistor og andre. Derfra reiste han til Stade, Oldenborg, Bremen og endelig til Universitetet i Gronningen. Herfra havde han i Sinde at gaae til Rotterdam, og derfra til Engeland: Men det guddommelige Forsyn visde ham tilbage til København, hvor han strax fandt et nyt Kald, da han Skibsprest blev udvalgt til Skibs-Præst paa Flag-Skibet Elephanten, som da commanderedes af hans Heye Excellence Hr. General-Admiral Gyldenlöve, hos hvilken Herre han stod i stor Naade, og varede dette Embede nesten 3 Aar. Men da Krigen fik Ende, fik Hr. Spidberg Kongelig allernaadigst Ordre at forrette det præstelige Embede hos General Krigs Commissarium von Platen, som sat fængslet i Københavns Castell. Endelig blev han ved Guds og Kongens Naade falder 1721 den 9 Maj til at være Stifts-Provost over Christiansand Stift, Provost over Mandals Provstie og Sognepræst til vor Frelseres Kirke i Christiansand, til hvilket Embede han kom i September, af Bisshopen Hr. Christopher Oliver Ma- Nyrop indsat. Ao. 1722 blev ham af vor store Prof. Joh. Gram gister. Magister-Graden confereret. Ao. 1728 indgik han i Ægteskab med Tomfrue Birgitte Topdall, med hende har han avlet 10 Born, af hvilke ikun tvende Dottre ham overlevede. Den ældste ergist med Hr. Johan Jacob von Fæsting, Obrist over det 1te Bergenhusiske Nationale Regiment, den yngste opholder sig i bemeldte sin Hr. Svogers Huus endau.

Hans Egte-
skab og
Born.

Ao. 1757 blev han Medlem i det Københavnske lærde Selskabet. Ao. 1759, da Bisshop Paludan den 8 Januarii ved Doden var afsaaet, blev ham allernaadigst per diploma Regium den 23de Oliver Bl- Febr. Christiansand Stift anbefalet, og, i Betragtning af hans Kop, høye Alderdom allernaadigst fritaget fra at nedreise til København,

tilladt at indvies til det Bispeelige Embede i Christiania, hvilket
og seede udi vor Frelseres Kirke den 24 Maj samme Aar af den
Hoyæde Hoyærværdige nu Sal. Jubel-Lærer og Bisshop D.
Friderich Nannestad, hans gamle Ven fra Ungdommen, som med
et rart Ere-Vers beklagede sin Vens Bisshop Spidbergs Dod.

Ao. 1760 den 20 Octob., i Anledning af Jubel-Festen for
Souverenitetet blev ham confereret Doctor-Graden in Theolo-
gia af det Kongel. Universitet i København, og i den Anledning
udgav sin Disputat de Spiritu Dei agvis incubante. o: Om Guds
Aland som svevede over Vandene i Mose B. i Cap. 2 Vers.
Hvor afmægtig end hans Legems Kræfter i saa hoy en Alderdom
var, i sær formedelst Bryst-Svaghed og stedsevarende Hoste,
havde han dog Sindets muntre Kræfter, og i mindre end i 2
Aar visiterede det besværlige vidtlostige Stift, saa intet Præste-
Kald af ham blev ubesøgt, og forkortede han Reisen i Ellemar-
ken (uden noget Exempel af hans Formænd) med at tage Veien
over Floder, Bierge, Præcipicer, og paa lang Afstand ubeboede
Steder, af hvilken Arbeidsomhed og utallige Moysomheder han
blev saa utæret, tillige og, da intet mere Olie var i Lampen, at
han Aaret 1762, Palme-Sondag den 4 April, Klokk'en $4\frac{1}{2}$ om
Morgenens, ifkun efter $1\frac{1}{2}$ Times mærkelig Svaghed udsluktes som
et Lys, og døde i Christiansands gamle Bispe-Residence, efter
at han havde levet i 77 Aar og nogle Maaneder, og tient i ad-
skillige Embeder over 51 Aar.

Den nestpaafølgende 22de April blev hans officielle Legeme
hæderligen nedsat inden Capitulet i Christiansands Dom-Kirke,
og blev samme Eid holden Liig-Tale over ham af hans Success-
sore i Stifts-Provstiet, nu salige Dr. Professor og Bisshop Søren
Fried-

Friedlieb, der brugte til Text disse Ord Esaiæ XXIV, 23: For hans Elidste skal være Hærlighed, og til Exordium Eliæsi Ord. 2 Kong. 2, 12: Min Fader, min Fader, Israels Vogn, og hans Ryttere.

I det øvrige var han til sidste Ande. Dret en Eierlig Fader i sit Huus, en troe Dienner i Guds Huus, og skrev sig altid (hensigtede til sit Navn) Jesu Christi Servus, fordele sit Levnet efter hans udvalgte Symbulum: Virtute Duce, Prudentia Comite, høflig, en hovmodig, og venlig imod alle, hvorover hans Død blev almindelig beklaget. I Steden for Gravskrift ansøres følgende:

Sic, Vir Magne, Tuam, post tot discrimina Rerum
Cepisti Palmam, clausaque Fata Tua:

Ætas debilitans Nive Cana Tempora cinxit,

Coeliga jam cingit, Fine, Corona, carens,

Vicisti Moriens, sublimi maeste Triumpho!

Oras Coelestes Victor Ovansque tenes!

Sed Tua Laus remanet, nullum peritura per ævum,

Nescia Fama mori magna perennis erit,

Dum quid sit Reliquum Christiansendensis arenae

Non pereant Nomen, Promeritumque Tuum.

Et nos, hic fuimus, qui parvo tempore juncti,

Post Parvum Tempus convenientius, IO!

Ita, in Honoris & Amicitiae indelebile Pignus, Venerabundus posuit

Hujus Eliæ

Relictus Eliæus & in Prophetico Munere Christiansandensi Successor

Christiansandiaæ die XXI Jan.

Severinus Friedlebius.

Anni MDCLXXIV.

Hans

Hans Skrifter ere følgende.

De Causa & Origine Ventorum trykt i Holland.

Jonæ Rami Norges Kongers Historie. Kiebh. 1719, 4.

Historische Demonstration und Anmerk. über die Eigenschaft des Nord-Lichts, mitgetheilet Joh. Bernhard Heinzelmann. Halle 1724. 8.

Relation om Jordskælvet i Norge, Lissabon re. indført i Kjøbenv-havnske Selskabs Skrifter Tom. 7. p. 101.

Diss. inauguralis de Spiritu Dei aquis incubante. Havn. 1760, 4.

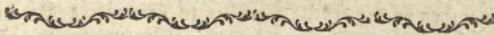

18. Capitel.

Om

Hr. ANDREAS WÖLDIKE.

Biskop over Viborg Stift.

Denne velsortiente Bisshop kom til Verden den 29 Aug. 1687. Hans Fødsel Sted var det beromte Sommersted i Haders, og Høckomst, leb Amt, hvor hans Fader Hr. Peder Wöldike*) var Sogneprest

XX i man-

*) Hr. Peder Wöldike, der er at anse som Stam-Fader for de anseelige og berømmelige Wöldiker i Danmark, fortiner her vor Opmærksomhed. Han er fød 1654 i Arensberg af ovennævnte Forældre. Hans Fødselsdag syntes at være hans Dods-Dag. Hans Fødsel og Indgang i Verden var altsaa for de ktere Forældre høyst bedrøvelig, og han syntes at have sinaget Dødens Bitterhed førend han havde suet dette Lives Lys: Altsle holdt ham for en Liv-los Plante, han havde og ganske vist i Fødslen sat Livet til, dersom ikke Guds besynderlige Beskyttelse, der havde

i mange Aar, og døde i Herren Aar 1725. Hans Moder var Cathrine Magdalene Buch, som forlod dette Timelige 1749 i en høy Alder af 85 Aar. Hans Far-Fader var Hr. Andreas Wöldike,

alt af Moders Lv bestemt ham til sin Dieneste og til en Grundstøtte for sin Esterlægt, harde opvækket usformodentlig Middel til hans Frelse, nemlig Hr. Obrislinde Düwalt paa det nær høiligende Slet kom hertil, og efter Guds naadige Billie opvakte Barnets saa gandse unmarkelige Livs-Ander baade ved at gnue ham Lipperne med Hvid-Log, Salt og Edike, og ved at rive ham under Fodderne med Børsten, saa han levede op, og vorte op. Og som Gud havde givet de kiere Forældre denne dres fast døde Son igjen levende, saa blev han og igjen givet og opstret til Herrens Dieneste; Saasjart han forlod Skolen, og blev Student, maatte han kummerlig ernøre sig, og tiene sit Brød hos Fremmede, dog dertil viste Guds Forsyn en og anden god Leylighed, hvoraf han dog ikke lange benytede sig, fordi hans store Lust var til at reise, for paa Højskolerne meer og meer at lære af de Lærde; han reiste da, men per perhaps Apostolorum, ikke allene til Danzig, Königsberg og Wittenberg og besaa sig paa mange Steder i Tyskland, men drog og til England og Holland. Paa hans Hjemreise gennem Tyskland leed han især meget Øndt, og da han endelig kom igjen til Witzenberg gaaende, antraf ham Hververne ved Porten, som ansaae ham tienstdygtig, og meente nu, at de havde gjort et godt Wyte; Men som han af 2 Soldater med Gewalt blev bortsordt til Commandanten, miste ham een af hans bekendte Venner blandt Studenterne, som brav afspryglede disse hevbede (Galatai Lepores pleyede han at kalde dem) drev dem tilbage og reddede vores Wöldike af deres Klog.

Paa saadan Maade var han igennem mange Fritesser, farlige Misser og fortrædelige Tildragelser bleven herdet og ti'beredt at fordrage det forrestaaende modsom Skole-Arb'yde. Ved Hjemkomst led det til, at hans Skulne viste forbedres, da han 26 Aar gammel blev 1680 Con-Nector i Hadersleb, hvor han lærde med saa almindelig Bisfalde, at han snart blev af General Superintendenten D. Christian v. Stöcken tilbuden et langt fordeelagtigere Skole-Embete. Men da Forældrene fornam dette, og vilde nødig at Hr. Peder Wöldike skulde saa snart forlade deres Born,

dike, Evangelisk Lærer til Arensberg i det Mecklenburgiske i 54 Aar fra 1653 til 1707, da han henvor i hans Alders 81 Aar. Hans Far; Møder var Regina Böhme, en Datter af Petrus Böhme,

udvirkede de ved et Kongel. Maade-Brev for ham Expectance paa det første Pastorat, der blev efter 2de Aars Forløb ledig i Hadersleb Amt.

Tiden gik, og 1684 blev Sommersted hans Deel. Her seer vi altsaa det Sted, her har vi den Tid fra hvilken vi kan betragte ham som en Grund-Steen til hans Stammes Ophoyelse og Udbredelse.

Da han indtraaede i Præste-Standen, indtraaede han tillige i Vegtestanden med hans Sal. Formands yngste Datter Jomfr. Cathrine Magdalene Buch. Hendes Fader var Hr. Hans Jacobsen Buch, som var Pastor til Sommersted i 36 Aar og døde 1684, i hans Alders 68 Aar. Hendes Møder var Dorothea Heniocha, en Datter af Hr. Niels Knudsen Henioch (Nicolaus Canuti Heniochius v. Inv. Kudst.) Han var Pastor til Sommersted i 39 Aar fra 1609 til 1648. Med velbemelde Jomfrue Cathrine Magdalene Buch holdte han Bryllup den 1 Octob. 1685, og dette Vegtestab blev med 8 Barn af Herren velsignet. 2de Døtre døde unge. De 6 Sønner blev alle opførende til boglige Konster. Selv underviste han dem tillige med mange andre, og skikkede dem velskikke til adskillige Universiteter, hvor de har gjort ham og Fadernelands ikke siden Ere, ligesom det algode Forsyn fra Tid til anden kronede hans Bon og Glid med megen Velsignelse, at ikke en eneste blandt 6 Sønner har Russell Forældres Haab, men er ophoyet endog til de høyeste Verdigheder i den geistlig Orden.

Den første og ældste Son Hr. Andreas Wöldike, Bisshopen i Viborg, hvis Historie jeg egentlig her giver, lod tilig i sin Ungdom see en stor Forstand, en stor Siel i et lidet Legeme. Verden erklaende det saasnart han visede sig: Man kunde ikke lade ham naae sine Aar forend han blev kaldet til Præst; Hans Lys tabte og intet ved dets tillige Skin, men brændte imber klarere, og det er vanskeligt at sige om han som Sognepræst i Helsingør, eller som Provst i Kjøbenhavn eller som Bisshop i Viborg har haft større Hoyagtning eller større Kierlighed.

me, Høysyrstelig Præsident over Staden og Districtet Neus-
Brandenburg. Hans Far-Faders Fader var Hr Andreas Wöldike Høysyrstelige Huusfoged, Raadmand og Fattiges Forstan-
der

Den anden Son Hr. Johannes Wöldike var, efter sin udenlands
Reise, i mange Aar velsorrient Sognepræst til St. Hans Kirke i Odense,
hvor han døde 1754 i hans 55 Aar.

Den tredie Son Hr. Peder Wöldike, som efter sine udenlands Reis-
fer blev 1723 sin gamle Fader adjungeret og succederede ham baade i Prä-
ste- og Skole-Embedet i Sommersted indtil 1750, da han blev udvalgt
til Proost i det Haderslebiske Provstie og Pastor Primarius i Haders-
leb, hvor han efter 27 Aars Arbejde i Herrens Vinggaard blev afsløst
1759 i hans 67 Aar. Han havde ligesaa lidet ind i Prästefand som
Ægteskab; thi han var over 30 Aar inden han blev Präst, og efter
han var blevet Präst, sad han 8te Aar inden han giftede sig 1731 den
30 May med Anna Cathrine, Sal. Hr. Andreas Arnkiels yngste Døm-
frue Datter af Moltrup, som Moder til 8te Barn døde 1767.

Den fjerde Son Jacob Wöldike døde vel til Wittenberg 1716 i hans
2ode Aar, da han fra København var didreist, for videre at fortsætte
 sine Studieringer; Men hans Flittighed og gode Opsætning havde gjort
 ham til et over alt fordeles elsket og haabesfuldt ungts Menneske.

Den femte Son Hr. Georg Wöldike, som ved sin store Hardighed
i Skole-Sager og i de Østerlandske Sprog havde erhvervet sig særdeles
Berømmelse, var først Collega ved Københavns Skole, og derefter
Rector i den Kongelige Skole til Friderichsborg siont ikun fort; thi
han blev kaldet 1729 i Apr. og døde 1730, 13 April. Man kan end-
nu vise hans berde Disputater han udgav, medens han var Alumnus
paa Walkendorfs Collegio, og af de 4, han dimitterede fra Friderich-
borg Skole, er Hr. Jens Jacob Hegelund Stifts-Provst i København.

Den siette Son Hr. Doct. Marcus Wöldike som ham og hans Skrif-
ter have vi en fort Esterretning i det Dānische Bibliothec T. II. p. 420
sqq. men de Høytideligheder over ham efter hans Død siger os endnu
mere fød 1699, 25 Nov. dimitteret af sin Fader 1716. Tog Exam.
Philosoph. 1717, og samme Aar reiste til Wittenberg. Derfra 1719
til

der i Neß-Brandenburg. Hans Far-Faders Moder Cathrine Worm Barthelsdatter. Det er særdeles rare og mærkværdigt at vor Sal. Biskop Wöldike nedstammer paa Moderne Side fra Husfisternes mærkværdige Gen:rat Joh. Zischa de Trocznou. Af disse høyanseelige Forældre og Forfedre havde vores Sal. Hr. Biskop efter den Allerhoyestes Raad og Billie det naturlige Liv.

X pp 3

Hans

til Zena. Kom tilbage 1720 til København og underkastede sig Exam. Theolog. samme Aar, blev 1722 Alumnus paa Walkendorphs Collégium, han holdt og for den studerende Ungdom privatim Collegia indtil 1728, da han blev Sogneprest til St. Jacobi Kirke i Warde, hvilket Embede han troelig forestod indtil 1731, da det allernaadigst behagede den Høysalige Kong Christ. VI. at betroe ham Professionem Theologicam paa vores Universitet, hvilken høystbemeldte Konge færgede i Aaret 1734, da han blev udnevnt til Assessor i Collegio Missionis og i Directionen ved det Kongelige Waysenhus. Foruden disse Embeder, forrettede han og Senioris Universitatis D. Calpar Bartholins rives, og fra 1732 for ham docerede det Ebraiske Sprog. 1736 var han Rector Magnificus, og i denne Verdighed blev han i benedelte Aar paa Jubel-Gæsten zittet med Doctor-Hatten ved offentlig at disputere for Doctor-Graden, som i 41 Aar ikke havde været uddelet. (See Estterretning om Jubel-Gæsten 1736, indført i Dānische Bibl. T. I. p. 256-335. Han var ikke alleone Summus Theologus ved Københavns Universitet, men og blandt vore Lærde af første Rang; thi han besad en særdeles vidtflig Erudition, og hvad mange Lærde prange med, varudi han ens forenet, saa at vor Universitet funde 1750 ikke noksom bezjamre Tabet af denne ypperlige Mand og det Danske Universitets præstige Blirat.

See, disse berommelige Sonner forskaffede en usadvanslig Ere eg Glæde for deres gamle Fader i Sommersted, der i Herren hensov 1725, da han havde levet 71 Aar, og tient i Skolen og Kirken over 45 Aar,

Dānische Bibliothec l. c. Falder han einen recht grossen Schulman, den wir mit niemand besser als mit dem berühmten Mich. Neander vergleichen können. (See Profess. Gottl. Stolles Anleitung zur Historie der Gelahrtheit p. 581. sqv.)

Hans Fader var ham i de unge Aar den beste Læremester, da han, som en stor Elsfer af det moysom Skole-Arbeyde, havde igennem mange Aar anlagt Sommersted Præstegaard til en rar Plante-Hauge for den studerende Ungdom, og nest nogle Hundrede fremmede Born, saavel ansort sine egne Born, som uden min Erindring noksom er bekjendt.

Hans Faber sendte ham meget ung til det Kiobenhavnske Universitet, hvor han med Berommelse tog alle sine Examina, defendede 1703. Joh. Gerhardi Grubes disput. Chemico Physica de Natura & usu salis, og derpaa besøgte nogle Hoy-Skoler i Sachsen.

Bed hans Tilbagekomst til Kiobenhavn blev han i Anledning af vor danske Armees Overgang paa Schaane formedelst hans fuldkomne Færdighed i det tydse Sprog allernaadigst kaitet at være Pastor Vicarius og Medtiner ved Slots-Kirken paa Kronborg og den tydse Kirke ved Helsingør, da han var lidet over 22 Aar; han bekom dertil allernaadigst Veniam Ætatis dateret den 23 November 1709. og forfattet saa naadig som uindskrænket, at nemlig ingen Slags Embedets Forretning blev undtagen eller ham formeent. Han blev derpaa den 11 Decemb. ordineret af D. Henr. Bornemond. I dette Embede forblev han ikke fuldt 2 Aar, og der troelig arbeddede tillige med den tydse Sognepræst Hr. Andreas Hoff, der siden blev Feldt-Provst, og derefter 1718 Sognepræst og Stifts-Provst i Christiania.

Men i disse 2de Aar modte Hr. Wöldike ikke ringe men vigtige Besværigheder; thi efter det ulykkelige Slag i Skaane den 10 Martii 1710, kom de blessegred Soldater af Armeen tilbage

til

til Helsingør, og her maaatte nu Hr. Wöldike Dag og Nat være hos disse elendige lemlestede Doende, der i Syghuuset vare lags de paa Gulvet i tvende Rader, saa at der aleene var en smal Gang imellem Hovederne. Her ansaae han med et yksomt Bye al den Jammer, som blev større og større da Pesten meget hestig yttrede sig først i Helsingør, siden i Kriobenhavn, Roessild, og andre Steder, og i Haabetal henrev Indvaanerne, ved hvilken Leyshed Hr. Wöldike visede sin utrættelige Flid og arbeysomme Froskab som Siale-Hyrde for alle disse doende Faar i Helsingors begge Meenigheder, hos hvilke han dersor vandt og fandt en besynderlig og bestandig Hoyagtelse og Kierlighed, som og yttrede sig i folgende Tildragesse: Den danske Sognepræst M. Laurids Christensen Aagaard deer i Pesten, og da Sat. Hr. Wöldike tillige med den danske Capellan M. Johannes Schröder fulgte hans Liig til Jorden, siger M. Schröder: Jeg har nu faaet Løfte paa Sognekaldet, og vil onse, at I Hr. Broder maae igien i mit Sted faae det residerende Capellanie. Det skeede da, at M. Schröder blev Sognepræst, men det skeede og, at han fort derefter i bemeldte Pest bortfaldt. Bores Hr. Wöldike forrettede da Embedet saa vel i den danske Kirke tillige, som og besogte sildig og tilsig de Pestsyge og doende Indvaaner. Meenigheden yttrede da, som meldt, deres Kierlighed for ham, i det de ved allerunderdanigst Memorial bad Kongen om Hr. Wöldike til Sognepræst, som og skeede Bliver Sognepræst.

Her var han nu saaledes ene Præst i denne elendige Bye, var Dag og Nat i denne smitsomme Syge i Uroe, og ingen Time sikker fra Arbejde og Opvartering hos de Syge og Doende. Men den Allerhoyestes Bestiermelse gjorde, at han i alt dette ikke solede en Hoved-Bye.

De Præservativer, han brugte, var Myrrhe, som han bar under Tungen, og dernest en Boxdugs Præstekortel, som han idelig havde hængendes uden for Doren, og aldrig gik ud i Forretning uden denne Habit, hvilken han til sin Død giemte til en Grindring om Guds Beskierelse.

Her var han en højtæret og høytæsket Lærer, en aarvægen og kierlig Siale-Sorger i 23 Aar, og havde fast besluttet ved denne sin saa kiere Mænenighed at ende sine Dage. Men hans stille og alvorlige Væsen var Alarsag i at man bestemte ham til Provstiet ved Holmens Kirke i København ved allernaadigst Kaldsbrev af 4 May 1733.

Paa denne nye Lysestage saldt Skinnet af hans utrættelige Arbeyde, rene og eenfoldige Vandet endnu mere i Dynene, og udmarkede ham saaledes i de 3 Aar, han var der, at, da høysalig Kong Christian VI. (i Folge sit høj-priselige Hoved-Principium) med en god Forstander vilde forsyne det ved den fortreffelige Hr. Trellunds Dod ledige Wigborgske Bispedom, blev det Hr. Provst Wöldike allernaadigst confereret.

Denne Skilsmissé var ham heel smertelig, og det Embede; han skulde tiltræde, syntes ham alt for vigtigt, hvorfore han i dybeste Underdanighed baade mundtlig og skriftlig bad sig forskaaet for sammme Embede, og var villig til at modtage hvad for et Landsbye. Kald ham allernaadigst maatte forundes; Men Grav Holstein meldede ham derpaa, at det var Hans Kongel. Majestats absolute Billie, og leverede ham allernaadigst Kaldsbrev dateret 15 Julii 1735. Han tog derpaa den 7 Aug., som var den 9de Sondag efter Trinitatis, en bevægelig Afseend med Hols-

Oliver Bi-
kop.

mens

Herman Wöldike,
fød i Husum i der Slesvigke, var Klæde-Fabris
geour i der Nye-Brandenborg.

* N. N. Bellins.

Joachim Wöldike,
Børger og Obermand for Klæde's Fabriqueuerne i
Nye-Brandenborg.
* Anna Gravenstein

Andreas Wöldike,
Raadschere, Høisyrstelig Hunsfoged og Deconomus
ved St. Maria Kirke udi Nye-Brandenborg.
* Catharina Worm, Dotter af Hr. Barthel Worm.

Hr. ANDREAS WÖLDIKE,
Præst i 54 Aar til Arendal i Mellemborg-Stre
lit. f. 1626. † 1707, d. 12 Febr.
* Regina Petri Böhme, f. 1680, Moder til 8
Børn.
* Regina Topp, Moder til 2 Sønner.

5 Døtre døde spæde.

Hr. Johannes Wöldike, f. 1689.
Sogneprest i Odense. † 1754.

* Catharina Döllner, g. 1720.

1) Hr Peder Wöldike, Præst til
Sønderup, f. 1721. † 1769.

* Christiana Charlotta Aagaard,
† 1750.

* Maria Kirstine Daphholm, † 1774.

2) Catharina Magdalena Wöldike,
† 1756.

* Peder Lohman Hoff, Vinhand-
ler i Wordingborg.

3) Karen Wöldike,
† 1759. Anchur Rasmussen, Selv-
eier i Vibert, † 1762.

4) Sebastian Wöldike til Wessels-
berggaard, † 1774.

* 1759. Wibeka Endorph, uden
Børn.

5) Regina Dorothea Wöldike.
Tiørnlund, Proprietair, har 2
Børn.

6) Anna Wöldike.
Hr. Niels Bruun, Sogneprest til
Tostrup i Sjælland, uden Børn.

7) Jacobine Wöldike, ugift hos sin
Moder i Odense.

Peder Wöldike, † ung.
Catharina Magdalena Wöldike, †
meget højtig paa Christi Himmel-
fartsdag i hendes 14de Aar.

Mette Catharina Wöldike.
Maria Sophia Wöldike.
Andreas Michael Wöldike, † Stu-
dent.

Anna Maria Kall, f. 1742.

* 1774. D. Urban
Bruun Aaskow,
Kongelig Liv-Medi-
cus, saa da Admis-
ratiters Medicus.

Friedrich Aaskow, f.
1774. †.. Oct.

Julianna Friderica Sophia, †.
Friedrich Aaskow, f.

Catharina Wöldike.
* Georg Barth, Raadmand og Post-
mester i Nye-Brandenborg.

Hr. Peder Wöldike, f. 1792, d.
17 Oct. Probst i Hadersleb, †
1759, d. 14 Maji.
* Anna Catharine Arnskiel, f. 1707.
† 1767.

1) Regina Dorothea W. f. 1734.
* Hr. Johan Krahe, Pr. i Hadersleb.
2) Peder Wöldike, f. 1738.
Postforvalter ved København
Daniske Post-Contoir.

* 1774. Anna Catharine Holmer, har
et Døtre Claudia Wöldike,
3) Catharina Margaretha Wöldike,
f. 1740.

4) Catharina Magdalena Wöldike,
f. 1743.

5) Mette Kirstine Wöldike, f. 1745.
* M. Joh. Rehling, Præst til Hasle,
† 1775.

* Korvalter N. Hövding.
6) Hr. Andreas Wöldike, f. 1752,
blev 1777 Pastor til Stiftet
Wolfee.

* Anna Hedevig Jacobsen.

Lovisa Sophia Friderica Wöldike,
f. 1778.

Hr. Christopher Wöldike, Præst
paa Amager, † 1761, gl. 42
Aar.

* Elisabeth Lund, etter gift med
Major Alb. Winding til Høyes-
ris. Uførste Egtefæs 8 Børn:

Andreas Wöldike.
Peder Henrich Wöldike.

Johan Peder Wöldike.

M. ABRAHAM KALL, f. 1743,
Prof. Græc. Lingv. og Biblioth-
easier Universit. Hafn.

* Marianna Sophia Rosenstand Goi-
iske.

Joh. Elisab. Christians Kall, f. 1775,
d. 20 Nov.

Friedrich Aaskow, f.
Sophia Hedevig Kall, f. 1777 †

I. Hr. Peder Wöldike, Præst til Sommerstad,
f. 1654. † 1725.
* Catharina Magdalena Buch, † 1749. 85 Aar.
Moder til 6 Sønner og 2 Døtter.

Hr. ANDREAS WÖLDIKE, Jacob Wöldike, Student. † 1716,
Biskop i Viborg, f. 1687, † 1770.
Jubelkærer.

* Anna Maria Kruse, f. 1688,
* 1712, † 1748. Moder til
4 Sønner og 3 Døtter.

I. Son og 4 Døtter døde smaae.
M. Jeremias Wöldike, f. 1736,
Professor Philos. ved Sorøe.

* Sabina Margaretha Rosenstand
Gøiske, f. 1741.

Marcus Wöldike, f. 1771, † 1773. Fastelavns Mandag.

Marcus Peder Rosenstand Wöldike, f. 1774. Fastelavns Mandag.

Maria Benedicta Wöldike, f. 1775.

Elisabeth Wöldike, f. 1721.

* Hr. JOHAN CHRISTOPHER
KALL, Conferentsraad og Pro-
fessor Lingv. Oriental. f. 1714,
† 1775. Senior Universitatis. Af
deres 7 Sønner og 5 Døtre des-
de 5 i spæde Aar.

Peder Wöldike, Justits-
raad, f. 1723.

* Maria Möller, † 1765.

* Augusta Magdalena Va-
lentin.

Anna Maria Wöldike, †..
Helena Laureta, †..

Catharina Magdalena, †..
Catharina Magdalena, †..

Anna Maria, f. 1765.

Johan Rehling Qvistgaard, f. 1765.

Regina Dorothea Catharina Qvistgaard, f. 1766.

Ivar Qvistgaard, f. 1767.

Andrea Joh. Kirstine, Tullinger, f. 1770. ††.

Andreas Joh. Samuel Gottlob Qvistgaard, f. 1772.

Feder. Christopher Qvistgaard, f. 1775.

Marcus Kall, f. 1752, Studiosus Medicinæ.

JOHANNES ZISCHA de TROZNOU, Hus-
sterne nævntunde General. † 1419.

Magnus Bohem.

Henrich Böhme, Erke-Hertug Mathia af Østrig-
Raad og Kammerherre, som for Religionens
Skylt maatte flygte først til Sachsen, siden til
Mellemborg.

* Catharina von Köstelin.

Erasmus Böhme, Hertug Ulrichs af Mellemborg
Geheimeraad og Amtmand i Stargard.

* Elisabeth von Thomsdorff.

Georgius Böhme, J. Utr. L. Borgemester i Nye-
Brandenborg.

* Anna Bafenerda.

Petrus Böhme, Høisyrstelig President over Staden
og Districter Nye-Brandenborg.

* Catharina Terzen, Dotter af Georg Terzen,
Raadschere i Nye-Brandenborg, og Catharina,
som var Dotter af M. Andr. Schermer, Super-
intendent i Stargard.

Regina Böhme, f. 1633, d. 12 Oct. † 1680,
d. 16 Mart.

* Hr. Andreas Wöldike, Præst til Arendal. †
1707. ætat. 81. & offic. 54.

2. Hr. Andreas Wöldike, Præst i Sas-
lou.

Friderich Wöldike.

En Døtre, f. og † 1686.
Jacob Wöldike, Student. † 1716,
20 Aar, i Wittenberg.

D. MARCUS WÖLDIKE, f. 1699, en Twilling. † 1750.
Regina Dorothea Wöldike, f. 1703, † 1716.

Georg Wöldike, † 1730, 31
Professor Theologie.

* Ingeborg Wulf, † 1770.

I. Son og 4 Døtter døde smaae.
Søren Wöldike, Studiosus Me-
dicinæ, f. 1736, † 1770.

M. Jeremias Wöldike, f. 1743, † 1772.
Professor Philos. ved Sorøe.

M. Peder Wöldike, Rector i * M Knud Bredenberg, Sog-
nepræst til Norup og Glom.
Slagelse, f. 1741.

f. 1743.

Marcus Wöldike, f. 1771, † 1773. Fastelavns Mandag. Ingeborg Bredenberg, f. 1773.

Marcus Peder Rosenstand Wöldike, f. 1774. Fastelavns Mandag.

Maria Benedicta Wöldike, f. 1775.

Regina Dorothea Wöldike, f. 1726, Hr. Jacob Wöldike, Præst
til Gunnerup, f. 1728, lever ugift.

* 1743, † 1758.

* M. Joh. Rehling, Præst til Hasle
og Brabæ, † 1775. legerede
til Viborg Skole 500 Mdt. See
Hofm. Fundationer T. III. p.
355.

Martii Rehling, f. 1744.

* Morten Qvistgaard til Gierdrup,
Lyngbye og Espe-Gaarder i Sjel-
land, Justicerad.

Theodor Adolph R. †
1759. 4.

Johanna Maria R. † 1759.
3.

Hr. Andreas Rehling, f.
1748, var først Capellan
hos sin Fader, 1774
Sogneprest til Eggebra-
ke.

* Sufanna, Prost Beck-
manns Dotter af Beck-
lunde.

Johann Rehling.

1877
1878
1879

1880
1881
1882

1883
1884
1885

1886
1887
1888

1889
1890
1891

1892
1893
1894

1895
1896
1897

1898
1899
1900

1901
1902
1903

1904
1905
1906

mens Meenighed, og til Text havde af Dagens Evangelio: Giør Regnskab, thi du kan ey længere være Huusfoged. Efter saadan sin Alsteds Tale blev han af Bisshopen D. Christen Worm høytidelig indviet. Da der siden, efterat mere end 20 Aar var forløben, forefaalde Vacance ved Hellig Geistes Kirke i København efter Hr. Kaasbøll, sogte han samme Kald, og vilde gierne afgænde sin Bispestoel til en anden; hvilket som heel mærkeligt, er mig berettet af en Ven, der har baade seet og læst hans derom indsendte Memorial 1754. Men Viborg var det Stift og det Sted, hvor det alvise Forsyn havde bestemt ham over 35 Aar med Ere at bære sin Bispestav.

Aar 1747 i September nod han den Ere at være kaldet, for tilligemed Bisshoperne Hr. Peder Hersleb og Hr. N. Dorph ved høysalig Kong Frid. V. og høysalig Dronning Lovises Salving i Friderichsborgs Slots-Kirke allerunderdanigst at opvarte: han skulde og 1766 have haft Opvarming ved vores nu regierende allernaadigste Konges høye Salvings-Act i Christiansborgs Slots-Kirke; men for sin høye og skrobelige Alder blev han for denne Reise og Forretning allernaadigst forskaaret og Hr. Bisop Brorson af Aalborg (som ældste Bisop i begge Riger næst efter Hr. Wöldike) i hans Sted beordret ved Salvingen at opvarte.

Særdeles yndet var han af de høysalige Konger Christian VI. og Friderich V. som altid paa deres Reyser til Hertugdommen og derfra tilbage bød ham komme paa Colding-Huus, og der med synderlig stor Maade gav ham langvarige Audiences (Forhor kaldes det af vore nye Skribenter) og da allerhøystbemeldte Konger reyste giennem Jylland, blev han og ved deres høye Mærværelse i Viborg allermildest beviset megen Kongel. Maade: han havde

V y p

og

og paa bemeldte Colding. Huus allernaadigst Audience hos vores nu regierende Monark, som bevisede ham den Kongelige Maade udi hans frøbelige Alder at tillade Stifts-Provosten Hr. Wilhelm Adolph Worsøe som hans Vicarius at forrette det Bispeelige Embede.

Det er ellers at mærke at Hr. Biskop Wöldike havde i sine Embeders Tid helligholdet; Jubel-Fester: 1717 for Lutheri Reformation, 1730 for den Ausburgiske Beklendelse, begge helligholdte han med sin Meenighed i Helsingør **), 1736 for Reformationen i Danmark og Norge, 1749 den Oldenborgiske Stammes Jubel-Fest, og 1760 Souverenitetens Jubel-Fest, hvilke trende han helligholdte som Biskop.

Men det som allermeest ziirer hans høye Embede er den Midfierhed for Guds Ære at besordre, Guds Kundstab at udbrede, han altid har baaret i at see til, Stiftet sit duelige Lærere; i at hindre og hemme at ingen udygtig bleven antaget: i at flittig besøge sit Stift; og det, som er mærkeligt: Naar Frosten var haardest om Vinteren saanede han sig ey for lange og besværlige Bisitaz: Reyser i den Hensigt da at finde Skolerne syldte ned Ungdom, naar derimod de om Sommers Tid vare adspreddet ved Bonde-Arbeydet: ja i at prædike allevegne saavel paa Bisitazer som aarlig udi Viborg Domkirke baade ved de 3 store Hoytider, som og ugentlig i Faste-Tiden, og mig synes endnu at see denne dydige Guds Mand paa Domkirkens Prædikestoel, med hvilken dyb Ærbodighed han lagde Kalotten af sine ørværdige graae Haar,

dem

**) Han sees i Legems Størrelse udi Helsingørs danske Kirkes Sacristie afbildet, og har et Baaben, som udi Feldet viser et Korn-Mæg, og deromkring staar Serentis.

dem han sin hese Embeds Tid ret som en hellig Prydelse har baaret: med hvilken hellig Andagt han forrettede sin Bon, forhandslede sin Text, uddelede det Guds Ord som en himmelfalden Manna, og var ingen Tid gladere end naar han fandtes i de Forretninger, som ere hans Faders Luc. 2. Men skulde ieg her glemme hans store Godgiorenhed, hans lønlige Gavmildhed, han visede imod saa mange Huus. Arme og lod vise til saa mange Transgende daglig og ofte? Nei, ieg vil her i Verbedighed ære hans Stov, kyss den Haand, der i min Skolegang har giort mig og mange andre Faderlose Disciple saa meget godt, og vil ieg af den Hoyerde Stifts-Provost Tychonius i Viborg laane et velmeent Ønske udi hans Idea Consummati Episcopi, holdet i Viborg Læs demode den 26 April 1713 ved Bisshop Deichmans Aftfest, hvor han et Sted siger: Nos, quod unum facere possumus, sincere faciemus: Deum scilicet venerabimus, velit immensa ista Tua in hanc Dioecesin beneficia omnimoda benedictione in Te Tuamque progeniem abunde compensare! — — —

Hans God-giorenhed.

Og som den salige Guds Mand, ubmattet af Alder og Arbeyde, ey længere kunde selv være over Bispe-Embeders vigtige Forretninger, blev det ham allernaadigst tilladt, at Stifts-Provosten velbemeldte Hr. Worsøe, som hans Vicarius maatte forrette Ordinationer, Visitationer m. m., især da han ved et Fald og Feilrin blev i Hovedet farlig beskadiget, som skeede ved saadan Hendelse:

Det er noksom bekjendt, at han i en gudfrygtig hellig Vand forte sit Embede, og lod sit Lys skinne overalt udi alle hans Forretninger. Ey mindre skinnede det udi hans eget Huus ved gudelige Huus-Andagter. Det var et vorende Syn at see Bis-

Han gior et
farligt Fald.

Biskopen Vinter og Sommer siddende blandt sine Dienestefolk at hols-
de Morgen- og Aften- Bon. Da man nu en Aften efter Sæd-
vane var samlet til Bon, og forventede Biskopen ned fra sit Kam-
mer, tovende længer end sædvanlig, gik Dieneren op at melde ham
Diden: I det samme man aabnede Doren, finder man til stor-
ste Forstærkelse og Bedrovelse denne gamle Guds Mand liggen-
de nederst paa Trappen i sit eget Blod besvinet. Man anvend-
te da strax alle mulige Midler, sik ham og, efter farlige Opera-
tioner i Hovedet, helbredet, men fra den Død astog Sinds og Le-
gems Kræfter mere og mere.

Hans værdige Datter-Son Belærværdige Hr. Andreas Joh.
Rehling i ærede Skrivelse til mig blandt andet melder: "Aar 1770
,, i Majo besøgte min Fader og ieg denne snehvide værdige Mand,
,, og aldrig kan ieg forestille mig en mere rorende Sammenkomst.
,, — Endnu vedblev han sin gamle Bane at staae tilig op, og ind-
,, fandt sig undertiden hos os om Morgenens Klokkens sep. — Vi
,, saae blandt andet hos ham den Chor-Kaabe, han sikk ved Kro-
,, ningten 1747, hængende ved Siden af den Voruds Præste
,, Kiel, han brugte i Pesten. — Begge betragtede han, den ene
,, som Beviis paa Kongens naadige Hoyagtesse, den anden som
,, Beviis paa Kongernes Konges almægtige Beskjermelse. — Hans
,, Sind var stedse henvendt til det Evige, og de Ord: Denne Tids
,, Pinagtighed er ey at ligne mod hin Herlighed, laae ham
,, idelig paa Tungen. "

Hans Alder
og lange Tie: 1770, i hans Alders 84 Aar, da han havde tient i Guds Kirke
neste næsten 61 Aar. Hans Liig blev henbaaren af 14 Provster og 14
Præster af Stiftet og bisat i Domkirken den 30te Octob. om Ef-
ter-

termiddagen Kl. 2. Ingen Parentation eller Liig-Prædiken blev holdt, men allene opført Traur-Musik. Dagen derpaa blev i Vactorio i Domkirken holdte tvende Klage-Taler over ham, een om Formiddagen paa Latin af Rector, og een om Estermiddagen paa Dansk af Corrector, hvorved Byens Adel, Geistlighed og alle Embeds-Mænd efter Indbydelse vare tilstæde.

I Aaret 1712 blev han gift med Anna Maria Christophers-datter Kruse, fød 1688. Om Sommeren 1748 dode hun meget hastig af et Stik-Flod. Udi 36 Aars kierlig Egteskab blev hun Moder til 4 Sonner og 3 Dottre, af hvilke de tvende døde unge, de andre sees paa den højsyede Stamtable. Dette allene maae jeg ansøre som noget merkværdigt, noget deylig: Tomfrue Catharine Magdalena Wöldike, som døde hos sin Farbroder i Sommersted, da hun var 14 Aar, havde stedse yttret et meget gudeligt Sind, og stedse ønsket jo for jo heller at gaae ud af Verden paa samme Dag hendes Frelser var faren til Himmels. I hendes 14de Aar Christi Himmelfarts Dag siger hun til sin Farbroder med en rar længselsuld Hengivenhed: Jeg havde i Dag ventet at fare til Himmels til min Frelser, men det bliver mig vel ikke muligt. Efter Maaltid spaserede hun ud i Marken fris og sund, og talede med dem der fulgte hende om sin Frelser og den Længsel hvormed hun venede ham: I det samme faaer hun ondt, og maatte bringes ind i neste Bonde-Huus i Sommersted, hvorfra man strax sendte Bud til hendes Farbroder Hr. Peder Wöldike; men han kunde ei komme saa snart som hun var færdig med sin forønskte Himmelfart; thi hun opgav Alanden, da han traade ind i Kammeret.

Hans Egteskab.

19. Capitel.

Om

Mag. FRIDERICH NANNESTAD.

Biskop i Christiania, Doctor Theologie, og Medlem i Videnskabernes Selvstædt i København og Trondhjem.

Hans Her-
komst og Fod-
sel.

Han skuede Verdens Lys den 21 Octob. Aar 1693 udi Aggershuus Stift i Edsberg Prestegaard, hvor hans Fader Hr. Christopher Jensen Nannestad var Sognepræst. Hans Moder hede Karen Tönnersdatter Unrow. Den første Grund til Studeringer lagde han hiemme ved privat Information under sin Faders Opsigt indtil hans Død 1707. Derefter han ved duelige Læreres Undervisning arbeydede hiemme indtil han i 18de Aar blev 1711 nedsendt til Københavns Academie, hvor han for Pestens Skyld ikke blev indskrevet blandt Studenternes Tal for Aar 1712. Han underfæstede sig det sædvanlige Exam. Theol. i Aaret 1715, og blev tillige først Membrum, siden Inspector Collegii Walkendorphiani a). Aar 1718 promoverede han in Magistrum, siden Decanus paa Klosteret. 1722 blev han Probst paa Klosteret b) og forestod med Berømmelse dette Embede i 10 Aar, og

a) Mens han var Inspector paa Walkendorphs Colleg. gørde han de Vers, som findes paa Skabene, hvori M. Frantz Thestrups og Hr. Poul Herslebs Boger forvareb.

b) Alb. Thuræ Idea Hist. Litter. Danor. p. 126 siger 1722, 13 Junii men Adressæ: Contoirs Køiser for 1763 No. 106 sætter 1720, som er urigtig; thi hans Instrux angaaende Präposituram Communitatis Regiaæ er af 1722, 13 May og hans Revers af 1 Junii. Hans Formand Prof.

og holdte han 1723 Orationem Secularem collegii Regii. I hans Embeds-Tid oplevede han 1728 Kiebenhavn's ulykkelige Tidebrand, da Riggenhen blev lagt i Aske, og han mistede hvad han eyede; Men havde og den Glæde at see den igien opreyst af sin Aske, da han 1731 første Advents Sondag holdte i saadan Anledning en Inaugurations Tale. Ham blev og midlertid Professionem Metaphysicam allernaadigst tilbuden, som han allerunderdanigst fras bad sig, fordi han fornemmelig havde lagt sig efter Theologien. Aar 1732 den 28 Martii blev han Stifts-Provst og Sognepræst Stiftsprovst ved Domkirken i Aarhus. Her giftede han sig 1733 den 6 Aug. i Aarhus, med Jomfrue Martha Elisabeth Wissing, en saa dydig som deylig Datter af Jens Wissing, Eyer af Aarhus Molle, og Margrete Meulengracht, (og Syster til Capitain Wissing, som Fæstelavns Mandag 1752 blev skudt af et Baade-Skud paa Aarhus Molle, som han eyede). Men efter 14 Maaneders kierlig Ægteskab visnede hans deylige Rikajon ved en Tære-Syge, og har Hans Høyer værdighed siden stedse besorget hendes Dod. Efter tvende Gange fæerde Indbydelse, disputerede han for Doctor-Graden i Doct. Theol. Theologien den 27 Nov. 1742 og blev den 29 samme Maaned nest 4 andre Candidater creeret af D. Marcus Wöldike. Aar 1747 blev han den 13 Junii Prof. Theolog. Extraordinarius. I Prof. Theol. samme Aar hendte det sig Lovverdagen for Advent-Sondag mod Asten, at Lynild nedslag i Aarhus Domkirke, hvor Orgellet blev spoleret, Orgel-Byggeren, som da reparerede Verket, ihjelsslægten, og tvende af hans Folk quæstede. En Mængde af Byens Inds-

Prof. Joh. Wandal, som siden blev Sognepræst til Taarnebye paa Amager, forde dog Protocollen in Examine Theol. den 8de Junii 1722, hvoraf stntes, at Wandal derefter har taget Afsked, og Nannestad indsat i Embedet.

Indvagnere løbe da til Kirken forskrækkede over denne Tildragelse. Hr. Doct. Nannestad, som boede paa Kirkegaarden, og saae denne Forsamling af Mennesker, gik da ind i Kirken, og i Anledning af bemeldte Dodsfald samt den store Ulykke, Domkirken truedes med, holdte han i Chor-Doren en rørende Tale, hvor ved alle Tilstørerende blevé inderlig bevegede; han selv faldt efter Talen paa Stedet ned paa sit Ansigt og bad, og med sit Exempel satte den nærværende Hob i en hellig Andagt.

Biskop i Tronhiem, Aar 1748 den 11 Maji blev han bestykket til Tronhiems Bispedom, og dertil den 21 Julii af Biskopen i Sielland Sal. Hr. Peder Hersleb indviet at succedere vores høystiente Biskop Ludvig Harboe, som i April samme Aar blev kaldet til Biskop i Sielands Stift.

I Christiania Aar 1758 den 13 Julii blev han allernaadigst sat paa Christians Bispe-Stoel, som var ledig efter forhen p. 501 anførte Jubel-Lærer Sal. Hr. Niels Dorph, og kom da saaledes efter Guds Forsyn omsider til at forestaae det Stift, hvorudi han var fød.

Aar 1767 var han nedkaldet til den høytidelige Act at assistere ved den Kongelige Kroning, havde og samme Tid den Raade at prædike i sit 74 Aar i Slots-Kirken for de Kongelige Hærskaer; Men fra den Tid og af den Rejse blev han meget svagelig. Hans af Rejse og Studeringer udtarede Legeme indsvandt mere og mere, saa han til sidst kunde hverken være til Nutte for sig eller Stiftet, og derfor fra Bispe-Embedet tog sin Afklaed den 9 Dec. 1773. Da nu værende Hans Høycærvoerdighed Hr. Christen Hans Ulrich Schmitz blev hans Successor. Han døde i Herren den 11 Aug.

1774 udi hans 81 Aar, da han havde tient i adskillige Embeder og lange Ties over 50 Aar.

Medens han var i Aarhus hialsp han til at Skole. Døsenet kom i en onskelig Stand. Han underholdte mange fattige Dis-
cipte med Boger og Klæder, ja forstrakte dem til Academiet. Hans God-
sirenhed og Denne flittige Mand var paa sin Studere-Stue hver Morgen
Kl. 4 Vinter og Sommer, og hver Morgen i Chor-Sang i Dom-
kirken, og de Disciple han i Chor-Sang fandt paapasselige, gior-
de han meget godt. Hans Haand var altid udrakt til den Fattige, ligesom han og til de 3 store Hoytider sendte omkring baade
Penge og Rug til fattige geistlige Enker: Han legerede 200 Rdlr. hans Dona-
til tvende Studentere paa Regenzen efter Fundation af 21 Oct.
tioner.

1744. Han leverede igjen tilbage til Walkendorphs Collegium
det Stipendium, han som Alumnus paa samme Collegio havde op-
pebaaret med Renter fra den Eid han forlod Universitetet: Han
indrettede i Aarhus 2de Boliger til 2de fattige Enkers frie Beboelse,
men hans største Donation var denne, da han ved sin Afsfeed fra
Aarhus gav hans Egendoms Gaard til en Residence for hans
Estermend. Fundazen er dateret 20 Junii 1748 og findes i Hr.
Hofmanns Samlinger T. 11. p. 76. Men Slutningen affas-
me maae ieg her endelig anfore. Den rare Mand krev saa deyligt:

Den evige almægtige og barnhertiige Gud, som saa
naadelig haver bevaret samme Huus, og nu ladet mig nyde
Rosighed, Bederqvægelse og Hvile deri hidindtil over 15
Aar, styrket min Svaghed, fordraget mine Feyl (hvilke han
mig for Jesu Christi Skyld tilgive) forlenet mig Sundhed, gi-
vet mig sin Hellig Alands Oplysning, Trost og Frimodighed,
og nu endelig saldet mig hersra, han bevare det fremdeles fra

al Ulykke, lade det være sig helliget, og velsigne dem som boe
deri, og dem som have Tilsyn dermed. Herren, den barm-
hertige Gud, som er vor Bolig stedse og altid, give os alle
Maade til at boe evindelig hos ham.

Udi bemeldte Residence for Stifts- Provsterne i Aarhuus fin-
des en tavle, hvorpaa hans Estermand har sat ham til Ere og
Afmindelse følgende Inscription. Tavlen er delet i trende Rum.
I det første Rum er Fundatoris Navn F. N. i et Træk, og der-
hos disse Vers:

Laus sine fine viget, constans sine tempore fama
Permanet occiduum non habitura diem,
Sic tibi delebunt seri cultique Nepotes,
Horum erit ad Laudes lingva parata tuas.
Maximus Debitor Tuus
Christianus Pontoppidan.

I det andet Rum er Inscriptionen saaledes forsattet:

Qve

Magnanimum Fundatorem
Virum magni Nominis
Magistrum FRIDERICUM NANNESTADIUM
Natione Norvagum, loco natum honestissimo,
Alumnnum Academiae Havniensis Ingenii valde solertis
Annos XX.
Præpositum Collegii Regii laboriosissimum Annos X.
Generalem Diocees. Aarh. Particularem simul
Normarchia Hadslev Præpositum,
Nec non primarium templi Cathedralis Orthodoxum
Pastorem Annos XVI,

Abe-

Abeuntem Anno MDCCXLIV in Doctorem
In Professorem verò Theologiæ absolute Doctum
Anno XLV.

Demum in meritissimum & summè venerabilem Episcopum
Nidros. Anno XLVIII. Æternatura est Ædes,

Qva

Dioecesanis Sacraæ Præpositis

Primò positus

Primas fundatori semper deferens

Primus Successor ejus

Patris verò sui Ludovici Pontoppidani

Instauratoris Ædium Primi

Successor quintus

Post Annos XLII.

Crucianus lapidem ponens

Jubilæo Anno MDCCXLIX.

Post nubila jubila sentiens.

En mira Domini!

Cui gloria æternum.

I det tredie Rum er Fundatoris Baaben og disse Vers:

Flumina fluminibus distant, sic nos quoque nobis,

Dum sumus in vita, nos fluviique via

Ingressus Pelagum sapor amnibus omnibus idem,

Mors omnes homines æqvat, æqvora aquas.

Oven.

Hans gamle fortrolige Ven Doct. og Profess. Theologiae
Salig Peter Holm befestede hans Kobber in folio, stukket af J.

M. Preisler, ham til Ære, da han syldte sit Lære-Embeders Jubel-Vær 1772.

Hans egne Skrifter:

Disp. 4. de Securitate Caino Verbis promissa & signo confirmata.

Havn. 1715 - 1717. 4.

Disp. Inaugur. de Mariolatria Pontificiorum horrenda ex occasione
Monumenti cuiusdam Edsbergensis. ibid. 1742. 4.

Oratio Parentalis anno 1746 d. 5 Octobr. tanquam ipso die, quo
pretiosæ reliquia Christiani Sexti Regis Daniæ & Norvegiæ &c.
&c. gloriosissimæ memoriarum, in templo cathedrali Roëskildenæ
sepulcro regio mandatae sunt, in templo cathedrali Aarhusiensis
recitata. Havn. 1746. 4, hvori Høysalig Kong Christ. VIti.
gode Foranstaltninger og Anordninger i Kirke-Sager efter
Tids-Felgen udføres.

Hilaria Aarhusiensia, ipso dieunctionis regiae Friderici Vti. Regis
Daniæ, Norvegiæ, V. G. d. 4 Septembr. Anno 1747 devo-
tissimæ celebrata oratione eucharistica in templo cathedrali Aar-
husiensi. ibid. 1747. 4., hvori de Welgierninger udføres, som
af Kongerne af den Oldenborgiske Stamme ere Aarhus Bye
vederfarne.

Jubel-Prædiken. Tronhjem. 1749. 4.

Meletema biblico-criticum de solenni deductione regiae conjugis So-
lomonæ descripta i Reg. IX, 24 & 2 Par. VIII, 11 ex oc-
casione splendidissimæ & plus quam regalis introductionis in
Christiansburgum serenissimæ & Augustissimæ Reginæ Julianæ
Mariæ &c. ibid. 1752. 4., hvori alle Omstændigheder ved den

i Kong.

I Kong. 9, 24. og 2 Kron. 8, II. ovenmelde Begivenhed
udserlige oplyses.

Bryllups Tale ibid. 1754. 8.

Hittersens Kirke-Wielle ibid. 1757. 8.

Uig. Prædiken over Prost H. Horneemann. ibid. 1758. 4.

Afseeds Skrivesse fra Christiania til Trondhjem. Christiania 1758 8.

Prædiken ved D. Holmboes Indsættelse til Prost i Christiania. ibid.

1762. 4.

Uig. Vers over Bisshop D. Jens Spidberg i Christiansand, hans gamle Ven og velfortiente Embeds-Broder. Christiania 1762. fol.

Opmuntring for Norges Indbyggere, at betiene sig af Landets Graas-
Steene til Bygninger. Indsært i Deconomiske Magazin Tom.

I. p. 67.

Andres Skrifter af ham udgivne:

Justi Mænii Tractat om Exorcismo, oversat paa Dansk af Palladio.

Udgivet Trondhjem 1751. 4.

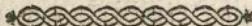
En kort og sandfærdig Reyse-Skrivesse til og fra Guinea, samme-
menskriven ved Hr. Johannes Rask, sordum Prest paa Chris-
tiansborg i Guinea, og siden i Norstad i Norland. Trond-
hjem 1754. 8. Udi Bisshop Nannestads Fortale handles om
adskillige Steder i Skriften, som af de i denne Reyse-Skrif-
telse givne Esterretninger kan nogenledes oplyses.

Af M. Joh. Colds Skrifter: Om Slægtningers Ret ved Te-
stamente, om Varsomhed i Land- og Huusholdning,
om det sukkende Creatur. Rom. 8. om Tale. Disse 4re

ere udgivne med Bisshop Nannestads Fortale. Christiania
1767. 4.

Hans Undervisning om adskillige Bogers Brug og Tæxt, en rar
Piece, har han efterladt i Manuser.

Hvor megen Umage ieg har gjort mig for den Nannestadiske Genea-
logic, har det ikke vorret mig muligt at tilvæyebringe mere end
dette hosfeyede lidet:

Genealogia NANNESTADIANA.

Mr. Christopher Jeansen Nannestad,
Sogneprest til Eidsberg † 1707. i Detbr.
* Karen Tønnersdatter Unrow.

Dottor FRIDERICH N. NANNESTAD, Bisshop i Christiania f. 1693, 21 Octbr. † 1774.	Mr. Christian Nannestad, Sogneprest til Stetebø ved Fredrichshborg omrent 1730	Lauritz Nannestad Oberstlieutenant ved det 2det Kronhjempe Nationale Jyssanterie s. Res Jumente.	Helena Nannestad, * Jens Colstrup, Diers Auditeur n. Gee Yuthefs Lærer Colstrups Grams Tavle.
	† 11 Aug. Jubel, læter.	+ . . uden Barn.	* Elisabeth Engelhart, af deres mange Børn kan 4 anføres:
	* Martha Elisabeth Wiffing, † 1734 efter 4 Maaneders Værtelab.	Hans Nannestad var Amanuensis hos hans Farbroder Bissopen.	De havde: 1 Gen. Niels Colstrup Gammel Road og Søgød Kronhjems Erfist.
	Q. Nicolai Nannestad, Lector Theol. og Prof. Hebrææ Lingvæ, samt Rekt overende Capellan til Gr. Knuds Kirke i Ødense. f. 1730, 13 Octbr.	Laurentina Elisabeth Nannestad,	* Sara Nannestad.
	* Mette Elisabeth Deigat,	* Proprietair Laulund,	

20. Capitel.

Om

Doct. BRODER BRORSON.

Biskop over Aalborg Stift.

Hans Fodsel. **H**an skuede først Verdens Lys den 12 Sept. 1692 i Randrup, og Herkomst. i Nibe Stift, hvor hans Fader Hr. Broder Brorson, og hans Far-Fader Hr. Broder Pedersen var Sognepræster. Hans Moder var Cathrine Margrete Clausen, en dydig Datter af Niels Clausen, Forvalter paa Trojborg. Aar 1704 blev den unge Brorson i sit 12te Aar tillige med begge sine Brodre Faderlose. Midlertid efterlod ikke den himmelsk sindede og gien nem mange Anfænginger prævede Moder m'd Graad, Formaning og Gudfrygtigheds Exempel at opmunstre disse hendes 3de Sonner *) til Alvorlig:

*) Man har Aarsag at legge Mærke til disse 3de Brodre, som blevet kaldet det rare Kleverblad fra Randrup, hvilke Herrens Haand plantede i sin Kirke, og bare megen Frugt, og maae ieg her lidet tale om dem:

1) Hr. Nicolaus Brorson var den ældste, sed 1690 den 23 Julii, deponerede fra Nibe Skole 1710, blev Hører i samme Skole 1714, Sognepræst til Vested i Apenrade 1716, Slotspræst til Frederichsborg og Sognepræst i Hillerød 1735. Efter 3 Aars Forlob Sognepræst til Nicolai Kirke i København, hvor han var en troe Lærer i 19 Aar, og midlertid var allernaadigst tilbuden en Bispe-Stoel, som han efterundtanligst frabud sig, og vilde heller blive ved sin kære Meenighed indtil hans Dods Dag den 3ote Martii 1757, da han havde levet næsten 67 Aar, og tient i offentlige Embeder 43 Aar. Han var ved 3de Hustruer Fader til mange Børn forend han stred til det fjerde Ægteskab.

2) Hr. Biskop Broder Brorson var den anden Broder, og den, som længst levede, hvis Historie her gives som Jubel-Lærer.

3) Hr.

Kghed i Gudsfrygt og oposrede dem til Herrens Dieneste. Den Allerhoyestes Forsyn havde og udseet dem en trofast og kierlig Stædfader udi deres salig Faders Estermand, Hr. Oluf Jonæsen

Hol-

3) Hr. Hans Addolph Brorson var den yngste Broder fød 1694 den 20 Junii. Fra Riber Skole dimitteret 1712. Hik Stæd paa Borches Collegium 1715; men for hans svage Hælbred, foraarsaget af megen læsning, maatte han efter 2 Aar drage hersra til sine Forældre. Her var han dog ikke ledig, men informerede andres Barn, indtil Bisshop L. Thura, som kende hans Glid og Færdighed i Ungdommens Undervisning, satte ham til Holstebroe Skoles Rectorat 1721. Kort derefter døde hans Stædfader, hannem at succedere blev han af Patronen Hr. Otto Frideric de Buchwald uformodentlig kaldet, hvorpaa han forlod Rectoratet, og tog Examen Theologicum med beste Charakter under D. Hans Bartholin og Job. Trellund, blev saa af Bisshop Thura til Embedet indviet 1722, samme Dag som hans Broder blev indviet til Medoldens Kalb. Aar 1729 blev han tredie Prest i Tonder, og da hans ældre Broder blev Bisshop i Aalborg 1737, succederede han ham i Stifts Provstiet i Nibe. Fire Aar derefter, da Bisshop Matth. Anchersen ved Doden afgik, blev han Bisshop i Nibe 1741. Ved Jubelfesten 1766 blev han tillige med bemeldte sin Broder den 19de October creeret Dok. Theologix. Hans Dissertatio Inauguralis de Vexillo Ecclesiae er trykt København 1760, i 4. Herforuden have vi fra ham nogle Passions Psalmer, nogle Advents Psalmer, item Psalmer over Troens Grund, alle trykte i Tonder. Saa har vi og hans rare Psalmebog, kaldet Troens Klendie i aandelige Sange. Vi have og fra ham Lissabons ynkelige Undergang, i 9 Afdeelin ger forfattet med danske Vers. Endelig gav han os hans Svanes Sang og sidste Prædiken, og saa gik denne Gud hengivne Sanger ind i himmelen den 3de Junii 1764, der at siunge for Lamnets Stoel og Trone et evigt og uafsladeligt Halleluja. Med utrettet Glid gjorde han sig duelig til det han var: Paa Prædikestolen en fuldkommen Præst, paa Cathedret en stor Orator, i sit Kammer en lykkelig fød Poet, og overalt en grundlært Mand. Med hans første Frue Catharina Stenbech Clausen havde han i 19 Aars kierlig ægteskab 10 Sønner og 3 Døtre. Blandt Sønnerne var Hr. Broder Brorson Consistorial-Raab

Holbek 1705: Denne brave Mand undervisede selv trolig sine Sted-Sonner, som han 1709 satte i Riber Skole: havde og til Besonning for sit Arbejde den Glæde at se dem alle til Enheder befordret, forend han forlod dem ved Doden 1722. Efter 3 Aars Skolegang gif vores unge Brorsen tillige med sin yngre Broder 1712 til Academiet med Rector Henr. Biehs Testimonium. Her besøgte han flittig Lintrups, Frörlunds, Weghorsts og andre Professorers Forelæsninger, og underkastede sig Exam. Philosophicum 1713, hvorved han blev bestre Charakter tog og Bacalaurei-Graden. Han begyndte derpaa strap under Steenbuch og Trellund de theologiske Studeringer, og med bestre Charakter tog Examen Theolog. den 12 Sept. 1714, blev og samme Charakter for hans Dimis-Prædiken den 14de October, og da han saaledes efter eget Ønske og Forældres Haab med stor Verommele havde endnu sit Academiciske Løb, drog han hjem til sine Forældre. Året derefter fik han af Adolph Lorentzen paa Den Pellowm, som havde til Ægte hans Møster Magdalena Sophia Claußen, Lofte om videre Forskennelse. Paa deres Bekostning drog han 1715 paa det holsteenske Universitet til Kiel, og grundede sig fremdeles i det theologiske Studio saavel som og i de hellige Sprog og Kirke-Historien under Cancellier Henric Mühlius, zum Felde, Kortholt og flere, hvis Undest han vandt, og ved hvis Kierlighed han havde frit Bord, som ingen Fremmed for ham havde nødt, og da han et heelt Åar havde daglig hørt disse Lærde, drog han 1716 til sine Forældre. Ikke længe derefter blev han af salig Hr. Bisshop Thura i Ribe antaget til at informere hans tvende yngste Sonner, den endnu levende Hr. Commandeur Dideric de Thurah

og

og Stifts-Præst i Ribe. Af andet Ægeskab med Frue Johanna Christiana Kiese, der overlevede ham, saa han 3 Barn.

og hans salig Broder, den berommelige General-Major og Kon-
gelige General-Bygmester Lauritz de Thurah. I dette Embede
opforde han sig saa vel, at deres berommelige Fader Bisshoppen
elskede ham som sin egen Son, og til Belønning gjorde ham med
Kongel. Confirmation til Rector ved Lemwigs latinse Skole den 11 Oliver Net
11 May 1719. Fra dette Embede, som han med Berommelse
forestod, blev han af Hr. Otto Frideric de Buchwald, Herre til
Borstelle, Grabov og Troiborg kaldet 1722, uden hans Forevis-
dende, til Præst i Medolden, og blev ved Paasken i samme Aar
af hans Beijorer velbemeldte Hr. Biskop til dette Embede ind-
viet tillige med hans yngere Broder, som og begge paa een Dag,
bleve hver i sit Embede indsatte af deres egen Farbroder Hr. Pe-
ter Brorson, Præbst i Loe Herred, og legger ieg her Mærke til den
rare Sieldenhed: Enende Brodre paa een Gang Studentere paa
een Dag indviet til Præster, til Naboe-Præster i et Herred, i
deres Fode-Egn, begge omsider Bisshopper og endelig begge paa
een Dag creerede Doctores Theologiae. Da han i 14 Aar hav-
de troelig arbeydet i Medolden, behagede det den Høysalige Kong
Christian den Siette 1736 Dominica Rogate at lade Hr. Brorson
prædike for sig i Slots Capellet til Kolding. Denne Prædiken beha-
gede Hans Majestat saa vel baade for hans opbyggelige Foredrag,
som og for hans retskaffen Bandel i Christo, at Allerhøystsamme
den 17de August kaldede ham til Stifts-Præst og Sognepræst
til Frue Menighed i Ribe.

Stifts-
provst.

Her tankte nu Hr. Brorson at leve og dse; men vor Herre
havde tiltænkt ham et vigtigere Embede. Hr. Christopher Mum-
me, gift med Elisabeth Ursin, en Datter af Jubel-Læreren Hr.
Laurids Biørn, sad kun sidet over et Aar paa Aalborg Bispe-Stoel,

da han døde 1737. Efter ham behagede det allerhøystbemeldte
 Oliver Bisop. Hans Majestæt at udneevne vores Hr. Brorson den 26de Julii
 1737. Indvielsen til dette vigtige Embede skulde ske efter Sæd-
 vane i Københavns Frue Kirke, til hvilken Ende Hr. Brorson ved
 Michelsdag der indfandt sig; Men som Bisshoppen i Køben-
 havn D. Christian Worm døde den 9de October, maatte han rey-
 se tilbage, og blev med Kongelig allernaadigste Tilladelse af Bi-
 skoppen i Ribe Hr. Math. Anchersen i Ribe Domkirke indviet
 Den 21de Søndag efter Trinitatis, som var den 1ode November.
 Åar 1760 ved Jubel. Festen var han blandt de 14 verdige Can-
 didater ved Doctor-Promotionen, da han tillige med sin Bro-
 der Bisshoppen i Ribe blev af Doct. og Profess. Peder Rosenstand
 Doctor Theologicae den 19de October creeret Doctor Theologiae. Hans Di-
 ologia. sputah ved denne Hoytidelighed var de Amore Dei spontaneo. I
 Året 1766 var Hr. Doct. Brorson med ved vores allernaadigste
 Konges Hoytidelige Salvings-Act allerunderdanigst at opvarte
 i Stædet for nysomtalte Bisshop Wöldike, som for Alder og Svag-
 hed en kunde være tilstæde; ved samme Tid han ogprædikede for
 det Kongelige Herskab.

Ham blev af særdeles Kongelig Maade i Året 1777 ved
 Skrivelse bekendtgjort, at Hans Majestæt havde allernadigst
 tenkt paa at løfte Embedets Byrde i den høye Alder, og unde
 ham en Medhjælper, den verdige Hr. Professor Studsgaard, der
 skulde gaae ham til Haande. — Han velsignede Kongen, og on-
 stede Hr. Doct. Studsgaard dertil Maade og Kraft af det Høye.

Han forrettede dog alle offentlige Forretninger selv uagtet hans
 Adjunkt i fierlige Tilbud, uden allene ved det sidste Landemodes
 Provste-Bielse. Hr. Procancell. Pontopidan udi Annal. Ecc. Dan.

Genealogia BRORSONIANA.

Peder Pedersen, Bonde i Drøngstad, f. 1580. † 1646.	* Kirsten Andersdotter, f. 1590. * 1615. † 1663.
Hr. Broder Pedersen, med Tilnavn Pedopolitan, f. 1620. † 1685. Præst til Randrup d. 4 Dec. 1649. * Ellen Hansdotter af Hørres i Bræde Sogn.	Hr. Peder Brorlon, Præst til Ballum og Provst i Voer Hoved. 1722 indsættes han begge sine Broder Sonner. Som hans Descendenter ingen Undersættning.
Dr. BRODER BRORSON, Rector i Lemvig, Præst til Møldalen, Stifts-Provst i Ribe, Bisshop i Halsborg, f. 1692, d. 2 Sept. † 1778, i August. Judestæarer.	Dr. HANS ADOLPH BRORSON, f. 1694, d. 20 Jun. Præst til Randrup, Lønner, Stiftsprost og endelig Bisshop i Ribe, † d. 3 Jun. 1764. * Catharina Steenbeck Claußen, f. 1706. † 1741. Modet til 10 Sonner og 3 Døtre. Johanna Christiane Rieke, Søster til Bisinden, Modet til 2 Sønner og 1 Døtre.
1) Hr. Broder Brorlon, f. 1717, Præst til Hundstrup 1743. † 1760. Efterlod 1 Søn og 1 Døtre. * Malene v. Ginkelberg, f. 1726. efter g. m. Hr. Hans Möller, Successor. † 1770. a) Nicolai Christian Brorlon, f. 1745. b) Anna Chrillina Brorlon, f. 1751.	2) Hr. Broder Brorlon, f. 1724, d. 25 May, Præst og Præst til Drønninglund, † 1776. * 1749, d. 23 Sept. Anna Lindam, (Dotter af Niels Lindam i Søgne.) Modet til 6 Børn. Jomfru Steenbeck. Modet til 1 Søn.
2) Christian Brorlon, f. 1719, Postmester i Haderslev. ** Christine Friis, Maren Lycke. a) Anna Chrillina Agnella Brorlon, f. 1747. * Hr. Hans Adolph Brorlon, Præst til Jernved. b) Anna Catharina Brorlon, f. 1748.	3) Børn døde unge og ugift. 4) Niels Lindam Brorlon, f. 1752, d. 24 Sept. 5) Antoinette Catharina Brorlon, f. 1753, d. 15 Nov. 6) Broder Brorlon, f. 1756, d. 30 Julii. 7) Peder Steenfeldt Brorlon, Hr. Christian Rieke Brorlon, f. 1726, d. 2 Mar. Amanuensis 1749. Præst til Klitmøller, Torup og Vuust 1758. Sogneprest til Thisted 1761. † ... * 1752, d. 20 Oct. Dorothea Christina, (Dotter af Provsten Hr. Anders Winding til Westerup) og Magdalena Christina Moldrup.
3) Anna Chrillina Brorlon, f. 1726. † ... ugigt. 4) Catharina Margaretha Brorlon, * Hr. Peter Agerbeck, Præst til Snæsere. † 1760. De havde de 3 Børn. Christian Peter, † ... Nicolai Agerbeck. Barbara Agneta Agerbeck.	2) Børn ere døde og begravede i Klitmøller og Thisted. 3) Andreas Winding Brorlon, f. d. 11 Okt. 1755. Attestatus 1779. 4) Broder Brorlon, f. d. 3 Mart. 1758. studerer. 5) Antoinette Margaretha Brorlon, f. d. 27 Januar. 1761. 8) Catharina Margaretha Brorlon, f. 1728, d. 1 Oct. 1750. Modet til 10 Børn. * Hr. Ebbe Clemenssen Kynde, Sogneprest til Holstebro 1749. Præst 1758 i Ulfborg Herred, nu Sogneprest i Aarborg.
5) Hr. Johannes Brorlon, Præst til Pedersborg, siden til Thy- sted. † ... Havde 4 Børn. ** Sophia Christina Fabricius. Friderica Sophia Qvist. Nicolai, † ... Anna Catharina, † ... Nicolai, † ... Friderik Qvist Brorlon, f. 1762.	a) Antoinette Margaretha Kynde, f. 1751. b) Clementine Maria Kynde, f. 1752. † ... c) Barbara Niclette Kynde, f. 1755. d) Broder Brorlon Kynde, f. 1758. er Student. e) Anna Maria Kynde, f. 1761, d. 6 Mart. f) Clemens Kynde, f. 1763. g) Hans Adolph Kynde. h) Otto Christian Kynde. i) Clementine Kynde. k) Maren Kynde.
6) Hr. Ole Adolph Brorlon, f. 1724, Præst til Haderslev 1750. † ... 4 Døtre. * 1751. Mette Maria Winding. a) Barbara Agnetha Brorlon, f. 1752. * Lars Toft til Ullerupgaard.	9) Hr. Oluf Nicolai Brorlon, f. 1733. Sogneprest til Understed. † ... * Christense Bering, (Dotter af Præst Bering i Rumburp) uden Børn. 10) Hr. Hans Adolph Brorlon, f. 1736, Sogneprest til Øster Bechs- terslev. * Hedvig Erichsdatter Hvass. uden Børn.
b) Magdalena Christina, f. 1755. c) Sabine Margaretha, f. 1759. d) Nicolerte Andrea, f. 1763.	11) Hr. Nicolai Brorlon, f. 1728, Præst til Steenmagle, lever ugigt. 9) Agnetha Catharina Brorlon. * Hr. Martin Thye, Præst til Ondelse.
7) Hr. John Peter Brorlon, f. 1726. Præst til Østrup. * Anna Elisabeth Wedel, f. 1727.	a) John Schach, Assistent på Island. b) Mathias Thye, S. S. Ministr. Candidat. c) Anna Barbara Charlotte Thye.
a) Søren Wedel Brorlon, f. ... b) Nicolai Brorlon, f. ... c) Barbara Agnetha Brorlon, f. 1758. d) Maria Elisabeth Brorlon, f. 1761.	12) Hr. Olaf Nicolai Brorlon, f. 1739, d. 2 Feb. * 1763, d. 13 Apr. Hat 6 B.
c) Nicolaus Brorlon, f. 1763.	a) Søren Juel Pedersen Corten, Præst til Evested.
8) Hr. Nicolai Brorlon, f. 1728, Præst til Steenmagle, lever ugigt.	b) Peder Corten, f. 1754, d. 5 Jul.
9) Agnetha Catharina Brorlon.	c) Antonetta Broders Corten. e) Anna Charlotte Corten. d) Broder Brorlon Corten. f) Anna Juel Corten. f) Oluf Holt Corten.
* Hr. Martin Thye, Præst til Ondelse.	13) Anna Sophia Brorlon, f. d. 15 Junii 1744.
a) John Schach, Assistent på Island. b) Mathias Thye, S. S. Ministr. Candidat. c) Anna Barbara Charlotte Thye.	a) Hr. John Clausen, Præst til Gumbølle.
10) Hr. Christian Gottlieb Brorlon, Præst og Præst til Fins- derup. * Dotter af Cancellieraad Nissen. Har 1 Døtre, Maria Brorlon.	e) Johannes Clausen. b) Elisabeth Claußen.
11) Andreas Daniel Brorlon, f. ...	
12) Christians Sophia Brorlon.	
* Hr. Niels Albek, Præst til Munkebierkeby.	
a) Barbara Agnetha. b) Dorte Albek.	
c) Nicollete Anna Charlotte Albek.	
13) Barbara Hedevig Brorlon, ugigt.	
14) Catharina Margaretha Brorlon, ugigt.	

the first time I have seen it. It is a very
handsome specimen. The leaves are
large and broad, and the flowers are
large and showy. The plant is
native to South America, and is
cultivated in Europe and America.
It is a very popular ornamental
plant, and is often used in
gardens and parks. The flowers
are white, and the leaves are
green. The plant is
very hardy, and can
be grown in almost any
kind of soil. It is
a very attractive
and interesting plant.

Slutter denne rare Bisops Historie saaledes: Er hat sein Aalburs-
gisches Amt mit so sorgfältiger Liebe und unermüdetem Fleiß gefüh-
ret, daß alle, die der Kirchen Heil, auch ihm ein langes Leben,
wünschen. Han naaede og et langt Liv, forinden han, efter nog-
le faa Dages Sengeliggende, nedlagde sin Bispe-Stav i Augu-
sti Maaned 1778. Da han havde leveret nesten 86 Aar, og tient
i offentlige Embeder paa det 6ode men været Bisop i 41 Aar. Hans Alter
og lange Tie-
neste.

Tolv af Stiftets Präster bare ham fra Bispe-Gaarden og
biefatte ham i Budolphi Kirke, hvor hans berommelige Ester-
mand Hr. Doct. Studsgaard holdte en rørende Lig-Prædiken.
Dagen efter blev paa Skolen under Sorge-Musik holdt en latinſk
Tale af nu værende Hr. Rector Gotschalek; Thi salig Hr. Ju-
ſuhraad og Rector Thestrup var Dagen for Biskopen begravet.

Salig Hr. Bifkop Brorson var af en besynderlig Venlighed
og Sagmodighed, geleidet med den klogeste Forsigtighed: han
havde en mandig og rørende Beltalenhed; Men Dyden er sig selv
den beste Lovtaler. — Paa hans Kobber-Stykke læses følgende.

Broderi facies memori tramittitur Ævo:

Heic qvanqvam videoas plurima pauca vides
Digna Viri facies, qvam pingeret alter Apelles;
Munera sed mentis pingere nemo potest.

Han indgik 1723 den 17de Junii hellig Egteskab med An-
tonette Margrete Riese, Syster til hans Broders Frue, og Dato-
ter af Jubel-Væreren, salig Hr. Christian Riele, Præst til Ager-
schov. (See herefter hans Historie og Stamtable.)

Bed hende blev han Fader til 12 Born og saae 21 Borne-
Born. Hun blev ved ham Jubel-Brud den 17de Junii 1773,

hvilken rare Hoytidelighed dette af Gud højt velsignede Ægee
Par erindrede i Stilhed, overværende deres endnu levende Born
og Borne-Born, som sees paa den højsyede Stamitable.

Hans trykte Skrifter ere folgende:

De Troendes sande Hoytids Holdelse. En Prædiken paa første Paas-
fredag, trykt i Kiebenh. 1752, 12.

Samling af Prædikener. Kiebenh. 1756, 8.

De Igienfodtes sande Langsel og dens Fordeele.

Ere og Herlighed for dem, som overvinde Kunkenhed, af Albenbar.
3, 21. Aalborg 1759, 8.

De Troendes daglige Trest af den hellige Daab, over Texten Gal.
3, 23. Aalborg 1760, 8.

Disl. de Amore Dei spontaneo. Hafn. 1760, 4.

Guds egentlige Gave for de ret Bedende.

Skriftorsdags Prædikener. Kiebh. 1762, 8.

Den forlorne Son. Aalborg 1760, 8.

Offentlige Taler om de Salige. Aalborg, 8.

Erindring om Trykfehler:

Side, Linie.

- 79 — 24. sammes, for samme. S. 84, L. 7, er udeladt Død.
102 — 10. Ligeledes bor udelades. S. 112, L. 24, hastig, for høstig.
116 — 10. som Jubel-Lærer, for: dog ikke som Jubel-Lærer.
151 — 14. Den Fejl ved Hans Willumsen Londemann bliver retted, naar man efterseer Side 214.
161 — 2. Moterne f. Noderne. S. 161, L. 11. saae f. faa, og saaledes mange Steber i Bogen. S. 168, L. 36, Thorlachson f. Thorleifsen.
169 — 16. latine f. latine. 22, Polycarpy f. Polycarpi. 32, Conspillum f. Conspicillum. 170, 6. vor f. vors. 172, 8. Panctatii f. Pancratii. 174, 28. 1544 f. 1584. 175, 4. Poncratii f. Pancratii.
175 — 12. havde f. have. 176, 3. om f. og. 178, 17. Hialteßöe f. Hialteßön. 181, 17. Begiering for Begriing.
186 — 24. offverløs f. offveriss. 190, 6. bestyrkede f. bestyrtsede.
190 — 20. forvandlet f. fravended. 192, 22. Jonom f. Jonas.
192 — 26. properans Præfeto f. properans a Præfeto.
202 — 24. thom f. thann. 204, 9. hvilken f. hvilke. 215, 8. Hingsted f. Hindsted. 217, 10. mon f. men. var er udeladt.
220 — 3. Storben f. Norden. 226, 27. trende f. fire.
224 — 35. Hun f. han. 263, 35. Læs Provisor paa Apotheket i Slagelse.
267 — 5. hans anden Frue f. hans tredie Frue.
271 — 6. Biorngaard f. Nyomgaard. 280, 10. Kammer-Junker f. Kammer-Herre. 282, 2. Brøgenes f. Bragenes. 15, han f. hun.
283 — 24. Vistkunde f. Vistinde. 299, 31. efter har fulgd sattes punctum.
309 — 10. ulevet f. udleved. 317, 1. Halskjorter f. Halvkjorter.
317 — 15. adibus f. ædibus. 322, 13. Spardeth f. Spandeth.
328 — 22. conservatum f. conservatam. 334, 10. mistet f. mistede.
340 — 8. ham f. han. 351, 12. efter det er dø udeladt.
361 — 17. Capel f. Capitol. 365, 15. hant f. Haubt-Magazins.
366 — 27. bestaae f. bestaaer. 374, 20. Glyceriani f. Glyciani.
407 — 16. af f. at. 416, 8. havde for var. 10, Stindens f. Strindens.
418 — 19. udtaget f. udtagne. 422, 5. paa Haand f. paa egen Haand.
428 — 14 og 28. han f. ham. 431, 15. trængende f. trængede.
432 — 8. Lections f. Lectoris Embed. 25, nogle og sytten f. nogle og syttig.
435, 11. han ansorte f. var ansord.
441 — 21. Officiis f. Offucii. 445, 10. exterio f. exterior.
450 — 6. Rectorates f. Lectorates. 451, 12. selers f. silere.

Side, Linie.

- 455 — 22. optalte f. og talede. 36, alto f. octo.
457 — 18 og 19. 1615 er sat, hvor 1613 skal staae.
459 — 21. Maswedelia f. Malschwedelia.
471 — 1. Kjøbenhavns f. Kriges. 481, 15. sa: for sad, og saaledes findes
Side 520, 521, 522, 526. samme Trykseyl.
482 — 9. i Aalborg f. til Aalborg. 490, 15. Jonlen f. Jonsens.
491 — 3. dets f. deres. 493, 12 og 13. Narte f. Narfe.
497 — 16. nogle for nogle. 511, 24. er udeladt: Denne Inscription fin-
des ikke i Sal. Raadmand Tullins Skrifters første Bind
blandt Gravskrifter p. 263-321.
525 — 24. Opitz f. Opitz. 527, 24. er udeladt Marginalen: Hans Al-
ders og Embeds Aar.
528 — 1. 15 Capitel f. 17 Capitel.
536 — 17. Viborgske f. Viborgske.
538 — 16. blevet f. blev.

Saa har jeg og sunded perfecta, plusquamperfecta og participia med t
for d, saasom: stillet f. stiled, foranstaltet, befriet, betalt, remitteret, for-
nyet, nødsaget, høystaret, høytalset, og m. f. som burde have d i Enden.
Endelig vilde den gunstige Læser undskyde Distinctions-Tegnene, som hist og
her forekommer urigtige.

Gies sing.

